I
138043
Incunabel

(36299.)

18.
v. Qe 177.

Monasterij Cibinensis

sinu se excitaret in vidiam Tu
Ecce virgo concipiet et pariet filium
dicit dominus et vocabitur nomen eius ad
mirabilis deus fortis Tollite deus for
Tunc misit ihesus duos discipulos
dicens eis. Ite in castellum quod
contra vos est et confestim invenie
tis asinam alligatam et pullum
cum ea solvite et adducite mihi. Asina
et pullus eius. iudei sunt et gentiles
Iudea enim secundum deum mater est
gentilium. Sic enim dicit ad eam
dominus per ysaiam propheciam. et constitu
am principes tuos sicut an
tea et consiliarios tuos sicut anti
cus. Obsecro domine mitte quem mis
surus es iude afflictionem populi tui
sicut locutus es veni et libera nos
Ut solis ortu. Sicut lo
Euntes autem discipuli adduxe
runt asinam et pullum et imposu
erunt super eos vestimenta sua
et eum desuper sedere fecerunt. Vesti
menta apostolorum varie sunt dot
trine scripturarum quibus via do
mino in cordibus audientium pre
paratur. Turbe autem que pretede
bant et que sequebantur clama
bant dicentes osanna filio da
vid. Benedictus qui venit in no
mine domini. Ut. Letentur celi et ex
ultet terra iubilate montes laudem
quia dominus noster veniet et pauperum suorum
miserebitur. Ecce dominator dominus cum
virtute veniet et pau.
In illa die stillabunt montes dulce
dinem et colles fluent lac et mel
ac via. Dominus regnabit. Iocundare filia

syon exulta satis filia ihrlm aevia
A Ecce dns veniet i omnes sci eius
cum eo et erit in die illa lux magna
aevia A Omnes sitientes venite
ad aquas querite dnm dum inve
niri pt aevia A Ecce veniet pphe
magnus et ipse renovabit ihrlm a
evia vs Vox clara
Kres scientes qa hora e iam
nos de somno surgere nunc enim
ppior est nra salus quam cum cre
didimus Nox pretessit dies aut
appinquabit abiciamus ergo
opa tenebrarum et induamur ar
ma lucis sic ut in die honeste
ambulemus Gr bn Gr pt scs in te
descendet maria ne timeas habe
bis in utero filium dei aevia toll ds
qui de bte poste Ecce dns Ro tu gr
mi l bn an tanta d dna nra toll
d ipa. Ad pa an leva ihrlm ca
ois ho pebdoz dne miserere v exur
ge toll dne sce. Ad tra Veni et li
bera nos ds nr Veni ad liberan
dum nos dne ds virtutum et onde
nob faciem tuam et salvi erimus Time
bunt ge Ad vi. Tua dne excita po
tentiam et veni ad liberandum nos
Onde nob dne miam tuam et saluta
re tuum da nobis v Memento nri
Ad ix In tuo adventu erue nos
dne A Sup te ihrlm oriet dns
et gla eius in te videbit v dne ds v
Ad ves an Sede ad dx gr mi A Ne
timeas maria invenisti gratiam
apd dnm ecce concipies et paries fi
lium aevia. fei y Invit Regem
venturum dnm venite adoremus

Quo facta est mer
celis plena iudicio
uit in ea. nunc aut
Argentum tuum vers
riam. vinum tuum m
Principes tui infi
rum omnes diligunt
tantur retributio
ciebam et c sm liber
no iudicat et ca iud
ditur ad eos. Ppt h
exercituum. fortis isr l
bor sup hostibus m
bor de inimicis m
manum meam ad te
ad purum sonam tua
nu auferam et resti
tuos ut fuerint pri
tuos sicut antiqu
Post hec vocabi
tie. urbs fidel Iu
redimetur et redi
tiaq. Uteret scele
simul et qui deliqu
fundentur. Conf
abydol. quibus sat
bestetis sup ortis
tis cum fueritis que
tibus foliis et velu
aqua Angelus dn
re et cepit despu sco
respice ad orientem et
Stat ad iudicandum
iudicandos pplos
nm veniet cum se
et principibus eius
de pasci vineam
na pauperis in do

Cathal: fris. Societatis Jesu Brunæ

Malleus maleficarū

7° 88
I
138043.
Incunabel
№167163

Olmütz Jur. Bibl. 1777
(34)

Domus Probat Colleg Societ Jesu
Catalogo inscriptus

Apologia autoris in malleum maleficarum.

Cum inter ruentis seculi calamitates. quas prochdolor nō tam legim⁹ q̄ꝫ passim experimur: vetus oriēs damno sue ruine irrefragabili dissolutus. eccl̄iam quā nouus oriēs hō xp̄s iesus aspersione sui sanguinis fecūdauit: licet ab initio varijs heresim contagionib⁹ inficere nō cessat. Illo tñ p̄cipue ī tpe his conat̄: qñ mūdi vespere ad occasum declināte ⁊ malicia hoīm excrescēte nouit in ira magna. vt Joh. ī Apo. testatur se modicū tēp⁹ habere. Quare ⁊ insolitā quandā hereticaꝫ prauitatē in agro dominico succrescere fecit: heresim inquā maleficarū a principaliori in q̄ vigere noscit̄ sexu denotando. Que dū innumeris machinat̄ insultib⁹: h̄ tñ in sigulis: quod cogitatu terribile. deo nimium abominabile ⁊ oīb⁹ xp̄ifidelibus odibile cernit̄. opib⁹ explet̄. Ex pacto em̄ cū inferno ⁊ federe cū morte fetidissime seruituti ꝓ earū prauis explēdis spurcicijs se subijciūt. Preterea ea que ī quotidianis erūnis. hoībus. iumētis ⁊ terre frugib⁹ ab eis deo ꝑmittēte ⁊ v̄tute demonū cōcurrente inferunt̄. Inter q̄ mala: nos inq̄sitores iacob⁹ sprēger vna cū carissimo ab apl̄ica sede in exterminiū tā pestifere heresis socio deputato. licet inter diuinoꝝ eloquioꝝ ꝓfessores sub p̄dicatoꝝ ordine militantium minimi. Pio tñ ac lugubri affectu pensantes q̄d remedij: q̄d ve solaminis mortalib⁹ ip̄is ꝓ salutari anthidoto foret ad ministrādū huic operi p̄ cunctis alijs remedijs pios sb̄mittere humeros dignū iudicauim⁹. cōfisi de melliflua largitate illi⁹ q̄ dat oīb⁹ affluenter. ⁊ q̄ calculo sumpto de altari forpice tangit ⁊ mūdat labia impfectoꝝ: in finē optatū cuncta ꝑducere. Verū cū in opib⁹ hoīm nil fiat adeo vtile ⁊ licitū: cui nō possit aliqua ꝑnicies irrogari. Ingeniola etiā nostra ad acumē nō ꝑueniūt veritatis: nisi lima alterius prauitatis plurimū fuerit abrasa. Jō qui de nouitate operis nos redarguendos estimat: ad certamē illi⁹ ꝯfidenter accedimus. Sciat tñ h̄ ip̄m opus nouū esse simul ⁊ antiquū: breui pariter et ꝓlixū. Antiquum certe materia ⁊ auctoritate: nouū vero partium cōpilatione earūq̄ aggregatōe. Breue ꝓpter plurimoꝝ auctoꝝ in breuem ꝑstrictionē. longū nihilominus ꝓpter immensam materie multitudinē ⁊ maleficaꝝ impscrutabilē maliciā. Nec h̄ dicim⁹ ceteroꝝ auctorū scriptꝫ p̄sumptuose derogando nostrūq̄ opus iactanter ⁊ inaniter extollendo. cum ex nr̄o ingenio pauca ⁊ quasi nulla sint addita. Vñ nō nostrū op⁹. sed illoꝝ potius censet̄ quoꝝ ex dictis vere sunt singula ꝯtexta. Qua simul ex causa nec poemota cōdere nec sublimes theorias cepim⁹ extēdē sed excerptorū more ꝓcedendo. Ad honorē summe trinitatis ⁊ indiuidue vnitatis. sup tres ꝑtes p̄ricipales. originē. ꝓgressum ⁊ finē. Maleficarū malleū tractatū nūcupādo aggredimur. Recollectionē opis socio. executione vero his q̄bus iudiciū durissimū imminet. eo q̄ in vindictaꝫ maloꝝ. laudē vero bonoꝝ ꝯstituti cernūtur a deo, cui oīs honor ⁊ gloria in secula seculorum Amen.

Anno 1606

10 Julij fol 159

Tenor bulle aplice aduersus hereſim maleficaꝝ eũ approbatiõe ⁊ ſubſcriptõne doctoꝝ alme vniuersitatis Coloniẽ. i ſequẽtem tractatuz. Incipit feliciter.

Innocẽtius epiſcopus ſeruꝰ ſeruoꝝ

dei. Ad futurã rei memoriã. Summis deſiderãtes affectibus put paſtoralis ſollicitudinis cura requirit. vt fides catholica nr̃is potiſſime tẽporibus vbiq; augeat̃ ⁊ floreat. ac ois heretica prauitas de finibus fideliuz procul pellat̃ ea libẽter declarem⁹ ac etiã de nouo ꝓcedim⁹ p q̃ hmõi piũ deſideriũ noſtrũ votiuũ votiat̃ effectũ. cunctiſq; ꝓterea p nr̃e operationis miniſteriũ quaſi p ꝓuidi opatoris ſarculũ. erroribus extirpatis. eiuſdem fidei zelus ⁊ obſeruantia in ſpoꝝ corda fideliũ fortius imprimatur Sane nup ad nr̃am nõ ſine ingenti moleſtia puenit auditũ q; in nõnullis partib⁹ alamanie ſuperioris. necnõ in Maguntinẽ. Coloniẽ. Treuerenſi. Saltzburgẽ. ⁊ Bremen̄. puincijs. ciuitatib⁹. terris. locis ⁊ dioceſibus ꝯplures vtriuſq; ſexus pſone: ꝓprie ſalutis immemores ⁊ a fide catholica deuiãtes. cũ demonibus incubis ⁊ ſuccubis abuti ac ſuis incantatiõibus: carminib⁹ ⁊ ꝓiuratõibus alijſq; nephandis ſupſtitijs ⁊ ſortilegijs. exceſſibus. criminib⁹ ⁊ delictis mulieꝝ partus. aialiũ fetus. terre fruges. vinearũ vuas ⁊ arboriũ fruct⁹. necnõ hoies. mulieres. iumẽta. pecora. pecudes ⁊ alia diuerſoꝝ generum anialia. Vineas quoq; pomeria prata. paſcua. blada. frumẽta ⁊ alia terre legumina pire. ſuffocari ⁊ extingui facere ⁊ ꝓcurare. ipſaq; hoies. mulieres. iumenta. pecora. pecudes ⁊ anialia. diris tã intrinſecis ꝯ extrinſecis dolorib⁹ ⁊ tormẽtis afficere et excruciare. ac eoſdẽ homies ne gignere ⁊ mulieres ne cõcipe. viroſq; ne vxorib⁹ ⁊ mulieres ne viris actus coniugales reddere valeãt. impedire Fidem ꝓterea ipam quã in ſacri ſuſceptõe baptiſmi ſuſceperũt ore ſacrilegio abnegare. Aliaq; ꝯplurima nefanda. exceſſus ⁊ crimina inſtigante humani generis inimico cõmittere ꝓpetrare nõ verent̃ in aiarũ ſuarum periculũ. diuine maieſtatis offenſaz ac pniciоſũ exẽplũ ⁊ ſcãdalum plurimoꝝ. Quodq; licet dilecti filij Heinrici inſitoris in p̄dictis partibus Almanie ſupioris. in quib⁹ etiã puincie. ciuitates. terre. dioceſes. et alia loca hmõi ꝓhibẽſa fore cenſentur. necnõ iacob⁹ ſprẽger p certas partes linee rheni. ordinis fratrũ p̄dicatoꝝ ⁊ thelogie pfeſſores. hereticе prauitatis inq̃ſitores. p lr̃as apoſtolicas deputati fuerint. put adhuc exiſtũt. tamẽ nõnulli clerici ⁊ laici illaꝝ partiũ querẽtes plura ſapere ꝯ oporteat. p eo q; in lr̃is deputatõis hmõi puincie. ciuitates. dioceſes. terre ⁊ alia loca predicta. illarumq; pſone. ac exceſſus hmõi. nominatim et ſpecifice expreſſa nõ fuerũt. illa ſub eiſdẽ partib⁹ minime ꝓtineri ⁊ p ꝓterea prefatis inquiſitoribus i puincijs. ciuitatib⁹. dioceſib⁹. terris et locis p̄dictis hmõi inq̃ſitõis officiũ exequi nõ licere. ⁊ ad pſonarũ earũdem ſup exceſſibus ⁊ criminib⁹ antedictis. punitionem. incarceratõem et correctionẽ admitti nõ debere ꝓtinaciter aſſerẽ nõ erubeſcũt. Propt

quod in puincijs:ciuitatib⁹:dioceſibus:terris ⁊ locis ꝑdict⁹ exceſſus ⁊ crimina hmõi nõ ſine aiaꝝ earundẽ euidẽti iactura ⁊ eterne ſalut⁹ diſpẽdio remanet ipunita. Nos igit impedimẽta q̃libet q̃ ꝑ iꝑoꝝ inquiſitoꝝ officij executio quomõlibet retardari poſſet de medio ſubmouere. ⁊ ne labes heretice prauitatis alioꝝq̃ exceſſuũ hmõi in pniciẽ alioꝝ innocẽtũ ſua venena diffundat:oportunis remedijs put nr̃o incũbit officio ꝓuidere volentes:fidei zelo ad ꝙ maxime nos impellẽte. ne ꝓpterea cõtingat. Prouincias. ciuitates. dioceſ. terras ⁊ loca ꝑdicta ſub eiſdẽ ptibus Almanie ſupioris debito inquiſitionis officio carere eiſdẽ inq̃ſitoribus. in illis officiũ inq̃ſitionis hmõi exeq̃ licere ⁊ ad pſonaꝝ earundẽ ſup exceſſib⁹ ⁊ criminib⁹ ꝑdict⁹ correctionẽ:incarceratõez ⁊ punitõnẽ admitti debere. Per inde i oĩb⁹ ⁊ ꝑ oĩa ac ſi in literis ꝑdictis puincie:ciuitates dioce. terre ⁊loca ac pſone ⁊ exceſſus hmõi nomiatim ⁊ ſpecifice exꝑſſa foret. auctoritate aplica tenore pſentiũ ſtatuim⁹. Proq̃ potiori cautela lras ⁊ deputatõez ꝑdictas ad puincias:ciuitates:dio. terras ⁊ loca:necnõ pſonas ⁊ crimina hmõi extendẽtes. Prefatis inq̃ſitoribus. qꝺ ipi ⁊ alt eoꝝ. accerſito ſecũ dilecto filio Johe gremper clerico Cõſtañ. dioc. magiſtro i artib⁹ eoꝝ moderno:ſeu q̃uis alio notario publico ꝑ ipos ⁊ quẽlibet eoꝝ ꝑ tpe deputãdo in puincijs:ciuitatib⁹:dio. terris ⁊ locis ꝑdictis ꝯtra quaſcũq̃ pſonas cuiuſcũq̃ ꝯditõis ⁊ ꝑeminẽtie fuerint: hmõi inq̃ſitõis officiũ exeq̃:ipaſq̃ pſonas q̃s in ꝑmiſſis culpabiles repierint iuxta earũ demerita corrigere:incarcerare:punire ⁊ mulctare. Necnõ in ſingulis puinciarũ hmõi parrochialib⁹ eccl̃ijs vbũ dei fideli ppl̃o q̃tiens expedierit ac eis viſũ fuerit ꝓponere ⁊ ꝑdicare:oiaq̃ alia ⁊ ſingula i ꝑmiſſis ⁊ circa ea neccaria ⁊ oportuna facere ⁊ ſil̃r exeq̃ libere ⁊ licite valeant:plenã ac liberã eadẽ auctoritate de nouo ꝯcedim⁹ facultatẽ. Et nichilomin⁹ venerabili fri nr̃o Epo Argen. ꝑ aplica ſcripta mãdam⁹ quatenus ipe ꝑ ſe vel aliũ ſeu alios ꝑmiſſa:vbi quãdo ⁊ quotiẽs expedire coĝuerit fueritq̃ ꝑ parte inq̃ſitoꝝ hmõi ſeu alteri⁹ eoꝝ legitime req̃ſit⁹ ſolẽnit publicãs:nõ ꝑmittat eos ꝑ q̃ſcũq̃ ſup ꝙ ꝯtra ꝑdictaꝝ ⁊ pſentiũ lr̃arũ tenorẽ quauis auctoritate moleſtari:ſeu alias quomõlibet impediri. Moleſtatores ⁊ impediẽtes ⁊ ꝯtradictores q̃ſlibet ⁊ rebelles cuiuſcunq̃ dignitatis ſtatus:gradus ꝑeminẽtie:nobilitatis ⁊ excellẽtie aut ꝯditõis fuerint ⁊ q̃cũq̃ exẽptõis ꝑuilegio ſint muniti. Per excõicatõis. ſuſpẽſiõis ⁊ interdicti:ac alias etiã formidabiliores. de q̃b⁹ ſibi videbitur ſentẽtias. cenſuras ⁊ penas oi appellatõe poſtpoſita cõpeſcẽdo:⁊ etiaꝫ legitimis ſup his ꝑ eũ ſeruãdis ꝓceſſib⁹. ſentẽtias ipas q̃tiẽs opus fuerit aggrauare ⁊ reaggrauare: auctoritate nr̃a ꝓcuret. Inuocato ad ꝙ ſi opus fuerit auxilio brachij ſecularis. Nõ obſtãtib⁹ ꝑmiſſis ac ꝯſtitutõib⁹ ⁊ ordinatõib⁹ aplicis ꝯtrarijs q̃buſcũq̃. Aut ſi aliq̃b⁹ cõiter vel diuiſim ab aplica ſit ſede indultum q̃ interdici:ſuſpẽdi vel excõicari nõ poſſint ꝑ lr̃as aplicas:nõ faciẽtes plenã ⁊ expreſſã ac de vbo ad vbũ de indulto hmõi mẽtionẽ ⁊ q̃libet alia dicte ſedis indulgẽtia generali vl̃ ſpe

cialí cuiuſcũq; tenoris exiſtat. p quã pñtibus nó exp̃ſſam vel totalit nó inſertã effectus huiuſmodi gratie impedire valeat quomodolibet vel diferri. ꝛ de q̃ cuiuſq; toto tenore hñda ſit in noſtris lr̃is mentio ſpecialis. Nulli ergo omnino hominũ liceat hanc paginã noſtre declaratõis: extẽſionis: ꝓceſſiõis: ꝛ mãdati infringere. vel ei auſu temerario ꝓire. Si q̃s aũt hoc attẽptare p̃ſumpſerit: indignatõez omnipotẽtis dei ac btõꝝ Petri ꝛ Pauli apl̃oꝝ eius ſe nouerit incurſuꝝ. Datũ Rome apud ſctm̃ Petrum. Anno incarnatõis dñice Millesimoquadrigẽteſimooctuageſimo quarto. Non. Decemb. Põtificatus noſtri Anno p̃mo.

Sequit in ſequentẽ tractatũ approbatio ꝛ ſubſcriptio doctoꝝ alme vniuerſitatis Coloniẽſ. iuxta formam publice inſtrumenti.

In nomine domini noſtri Jeſu

xp̃i. Amen. Nouerint vniuerſi p̃ſens publicũ inſtrumentuz lecturi. viſuri. ꝛ audituri. Qd̃ anno a natiuitate eiuſdẽ dñi mini noſtri. M. cccclxxxvij. Indictõe. v. die vo ſabbat decimanona mẽſis Maij. hora q̃nta poſt meridiẽ. vel q̃ſi põtificatus Sãctiſſimi in xp̃o p̃is ꝛ dñi noſtri dñi Innocẽtij diuina p uidẽtia pape octaui. Anno. iij. In mei notarij publici ꝛ teſtium infraſcriptoꝝ ad hoc ſpecialiter vocatoꝝ ꝛ rogatoꝝ p̃ſntia: ꝑſonaliter conſtitutus Venerabilis ꝛ religioſus frater Henricus inſtitoris ſacre theologie p̃feſſor ordinis p̃dicatoꝝ hereticе prauitatis inquiſitor. A ſancta ſede apoſtolica. vna cum venerabili ꝛ religioſo fratre Jacobo ſprenger etiã ſacre theologie p̃feſſore. ac ꝙuẽtus p̃dicatoꝝ Coloñ. p̃ore collega ſuo ſp̃aliter deputatus p̃ ſe ꝛ dicto collega ſuo p̃poſuit atq; dixit q̃ modernus ſummus pontifex ſcz dñs Innocẽtius papa p̃fatus. p vnam patentem bullã cõmiſit ipſis inq̃ſitoribus Henrico ꝛ Jacobo ordinis p̃dicatoꝝ ꝛ ſacre theologie p̃feſſoribus p̃dictis facultatẽ inquirẽdi ap̃lica auctoritate. ſup quaſcũq; hereſes. p̃cipue aũt ſup hereſim maleficaꝝ modernis tẽpibus vigentẽ. ꝛ hoc p q̃ncq; eccleſias metropolitanas. videlz Moguntinã. Coloñ. Treuereñ. Saltzburgeñ. ꝛ Bremeñ. cũ omni facultate ꝓ tales p̃cedendi vſq; ad vltimũ exterminiũ. iuxta tenorẽ bulle ap̃lice. quã ſuis habebat in manibus. ſanã. integrã. illeſam ꝛ nõ viciatã. ꝑ omni p̃ſus ſuſpitione careñ. Cuius q̃dem tenor bulle ſic incipit. Innocẽtius epc̃s ſeruus ſeruoꝝ dei. Ad futurã rei memoriã ſumm s deſiderantes affectibus. put paſtoralis ſollicitudinis cura requirit vt fides catholica noſtr̃ potiſſime tempibus vbiq; augeat ꝛ floreat ꝛc̃. Finit aũt ſic. Datum Rome apud ſanctũ Petꝝ Anno incarnatõis dñice Milleſimoq̃dringẽteſimooctuageſimoq̃rto. Nonas Decembris. Põtificatus noſtri Anno p̃mo. Et quia nõnulli animaꝝ rectores ꝛ verbi dei p̃dicatores publice in coꝝ ſer-

monibus ad populū asserere ꝛ affirmare nō verebant maleficas nō esse aut ꝙ nihil in nocumentū creaturaꝝ quacūꝯ opatione efficere possent. Ex quibus incautis sermonibus nōnunꝯ seculari brachio ad puniendū huiusmodi maleficas amputabat facultas. ꝛ hoc in maximum augmentū maleficaꝝ et ꝓfortationem illius heresis. Ideo prefati inquisitores totis eoꝝ viribus cunctis periculis ꝛ insultibus obuiare volentes. tractatum quendam non tam studiose ꝯ ꝛ laboriose collegerunt. In quo non tam huiusmodi predicatorum ignorantiam ꝑ catholice fidei conseruatione repellere nisi sunt. quantum etiam in exterminium maleficarum debitos modos sententiādi ꝛ easdem puniendi iuxta dicte bulle tenorem ꝛ sacro rum canonum instituta laborarūt. Ut qm̄ ꝓsonū rōni est vt ea que ꝑ cō-muni vtilitate fiunt. etiam cōmuni approbatiōe doctoꝝ roborent. Ideo ne ꝑfati rectores discoli ꝛ ꝑdicatores sacraꝝ litteraꝝ ignari estimarent ꝑ dictum tractatum sic vt ꝑmittit collectum. minus bñ doctoꝝ determinationibus ꝛ sententijs fulcitū. eūdem alme vniuersitati Coloniēn. seu nō nullis ibidē sacre pagine ꝓfessoribus. ad discutiendū ꝛ collationandum obtulerūt. vt si qua reꝓhensibilia ꝛ a catholica veritate dissona reperent eoꝝ iudice sic refutarent. quod tñ ꝓsona catholice veritati approbarent. quod subscriptis modis factū fuit.

In ꝑmis. Egregius dñs Lābertus de monte manu sua ꝓꝓria se subscripsit ꝓut sequit. Ego Lābertus de monte. sacre theologie humilis ꝓ-fessor. Decanus ꝑ tempe facultatis sacre pagine eiusdem studij Coloñ. fateor hac manu mea ꝓꝓria istum tractatū triptitum. ꝑ me lustratum ꝛ di ligenter collationatum quo ad eius ptes ꝑmas. nihil ꝓtinere saltez meo humili iudicio quod sit contrarium aut sententijs non errantium philo-sophoꝝ. aut contra veritatem sancte catholice ꝛ apostolice fidei. aut con tra doctoꝝ determinatōes a sctā ecclesia approbatoꝝ aut admissoꝝ. Ter cia etiā ꝑs vtiꝯ sustinēda ꝛ approbāda quo ad illoꝝ hereticoꝝ punitōes de q̄bus tractat inꝯtā sacris canonibus nō repugnat. Iteꝝ ꝓꝓt exprimē ta in hoc tractatu narrata. q̄ vtiꝯ ꝓꝓt famā tātoꝝ viroꝝ ꝑcipuoꝝ etiā in q̄sitoꝝ credunt esse vera. Cōsulendū tñ videt ꝙ iste tractatus doctꝫ ꝛ vi ris zelosis. q̄ ex eo sana varia ꝛ matura ꝓsilia in extiminiū maleficaꝝ ꝓfer re pōt cōicet. sil' ꝛ eccliaꝝ rectoribus timoratis ꝛ ꝓsciētiosis dūtaxat ad quoꝝ doctrinā subditoꝝ corda in odiū tā pestifere heresis incitari pote-rūt. ad cautelā bonoꝝ pit ꝛ maloꝝ inexcusabilitatē atꝯ punitōez. vt sic misericordia in bonis. ꝛ iusticia in malis luce clarius pateat. ꝛ in omibus deus magnificet ipo ꝑstāte cui laus ꝛ glia. Deinde ad idē venerabilis magr̄ Jacobus de stralen etiā ꝓꝓria manu sua se subscꝑsit in hūc modū Ego Jacobus de stralen sacre theologie ꝓfessor minim⁹. post visitatōez tractatus mēorati sentio ꝓformit ꝑ oia his q̄ ꝑ venerabilē magr̄m nostꝝ Lābertū ď mōte decanū sacre theologie supius ānotata sunt. qđ attestor hac scriptura manus mee ad dei laudē. Pariformit eximius mgr̄ An-dreas de Ochsenfurt etiā ꝓꝓria manu se subscꝑsit. vt infra. Cōformit mi

hi Andree de Ochsenfurt sacre theologie pfessoꝛi nouissimo vi dek cēsendū de materia oblati tractatus. ꝯtū pima facie apparuit. qꝺ ptestoꝛ manꝰ mee scꝑtura. ad finē in eodē exꝑssum pmouēdū. Cōsequent aūt egregius magr Thomas de Scocia. silr se ꝓpria manu sua subscꝑsit. put sequit. Ego Thomas de Scocia sacre theologie doctoꝛ lz imeritus, pformiter sentio ꝙ oīa venerabilibus magris nostris pcedētibus in materia pfati tractatus ꝙ me examinati. quod atteſtoꝛ manu ꝓpria mea. Subsequēter ꝛ secunda subscriptio ꝺ pfatos pdicatoꝛes incautos sic acta fuit. In pmis positi fuerunt articuli put sequit. Primo inquisitoꝛes hereticе prauitatis deputatos auctoꝛitate sedis apostolice iuxta formam canonū cōmendāt magistri sacre theologie subscripti ꝛ hoꝛtant ꝙ dignent ꝓsequi cum zelo eoꝝ officium. Secundo ꝙ maleficia posse fieri pmissione diuina ex cooꝑatione dyaboli ꝙ maleficos aut maleficas nō est ꝺnō fidei catholice. ꝛ ꝓsonum dictis sacre scripture. imo necessariuz est iuxta sententias doctoꝝ sanctoꝝ illa quādoqꝫ posse fieri admittere. Tercio pdicare ergo maleficia non posse fieri erroneum est. qꝛ sic pdicātes impedīūt ꝯtum in eis est opus pium inqsitoꝝ in pīudiciū salutis animaꝝ secreta ꝺn̄ que qñqꝫ ab inqsitoꝛibus audiunt nō sunt oībus reuelāda. Vltimo exhoꝛtādi veniūt oēs pncipes ꝛ qcūqꝫ catholici vt assistere dignent tā pīs votis inquisitoꝝ ꝙ defensione sancte catholice fidei Videmū vo subscripti ꝛ supꝛascripti doctoꝛes pdicte facultatis theologie manibus ꝓpꝛīs se subscripserūt. put ego Arnoldus notarius infrascriptus ex reuelatione honesti Johānis voꝛda de Mechlinia alme vniuersitatis Coloñ. bedelli iurati qui mihi hoc retulit audiui. ꝛ vt ex manibus etiā supꝛa ꝛ infrascriptis apparuit vidi in hunc qui sequit modum. Ego Lābertus de mōte. sacre theologie humilis ꝓfessoꝛ ita sentio vt ꝑscribit. teste hac manu mea ꝓpria ꝙ tempe decanus. Ego Jacobus de stralen. sacre theologie ꝓfessoꝛ minimus ita sentio vt supꝛa scribit. qꝺ testificoꝛ manu mea ꝓpria. Ego Vdalricus kridiviß de Vflingen sacre theologie ꝓfessoꝛ nouissimus. vt ꝑscriptuz est ita sentiendū hac manus ꝓprie scꝑtura cēseo. Vt ego Cōradus de cāpis sacre theologie ꝓfessoꝛ humillimus ꝓut supꝛa cū maioꝛibus meis in idē ꝺcurro iudiciū. Ego Cornelius de Breda minimus ꝓfessoꝛ ita sentio vt ꝑscriptum est. quod testificoꝛ manu mea ꝓpria. Ego Thomas de Scocia. sacre theologie ꝓfessoꝛ. lz immeritus ꝓformiter sentio venerabilibus ꝓfessoꝛibus ꝑscriptis. teste manu mea ꝓpria. Ego Theodericus de Hūmel sacre theologie humillimus ꝓfessoꝛ ita sentio sicut scriptum est ꝙ magistros meos ꝑscriptos. quod testoꝛ manu mea ꝓpria. In assertiōe articulox ꝑscriptox ꝓformis iudicij sum cum venerandis magistris nostris ꝓceptoꝛibus meis. Ego Andreas de Ochsenfurt sacre theologice facultatis ꝓfessoꝛ ac theologox vniuersitatis Colonien. collegij minimus.
Nouissime aūt ꝛ finaliꝫ iā dictus venerabiꝫ ꝛ religiosus frat Hēricus institoꝛis inqsitoꝛ. habuit ꝛ tenuit in suis manibus ꝯdā aliā litterā ꝓga-

meneam Sereniſſimi regis Romanor. ſigillo ſuo rubeo rotūdo in cā
pſa cere glauce impreſſa: impreſſula pgameni inferius impendeñ. ſigilla
tam: ſanā ⁊ integrā: nō viciatā. nō cancellatā. neq; in aliqua ſui parte ſu-
ſpectā. ſed omni prorſus vicio ⁊ ſuſpicioñ. careñ. Ita q; in faciliorē expe
ditionē huius negocij fidei idē Sereniſſimus dñs Romanor rex prefa
tus ipam eandē bullam apoſtolicā ſupra tactā tanq; xpianiſſimus prin-
ceps tueri ⁊ defendere voluit atq; vult. ⁊ ipſos inquiſitores in ſuam om
nimodā protectionē ſuſcipit. Mandās ⁊ precipiēs oibus ⁊ ſingulis ro-
mano imperio ſubditis vt in executione taliū negocior fidei ipſis inqui
ſitoribus oēm fauorem ⁊ aſſiſtentiā exhibeant. ac alia faciāt prout in ea
dem lra plenius ꝓtinet ⁊ habet. Cuius quidē litere regalis ꝓncipiū ⁊ fi
nis hic infra annotant in hūc modū. Maximilianus diuina fauēte cle-
mentia Roma. rex semp augustus. Archidux austrie. dux Burgun. Lo
thar. Brabantie. Lymburgie ⁊ Luczenbur. ⁊ Geldrie. Comes flādrie ⁊c
Finis vero. Datū in oppido nro Bruxelleñ. nro sub sigillo. mēsis nouē
bris die sexta. Anno dñi Millesimoquadringēteſimooctuageſimoſexto
regni nri Anno primo. Ide et sup premissis oibus ⁊ singulis iā dictus
venerabilis ⁊ religiosus frater Henricus inq̄sitor ꝓ se ⁊ collega suo an-
tedicto ipsis a me notario publico supra ⁊ infrascripto fieri ⁊ ꝓfici vnum
vel plura publicū seu publica instrumentū ⁊ instrumenta in meliori for-
ma petijt. Acta sunt hec Coloñ. in domo habitatiñ. venerabilis magistri
Lamberti de monte p̄dicti infra emunitatē ecclesie scti Andree Coloñ.
sitis in camera negocior ⁊ studij eiusdē magistri Lamberti inferi⁹ Sub
anno dñi indictioñ. mensis. die horis ⁊ pontificatu quibus supra. ꝑsenti
bus ibidē p̄dictis magistro Lamberto et Johanne bedello. Necnon ho
nestis viris Nicolao cuper de Venroide. venerabilis curie Colonieñ.
notario iurato. ⁊ Cristiano ivintzen de enfkirchē clerico Colonieñ. dio
cesis testibus ad premissa fidedignis rogatis ⁊ requisitis.

Et ego Arnoldus kolich de enfkirchen clericus Coloñ. iura-
tus. Quia premissis oibus ⁊ singulis dum sic vt premittit fie-
rent ⁊ agerentur vna cum prenominatis testibus presens fui.
Eaq; sic fieri vidi et vt prefertur ex relatione bedelli audiui.
Idcirco presens publicum instrumentum manu mea propria
scriptum ⁊ ingrossatum exinde confeci. subscripsi publicaui ⁊
in hanc publicam formam redegi. Signoq; ⁊ nomine meis so
litis ⁊ consuetis signaui rogatus ⁊ requisitus in finem ⁊ testi
monium omniū ⁊ singulor premissorum.

Tabula sequés p̄

sentis opusculi ꝓtinet ꝑmo diuisio nē totius libri in partes. ⁊ post hoc cuiuslibet partꝫ q̄stiones siue capitula. deinde numerū annexum qui ostēdit foliū in q̄ quelibet questio siue capitulū incipiat ⁊c̄.

Uper bullaz

Ergo Innocētij octaui aduersus heresim maleficaꝝ nouissime emanatā qōnes q̄dragintaocto discurrēde: tria ꝑncipalit̄ habēt declarare. Primo originē. scdo ꝓgressum. tercio finale remedium. Originē quo ad multiplicationē: finale remediū q̄ ad illius heresis exterminiū. Prima pars sup tria que ad maleficialē effectū concurrūt vt sunt demon: maleficus ⁊ diuina permissio. Continet in numero questiones decem ⁊ octo quarū quatuor super potentias demonū relique sup earū opera. Est aūt prima ⁊ totiꝰ opis introductoria. An asserere maleficas esse: ita censeꝫ catholicum q̄ eius oppositū ꝓtinaciter defendere omnino sit hereticū. folio primo.

¶ Secūda an catholicū sit asserere q̄ ad effectū maleficialē semp habeat demon cū maleficio ꝓcurrere vel q̄ alterū sine adminiculo alteriꝰ talē effectū possit ꝓducere. folio. v.

¶ Tercia an catholicū sit asserere q̄ hmōi effectus ꝑ incubos ⁊ succubos demones sic ꝓcuraūt q̄ etiā veri hoīes in multiplicatiōz ⁊ originē maleficoꝝ ꝑ tres demōes ꝓcreāt. ix

¶ Quarta an catholicū sit asserere q̄ actus incuboꝝ ⁊ succuboꝝ demonū tm̄mō ifimis spiritibꝰ ꝙuēiat. xij

¶ Quinta an quoquo mō possit catholice cēseri q̄ origo ⁊ multiplicatio maleficoꝝ operū ex influētijs ꝑcedat corpoꝝ celestiū absq̄ adminiculo demonū seu a substātijs sepstis vt sūt motores orbiū celestium. Seu etiā a malicia hoim concurrēte ad voces ⁊ verba q̄cunq̄ virtute stellarum. folio. xiiij.

¶ Sexta q̄ ad maleficos cū demonibꝰ ꝓcurrētes. Cur mulieres ap̄liꝰ inueniunt hac heresi infecte q̄ virt Cuiusmodi etiā mulieres ꝑ ceteris sūt inuolute declarat ꝑ quinq̄ seqn tes q̄stiones. folio. xx.

¶ Septima. an malefice vtute demonū mētes hoim ad odiū vl̄ amorē inordinatū incitare valeāt et de mō ꝓponēdi hmōi materiā in sermonibus ad populum. fo. xxiij.

¶ Octaua an generatiuā potentiā seu actū venereū impedire ⁊ maleficiare p̄nt cū q̄dam incidētali qōne. cur int̄dū actꝰ ille impedit respcū vnius ⁊ ñ respectu alteriꝰ psone. xxvij.

¶ Nona an p̄stigiosa illusione mēbra virilia q̄si sint a corporibꝰ euulsa auferre solēt: cū certis alijs annexis difficultatibus. fo. xxix.

¶ Decima an hoīes in bestiales formas possint trāsmutare cū incidētali alia difficultate. fo. xxxj.

¶ Undecima: de obstetricibꝰ maleficis ꝓceptus in vtero ⁊ ex diuersimode interimētes. fo. xxxiij.

¶ Duodecima sup ꝓmissionē diuinā q̄ ad demonē ⁊ maleficā hz ꝓcurrere: an diuinā ꝓmissionē i his operibus maleficaꝝ cōmēdare ita sit catholicū q̄ eius oppositū scz illā redarguere oīno sit hereticū. xxxiiij.

¶ Tredecima etiā incidētalis sup duas diuinas ꝓmissiones circa casum diaboli ⁊ primoꝝ parētum ex-

q̄bus cūcta maleficorū opera iuste permittunt.folio.xxxvj.

¶ Quartadecima an p̄missis nō obstātib⁹ pctā maleficorū gūiora sint pctis malox angelox t p̄mox parē tū. t est tota materia p̄dicabilis cū declaratōe q̄ gūissimas merent pe nas etiā in p̄senti vltra oēs flagitiosas inūdi.folio.xxxviij.

¶ Quitadecima an .ppt pctā malefícox innoxij sepe maleficiāt.fo. xl.

¶ Sexta decima.an hereſis maleficarū oēs alias supstitiōnis species excedat.fo.xlij.

¶ Decimaseptia ē declaratiua q̄rte decime grauitatē criminis i maleficj ad pctā q̄cūq̄ demonū ꝓpādo.xliij

¶ Decimooctaua ꝫ q̄nq̄ argumēta laicox q̄ de⁹ nō p̄mittit tantā ptātem diabolo t maleficis. Et in hac materia ꝓiungitur finis suo principio dum hec vltima questio annecti tur p̄me.folio.xliiij.

Secūda pars ope

ris ptinet sedeci capla sub duabus q̄nibus. Quarū vna in p̄ncipio et altera i fine ponit Et p̄ma sup reme dia maleficia amouētia. Capla aūt intermedia modū p̄cedēdi maleficorū in maleficijs inferēdis ptractāt. Pria q̄. An q̄s possit p bonos angelos ita bñficiarj q̄ a maleficis demonib⁹ nō possit maleficiarj .xlvj.

¶ Capitulū primū de diuersis medijs q̄b⁹ demones ad augmentū illius p̄fidie allicijūt p maleficas inorias t honestas puellas. fo.l.

¶ Capitulū secundū de mō sacrilege p̄fessionis earū cū declaratione homagij p̄stādi diabolo.folio.lij.

¶ Ca.iij.sup modū q̄ de loco ad locū corpaliter transferunt.folio.lv.

¶ Ca.liij. de mō q̄ se incubis demonib⁹ subijciūt in q̄ etiā tractat q̄lit ex his multiplicant t an semp cum decisione seminis incub⁹ maleficā aggredit.t an poti⁹ vno tpe q̄ altero t silr de loco.t an visibilit illas spurcicias agitāt cū maiori vel minori venerea delectatōe.t an incubi tm̄modo mlieres ex eox spurcitijs p̄creatas aggrediunt.folio.lviij.

¶ Ca.v. de mō generali q̄ ad sacra ecclesie sua maleficia exercēt et de sex modis q̄bus oīb⁹ creaturis corporalib⁹ dēptis corporib⁹ celestib⁹ veras infirmitates lz nō veras sanitates vtute nāli inferri p̄nt.fo.lxj.

¶ Ca.vj.de mō q̄ vim generatiuam impedire solent.folio.lxiij.

¶ Ca.vij.de mō q̄ mēbra virilia auferre solent q̄ ea q̄ in p̄ma parte tacta sunt sup potētia faciēdi iam per modos opandi declarant vñ nō est vtrobiq̄ materia.folio.lxiiij.

¶ Ca.viij.de mō q̄ hoies in bestiales formas transmutant.folio.lxvj.

¶ Ca.ix.de mō quo demones intra corpa sine lesiōe exist̄t qñ p̄stigiosas opant trāsmutatōes.fo.lxvij.

¶ Ca.x.de mō quo demones substātialiter p maleficax opatōes homines inhabitant.fo.lxix.

¶ Ca.xj. de mō quo omne gen⁹ infirmitatis inferre possunt hoc tamē in generali tract̄.folio.lxxiij.

¶ Ca.xij.de mō in speciali q̄ hoib⁹ grauiores infirmitates inferūt.lxxv

¶ Ca.xiij.sup modū quo malefice obstetrices p̄e oībus alijs maiora dāna inferūt infantes aut interimēdo aut demonib⁹ offerēdo.fo. lxxvj

¶ Ca.xiiij.sup modū quo tumentis varia nocumēta inferūt.fo.lxxix.

¶ Ca.xv.sup modū quo grādines

ꝛ tempestates concitare ac fulgura fulminare solent. folio. lxxx.

¶ Sextūdecimū capitulū sup tres modos q̄ viri reperiunt maleficijs infecti ꝛ nō mulieres. Et primo de maleficis sagittarijs. Scdo de incātatorib⁹ qui p carmina sacrilega arma lesiua ꝫ q̄cunq; nocumēta incātare sciūt ꝛ hoc p verba. Tercio q̄ p breuia scripta. folio. lxxxij.

Sed quo ad reme

dia maleficia amouētia. qō ē scdm principale hui⁹ scde partis. Prio ponit qō. Utrum sit licitū maleficia p alia maleficia aut p illicita tollē. Et hz capitula nouē. folio. lxxxv.

¶ Ca. p̄mū sup remediū ecclesiastici cū ꝫ icubus ꝛ succubos demōes. xc

¶ Ca. ij. sup remedia ꝫ vim generatiuā maleficiatā. fo. xcij.

¶ Ca. iij. sup remedia ꝫ maleficiatos sup amorē vl odiū iordinatū. xciij.

¶ Ca. iiij. sup remedia vbi p̄stigiosa arte mēbra virilia auferūt. ꝛ vbi homines in bestiales formas transmutant. fo. xciiij. maleficio. fo. xcv.

¶ Ca. v. sup remedia ꝫ obsessos ex

¶ Capi. vj. sup remedia cōtra quascūq; infirmitates a maleficijs illatas ꝛ h̄ p licitos exorcismos. fo. xcvij.

¶ Ca. vij. sup remedia ꝫ grādines ꝛ fulmina ꝛ etiā sup iumēta maleficiata. c. ij.

¶ Ca. viij. sup remedia q̄dā occulta ꝫ q̄sdā occultas dēmonū infestatōes. cv

¶ Ca. ix. sup remedia p ill' q̄ se dēmonib⁹ intuitu alicuius cōmodi tpalis totaliter deuouissent. fo. cvj.

Tercia pars ope-

ris sup remedia vltia nō tā ꝫ earuz opa q̄ psonas maleficax sup ipsox extirpatiū. ptinet tres ptes principales scz modū inchoādi pcessū iudicij: ꝛ modū ptinuādi. ꝛ modū sentētiādi puniēdi ꝛ plectēdi. Et pria ps ptinet qōes q̄nq;. Scda. xij. Tercia. xix. Et pria ꝛ oīm seq̄ntiū introductoria qōnū est. Utrū malefice ꝛ eax fautores receptatores ꝛ defēsores. ita subijciant tā ecclesiastico q̄ ciuili iudicio q; eax inq̄sitores eē exonerati. Deinde sup modū inchoādi pcessum folio. cvj.

¶ Prima q̄stio. Quis sit mod⁹ ꝫ potes iudici ad inchoandū pcessuz fidei ꝫ maleficos. cxij. ro testiū. cxiiij.

¶ Scda qō. Tercie partis ē de nūe-

¶ Tercia qō. vtrū iudex testes possit cōpellē ad iurandū de dicēda veritate in causa fidei ꝛ quotiens possint examinari. folio. cxiiij.

¶ Quarta qō de ꝫditōe testiū. cxv.

¶ Quinta qō. an inimici capitales ad testificandū admittant. fo. cxv.

¶ Sup scdaz ptē q̄lit pcessus tal' ē ptinuād⁹ ꝛ est qō sexta. Et prio q̄lit testes sūt citādi ꝛ interrogādi. cxv.

¶ Interrogatoria sup testes. cxvj.

¶ Interrogatoria gñalia sup maleficā aut maleficū. Et ē p̄m⁹ act⁹. cxvj.

¶ Interrogatoria pticularia sup eos-

¶ Septima qōne va- dē. cxvij.

ria dubia sup respōsiōes negatiuas maleficarū declarant ꝛ qñ pōt icarcerari. qñ etiā p manifeste deph̄ēsa in hereſi maleficaruz sit habenda ꝛ est actus scōs. folio. cxvij.

¶ Octaua questio quomodo sit capiēda ꝛ incarceranda erit actus tercius folio. cxviij.

¶ Nona questio an deponentiū nomina sint ei post captionē manifestanda ꝛ est actus quart⁹ fo. cxviij.

¶ Decima qō, qualiter defensiōes

sint ꝓcedēde cū deputatōe aduocati. actus ꝙntus. Fo. cxix.

¶ Undecima ꝙstio ꝙd faciet aduocatus cū sibi testiū nomia nō publicant. actus sextus. Fo. cxx.

¶ Duodecia ꝙstio magl declaratia quō sit capitaľ inimicicia inť delatā ꝛ testes ſnuestigāda. ꝛ ē actus septimus. Fo. cxxj.

¶ Tredecia ꝺ his ꝙ iudex ħz aduertere añ locū carcerl ꝛ torture ꝙ non sit facil' ad exponendū maleficā torměl ꝓpť maleficiū taciturnitatl. ꝛ est actus octauus. Fo. cxxij.

¶ Decia ꝙrta ꝙstio ꝺ mō sniandi delatā ad ꝙstiōes. ꝛ ꝙlit ꝓma die sit ꝙstionāda. ꝛ ē actus non⁹. Fo. cxxiij

¶ Quitadecia quō tormēta sint ꝓtinuāda. Et ꝺ signis ex ꝺb⁹ malefica coḡsciť. ꝛ quō sint abrādēde. ꝛ ꝺ variis cautel' sup maleficiū taciturnitatis. ꝛ ē actus decimus. Fo. cxxiiij

¶ Deciasexta ꝙstio. de tpe ꝛ ꝺ scḋo mō introgādi de cautel' extrēis a iudice obſuādis. ꝛ ē act⁹. xj. fo. cxxvj.

Super modos ve

ro sniandi. xix. i nūero ē ꝓma ꝙstio ꝛ. xvij. in ordie. An sup examē ꝛ iudiciū cādēl ferri vbi ad illꝺ appellāt possint sniari. Fo. cxxvij.

¶ Scḋa ꝺ his ꝙ gñalit iudex ꝺz obſuare tā circa snias interlocutorias ꝙz diffinitias. ꝛ ē. xviij. i or. fo. xxviij

¶ Tercia ꝙt mōis iudex ꝓcōt delatū hīe suspectū. ꝛ sup ꝺb⁹ ꝓt facē sniaz ꝛ ē. xix. in ordine. Fo. cxxix.

¶ Quarta quō sit snia ferēda sup ꝑsonā. ꝙz immunem totalit. ꝛ est ꝙstio xx. Fo. cxxxj.

¶ Quinta ꝙlit sit ferēda sup delatā ꝛ diffamatā gñalit. ꝛ est ꝙstio. xxj. in ordine. Fo. cxxxij.

¶ Sexta ꝙlit sup delatā diffamataz ꝙstionib⁹ tñ ꝛ tormētl exponēdā aliꝙlit. ꝛ ē in ordine. xxij. Fo. cxxxiij

¶ Septia ꝙlit sup suspectaz de illa heresi leuit. ꝛ ē in ordine. xxiij. questio. Fo. cxxxiiij.

¶ Octaua ꝙlit sup suspectā vehemēter. ꝛ ē qō. xxiiij. in ordie. fo. cxxxiiij

¶ Nona ꝙlit sup suspectā violent. ꝛ est qō. xxv. in ordine. Fo. cxxxvj.

¶ Decima ꝙlit est ferēda sup diffamatā ꝛ suspectā. ꝛ est ꝙstio. xxvj. in ordine. Fo. cxxxviij.

¶ Undecia ꝙlit sup ꝓfessam illā heresim. ꝙz nō relapsam ꝛ penitentē. ꝛ est. xxvij. in ordine. Fo. cxxxix.

¶ Duodecima ꝙlit sup ꝓfessam heresim ꝛ penitentē. ꝙz relapsam ꝓbabilit. ꝛ ē ꝙstio. xxviij. fo. cxl.

¶ Tredecia sup modū sniandi here sim ꝓfessaz. ꝙz ipenitētē. ꝛ tñ relapsā ꝛ ē. xxix. qō in ordine. Fo. cxlj.

¶ Decimaqrta sup heresim ꝓfessaz ꝛ relapsam ꝛ impenitentē. ꝛ est. xxx in ordine. Fo. cxlij.

¶ Quintadecia sup ꝓuictū ꝛ depħē sum. oia tñ negātem. ꝛ est in ordine xxxj. ꝙstio. Fo. cxliij.

¶ Decimasexta sup ꝓuictū ꝛ fugitiuum vel se ꝓtumaciter absentātem ꝛ est. xxxij. in ordine. Fo. cxliiij.

¶ Decimaseptima sup ꝑsonā delatā ab alia malefica incinerata vel incinerāda ꝙlit sit snianda. ꝛ est. xxxiij. in ordine. Fo. cxlvj.

¶ Deciaocta. sup modū sniandi maleficā maleficia tollētē. ¶ nsup etiaz sup maleficas obstetrices ꝛ maleficos sagittarios. ꝛ ē. 34. i or. fo. cxlviij

¶ Deciauona ꝛ vltia huiꝰptl. ꝛ. xxxv. totiꝰ sup modos sniandi maleficos ꝙscūqz friuole aut etiā iuste appellātes. Fo. cl. in fine. Finis.

Hoperis huius prima pars incipit feliciter. Questio .I.

Trum asse

rere maleficos esse sit adeo catholicū q ei⁹ oppositus ptinaciter defendere oīno sit hereticum Et arguit q nō sit catholicū quicq̄ de his asserere. xxvj. q. v. epi. Qui credit posse fieri aliquam creaturā aut in melius deteriusue transmutari. aut in aliā speciem vel similitudinē transformari q̄ ab ipo omniū creatore. pagano t infideli deterior est. Talia aūt cum referuntur fieri a maleficis ideo talia asserere nō est catholicū sed hereticus. Preterea nullus effectus maleficialis est in mundo. Probat. Quia si esset. opatione demonū fieret. Sed asserere q demones possint corporales transmutatiōes aut impedire aut efficere nō videt catholicum quia sic perimere possent totū mūdū. Preterea omis alteratio corporalis puta circa infirmitates aut sanitates procurādas reducit in motū localē. patet ex septimo phisicorū. Quorūcunq̄ est motus celi. Sz demones motū celi variare nō possunt. Dyonisius in epistola ad Policarpū. Quia hoc solius dei est. ergo videt q nullā transmutationez ad minus verā in corporibus causare pñt. t q necesse sit huiusmodi transmutationes in aliquā causam occultam reducere. Preterea sicut opus dei est fortius q̄ op⁹ dyaboli: ita t eius factura. Sz maleficiuz si esset in mūdo eēt vtiq̄ opus dyaboli cōtra facturā dei. ergo sicut illicitū est asserere facturā supstitionem dyaboli excedere opus dei. ita illicitū est credere vt creature t opera dei in hominibus t iumētis valeant viciari ex opibus dyaboli Preterea id qđ subiacet virtuti corporali non habet virtutē imprimendi in corpora. Sz demones subdunt virtutibus stellaruz qđ patet ex eo. q certi incātatores cōstellationes determinatas ad inuocandū demōes obseruant. ergo nō habent virtutē imprimendi aliq̄d in corpora. et sic multominus malefice. Itē demones nō operant nisi per artē. Sed ars non pōt dare verā formā. vnde in. c. de mineris dicit. Sciāt auctores alchimie spēs trāsmutari non posse. Ergo t demones p artē operantes veras q̄litates sanitatis aut infirmitatis inducere nō possunt. sed si vere sunt habēt aliquā aliam causam occultā absq̄ ope demonū t maleficorū. Sz ꝰ in decre. xxxiij. q. j. si per sortiarias atq̄ maleficas artes nōnunq̄ occulto iusto dei iudicio permittēte: t dyabolo preparante ꝛc. loquitur de impedimento maleficiali quo ad actus cōiugales tria cōcurrere. scz maleficaz. dyabolum t dei pmissionē. Preterea fortius agere potest in id quod est minus forte. Sed virtus demonis est fortior virtute corpali Job. xl. Nō est potestas sup terram que ei valeat cōparari. qui creatus est vt nemi nē timeret. Responsio. Hic impugnandi sunt tres errores hereticales quibus reprobatis veritas patebit. Nam quidā iuxta doctrinam scz Tho. in. iiij. dist. xxiiij. vbi tractat de impedimēto maleficiali conati sunt asserere maleficium nihil esse in mundo nisi in opinione ho-

Arguit primo

Arguit secundo

Arguit tertio

Arguit quarto

Arguit quinto

Arguit sexto

Arguit septimo

Arguit octauum

Arguit nonum

Questio

minũ que naturales effectus quoꝝ cause sunt occulte maleficijs imputabant. Alij qui maleficos cõcedũt sed ad maleficiales effectus illos tãtũmodo imaginarie ꝛ fantastice cõcurrere asserũt. Tercij qui effectus maleficiales oino dicunt esse fantasticos ꝛ imaginarios. licꝫ demõ cũ malefica realiter concurrat. Horuꝫ errores sic declarant ꝛ reprobant. Nã primi omnino de hereſi notant per doctores in.iiij. prefata di.ꝑcipue per sanctũ Tho. in.iij.arg.ꝛ in corpore.q. dicens illã opinionẽ esse oino cõtra auctoritates sanctorum ꝛ procedere ex radice infidelitatis. Qui vbi auctoritas scripture sacre dicit ꝙ demones habent potestatẽ supra corporalia ꝛ supra imaginationẽ hoim qñ a deo ꝑmittunt. vt ex multis scripture sacre passibus notat. Ideo illi ꝙ dicunt maleficiũ nihil esse in mũdo nisi in estimatione hoim. Et iã nõ credũt esse demões nisi in estimatiõe vulgi tm vt terrores ꝗs hõ sibi ꝑi facit ex sua estimatõne imputet demoni. Et ꝙ etiã ex imaginatõne vehemẽti aliq figure apparent in sensu tales ql̃es hõ cogitat ꝙ ꝛ tũc credunt demões videri dicam⁹ vel etiam malefici. Et qm̃ hec vera fides repudiat ꝑ quã angelos de celo cecidisse ꝛ demões esse credim⁹. Nõ ꝛ fatemur ipos ex subtilitate sue nature multa posse que nos nõ possum⁹. Et illi ꝙ eos ad talia faciẽda inducũt malefici vocant hec ibi. Quia vo infidelitas in baptisato hereſis notat. iõ tales de hereſi reprehendunt. Alij duo errores demões ꝛ eoꝝ nãlem potentiã non negãtes ꝫ inter se ꝙ ad effectũ maleficialẽ ꝛ ipam maleficam dissidentes ꝛ ꝑ hoc ꝙ ibi dicit deteriusue immutari dicunt illũ effectum non esse realem in maleficiato sed tantummodo fantasticum. Sed ꝙ hi errores hereſim sapiant ꝛ contra sanum intellectũ canonis militant. ostendit primo tam per legẽ diuinaꝫ ꝗ etiã ecclesiasticaꝫ ꝛ ciuilem. et hoc in generali. demũ in speciali verba canonis exprimendo. licꝫ etiã in sequenti questione clarius hoc deduceret. Nam lex diuina in plerisq locis ꝑcipit maleficas non solum esse vitãdas: sed etiam occidẽdas. cuiusmodi penas non imponeret si non veraciter et ad reales effectus et lesiones cuꝫ demonibus concurrerent. Nocꝫ em̃ corporalis nõ affligitur sine corporali ꝛ graui peccato licet aliud de morte anime ꝙ ex fantastica illusione seu etiã tentatione oriri põt. Hec est sentẽtia sancti Tho. in.ij.dist.vij.in questiõe. An vti au

Responsio tertie in ij argumento

xilio demonū sit maluz. Nā Deut. xviij. precipit omnes maleficas et incantatores interfici. Leuiti. etiaz xix. dicit. Anima que declinauerit ad magos et ad ariolos z fornicata fuerit in eis ponā faciē meā contra eam z interficiā eam de medio ppli mei. Et iterū. xx. Vir vel mulier in qbus phitonicus vel diuinus spūs fuerit moriat lapidib⁹ obruent eos Et dicunt phitones in qbus demō operat miros effectus. Preterea h̄ sunt q ꝓpter hoc pctm̄ ochozias infirmus mortu⁹ fuit. iiij. Regū. j. et saul. j. Paralip. x. Pluinorū denicz eloqorū tractatores qd aliud in eorū scriptis sup. ij. dist. vij. z. viij. tradiderūt de potestate demonū z magicis artibus eorū scripta inspiciantur cuiuscūcz doctor⁊ sup. ij. li. sent. et inueniet nullo discrepante magos z maleficos virtute demonū p mittēte deo miros effect⁹ nō fantasticos posse ꝓducere. Taceo de varijs alijs locis in qbus sctūs Tho. diffuse de hmōi op⁹ ptractat vt in summa cōtra genti. li. iij. c. j. z. ij. in ꝑma ptc. q. cxiij. ar. iiij. Et in scda scde. qō. xcij. z. xciij. Inspiciant denicz postillatores et glosatores de magis pharaonis Exo. vij. Inspiciant z dicta Aug. xviij. de ciui. dei. ca. xvij. Et in scdo de doctrina xp̄iana. Similiter aliorū doctor qbus omibus cōtradicere valde absurdū est: nec a vicio hereſis excusari pōt immo in iure hereticus censet quicunqz errat in exposītione sacre scripture. xxiij. q. j. hereſis. Et quicunqz aliter sentit de his q fidē concernūt qz romana tenet eccl'ia. e. c. z. q. Hec est fides q denicz ꝓtra sanū intellectū canonis militāt oñdit p legē eccl'iasticam. Naz z canonū doctores sup. ca. Si p sortiarias z maleficas artes. xxiij. q. j. z ex de frigidis z maleficiat⁊. qd aliud ꝓtendūt nisi de maleficiali impedimēto circa actus ꝓlugales declarare quō dirimit cōtractū aut ꝓhendū mr̄imoniū: Dicūt em sicut z Tho. in. iiij. vbi supra. q si maleficiū supueniat mr̄imonio añ carnalē copulā. tūc si ē ppetuū impedit z dirimit mr̄imoniū ꝓtractū. cuiusmōi snia nō darek sup illusoriū z fantasticuz effectū vt de se patz. Videat Hosti. in summa copiosa. siliter Gotfri. z Ray. q etiam nullibi legunt difficultasse. Un tal effect⁹ posset censeri imaginari⁹ et nō realis. ꝫ h̄ tancz p se notū relinqbant. Et quō posset cēseri ppetu⁹ vel rpalis declarāt si post trienniū duraret nec dubitabāt an imaginarie p maleficā seu illusorie intromitteretur. Sed q vere z realiter potest talis defectus procurari virtute demonis propter pactum cuz eo initum. vel etiam per ipsum demonem absqz maleficā. licz hoc rarissime fiat in eccl'ia vbi sacr̄m mr̄imonij meritorij existit ꝫ q int infideles h̄ cōtingat: h̄ est qr iusto titulo illos possidere se cernit: vt petr⁹ de palude in suo q̄rto recitat de sponso qui desponsauerat ydolū: z nihilomin⁹ cōtraxerat cū quadā iuuēcula. quā tn̄ cognoscere nō potuit ꝓpter dyabolū qui sp se in corpore assumpto interposuerat. cum tū in eccl'ia dyabolus conat potius p maleficas ꝓpter suū lucrū in ꝓditionē aiarū tales effectus intromittere. z qualit hoc facere pōt z qbus medijs inferius declarabit. vbi de septem modis nocendi hominibus p cōsiles ef-

maleficū p triennium dubitatū dissimulatur sa patrat aut nūqm

fectus tractabitur. Ex alijs etiã q-
stionibus quas theologi ⁊ canonis-
te circa hãc materiã mouẽt ꝟ idem
pz. discutiẽtes quõ possit tolli ⁊ an
licitũ sit ꝑ aliud maleficiũ tollere ⁊
q̃d si malefica mortua sit ꝑ quã ma
leficiũ est immissum. De quo casu
Gotfridus in sua summa mẽtionẽ
facit de quibus in questionib⁹ ter-
tie ꝓis patebit. Cur denicꝫ tam di
ligent canoniste varias penas pro-
mulgassent distinguẽdo de occulto
et manifesto pctõ maleficoꝝ seu po
tius diuinatorũ cũ noxia supstitio
varias habeat spẽs vt ñ notorium
sit eucharistia denegetur. ℣i occul
tũ pnia. xl. diex. de ꝯse. di. ij. ꝑ dile-
ctione. Itẽ si clericus q̃ deponẽd⁹
et in monasterio detrudendus. ℣i
laycus excõicãd⁹. xxvj. q. v. Nõ oz.
Itẽ q̃ tales infames debeãt censeri ⁊ q̃ ad eos cõcurrunt imo nec ad
accusationẽ debẽt admitti. ij. q. viij
quisquis nec. Sed ⁊ ꝑ legẽ ciuilem
hoc idẽ ostendit. Nã ratio in sum-
ma sup. ix. li. Codicis Rubrica de
maleficis. l. post corneliam. de sicca
rijs ⁊ homicidijs dicit. Sciendũ q̃
oẽs illi quos vulgus maleficos vo
cat ⁊ etiã illi q̃ artẽ diuinandi sciũt
patiũtur capitalẽ penã. vt. l. nemo.
C. de maleficis. Itẽ inferũt penam
l. culpa. l. nullus. De eni leges his
verbis vtunt. Nemini ꝓmittitur di
uinare alioq̃n supplicijũ capitꝫ gla
dio vltore feret ꝓstratus ⁊ subdit.
Sunt ⁊ alij q̃ arte magica vite inno
centum insidiant animos mulierũ
ad libidinem flectunt. et hi bestijs
obijciuntur vt eo. C. l. multi. Decer
nunt etiaz leges q̃ ad eorum accu-
satõnem quilibet admittatur sicut
et canoñ in ca. in fauorem fidei. libꝫ.

Pena male fiat ñ
De clerico
De layco

nota bene magnũ passũ ℔ maxima pena male fiendi

vj. de here. Unde subditur ibidem.
Ad hanc accusationez quilibet ad-
mittitur quasi in crimine lese maie
statis. Ipsam enim ꝓpemoduz pul
sant maiestatem diuinam. Item q̃
questionibus ad interrogandũ sub
ijciatur subdit. Et quilibet nulla di
gnitate obstante questioni subijcit
⁊ qui cõuincitur: vel si detegat fac
nus suũ sit eculeo deditus vngulis
q̃ sulcantibus latera ꝓferat penas
dignas suo facinori vt eo. C. l. si ex.
cc. Nota q̃ olim duplici pena talis
plectebant. capitis ⁊ vngulis ad di
lacerationẽ corpis seu ad deuoran-
dũ bestijs obijciendo. Jam aũt cre-
mant forte ꝓpter femineuz sexũ.
Item prohibent participationem.
Vñ subditur. sed nec permittant
tales ad limen alteri⁹ accedere alio
quin concremant bona. nec aliquis
oz eos suscipe vel cõsulere alioquin
deportant in insulam ⁊ omia bona
publicant. Hic notat pena exilij cũ
amissione omniũ bonorũ qui tales
consulunt aut suscipiunt. Has pe-
nas vbi predicatores populis ⁊ re-
ctoribus terraꝝ publicant. plus ad
uersus maleficas q̃ ex alijs scriptu
rarũ allegatiõibus marcescũt. Pre
terea ⁊ ꝑ leges cõmendant qui eoꝝ
maleficijs obstant. Unde vbi supra
l. eorum. Alij aũt q̃ faciunt id ne la
bores hominũ ventorũ grãdinisq̃
lapidatõne sternunt. non pena. sed
premio digni sunt. Qualiter aũt sit
licitum talia impedire inferius pa-
tebit vt prius tactũ est. Omia autẽ
hec negare aut friuole illis resistere
quomodo potest scrupulo heretice
prauitatis carere. Judicet vnusq̃s-
q̃ nisi fortassis eum ignorantia ex
cusabit, sed cuiusmodi ignorãtia ex

cuſet ſtatim inferius patebit. Con
cludendo ex oibus p̄miſſis catho
licā ꝛ veriſſimā aſſertōem q̄ male-
fici ſunt q̄ demonū auxilio ꝓp̄ pa
ctū cum eis initū maleficiales rea
les effectus p̄mittēte deo ꝓcurare
p̄nt nō excludēdo q̄n ꝛ p̄ſtigioſos
effectus ꝛ fantaſticos etiā p̄ media
p̄ſtigioſa ꝓducere valeāt. Sed q̄
p̄ns ſpeculatio ſup̄ maleficiales ef
fectus verſatur q̄ plurimū ab alijs
differūt. ſō p hoc nihil ad ꝓpoſitū
cū tales potiꝰ ſortilegi vel incāta-
tores dicūt q̄s maleficī. Deinuꝫ q̄
fundamētum ſui erroris capiūt ex
ꝟbis canōis p̄cipue duo vltimi er
roꝛes nō loq̄ndo de p̄imo q̄ ſeip̄m
condēnat dū nimiū cōtra veritatē
ſcripture exorbitat. Ꝟō ad ſanū in-
tellectū canonis ē ꝓcedēdū. ꝛ pri
mo ꝫ p̄imū errorē dicētis medium
eē fantaſticū ſed extrema eē realia
Ꝟbi notādū q̄ dū q̄tuordecī ſunt
ſpēs capitales i gñe ſupſtitiōis q̄s
recitare cā breuitatis ñ expedit. tū
q̄ clare recitātur ab Iſi. viij. etbi.
ꝛ ſcōa ſcōe p. s. Tho. q. xcij. tū etiā
quia inferius vbi de grauitate hu-
ius hereſis tractabit de ip̄is men
tio erit. ꝛ hoc q̄one vltima huiꝰ pri
me p̄tis. Et ſpēs ſb q̄ hmōi mulie-
res cōtinēt vocat ſpēs phitonū in
quibus demon vel loquit vl̄ mira
opat. Et ē ſepiꝰ p̄ria in ordie. Spe
cies aūt ſb q̄ maleficī cōtinent vo
cat ſpēs maleficorū. Et quia int̄ ſe
plurimū diſtāt. nec oportet q̄ q̄ in
vna ſpē laborat q̄ etiā ſb alijs cōp̄
hendat. Ꝟō ſicut canō de illis mut
lierculis mētōem fac̄ ꝛ nō de male
ficis. ita falſe canonē int̄ptat̄ qui
hmōi imagiarias deductōes cor-
por̄ ad totū genꝰ ſupſtitiōis ꝛ oēs
ſpecies eius reducere velint vt ſic
ille mulieres imaginarie ſolū ita ꝛ
oīes malefice trāſferantur. ꝛ pam
plius canonē falſificat q̄ ex illo ar
guere vellet malificā ſolūmō ima-
ginarie ad effectū maleficialē egri
tudis vl̄ morbi cōcurrē. Preterea
tales ſic errātes pamplius rep̄hēdū
tur dū extrema ꝓcedūt realia. ſ. de
monē opātē ꝛ effectū morbi realē.
medīū aūt inſtrūl. ſ. p̄ſonā maleficā
dicūt fantaſtice ꝓcurrere cū tñme
diū ſp̄ naturā p̄ticipat extremorū.
Nec valet ſi dicat̄ q̄ ēt fantaſia ſit
q̄d reale. q̄ ſic̄ fantaſia vt tal̄ nil̄ p̄
efficē nec ꝓcurrere ad demōis opa
tionē niſi p̄ pactū initū cū demōe
in q̄ pacto maleſica ſe totā obtulit
ꝛ aſtrinxit diabolo vere ꝛ realit̄ et
nō fantaſtice ꝛ imaginarie ſolum.
ita etiā oꝛ q̄ coopet̄ diabolo vere ꝛ
corpalit̄. Hā ꝛ ad b̄ ſunt oīa malefi
cor̄ opa vbi ſp̄ aut p̄ pactū aut per
viſum aut p̄ locutōem ſeu p̄ alicuiꝰ
maleficij inſtrī repoſiti ſub limine
domꝰ opatione ſua maleficia exer
cent. prout in ſeq̄nti q̄one patebit.
Preterea ſi q̄s ꝟba cano. diligēter
ſpiciet ꝓſiderabit q̄tuor q̄ p̄dicato
res ꝛ ſacerdotes p̄ eccias ſibi com
miſſas oīm cū inſtātia ppō p̄dica
re deberent. ſ. q̄ ex̄ vnū deū nemo
arbitret̄ aliq̄d eſſe numinis vel di
uinitatis. Secūdo q̄ cū dyana vel
herodiade eq̄tare eſt cū diabolo q̄
ſe ita fingit ꝛ noiat trāſmeare. Ter
cio q̄ talis eq̄tatura fit tūc fantaſti
ce. q̄n diabolus mentē p̄ infidelita
tem ſibi ſubiectaꝫ agitat talit̄ vt ea
q̄ ſolo ſpū fiāt. corpalit̄ fieri credū-
tur. Quarto q̄ talī dñe habeant in
omnibus obedire. Ult̄ ad maleficī
ales actus hec ꝟba extēdere ē ab

Circes fuit famosissima maga ꝙ Augustin. 18 ℔

Pars Prima

surdum. cum sint diuersę spēs. An aūt malefici etiā localiť transferantur in sua specie supstitiōis vl̄ solū imaginarie sicut phitones. tractabitur de illo in capitulis secūde partis capitulo tercio q̄ vtroq; modo Et sic secūdus error cū primo elidit quo ad fundamentū t sanū intellectū canonis. Tercius insuper q̄ ex v̄bis canonis effectū maleficialē asserit fantasticū ex verbis canonis etiā elidit. Nā in eo q̄ dicit q̄ credit posse fieri aliquā creaturā aut in meli⁹ deteriusue transmutari aut in aliā spēm vl̄ similitudinē trāsformari q̄ ab ipo oīm creatore tc̄. infideli deterior ē. Ide tres ptes si nude intelligāť sunt ꝺ ꝓcessum scripture t determiatōem doctoꝝ. Nā posse fieri aliqs creaturas a maleficis vtpote vera aialia impfecta. ispiciať seqns canō. nec mirū post allegatū cano. epi. quid Aug. determiat de magis pharaonis q̄ vgas in serpētes vterunt inspiciať glo. sup illud Exo. vij. Vocauit pharao sapiētes. inspiciať. et alia glo. strabi q̄ demones discurrūt p mūdū q̄n p incantatōem malefici p eos aliq̄d efficere conanť t colligūt diuersa semīa. t ex eorum adaptiōe pūt prūpe diuerse spēs. Inspiciať t Alb. in de aialib⁹. Inspiciať t. s. tho. j. p. q. c. xliij. ar. iiij. Quoꝝ dicta breuitatis cā obmittūtur. solū ℔ sup ē vt intelligať ibi fieri ꝓcreari. Secūm etiaz q̄ i melius deteriusue valeat trāsmutari intelligať solūmō a deo aucte t ad correctionē seu ēt punitōem. sepi⁹ tñ ista ministerio demonū exercenť. Et sic̄ de pmo dī. dñs pcurit t ipe medetur. t ego occidam t ego viuere

sactam. Ita de scō dō immissionē p angelos malos vt supra tactū est In pfato deniq; ca. nec mir. inspiciātur v̄ba aug. q̄ dicūtur malefici t cuiusmōi eoꝝ opatōes q̄n hoib⁹ interdū nō solū infirmitates ſ etiaz mortē inferūt. Tercio etiā sane intelligere expedit cū moderni maleficī sepius ope demonū transformant in lupos t alias bestias. Sz canō loq̄tur de reali trāsformatiōe t essentiali t non de pstigiosa q̄ sepius fit. de q̄ etiā Aug. xviij. de ci. dei. c. xvij. multa refert vt de famosissima maga circes. t de socijs dyomedis t de pre pstāntij. De q̄ materia in. ca. ij. ptis patebit. Et an sp sunt pūtes vel absentes maleficī t an illā formā diabolus assumat vel ipe hō p se videať taľ cap. vj. t. vij.

Ad q̄ scda ps qōnis dic̄ q̄ his oppositus asserere pti naciter sit hereticū. Queritur an tales debeāt hī tanq̄ manifeste deph̄ensi in heretica pravitate. vel solū vt de hereſi vehement suspecti. Et vr̄ q̄ primo mō. nā ber ñ. in glo. ordinaria i. c. ad abolēdā. ℣. pñti. t v̄. deph̄ensi. ex̄ de here. Sñti nihilomin⁹ ordinatōe sancimus vt q̄cūq; manifeste fuerint i hereſi deph̄ēsi tc̄. declarat q̄ trib⁹ mōis ꝙs censeť manifeste deph̄ēsus. facti. vicz euidentia. puta q̄ publice pdicat heresim vl̄ legitia ꝓbatiōe p testes. vel ex sua ꝓfessione. Et q̄ tales publice pdicāt seu teme ꝺ pfata oia se opponūt asserētes maleficas ñ eē. aut q̄ nullo mō valeant hoibus nocere. iō tanq̄ manifeste deph̄ēsi in tali pravitate ſ hac distinctōe ꝓtineť. Ad eūdē ēt sensuz ē eiusdē ber. glo. in. c. excōicamus.

Deus permittit maleficia fieri

tripliciter aliquis reputat manifeste apprehensus

ſecūdo ſuper verbo deprehēſi pub
lice. Ad idem etiam facit. capitulo.
ſuper quibuſdam. extra de verbor
ſig. Iſpiciat ibidē lector. c. t repi-
et veritatē. Gz ꝫ. qz hoc nimis duz
vī. tū ꝑpt penā ānexā q notat in. c.
ab abolendā. §. pñti. eꝛ de here. vbi
in clerico ponit degradatio, t q ſe
cularis relinquat arbitro ptātis ſe
cularis aiaduerſiōe debita puniēn
d⁹. tū etiā ꝑpter ignorantiā t mltitu-
dinē eoꝝ q culpabilis i talī erroꝛe
cernit. Et ex mltitudie talī rigoꝛ iu
ſticie eſt tpand⁹. di. xl. vt ꝓſtituere
ñ. Cū nra ſit intētio poti⁹ a vicio
here hmōi pdicatoꝛes ꝑ poſſe ex
cuſare q incuſare cū vt dī eꝛ de p-
ſump. c. lras. §. q circa mādamus q
ten⁹ cū ꝑpt ſolē ſuſpitionē cuisve
hemētez nolum⁹ illū de tā graui cri
mie ꝓdēnari ꝛc. vbi gl ſup ver. ꝓdē
nari. Procedi pt ꝫ talez ſic vehemē
ter ſuſpectū. ẞ nō dz ꝑpterea ꝓdem
nari. niſi aſſit vt ibidē declarat vio
lenta ſuſpicio attñ qz ſuſpitionē ex
cludere nō poſſum⁹. t ẞ ꝑpt friuo-
las eoꝝ aſſertiōes ꝫ fidei veritatez
Et cū hoc triplex ſit ſuſpitio. leuis
vehemēs. t violēta de q̄b⁹ in. c. ac
cuſat⁹ t ca. cū ꝓtumatia. li. vj. de he
re. t ꝑ notata ꝑ archidyaconū t Jo.
andre. ſup ca. accuſat⁹ t vbo vehe
mēs. t de ꝑſump. ca. lras. De violē
ta ett̄ loqtur. canō. diſ. xxxiiij. q rū
dā. Jō q̄rendū cuiuſmōi ſuſpitōni
talis ꝑdicās ſubiacet. Et q̄dē cū ta
lia dogmatizantes nō eq̄liter ſe ad
hmōi erroꝛes hre noſcunt eo q alī
q ex ſimplici ignorantia iuris diuini.
aliq etiā ſufficiēter inſoꝛati adhuc
fluctuāt facillādo t plene aſſentire
nolūt. t cū erroꝛ in mēte hereticuz
nō faciat niſi aſſit ꝑtinacia volūta-

tis. oꝛtz etā dicē q ad ſuſpitiōz ſup
crimen hereſis non ſe equaliter ha
beant. Attamen quia per ignoranti
am putant ſe poſſe euadere Aduer
tant paululum q̄z grauiter peccant
q ex hmōi ignorantia delinquunt.
Nā lz mltiplex ſit ignorantia. tn in re
ctoꝛi aiaꝝ ignorantia q̄cunq̄z ſit nō ꝑt
dicī ignoratia ꝑticularis fm phos
q a iuriſtis t theologis dī facti. Gz
cenſet in eis ignoratia vniuerſalis
q eſt ignoratia iuris diuini. qz ē eo
rū q q̄s de iure ex lege diuia ſcire
tenet diſ. xlij. Nicolaus papa. Dei
ſpēſatio celeſtis ſeminis nob iniū-
cta eſt. Ue ſi nō aſpſerim⁹. Ue ſi ta
cuerim⁹. Tenent em hre ſciam ſa-
cre ſcripture diſt. xxxvj. p totū. Et
ad hoc ad ſubditoꝝ aias informan
das eadem diſ. c. ij. §. ecce. t. §. ſi q̄s
vult. lz fm Ray. hoſtiē. Tho. non
req̄rat q ꝑfect ſciaz eminentez. ẞ q
hēat competētem. id eſt ſufficientez
ad ſuum officiuz exequendum. Et
tamen pꝛo eorum aliquali conſola
tione dummodo damna precedēn
tia lucris ſequentibus deinceps re
compenſant eſt eis aduertendum.
Qz hec ignoꝛantia iuris licet dica
tur interdum affectata craſſa et ſu-
pina dicitur tamen affectata id eſt
voluntaria dupliciter. Quia inter-
dum cum ſcientia intentionis. In-
terdum cum ignoꝛantia tentionis
Prima licet in nullo excuſat ẞ dā-
nat. De qua Pſalm. noluit intelli-
gere vt bene ageret. Secunda ta-
men diminuit voluntarium. ſta et
peccatum. Quia fit quando quis
tenetur aliquid ſcire ſed neſcit q̄
teneat. Que etiā fuit in Paulo j.
Thi. j. Miſericordiaz conſecut⁹ ſum. qa
ignans feci i incredulitate. Quia in-

ꝛota he
ue pcaz

ue ſcire dam q
q non p̄dicat
nō ſcit

Beruſano
pauli

dicit affectata indirecte. qa ꝓpter alias occupationes negligit addi scere ea que scire tenet. nec vult la borare in studio ad sciendum illaꝝ excusat non a toto. sed a tanto. Et etiam iuxta Ambrosium super illō Roma. vj. An ignoras q benigni tas dei ad penitentiam te adducit. dicit. Grauissime peccas si ignoraſ grauissime. i. valde periculose. Jō ꝑsertim iam in temporibus ad suc currēduꝫ aniaꝝ piculis oīez igno rantiā repellam⁹ z duriſſimū iudi cīū qō nobis imminet, super distri ctā ratōez z talentū nobis creditū semp pre oculis habeam⁹ ne ipsa ignorātia etiā in nobis notet cras sa vel supina ꝑ methaphorā homis crassi vel supini q nō videt, etiā ea q corā ipo sunt. Dicit em cancella rius in floribꝰ regulaꝝ moralīū. et in scōa regula. q culpabilis ignorantia iuris diuini nō cadit in facī entez qō in se est. Rō est. Quia spi rituſſctis talē hoiez de necessarijs ad salutē q vires eiꝰ excedūt doce re īmediate patus est. Ad ꝓmuꝫ ar gumentuꝫ solutō ptz ꝑ sanū intelle ctuꝫ canonis. Ad scōm dicit Det. de tharā. pertinere vtiqꝫ ex magna sua inuidia q aduersus hoiem agi tat. si a deo ꝓmitteret. q aūt deus ꝓmittit sibi aliq z aliqua nō. hocce dit in maiorē ipius dyaboli ꝓtume liam z displicentiā q deus in oīm busvtīt eo ꝓtra suā voluntatem ad manifestatiouē glorie sue. Ad ter ciuꝫ dī q alteratōnē egritudis aut alteriꝰ effectꝰ maleficiat' sp ꝓcedit aliqs motꝰ localis inq̄tuꝫ demon ꝑ maleficā colligit determiata acti ua q vicꝫ ledere possunt z apponit determinatis passiuis ad inferen-

duꝫ dolorē vel nocumētuꝫ aut actū aliquez spurcissimuꝫ. Et si q̄rit an motꝰ ille rex a demone localis re ducat in motū celestē. Dicendum est q nō. Quia nō mouent ex vir tute naturali. ꝛ mouent ex obediē tia naturali q subiciunt virtuti de mouis qui hꝫ hoc ex virtute natu re sue q pōt supra corpora Potest dico nō q possit influere rebꝰ ma terialibꝰ aliquā formā vel substantia lem vel accidentalē absq̄ āminicu lo alteriꝰ rei naturalis. ꝛ qa pōt deo ꝓmittēte res localiter inouere z ex rebꝰ ꝓiūctis dolorē vel aliquā q̄litatez ꝓducere. Ān effectus ma leficialis nō subiicit motui celi sic nec ipe demō ꝛ res ille z instrumē ta subiciant. Ad quartū dicenduꝫ Opus dei pōt ope dyaboli vitiari put ad pns loqmur de effectu ma leficiali. ꝛ qr hoc ñ pōt nisi diuī na ꝓmissione. ſō nō sequit q dya bolꝰ sit deo fortior. demū qr nonvi ciat opa dei q violentiā cū fic etiaꝫ destruere posset. Ad q̄ntum simplr notū est q corpa celestia nō pnt vir tutē impimēdi i demones cū nihil agat vltra suā vtutē. ꝛ q a magis ad uocati sb certa ꝓstellatiōe veniunt duplici ex cā b facere vident. Pri mo qr sciūt vtutē illiꝰ ꝓstellatōnis iuuare ad effectū quez magi optāt. ꝛcdo faciūt vt hoies iducāt adve nerāduꝫ aliqd̄ numē stellis. ex q̄ve neratiōe etiā añ tpa ritꝰ ydolatrie ꝓcessit. Adultimū q̄tū ad termios aiguēti sup aux alchimicū. dīm fm sctm Tho. in. ij. di. vij in sol'one vniꝰ arguēti. vbi declarat de vtu te demonū in opando. Dz ꝛ q̄daꝫ foīe substātiales p artē induci pos sint vtute nālis agentis vt qñ foīa

ignis inducit p artẽ in lignũ ꝟ tñ nõ ꝑt fieri vlr eo q̃ ars ñ ꝑt iuenire sp seu ꝓiũg ere ꝓpria actiua ꝓpũs passiuis ꝑt tñ facere aliq̃d sile t sic alchimiste faciũt aliq̃d sile auro q̃ꝟ tũ ad accidẽtia exteriora ꝧ tñ ñ faciũt vey aux. qr forma sbalis auri nõ ẽ p calorẽ ignis q̃ vtũtur alchimiste ꝧ p calorẽ solis in loco determinato vbi viget virtꝰ mineralis. t ideo tale aurũ nõ hz opatõem cõ seq̃ntẽ spẽm t simile ẽ de alijs eoꝝ opatõibus. Ad ꝓpositũ. Demões opant p artẽ circa effectus malefitiales t iõ absq̃ ammiculo alteriꝰ agẽtis nulla formã sbalem vel accidetalẽ inducere ꝑñt t qr non dicimus q̃ maleficia inferat ptẽ absq̃ ammiculo alterius agẽtis iõ ẽt cũ tali ammiculo ꝑt veras qualitates egritudinis aut alterius passiõis inducere. ꝧ qualit hec ammicula seu amministratõis instrox hñt ad effectũ maleficialẽ cũ demonibꝰ cõcurrere vel non patebit p seq̃ntia.

Questio. II.

Acatholicuz a fit asserere q̃ ad effectuz maleficialem sp hẽat demon cũ malefico cõcurrere vel q̃ vnus sine altero vt demõ sine malefico vel econuerso talẽ effectum possit ꝓducere. Et arguit ꝓmo q̃ demõ sine malefico. augus. in libro lxxxiij. q. Dia q̃ visibilit fiũt etiã p inferiores ptates aeris fieri posse credũtur. Hz oia nocumẽta corpalia nõ sunt inuisibilia ꝧ potius sensibilia. igit ẽt a demõibꝰ fieri ꝑñt. Preterea ex scptnris nocumenta iob illata vbi ignis d celis cecidit t familiã cũ gregibus pecorũ vno impetu ꝟsumpsit t turbo domũ decidens liberos occidit demon p se absq̃ maleficis ꝟcurrẽte tm̃mõ diuina pmissiõe opatus ẽ. ergo a sil in alijs q̃ maleficis ascribũt. patz t de. vij. viris sare vgis q̃s demõ occidit. Preterea q̃cq̃d ꝑt vtus inferior absq̃ ãminiculo vtutis superioris ꝑt t vtus superior absq̃ ãminiculo vtutis inferioris. Hz vtus inferior ꝑt ꝟcitare gradines t inducere ifirmitntes absq̃ auxilio vtutis superioris. Dic. n. Alb. de ꝓprietatibus reruz q̃ saluia putrefacta certis modis vt ibidẽ ponit si ꝓiecta fuerit i fontẽ mirabiles ꝟcitabit in aere tẽpestates. Preterea si dicat q̃ demõ vtit maleficio ñ ꝓpt indigentiã ꝧ ꝓpt eiꝰ quã q̃rit pditõem contra Aresto. iij. eth. Malicia est volũtariũ. qđ ꝓbat p ꝟ q̃ nullꝰ opatur iniuste volũtarie ñ velle iiustũ eẽ. t volũtarie stupratẽ ñ velle icõtinentẽ eẽ. t p ꝟ ẽt legislatores puniũt malos q̃si volũtarie mala operantes. Demõ ergo si opat p maleficã opat tãq̃ p instrm. t cũ instrm depẽdet ad volũtatẽ ꝓncipal agentis t nõ volũtarie agit si ꝟcurrit ñ erit ei actio iputãda nec p ꝟñs puniẽda. Hz ꝫ q̃ nihil possit efficere in inferioribꝰ absq̃ maleficis. Primo de gñatõne. Q̃is actio ẽ p ꝟtactũ. Et qr ñ ẽ aliq̃s ꝟtactꝰ demõis ad corpa cũ nihil hẽat cuz eis cõe. ergo vtit aliq̃ instrmento illi influendo vtutẽ ledẽdi p ꝟtactũ. Juxta ꝟ ẽt q̃ maleficia possint fieri absq̃ opere demonũ. ꝓbat p textñ t gl. ad gal. iij. O insensati gallate q̃s vos fascinauit vitati ñ obedire. gl. q̃dam hñt oculos vrẽtes q̃ solo aspectu ifitiũt alios t maxime pueros. Est

ad hoc ẽt Auicẽ. vj. natura. li. iij. c. vlt. ita dicẽs. Multotiẽs aũt aĩma opat in corpe alieno sicut in ꝓprio quẽad modũ ẽ op⁹ oculi fascinãtis t estimatõis opantis. Et eãdẽ sententiã ẽt põit Algasel. li. v. suo phi sicoꝝ. ca. ix. Putat ẽt Auicẽ. lz ñ teneat in illo qvtus imaginatiua ẽt absq; visu possit extranea corpa imutare. vbi nimis extẽdit vtutem imaginatiuã. t capim⁹ hic virtutẽ imaginatiuã nõ inq̃ntũ distiguit ꝺ alias virtutes sensitiuas interiores vt est sensus cõis t fantasia et estimatio. ꝙ inq̃ntũ includit oẽs illas vtutes interiores. Sz bñ verũ q talis vt⁹ imaginatia ꝑt trãsmutare corp⁹ cõiũctũ. s. illud in q̃ ẽ sicut hõ ꝑt ambulare supra trabez q̃ est in medio vie. Si vo posita fuerit sup aquã ꝓfundam nõ audebit ambulare sup eã. eo q imaginabit in et⁹ aĩa foꝛa cadẽdi vehemẽt impssa cui obedit matia et⁹ t vt⁹ imẽbroꝝ et⁹ t nõ obediũt et⁹ ꝺrio. s. ad directe ambulãdũ. Ita ꝺ ergo ꝺuenit ꝺ immutatio cũ oculo fascinantis inq̃ntũ imutat corp⁹ ꝓpriũ primo ꝙ ñ corp⁹ alienũ de q̃ immutatione tã loq̃mur. Preterea si dicat q talis imutatio cãtur a corpe viuo mediãte aĩa i aliud corp⁹ viuũ. Cõtra. qz ad pũtiam interfectoris manat sanguis ex vulneriba occisi ergo ẽt absq; virtute aie corpa põt mirabiles effect⁹ ꝓducẽ. Itẽ hõ viuẽs t ꝓpe cadauer hois occisi trãsiẽs ẽt ñ sentiẽdo illd adhuc troze ꝺcutit. Preterea sic res naturales habẽt q̃sda vtutes occultas q̃z rõ ab hoie assignari nõ ꝑt. sic q adamas trahit ferrũ t multa q̃ Aug. enũerat. xx. de ci. dei. Ita mulieres ad imutatões faciẽdas i corpib⁹ alienis certis reb⁹ vti põt. absq; auxilio demonũ q̃ ẽt nr̃am rõem excedũt. Et qz excedũt nõ dẽmus ꝓpter ea demõib⁹ q̃si ex maleficis insiꝫ conuersantes ascribere. Preterea malefici certis vtũt imagibus t rebus instr̃alibus q̃s interdũ ponũt sb limine ostij domus aut ad certa loca. vbi pecudes cõueniũt. aut ẽt hoies q̃ maleficiant t interdũ moriũt. Sz qz hmõi effect⁹ põt euenire ex imaginib⁹ illis inq̃ntũ hñt q̃sdã iufluẽtias a corpib⁹ celestibus receptas. ꝓbat. nã sic corpa nãlia subdũt corpib⁹ celestib⁹. ita t artificialia. Sz corpa nãlia põt recipe q̃sdã vtutes occultas. ergo ꝛc. t artificialia. vñ vi q eorũ opa possent ꝑ tales impssiões practicari t non ꝑ demões. Preterea si va miracla põt fieri ex ptãte nature i eo q̃ opatur. ita t mirãda t stupẽda opa ex vtute nature. ꝓbat. Nã gre. dic. ij. dyal. Sancti miracla faciũt aliq̃n ex ꝓce. aliq̃n ex ptãte. exem datur de vtroq;. Petr⁹ orãdo suscitauit thabitã mortuã. Ananiã t saphirã mẽtientes mortẽ increpãdo tradidit absq; ꝓce. ꝙ t hõ vtutẽ aie sue poterit mãm corpalẽ in altero ẽt trãsmutare seu immutare de sanitate i infirmitatẽ t econuerso. Preterea corp⁹ hũanũ ẽ nobili⁹ q̃ alia corpa iferioza. ꝙ ꝓpt apphensionẽ aie hũane imutat corp⁹ hũanũ ad calorẽ t frig⁹ vtz in trascẽtib⁹ t timẽtibus. imo ẽt ꝺ immutatio ptingit q̃q; vsq; ad egritudinẽ t mortem ergo mlto magis ꝑt sua vtute materiã corpalẽ imutare. Sz ꝺ ẽ. Substantia spũal nõ ꝑt impme alliquaz formã nisi ãminicl'o alteri⁹ agẽtis vt supra tactũ ẽ. vñ t aug. in ꝑfato li. Nõ ẽ putandũ istis trãsgresso-

ribus angelis ad nutũ seruire hãc visibiliũ rerũ materiã. ß soli deo ergo multo min⁹ hõ ex potestate naturali efficere põt effect⁹ maleficiales. Rñdendo qr nõ desunt errãtes in hac materia maleficas excusantes ⁊ demões tm̃mõ aũt inculpãtes aut q̃busda naturalib⁹ trãsmutaiõnibus earũ facta ascribẽtes. Jõ horum falsitas oñdit̃ primo p descriptionez maleficoꝝ. De q̃ ysid. viij. ethim. c. ix. Malefici dicunt̃ ob facinoꝝ magnitudinẽ. s. mala p cũctꝫ malefactorib⁹ efficientia. vñ sbdit. hi elemẽta ꝯcutiunt opere. s. demonũ ad grãdines ⁊ tẽpestates ꝯcitãdas. Itẽ dicit. Mẽtes hoĩz turbãt intellige ad amẽtiã odiũ ⁊ amorez inordinatũ. Itẽ subdit. Ac sine vllo veneni haustu violẽtia tm̃ carminis anias interimũt. Ad idẽ. xxvj. q. v. c. nec mirꝝ. ⁊ sunt verba Aug⁹. in de ciui. dei. vbi declarat̃ q̃ dicuntur magi ⁊ malefici. Magi sunt q̃ vulgo dicunt̃ malefici ⁊ ob facinorum magnitudinẽ sic nũcupantur. hi sunt qui pmissu dei elemẽta concutiunt. hominũ turbãt mẽtes minus ꝯfidentiũ in deo ac sine vllo veneni haustu violẽtia tantũ carmis ĩterimũt hoĩes. vñ ⁊ Lucan⁹. Mẽs hausti nulla sanie polluta veneni ĩcãtata perit demõib⁹ em̃ accitis audẽt vẽtilare ⁊ q̃usq̃ suos pimãt malis artib⁹ inimicos. Ex quib⁹ patz q̃ i hmõi opib⁹ sp hñt demões cuz maleficis ꝯcurrẽ. Scdo qr cũ q̃druplices effect⁹ penales assigñre possum⁹. s. misteriales. noxiales. maleficiales ⁊ nãles Et misteriales dicũtur q̃ misterio bonoꝝ ãgeloꝝ sic̃ noxiales maloꝝ spirituũ immittunt̃. Moyses em̃ egyptũ ĩ. x. plagis misterio bonoꝝ pcussit vbi magi ĩ. ix. tm̃ p malos spũs ꝯcurrũt ⁊ triduaz pestẽ ꝓpter pctm̃ dauid circa numerationẽ ppl'i ꝯmissuz. ⁊ de. lxxij. milibus hoim vna nocte ꝓstrat̃ de exercitu Sennacherib vtiq̃ hic p angelos dñi. i. p bonos dominũ venerantes ⁊ cognoscẽtes pacta fuerũt Noxiales vero effectus cũ in scripturis nõiant̃. Immissiones p angelos malos fm quas ppl's ille in deserto sepe pcussus fuit. Et maleficiales effectus dicunt̃ qñ demon p maleficos ⁊ p magos opat̃. sicut et naturales q̃ ex influẽtijs corporuz celestiũ ĩ istis inferiorib⁹ circa mortalitates sterilitates terraꝝ ⁊ grandines ⁊ his similib⁹ causant̃. Et inter hos effectus magna fit dr̃ia. ido cũ iob noxiali plaga fuit a demone pcussus ⁊ nõ maleficiali ideo nihil ad ꝓpositũ. Si q̃s vero curiosius instaret sicut plerũq̃ hec materia curiosas patit̃ a maleficaꝝ defensoribus instãtias. sp in cortice v̄boꝝ aerẽ verberãtes ⁊ medullã veritat̃ nunq̃ penetrãtes. Cur iob non maleficiali effectu p demonẽ sicut noxiali pcussus fuit. His curiose etiã respõderi põt q̃ iob fuit pcussus a dyabolo solũ. ⁊ nõ mediãte malefico vel malefica Quia hoc genus superstitionis vel nondũ erat inuentum. vel si erat inuentũ. diuina tamen ꝓuidentia voluit vt potestas demõis mũdo ad p̃cauẽdũ ei⁹ insidias p dei gl'ia inotesceret cũ nihil nisi a d̃o pmissus efficẽ põt. Et de tpe q̃dẽ q̃ pmũ gen⁹ supstitõis iuẽtuz fuit Et dico pmũ gen⁹ q̃ ad demonũ iuocatõez nõ q̃ ad purã ydolatriã. dic̃ Tin. in spe. hist. allegãs pl'es doc. q̃ pm⁹ iuẽtor artis magi

ꝑmꝰ mꝺcmoꝛ artiꝫ magice fuit filiꝰ cꝫam noiẽ zoꝛaſtꝛes et ſolꝰ zyſit in ottu ſuo

¶ Pars Prima

ce ⁊ mathemace fuit zoꝛaſtres q̃ dicit fuiſſe ch̃ filiꝰ Noe. h̃ ſm Auguſt. de ciui. dei. ſolus riſit naſcendo ⁊ h̃ nõ niſi ope diaboli. Hic etiã cũ eſſet rex ſupatꝰ eſt a Nino filio beli q̃ edificauit niniuẽ. vel amplꝰ ſub q̃ cepit regnũ aſſyrioꝝ tempe Abꝛae. Hic etiã Ninus ob inordinatũ amoꝛẽ ꝑris fecit fieri imagiez patri moꝛtuo ad quã quicũq; cõfugiebãt malefactoꝛes liberi erãt ab omni punitõe debita. Et ex hoc ceperũt hoies imagines adoꝛare vt deos. ſed hoc pꝰ ꝑmaz etatẽ. qꝛ ſub illo tpe nõ erat ydolatria. ꝓpter recentẽ memoꝛiã creatõis mũdi. vt dicit. s. Aho. ſcda ſcde. q. xcv. artĩ. iij. vel etiã incepit a Nembꝛoth. q̃ cogebat hoies ignẽ adoꝛare ⁊ ſic in ſcda etate incepit ydolatria. q̃ eſt ꝑmũ genꝰ ſupſtitionis. ſicut diuiatõ ſcdm. ⁊ obſeruãtia tertiũ. Maleficoꝝ aũt ritꝰ reducit ad ſcdm genus ſupſtitionis. ſ. ad diuinationẽ q̃ fit ꝑ expſſaz demonũ inuocatiõnẽ. cuius etiã ſũt tria genera. ſ. nigromãtia. planetarij ſeu potiꝰ mathematici. ⁊ diuinatõ ꝑ ſomnia. hec ió poſui vt ꝑmꝰ lectoꝛ intelligat noxias illas artes nõ ſubito ꝛ ꝓceſſu tpis fuiſſe inuentas nec abſonũ eſſe aſſerere maleficas tpe Iob non fuiſſe Sicut em̃ ꝑ incremẽta tpoꝝ vt gre. in moꝛalibꝰ dicit creuit ſcia ſctoꝛũ ita ⁊ noxie artes demonioꝝ. Et ſic iam repleta eſt terra ſcia dñi Eſai. xj. Ita iã mũdi veſpe ad occaſum declinãte ⁊ malicia hoim excreſcẽte ⁊ charitate refrigeſcẽte ſupabũdat omnis maleficoꝝ iniq̃tas. Ipſe tñ zoꝛaſtres cũ eſſet itentꝰ illis actibus ⁊ ſolũmodo ꝓſideratõi aſtrorum a dyabolo ſuccenſus eſt. Hec vbi ſupꝛa. De tpe aſit quo maleficilegunt cũ demonibꝰ ad malefficia ferenda ꝓueniſſe tactũ eſt ſupꝛs. et hr̃ Exo. vij. q̃ ad magos Pharaõis qui in plagis ſup egyptũ demonũ aſſiſtẽtia ſicut moyſes miſterio bonoꝝ ãgeloꝝ ſigna pluria ꝑpetrarũt Vñ concludit veritas catholica videlicet ꝙ ad effectũ maleficialez ꝛ nõ ad effectũ noxialẽ ſemꝑ hz maleficus cũ demone cõcurrere. Et ꝑ hec ꝑtz rñſio ad argumẽta. Vnde ad ꝑmũ nõ negat quin effectus noxiales que viſibiliter cernunt ſup homines iumenta terre fruges. ⁊ que etiã ex influentijs coꝛpoꝝ celeſtiũ ſepe ꝓueniũt etiã a demonibꝰ deo pmittẽte inferunt. Dicit em̃ Aug. iij. de ciui. Demonibꝰ ſbſunt ignis ⁊ aer quantũ eis a deo pmittit. ꝑtz ⁊ ꝑ gloſam ſup illud. Immiſſiones ꝑ angelos malos que dicit. Deus punit ꝑ malos angelos. Et ex quibus etiã ꝑtz rñſio ad ſcdm de Iob ⁊ ex his que ꝑꝰ tacta ſunt de initio artis magice. Et ad terciuz de ſaluia putrefacta ⁊ in puteũ ꝓiecta dicit ꝙ licz ſequat effectꝰ noxialis abſq; auxilio demonis ꝛ nõ abſq; influẽtia coꝛpis celeſtis Loq̃mur aũt de effectu maleficialiter̃ non eſt ſimile Ad quartũ dicit vez eſſe ꝙ demones vtunt maleficis tantũmõ ꝓpt eoꝝ ꝓditionẽ. Et cũ infert q̃ nõ eſſent puniẽdi q̃ cõcurrũt tanq̃ inſtrumẽta q̃ mouent ad nutũ nõ ꝓpꝛiũ ſed ꝓncipalis agẽtis. Rñdet ꝙ ſunt inſtrumẽta animata ⁊ libere agentia. ⁊ licet poſt expſſuz pactuz initũ cũ demonibꝰ nõ iam ſint ſue libertatis. quia vt ex earum faſſionibus accepimus. ⁊ loquoꝛ de mulierculis cõbuſtis ad plurima ma

zũſcio ſimilis

ad 2m

ad 3m

ad quĩ

leficia coacte si verbera demonũ sb terfugere volũt cooperant. pma tñ pfessione q̃ sponte se demonibus subiecerunt manent ligate.

Ad alia vero argumenta in quib⁹ probat maleficiales effectus posse absq; ope demonũ a vetulis pcurari. Dicendũ q ex vno pticulari ꝯcludere vniuersale est dissonũ rõni. Et cũ in tota vt videt scriptura sacra nõ inuenit tale nisi hic vbi agit de fascinatiõe seu inuultuatione vetulaꝝ. Iõ nõ valet p hoc ꝯcludere q semp habeat ita euenire. Insup est etiã dubium per glosam. An absq; opere demonũ talis fascinatõ fieri possit eo q ex glosis ibi elicit q fasciatio capit tripliciter. Uno mõ dicit ludificatio sensuũ q̃ fit p artẽ magicam ⁊ sic põt fieri ministerio demonuz nisi phibeant a deo imediate mediante vel ministeriõ sanctoꝝ angeloꝝ. Scdo modo põt dici inuidia. vt ibi Aplus dixit. Quis vos fascinauit. i. tanto odio psecut⁹ est. Tercio q ex tali odio fiat imutatio ad ad malũ in corpe alicui⁹ p oculos altertus aspicientis in eũ. Et de fascinatione hoc mõ dicta ꝯmuniter loquunt doctores fm quẽ modum etiam Auicẽna ⁊ Algazel vt in argumẽtis deducit locuti sunt. Naz ⁊ sanctus Tho. hanc fascinationẽ declarat prima pte. q. xcvij. phunc modũ ex forti inquit imaginatõne anie imutant spiritus corporis cõiuncti. Que quidẽ immutatõ spirituũ maxime fit in oculis ad quos subtiliores spũs pueniunt. Oculi em̃ inficiunt aerem ꝯtinuũ vsq; ad determinatũ spaciũ p quẽ modum specula si sint noua ⁊ pura contrahunt quandam impuritatẽ ex aspectu mulieris menstruate. vt aristotiles dicit in libro de somno ⁊ vigilis. Sic igitur cũ aliqua anima fuerit vehementer cõmota ad maliciã sicut maxime vetulis contigit efficitur fm modum predictũ. Aspectus eius venenosus et noxius et maxime pueris qui habent corpus tenerum ⁊ de facili receptiuum impressionem. Subdit tamen q possibile est etiam q dei pmissione vel ex aliq̃ occulto facto cooperet ad hoc malignitas demonũ cum quibus sortilege vetule pactũ aliquod habent.

Sed p ampliori intellectu solutionum aliqua dubia mouentur ex q̃ruz solutõne veritas magis patebit. Uidetur em̃ obstare primo illud qd superi⁹ dictũ est. Q substantie spirituales nõ possunt trãsmutare corpa ad aliquã naturalẽ formã nisi ãminiculo alteri⁹ agentis ergo mltominus b poterit efficere imaginatõ quantũcunq; fortis in aĩa Preterea est articulus cõdemnat⁹ in plerisq; vniuersitatibus p̃cipue tamen parisiensi. q incantator aliquis pijcit camelum in foueam solo visu eo q sicut intelligentie superiores imprimunt inferiores. sic anima intellectiua imp̃mit in aliam ⁊ etiã in animã sensitiuã. Item ad hoc est articulus ꝯdemnatus. q materia exterior obedit substãtie spũali si intelligat simpliciter ⁊ fm omnẽ modũ transmutationis. Quia sic soli deo vt prius patuit obedit. His visis fascinatio de qua loquemur qualit sit possibilis ⁊ q̃liter nõ declaratur Nõ em̃ est possibile hoi q p natu-

Argumentũ primũ

2m

ralem virtutez anime sue p oculos
talē virtutē emittat q̄ nō mediante
trāsmutatōe ꝓpij corpis neq̄ me-
dij nocumētuz inferre possit corpi
hois q̄d aspicit maxie cū fm opini
onem ꝓmuniozē videam⁹ intra su-
scipiētes nihil extra mittētes. Nō
ē etiā possibile hoi q̄ p virtutē na-
turalē anie suo ꝑ volūtate sua trās
mutatōez faciat imaginādo in ocu
lis suis. q̄ mediāte trāsmutatōe me
dij. s. aeris possit corpus hois quē
aspicit in aliquā trāsmutare quali-
tatē fm q̄ sibi placuerit. Et q̄ fm
hos duos modos p̄dictos nō pōt
vnus homo alīū fascinare cū nulli
hoīm pōt in esse realis vtus p natu
ralē virtutē anie sue. Nō vello pre
bare quod maleficiales effect⁹ pos
sent ꝓdire ex naturali aliq̄ vtute
sup ad infrigendū opa maleficozū
q̄ virtute demonū fiunt est pluri-
mū alienū a veritate. q̄ etiā fm hos
duos modos fascinatō reꝓbat si
cut z p̄fati duo articli. Qualiter tū
sit possibilis licz superi⁹ tactum sit
tū clarius sic deducit. Pōt em cō-
tingere q̄ hō vel mulier aspiciens
corpus alicui⁹ pueri moueat ipm
mediāte visu z imaginatiōe vel ali
q̄ passiōe sensibili. Et q̄ passio sen
sibilis est cū quadā imutatōne coꝛ-
porali z oculi sunt tenerrimi ꝓpter
qō sunt impssiōis multū receptiui.
Nō quandoq̄ ꝓtingit q̄ ꝑ aliquam
passionē interiozē trāsmutant ocu
li in aliquā malā qualitatē maxime
cooperante ad hoc aliq̄ imaginatō
ne cuius impssio cito redundat in
oculos z ꝓpter eoꝛ tenueritudinem
z ꝓpter vicinitatē radicis sensuum
particulariū ad imaginatiōis oꝛga
num. Cū aūt oculi sunt trāsmutati
in aliquā qualitatē nociuā cōtingē
re pōt qō trāsmutent aerem sibi cō
tiguū aliquā qualitatē malā et illa
ps aliq̄ z ficvsq̄ ad aerem cōtiguū
oculis pueri q̄ aspicit z ille aer cō-
tiguus poterit q̄nq̄ in materiaz dis
posita q̄ nō disposita cui cōsonat
transmutare oculos ipius pueri in
aliā qualitatē malā z mediantibus
oculis ipius pueri aliquas alias p
tes interiozes. Cū nec cibū digere
re nec in mēbris fortificari aut au
gmētari poterit. Experimentū hu
ius rei manuductiuū est. Quia vi
dem⁹ hoīem patientē in oculis q̄n
q̄ ex aspectu suo ledere oculos eū
aspicientis qō ꝓtingit ex hoc q̄ ocu
li mala qualitate infecti inficiūt ae
rem mediū z aer infect⁹ inficit ocu
los directos ad ocl̄os infirmos eo
q̄ fm rectā lineā infectio illa deri
uat in directum ad oculos inspici-
entiū cooperāte ad hec multū ima
ginatione eius q̄ aspiciēdo oculos
infirmos imaginat se ledi. Plura
possent exempla manuductiua ad-
duci que brevitatis causa obmittū-
tur. Concoꝛdat his quedam glosa:
super illud psalm. Qui timent te vi
debunt me z le. dicens. Magna vir
tus in oculis est quod in naturali-
bus apparet animal enim visum ꝑ
dest ytericis ꝓioꝛ videns lupis
vocem aufert. vel sic. Basilicus si
ꝓioꝛ videt occidit si ꝓioꝛ videtur
occiditur. Et ratio quare basilicus
videndo occidit hominem nisi q̄
ex aspectu z imaginatione excitat
in eius coꝛpoꝛe materia venenosa
per quam oculi ꝓimo inficiuntur
z demum aer contiguus z sic aliat
alia pars aeris vsq̄ ad aerem hoī
ꝓtiguum quem aerem ꝑ aspiratio-

nem cū hō attraxit. intoxicat & mo
ritur. Prior aūt visus ab hoīe vbi
hō volēs basiliscū occidere circū-
munit se speculis ex q̄bus dū basi
liscus inspicit ex reuerberatōe aer
inficit & sic vsq; ad basiliscū ptin-
git & occidit. Sed dubiuz. Cur hō
occisor bestie nō morit & hic occi-
tam q̄ndā cām opinari necesse est.
Hec sine p̄iudicio & temeraria as-
sertione dicta sunt tantūmō dictis
sanctor inherentes catholicā veri
tatē cōcludamus qō ad maleficia-
les effectus de q̄bus ad p̄ns loqui
mur malefici cū demonib⁹ semper
concurrere & vnū sine altero nihil
posse efficere. Ad argumenta patz
rñsio de fascinatione ad p̄mū. Ad
secūdū dr. iux Vin in spec. natu. c.
xiij. Qō vulnus infectū spiritibus
interficientis ex forti imaginatiōe
illud vulnus trahit aerē infectum
transeūtē iam interfectore sanguis
ebulliens ex manat. qz ad p̄ntiā int
fectoris aer inclusus in vulnere si
cut ab interfectore ītrauit. Ita ad
eius p̄ntiam cōmouet ex q̄ cōmo-
tione sanguis erūpit. Sunt quidā
alias cās allegātes q̄si illa ebullitō
sanguinis sit eius clamor de terra
sup homicidaz p̄ntem. & hoc ꝓpter
maledictōem spine homicide cayn
ad illō de horrore. dr̄m hoc q hō
transiēs ꝓpe cadauer hois occisi
horrore ꝓcutiat. lz illud nō sentiat
h̄ fit ex spū q̄ntulamcūq; infectō ez
recipiēte & eā aie repugnante. Ez h̄
nihil ꝯcludūt aduersus opa malefi
cor cū oia illa naturaliter vt dictū ē
fieri valeāt. Ad tertiū sic dcm̄ ē su
pra maleficor ritus deducūtur ad
scōm gen⁹ supstitiōnis qō dr̄ diui-
natio. rebus vo supstitiose vti i ob
seruantijs q̄busdaz reducit ad ter-
ciū genus. ideo argumentū nō est
simile. demū etiā qz reducūtur nō
ad quālibet diuinatōnem. ꝛ ad illa
q̄ fit p̄ exp̄ssam demonū inuocatio
nē. Et h̄ etiā cū multis modis fieri
possit. s. p nigromātiā. geomantiā.
ydromātiā ꝛc. Inspiciatur se. se. q.
xcv. ar. v. Iō hec diuinatio malefi
cor vbi maleficijs sunt intenti. sic
sup̄mū gradū in flagitijs tenet ita
& aliud iudiciū de eo existit. vñ q̄n
arguit q̄ qz occultas rerū vtutes
cognosere non possum⁹ & malefici
ēt occultis reb⁹ intēdūt. Dī q̄ si i-
tenderēt reb⁹ naturalib⁹ ad aliq̄s
effect⁹ naturales ex naturali vtute
p̄cedēdos h̄ licitū foret vt de se pz
Vel ēt p̄cedēdo q̄ si intēderēt sup
stitiose reb⁹ naturalib⁹. vtpote re-
bus hmōi certas caracteres vl̄ ali-
qua noia ignota inscribēdo. & illis
p̄ acq̄renda sanitate vel amicicia
& p̄ aliq̄ vtilitate & ñ p̄ nocumēto
aliq̄ inferēdo vterēt. tūc lz absq; ex
p̄ssa demonū inuocatiōe lz ñ absq;
tacita fieri ista possent & illicita iu-
dicant. Quia tm̄ h̄ & his silia redu
cūt ad terciū gen⁹ supstitiōis. s. ad
obseruantias vanitatū vt dcm̄ ē. iō ni
hil ad p̄positū. sup heresim malefi-
cor fortificat. Etiā solo q̄ huic ter
cio generi q̄tuor assignantur spēs.
Quia vel vtit q̄s obseruātijs ad scie
tiā acq̄rēdā vl̄ ad p̄iecturas sumen
das fortunior vl̄ infortunior. vel
ad suspensiones sacrorum vborum
vel ad corpora immutanda in me-
lius. Unde & notanter sanct⁹ Tho
mas. in ti. illo questiōis vbi querit
An observatiōes ordinate ad cor
porum immutationem sint licite.
questio. xcvj. in summa p̄fata. ar.
ij. addit. puta ad sanitatem obseru-
tiones ergo maleficor cū hic locū

Ad quartū argumentū Responsio

hñt ꝫ vt dictū ē sub secūdo genere ptinent supstitōnis tō nihil ad ꝓpositū. Ex his etiā ad quartum argumentū rñdetur. q; duplices sibis obseruātijs fieri pūt imagies nigromantice z astronomice z int hec talis ē differētia. Nō in nigromanticis semp fiūt expresse inuocationes demonū ꝓpter expressa pacta cum eis inita. Inspiciat solutio secūdi argumenti pfate qōnis In astronomicis vo sunt pacta tacita. z ideo nulla inuocatio nisi fortassis tacita. puta ꝓpter figuras et caracterū signa q eis inscribunt. z itez imagines nigromantice vel fiunt sb certis ꝓstellatōibus ad recipiendū certos influxus z impssiones celestiū corpm etiā certis figuris z caracterib⁹ insigniti vt i anulo. lapide vel aliq̄ pciosa materia. vel fiunt simplr. absq; obseruantia cōstellationū. ꝫ indifferenter ex q̄cūq; materia etiā vili ad inferendū maleficia vbi z q̄n ad alt̄q̄ loca reponūtur. Et de his effectib⁹ cuz suis imaginib⁹ iam dictum ē z nō de alijs Ideo argumentū nō facit ad ꝓpositū. Qualit̄ denicq; certe imagies supstitiose. de q̄bus tactū ē nullaz hñt efficaciā inq̄ntū sunt artificialia solū. licet forte materialia i eis cōsiderata possent hīre efficaciā si z inq̄ntū hīrent naturalē aliquam vtutem ex impssione corpoz celestiū. si cui placet. doctorē ibidē inspiciat. Gp tñ dicit eē illicitū imaginibus vti. Imagines vo maleficax absq; naturali aptitudie ad effectū fiunt. solūmō aūt ex iussu demonū reponūt z applicant vt manualit̄ ad effectū ꝓcurrant in maiorem cōtumeliā creatoris vt z ꝑ amplius irritat⁹ malaq; fieri in flagitiorū taliū vindictā ap̄li⁹ pmittat. vñ z sacratioribus ānt tpib⁹ hmōi fieri pcurant. Ad qntū dm q̄ ibi intellexit ptātē grē nō nature. vñ z ibidē sbdit. Qui filij di ptāte sunt vt Jo. dic. Quid mirū si signa ex ptāte faciūt. Ad vltim dm q̄ similitudo ñ valet. q; alia ē actio aie circa corp⁹ ꝓpriū. z alia circa corpus alienū. Nā q; corpi ꝓprio vnitur aia vt forma. z appetit⁹ sensitiuus ē act⁹ alic⁹ organi corpal̄. Jō ad apprehēsionē aie hūane pōt cō moueri appetit⁹ sensitiu⁹ cū aliq̄ imutatōe corpali calorē z frig⁹. vel ēt vsq; ad mortē. Ad exteriora vo corpa imutāda nulla apphēsio aie hūane sufficit nisi mediāte imutatōe ꝓprij corpis sic de fascinatione dcm ē. Vñ z malefici ex nulla ptāte nāli ꝫ solūmō auxilio demonū. z ipi demōes āminiclo alic⁹ alterius rei vt p spias ossa crines ligna ferrū z hmōi q̄n itromittūt. aut instrm aliqō reponunt vt successine patebit maleficiales effect⁹ pcurāt

Quinō magis ispūali tenori bulle aplice iherēdo ꝑsiderandū ē de origie maleficorū z eox opex mltiplicatōe. z prio de ipis maleficis. secō de eox opibus. Vbi notādū q̄ q; ad hmōi effectū tria hñt concurrere. s. demon malefica. z diuina pmissio. xxxij. q. 1. si p sortiarias. Aug. etiaz dicit q̄ ex pestifera saietate hoim z dmonū hec supstitiosa vanitas adinuēta est. Ideo origo z multiplicatio hui⁹ hereseis ex pestifera hac saietate sumit q̄ etiā ex alijs elicit. nā attento q̄ hec heresis maleficoruz non soluz differt ab alijs heresib⁹ in hoc q̄ ipa per pacta nedum expssa. verūetiā placita. ac federata ñ

nota

oñez creatoris ac sue creaturaz cõ tumeliã z nocumẽtũ insanit cuz tñ oẽs alie simplices hereses p nullũ pactũ tacitũ vl expssuz cũ demõi-bus initũ lz nõ absq istinctu sato-ris ois inuidie erroribꝰ pp difficul tatẽ credẽdoz assentiũt. Uerũ etiã differt ab oi noxia z supstitiosa ar-te in h q sup oia gña diuinationum ipa maleficoz heresẽ supmũ attinet gradũ malicie qđ etiã nomẽ a ma-leficiendo seu male de fide sentien do sibi vsurpat vt priꝰ tactũ ẽ. Attẽ to ẽt q ink alios actꝰ hñt p augmẽ to illiꝰ. pfidie ꝗtuoz exercere vicz. fidẽ catholicã in toto vel in pte ore sacrilego abnegare selpos in corpe z aia deuouere. Infantes nõdũ re natos ipi maligno offerre spurcitijs diabolicis p carnales actꝰ cũ incu-bis z succubis demonibꝰ insistere q oia vtinã aliena ab oñi vitate z figmẽta forẽt dicẽda. Rũmõ eccia a tãta labe infectõis existeret imu-nis. cui tñ heu obstat z aplice sedis p bullã dekmiatõ vez z expiẽtia re rũ mgra q nos ex ppijs eaz fassio nibꝰ ac flagicijs ppetratꝫ intm cer tificauit q absq dispẽdio ppie sa-lutis iã ab eoz inqsitiõbꝰ desistere nequimꝰ. Jõ de illoz origine z mlti-plicatõne pestifera tractaturꝰ. qa laboriosũ existit tõ a legẽtibꝰ sic sũ ma cũ diligẽtia singla sunt pscrutã da q z admittẽda q rõi pona z scri pturaz traditiõibꝰ nõ dissona inue niũt Et qz int oẽs actꝰ ad mltiplica tionẽ eoz defuiẽtibꝰ duo eoz plu-rima coopant. s. incubi z succubi de mões z infantiũ sacrilege oblatões Jõ de ipis spẽalit tractabimꝰ. ita tñ vt p de ipis demõibꝰ. scdo de ip sis maleficis. z tercio de ipa dina p missiõe mẽtio hẽat. Et qz demones p intellectũ z volũtatẽ opant z po tius sb vna pstellatõe q sub altera ad hoc vt semẽ ad pl pcreationẽ vigo ret. Inqrendũ erit de ipis pstella tionibꝰ a demonibꝰ obfuat. Et ita pncipalit qrunt tria. Prio an hec heresꝫ p ppationẽ ad demões incu bos z succubos possit originaliter mltiplicari. Scdo an ne p ppatiõz ad corpa celestia. q etiã cãe st hũa-noz actuũ eoz opa possint vigora ri. Tercio an ne p oblatões sacri legas infantes demonibꝰ offerẽtes possit ipa heresꝫ augmẽtari tñ infra scdam z terciã tractabit scda qõ pn cipalis. s. de influẽtijs corpoz cele stiũ. z hoc pp decentẽ ptinuationẽ sup opa maleficoz. Circa pmũ tres erũt difficultates. vna gñalis d icu bis illis demonibꝰ. Altera spẽalis a quibꝰ demonibꝰ hmõi actus ex-ercent. Tercia singlaris q ad ipas maleficas demonibꝰ se sbijciẽtibꝰ.

Questio. III

Ad primũ vide

Arg tur q non sit catholicũ as serere q p incubos z succubos demones possint hoies p-creari. pcreatio hoim instituta est añ pctm a deo in hoc q homini mu lierez in adiutoriũ de costa foꝛauit Quibus z dixit. Crescite z mltipli camini Gen. j. Et item Adam inspi ratus dixit. Erũt duo in carne vna Gen. lij. Similiter z post peccatuz in lege nature dictũ ẽ ad noe. Cre-scite z multiplicamini Gen. ix. In tpe etiam nou e legis a xpo hec cõ iunctio confirmata Mat. xix. Nõ le-gistis q ab initio q fecit hoies ma sculũ z feminã fecit eos. g. alij mõi

1q

20 Arguaquez

3o

hoies ꝓcreandi nō dñt assignari. Si dicat ꝙ demones cōcurrūt nō vt ꝑncipia naturalia ꝫ vt artificialia qñ studiose coopant ad naturales ꝰceptus hoim semē recipiēdo t iterū trā fundendo. Cōtra. Quia aut hoc posset dyabol⁹ in oñi statu vicz mr̄imoniali t extra. aut in vno tm̄. Nō primo mō. qr tūc opus diaboli esset fortl⁹ ꝫ opus dei q̄ quēlibet statū instituit aut ꝯfirmauit. puta ꝯtinentiū t ꝯiugatoꝝ. Nec scdo mō. qr de hoc nullabi legitur in scripturis vt ex vno statu t nō ex altero hmōi hoim fieret ꝓcreatio. Preterea ꝓcreare hoiem est actus viuī corpis. sed demones assumptis corporib⁹ nō dant vitā qr illa tantum mō formaliter fluit ab ania que est actus corporis phisici organici potentia vitā habentis. ij. de ania. ergo ꝙ huiusmōi assumpta corpa opera vite exercere nō possunt: si dicat ꝙ assumūt corpus nō vt vitā tribuant sed vt semen naturale retineāt t trās fundant. Contra. In operibus angelor bonorū t malorū sicut nihil est superfluum nec etiam in operibus nature. ꝫ cum demō naturali virture qua etiam omnem virtutē corpor excedit possit inuisibiliter t semen colligere t itez applicare. Igitur aut ratio dabitur. ꝙ nō possit inuisibiliter hoc facere aut si potest alterum erit supfluum. fortificatur ratio. Haz in libro de causis dicitur ꝙ virtus intelligentie est infinita inferius cuius sit finita superius. sed omnia corpoalia sunt infra intelligentias ergo t infinitate sue virtutis potest ea q̄litercunq; vult immutare. Sed intelligentie sunt angeli siue boni siue mali ergo possunt absq; h ꝙ corpa assumāt transmutatiōes in seminib⁹ facere. Preterea semen recipere ab vno t trāsfundere in alīd fieret ꝙ motū localem. sed demones non possunt corpora mouere localiter. ꝓbat. Ania est substātia spūalis sicut t demon ꝫ ania nō pōt localiter mouere corpus nisi a se viuificatū. Qñ si aliqd membꝝ mortificet reddit imobile ergo t demones aliqd corpus mouere localiter. nisi ab eis viuificatū non possunt. Dictū est aūt t quasi per se notū ꝙ demones non viuificant aliquod corpus ergo nec semē poterunt mouere localiter de loco ad locū. Preterea. oñis actio est ꝙ ꝯtactuz vt dicit̄ pmo de gñatione. Nō videt aūt ꝙ possit eē aliqs cōtact⁹ demonis ad corpa cū nihil habeat cū eis cōe. Cū ergo semē imittere t mouere localiter sit quoddā agere videt ꝙ demones illa facere nō possint. Preterea demones nō pñt mouere corpa magis ꝯpinquiora eis in ordine nature. vt sunt celestia. ḡ nec alia magis distantia. Añcedens ꝓbat. Quia cū mouens t motū sint simul. ij. phisicoꝝ. Seqret ꝙ demones mouentes corpa celestia eēnt in celo. ꝙ neq; ꝝm nos neq; ꝝm platonicos hz veritatē. ꝫ ꝯtra Aug. iij. de trinitate. Demones colligunt semina que abbibent ad corporales effectus. hoc autem sine motu locali fieri non potest. ergo demones possunt semina recepta ab aliquibus in alios transfundere. Item glosa strabi super istud Exodi. vij. Vocauit pharao sapiētes ꝛc. Dicit ꝙ demones discurrūt per mundum et colligunt diuersa semina, et ex eorum adaptione pos-

aguitur pmo

2° arguit

Contra

sunt prumpe diuerse spēs. Videatur etiā glo. ibidem sup illa verba. Vocauit pharao. Item Gene. vj. super illud. Videntes filij dei filias hominū ꝛc. glo. duo dicit. Primo q̄ p filios dei filij seth intelligūtur ꝛ p filias hominū filie cayn. Secūdo dicit q̄ nō ē incredibile nō ab hominibus ꝫ a q̄busdam demonibus qui mulieribus sunt improbi hmōi homines. i. gigantes esse p̄creatos. de quibus in littera dicit. Gigantes aūt erant super terram. Quia ꝛ post diluuiū corpa non solum viroꝝ ꝫ etiam mulierū incredibilis pulcritudinis extiterunt. Ad q̄stionē. Quia de potestate ac operibus diaboli circa maleficiales effectus plura oportz causa brevitatis obmittere. ideo pio lectori tanq̄ per se nota relinquūtur. vel ad minus si noscere velit i scriptis docto. super. ij. sen. disti. v. singula advnguem elucidata inueniet. Cōspiciet cū q̄ cūcta opa sua per intellectum ꝛ volūtatē demonis exequūtur. Item q̄ hec data naturalia nō sunt immutata. Sed iux̄ dyonisiū. iiij. c. de di. no. manserūt integra ꝛ splēdidissima q̄bus eis vti ad bonū virtutis non valeāt. Inueniet etiā q̄ntum ad intellectū q̄ tri plici acumine scientie vigēt s. sbtilitate nature experientia temporū ꝛ reuelatōne supnoꝝ spirituū. inueniet etiā in q̄bus ꝛ q̄liter cōditōes ꝛ naturales hoīm impssiones ex influentijs corpoꝝ celestium p̄dominantes agnoscūt vñ ꝛ elliciūt aliq̄s magis esse dispositos ad maleficia exequēda quā alios q̄s etiā prece teris ad hmōi exeq̄nda magis infestant. Quantū vō ad eius volūtate m replet ipam immobilit maloī herere sp peccare peccatis. supbie inuidie ꝛ sumine displiciētie q̄ deus p sui gloria eo vtitur cōtra suā volūtatem. Cognoscet qualiter ex his duobus. s. intellectu ꝛ volūtate mira operatur ita q̄ nō est potestas in terra q̄ eis potest compari. Job. xli. Nō ē sup terrā ptās q̄ el valeat compari. qui factus ē vt neminē timet. vbi glo. Et licet neminē timet meritis tñ sctoꝝ sbiacet i ueniet etiā qualit cognoscit cogitatōnes cordiū nroꝝ qualit etiam possit trāsmutare corpa adminiculo alterius agētis substātialiter et accidētalit. q̄lit etiā possit mouere corpa localiter immutare etiā sensus exteriores ꝛ interiores ad aliq̄d cogitādū q̄lit etiā possit immutare hoīs intellectū ꝛ volūtatē licz indirecte q̄ omia licet ad pñtē nostram deseruirent speculationē. volumus tamē ex illis solūmō eoruz ꝓprietates cōcludere vt ad q̄stōis discussionem ꝓcedatur. Sūt autē ꝓprietates a theologis assignate q̄ sunt spūs impuri. licet nō immūdi ex natura. q̄ in eis Fin Dyonisium inest furor irrōnalis amēs concupiscētia fantasia ꝓterua intelligeq̄ ad peccata eoꝝ spūalia. s. supbiā. inuidiā ꝛ iram. vñ sunt humani generis inimici mente ratōnales absq̄ tū discursu intelligentes in nequicia subtiles nocēdi cupidi semp in fraude noui immutā sensus. inquināt affectus. vigilantes turbāt. dormiētes q̄ somnia inq̄etant. morbos inferūt. tēpestates cōcitāt. in lucis angelos se trāsformāt. sp infernū secū portāt. ergo maleficos dinū cultū sibi vsurpāt ma

gice artes ꝙ eos fiũt ſup bonos do
minari appetũt ⁊ amplius ꝙ poſſe
infeſtãr electis ad exercitciuz dan
ſemꝫ fini hois inſidiãt. Et licz mil
le nocendi habeãt modos ⁊ artes
xvj.q.ij. vtpote q conat a pncipio
ruine ſue vnitatẽ eccie reſcindere
charitatem vulnerare ſctõz ope
dulcedinẽ iuidie felle ificere. ⁊ oi-
bus modis hũanuz genꝰ euertere
⁊ pturbare. ptãs tñ eius in lũbis ⁊
vmbilico mnet. Job penl. qꝛvicz
ꝙ luxuriã carnis multũ dñant hoi
bus ſedes n. luxurie i viris ẽ in lũ
bis. qꝛ inde decidit ſemẽ ſic mulie
ribꝰ ab vmbilico. His pſuppoſitis
ad itellectũ qõis de incubis ⁊ ſuc-
cubis demonibꝰ dicẽdũ ꝙ aſſereze
ꝙ incubos ⁊ ſuccubos demões ho
mines interdũ pcreari intãtũ ẽ ca
tholicũ ꝙ eiꝰ oppoſitũ ẽ aſſerẽ ne
dũ dictis ſctõz ꝫ ⁊ traditõni ſacre
ſcripture ꝛriũ qꝺ ſic deducit. Naz
Augu. hanc qõnem nõ quidẽ quo
ad maleficos ꝫ q̃ũ ad ipas opatõ
nes demonũ ⁊ ad fabulas poetaz
in vno loco mouet ⁊ ſub dubio re-
liquit. Licet poſtea q̃tuz ad pceſ-
ſum ſacre ſcripture determiat. Nã
li.iij. de cl.dei.ca.ij. dicit. Utrũ po
tuerit venꝰ ex concubitu anchiſis
eneam parere in medio relinqua-
mꝰ. Nã pene talis q̃ſtio in ſcriptu
ris orit qua q̃ritur. Utz preuarica
tozes angeli cũ filiabus hoim ꝯcu
buerũt. Uñ natis gigantibus. i. ni
miũ grãdibus ⁊ fortibus viris tũc
terra repleta ẽ. Sz li. v. c. xxxij. que
ſtionẽ determinat in hec vba. Cre
berrima fama ẽ multicꝫ ſe exptos
vel ab eis q̃ exptl erant de quoz fi
de dubitandũ nõ ẽ ſe audiſſe cõfir
mant ſiluanos ⁊ faunos q̃s vulgꝰ
incubos vocãt improbas extitiſſe
mulieribꝰ ac eaz appetiſſe ac pere
giſſe ꝯcubitũ. Et quoſdã demones
quos duſios galli nuncupant aſſi
due hanc immũdiciã ⁊ temptare ⁊
efficere plures taleſq; aſſeuerãt vt
hoc negare impudentie videatur.
Hec ille. Poſtea ibidem determi-
nat ſcdam queſtõnem videlicet ꝙ
illud Gene. Uidentes filij dei id ẽ
ſeth filias hoim. id eſt Cayn. nõ de
incubis ſolũ intelligit. Qꝺ aũt in
cubos eſſe nõ ſit credibile. Ad iſtꝺ
ibidem eſt gloſa q̃ ſic dicit vt priꝰ
tactũ eſt. Non eſt incredibile non
ab hominibus ꝫ ab angelis vel q̃-
buſdam demonibus q̃ mulieribus
ſunt improbi eiuſmodi homies id
eſt gigantes eſſe pcreatos de q̃bꝰ
in lra dicit. Gigantes aũt erãt ſup
terram qui ⁊ poſt diluuiũ ⁊c. vt ſu
pra. Ad idem eſt gloſa Ysaie. xliij.
vbi ppha deſertõem babilonice ci
uitatis pdicit ⁊ mõſtra i ea hitãda
Ibi inq̃t habitabunt ſtrutiones ⁊
piloſi ibi ſaltabũt. Demones intel
lige ibi loco piloſi. vñ glo. dic. Pi-
loſi ſunt ſilueſtres homines. hiſpi
di. q̃ incubones vel ſatyri certa ge
nera demonũ. ⁊ Ysaie. xxxiij. ſup
illo vbi ppheta deſolationẽ terre
ydumeoz qui pſeq̃bantur iudeos.
Erit inquit cubile draconum ⁊ pa-
ſcua ſtrutionũ ⁊ occurrẽt demõia
Gloſa interlinealis id eſt monſtra
demonũ adinuicẽ. Et glo. bti Bre.
ibidẽ. qui alio piloſi noie figuran-
tur nõ hij ꝺs greci panos latini vo
incubos vocãt. Ad idẽ ẽ brũs Yſi.
lib. viij. ca. vlt. ſic dicens. Piloſi q̃
grece panitꝛi. latine incubi appellã
tur. Uñ ⁊ incubi dicuntur ab incu
bando hoc ẽ ſtupꝛãdo. Sepe. n. im

probi existũt etiã mulieribus ꝛ earũ peragũt cõcubitum quos demones gallidusios nũcupãt qꝛ assidue hãc peragũt immũdiciã. Quẽ aũt vulgo incubonẽ vocant: hũc romani faunũ ficarium dicũt. Ad quem Horatius dixit: faune nymphaꝝ fugientũ amatoꝛ p meos fines ꝛ aprica rura lenis incedas. Insup illud apostoli Pau. ꝑma Chorꝝ. xj. Mulier debet habere velamẽ super caput suum propter angelos. Multi catholici exponũt qõ sequit ꝓpter angelos. i. incubos. Ad idẽ est Beda in historijs anglorũ. Item Guil. in lib. de vniuerso parte vlt. tracta. vj. multipliciter. Preterea ꝟ determinat sctũs doctoꝛ ꝑma pte. q. xv. Et in scõo scripto. dist viij. Et quo libet. viij. q. x. atq; sup Esaiam capitulis. xiij. ꝛ. xxxiiij. Nõ talia negare dicit Thomas imprudẽtie ẽ. Id em qõ multis videt nõ potest oino falsuꝫ eẽ sm philosophũ in de somno ꝛ vigilia in fine. ꝛ in. ij. ethic. Si leo de hystorijs multis ꝛ auctenticis tã catholicoꝝ q; ethnicoꝝ q; incubos esse palã asseuerũt Causa aut cũ qꝛe demones se incubos faciunt vel succubos nõ delectatiõis est cã cũ spũs carnẽ ꝛ ossa nõ habeat. Sꝫ hec est potissima vt p luxurie viciũ vtriusq; hois naturã ledãt corporis videlicꝫ Daĩe vt sic ad oia vicia hominẽs ꝓniores existãt. Nec dubiũ qn ꝛ sub certis cõstellatiõib⁹ semia vigorare sciũt sub qbus hoies etiã cõcepti sp malicijs existũt depraua ti. vñ ꝛ enũeratis p altissimũ multꝫ luxurie vicijs a qbus suũ ppm mũdũ esse voluit ꝛ qbus infideles irretici erãt. ait Leuitici. xviij. Nõ polluamini in omibus his qbus cõtaminate sunt gentes quas ego eijciam añ cõspectũ vrm e qbus polluta est terra cuius scelera ego visitabo. Dicit glosa sup vbo gẽtes. Demones inqt qui ꝓpter multitudinẽ dicunt gẽtes vniuersi q; cũ omi peccato gaudẽt: ꝑcipue tñ fornicatiõe ꝛ ydolatria qꝛ in his ꝛ corpus ꝛ aĩa maculat ꝛ totus hõ q; terra dr. Omne em pctm qcunq; fecerit hõ ex corpus est: q; aũt fornicat in corpus suũ peccat. Si cuilibet intueri hystorias de incubis ꝛ succubis inspiciat vt supra Bedã in hystorijs anglorũ ꝛ Guilhelmũ Thomã deniq; brabantinũ in libro q; de apibus intitulat. Ad argumenta. Ad primũ de naturali ꝓpagatione instituta a deo inter marẽ ꝛ feminã dr, Ex sicut dei pmissione sacrm matrimonij põt opere dyaboli vitiari p maleficia: vt supra patuit. Ita a simili et a fortiori in quolibz alio actu venereo inter marẽ ꝛ feminã. Sꝫ si q; ritur qre potius in actu ꝛ sup actũ venereũ diabolo pmittit maleficia exercere q; sup alios hũanos actus Dicit q; multiplex causa assignat a doctoribus de qbus infertus sub illa ꝑte vbi de pmissione diuia discutit. Ad pns sufficit causa q; prius tacta est scꝫ q; potestas demõis est in lumbis hoim. Quia inter oia certamina duriora sunt plia certaminis vbi cõtinua pugna ꝛ rara victoria Nec valet vbi dr: q; tũc opus dyaboli eẽt fortiꝰ ope dei cũ actus mrĩ moniales a deo institutos possꝫ vitiari: qꝛ non vitiat p violentiã: imo cũ nihil valeat inficere nisi a deo p missus. Jõ magis p ꝟ eius impotẽtia cõcludit. Ad scõm: verũ est q; ꝓcreare hoiem est actꝰ viui corꝑis

sed cũ dicit q̃ demones nõ possunt dare vitã: qz illa fluit formaliter ab ania. Iterũ verũ est ꝫ qz materialiter dissindit a semine z demon incubus illud imitere põt deo pmittente per coitũ z nõ tanꝯ ab eo decisum: sed p semen alicuius hominis ad hoc acceptũ: vt dicit sancus doctor in prima pte. q. lj. ar. iij. vtpote quod idem demon q̃ est succubus ad virũ fiat incubus ad mulierez: sicut etiã aliarum rerum semina assumunt ad alíquarũ rerũ generationẽ: vt Augusti. dicit. iij. de trinitate Vnde si querit cuius filius sic natus existit. Patet q̃ non est filius demonis: sed illius hominis cuius est semen acceptũ: sed cũ instat qõ nihil est supfluũ in opibus angelorũ sicut z nature concedit. Sed cuz infertur q̃ demon põt inuisibiliter semen z recipere z infundere verus est: hoc aũt potius operat visibiliter vt succubus z incubus: vt sic p tales spurcitiã inficiat corpus z animã z in vtroꝯ homine mulieris scz z viri: vt in corpore. q. tactum est. Preterea plura possent demones inuisibiliter qui tamẽ nõ permittũtur etiã si vellent exercere. pmittuntur aũt visibiliter vel in exercitium bonorũ vel in correctionẽ malorus Posset deniqꝯ cõtingere q̃ loco demonis succubi alter semen recipet ab eo: z incubũ loco alterius demonis se faceret: z hoc triplici ex causa. Puta qz demon deputatus mulieri reciperet semẽ ab altero demone deputato viro: vt sic vnusquisqꝯ circa sibi a principe demoniorũ cõmissum habeat maleficiũ exercere cũ vnicuiqꝯ pprius deputet angelus etiã a malis vel ꝓpter sceditatez actus quã demon vnus facere abhorreret: cũ vt in seqnti questione patebit certi demones ex nobilitate nature certos actꝰ et spurcicias facere abhorrerẽt: vel q̃ inuisibilit loco viri seminis suũ semẽ id est q̃ incubus recepit inuisibiliter se interponendo mulieri intromittat: quaz interpositionẽ facere nõ est contra eius naturã aut virtutẽ: cum etiam in corpore assumpto inuisibiliter et incõtrectabiliter se interponere potest sicut supra de illo iuuene q̃ ydolũ desponsauerat patuit. Ad tertiũ. Hoc qõ dicit q̃ virtus angeli est infinita respectu superiorũ: hoc est qa eius vtus cõprehẽdi nõ põt ab inferioribus qn semp superexcedit eã ita q̃ nõ limitat ad vnũ effectũ tantũ. Et hoc iõ. qz supma in entibus hñt vtutes maxime vniuersales. Vñ ꝓpter ꝺ q̃ est infinita superius nõ põt dici q̃ possit indifferenter in oẽm effectũ illum ad pducendũ: qz sic etiã diceret infinita inferius sic supius. Demũ qz inter agens z patiẽs dz esse ꝓportio: z nulla potest esse ꝓportio inter substantiã pure spũalem z corporalẽ: Iõ nec ipsi demones possent in aliquẽ effectũ nisi mediãte aliq̃ alio pncipio actiuo. Inde est q̃ semibus rerũ vtunt ad effectus pducendos. Iux Aug. iij. de trini. Vñ hoc argumentũ redundat in pcedens nec p illud fortificat nisi qs vellet declarationẽ eius hie: quare intelligentie asserunt habere vtutes infinitas supius z non inferius: z daret sibi ex ordine rerũ corpaliũ z corporũ celestiũ q̃ fm se in plures z infinitos effectus influere possent. Hoc aũt non fit ꝓpter debilitatẽ inferiorũ. Cõcludit q̃ de

mones licz absq hoc q corpa assumant possint transmutatiões in seminibus facere. hoc nihil arguit cõtra hoc qđ hic intendit de incubis t succubis quoz actus exercere nõ possunt nisi in assumptis corpibus fm q supra tactũ est. Ad quartũ q demones nõ possunt mouere corpora localiter: vñ nec semen ꝛc. probaturq ibi de ania p similitudines. Dicendum q aliud est loqui de substantia spũali ipius angeli aut demonis: t aliud de ipsa anima. Hoc em q ania non põt mouere corpus localiter nisi viuificatũ ab ea vel p cõtactũ corpis ad aliud corpus nõ viuificatũ: hoc est qz tenet infimũ gradũ in ordine substantiarũ spũalitũ: ex quo etiã cõtingit q illud corpus qđ bz mouere etiã p cõtactum oportz q sit ꝓportionatũ: nõ sic autẽ est de demonib9 q̃rũ virtus oino corporalẽ vtutẽ excedit. Ad quitũ dicendũ q cõtactus demõis ad corpus semis vl cuiuscũq alterius nõ est cõtact9 corpalis ꝫ vtualis et fit fm ꝓportionẽ ꝙuenientẽ tã mouenti q̃ mobili ita q illud corpus qđ mouet nõ excedat ꝓportionem virtutis demonis vt sunt corpa celestia: t etiã tota terra vel elementa mũdi. Et quare illa excedũt dicere possumus: vt dicit sctũs Thomas in questionibus de malo. q. x. de demonib9. Q hoc est vel ꝓpter cõditionẽ nature: vel ꝓpter vãnationez culpe. Est em ordo rerũ sic fm naturã ipsaz: ita t fm motum: t sic superioza corpa celestia mouent a superioribus substãtijs spũalibus vt sunt angeli boni. Ita inferioza corpora moueri possunt a substantijs spũalibus inferioribus: vt sunt demones. Et siquidẽ hoc ꝓtingit eis fm conditionẽ nature: fm q aliqui ponebant demones nõ esse ex illis superioribus angelis. Sz ex illis que perficiunt a deo huic terrestri ordini vt erat philosophoz opinio: vel etiã si contingit ex pena peccati vt theologoz snia est: tũc a celestibus sedibus detrusi in hũc aerem tanq̃ ad penã nõ pũt ipm aut traz cõmouere. Hec addita sũt ꝓpt duo argumẽta q̃ tacite soluunt scz de corpib9 celestibus q illa etiã possent mouere. Si possent corpa localiter mouz quia sunt eis magis propinqua: vt etiã vltimũ argumẽtũ ꝓtendit. Ke spondet em q nõ valet qz illa corpa excedũt ꝓportionẽ virtutis eoz: sit quidẽ prima opinio locũ hz. Si vo nõ ꝫ scda tũc iterũ nõ possunt mouere ꝓpter penã peccati. Est etiam ad argumentuz vbi qs obũceret: q idẽ est motus totius t ptis sicut totius terre t glebe in. iij. phisico. Ãsi demones possent mouere partez terre: possent etiã mouere terrã: nõ valet vt patet intuenti distictionez Colligere aũt semia rerũ t applicare ad certos effectus nõ excedit eorũ virtutẽ naturalẽ deo eis pmittẽte: vt de se patet. Sũmarie cõcludatur q nõ obstante qđ quidã dicunt q demões in assumptz corpib9 nullo mõ posse generare: t q per filios dei significent filij seth t nõ angeli incubi sic t p filias hoium. ille q̃ de stirpe Cayn descẽderãt. Quia tñ ꝟrum a multis vt patuit asserit t q̃ multis videt nõ põt oino eẽ falsuz fm phm in. vij. ethic: t i fine de somno t vigilijs. Ja etiã modernis tpib9 attestãt facta t dicta maleficarũ taliq̃ve t realit exeq̃ntiũ. ió dicim9

tria. Prio q̄ ꝑ tales demones spur cissimi actus venerei nō delectatio nis ꝫ infectōis anie ⁊ corporꝝ q̄bus succūbunt aut incunbūt causa exer centur. Secūdo q̄ ꝑ talē actū com pleta cōceptio ⁊ generatio a mulie ribus fieri potest. inquātū semē hu manū apponere pñt in loco cōueni enti vētris mulieris ad materiā ꝓ portōnatā ibidē ꝑexistentē. A simi li. sicut ⁊ semina aliarū reꝝ collige re pñt ad cōplendū aliq̄s effectus. Tertio q̄ demonib⁹ attribuit ī ta liū generatōe illud tm̄ q̄ ē mot⁹ lo calis nō aūt ipa generatio cui⁹ prī cipiū nō ē virtus demonis aut cor poris ab eo sumpti: ꝫ v̄tus illi⁹ cu ius semē fuit: vñ ⁊ genit⁹ nō demo nis ꝫ alicuius hominis filius ē. Et per hec patet respōsio ad argumē ta vbi quis arguere vellet: q̄ demo nes generare nō possent ꝓpter duo Primo q̄ generatio cōpletur ꝑ vir tutē formatiuā q̄ ē in semie copore viuo resoluto. Et corpus a demoni bus assumptū. q̄ nō est tale ergo ⁊c̄ Patet rñsio. q̄ demō v̄tute semis formatiuā reponit ad locū debituꝫ ⁊c̄. Scdo si dicat q̄ semē nō habet virtutem generādi nisi q̄dīu calor anie in eo retinet. quē tñ exalare ne cesse est ꝑ magnā distantiā delatuꝫ Est eni rñsio q̄ demones pñt aliq̄ reponere ad ꝯseruationeꝫ semis ne calor vitalis euaporet. Vel etiā q̄a velocissime mouētur ꝓpter victoriā mouētis sup rē motā. Ideo nō po terit euaporari tam facilr.

Quarta questio a quib⁹ demoni bus huiusmodi exercentur.

Trum catho-

w licū sit assistere q̄ actus icu borū ⁊ succuborū demonū ꝯueniāt oībus spiritib⁹ imundis indifferen ter ⁊ equaliter. Et videt q̄ sic. quia oppositū asserere esset ordinē quē dam bonū inter eos affirmare. pro batur. Sicut ad rationē boni perti net modus ⁊ ordo. Aug⁹ in lib. de natura boni. ita ad rationē mali pti net inordinatio. Sed in angelis bo nis nihil est inordinatū. ergo ⁊ ī ma lis nihil potest esse ordinatū. Unde indifferēter hmōi actibus habēt in sistere. Inde etiā illud. Vbi nullus ordo ꝫ sempiternus horror inhabi tat in terra videlicet miserie ⁊ tene brarū. Job. x. Preterea si nō oms indifferēter his actib⁹ insistūt hoc eis cōpetit vel ex natura vl ex cul pa vel pena non ex natura. q̄ post peccatū oēs indifferēter vt in ꝑce denti questiōe tactū est. sūt in natu ra ipoꝝ spūs impuri licet nō imun di quātum ad diminutionē natura lium bonoꝝ. In neq̄cia subtiles no cendi cupidi. ꝑ supbiā tumidi ⁊c̄. g̃ cōpetit eis q̄ ad culpam vel penam Tūc sic. Vbi ē maior culpa ibi ma ior pena. sed supiores angeli magis peccauerūt. ergo i eoꝝ penā magis his spurcitijs hñt insistere. Si hoc nō ē. dabit rō alia. cur nō illis acti bus indifferēter insistant. Preterea vbi nō ē subiectio ⁊ obedientia ibi omnes indifferenter opant ꝫ in de monibus nulla ē subiectio ⁊ obedi entia. ꝓbatur. Quia illa sine ꝯcor dia haberi nō pñt. ꝫ in demonibus nulla est cōcordia. Prouer. xiij. In ter superbos semꝑ sūt iurgia. Pre terea sicut equaliter oēs ꝓpter cul pam post diē iudicij in infernuꝫ de trudent. ita ⁊ ante illud tēpus in ae re caliginoso ꝓpter officiū eoꝝ dcti

nent nec legit esse inequalitas ex p te mancipationis: ergo nec inequalitas ex parte officij ⁊ temptatiōis. Sz cōtra glosa.j.ad Chor.xv. Qdiu durat mundus angeli angelis homies hoibus: demones demonibus presunt. Item Job.xl. dicit de squamis leuiathan p quas membra dyaboli significant q vna vni adheret: ergo inter eos ē diuersitas ⁊ ordinis ⁊ actionis. Incidētaliter querit. An a bonis angelis ipi demones ab hmōi eor spurcicijs exequēdis interdū impediant vel non. Et dicēdū q qr ptātes dicunt angeli q rū ditioni vtutes aduerse subiecte sunt vt Greg. dicit ⁊ Aug.iij.de tri. Spūs vite desertor atq pctōr regitur p spiritū vite rationalē piū ⁊ iustū. Et sicut ille creature sup alias influentiaz hnt q sunt pfectiores ⁊ deo ppinquiores eo q tot⁹ ordo plationis pmo ⁊ originaliter est i deo ⁊ pticipat a creaturis fm q ei magis ppinquāt. Iō etiā boni angeli q maxime appropinquant deo ppt eius fruitionē q demones carēt super ipsos demōes hnt plationē ⁊ p eos regunt. Et cū instat q demōes pmissis medijs multa mala faciūt aut ergo nō impediunt qr non subsunt bonis angelis q eos impedire possent. aut si subsunt tūc cū ad negligentiā psidentis ptinere vident ea que p subditos male fiūt. Videtur q i angelis bonis sit aliq negligentia. Respōdetur q sancti angelo sunt ministri diuie sapiētie. Vñ sicut diuina sapientia pmittit aliq mala fieri p malos angelos vel homines ppter bona que ex eis elicit. Ita ⁊ boni angeli nō totaliter cohibent malos a nocendo siue hoies siue demōes. Rñsio catholicū est asserere quēdā ordinē actionū interiorū ⁊ exteriorū: etiā p q̄ndā plationē esse in demonibus. Vñ ⁊ quedā spurcitie ab aliq̄bus infimis perpetrantur a q̄bus supiores ppt nobilitatē nature secludunt. Et declarat hoc pmo generaliter ex triplici cōgruētia q talia cōgruunt eor nature diuine sapiētie ⁊ pprie nequicie. Demū magis in spēali. Ex natura quidē. Nā constat q a pncipio creationis semp q̄dā alijs supiores fuerunt ex natura cū inter se differāt specie nec duo angeli vnius speciei existant cōmuniorē opinionē seq̄ndo: q etiaz dictis phor cōcordat et Dyonisius q ponit.x.ca.celestis ierarchie in eodem ordine esse pmos medios ⁊ vltimos: cui etiā necessario oportz assentire: tū ex immaterialitate eor: tū etiā ex incorpalitate Inspiciat q vult dicta doctoris in ij.dist.ij. Et qr peccatū naturā non tollit: ⁊ demones post casum data naturalia nō amiserunt vt supra tactū est: ⁊ opatiōes rer sequunt naturales eaz cōditiōes: iō sicut i natura sic ⁊ in opatōnibus sunt varij ⁊ multiplices. Cōgruit etiā hoc diuine sapiētie vt ea q ab ipso sint ordinata sint. Roma.xiij. Que a deo sunt ordinata sunt. Et q̄a demones sint a deo deputati ad exercendum hoies et ad puniendū dānatos. Iō in exercitijs eorū ab extra q ad homines sunt varij ⁊ multiplices. Cōgruit etiā ⁊ nequicie ipsorū. Quia em humano generi aduersant: ideo cū ordinate impugnāt: ideo magis homibus nocere estimant sicut faciunt. Unde constat spurcitijs illis nephandissimis nō equaliter insi-

stunt qd̄ etiaz magis specificat tali rōne. Nā cū opatio sequit naturaz rei vt dictū est: quorūcūq; sunt nature subordinate: oportet q̄ etiam opatiōes sibinuicē subordinent sic patz in reb⁹ corpalibus. q̄a em̄ inferiora corpora nāli ordine sunt infra corpa celestia actiōes ⁊ motus eoꝝ subdunt actiōibus ⁊ motibus celestiū corporū: ⁊ qꝛ vt dictū est demones nāli ordine inter se differūt. Jō etiā nālibus actōnibus intrinsecis ⁊ extrinsecis: p̄sertim in hmōi spurcitijs pagendis. Ex q̄bus cōcludit q̄ q̄a hmōi spurcitie plurimū p̄ter nobilitatē angelice nature exercent cū etiā in actibus hūanis infimi et fetidissimi actus in se q̄dem cōsiderādo nō quantū ad officiū nature ⁊ ꝓcreatōis reputāt. Demū cū de q̄libet ordine aliqui cecidisse creduntur nō est incōueniens asserere q̄ illi demones q̄ de infimo choro ⁊ iterū illi qui infimi in illo existūt his spurcitijs ⁊ ab alijs deputant et insistūt. Hoc etiā plurimū est aduertendum: q̄ licet de incubis ⁊ succubis mulieribus infestos scp̄tura tradit: tamē nusq̄ legit in vicijs q̄buscunq; cōtra naturā loquēdo nō solū de zodomitico ꝫ etiā de quocūq; alio pctō extra vas debitū perpere agēdo se incubos ⁊ succubos fecisse. In q̄ maxima illoꝝ peccaminuz enormitas oñdit cū indifferent oēs demōes cuiuscūq; ordinis illa peragere abhorrēt ⁊ verecūdū estimāt. Et h̄ vr̄ velle glosa sup Ezechielez xix. vbi dr̄. Dabo te i man⁹ palestinoꝝ. i. demonū: q̄ etiā erubescūt de via tua scelerata viciū cōtra naturā intelligēs: ⁊ intuēti ptz: q̄ de demonib⁹ oꝑtet auctatez intelligē. Nullū em̄ pctm̄ tā sepe de⁹ reproba morte in multꝫ condēnauit. Dicūt etiā nōnulli ⁊ v̄acit credit q̄ nullus talis vicij postq̄ tēpus mortalis vite xp̄i qd̄ ad annos. xxxiij. extendit in h̄ scelere ꝑseuerās excesserit nisi speciali gr̄a redēptoris poterit liberari q̄ ex eo ptz q̄ octogenarijs ⁊ centogenerijs isto crimīe inueniunt sepe irretiti q̄bus tp̄us xp̄i qꝛ vite morū disciplia fuit: ⁊ iō illo spreto vix vnq̄ sine difficultate ꝑmaxia ab h̄ scelere continebit: sed ⁊ q̄ ordo sit inter eos etiam ad officia exteriora q̄ ad ipugnatiōes demōstrāt eoꝝ nomia. Nā licz vnū ⁊ idē nomē. s. dyabolus multipl'r exp̄mat in scp̄turis ⁊ h̄ ꝓpter diuersas eoꝝ ꝓprietates. Tñ his immūdis opib⁹ vn⁹ p̄sidere in scp̄turis tradit: sic etiā ⁊ certꝫ alijs vitijs. Est em̄ vsus scp̄ture et locutiōis quemlibet immūdū spm̄ noiare dyabolū a dya qd̄ est duo et bolus qd̄ est morsellus. qꝛ duo occidit. s. corp⁹ ⁊ aiam. ⁊ fm̄ ethimologiā lz grece interp̄tat dyabol⁹ clausus ergasculo. ⁊ h̄ sibi ꝯuenit cū nō ꝑmittit sibi nocere q̄tū vellet. Vel dyabolus q̄si defluēs. qꝛ defluxit. i. corruit spāliter ⁊ localiter. Nomiat etiā demon. i. sapiēs sup sanguinez vel sanguineus. s. sup pctā q̄ sitit et ꝓcurat triplici scia q̄ viget. s. subtilitate nature exꝑientia tpoꝝ ⁊ reuelatiōe bonoꝝ spirituū. Noiāt etiaz belial qd̄ interp̄tat absq; iugo vel absq; dñio qꝛ pro posse pugnat cōtra eū cui deberet eē sb̄iectus Vocat etiā beelzebub qd̄ interp̄tat vir muscaꝝ. i. aniaꝝ peccātiū q̄ reliquerūt verū spōsuz xp̄m. Itē sathanas. i. aduersari⁹. Uñ. j. Pe. ij. Aduersarius vr̄ dyabolus circūit ⁊c. Itē ve

benoth.i.bestia. qz facit boies bestiales. Ipse tñ demon fornicatiõis z pnceps illius spurcicij dr asmodeus.qõ interptat factura iudicij.qa ꝓpter hmõi viciũ factũ fuit terribile iudiciũ sup sodomã z ꝙtuor alijs ciuitatib⁹. Sic z demon supbie dr leuiathan.qõ interptat additamentũ eoꝝ.qz z lucifer tentans pmos parẽtes de supbia: pmisit eis additamentũ diuinitatis. De quo z per Esaiã dñs. Visitabo sup leuiathan serpentẽ veterẽ z tortuosum. et demon auaricie z diuitiaꝝ dr mãmona. Quẽ z xps i euãgelio expressit. Math.vj. Nõ potestis deo seruire cc. Ad argumẽta. ad pmũ q qz bonũ põt inueniri sine malo. ꝫ maluz nunq̃ inuenit sine bono. qz fundat sup creaturã q̃ in se bona est. Et iõ demones inq̃tuz hñt naturã bonã ordinati sunt i naturalib⁹ z in eoꝝ actiõibus. Ad illud Job.x. põt dici q demões ad exercitiũ deputati nõ sunt i inferno. ꝫ isto aere caliginoso Vñ ꝺ hñt ordinẽ int se quez tũc in inferno nõ hẽbunt. Vel etiam dici põt q etiã iã ois ordo in eis cessat: q ad ipam btitudinẽ conseq̃ndã: cũ a tali ordine irrecupabiliter ceciderũt. Et dici ꝑt q etiã i inferno erit int eos ordo ptãtiuz penaꝝ afflictionis inq̃tũ alicq̃ ad affligendũ alias deputabunt z nõ alij. Sed ꝺ ordo magis erit a deo ꝫ ab ipis sic etiaz z eoꝝ tormẽta. Ad tertiũ cũ dr q superiores demones. qz magis pecca uerũt z magz puniunt etiã his actibus imundis amplius deberẽt insistere. Rñdetur. qa culpa ordinat q penã z nõ p nature actũ seu opatiõnẽ. iõ nõ insistunt illis immũdicijs ꝓpter nobilitatẽ nature non ꝓpter eoꝝ culpã aut penã. Et iz oẽs sint spũs impuri z ad nocendũ cupidi tñ vnus amplius altero inq̃tuz potiora naturalia sunt obtenebrata. Ad quartũ dicit q est cõcordia int demones nõ amicicie ꝫ nequicie ex qua boies odiũt z deꝝ iusticie repugnat ꝙtuz pñt. Talis em cõcordia inter impios reprt: vt eis se adiungãt z subijciãt ad ꝓpriã nequiciam exequendã ꝙs potiores viribus vident. Ad quintũ licz carceralis mãcipatio oibus equaliter deputet iã in aere z post in inferno. nõ tñ ex ꝺ naturalia in eis sunt eqliter ad eqles penas z officia eqlia ordinata. imo ꝙto sunt nobiliores in natura z potiores i officio. tãto etiã grauiori subiecti tormẽto. Vñ Sap.vj. Potẽtes potenr tormẽta patienr.

Est ergo questio sup influtenias corpoꝝ celestium in q̃ tres alij errores reprobanr. z q̃ est quinta in ordine.

Sz ꝓ amplioꝝ pmissoꝝ declaratione etiã obuiãdũ qbuscũq̃ ptensis obiectiõibus. Querit de maleficoꝝ opibus q̃ ad qntupltcẽ cãm. qttuor ex illis reprobãdo ex qbus influere nõ pñt. quintã vo cõcludẽdo. s. virtutẽ intellectiuã ex qua fluere hñt q̃ et licz bona sit fm naturam. est tñ mala fm volũtatẽ. qttuor aũt cause reprobanr ꝑ illos q̃ aut maleficas aut eoꝝ opa eẽ negãt. z sunt corporũ celestiũ influentie. illoꝝ corporũ z orbiũ motores mouẽtia hoim. ex crescens malicia. z imagniũ ac caracterũ z verboꝝ efficacia.

Apossit quo-

quo mõ catholice cẽseri q origo z mltiplicatio maleficij

corꝝ operũ ꝓcesserit ex influentijs corporꝝ celestiũ seu ex supabũdanti malicia hoim ⁊ nõ ex spurcitijs incuborũ ⁊ succuborꝝ demonũ. ⁊ videtur ꝙ ex ꝓpria malicia. Nã aug. in li. lxxxiij. q. dicit ꝙ ad homis voluntatẽ cã deprauatõnis eius redit siue aliq̃ siue nullo suadente deprauata sit. Sed malefic⁹ deprauat ꝑ pctm̃. ergo cã illius nõ ẽ diabolus ꝫ volũtas hũana. Ad idẽ dicit de lib. arbi. ꝙ q̃libet est causa sue malicie. qd̃ etiã ꝓbat rõne. Pctm̃ hois ex li. arbi. ꝓcedit. ꝫ diabol⁹ nõ potest li. ar. mouere. ꝫ ei libertati repugnaret. ergo diabolus nõ põt esse causa. nec illius cuiuscunqꝫ alteri⁹ peccati. Preterea i li. de eccl'iasticis dogmatib⁹ d̃r. Nõ oẽs cogitationes nr̃e male a diabolo excitãtur ꝫ aliquotiẽs ex nr̃i arbitrij motu emergunt. Demũ ꝙ ex influẽtijs corporũ celestiũ possint oriri ⁊ ñ a demonibus ꝓbat. Sic oĩs multitudo reducitur ad vnũ. ita oẽ multiforme reducit in aliqd̃ vniforme ꝑncipiũ. sed actus hũani sũt varij ⁊ multiformes tã ad vicia q̃ ad v̄tutes. ḡ videtur ꝙ reducant i aliqua ꝑncipia vniformit mota ⁊ mouẽtia. Sꝫ talia nõ possunt assignari nisi ex motib⁹ celestiũ q̃ sũt vniformes ḡ illa corpa st̃ taliũ actõnũ cause Preterea. si celestia corpa ñ eẽnt hũanorꝝ actuũ ad v̄tutes ⁊ vicia cause. astrologi nõ adeo frequẽter v̄a ꝑdicarẽt d̃ bellorꝝ euẽtib⁹ ⁊ alijs hũanis actibus. sũt ḡ aliq̃ mõ cã. Preterea corpora celestia mouẽtur a substantijs spũalib⁹ ꝑm theologos ⁊ ꝑhos oẽs Sꝫ illi spũs sũt supiores aĩab⁹ nr̃is sicut ⁊ corpa celestia corpib⁹ nr̃is ḡ ambo insil' hñt imprimere in aĩam et corpus hois ad causandã q̃scunqꝫ actus hũanos. Preterea corpa celestia pñt imprimere in ipos demones ad causandũ certa maleficia. ergo a fortiori in ipos hoies. Assumptum ꝓbatur ex trib⁹. Nã certi homines q̃ lunatici infestant a demonib⁹ plus vno tpe q̃ alio quod nõ facerẽt ꝫ potius oĩ tpe molestarẽt nisi in certis lunatõib⁹ etiã ipis demones inq̃etarẽt ad iferẽdũ hmõi ꝓbatur etiã ex nigromãticis q̃ certas ꝯstellatões obseruant ad inuocandũ demones ꝙ nõ facerent nisi scirent illos demones corpib⁹ celebus esse subiectos. Probat etiam ex illo ꝙ demones ꝑm aug. in. x. de ci. dei. q̃busdã corpib⁹ inferioribus arcẽtur. s. herbis. lapidib⁹. animantib⁹ ⁊ sonis q̃busdam certis ⁊ vocibus ⁊ figuratiõib⁹. ꝫ cũ corpa celestia sint v̄tuosiora q̃ corpa inferiora. Jõ mltomagis actõib⁹ corporũ celestiũ. Et iterꝝ ampli⁹ malefici sbijciunt vt eorꝝ opa ex influentijs illorum corporꝝ ⁊ nõ ex assistentia spirituũ malorꝝ ꝓueniãt. Fortificat argumẽtũ. ex. j. Reg. c. xvj. vbi saul q̃ vexabat a demõe alleuiabat qñ dauid cytherã ꝑcutiebat corã eo ⁊ ꝙ recedebat spũs mal⁹. Sꝫ ꝯtra. Impossibile est effectũ sine causa sua ꝓducere. sed opera maleficorum sunt talia ꝙ nõ possunt nisi opere demonum fieri. patet ex descriptiõe operum maleficorꝝ. ex Isido. libro. viij ethimo. Malefici dicuntur ob magnitudinem facinorum. Hi eni elementa concutiunt mẽtes hominũ turbant ⁊ absqꝫ vllo veneni haustu sola vi carminũ animas interimũt ⁊c. Huiusmodi autez effectus non possunt ex influentijs corporũ cele-

stiũ mediãte homine causari. Preterea phs in ethi. Difficile inquirit quid sit ꝑncipiũ opationis in ania Et ostẽdit ꝙ oportet esse aliquod extrisecũ. Omne ei qd incipit de nouo habet aliquaz cãm. Incipit eni homo opari qꝛ vult. Incipit autem velle. qꝛ ꝑconciliatur. si aũt ꝑconciliatur ꝓpter aliquod cõciliũ ꝑcedẽs aut ergo est ꝓcedere in infinitum. aut oportet ponere aliquod principiũ extrinsecũ qd ꝑmo mouet hominẽ ad cõciliandũ nisi forte aliqs dicat ꝙ hoc est a fortuna ex quo sequeretur oms actus humanos esse fortuitos. quod est absurdũ. Principiũ ergo in bonis ad bona dic eẽ deũ q nõ est cã pcti. In malis aũt cũ homo incipit agere velle ꝛ conciliari ad peccãdum oportet ꝙ huiꝰ etiã sit aliqua cã extriseca. ꝛ nõ potest esse alia nisi diabolus ꝑsertim i maleficis vt supra patuit. qꝛ corpꝰ celeste nõ potest ad tales actꝰ ifluere. ergo patet veritas. Preterea cuiꝰ potestati subiacet motiuũ. eiꝰ potestati sbiacet ꝛ motꝰ q a motiuo causatur. Motiuũ autẽ voluntatis est aliquid apprehensum ꝑ sensuz vel intellectuz quoꝝ vtrũqꝫ sbiacet potestati diaboli. Dicit ei Augustinꝰ in libro. lxxxviij. q. Serpit hoc malum scilicet quod est a diabolo per omnes additus sensuales. dat se eẽ figuris accõmodat se coloribus adheret sonis latet in ira ꝛ in fallacia sermonis. odoribus se subijcit saporibus. ꝛ quibusdaz nebulis implet omnes meatus intelligentie. ergo videtur ꝙ in potestate diaboli ẽ mouere volũtatẽ q̃ est directe causa peccati. Preterea omne qd se habet ad vtrumlibet indiget aliquo determinante ad hoc ꝙ exeat in actũ sed li. arbi. hois ad vtrũlibet se habet .s. ad bonũ ꝛ malũ. ergo ad hoc ꝙ exeat in actũ pcti indiget ꝙ ab aliquo determinatur ad maluz. Maxime aũt hoc videt fieri a diabolo presertim in operibus maleficoꝝ cũ eius volũtas est determinata ad malum ergo videt ꝙ mala volũtas diaboli ẽ cã male volũtatis ꝑcipue in maleficis ꝛ põt fortificari rõ ꝑ hoc ꝙ sic bonus angelꝰ se hz ad bonũ. ita malus angelꝰ ad malũ. Sz ille reducit hoies ad bonũ. ergo iste est ad malũ. est eni dic dyonisius lex dinitatis imobiliter stabilita vt yma a sũmis ꝑficiãt. Rñsio. qꝛ q̃stio q̃ ad originẽ maleficoꝝ operũ fundatur. sup influentiã luminariũ celestiuz ostẽditur ꝑ reprobationẽ triũ errorũ q̃ hoc asserere conãtur. s. planetariorũ genetaliacoꝝ ꝛ fataliũ ordinẽ ponẽtiũ h nõ esse possibile quo ad primũ. Nã si querit an ex impssione luminariũ celestiũ causetur i hominibus viciũ maleficorũ tunc ad diuersitatẽ moꝝ attendẽdo ꝛ veritatẽ fidei saluãdo oportet sb distictõe disserere videlicet ꝙ mores hominũ a sideribus causari: potest intelligi dupl'r. Aut necessario ꝛ sufficienter. Aut dispositiue ꝛ ꝯtigenter Si dicat ꝑmo mõ tũc nõ solũ ẽ falsum immo hereticũ. eo ꝙ cristiane religioni adeo repugnat ꝙ etiã veritas fidei in tali errore saluari non põt. Ratio. Dum eni ponit omnia a siderib⁹ necessario euenire. iã tollit meritũ ꝛ ꝑ consequẽs demeritũ Tollit ꝛ gratiã ꝛ ꝯsequẽs gloriam. Tum quia honestas morum ꝑ hũc errorem preiudiciũ patitur dũ culpa peccãtis in sydera refundit licẽ

tia maleficiēdi sine rep̄hensione cō ceditur. ⁊ homo ad orandū ⁊ colendum sydera incuruat. Si aūt dicat mores hominū a dispositōib⁹ syderū variari dispositiue ⁊ ꝯtingenter sic pōt hre v̄itatem qꝛ nec rōi nec fidei repugnat. Planū em̄ ē ꝙ dispositio corpis varia multū facit ad variationem affectionū ⁊ moꝝ anie. vt plurimū em̄ aīa cōplexiones corporis imitat. vt d̄r in sex p̄ricipijs. Vnde ⁊ colerici sūt iracūdi. ⁊ sanguinei sūt benigni. ⁊ melancolici sūt inuidi. flegmatici pigri. hoc autem nō est necessario. ania eni dominat suo corpi ⁊ maxime qñ est adiuta ꝑ gr̄am. Multos eni videm⁹ colericos mā̄suetos ⁊ melancolicos benignos. Quoniā ergo v̄tus corporū celestiū opatur admixtionē ⁊ qualitatē cōplexionū. Hinc ē ꝙ ꝑ consequēs quodāmō opat ad qualitatē morū valde tñ de longinq̄. Plus ei facit ad qualitatē ꝯplexionis v̄tus nature inferioris q̄ virtus syderis. Vñ aug. v. de ci. dei. in solutōe cuiusdā questionis de duob⁹ frib⁹ q̄ simul infirmabātur ⁊ curabant: cum querebat vñ hoc esset magis cōmēdat rōnem ypocratis q̄ astronimi. Ipocras eni r̄ndit ꝙ h̄ erat ꝓpt̄ sil̄itudinē cōplexionis. ⁊ astronomus r̄ndit ꝙ erat ꝓpter idēptitatē cōstellationis. Meli⁹ eni r̄ndit phisicus qꝛ cām reddit magis ꝓpriā ⁊ magꝭ ꝓpinquā. Sic ergo dicēdū ꝙ impr̄ssiones syderū aliquo mō disponūt ad malliciā maleficoꝝ siquidem aliqua influentia in eoꝝ corporibus p̄dominatur potius ad hmōi nephāda q̄ ad alia opera quecunq̄ vitiosa seu v̄tuosa. q̄ tamē dispositio nō debet dici necessaria ꝓxima ⁊ sufficiens. sed remota et ꝯtingens. Nec valet si quis obijceret ph̄m li. de ꝓprietatibus elemētoꝝ. vbi dicit ꝙ regna vacua facta sūt ⁊ terre depopulate apud cōiunctionē iouis ⁊ saturni arguēdo quasi: qꝛ talia ex lib. arbi. depēdebant hominū ergo etiam influentie luminariū sup li. ar. haberēt efficaciā. Respondet eni ꝙ philosophus ꝑ hoc dictū non vult innuere ꝙ homies illi nō poterant resistere illius influētie constellationis ad dissensionē inclinantis. sed quia noluer̄t quia sicut phtolome⁹ in almagesti. Sapiēs homo dñabitur astris. q̄uis ei ꝯiunctio iouis ⁊ saturni eo ꝙ saturn⁹ hꝫ influentiaꝫ melencolicā ⁊ malā ⁊ iupiter valde bonā possit ad rixam vel discordiaꝫ hoies inclinare. illi tñ inclinatōi homines ꝑ libertatē arbitrij p̄nt resistere ⁊ valde facil̄r cū adiutorio gratie dei. nec iteꝝ valet si q̄s obijceret dictū damasce. li. ij. c. vj. vbi dic̄ constituunt multotiēs comete ⁊ signa quedā mortis regū. Respōdet ei ꝙ etiā sequendo opinionē Dama s. q̄ fuit vt patet in p̄dicto libro ꝯtrarie opinionis vie philosophice siue nō nihil ꝑ hoc cōcludit quo ad necessitatē actuū humanoꝝ. opinatur em̄ Dama. ꝙ cometa nec naturalit̄ generatur nec ē vna de stellis in firmamēto positis. vnde nec eius significatio est naturalis nec influentia Dicit eni ꝙ comete nō sunt ex his que a principio genita sūt astra. sed dīna iussione s̄m ip̄m tp̄s ꝯstituūtur ⁊ rursus dissoluūt Hec dama. Prenūciat āt de⁹ ꝑ tale signū mortē regis magis q̄ alioꝝ tū qꝛ ē ꝑsona cōis tū qꝛ pōt ex hoc oriri turbatio regni. de cui⁹ custodia magis sol

licitant angeli ꝓpter cõe bonũ quo rũ etiã ministerio ꝛ generãt, ꝛ dissol uũtur. Sz nec phoꝝ opinio obstat qui dicũt ꝙ stella cometa sit impꝛs sio calida ꝛ sicca generata in supio ri pte aeris ꝓpe ignẽ. ex cui⁹ vapo re calido ꝛ sicco globus illi⁹ vapo ris adunatus apparet corpus stelle partes aũt illius vaporis discõtinu ate circa illũ ꝛ longũ ꝓtense in suis extremitatibus illi globo cõiuncte sunt q̃si eius come. ꝛ ꝑm hanc posi tionẽ significat ꝛ causat nõ ꝑ se ꝫ ꝑ accidẽs mortalitatẽ ꝓuenientẽ ex i firmitatib⁹ calidis ꝛ siccis. Et qꝛ vt plurimũ diuites nutriũtur calidis ꝛ siccis. Ideo illo tpe multi diuites moriunt inter quos mors regum ꝛ principũ ẽ magis notabilis: ꝛ h̃ po sitio nec distat a positione Dama. si quis bene ꝯsiderat. nisi q̃ ad opa tionẽ ꝛ coopationẽ angeli quã nec phi excludere possunt imo vbi va pores nũq̃ in sua siccitate ꝛ calidi tate ad generãdũ cometã ꝯcurrerẽt adhuc opatõe angeli sepe cõcurre re hñt causis p̃dictis sicut ꝛ stella q̃ sancti Thome doctoris transitum indicauit que vtiq̃ nõ ex superis in firmamẽto positis prosilijt ꝫ opati one angeli ex materia aliqua p̃ia cente formata ꝛ officio pacto iterũ resoluta fuit. Vnd̃ videmus ꝙ ꝑm quãcũq̃ istaꝝ opionũ nullũ penit⁹ hñt celi luminaria sup li. ar. dñium Unde nec ꝯsequẽter sup maliciam et mores hoim. Nota insuper qua re astronomi vt sepius vera predi cunt ꝛ ꝙ eorũ iudicia vt plurimum sup vnam ꝓuinciam aut gentẽ vni us terre eueniunt. Huius rõ est. qꝛ ei sua iudicia sumũt ex astris q̃ etiã hñt maiorẽ influẽtiã capiẽdo ꝓba bab ilio rẽ nõ necessitatẽ in actibus tam nature q̃ volũtatis ꝛ in actib⁹ hominũ generalib⁹ sicut vni⁹ gẽtis vel ꝓuincie q̃ in ꝑticularibus vni⁹ ꝑsone. qꝛ maior effectus stellaꝝ im primit in totã vnã gentẽ q̃ in vnuz hoiem. ꝛ qꝛ maior pars gẽtis vni⁹ magis sequit affect⁹ naturales cor poris q̃ vn⁹ singularis homo. iõ ꝛc̃ ꝫ hoc incidentalr̃ ẽ tactũ. Secũda via ꝑ quã p̃fata nr̃a catholica asser tio declarat est ꝑ reprobatõnẽ erro rũ genitaliacoꝝ ꝛ deã fortune colẽ tium mathematicoꝝ. De q̃b⁹ Isi. viij. ethi. c. ix. genetaliaci dicũt ꝓ pter nataliũ ꝯsiderationẽ siderum qui vulgo mathematici dicũt. For tuna v̄o vt ibidẽ dicit. c. ij. a fortui tis nomẽ habere d̃r q̃si deã quãdaz res hũanas varijs casib⁹ ꝛ fortui tis illudentẽ. Vñ ꝛ cecã appellant eo ꝙ passim i q̃slibet incurrẽs sine vllo examine meritorũ ꝛ ad bonos ꝛ ad malos venit. hec Isid. Sz ta lẽ deã credere aut ꝙ lesiões in cor pib⁹ ꝛ creaturis q̃ ex maleficoꝝ opi bus inferunt nõ ab ip̃is maleficis ꝫ ab ip̃a dea fortune ꝓuenirẽt. sicut ẽ ydolatria. ita ꝛ asserẽ maleficas ip̃as ad h̃ eẽ natas vt talia ꝑ eas i mũdo exerceri possint silr̃ a fid̃ alienũ exi stit imo ꝛ a cõi phoꝝ traditõe si cui placet inspiciat doctorẽ sctm̃. li. iij. sũme fidei ꝯ gẽtiles. q. lxxxvij. ꝛ se quẽtib⁹. ꝛ inueniet pl̃a. licet h̃ vni cũ ꝓpt eos q̃ fortassis copiã libroꝝ nõ hñt nõ videt obmittẽdũ. ꝙ qꝛ in hoie tria sĩt vt ibi notat q̃ a trib⁹ ce lestib⁹ causis dirigũt. volũtatis act⁹ itellect⁹ act⁹ ꝛ corporis actus q̃rũ principiũ a deo tm̃ ꝛ imediate. secũ dũ ab angelo. ꝛ t̃riũ a celesti corpe dirigit. Nã electões ꝛ volũtates ime

diate a deo i bonis opib⁹ dirigunt. dicēte scptura ꝓuerb. xxj. Cor regis supple: qd maiori potētia videt posse resistere eo min⁹ alij nō possunt: qr in manu dñi ⁊ quocūq; voluerit inclinabit illud. Et apl's. Deus est q̄ opatur i nobis velle ⁊ pficere pro bona volūtate. Cognitio v̄o humana intellectiua a deo mediātib⁹ angelis ordinat. Ea v̄o q̄ ad corpalia ptinēt siue sint exteriora siue interiora i vsum hois veniētia a deo mediātib⁹ angelis ⁊ celestib⁹ corpib⁹ dispēsant Dicit em btūs Dyonisi⁹ iij. de diuinis noi. q̄ corpa celestia sunt cause eoꝝ q̄ in h̄ mundo fiunt nō tñ necessitatē inferētia. Et cum hō sit ordinat⁹ ſm corp⁹ sub corpibus celestib⁹. ſm intellectū v̄o sub angelis. ſm voluntatē aūt sub deo pōt cōtingere q̄ hō spreta inspiratione dei ad bonū ⁊ illumiatiōe boni angeli ducat affectiōe corpali ad ea ad q̄ influētia lumiariū celi iclināt: vt ⁊ sic tā volūtas q̄ intellect⁹ malicia ⁊ erroꝛib⁹ inuoluant. Nō ē autē possibile hmōi erroꝛib⁹ q̄bus malefici irretiti sunt ex influētijs luminariū celi inuolui licet ad fundēdū sanguinē vl' furta aut latrocinia vl' etiā incōtinētias pessimas ꝑpetrare possit q̄s ex illis inclinari sic etiam ad alia q̄dam naturalia Etiā vt Guil'. in de vniuerso dic. Q̄ ꝑ experientiā hr̄ si meretrix nitit plantare oliuā nō efficit fructifera q̄ tñ ꝑ castam plantata fructifera efficit. Et aliq̄s etiā medicus i sanādo. ⁊ agricola in plantando. ⁊ miles in expugnando aliqua ex impssione celestꝫ corporis efficiūt q̄ alij etiā easdem artes habētes efficere nō possunt. Tercia via sumit ex reprobatiōe fatalium effectuū. Ubi notanduz q̄ fatū esse aliquid vno modo catholice asserit. Alio modo asserere est oīno hereticū. Si em fatū estimetur esse ſm estimationē quorundā gentiliū ⁊ etiam quorundā mathematicorū qui putabāt q̄ ex vi positionis syderū causaret infallibiliter diuersitas morū. ita q̄ talis efficeretur necessario maleficus vl' virtuosus in moribus quia talē eū esse causaret vis q̄ in dispositiōe siderū sub qua talis vel conceptus vel natus esset cōprehēderet. Et istam vim vocauerūt noie fati. Sz q̄a ista opinio nō tm̄ est salsa: immo heretica et oīno detestanda ꝓpter incōtinentia q̄ necessario sequerent. vt supra tactum est circa reprobationē p̄mi erroris. quia videlicz tolleret ratio meriti ⁊ demeriti: imo gratie ⁊ gl'ie. ⁊ q̄ de⁹ malorū nostroꝝ auctor eēt ⁊ plura alia. Jō fatū sic oīno refutat. q̄a nihil est. ſm quē acceptiōz etiā Gre. dic in omel'. epiph. Absit a fideliuz cordib⁹ vt fatū eē aliq̄d dicāt: ⁊ licz h̄ opinio videat eadē eē cū pria q̄ ē planetarioꝝ. ⁊ h̄ ꝓpter eadē incōueniētia q̄ vtrobiq; cernunt. tñ sūt diuerse q̄ntū inter se diuersificantur vis siderū ⁊ influxus gnālis septez planetaꝝ Si aūt estimet fatū esse ſm q̄ndā dispositionē siue ordinatiōz cāꝝ scd̄aꝝ ad ꝓducēdū effect⁹ diuinit⁹ ꝓuisos. Hoc mō fatū vere est aliq̄d eo q̄ prouidētia dei ꝑ causas medias exequit suos effectus. In illis vicz q̄ scd̄is cauſ sb̄dunt lz in alijs nō vt ē creatio. aiaꝝ gl'ificatio: ⁊ gr̄e collatio. Licz etiaz angeli ad gr̄e infusionē coopari pñt intellectū ⁊ voluntatis capacitatē illuminādo ⁊ disponendo. ⁊ sic quedaz

ordinatio effectuũ vna ⁊ eadẽ dicit̃ ꝓuidentia ⁊ etiã fatũ. Si enĩ ꝯsideratur vt est ĩ deo sic d̃r ꝓuidẽtia: si aũt ſm ꝙ ẽ in causis medijs ordinatis a deo ad effectus aliq̃s ꝓducendos sic hz rõz fati. Et h̃ mõ Boeti⁹ loquẽs de fato. iiij. de ꝯso. dic̃. Fatũ ẽ reb⁹ mobilib⁹ inherẽs dispositio ꝑ quã prouidẽtia suis q̃q̃z nectit ordinib⁹. Sz tñ scti doctores h̃ nomine vti recusauerũt ꝓpter eos qui illud ad vim positiõis sideꝝ retorquebãt. vñ aug. v. de ci. dei. Si propterea q̃sq̃z res humanas fato tribuit. qr ipam dei volũtatẽ vl̃ potestatẽ fatũ vocat sniam teneat ⁊ linguã corrigat. Patet etiaz ex premissis tacita rñsio ad questionẽ an oĩa fato subdãt̃. ⁊ an etiã maleficorũ opa illi subdant̃. Quia si fatũ d̃r ordinatio causaꝝ secũdaꝝ ad effect⁹ diuinitus prouisoz. i. vbi deus disposuit ꝑ causas secũdas producẽ effectus tales. sic inq̃z subdũt̃ fato. i. sb̃dunt̃ causis scd̃is. sic a deo ordinatis vt sũt influentie corpoꝝ celestium. Ea v̄o q̃ immediate a deo fiũt vt est creatio rerũ. glorificatio substãtiarũ spũaliũ ⁊ alia hmõi nõ sb̃dunt̃. Et h̃ est qd̃ dicit Boeti⁹ vbi supra ꝙ ea q̃ sũt p̃me deitati ꝓpinq̃ fatalis ordinis mobilitatẽ excedũt Unde maleficoꝝ opa qr nõ subsunt scd̃is causis cũ talia p̃ter cursuz cõmunẽ ⁊ ordinẽ nature eueniũt. Iõ nec fato ſz causis alijs quo ad eorũ originẽ necessario subdunt̃.

c Onsequẽt̃ ꝙ nec hmõi maleficoꝝ opa possint oriri aut causari a sb̃stãtijs sepatis q̃ sũt motores orbiũ seu corpoꝝ celestiũ. cui⁹ opiniõis fuit Auicẽ. ⁊ sui seq̃ces hac rõe moti. qr eni substantie ille sepate altioris sũt v̄tutis aĩabus nr̃is ⁊ ab ipa anĩa interdũ cuz fuerit in sua imaginatione ad solaz quandã apprehensionẽ interiorem circa aliq̃d extrinsecũ ĩmutat̃ corp⁹ ꝓpriũ. interdũ etiã alienũ seu extrĩsecũ. vbi gr̃a. Aliq̃s ambulãs supra trabẽ ĩ alto positã cadit de facili. qr imaginat̃ casum ex timore. nõ autẽ caderet si esset trabes illa posita super terrã vbi casum timere nõ posset. Ita ad solã apprehensionẽ anĩe incalescit corp⁹ vt in cõcupiscẽtib⁹ vel iratis. aut etiã infrigidat̃ sicut ĩ timẽtibus. põt etiã ĩmutari ad aliquã egritudinẽ puta febrẽ vel leprã ex forti imaginatõe ⁊ apprehẽsione ad tales egritudines. ⁊ sic̃ circa corpus ꝓpriũ ⁊ circa alienũ vt illd̃ immutet̃ ad sanitatẽ vel egritudinem et h̃ ponit cãz etiã fascinatõis de q̃ supius tactũ ẽ. Et qr scd̃m istã positionẽ effectus maleficarũ haberẽt reduci ad motores orbiũ licet non p̃cise ad ipa corpa celestia. Ideo vltra illa q̃ ibi tacta sũt. Dicamus adhuc ꝙ talia sic ꝯtigere ẽ impossibile. qr cũ motores orbiũ sint substantie intellectuales ⁊ bone nõ taz ſm naturã q̃z ⁊ ſm voluntatẽ qd̃ patet ex eaꝝ opationib⁹ ad bonũ totius vniuersi. Illa aũt creatura cui⁹ ope magice opationes fiunt. ⁊ si sit bona ſm naturã non tñ põt esse bona scd̃m volũtatem. Ideo nõ põt esse idem iudiciũ de ambab⁹ substãtijs Et ꝙ nõ potest esse bona ſm voluntatẽ probatur. Nã p̃stare patrocinium aliq̃bus in his q̃ sũt ꝯtraria virtuti nõ est alicui⁹ intellectus bñ dispositi. talia aũt fiũt ĩ hmõi opatõibus maleficoꝝ. fiũt ei vt in scd̃a pte opis patebit pl̃ima homicidia forni

cationes. pueroꝝ ⁊ iumẽtoꝝ occisiones ⁊ alia maleficia ꝓcurant̃ vnd̃ vtentes his artibus malefici a maleficiendo vocant̃. nõ est ergo bene disposita scd̃m v̄tutẽ talis intellectualis natura cui⁹ auxilio hmõi artes maleficaꝝ innitũtur. licet sit bona ſm naturã. qꝛ hꝫ esse ⁊ illud oĩa appetũt vt cuilibet intuẽti pꝫ. Itez nõ est intellectus bñ dispositi familiarẽ esse sceleratis ⁊ eis patrocinium exhibere ⁊ nõ quibusdã virtuosis. Hui⁹ aũt opibus maleficorum vtunt̃ hoĩes scelerati qꝛ a fructibus eoꝝ cognoscũtur. Auxilio aũt substantiaꝝ orbes mouẽtiũ. in bonum quelibet creatura inclinatur a natura. licet corrũpatur ꝑ accidens sepe ergo ille substantie nõ pñt esse originalis cã maleficaꝝ: Preterea ĩtellectus bene dispositi ẽ reducere homines in ea q̃ sũt homini ꝓpria bona que quidẽ sunt bona rõis. abducere ergo ab istis ⁊ ꝑtrahere ad alia minima bona ẽ intellectus indecenter dispositi. Per hui⁹ autem artes nõ adipiscuntur homines aliquem profectum in bonis rõis que sunt scientie ⁊ v̄tutes sed in quibusdam minimis vt sũt deprehensiones et exercitia latronum ⁊ mille nocumẽtoruꝫ. ergo origo nõ ẽ a substantijs separatis sed ab aliqua alia virtute non bene disposita scd̃m virtutem. Preterea nõ est bene disposit⁹ ſm intellectũ qui ꝑ aliqua scelera commissa ꝓuocatur ad auxiliũ alicui ferendum. Hoc autẽ fit in istis artibus maleficoꝝ. nã vt patebit i executõe haꝝ fidẽ abnegant innocentes pueros occidũt. Substantie eĩ separate que sũt orbium motores: ꝓpter suam bonitatem non his maleficijs auxiliũ prestant. Concludẽdo q̃ hmõi artes sicut nõ pñt a corporibus celestib⁹ ita nec ab eoꝝ motoribus oriri. ⁊ cũ necesse hñt oriri ex aliq̃ v̄tute alicui creature collate et illa etiã nõ põt esse bona scd̃z voluntatẽ licet sit bona ſm naturam. et hmõi creature sint ipi demones relinquit̃ q̃ eoꝝ virtute hmõi fiant nisi fortassis adhuc obstat friuola estimatio q̃ ex hoĩm malicia cõcurrẽte sup maleficorũ verba cõminatoria ⁊ imagines repositas ad certum locũ v̄tute quadã stellarũ seq̃rent̃. vt verbi gr̃a. qñ maleficus diceret imaginẽ aliquã reponẽdo. faciã te cecã aut claudã ⁊ h̄ eueniret. Tũc ideo eueniret q̃ talis a sua natiuitate ex v̄tute stellaꝝ sortiret̃ ꝑ ceteris hoĩbus talẽ v̄tutẽ. quãtumcũq; alij talia v̄ba proferrẽt ⁊ eẽnt instructi ꝑ disciplinã ad ꝓferendũ adhuc tñ efficaces in hmõi operib⁹ esse nõ possent. Ad que singula rñdendo declarabitur. Prĩo q̃ ex malicia hoĩm hmõi effect⁹ causari nõ possunt. Secundo q̃ nec ex vocib⁹ quorũcunq; hominũ cõcurrẽte q̃cunq; constellatione etiam ad quascunq; imagines.

Et p̃mo q̃ nõ ex malicia q̃ntũcũq; humana possint oriri hmõi maleficorũ opa sic declarat̃: Nam malicia hominis siue sit habitualis inquantum quis ex frequentatis actib⁹ acquirit habitum inclinantem ad ꝑpetranduꝫ peccata nõ ex ignorantia nec infirmitate. vnde censet̃ peccare ex malicia. Vel sit actualis malicia q̃ dicitur ipa mali electio que etiam ponitur peccatum in spiritum sanctuꝫ nunq̃ potest circa ipm maleficum

tantũ efficere ꝙ talia opa vt sũt im
mutatiões elementorum ⁊ lesiões
circa corpora indifferẽter hominuz
et iumentorum absq; assistentia ali
cuius altioris virtutis proueniant
quod declaratur prĩo ex parte cau-
se. secundo ex parte effectus male-
ficialis. Nam hoc quod non potest
homo efficere absq; malicia puta ꝑ
sua naturalia imminuta. min⁹ po-
test per ipsa naturalia iam diminu
ta. Patet cũ iã sit vt⁹ actiua etiã di
minuta. Sz hõ ꝑ pctã q̃litercũq; ꝑ
maliciã cõmissa diminuit in bonis
naturalib⁹. ꝓbat auctoritate ⁊ rõ-
ne. Nam Dyonisius. iiij. cap. de di
ui. nomi. dicit. Malum est effectus
naturalis habitudinis. ⁊ loquit de
malo culpe. Unde ⁊ nemo noscẽs
malũ opatur illud. quod si operat
ex defectu operatur. Ratio sic. Si-
cut se habet bonũ gr̃e ad malũ na-
ture ita se hz malũ culpe ad bonum
nature. sed ꝑ gratiã diminuitur ma
lum nature vt fomes qui ẽ inclina-
tio ad culpam. ergo per culpã a for
tiori diminuitur bonũ nature. Nec
obstatur si dicatur de fascinatione
que interdum procuratur ex inuul-
tuatione seu inspectione alicui⁹ ve
tule maliciose puerum aspicientis
vnde puer immutatur ⁊ fascinatur
quia sicut supra tactum est. hoc tan
tummodo contingere potest circa
pueros propter teneram complexi
onem. Hic autẽ loquimur de cor-
porum quorumcunq; hominum et
iumentorum ac etiam elementoruz
ad grandines ĩmutationes. Si q̃s
velit latius intelligere inspiciet do-
ctorem sanctum in questionibus de
malo. Utrum peccatũ possit corrũ
pere totũ bonuz nature ⁊c. Ex par
te deniq; effectuũ maleficialiũ de-
claratur. nã ex effectib⁹ deuenitur
in cognitionẽ cause. Unde sicut il
li effectus quo ad nos q̃ fiunt p̃ter
ordinẽ nature. create nobis note ꝑ
virtutẽ creature nobis ignote. licet
nõ sint ꝓprie miracula sicut illa q̃ fi
unt p̃ter ordinẽ toti⁹ nature create
qualia ꝑm potestatẽ opatur ille q̃ ẽ
supra omnẽ ordinem totius nature
create qui est deus benedict⁹. scd̃m
quã acceptionẽ d̃r. Tu es qui facis
mirabilia magna solus. ita ⁊ male-
ficiales effectus dicunt miraculosi
inquantũ fiunt ab aliqua causa no-
bis ignota ⁊ preter ordinez nature
create nobis note. Ex quibus elici
tur ꝙ v̄tus corporalis hoĩs ad hu-
iusmodi opa causanda nõ se exten-
dere potest que semp hoc habet vt
causa cũ suo effectu naturali nota
sit naturaliter absq; admiratione. ⁊
ꝙ effectus maleficiales possunt ali
quo modo dici miracula inquantũ
noticiã hũanã excedũt. patet ex se
ipsis cum naturaliter nõ fiunt. ptz
et ꝑ oẽs doctores. preserti Augusti
nũ in li. lxxxiij. q. vbi dicit. Q̃ ma-
gicis artibus fiunt miracula plerũ-
q; similia illis miraculis que fiunt ꝑ
seruos dei. Et iterũ in eodem dicit.
Magi faciũt miracula per priua-
tos contractus boni xp̃iani per pu
blicam iusticiam mali xp̃iani per si
gna publice iusticie que oĩa sic de-
clarantur. Nam iusticia diuina est
in toto vniuerso sicut lex publica ĩ
ciuitate. Virtus autez creature cu
iuslibet in vniuerso se habet vt vir-
tus alicui⁹ p̃uate ꝑsone ĩ citate. Jõ
bõi xp̃iani iquãtũ ꝑdiuã iusticiã mi
racl̃a faciũt dicũt facẽ miracl̃a ꝑ pu
blicã iusticiã. Mag⁹ãt q̃ opatur ex

pacto inito cum demone: dicit̄ operari per priuatū contractū q̄ operat̄ per demonē q̄ sua naturali v̄tute potest facere aliq̄d preter ordinē nature create nobis note ꝑ virtutē creature nobis ignote. ⁊ erit miraculū quo ad nos sed nō simpliciter q̄a nō potest operari p̄ter ordinem totius nature create ⁊ ꝑ oēs virtutes creaturarū nobis ignotaꝝ. Sic em̄ solus deus dicit̄ facere miracula. Iuxta illud. Tu es deus q̄ facis mirabilia magna solus. Mali autē xp̄iani faciūt ꝑ signa publice iusticie. sicut inuocando nomē xp̄i vel exhibendo aliqua sacramēta. si cui placet inspiciat sanctū Thomā in p̄ma parte. q. cxj. arg. iiij. pōt etiam attendere ea que in secūda ꝑte operis. c. vj. deducent̄ inferius. Consequēter ꝙ nec ꝑ voces ⁊ verba concurrente virtute stellarum.

Demū ꝙ nec ex vocibus quorūcunq̄ hominū concurrente quacūq̄ constellatiōe sup̄ quascunq̄ imagines. Nam cum intellectus hoīs huius dispositionis est ꝙ eius cognitio ex rebus causat̄ cū intelligentē necesse sit fantasmata speculari. Non est eius conditio ꝙ ex sua cōceptione seu intellectuali opatione intrinseca vbi illā solaꝫ per verba exprimeret res ab extra habeat causare. aut ꝙ cōceptio intellectus expressa ꝑ verba haberēt corpa immutare. Tales em̄ hoīes q̄ talē haberent virtutē nō eēnt nobiscū vnius speciei: sed eq̄uoce dicerent̄ hoīes. Preterea si dicat̄ ꝙ illa efficiūt ꝑ verba cōcurrente virtute stellarū a natiuitate vnde contingit ꝙ p̄ ceteris hoībus dū proferunt verba ꝙ ꝑ illa aliquid efficiūt cū tamē alij etiā proferētes eadem nō possent aliquā trāsmutationem efficere. q̄ virtus stellaꝝ a natiuitate eis nō deseruit. Patet ex p̄cedētibus illa esse falsa ex reprobatione triū errorū. planetarioꝝ. genetaliacorū. ⁊ fatalem ordinē ponentium Preterea cū verba exp̄munt mentis conceptuꝫ. ⁊ corpa celestia non possunt imp̄mere intellectū nec etiam eorū motores nisi ꝑ se absq̄ motione corporū celestiū intellectum vellent illuminare ⁊ hoc solūmodo fieret ad opa bona. q̄ ad mala ꝑpetranda nō illuminat̄ intellectus: ꝫ obumbrat̄ qd̄ nō est officiū bonorū spirituū ꝫ maloꝝ. Iō patet ꝙ si verba eorū aliq̄d efficiūt hoc nō est vigore alicuius corpis celestis ꝫ assistentia alicuius v̄tutis intellectiue que etiā ⁊ si sit bona s̄m naturā nō tñ pōt esse bona scd̄m voluntatem inq̄tum semp̄ ad malū machinat̄. ⁊ talis erit demō. vt supra ostensuꝫ est. Et ꝙ nec ꝑ imagines possint talia efficere q̄si corpa celestia super ip̄as aliq̄d influerent q̄ hmōi imagines quātumcūq̄ caracteribus et figuris sint insignite sunt effectus hoīs operātis per artē. Celestia autē corpora effectus causant naturales cuiusmodi nō sunt effectus maleficorū q̄ dicunt̄ maleficiales. vtpote in malū creaturarū p̄ter consuetū ordinē nature ꝓsilientes: vnde nihil ad propositū. Preterea supra ostensum est etiam ꝙ duplices sunt imagines. astrologice ⁊ magice. q̄ etiā ad bonū aliquod priuatū obtinendū ⁊ nō ad corruptionē ordinātur. Maleficoꝝ aūt imagines sunt oīno alterius cū semp̄ ad nocumentū creaturarum ⁊ ex demonū iussu

ad aliquē locū occulte reponunt vt desup ambulātes aut dormiētes le dant vt ipse malefice fatent. vnde ꝛ ab ipsis demonibus efficiūt q̄cq̄d causant ꝛ nō ex corporū celestiū in fluentijs. Ad argumēta. Ad p̄muz dictū Augustini est intelligendū ꝙ causa deprauationis hoīs redit ad hoīs voluntatē sicut ad causaz effectum pficientē. que ꝓprie dicit esse causa. nō sic aūt est causa effectuz p mittentē vel disponentē vel cōciliantē aut p̄cipientez quib⁹ modis. s. cōciliatiue. dispositiue. et p̄ceptiue diabolus dr̄ causa peccati ꝛ deprauatiōis. Deus autē solūmō pmissiue qui mala pmittit ꝓpter bona. Iuxta Aug. in ench. Dyabolus aūt disponit interi⁹ suggerēdo psuasit interius ꝛ exteri⁹ acrius stimulando. Precepit aūt his q̄ ei totalit se subdiderūt vt sūt malefici q̄bus nō est opus interi⁹ instigari ꝫ tm̄ exterius ꝛc. Et p hoc etiā ad scd̄m ꝙ quilibz est causa sue malicie directe intelligēdo. ꝛ ad ꝓbationes patet eadem respōsio. qꝛ licet repugnat libero arbitrio moueri p modū precipiētis. nō aūt p modū disponētis. Ad terciū. Motus ad virtutes aut ad vicia dispositiue passūt causari ab influentijs corporꝝ celestiū. ꝛ capitur motus ꝓ quadā naturali inclinatōne ad virtutes hūanas ꝛ vicia. opa aūt maleficorū qꝛ excedūt cōem ordinē nature: ideo illis influētijs sb̄ iacere nō possunt. Ad quartū idem patz. qꝛ sunt cause humanoꝝ actuū corpa celestia. ꝫ ista opa nō sunt humanit⁹ adinuēti. Ad quintū ꝙ motores orbiū possint imprimere i animas si intelligat immediate sic imp̄mūt illuminādo ad bonū ꝛ nō ad maleficia vt supra tactū est. Si aūt intelligat mediate tūc iuxta influētiā corporū celestiū imprimūt indirecte ꝛ dispositiue. Ad sextuz. hoc ꝙ demones s̄m certa augmēta lune hoīes vexant contingit ꝓpter duo. Primo q̄dē ad hoc vt infamēt creaturā dei. s. lunā. vt Hiero. ꝛ Chris. dicūt. Scd̄o qꝛ cum nō possint opari nisi mediātib⁹ naturalib⁹ virtutibus. vt s̄. dictū est. Ideo cōsiderāt corporū aptitudines ad effectus inducēdos ꝛ qꝛ cerebrū est humidissimū oīm partiū corpis vt Aresto. dicit ꝛ naturales om̄es. ideo maxime subijcit opationi lune que ex sua ꝓprietate habet mouere hūores. In cerebro aūt pficiunt vires aīales. et ideo demōes s̄m certa augmēta lune pturbāt hoīs fantasiā qn̄ cōsiderāt cerebꝝ ad hoc dispositū. Ad aliud ꝙ demones aduocati i certis cōstellatiōibus aduenīūt. faciūt ꝓpter duo. Primo vt hoīes in hunc errorez inducāt ꝙ credunt aliqd̄ numē esse in stellis Scd̄o qꝛ cōsiderēt s̄m aliquas cōstellationes materiā corpalem magis esse dispositā ad effectus ꝓ quibus aduocant. Ad terciū ꝙ sicut dic̄ Aug⁹. xxxvj. de ciui. dei Per varia genera lapidū herbaꝝ lignorū anialiū carminū ꝛ instrumētorū musicorū demones alliciuntur nō vt aīalia cibis sed vt spūs signis inquantū. s. hec eis exhibent in signū diuini honoris cuius ipi sūt cupidi. Tamē qꝛ sepe obijcit ꝙ demones possint impediri p herbas ꝛ armonias a vexatiōe hoīm vt in argumento allegat de saul p armoniā citharis. Uñ nitunt defendere ꝙ aliqui possent effectus maleficiales ꝓducere p certas herbas et occultas

causas absq; auxilio demonū tātū modo ex influētia corpoꝝ celestiū que plus possūt imprimere i hmōi res corpales ad effectus corporales quā in ipos demones ad ꝓducēdū hmōi effectꝰ maleficiales. Ideo latius cū sit respondēdū est aduertēdum q herbe vl armonie nō possūt sua naturali virtute totaliter excludere vexationez qua diabolꝰ possit hominē vexare si sibi permitteret a deo vel angelis bonis. possūt tamē illam vexationē mitigare ⁊ ita parua posset esse vexatio illa q possent eā penitus excludere. ꝙ hoc facerēt nō agendo in ipm demonez cum sit spūs sepatus in quē nō pōt naturaliter agere quodcūq; corpus. ꝙ agēdo in ipsum vexatū a demone. Omnis em causa limitate virtutis ꝓducere pōt effectū intensionē in materiā dispositam q nō dispositaz. cui ⁊ cōsonat illud Phi.ij. de ania. Actus actiuoꝝ sunt in patiēte ꝑdispositō. Demon aūt est agens limitate virtutis. ergo vexationē intensionē facere pōt dyabolus in hoie dispositō ad illā vexationē siue ad illō ad qō dyabolus intendit adducere q̄ hoie dispositionis cōtrarie. Puta dyabolus pōt vexare intēsius passione melancolica hoiem dispositum ad illā q̄ hoiem cōtrarie dispositionis. Certū est aūt q herbe ⁊ armonie multū possunt imutare dispositionē corporis. ⁊ ꝓpter motus sensualitatis. hoc patet de herbis cum quedā inclinat ad leticiā quedaz ad triſticiā. ⁊ sic de aliis. Hoc etiā ptz de armonijs per phm. viij. Politi. vbi vult q diuerse armonie habent ꝓuocare diuersas passiones in hoie Hoc etiā refert Boetius in musica sua. Et autor de ortu scientiarū vbi loquens de vtilitate musice dicit q valet ad curandū vel alleuiandū diuersas infirmitates. Et ita patē pōt q ceteris paribus fit vexatio debilior. Nō autez video quō herbe vel armonie possint in homie dispositionē aliquā causare ꝓpter quā homo nullo mō posset a demone vexari si tamen ꝓmitteret. quia dyabolꝰ mouendo solū motu locali vapores et ipsos spūs inordinato motu posset hominē multū vexare. Herbe autez vel armonie nullā dispositionē causare possent in homine sua naturali virtute per quā ꝓhibet demon ꝑdictam cōmotionē facere. Contingit tamē q̄q; q dyabolo nō ꝓmittitur hominē vexare nisi vexatione ita ꝓua q per aliquā forte dispositionez ad cōtrariū tolleret totaliter. ⁊ tūc aliq̄ herbe vel armonie possent corpus homis ita ad cōtrariū dispone re q illa vexatio totaliter amoueret verbi gratia. Dyabolus q̄q; possz hominē vexare vexatōe tristicie ita debiliter q p aliquas herbas vel armonias que haberēt causare dilarationē ⁊ diffusionē spirituū qui sunt motus ꝓtrarij tristicie totaliter amoueret illa tristicia. Q; aūt Aug. lib. ij. de doctri. christi. cōdemnat ligaturas ⁊ quedā alia de quibus ibi diffusius scribit hoc attribuēs arti magice. hoc est q̄tuz ad illud q nō possunt ex sua naturali virtute. qō patet ex hoc q dicit sic. Ad hoc genus pertinent omnes ligature atq; remedia que medicorū ꝓdemnat disciplina. In quo satis patz q illa cōdemnat quantuz ad vsum respectu cuius nō habent aliquā efficatiā ex sua naturali virtute. Quantū autez

ad illud qd. j. Regū cap. xvj. habet Q saul qui vexabat a demone alleuiabat quādo dauid citharā pcutiebat corā eo ⁊ q spūs malus recedebat ⁊c. Sciendū q bene veruz est q p tactū cythare virtute naturali illius armonie alleuiabat aliquātuluz afflictio saulis inquātum illa armonia aliq̄liter dulcorabat appetitum eius per auditū per quā dulcoratio nem reddebat minus aptus ad illā vexationē Sed q spūs malus recederet quando dauid cytharisabat h erat ꝓpter vim crucis quod satis expresse dicit in glosa vbi sic dicitur. Erat dauid in canticis musicis eruditus diuersorū sonorū rationabilis moderatusq̄ cōcentus vnitatez essentie significat que varijs modis quotidie resonat. Dauid malignuz spiritū in cythara cōpescuit. nō q̄a tanta esset vis in cythara. sed in signo crucis qui in ligno crucis ⁊ cordarū extensione id est venarū gerebat que iā tūc demones effugebat.

Sequit quo ad ipsas maleficas demonib⁹ se subijcientibus. Et est sexta quo ad questionē ⁊ secundum membrum.

Pro tercia et

p ānexa difficultate quo ad ip̄as maleficas demonib⁹ se subijciētibus plura super moduz aggrediendi huiusmodi spurcitias possunt difficultari. Primo ex parte demonis ⁊ corporis ab eo assumpti ex quo elemēto sit illud formatū. Secundo ex parte actus an semper cum infusione seminis ab altero recepto. Tercio ex parte temporis ⁊ loci an potius in vno tempore q̄ in altero exrrceat. Quarto an visibiliter quo ad circūstātes se agitat. Ex parte mulierū an tantūmodo ille que ex huiusmodi spurcitijs procreātur a demonibus frequētantur. Secūdo an ille que ab obstetricibus tempore partus demonibus offerunt. Tercio an remissior sit in talibus ipsa venerea delectatio. Ad que omi ad presens cuz nō sit respōdendū eo q tantūmodo generalitati studemus. ⁊ in secūda parte operis illa singula p eorū opera explanātur vt patebit in quarto capitulo vbi de singulis modis fiet mentio. ideo ad secundū principale tendamus. Et primo cur in tam fragili sexu hoc genus perfidie inuenit amplius q̄ in viris. Et erit questio prima generalis quo ad cōditiōes generales mulierū. Secunda specialis cuiusmodi mulieres amplius inueniūtur supstitiose ⁊ malefice. Tercia singularis q̄ ad ip̄as obstetrices que oēs alias in malicia excedunt.

Quo ad primuz. cur in sexu tam fragili mulierū maior multitudo maleficaruz reperitur q̄ inter viros ⁊ quidē incontrariū argumēta deducere nō expedit cum ipsa experiētia preter verborū ⁊ fidedignorū testimonia talia facit credibilia. Dicamus sexū non despiciēdo in quo deus semper magna fecit fortia vt cōfūdet. q diuerse a diuersis super hec assignant rationes. Semper tamē in principali cōcordātes. vnde ⁊ pro mulerū aut samēto ipsa materia bene est p̄dicabilis affectantq̄ audire vt experientia sepe docuit dūmodo discrete ꝓponat. Nam aliq̄ doctores hāc rōnez tradunt. Dicunt em̄ tria esse in

rex natura. lingua. ecclesiasticus et femina q̄ mediū in bonitate aut malicia tenere nesciunt. ℔ vbi limites sue cōditiōis excedūt. ibi quendaz apicem z supremū gradū in bonitate aut malicia vendicant. In bonitate q̄dem qñ a bono regunt spiritu vñ z optima sunt. In malicia vo qñ a malo spiritu regūt vnde z pessima efficiunt. De lingua em̄ ptz cuz eius ministerio plurima regna fidei xp̄iane sunt subiugata vñ z apostolis xp̄i in igneis linguis spiritussanctus visus est. Ptz z in aliis sapientibus p̄dicatoribus quotidie lingua canū vulnera z vlcera languentis lazari lingentes. Iuxta illud. Lingua canū tuox ex inimicis animas eripientes. Vñ z dux z pater p̄dicatox ordinis in figura cattuli latrantis z accensam faculā in ore gestantis p̄monstrat9 est vt suo latratu vsq; in p̄sens habeat lupos hereticos arcere a gregib9 ouiū xp̄i. Patet z ex quotidiana experientia q̄ vnius viri prudentis lingua interdū infinitox hominū strages p̄pedit. xpter q̄ nō immerito in eius cōmendationē Salomon puer. x. plura cecinit. In labijs sapientis inuenit sapientia. Et ite. Argentū electū lingua iusti: cor impioz p nihilo. Iterū. Labia iusti eruditunt plurimos: q̄ aūt indocti sunt in cordis egestate morient. Cui9 causa ibidez xvj. subdit. q; bois est p̄parare animū z deū gubernare linguam. De mala vo lingua inuenies Ecci. xxviij. lingua tercia multos cōmouit z dispersit illos a gente in gentem ciuitates munitas destruxit. z domos magnatox effodit Et dicit lingua tercia eox q̄ inter duas gtes cō trarias incaute vel maculose loquit De secundo. s. ecclesiasticis intellige clericos z religiosos in vtroq; sexu. Criso. sup illud. Eiecit vendentes z ementes de templo. Sicut oē bonū a sacerdotio ita omne malum ab eo egredit. Hiero. i epla ad Nepocianū Negociatorē clericū ex inope diuitem ex ignobili gloriosum quasi quandā pestē fuge. Et beatus Bern. omel. xxiij. sup Can. loquēs de clericis dicit. Si insurgeret apertus hereticus mitteret foras z arceret. si violentus inimicus absconderent se forsitan ab eo boni Nunc vo quō abijcient aut quo abscōdēt se. Omnes amici z tñ oñs inimici oñs domestici z nulli pacifici oñs p̄imi z oēs que sua sunt q̄runt. Et alibi nostri p̄lati facti sunt pilati. nostri pastores facti sunt tonsores. Et loquit etiā de p̄latis religiosorū q̄ onera grauia inferioꝛib9 imponunt digito aūt suo minimo nō tangerent. Et Greg. in pasto. dicit. Nemo amplius in eccl'ia nocet q̄ p̄uerse agens nomen vel ordinē sanctitat' habet: delinquētē nanq; hūc redarguere nullus p̄sumit. z in exēplum culpa vehemēter extendit qñ p reuerentia ordinis peccator honorat De religiosis etiā dicit btūs Aug. ad Vincentiū donatistā Simpliciter fateor charitati vestre cozā dño deo nro q̄ testis est sup animaz meā exquo deo seruire cepi quoniam difficile sum expertus peiores sicut z non meliores q̄ q̄ in monasterijs defecerunt aut p̄fecerunt. De mulierū vo malicia dissertur. Ecci. xxv. Non est caput nequi9 super caput colubri. z non est ira sup iram mulieris. Commorari leoni et

draconi pl⁹ placebit q̃ habitare cũ muliere neq̃. Et inter plura que sequũtur ⁊ precedũt ibidẽ de muliere neq̃ cõcludit. Breuis est omis malicia super maliciaꝫ mulieris. Hinc Chrisost. sup Matheũ. xix. Nõ expedit nubere. Quid aliud est mulier nisi amicitie inimica. ineffugabilis pena. necessariũ malũ naturalis tẽtatio. desiderabilis calamitas. domesticũ periculũ. delectabile detrimẽtũ. malũ nature bono colore depicta. ergo si dimittere illã peccatũ est cum oportet tenere iam vere tormentũ necessariũ est. vt aut dimittentes adulteria faciamus aut quotidianas pugnas habeamus. Tulli⁹ deniq̃. ij. rhetorice dicit. Viros ad vnũquodq̃ maleficiũ singule id ẽ plures cupiditates impellũt. mulieres ad oĩa maleficia cupiditas vna ducit muliebriũ em̃ vicioruꝫ omniũ fundamẽtum est auaricia. ⁊ Senec̃. i suis tragedijs. Aut amat aut odit mulier nihil terciũ dedisse est. flere feminã est mẽdacium. Duo genera lachrymaruꝫ habent̃ in oculis feminarũ. veri doloris vnũ. insidiarum aliud. mulier cum sola cogitat mala cogitat. De bonis autẽ mulieribus tanta laus est vt etiã beatificasse viros legãtur ⁊ saluasse gentes terras ⁊ vrbes. Patet de Judith Delbora ⁊ Hester. Hinc apl̃us. j. Chorinth. vij. Si qua mulier habet virũ ⁊ hic cõsentit habitare cum illa nõ dimittat viruꝫ. sanctificatus est em̃ vir infidelis p mulierẽ fidelẽ. Ideo Ecc̃i. xxvj. dr̃. Mulieris bone beat⁹ vir numer⁹ em̃ annoꝝ duplex. Multa ibi narrat laudabilissĩa p totũ pene capitulũ de excellẽtia bonaꝝ. Et ꝓuer. vlti. Ve mulieri forti. q̃ oĩa etiã in nouo testamẽto in feminis claruerũt vt i virginib⁹ ⁊ alijs sanctis feminis que pfidas gẽtes ⁊ regna ab ydolatrie cultu ad xp̃ianã religiõeꝫ deduxerũt. Si quis inspicere velit. Vinc̃. in spe. hysto. li. xxvj. ca. ix. de regno vngarie p gillã xp̃ianissimã. Et de regno francoꝝ p lothlidẽ virginẽ ⁊ clodoueo desponsatã inspiciat ⁊ mira inueniet. vnde quecũq̃ vituperationes legunt̃ in cõcupiscẽtia carnis interp̃tari pñt vt semp mulier ꝓ cõcupiscẽtia carnis intelligat̃. Juxta illud. Inueni amariorẽ morte mulierez. ⁊ bona mulier subiecta carnis cõcupiscẽtia. Sunt ⁊ alij alias rõnes assignantes cur in maiore multitudine repiant̃ femine supsticiose q̃ viri ⁊ dicũt esse tres causas Prima est. qꝛ prone sunt ad credendum. ⁊ qꝛ p̃ncipaliter demõ querit corrũpere fidẽ. ideo potius eas aggredit̃. vnde ⁊ Eccl̃i. xix. Qui cito credit leuis est corde ⁊ minorabit̃. Scd̃a causa ẽ qꝛ a natura ꝓpter fluxibilitateꝫ cõplexiõis facilioris sũt impressiõis ad reuelatiões capiendas p impressionẽ sepatoꝝ spirituũ qua cõplexiõe etiã cũ bene vtuntur multũ bone sunt cum male peiores sunt. Tercia causa qꝛ lubricã habẽt linguã. ⁊ ea q̃ mala arte sciũt eis cõparibus feminis vix celare pñt. seq̃ occulte cũ vires nõ habeãt p maleficia vindicare querũt faciliter. vnde Ecc̃i. xxv. vt. s̃. Commorari leoni ⁊ draconi pl⁹ placebit q̃ habitare cũ muliere neq̃ breuis oĩs malicia sup maliciã mulieris. Itẽ põt ⁊ addi illa cũ fluxibiles sunt iõ citi⁹ pueros demonib⁹ offerre pñt sicut ⁊ faciũt Sũt ⁊ tercij alias rõnes assignãtes q̃s p̃dicatores caute dñt ꝓponere ⁊

dicere. ꝙ licꝫ in veteri testamēto scri
pture vt plurimū mala loquāt̄ d̄ mu
lierib⁹ ⁊ hoc ꝓpter primā p̄uaricatri
cē mulierē. s. Euā ⁊ imitatrices eius
tñ ex post in nouo testamēto ꝓpter
mutationē nomis vt eua in aue. Et
vt ait Hiero. Totū qd̄ intulit mali
maledictio eue. totuꝫ abstulit bene
dictio marie. Unde plurima ⁊ semꝑ
laudabilia sunt de ipsis predicātia.
Sed qꝛ adhuc modernis tꝑib⁹ hec
ꝑfidia āplius in mulieribus q̄ꝫ in vi
ris inuenit̄ vt ipsa experiētia docet
curiosius causam inuestigādo vltra
p̄missa dicere possumus ꝙ in omni
bus viribus tā anie q̄ꝫ corporis cuꝫ
sint defectuose nō mirū si plura ma
leficia in eos quos emulant̄ fieri ꝓ
curāt. quātum em̄ ad intellectū seu
ad intelligēduꝫ spiritualia alterius
vident̄ esse speciei a viris cui aucto
ritas ⁊ ratio cū varijs scripture exē
plis alludit. Therentius ait. Muli
eres ferme vt pueri leui sentētia sūt
Et lactātius. iij. institutionū. Nūq̄ꝫ
aliquā mulierē philosophiā sciuis
se nisi temestes. Et prouer. xj. quasi
describens mulierē dicit. Est circu
lus aureus in naribus suis. mulier
pulchra ⁊ fatua. Ratio naturalis ē.
qꝛ plus carnalis viro existit vt patꝫ
in multis carnalibus spurcitijs qui
etiā defectus notātur in formatiōe
primi mulieris cum de costa curua
formata fuit id est de costa pectoris
que est torta ⁊ quasi contraria viro
Ex quo defectu etiā ꝓcedit ꝙ cū sit
animal imperfectū semꝑ decipit. ꝓ
pter qd̄ semꝑ decipit. Catho instru
it insidias lachrymas ⁊c̄. Et illud.
Dum femina plorat. virū decipe la
borat. Patet in vxore Sampsonis
bue multū infestās eum ad declarā
dum sibi ꝓbleuma ꝓpositū sodali
bus ab eo expositū eis reuelauit et
sic decepit. Patet ⁊ in prima muli
ere ꝙ ex natura minorē habent fidē
cū dixit serpenti interrogāti. quare
nō ederēt de om̄i ligno paradisi. re
spondit. de omni ⁊c̄. ne forte moria
mur in quo ostēdit se dubitare ⁊ nō
fidē habere nō verba dei. que omia
etiā ethymologia nois demonstrat
Dicit̄ em̄ femina a fe et min⁹. quia
semꝑ minorē habet ⁊ seruat fideꝫ et
hoc ex natura quo ad fidelitatē. licꝫ
ex gratia simul ⁊ natura fides in be
atissima virgine nunq̄ꝫ defecerat cū
tamē in omibus viris defecisset tē
pore passiōis xp̄i. Mala ergo muli
er ex natura cū citi⁹ in fide dubitat
etiā citius fidē abnegat qd̄ est fun
damentū in maleficis. Quātum de
niq̄ꝫ ad aliā potentiā anime. s. volū
tatē. ex natura cū odit aliquē quem
prius amauit tūc estuat per iram et
impatientiā. ⁊ sicut maris estus sꝑ
bulit ⁊ currit. sic talis est tota impa
tiens. Alludit huic rationi auctori
tas diuersa Eccl̄i. xxv. Nō est ira su
per irā mulieris. et Sene. trage. viij
Nulla vis flāme tumidiq̄ꝫ venti tā
ta nec teli metuenda torti quāta cū
cōiunx viduata tedis ardet ⁊ odit.
patet in muliere que false accusauit
ioseph ⁊ incarcerare fecit. qꝛ noluit
sibi in scelus ꝯsentire adulterij. Ge
nesis. xxx. Et reuera potissima cau
sa deseruiēs in augmentū malefica
rū est dolorosum duellū inter mari
tatas ⁊ nō maritatas feminas ⁊ vi
ros imo ⁊ inter ipsas feminas etiaꝫ
sctās. qd̄ tūc de ceteris. Uides em̄
in Gen̄. quāta fuit īpatientia ⁊ inui
dia sare ad agar postq̄ꝫ cōcepit. Ge
nes. xxj. Quāta rachel ad lyā ꝓpter

filios quos nō habebat rachel Gene.xxx. Quāta anne ad fenēnam fecundā ipa sterili exñte.j. Regum.j. Quāta marie ad moysen. Numeri.xij. Uñ murmurauit ⁊ detraxit moysi ꝓpter qđ est lepra ꝑcussa. Quanta marthe ad magdalenā ipsa sedēte ⁊ martha ministrante Lu.x. Uñ ⁊ Ecci.xxxvij. Tracta cuz muliere de his que emulat. q̄si dicat: nō est tractandū cū ea qꝛ sꝑ emulatio id ē inuidia est in ma a muliere. Et q̄ inter se sic agitant quāto magꝫ aduersus viros. Quare etiā vt narrat Ualeri⁹ Forone⁹ rex grecoꝝ die q̄ mortu⁹ est dixit Leoncio fratri suo. ad summā felicitatē nihil mihi deesset si mihi sꝑ vxor defuisset. Cui Leoncius. Et quō vxor obstat felicitati. Et ille. Mariti hoc om̄s sciunt. Et Socrates ph̄s interrogat⁹ si ducēda esset vxor. Respondit. Si nō capies solitudo arbitrans excipiet. h̄ generis interi⁹ hic heres alien⁹. Sz si cepis illic ꝑpetua sollicitudo: cōquestus querularū: dotis exprobratio affiniū graue supciliuz: garrula socrus lingua successor alieni matrimonij incertus liberoꝝ euent⁹. hec dixit vt expert⁹. Naz vt ait Hiero. ꝯtra Iouinianū. Hic socrates duas habuit vxores q̄s ingenti patientia sustinēs no potuit tñ ab eaꝝ cōtumelijs clamorib⁹ ⁊ vituꝑationibus liberari. Uñ quadā die ip̄is q̄rulātibus cōtra eū ⁊ ipse domū egressus vt eaꝝ molestias euitaret ⁊ añ domū sederet. ꝓiecerūt ille mulieres sup eū aquā immundā sup quo ipse nō ꝑturbatus qꝛ ph̄s ait. Sciebaz ꝙ post tonitrua pluuie sequerent. Et de quodā legit cui⁹ vxor submersa erat in fluuio ꝙ cum quereret cadauer eius ad educendum de aqua ibat ꝑ fluuium contra aquā: ⁊ interrogatus causaz cum res graues descendant infra ⁊ nō supra quare q̄reret cōtra aquam. Rñdit. Mulier ista in vita sꝑ fuit cōtraria dictis ⁊ factis siue mādatis meis. ideo quero cōtrario modo si forte etiā mortua contrariam voluntatē vltra cōsuetū tenuisset. Et q̄dem sicut ex p̄mo defectu intelligentie abnegationē fidei facili⁹ viris incurrūt. Ita ex secundo. s. inordinatis affectionibus ⁊ passionibus varias vindictas querunt excogitant ⁊ infligūt siue ꝑ maleficia siue alijs q̄buscunq̄z medijs. Unde non mirū tantam multitudinem maleficaꝝ in hoc genere existere. Quantum insuꝑ defectum in memoratiua potentia cum hoc sit in eis ex natura vicium nolle regi sed suos sequi impetus sine quacunq̄z pietate ad hoc studet et cuncta memorata disponit. Unde Theophrastus. Si totam domū ei cōmiseris seruiendū: ⁊ si aliq̄d tuo arbitrio reseruaueris etiā minimuz vl̄ magnū fidem sibi adhiberi adhiberi non putabit ⁊ iurgia cōcitet ei nisi cito ꝯsuleris parat venena aruspices ⁊ ariolos cōsulit. ecce maleficia. Sz quale sit dominiū mulierū audi Tulliū in paradoxa. Nūq̄d ille liber est cui mulier imperat leges imponit p̄scribit iubet vetat qđ ei videt nec ille imperanti aliquid negare potest vel audet. Ego istū non modo seruum ꝫ nequissimū seruorū appellandū puto lz amplissima familia natus sit. Unde ⁊ Seneca in persona furiose medee. quid ammodo cessas sequere felicem impetum pars ista vltiōis qua gaudes quo-

ta est ꝛc. vbi multa ponit ostendēs
ꝙ mulier nō vult regi sed suo impe
tu ꝓcedere etiā in damnū suū sicut
de multis legit mulierib⁹ q̄ vel ob
amorē vel dolorē. qꝛ vindictas face
re nō potuerunt: seipsas occiderunt
sicut ꝛ de laodice narrat Hiero. sup
Danielē. q̄ existens vxor regis An
tiochi regis syrie. zelans ne pl⁹ama
ret beronicē quā etiā habebat vxo
rē beronicē ꝛ filiū ei⁹ ex dicto anti
ocho prius fecit occidi ꝛ post seip
sam veneno occidit. Vñ qꝛ nō vult
regi ꝛ suo impetu ꝓcedere. Jō Cri
so. nō immerito dicit. O malū omī
malo pei⁹ mulier mala siue illa pau
per sit siue diues. Si em̄ vxor diui
tis sit nō cessat nocte ꝛ die virū cal
lidū stimulare ſmonib⁹ blanda ne
quiter ꝛ importuna violenter. Si
vo paupem viruz hz ip̄m quoq̄ ad
iracundiā ꝛ rixas incitare nō desi
nit. Et si vidua sit ip̄a ꝑ semetipsaz
om̄es despicit passim ꝛ ad omnem
audaciā spiritu supbie inflāmatur.
Queram⁹ inuenim⁹ fere omnia mū
di regna ꝓpter mulieres fuisse euer
sa. Primū em̄ qd̄ fuit regnū felix.
scz Troye ꝓpter raptū vni⁹ femine
scz helene destructū est multis mi
lib⁹ grecoꝝ occisis. Regnū iudeoꝝ
multa mala ꝛ exterminia habuit ꝓ
pter pessimā reginā iezabel ꝛ filiam
ei⁹ Athaliaz reginā in regno iude q̄
occidi fecerat filios filij vt eo mor
tuo ip̄a regnaret sed vtraq̄ occisa.
Regnū romanoꝝ multa mala susti
nuit ꝓpt̄ Cleopatrā reginā egypti
pessimā mulierē. ꝛ sic de alijs. Vñ ꝛ
nō miꝝ si mund⁹ iā patit̄ ob malici
am mulieꝝ. Demū inspiciendo cor
poris ip̄i⁹ car nalia desideria. Und̄
innumera nocumēta vite hūane cō
tingunt vt merito cū cathone vti
ceñ. dicere possum⁹. Si absq̄ femi
na possit eē mund⁹ cōuersatio nr̄a
nō esset absq̄ dijs cū reuera si muli
erū nō essent neq̄cie etiā tacēdo de
maleficis adhuc ab innumeris peri
culis mund⁹ remaneret exornatus
Valeri⁹ ad Rufinū. Chimerā muli
erē esse nescis ꝫ scire debes ꝙ mon
strū illud triforme insigni venustet̄
facie leonis olentis maculet̄ ventre
capre virulēte cauda vipere armet̄.
vult dicere. Q̄ est aspectus ei⁹ pul
cer. tactus fetid⁹. cōuersatio morti
fera. Audiam⁹ ꝛ aliā ꝓprietatem ꝑ
vocem. Nam sicut est mendax i na
tura. sic ꝛ in loquela. Nam pungit:
ꝛ tñ delectat. vñ et caꝝ vox cantui
syrenaꝝ assiliatur q̄ dulci melodia
transeuntes attrahunt ꝛ tandē oc
cidunt. Occidunt q̄dem qꝛ ꝛ marsu
pia euacuant. vires auferunt. ꝛ deū
ꝑdere cogunt. Iteꝝ Valeri⁹ ad ru
finum. Hec loquens placet delecta
tio: ꝛ pungit delictuz. flos veneris
rosa est. qꝛ sub eius purpura multi
latitant aculei. Prouer. v. Nitidi⁹
oleo guttur ei⁹ id est locutio: nouis
sima eius amara q̄si absintheū. Au
diamus ꝛ aliā in eius incessu statu
ꝛ habitu ibi est vanitas vanitatuz.
Nō est hō in mūdo q̄ tm̄ studet pla
cere deo benigno q̄tū mulier etiaz
mediocris suis vanitatib⁹ studet ho
minib⁹ placere. De quo exemplum
in vita pelagie qñ dedita mūdo dis
currebat ꝑ antiochiā ornata nimis
quā sanct⁹ pater nomi⁹ noie vidēs
flere cepit ꝛ dixit socijs ꝙ toto tpe
vite sue tantā diligentiaz nunq̄ ad
hibuerat d̄o placere ꝛc. q̄ demū ora
tionib⁹ ei⁹ cōuersa est. Hec est de q̄
Eccle. vij. ꝛ de qua iam eccl'ia lamē

tat̄ ꝓpter ingentē multitudinē maleficaꝝ Inueni amariorē morte mulierē q̄ laqueꝰ ē venatoꝝ sagena cor eiꝰ. vincula sunt manus eiꝰ: q̄ placet deo fugiet illā. q̄ aūt peccator ē capiet̄ ab ea. Amarior ē morte id ē dyabolo. Apoc. vj. Nomē illi mors Nam lz dyabolus induxit euaz ad peccandū: eua tñ seduxit adam. Et sicut peccatū eue nō induxisset nobis mortē anime ⁊ corporis nisi sb secuta fuisset culpa in adam ad quā induxit eua ⁊ nō dyaboluꝰ. iō amarior morte. Iterū amarior morte. q̄a hec naturalis ⁊ interemit tm̄ corpꝰ ꝫ peccatū a muliere inchoatū occidit aīam priuando gratia ⁊ corpus sil'r in penā peccati. Iterū amarior morte. q̄r mors corpalis est inimicꝰ manifestꝰ ⁊ terribil'. ꝫ mulier inimicus blandus ⁊ occultus. Et iō amarior ⁊ periculosior laqueus iam non dicit̄ venatoꝝ ꝫ domonū. q̄r iam capiunt̄ hoīes nō solū ꝑ carnalia desideria eas videndo audiendo cū earū facies sit ventꝰ vrens ⁊ vox serpentis sibulus. Juxta Bernarduz. Verū etiā inumeros maleficiendo hoīes ⁊ iumenta. Sagena dicit̄ cor eiꝰ. i. inscrutabilis malicia q̄ in cordibus eaꝝ regnat. Et manꝰ sūt vincula ad detinēdū vbi manū ad maleficiendū creaturā apponunt tunc dyabolo cooꝑante ꝫ efficiūt qd̄ ꝑtendūt. Cōcludamꝰ. Omīa ꝑ carnalē cōcupiscentiā. q̄ q̄r in eis est insatiabilis. Prouer. penul'. Tria sunt insatiabilia ⁊c. ⁊ q̄rtū qd̄ nunq̄ dicit sufficit. s. os vulue. Vñ ⁊ cuz demonibꝰ causa explende libidinis se agitant. Plura hic deduci possent: ꝫ intelligentibus satis apparet. nō mirū ꝙ plures reperiunt̄ infecti heresi maleficoꝝ mulieres q̄ viri. Vñ et ꝯñr heresis dicenda est. nō maleficoꝝ ꝫ maleficaruz vt a potiori fiat denominatio. Et benedictꝰ altissimus q̄ virilem spēm a tanto flagitio vsq̄ in pñs sic ꝑseruat in q̄ vtiq̄ cū ꝓ nobis nasci ⁊ pati voluit: ideo ⁊ ip̄m priuilegiauit.

Cuiusmodi mulieres amplius inueniunt̄ supstitiose ⁊ malefice.

Quo ad secundū cuiusmodi mulieres ꝑ ceteris inueniunt̄ supstitiose ⁊ maleficijs īfecte. Dicendū vt ex ꝑcedenti questione patuit. ꝙ q̄r tria generalia vicia. s. infidelitas. ambitio ⁊ luxuria. ꝑcipue in malis mulieribus regnare vident̄. Ideo ille ꝑ ceteris maleficijs intendunt q̄ ꝑ ceteris illis vicijs dedite sunt. Iterū q̄r inter illa tria vltimū amplius ꝑdominat̄. iō q̄r insatiabile ⁊c. ideo ⁊ ille inter ambitiosas amplius infecte sunt: q̄ ꝓ explendis suis prauis cōcupiscentijs amplius inardescunt vt sūt adultere fornicarie ⁊ magnatoꝝ cōcubine ⁊ hoc ex septemplici maleficio vt in bulla tangit̄: venereū actum ⁊ cōceptus in vtero varijs inficiēdo maleficijs. Primo mentes hominū ad inordinatū amorē ⁊c. immutando. Secundo vim generatiuā impediēdo. Tercio membra illi actui accōmoda auferendo. Quarto homines ꝑstigiosa arte ī bestiales formas mutando. Quinto vim generatiuā quo ad femellas destruendo. Sexto aborsum ꝓcurando. Septimo infantes demonibus offerendo absq̄ alijs animalibꝰ ⁊ terre frugibus quibus varia nocumenta inferunt. de q̄bus in sequentibus tractabitur. ꝫ ad pñs de nocumentis

hoim demus rōnes. Et primo conclusio sup eos quos maleficiunt ad amorē vel odiū inordinatuz ⁊ post eadem materia ꝓ maiori intelligentia sub difficultate est discutienda. ꝯclusio aūt hec est. Nā sctūs Tho. in. iiij. dist. xxxiiij. de impedimento maleficiali ꝑtractans sicut ostendit quare ꝑmittit dyabolo a deo maior ptās maleficij sup actus venereos hominis q̄ꝫ sup alios: rationes assignāde. Ita dicere a sil̄i oꝑtet ꝙ he mulieres ampli⁹ ifestant q̄ hic actibus ampli⁹ deseruiunt. Dicit em̄ ꝙ qꝛ corruptio pcti prima ꝑ quam hō factus ē fu⁹ dyaboli in nos ꝑ actū generātē deuenit. Iō maleficij potestas ꝑmittit diabolo a deo in hoc ac. u magis q̄ꝫ in alijs: sicut etiaz in serpentib⁹ magis ostendit virt⁹ maleficioꝝ vt d̄r q̄ꝫ in alijs animalibus qꝛ ꝑ serpentē dyabol⁹ tanq̄ꝫ ꝑ suuz instrumentū mulierē tēptauit. Vn̄ etiā vt postea subdit. lz matrimonium sit opus dei tanq̄ꝫ ab eo institutum. adhuc ꝑ opa dyaboli interduz destruit. Nō q̄dē ꝑ violentiā qꝛ censeret sic fortior deo Sz ex diuina ꝑmissione ꝓcurando impedimentū actus cōiugalis vel tꝑale vel ꝑpetuum. ex q̄b⁹ hoc qd̄ experientia docet: dicam⁹ ꝙ ꝓꝑt hmōi spurcicias explendas tā erga se q̄ꝫ ⁊ seculi potentes cuiuscunq̄ꝫ etiā status ⁊ cōditiōis inumera maleficia ꝑtractāt eoꝝ animos ad amorē hereū vl̄ philocaptionē adeo immutādo vt nulla cōfusione aut ꝑsuasiōe ab eis desistere valeant. Ex q̄bus etiam ⁊ exterminiū fidei seu periculū intolerabile q̄tidie imminet ꝙ eoꝝ aīos immutare taliter sciunt ꝙ eis nullum nocumentum siue ꝑ se siue ab alijs fieri ꝑmittāt sicq̄ꝫ quotidie crescūt Et vtinaz experientia nos minime edocuisset: imo ⁊ odia talia etiaz in sacramento matrimonij cōiunctis suscitata ꝑ maleficia ⁊ sil̄r infridationes generatiue potētie. vt nec redditionē nec exactionē debiti mr̄imonial̄ locū ꝓ ꝓle habere valeant Sed qꝛ amor ⁊ odiū in aīa existunt quā etiā demon intrare nequit: ne alicui hec quasi incredibilia videantur sub questione sunt discutienda cū etiā opposita iuxta se posita magis elucescunt.

Questio: an malefice mentes hominū ad amorē vel odiū valeāt immutare. ⁊ est septima in ordine.

Veritur an demones ꝑ ip̄as maleficas mētes hominū ad amorem vel odium inordinatū immutare ⁊ incitare valeant.

Et arguit ꝙ nō s̄m premissa. Tria sunt in homine: voluntas. intellectus ⁊ corpus. Primū deus sicut habet per se regere: quia cor regis in manu dn̄i. ita secundū ꝑ angelum illustrare ⁊ ip̄m corp⁹ ꝑ influxus celestiū corpoꝝ dirigere. Preterea intra corpora demones n̄ possunt esse illa immutando. ergo minus infra animā ei⁹ potentijs odiū vel amorem immitendo. Patet cōsequentia. qꝛ ex natura maiorez habent potestatē supra corporalia q̄ꝫ supra spūalia. ⁊ q̄dem ꝙ nō possūt immutare supra patuit in plerisq̄ꝫ locis. qꝛ nullā formam substantialē vel accidentalem inducere possunt nisi adminiculo alicui⁹ alteri⁹ agentis. sicut etiam quilibet alius artifex. est etiam ad idē. c. xxvj. q. v. episcopi. in fine, Qui credit aliquam

creaturā posse trāsmutari in melꝰ. vel in deterius nisi ab ipo oīm creatore infideli ⁊ pagano deterior est. Preterea oīe agēs ex ꝓposito cognoscit suū effectū. Si igit dyabolus posset mētes hominū imutare ad odiū vel amorē. posset internas cogitatiōes anime videre qō est cōtra illud qō i li. de ecclesiasticis dogmatibus dicit. Dyabolꝰ internas cogitatiōes nō pōt videre. Et itex ibidē. Nō oēs cogitatiōes nr̄e male a dyabolo excitātur. sed aliquotiens ex nr̄i arbitrij motu emergunt. Preterea amor ⁊ odiū sūt circa voluntatez que radicat in aia. ergo nō pūt causari a dyabolo q̄cunq; arte. tenet cōsequētia. qz illabi aie. vt dicꝰ Aug⁹. Illi soli est possibile qui eaz creauit. Preterea si dicat q pōt mouere sensitiuas interiores ⁊ sic cōsequēter volūtatē nō valet. qz vis sensitiua ē dignior q̄ vis nutritiua Sz dyabolus nō pōt formare actū virtutis nutritiue vt formet carnē aut os. ergo etiā nō pōt causare aliquē actū interiorū viriū anie. Sz cōtra Dyabolus nō solū visibiliter ꝫ etiā inuisibiliter hoies temptare dicit. hoc āt falsum esset nisi interꝰ circa animā ⁊ eius potētias aliqd causare posset. Preterea Damasc. in suis sentētijs. Dis malicia ⁊ eis imūdicia a dyabl̄o excogitata sūt. ⁊ dyo. xiij. c. de di. no. multitudo demonuz cā omniū maloruz ⁊ sibi ⁊ alijs est. Respōsio. Hic primo danda est distinctio de cā. ⁊ secūdo qualiter pōt interiores potentias anime imutare que dicunt sensitiue interiores. ⁊ sic tercio concludet ꝓpositus. Quo ad primuz cōsiderādum est q causa alicuius potest aliquid dici dupliciter. Uno modo directe. Alio modo indirecte. Indirecte quidē sicut cū aliquod agēs causat aliquā dispositionē ad aliquē effectū dicit esse occasionaliter ⁊ indirecte causa illius effectus. sicut si dicat q ille q̄ secat ligna est occasio cōbustionis ipsoz ⁊ hoc modo dicere possumus q dyabolus est causa omniū peccatoruz nostroz qz ipe instigauit primū hominē ad peccādum ex cuiꝰ peccato psecuta est in toto genere humano quedā pronitas ad omia peccata. et sic intelligēda sunt verba Damasc. ⁊ dyo. Directe autē dicit aliqd esse causa alicuius inquātum operat directe ad illud. ⁊ hoc modo dyabolꝰ nō est causa omis peccati. Non enī omia peccata ꝓmittunt dyabolo instigāte sed quedā ex libertate arbitrij ⁊ carnis corruptione. qz vt Hug⁹ dicit. Etiā si dyabolus non esset hoies haberēt appetitū cibi ⁊ veneroz̄ ⁊ hmōi circa que inordinationes multe cōtingūt nisi p rationez talis appetitus refrenet. ⁊ maxime psuppōsita corruptiōe nature. Refrenare autē ⁊ ordinare huiusmodi appetitū subiacet li. ar. super quem etiam dyabolus minus habet potestatē. Sed quia per hanc distinctionem nō possumus discernere qualiter iterdū amorꝫ hereos seu philocaptio ꝓcurari potest. Est vlteriꝰ aduertēdū q dyabolus licet nō possit esse causa illiꝰ inordinati amoris directe cogendo hominis voluntatem. potest tamē esse per modū persuadētis. Et hoc itetū dupliciter. scz visibiliter ⁊ inuisibiliter. Visibiliter sicut cum in aliqua specie hois sensibiliter apparet etiā ipse maleficis ⁊ eis sensibiliter loquit ⁊ persuadet

pctm̄. sicut tēptauit p̄mos pentes in padiso in spē serpētis. xp̄m in deserto in aliqua spē visibil'r ei apparēs. Et qr nō est putandū q̄ solū sic psuadeat hoiem. qr sequeret q̄ nulla alia pctā fierēt ex instructiōe dyaboli nisi que dyabol⁹ visibiliter apparēs psuaderet. Ideo dicendū est q̄ etiā inuisibil'r instigat hoiem ad peccādu3. qd̄ qui fit dupliciter. per modū psuasiōis ⁊ p modū dispositōis. Per modū psuasiōis sicut cū ꝓponit aliquid virtuti cognitiue vt bonū. ⁊ h̄ pōt fieri tripliciter. qr vel ꝓponit q̄tu3 ad intellectū vel q̄tū ad sensum interiorē vel q̄tū ad sensum exteriorē. Q̄tu3 ad intellectū quidē qr intellect⁹ human⁹ pōt adiuuari ab angelico intellectu bono vel aliq̄d cognoscēdū p modu3 illuminatiōis cuiusdā. vt Dyoni. dicit Ratio qr sicut intelligē s̄m ph̄m est quoddā pati. Ideo pōt imprimere in intellectū. aliquā spēm. vñ actus intelligēdi elicit. Et si dicat q̄ etiā3 dyabol⁹ hoc facere posset sua v̄tute naturali q̄ nō est diminuta. vt patz ex p̄cedētib⁹. Dicēdum q̄ nō pōt p modū illumiatiōis sed p modū persuasiōis. Rō. qr itellect⁹ hois est illius ꝯditiōis. q̄ q̄to magis illumiatur tāto magis cognoscit verū. ⁊ q̄to magis cognoscit ver̄ tātomagis pōt sibi cauere a deceptione. Et qr hāc deceptionē dyabol⁹ finaliter intēdit. ideo q̄cunq3 ei⁹ psuasio nō p̄t dici illumiatio licz possit dici reuelatio inq̄tum p imp̄ssionē quandā in vires sensitiuas iteriores aut exteriores vbi visibiliter psuaderet aliq̄d imp̄meret. vñ intellectualis cognitio psuaderet ad aliquē actū exercēdum q̄ q̄liter fieri pōt vicz vt i vires iteriores aliq̄d imp̄mere possit. Aduertendū est q̄ qr corpal' natura nata ē nāliter moueri localit a spūali. Ptz hoc in corpibus nr̄is q̄ ab aniab⁹ mouent sil'r in corpib⁹ celestib⁹. Nō est aūt apta nata formari ab ea imediate ⁊ loq̄mur p̄cipue de formis a foris manēdo nō ab informādo vñ optet q̄ cōcurrat aliq̄d corpale agēs. vt ꝓbat in. vij. meth. Materia corpalis nāl'r obedit bono vel malo angelo ad motū localē q̄ stāte qr demones sic p motū localem semina colligere p̄nt ⁊ ꝯiūgere seu adhibere aliq̄bus effectib⁹ mirabilit faciēdis vt de magis pharaonis cōtigit vbi ꝓduxerūt serpētes ⁊ vera aialia vbi debita actiua debitis passiuis cōiungebāt. Ideo quecūq3 ex motu locali materie corpali accidē p̄nt nihil ꝓhibet p demones fieri nisi diuinit⁹ impediantur Quo iter̄ stāte si volum⁹ intelligere quō pōt fantasiā hois ⁊ interiores potētias sensitiuas icitare ad apparitiōes ⁊ ipetuosos act⁹ p motu3 localē. Notandū q̄ sicut ph̄s in li. de som. ⁊ vigil. assignat cām apparitōnis somnior̄ p motū localē ex eo q̄ cū aial dormit descēdente plurimo sanguine ad p̄ncipiū sensitiuū simt descēdunt motus siue imp̄ssiōes relicte ex sensibiliu3 motionib⁹ preteritis ⁊ que cōseruate fuerūt in spiritibus siue virtutib⁹ sensibilib⁹ interiorib⁹ que sunt fantasia seu imaginatio que idē sūt s̄m sctm̄ Tho. vt patebit. Est em̄ fantasia seu imaginatio quasi thesaur⁹ quidā formar̄ p sensum acceptar̄. Vñ cōtingit q̄ ita mouent p̄ncipiū app̄hensiuū. i. potentiā cōseruatoriā specierum q̄ apparēt in fantasijs ita recēter ac si

tunc principiũ sensitiuũ a reb⁹ ipis exterioribꝰ recent immutaret. Uerꝫ est ꝙ nõ oẽs h̃ intelligũt. ꝫ si q̃s se occupare vellet cõsiderare haberet numerũ ⁊ officiũ sensuũ interioruꝫ q̃ ꝑm Auiceñ. in li. de aĩa. lꝫ dicat eẽ q̃nq̃ꝫ. s. sensum cõem. fantasiã. imaginatiuã. extimatiuã. memoriã. Tñ ꝑm btm̃ Tho. in ꝑma ꝑte. q. lxxix. dicit esse quatuor tm̃ eo ꝙ potentiam imaginatiuã ⁊ fantasiam ponit vnã: timet ꝓlixitas iõ obmittit declaratio eo ꝙ etiã qꝛ in plerisq̃ loc de his ꝑtractat: tm̃mõ hoc qd̃ dcm̃ est fantasiã esse thesaurũ formarũ ⁊ alicui videret memoratiuã esse huiusmodi. distigue. qꝛ fantasia ẽ thesaurus seu cõseruatoriũ formarũ ꝑ sensum acceptaꝝ. memoria aũt thesaurus intẽtionũ q̃ ꝑ sensum nõ accipiunt. Quis eĩ videns lupũ fugit nõ ꝓpter indecentiã coloris aut figure q̃ sunt forme recepte a sensib⁹ exterioribꝰ ⁊ reposite in fantasia. ꝫ fugit qꝛ inimicus nature ⁊ hoc hꝫ ꝑ quandã intentionẽ ⁊ appꝫhensionẽ exestimatiua q̃ appꝫhendit vt nociuũ ⁊ canẽ vt amicũ. ꝫ cõseruatoriũ illarũ intentionũ est memoria. qꝛ recipe ⁊ retinere in corꝑalib⁹ reducũt ad diuersa principia. nã humida bene recipiũt ⁊ male retinent. Ecõtrario aũt est de siccis. Ad ꝓpositũ h̃ qd̃ cõtingit in dormientib⁹ de apparitionib⁹ somnioꝝ ex spirituũ. i. spẽꝝ in cõseruatorijs repositaꝝ ⁊ h̃ ex naturali motu locali ꝓpt cõmotionẽ sanguinis ⁊ humoꝝ ad principia illa. i. ad v̄tutes sensitiuas interiores ⁊ dicim⁹ motu locali intrinseco in capite ⁊ in cellulis capitis. Hoc etiã p̃t accidere ex ꝯsil̃i motu locali ꝑ demões ꝓcurato, ⁊ nõ tm̃ i dormientib⁹ ꝫ ⁊ in vigilantib⁹ in q̃bus demões p̃nt admouere ⁊ cõmouere interiores spũs ⁊ humores vt spẽs ꝯseruate in cõseruatorijs educant de thesauris ad ꝑncipia sensitiua. i. ad v̄tutes illas imaginatiuã ⁊ fantasticã vt res aliq̃s habeat tal̃ imaginare: ⁊ talis dicet interior tẽptatio ⁊ nõ mirũ ꝙ demon h̃ possit sua naturali v̄tute cũ q̃libꝫ hõ ꝑ se vigilans ⁊ vsum rõnis h̃ns ꝑ voluntariã cõmotionẽ spẽꝝ ꝯseruatarum educere põt de suis thesauris. s. cõseruatorijs hmõi spẽs vt res aliq̃s ad suũ placitũ imaginet q̃ stante vt iam clare intelligit materia de amore hereos. Nã qꝛ demones vt dictũ est cõmouere p̃nt hmõi spẽs ⁊c̃. faciunt ista dupl̃r. Aliqñ absq̃ ligamie vsus rõnis. vt de temptatiõe dictũ est ⁊ ꝑ exemplũ de volũtaria adhesiõe q̃ interdũ fit. Aliqñ aũt ꝙ totaliter vsus rõis liget. ⁊ h̃ etiã possumus exemplificare ꝑ naturales q̃sdam defect⁹ vt in frenetic ⁊ ebrijs Ergo nõ mirũ ꝙ demões sic ligare p̃nt deo ꝑmittente vsum rõis. ⁊ tales dicunt arrepticij ⁊ inde arrepticius ab arripio arripis. qꝛ arreptuꝫ a demone. ⁊ hoc dupl̃r vel absq̃ malefica ⁊ maleficio: vel cum ea absq̃ maleficio. qꝛ vt ph̃s in prefato lib. dicit ꝙ aliquis in passiõe existens a modica sil̃itudie mouet. sic amãs ex modica sil̃itudie amati ⁊ sic etiã odiũ habenti. Ideo demones q̃ ꝑ actus hoĩm experiunt: q̃bus passionib⁹ magis subdunt illos ad huiusmodi amorem vel odiũ inordinatum instigãt: eo forti⁹ in eoꝝ imaginationem ⁊ efficatius imprimendo hoc qd̃ intendunt quanto etiam id facilius p̃nt. Facilius aũt possunt

quanto etiã amans facilius species reseruatã ad principiũ sensitiuũ. id ẽ imaginatione educit. ⁊ in eꝰ cogitatiõe delectabiliꝰ morat. Cũ maleficio vo qñ talia p maleficas ⁊ ad maleficarũ instantiã ꝓpter pactũ initũ cũ eis ꝓcurat. de qbꝰ enumerare p multitudine tam in spũalibꝰ q̃ secularibꝰ nõ est possibile. Quot eñ ad vlteri pulcerrimas vxores dimittẽtes in fetidissimas alias ardescũt Mouimꝰ vetulã tres successisse abbates vt publica oim fratrũ fama i illo monasterio etiã in hodiernũ di em refert nõ solum in his maleficiasse ſ ⁊ interemisse: ⁊ quartũ iaz simili mõ dementasse qõz ipsa publica voce fatet nec feretur dicere feci ⁊ facio: nec desistere a meo amore poterunt: qz tantũ de meis stercoribꝰ comederũt q̃titatẽ p extensum brachiũ demõstrando. Fateor aũt qz nobis nõ aderat vlciscendi ⁊ inqrendi sup eaz facultas: iõ adhuc supest. Et qz dictũ fuit in principio distinctiõis q̃ inuisibiliter instigat dyabolꝰ hoiem ad peccandũ nõ solũ p modũ psuasiõis vt dictũ ẽ: immo etiã p modũ dispositiõis. Iz non deseruit ad ꝓpositũ tñ sic declarat. Per ꝓsitem ei admonitionẽ spirituũ ⁊ humoz facit aliquos magis dispositos ad irascẽdũ vl̃ ꝓcupiscẽdũ: vl̃ ad aliqd hmõi. Manifestuz ẽ eñ q̃ corpe aliq̃lit disposito ẽ hõ magis ꝓnus ad cõcupiscẽtiã ⁊ iraz ⁊ hmõi passiões: qbꝰ insurgentibꝰ hõ disponit ad cõsensum. Oz qz p̃cedentia difficile est p̃dicare: iõ faciliozi mõ p ppti auisamento sunt declaranda. ⁊ qbꝰ remediis possint tales maleficiati liberari tractat in tercia parte.

Modꝰ ꝓponẽdi pmissa de amore hereos in sermonibꝰ ad ppl'm.

Predicator de supradictis p sic mouet questioz. An catholicũ sit asserere q̃ malefice valeãt ad amorẽ alienarũ feminarũ inordinatũ mentes hoim immutare ⁊ eoz corda sic succendere vt nulla cõfusiõe plagis verbis aut factis ad desistendũ valeant cogi: ⁊ sil'r ad odiũ inter matrimonialit cõiunctos incitare: vt nec redditõnis nec exactiõis debiti matrimonial' locũ p̃ ple hr̃e valeãt. q̃nimo interdũ eos optet currere ad amasias in tempeste noctis silentio per multa terraz spacia. Sup q̃ si voluerit argumenta aliqua ex precedenti q̃stione sumat. si nõ. dicat tñmõ q̃ q̃stiones iste patiunt difficultates p̃pter amorẽ ⁊ odiũ: q̃ cũ fundant in voluntate q̃ in suo actu sp libera ẽ: nec cogi põt p aliquã creaturã nisi a deo q̃ eam regere põt. vñ nec demon vel malefica eiꝰ vtute ad amorẽ vel odiũ voluntatẽ cogere videt. Item qz volũtas sicut ⁊ intellectꝰ subiectiue existũt i aia ⁊ illabi aie illi soli ẽ possibile q̃ eã creauit. iõ difficultatẽ patit q̃stio q̃ ad veritates enucliadas in suis ptibꝰ. his tñ nõ obstãtibꝰ dicendũ est pmo sup phi locaptionẽ ⁊ odiũ. scdo sup maleficiũ generatiue potẽtie. De pmo q̃ iz in intellectũ ⁊ voluntatẽ bois immediate demon neq̃t opari. tñ fm oẽs doctores theologos in. ij. sen. de vtute demõis i opando i corpꝰ ⁊ i potẽtias corpis siue corpi alligatas siue sint sensus interiozes siue exteriozes ꝓmittẽte vo agẽ valẽt. Hoc ꝓbat aucte ⁊ rõe ex p̃cedenti q̃stione si placet inuenet. si nõ. dicat au

ctorstatē ꝛ rōnē. Job. ij. Demoni dixit deꝰ. Ecce in manu tua. i. in ptāte est. Job. ꝛ ħ erat q̄ ad corpus. qđ ptz. qꝛ in aīam noluit dare. vñ dixit Uerūtñ aīam eiꝰ serua. i. illesam serua. Ratio qꝛ em̄ dedit in corpꝰ dedit etiā sup om̄s potentias corpi alligatas. vt sūt q̄nq̄ exteriores ꝛ q̄tuor interiores. s. sensus cōis. fantasia siue imaginatiua. estimatiua ꝛ memoratiua si nō pōt aliter declarari det̄ de porcis ꝛ ouibꝰ exemplū vbi porci ꝑ memoratiuā redire sciunt: ꝛ oues lupū ꝛ canē discernunt ex naturali imaginatione. vnū tanq̄ inimicū. alteꝝ tāq̄ amicū sue nature. Cōseq̄nt̄ cū oīs nostra cognitio intellectiua ortū hz a sensu. cum intelligentē iux̄ ꝑhm in. ij. de ania. necesse sit fantasmata speculari Jō sicut demon pōt interiorē fantasiā immutare: sic etiā intellectū obtenebrare. Et ħ quidē nō erit īmediate agere in aīam: ꝫ mediantibꝰ fantasmatibꝰ Itē qꝛ nihil amat̄ nisi cognitū. dent̄ exēpla ad placitū đ auro qđ amat auarꝰ: qꝛ intelligit eius virtutē ꝛc̄. Jō obtenebrato intellectu obtenebrat̄ ꝛ voluntas in suis affectiōibꝰ. Hec aūt pōt facere demon ꝛ absq̄ malefica ꝛ cū malefica immo ꝛ accidere pñt ex sola incautela oculoꝝ ꝛ de singulis trademꝰ exempla. Nā vt Jac. j. đr. Unusq̄sq̄ temptat̄ a cōcupiscētia sua abstractꝰ ꝛ illectꝰ. Deinde cōcupiscentia cū cōcepit parit pctm̄. pctm̄ v̄o cū ꝯsūmatū fuerit generat mortē. Sic sichem cū vidisset dinam exeuntem ad videndū mulieris regionis adamauit eā ꝛ rapuit ꝛ dormiuit cū ea ꝛ cōglutinata est anima eiꝰ cum ea Geñ. xxxiiij. ꝛ ſm glo. Infirme aīe sic accidit qñ postpositis ꝓprijs vt Dina aliena negocia curat seducit̄ cōsuetudine ꝛ fit vna vnitate sensus cū illicitis. De secūdo q̄ etiā absq̄ maleficis oriat̄ interdū ex tēptatione demonū principaliter sic declarat̄. Nam amon sororē suā thamar speciosissimā adamauit ꝛ depierat ī ea valde ita vt ꝓpter eiꝰ amorē egrotaret. ij. Reg. xiij. Nō em̄ intantum facinꝰ stupri q̄s ꝓsiliret nisi in toto corruptꝰ ꝛ a dyabolo grauit̄ tēptatus. Uñ glo. ibidē. Hoc monet nos ꝛ iō deꝰ ꝑmisit vt sꝑ caute agamus ne vicia in nobis dñent̄ ꝛ princeps pcti q̄ falsam pacē ꝑiclitantibꝰ spōdet: nos ꝑatos inueniens improuise trucidet. De hoc secundo genere amoris refertꝰ est liber sctōꝝ patrū q̄ refert q̄ lz oēm tēptationē carnalis cōcupiscentie sibi subtraxissent tñ vltra q̄ credi pōt temptabant̄ alī quotiēs amore mulierum. Uñ ꝛ. ij. Coꝝ. xij. apl's dicit. Datꝰ est mihi stimulꝰ carnis mee angelꝰ sathane q̄ me colaphizet. vbi glo. Temptando ꝑ libidinē datꝰ est mihi. Tēptatio aūt cui nō consentit̄ nō est peccatū ꝫ materia exercende virtutis. ꝛ ħ intelligit̄ de tēptatiōe q̄ ab hoste nō a carne q̄ sꝑ est ad minꝰ pctm̄ veniale etiā si ei nō cōsentiat̄. Poterit p̄dicator aliqua exēpla deducere si placuerit. De tercio q̄ amor hereos ꝓueniat ex maleficijs demonū discussū est supra ꝛ de hac loquimur tēptatiōe. Et si q̄s diceret quō posset discerni q̄ ñ ex dyabolo ꝫ solum ex maleficio talis amor inordinatꝰ ꝓcedit. Dicendū q̄ ex multis Primo si taliter temptatꝰ pulcrā ꝛ honestā habeat vxorē ꝛ oppositum cōstat de altera ꝛc̄. Scđo si iudiciū

rationis oino ligat q̄ nullis plagis seu verbis aut factis aut etiā confusionibus ad desistendū ab ea iduci valeat. Et tercio potissime qñ se cōtinere nō potest q̄n interdū inopinate se etiā p longū spaciū non obstante asperitate itineris ꝓut ex taliū confessione quisq̄ sentire pōt se trāsferre habeāt siue de die siue de nocte. Naz sicut dicit Chris. super Math. xx. de asina quā xp̄s equitauit. q̄ cū demō volūtatē hois p̄ctō possidz quasi ad libitū trahit q̄ placet. exempluz dans de naui in mari ꝑdito gubernaculo que ad libitū vēti ꝓijcit. ⁊ sicut q̄ equo potēter insidet ⁊ rex tyrāni habēs possessionez Quarto discernit in eo q̄ inopinate ⁊ subito vehunt ⁊ imutant interdū vt nihil eis obstare possit. Elicit etiā ex ip̄ius ꝑsone infamia. ⁊ añq̄ ad vlteriorē qōnē de maleficijs circa potētiā generatiuā ꝓcedamus q̄ etiā annexa est. p̄mo soluēda sūt argumenta.

Sequunt solutiōes argumētoꝝ.

D argumēta autē rñdendo.

a Ad primū q̄ voluntas hois regat a deo sicut intellectus ab angelo bono. ptz solutio. Intellectus em̄ sicut tm̄modo illustratur ab angelo bono ad cognitionē veri vñ sequit amor boni. qꝛ verū ⁊ ens conuertunt. ita etiā intellect⁹ pōt a malo obtenebrari in cognitōz veri apparētis. ⁊ hoc p ꝯfusionē spēruz principijs sensitiuis. i. virtutibus ⁊ potētijs sensitiuis interiorib⁹ repre sentatis. vñ sequit amor inordinat⁹ apparētis boni puta corꝑalis delectatiōis quā etiā tales q̄rūt. Ad secundū argumētuz q̄ intra corꝑa nō pñt esse illa imutādo. partim est verum ꝑtim nō. ⁊ hoc q̄ ad triplicē immutationē. Nō em̄ possunt illa immutare q̄tum ad eductionē alicui⁹ forme siue substātialis siue accidentalis que etiā poti⁹ dicenda est productio q̄ imutatio sine adminiculo alteri⁹ agentis aut etiā sine diuina ꝑmissiōe. Si aūt loquamur de imutatiōe qualificatiua vt de sanitate ⁊ infirmitate. sic vt ex p̄cedentib⁹ ptz pñt varias infirmitates etiā vsq̄ ad ligamē rōnis imittere. ⁊ sic odiuz ⁊ amorē inordinatū procurare. Pōt etiā addi tercia imutatio que fit qñ angel⁹ bon⁹ vel malus illabit corꝑi sicut dicim⁹ q̄ de⁹ tm̄modo illabit aīe. i. essentie aīe. Sed vbi dicim⁹ q̄ angel⁹ illabit corꝑi p̄cipue mal⁹ vt in obsessis ibi nō illabit infra terminos essentie corꝑis. qꝛ sic ille solum modo q̄ dat esse. s. deus creator illabi pōt ⁊ cōtinet tanq̄ q̄ habet itrinsecā operationē aīe. Dicit tamē illabi corꝑori qñ aliq̄d oꝑatur circa corꝑus qꝛ ibi est vbi operatur. vt dicit Dam̄. ⁊ tūc oꝑatur infra terminos corꝑalis q̄titatis ⁊ infra terminos essentie corꝑoris. vñ elicit q̄ corp⁹ habet termios duplicis rōnis q̄titatis ⁊ essentie. Et ē distinctio sicut inter suppositū ⁊ naturā. Vñ sicut corꝑori illabi pñt ita ⁊ potētijs affixis organis coꝑoralib⁹ ⁊ p ꝯñs pñt impressiōes facere i potētias vñ p accidēs talis oꝑatio ⁊ imp̄ssio resultat in intellectū cū ei⁹ obiectum sit fantasma sic̄ color visus vt dr̄ in. iij de aīa. ⁊ ꝯñr p accidēs vsq̄ ad volūtatē qꝛ volūtas suū obiectū recipit ab itellectu sub rōe boni s̄m q̄ itellect⁹ app̄hendit aliq̄d in rōne boni veri ⁊ apparētis. Ad terciū argumētū cog̃scere cogitationes cordis est

duplr. vel in suo effectu. vl' vt sunt in intellectu. Prio mō nō solū angel⁹ ꝫ etiā hō ꝯgnoscē pt. lz angel⁹ subtili⁹ vt patebit. Nā interdū cogitatio cognoscit nō solum ꝑ actū exteriorē. sed etiā per imutationez vultus. ⁊ etiā medici aliq̄s affectiones animi ꝑ pulsum cognoscere pñt. Vñ Aug⁹. in lib. de diuinatione demonū dicit. ꝙ aliqñ hoim dispositiones nō soluz voce ꝓlatas. sed etiā cogitatōe cōceptas. cum signa quedā ex animo exprimūtur i corpe tota facilitate ꝑdiscūt. q̄uis in libro retractationū ꝫ dicat non esse asserendū. quō hoc fiat estimo ꝙ retractat. Si q̄s diceret euz sensisse. ꝙ cogitationes demon ꝯgnosceret in intellectu. Alio modo pñt cognosci cogitationes ꝓut sunt in intellectu. ⁊ affectiones ꝓut sunt i volūtate. ⁊ sic sol⁹ deus cogitationes cordiū. ⁊ affectiones volūtatū cognoscē potest. Cui⁹ rō est. qꝛ volūtas creature rōnalis soli deo sbiacet. ⁊ ipe in eam sol⁹ opari pōt. qui ē principale ei⁹ obiectum. ⁊ vltim⁹ finis. Et ideo ea q̄ in voluntate sunt. vel ex volūtate sola dependēt. soli deo sunt nota. Manifestū est aūt. ꝙ ex sola volūtate depēdet ꝙ actu aliq̄s aliq̄ ꝯsideret. qꝛ cum aliq̄s habet habitū sciētie. vel species intelligibiles in eo existentes vtit eis cum vult. Probat etiaz ex his q̄ dicta sunt. qꝛ angel⁹ nō pōt illabi aīe. ergo nō pt ꝑ naturā videre ea q̄ sunt in aīa. ⁊ q̄diu sunt i intimo aīe. Vñ qñ arguit. Demō nō pt vidē cogitationes cordiū. ergo nō pōt corda seu mentes hoim ad amorē vel odiuz incitare. Dr̄ ꝙ sic ꝯgnoscit scz ꝑ effect⁹ ⁊ sbtiliori mō q̄ hō. ita etiā sbtiliori mō pōt imutare ad odiū vel amorē. ꝯmouēdo fantasmata ⁊ intellectū obtenebrādo. Est etiā aliq̄d timorosis ꝯscientijs ⁊ vtuosis ꝓ eoꝝ ꝯsolatiōe aduertēdū. ꝙ imutatio sensibilis exterior ⁊ corpalis q̄ cōcomitat cogitatōes hoīs qñq̄ est ita ꝯxilis ⁊ indeterminata. ꝙ diabol⁹ ꝑ eam i certam cognitōem cogitatōis venire non potest. ꝑsertim qñ studijs aut bonis operib⁹ vacant interpellati ⁊ tales tunc in somnis plus vexat. expientia hec docet. Qñq̄ ē ita fortis ⁊ determiata. ꝙ ꝑ illā pōt ꝯgnoscere cogitatōez q̄tū ad spēm. vt ꝙ cogitat de inuidia vel de luxuria. ꝫ an ꝑ eaz possit certitudinalit ꝯgnoscere q̄tum ad oēs circūstātias. vt vicz sup talem vel talem. sub dubio dimittamus. sicut ⁊ reperim⁹. nisi ꝙ verꝝ est ꝙ tales circūstantias ex actib⁹ postmodū cognoscere pōt. Ad quartū ptz ꝙ licet illabi anime tm̄ cōueniat deo. tñ illabi corpi ⁊ ꝑ ꝯsequēs potētijs affixis corpi modo supra tacto. ꝫ pōt ꝯuenire angelo siue bono siue malo. Vñ amor ⁊ odium in tali hoīe causari possunt Ad illud ꝙ virtus sensitiua sit dignior q̄ nutritiua q̄ tñ nō pōt imutari ab eo. Dicēdū ꝙ imo sup vim nutritiuā etiam posset. ita vt aliq̄d citius vel tardi⁹ dirigetur in os vl' in carnē. sed ad illud nō coopatur sicut ad impedicēdū vel agitādū vires sensitiuas interiores vel exteriores. ⁊ hoc ꝓpter suū lucrū qd ex sensuū deceptōe et intellect⁹ illusione plurimū ꝓcurat.

Questio octaua. An generatiuā potētiā seu actū venereū malefice impedire pñt. quod maleficium in

bulla continet.

Ecūdo eadez

s veritas.s.q adultē fornica
rie ꝛc.ampli⁹ existūt ma-
lefice.oñdit p impedimētū malefi-
ciale sup actū generatie potētie.ꝛ
vt vitas mag⁹ elucescat.arguit pri
mo.q nō sit possibile.qꝛ si tale ma
leficiū essz possibile.posset etiā ma
ritatis ꝯtingē.qd si ꝯcedit tūc cum
mr̄imoniū sit op⁹ dei.ꝛ maleficiuz
op⁹ diaboli.forti⁹ erit op⁹ diaboli
ope dei. Si vo ꝯcedit. q tm̄ mō for
nicarijs ꝛ nō maritat⁹.tūc redibit
opinio q maleficiū nihil sit in re.ꝫ
tm̄ in opiniōe hoim cui⁹ oppositū
in p̄ma.q.tactuz ē.aut dabit rō cur
istis ꝛ nō illis ꝯtingē pñt.ꝛ cū non
videt sbesse alia rō.nisi qꝛ op⁹ dei
mr̄imoniū existit.Et illa rō fm the
ologos nō ꝯcludit.vtz in.iiij.dist.
xxxiiij.de impedimēto maleficiali.
manet adhuc argumētū.q op⁹ dia
boli erit forti⁹ ope dei.ꝛ cū hoc sit
ꝯueniēs asserē.g etiā incōueniens
est asserē p maleficiū posse īpediri
actū venereū. Itez diabol⁹ non pt
īpedire act⁹ aliaꝝ viriū naturaliuz
vt comedēdi.ābulandi.erigēdi.qd
videt eē veꝝ ex eo qꝛ interimē pos
sent totū mdm. Preterea.cū actus
venere⁹ eq̄lit se hz ad oēm mulierē
si īpedit.īpedit etiā ad oēm mulie
rē.ꝫ h est falsuz.g ꝛ p̄mū. Qꝛ falsuz
sit docet expientia.cū tales qui di
cūt se maleficiatos sunt potētes ad
alias.lz nō ad illas q̄s ꝯgnoscē nō
pt.qꝛ vicz nō vult.vñ nihil pt in re
In ꝯriū ꝛ p vitate ē.c.Si p sortia
rias.xxxiij.q.viij. Itez oim theolo
goꝝ ꝛ canonistaꝝ snia vbi tractāt
de maleficiali īpedimēto mr̄imonij
Itez ratio alludit cū maior sit ptās
demōis q̄ hois.ꝛ homo impedire
potest potentiam generatiuā siue
p herbas frigidissimas.siue p alia
impedimēta ꝛc.vt q̄sq̄ imagiari pt
ergo ꝛ demon q̄ acutioris scie exi-
stit h facē pampli⁹ pt. Rñsio ex du
obus q̄ supra tacta sunt vitas satis
patē pt.lz mod⁹ impediēdi non sit
speculatiue declarat⁹. Nā tactuz ē.
q maleficiū nō est solū in opiniōe
hoim q̄si nihil in re.imo effect⁹ in
nūeri maleficiales accidē pñt vere
ꝛ realit deo pmittēte. Ostēsuz ē eti
am q deus ampli⁹ pmtttit sup vim
generatiuā ꝓpter maiorē ei⁹ corru
ptionē q̄ sup alios actus hūanos.
Sed de mō q̄ tale impedimētū ꝓ-
curat est aduertēdū.q non ꝓcurat
solū circa vim generatiuā.ꝫ etiam
circa vim imaginatiuā seu fantasiā
Et sup h notat Pe.de palu.in suo
iiij.di.xxxiiij q̄nq̄ modos. Dic em̄
q qꝛ demon ex h q est spūs hz ptā
tem sup creaturā corpalez ad motū
localē ꝓhibendū vel faciēdū. Ido
pt corpa impedire ne sibi appropi
quant directe vl indirecte interpo
nēdo se q̄nq̄ in corpe assumpto.sic
accidit sponso q̄ despōsauerat ido-
lum.ꝛ nihilomin⁹ ꝯtraxerat cuz iu
uencula.nec ꝓpter h poterat eā co
gnoscē. Scdo mō hoiez inflāmare
ad actū illū vel etiā refrigerare ab
actu illo adhibēdo occulte vtutes
rex q̄s optime nouit ad h validas.
Tertio mō turbādo estimationē ꝛ
imaginationē qua reddit mulierez
exosaz.qꝛ pt vt dictū est i imagina
tionē imp̄mē. Quarto rep̄mēdo di
recte rigorē mēbri fructificatōi cō-
gruēti.sicut etiā motū localē repri
mere pt. Quito ꝓhibēdo missionē

spiritum ad membra in quibus est motus motiua q̄si intercludēdo vias seminis ne ad vasa generationis descendat vel ne ab eis recedat. vel ne excidat vl̄ emittat. t mlris alijs mōis Et sōdit ꝫ qō supra actus est ab alijs doctoribꝰ ꝓcordando dicēs. Plus em̄ ꝓmittit deꝰ sup hūc actū p quez primū pctm̄ diffundit ꝯ sup alios actus hūanos. sic t sup serpentes q magis incātationibꝰ deseruiūt ꝯ alia aialia. t post pauca dicit. Idē etiā de muliere est. qz pōt imaginatione eiꝰ sic demētare vt exosus habeat virū. q̄ p toto mūdo nō ꝓmittit se cognosci. Post vult dare rōnem q̄re plus maleficiunt viri circa talez actū ꝯ mulieres. t dicit q̄ quia tale impedimētuz sit interduz p obstructionē vasis. vel etiā p motū localē repugnēdo rigorē mēbri. que potius t facilius in viris ꝓtingere pōt. ideo plures viri maleficiātur ꝯ mulieres. Posset etiā q̄s dicere q̄ ideo qz plures mlieres superstitiose sunt ꝯ viri. t potiꝰ allicere cupiūt viros ꝯ mulieres. vel etiaz in despectū ꝫ faciūt mulieres ꝓiucte vt vtrobiq̄ faciāt occasionē adulterādi dū vir alias cognoscē pōt t ñ ꝓpter sitr vxor etiā alios beat q̄rere amatores. Addit etiā q̄ deus ꝓmittit amplius seuire in pctōres ꝯ in iustos. Un angelꝰ dixit Thobie In illos q̄ libidini vacāt accipit demoniū ptātem. licet etiā aliq̄n i iustos sic i Job. ꝫ nō circa vim generatiuā ꝓpter q̄ debēt facere ꝓfessiones t alia bona ne ferro mancte in vulnere frustra sit medicīnā apponere. hec Pe. ꝫ de āmotione talis effectus patebit in tertia pte opis.

Incidentaliter aliqua dubia declarantur.

Incidētaliter ꝟo. si queritꝫ Quare actus ille aliq̄n impedit respectu vnius mulieris t non respectu alterius. Rñsio fm Bonaueñ. hec est vel qz sortilegus seu malefica ad hoc respectuz psone determinate diabolū immutauit. vel qz deus respectu personꝫ cuiuslibet ipedire non ꝓmittit. Occultum em̄ dei iudiciū hic latet. vt patet in vxore Thobie. Et addit. si queritꝫ quo dyabolus hoc facit. Dicendū q̄ impedit generatiuā non impedimento extrinseco ledendo organuz ꝫ extrinseco impediendo vsum. Uñ quia est impedimētū artificiale non naturale. ideo pōt impedire ad vnaz q̄ nō ad alias. vel tollendo excitationē ꝓcupiscentie ad illam t nō aduersus aliaz t hoc p virtutē ꝓpriā vel herbā vel lapidem vel p aliquā naturā occultam. Et hec ꝓueniūt cum dictis Pe. de palude. Preterea cuz in potētia talis actus beneq̄ ex frigiditate nature seu naturali defectu cōtingit. Si queritur quo pōt discerni q̄ ex malificio vel nō malificio ꝓtigerit. Rñdit Hostien. in sūma. licet hoc non sit pdicāduz publice q̄n virga nullatenꝰ mouet t nūq̄ potuit cognoscere hoc est signū frigiditatis. ꝫ q̄n mouet t erigit ꝑficere aūt nō potest est signū maleficij. Notandum insup q̄ non solum fit maleficiū ne quis actum illū exercere valeat. ꝫ etiam aliquādo fit ne mulier ꝓcipiat vel vt aborsum faciat. Sed nota ꝫz canonū sanctiones. q̄ q̄cūq̄ ꝓpter vindicte libidinē explēdā. vel ꝓpter odiū aliq̄d fecerit viro vel mlieri ꝓpter quo nō posset gñare vel

cōcipe reputat̄ homicida. ex̄ de homic̄. si aliq̄s. Et nota q̄ cōit̄ loquit̄ .c. de amatorib⁹ seculi q̄ suis amasijs p̄ pocula ne ꝯfusionē incurrāt talia ꝓcurāt. vel etiā p̄ certas herbas naturā nimiū īfrigidātes absq̄ auxilio demonū. vñ penitētes sicut homicide sunt puniēdi. Malefice aūt p̄ maleficia talia ꝓcurātes sunt s̄m leges vltimo supplicio puniēde vt supra in p̄ma q̄stiōe tactū est. Et ꝓ solutione argumētoꝝ vbi difficultat̄ an mr̄imonialiter ꝯiunctis talia ꝯtingere possint. Est vlterius aduertēduz q̄ licet ex his que tacta sunt nō pateat sup̄ h̄ veritas tñ vere ⁊ realiter illis in mr̄imonio sicut ⁊ ex̄ ꝯtingere pñt. Et prudēs lector qui copiā libroꝝ habet inueniet tā apud theologos q̄ canonistas p̄cipue. ex̄. ⁊ in materia de frigid̄. ⁊ maleficiatis ⁊ in. iiij. distinc. .xxxiiij. mutuo ꝯcordātes. ⁊ duos errores reprobātes. p̄sertim circa mr̄imonialiter ꝯiūctos q̄ sentire videbant̄ q̄ tale maleficiū non posset ꝯtingere inter mr̄imonialiter ꝯiūctos motis illis rōnib⁹ q̄ dyabol⁹ nō posset opa dei destruere. Et primus error q̄ ab eis reprobat̄ ē ꝯtra illos q̄ dicebāt maleficiū nihil esse in mūdo. ꝫ tantū esset in opinione hominū qui ex ignorātia causaruz occultaꝝ et quas etiā nullus hoīm scire potest aliquos effectus naturales maleficijs imputabant. quasi illos efficerēt nō occulte cause sed demones per sevel malificos. Et h̄ error licet ab oībus alijs doctorib⁹ sub simplici falsitate reprobat̄ tñ a sctō Tho. acrius īpugnat̄ vbi ip̄m tanq̄ heresim ꝯdēnat dicēs. q̄ hic error ex radice infidelitat̄ ꝓcedit Et q̄ īfidelitas in xp̄iano heresis dicit̄. iō tales vt heretici merito sūt suspecti. De qua tamē materia etiā in prima q̄stione tactū est. licet ibi nō talit̄ sit declaratū. Nā si q̄s alia dicta doctoris sancti in alijs locis ꝯsiderat. rōnes inuenit q̄re asserit talem errorē ex radice infidelitatis ꝓcedere. Nam in q̄stionib⁹ de malo vbi tractat de demonib⁹ ⁊ in. q. .j. an demones habeāt corpa naturaliter sibi vnita. Inter alia q̄ ibi recitant̄ mētio de illis q̄ singulos effectus ad v̄tutes celestiū corpoꝝ quibus ⁊ subesse dicebāt occultas causas effectuum inferioꝝ dicens. Considerandu z est q̄ paripatetici arestotilis sectatores nō posuerūt demones esse. ꝫ ea q̄ attribuunt̄ demonibus dicebāt ꝓuenire ex virtute celestiū corpoꝝ ⁊ aliaꝝ naturalium rerū. Vñ Aug. dicit. x. de ciui. dei. porphirio visum fuisse q̄ herbis ⁊ lapidibus ⁊ aīantibus ac sonis certis ⁊ vocibus ac figurationibus atq̄ figmētis q̄busdaz etiā obseruatis in celi ꝯuersione motibus syderū fabricari in terra ab hoībus potestates syderuz idoneas varijs effectibus exequēdas. Ex q̄bus apparet error q̄ om̄ia reducebant in causas occultas syderū ⁊ demones tm̄modo fabricarent̄ ex opinione hominū. Sed q̄ hec positio sit falsa manifeste ꝓbat sctūs Thomas. ex hoc ibidē. q̄ repiunt̄ aliq̄ opatōnes demonū q̄ nullo modo pñt ex aliq̄ naturali causa procedere. puta q̄ aliq̄s obsessus a demone loq̄tur linguaz ignotam. et multa alia inueniunt̄ opera demonuz tam in arreptitijs q̄ nigromāticis artib⁹ q̄ nullo mō pñt nisi ex aliq̄ intelle-

ctu ꝓcedere. ad mīꝰ bona fm naturā. licet mala fm volūtatē. Et iō coacti fuerūt ꝓpter incōuenientia tacta alij pbi ponere demones eē licet post in varios errores incidere alijs putātibꝰ aias hoim a corporibꝰ exeūtibꝰ demōes fieri. Uñ z multi auriſpices pueros occiderūt. vt anias eoꝝ ſuos coopatores bīent. z plures alij ibi errores recitant. Uñ pz q nō immerito doctor ſctūs dicit talē opinionē ex radice infidelitatis ꝓcedē. Si cui placet legat Auguſ. in. viij. z ix. de ci. dei. ſup varios errores infideliū circa naturā demonū. q̄re etiam cōis rō oīm doctoꝝ q̄ in pfata diſtinctiōe allegat ꝓra hmōi errātes. ſ. q̄ maleficiū aliq̄d eſſe negātes magne eſt efficatie i ſnia. licet breuis ſit i verbis. vbi dicunt q̄ q̄ maleficiū nihil eſſe in mōdo aſſerūt. ꝓbātur oīm doctoꝝ ſentētijs z ſacre ſcripture declarātes demones eē. z demones hre ptātem ſupra corpa z ſupra imaginatōes hoim deo pmittēte. vnde z per eoſ malefice mira opari pñt circa creaturas. Uñ z merito ipoꝝ dr monū inſtrumēta. z ad q̄ꝝ inſtātiā demones interdū ad creaturaꝝ nocumēta opant maleficī dicūtur. Et q̄dem q̄ p reprobatōez huiꝰ pūi erroris a doctoribꝰ nō fit mētio de mrīmonialit ꝓiūctis. tū p reprobationē ſcōi erroris ꝑ pz Dicūt em̄ q̄ alioꝝ error erat q̄ lz maleficiū eſſz z abūdaret i mōdo etiā ꝓtra carnalē copulā. tū q̄ nullū tale maleficiuz pt cēſeri ꝑpetuū. ideo nūq̄ dirimēt mrīmoniū lā ꝓtractum. Ecce q̄ mētio fit de mrīmonialit ꝓiūctis. Im probādo aūt hūc errorē. lz ꝑ declarare nō deſeruiat ad ꝓpoſitū. tū ꝓpter eos q̄ copiā librorꝝ non habēt Notādū q̄ improbāt ꝑ ꝑ q̄ talia aſſerē dicūt eſſe ꝓtra expīmētū z contra iura antiq̄ z noua. Uñ dant talem catholici doctores diſtinctōez q̄ impotētia ex maleficio ꝓcurata aut eſt tpalis. aut ꝑpetua. Si tēporalis. tūc nō impedit. Tūc aūt ꝓeſumit eſſe tēporal. q̄ñ infra ſpaciuz triū ānoꝝ cohabitātes z q̄ſtuz pñt operā dātes ſiue p eccl'iaſtica ſacramēta ſiue p alia remedia ſanari pñt Si vo nō ſanent aliq̄ remedio. extūc pſumit eſſe perpetua. z tūc aut ꝓcedit mrīmonij ꝓtractionē z conſūmationē. z ſic ipedit mrīmoniuz ꝓhendū z dirimit iā ꝓtractū. aut ſe quit mrīmonij ꝓtractionē ꝑ nō conſūmationē. z ſic etiā vt dicūt aliqui dirimit mrīmoniū iā ꝓtractū. dicit em̄. xxxij. q. j. c. j. q̄ Augiū ꝓfirmatur officio. ſ. carnis. vt dr glo. aut ſequit mrīmoniū ꝓſūmatū. z tūc vinculū mrīmoniale nō dirimit. Plura ibi notātur ex de frigid. cē. p hoſtien. z Goffre. z doctores etiā theologos vbi ſupra. Ad argūmta. ad primum ſatis patet ex his q̄ dicta ſunt. Iā primo. q̄ dei opa pñt deſtrui p opera dī aboli. ſi maleficium poſſet inter ꝓiugatos ꝓtingē. non valet inſtātia. imo oppoſitū pz cū nihil poſſit diabolꝰ niſi deo pmittente. Itē q̄ nō p violētiā deſtruit vt tyrānus. ꝑ per q̄ndā artē extrīſecam vt ſupra patuit. Ad ſcōm patuit ſupra q̄re deus potius pmittit ſuper hūc actum venereū. q̄ ſuper alios actus. pt etiā ſuper alios quā do deus pmittit Unde nō valet q̄ perimat mundū. Ad terciuz ſimiliter patet ex dictis.

Questio nona. An malefice ꝓſti

gloſa illuſione operãtur circa mẽbra virilia. q̃ſi illa oĩno ſint a corporibus euulſa.

Ertio eadẽ ve-

t ritas declaratur p diabolicas opationes circa mẽbrum virile. cuius rei veritas vt magis elucescat querit. An malefice valeant membra virilia virtute demonũ vere t realiter vel ſolũmodo p̃ſtigioſa apparitiõe auferre. Et arguit. q̃ vere t realiter p argumentũ a fortiori. Maiora p̃t demones vt homines occidẽ vel localiter trãſferre. vt ſupra patuit de Job t thobie ſeptẽ viris occiſis. ergo etiam p̃t mẽbra homis vere t realiter auferre. Preterea glo. ſup illud pſ. Immiſſiones p angelos malos. Deus punit p malos angelos ſicut populum iſraeliticũ ſepe puniuit varijs languoribꝰ vere t realiter corpibꝰ immiſſis. ergo t hmõi infirmitates circa membꝝ talia imittere poteſt. Si dicatur q̃ p̃t diuina pmiſſione tũc ſiẽ in p̃cedentibꝰ dictum eſt. q̃ deus amplioꝰ pmittit vim generatiuam maleficiari ꝓpter primã corruptionẽ peccati q̃ per actum generãtem in nos deuenit ergo etiaz amplius pmittit ſuper mẽbrum illius potẽtie generatiue vt ipm totaliter auferat. Preterea maior fuit ꝓuerſio vxoris Loth in ſtatuã ſalis Geneſis. xix. Q̃ auferre mẽbrũ virile ſ illa fuit vera t realis. t nõ apparens ꝓuerſio. q̃ adhuc viſibiliter vt dicit ſupeſt illa ſtatua. Et facta fuit p malũ angelum vt coacti a bonis q̃ prius cecitate eos ꝓcuſſerãt. vt hoſtiũ domꝰ iuenire nõ poſſent ſicut etiã alie punitiões ſodomitarũ. q̃ t gloſa ibidẽ aſſerit ipaz etiã illo vicio infectã. ergo t iſta facere p̃t. Preterea. q̃cũq̃ p̃t inducẽ formã nãlem. p̃t t illã auferre. Sed demones formas nãles pluries induxerũt. vt p̃z de magis pharaonis. q̃ virtute demonũ ranas t ſerpẽtes fecerũt. Itẽ Aug. in. li. lxxxiij. q. dicit. q̃ oĩa q̃ viſibiliter fiũt etiã p inferiores ptãtes aeris. hec nõ abſurde fieri poſſe credũtur. ſ hoc p̃t facere boies vt aliq̃ arte vel incisiõe mẽbꝝ auferat. ergo t demones iſta facẽ inuiſibilit qõ alij viſibilit p̃t. Sz ꝓtra Aug⁹. xviij. de ci. dei. Nõ eſt credẽdũ etiã boies corpꝰ demonuz arte vel ptãte in beſtiali lineamẽta poſſe ꝓuerti. ergo etiã a ſimili nõ p̃t auferre. Ad q̃ ad veritatem corpis hũani deſeruit. Item. iij. de trini. dicit. Nõ eſt putãdũ iſtis trãſgreſſoribus angelis ad nutum ſeruire hãc viſibiliũ rerum materiam ſed ſoli deo. Reſponſio. Nulli dubium. q̃n malefice quedã mira operãtur circa membra virilia. vt ex viſis t audit̃ plurimoꝝ imo t ex ipa publica fama conſtat. de hoc q̃ per ſenſum viſus aut tactus veritas illius mẽbri cognoſcebat. q̃ qualit fieri poteſt. Dicendũ q̃ licet dupliciter fieri poſſit. ſcz vere t realiter. vt argumẽta prima tetigerũt. t preſtigioſa operatõe. ea tñ que a maleficis fiunt. circa hmõi non fiũt. niſi preſtigioſa illuſione. que tamẽ illuſio nõ habet locum in imaginatõe patiẽtis. q̃ imaginatio eius poteſt vere t realiter eſtimare aliquã rem nõ eſſe preſentẽ. licet per nullã operationem ſenſus exteriozis. ſcz viſum aut tactũ percipit eſſe ꝑſentez

Vñ potest dici vera ablatio mēbri ex pte imaginatōnis patiētis licet nō ex pte rei qđ q̄liter fit sunt plura notāda. Primo duo modi q̄bus isti fieri pñt. Nō mirꝝ ꝙ dyabolus sensus hūanos exteriores decipere pōt. q̄ interiores de q̄bus supra tactū est illudere pōt formas reseruatas educēdo ad p̄ncipia sua sensitiua. decipit autez eos in sua nāli opatiōe. vt qđ visibile est fit illi inuisibile. tāgibile intāgibile audibile inaudibile. ⁊ sic de alijs. Hec autē v̄itas ita nihil ponit ex pte rei ꝙ oīa fiūt ex imutatione organoꝝ destruētiū ad visum auditū ⁊c̄. vt sunt oculi ⁊ manꝰ q̄bus imutatis iā fallitur sensus iudiciū. Possumꝰ ista ex nālibus q̄busdā demōstrare. nā sic̄ vinū dulce ꝓpter infectiōez lingue in febricitāte videt̄ amaꝝ. vñ gustꝰ decipit̄ nō ex pte rei ꝫ ex parte humoꝝ. Ita ⁊ ibi nulla deceptio ex pte rei. q̄n ibi sit virga adherēs. sed deceptio ex pte organi sensus. Iterū sic̄ supra dictū est de vi generatiua illā impediēdo p impositionē alicuiꝰ alteriꝰ corpis eiusdez coloris ⁊ apparētie. ita ⁊ aliqđ corpus planū figuratū colore carneo iterponere pñt int̄ visum ⁊ tactū oculorū ⁊ manuū ⁊ int̄ ip̄m verū corpus patiētis ita ꝙ suo iudicio nihil valeat videre ⁊ sentire nisi corpꝰ planū ⁊ nl̄lo mēbro interruptū. Videātur dicta scti Thome in. ij. dist. viij arti. v. de p̄stigiosis illusionibꝰ. et fil̄r. ij. ij. q. xcj. ⁊ in q̄stionibꝰ đ malo. freq̄nter allegās illud Aug. i li. lxxxiij. q. serpit h̄ maluz demonis p oēs aditus sensuales dat se figuris. accomodat se coloribꝰ. adheret zonis. odoribꝰ se subijcit. infundit se saporibꝰ. Preterea alludit rō ꝙ nō solū p interpositōez alicuiꝰ corporis plani ñ mēbrato. tl̄is illusio p̄stigiosa in vidēte ⁊ tangente fiat, imo ⁊ p modū q̄ certi spūs seu spēs reseruati educūtur ad sua p̄ncipia sensitiua interiora. s. ad imaginatōnē ⁊ fantasiā. vñ ꝯtingit aliq̄d imaginari ac si p̄mo eliciatur ex sensu exteriori. Nam vt in p̄cedēti q̄stione tactū est. Demones v̄tute ꝓpria pñt localit̄ corpa mutare. ex transmutatōe aūt spirituū ⁊ humoꝝ etiā s̄m nature opationē cōtingūt. aliq̄ s̄m imaginationē vel sensum videri nāliter dico. qꝛ ⁊ ph̄s in de som. ⁊ vigil̄. assignās causaz apparitōis somnioꝝ dicit. ꝙ cum aīal dormierit descēdente plurimo sanguīe ad principiū sensitiuuz siml̄ descēdūt motus siue impressiōes relicte ex sensibiliū motionibꝰ q̄ in spiritibꝰ sensibilibꝰ ꝯseruant̄. Termini fuerunt supiꝰ declarati ita ꝙ tunc aliq̄ appareāt ac si tūc p̄mo a rebus exterioribus sensus imutarent̄. Et qꝛ hoc nā facere pōt a fortiori diabolus formas seu spēs corpis plani ⁊ nō mēbro virili organisato educere pōt ad vim fantasticā ⁊ imaginatiuā vt inde sensus iudicēt ac si i rerū v̄itate ita esset. p hūc etiā modū vt patebit inferius homies vident̄ aīalia cū tñ nō sint in rerū v̄itate.

Secūdo notādi sunt alij modi faciliores ad intelligendum ⁊ p̄dicādū. Nam quia prestigiū nihil aliud est s̄m Isid̄. viij. ethimol̄. c. ix. q̄ꝫ sensuū q̄dam delusio ⁊ p̄sertim oculoꝝ. Vñ ⁊ dr̄ a p̄stringo qꝛ aciem oculoꝝ p̄stringit ita vt res videāt̄ aliter eē q̄ꝫ sint Et vt alexāder de ales dicit pte. ij.

Prestigiū ꝓprie sumptū est illusio demonis q̄ non hz causam ex parte mutationis rei. ꝫ solūmodo ex pte cognoscēt̄ q̄ deludit. siue q̄ntū ad interiores sensus. siue q̄ntū ad exteriores. Ūñ in gñe loq̄ndo etiā ꝺ būana ꝑstigiosa arte dicam⁹. Tribus modis ꝑt fieri. Una absq; demonib⁹. ⁊ illa potiꝰ dī delusio. q̄a artificialit̄ fit agitatōe hoīm oñdētiū vel occultantiū aliq̄s res. sic̄ fit in traiectō ib⁹ ꝓ ioculatores vl̄ ꝓ mimos. Aliꝰ modus fit etiā sine virtute demonū vtpote nāliter ꝟtute corpoꝝ nāliū vel etiā mineraliū q̄ quit hñt ꝑñt fm q̄ndaz virtutē hmōi rebus inditā rem oñdere vel facē apparere nō sic̄ est. Ūñ Tho. j. pte. q. .cxiiij. artic̄. iiij. ⁊ fm alios plures q̄dā herba succēsa seu accēsa fumigās facit trabes apparere serpētes Tertiꝰ modus delusionis est q̄ fit ꝓ demones deo tñ ꝑmittente. Possūt em̄ demones ex nā vt patuit q̄ndā ptātem sup q̄sdā res inferiores q̄s ꝑñt exercere circa illas q̄n deꝰ sinit vt tunc etiaz res appareāt aliter q̄z sint. Pro q̄ notāduz tertio q̄ demō pōt q̄nq; modis illudere aliquē q̄ iudicat rem aliter q̄z est. Primo artificiali traiectione vt dictū est. q̄a quicq̄d hō scit ꝓ artē meliꝰ ipse scire potest. Scdo modo naturali applicatione alicuiꝰ rei vt dictū est ꝓ interpositionē alicuiꝰ corpis vt alterū occultet vel etiaz ex fantasijs hoīm illas pturbādo. Tertio modo vt q̄n in assumpto corpe ostendit se esse aliquā rem q̄ nō est. sicut Greg. in ꝑmo dyalogoꝝ. narrat ꝺ monitali q̄ comedit lactucā q̄ tamē vt ipe demon fassus fuerat lactuca non ꝫ demon in lactuce. specie aut in ipsa lactuca erat. vel etiaz ꝓtigit Anthonio in massa auri quā in deserto repperit. vel etiā q̄n hominē veruz tegit ⁊ facit vt brutū animal videat ꝓut iam dicet. Quarto modo vt q̄n turbat organū visus vt videat res nubilosa q̄ est clara vl̄ econuerso vt vetula appareat iuuēcula. Nam ⁊ post fletū apparet aliter lumē q̄z ante. Quinto modo vt i imaginatiuā potētiā opando ⁊ trāsmutationē spērum sensibiliū ꝓ cōmotionē humoꝝ vt supra tactū est faciendo vt tūc quasi recētes ⁊ noue apparitiones in ipsis potētijs sensitiuis causent. Et sic tribus vltimis modis demō illudere pōt ꝑstigiosa arte sensus hois ⁊ etiā secundo modo. Ūñ nulla difficultas q̄n membrū virile occultare ꝑstigiosa arte velit. Euidens indiciū siue experimentū qđ nobis in officio inquisitionis exñtibus reuelatū fuit infra ponet̄ vbi de his ⁊ alijs fact̄ plura recitant̄ in scda pte tractat⁹.

Quomodo maleficiuz a defectu naturali potest discerni.

Accidēt alis questio cuz certis alijs difficultatib⁹. Et si q̄rit Petro ablatū est membrum ignorat aūt an ꝓ maleficium seu alias diuina ꝑmissione ꝓ demonis potentiā sit ablatū sunt nemodi cognoscendi ⁊ discernēdi inter ista. Ñderi pōt q̄ sic. Primo q̄ tales quib⁹ accidūt vt plurimū sunt adulteri seu alias fornicarij. Unde dū amasijs nō ad nutū seruiūt seu eas relinq̄rere volūt alijs adherēdo tūc in vindictaz talia ꝓcurant. aut alias potentiā illius mēbri aim putāt. Scdo cognoscit̄ per hoc q̄ nō est durabile. Nam si non sit ex

maleficio tūc nō ē durabile. ꝫ quā doꝙ redibit. Sed hic iterū suborit dubitatio an hoc sit ex natura maleficij ꝙ nō sit durabile. Rñdetur ꝙ potest esse ppetuū ⁊ durare vsꝙ ad mortē. sicut etiā de impedimento maleficiali in matrimonio. Judicant canoniste ⁊ theologi ꝙ reperit temporale ⁊ ppetuū. Unde dicit Goffre. in sūma. Maleficiū nō potest solui semp p illum qui fecit. vel quia est mortuus. vel qa nescit delere ipsum. vl quia maleficiū est perditū. Añ a simili dicē possum⁹ ꝙ maleficiū petro illatū erit perpetuū. vel qr illa maleficia q̄ fecit nō potest euz sanare. Sunt em̄ maleficē in triplici genere. Una q̄dam sanant ⁊ ledūt. Quedā ledūt. ꝫ sanare nequeūt. Quedā tm̄ modo sanare videnť. i. lesiones ammouere vt inferius patebit. sic em̄ nobis contingit. Unde due malefice mutuo rixantes dum vna alteri improperaret. vna dixit. Nō sum tam pessima sicut tu quia quos ledo sanare scio Vel etiaz durabit vbi ante eius sanationē malefica discederet vel locum mutādo vel ab hac vita discedēdo. Una ⁊ sctūs Tho. dicit. Maleficiū q̄libet ita pōt esse ppetuuz ꝙ nō pōt hīe humanū remediū qr ⁊ si habz remediū nō est tñ hoc homini notū vel licitū. licet de⁹ possit ꝓstare remediū p sctm̄ angelū demonē licet non maleficā cogendo Verūtamē summū remediū ꝯ maleficiū est penitētie sacramentū. ex de frigid. Nam ⁊ infirmitas corpalis sepe puenit ex pctō. extra de peni. cū infirmitas, q̄liter etiā maleficia sint auferenda. patebit in tertia pte tract⁹. ⁊ in scda pte. capl'o. vj.

tres alie differētie tangunť.

Solutiones argumentorum.

Ad primū. ꝙ nulli dubium dn sicut deo pmittēte occidere pñt homies. ita ⁊ mēbrum illud seu alia offerre possunt vere ⁊ realiter. Sed tūc demones nō opanť p maleficas de q̄bus iam mētio habeť. Et p hec etiaz ad sc̄m ptz solutio. Ad illud ꝙ qr deus amplius pmittit vim generatiuā maleficiarī ꝓpter ꝛc. ꝫ etiā permittit vt illud mēbꝝ veret realiter auferať. non valet vt semp hoc fiat quia nō esset p modū maleficij hoc fierī. nec etiā malefice hoc affectāt dum talia opanť ꝙ nō habeāt potestatē restituēdi mēbrū q̄n volunt ⁊ sciunt. Ex quo patet ꝙ nō vere sed ꝓstioſa arte auferť. Ad tertiū de cōuersione vxoris loth dicimus vera fuit ⁊ nō ꝓstigiosa arte. nūc aūt loquimur de arte ꝓstigiosa. Ad quartum ꝙ demones possunt inducere alīquas formas substāriales ꝫ etiā auferre. Dr̄ q̄ntuz ad magos pharaōis ꝙ feceř veros ſpēres. ⁊ pñt demones circa aliquas impfectas creaturas adminiculo alicuius alterius agentis aliquos effectus p ducere que nō possunt circa hoies de q̄bus deo magis ē cura. Juxta illud. Nunq̄d deo cura est de bob⁹ Possunt tamē semp vt dic̄tū ē deo pmittente hoibus etiā nocere vere ⁊ realiter. aut etiā ꝓstigiosa arte. et p hec etiaz patet solutio ad vltimū argumentum.

Questio decima an malefice operantur circa homines in bestiales formas prestigiosa arte illos transmutando.

Parto ipa ve
ritas declarat vbi etiã homines trãsformãt in bestias. qd qualiter fiat arguit q nõ sit possibile ꝫ fieri vicesimosexto questione. v. Episcopi. ex ꝫsilio acquirensi. Quisqs credit posse fieri aliquam creaturã aut melius aut deterius immutari aut trãsformari in aliam specẽ. vel aliã in similitudinem nisi ab ipo creatore q omia fecit ꝛ p quẽ omia facta sunt. pculdubio infidelis est ꝛ pagano deterior ꝛ vtamur argumentis scti Tho. in .ij. snia. di. viij. An demões possint imprimere in sensus corpales pstigijs deludendo. Vbi pmo argit q nõ. Nã illa forma bestie q videtur oportet q sit alicui. ꝫ nõ põt eẽ tm in sensu. qr sensus nõ hz aliquã specẽ nisi a rebus acceptã. ꝛ ibi nõ ẽ vera bestia p auctoritatẽ Can. allegatã. nec itez põt esse in re q videt sicut q mulier videat bestia. quia due forme substãtiales nõ pñt. esse in eodẽ sil' ꝛ semel. ḡ cũ illa forma bestie q videt nullibi possit esse ideo nulla pstigiosa illusio i oculo vidẽtis fieri pt. cũ visio p aliquã formã necessario hẽat termiari. Preterea si dicat q forma illa sit in aere circũstãte. ꝫ nõ pt eẽ. tũ qr aer nõ ẽ susceptiuus altcui⁹ forme seu figure. tuz etiã qr nõ sp vn⁹ ꝛ idẽ aer circa illã psonaz ꝓpt fluxibilitatẽ manere pt pcipue qñ mouet tũ etiam qr sic videret ab oib⁹ talis trãsformatio qd tñ nõ fit qr demones nõ vident ad mín⁹ sctõz virorz visiones decipe. Preterea sensus visiu⁹ seu potẽtia visiua ẽ potẽtia passiua. ꝫ oẽ passiuũ mouet ab actiuo sibi ꝓportionato. actiuũ aũt ꝓportionatũ sensui ẽ duplex. Unũ q̃si originas actũ. s. obiectũ. Aliud aũt q̃si deferẽs sic medijũ. ꝫ forma illa q videt nõ põt esse obiectũ sensus. neqz etiã mediũ q̃si deferẽs. De pmo. s. q nõ põt eẽ obiectũ qr a nulla re sumi ptvt in pcedenti argumẽto tactũ est cuz nõ sit in sensu a re accepta. nec in ipsa re nec etiã in ipso aere q̃si i medio deferẽte vt pus tactũ est in tercio argumẽto. Preterea si demõ mouet vim cognitiuã interiorẽ aut ꝫ facit se obijciẽdo virtuti cognitiue. aut ꝫ facit imutãdo ipsam. nõ aũt ꝫ facit se ei obijciendo. qr oporteret q vel assumeret corpus. ꝛ sic nõ posset interi⁹ ingredi ad organũ imaginationis. cum duo corpa nõ sint simul in eodem loco. neqz in assumendo fantasma. qd etiam esse nõ potest. qr fantasma nõ est sine q̃ntitate. Demõ aũt omi q̃ntitate caret. sil'r etiã nõ põt hoc facere imutando. qr aut imutaret alterãdo qd videt nõ posse facẽ. qr ois alteratõ fit p q̃litates actiuas q̃bus demones carẽt. Aut imutaret trãsmutãdo siue localiter mouẽdo qd videt eẽ incõueniẽs duabus rõnib⁹. Primo q̃dẽ qr trãsmutatio organi nõ posset fieri sine sensu doloꝛ. Scõo q̃a fm ꝫ demõ nõ oñderet hoi nisi nota cũ tñ Aug⁹. dic. q oñdit hoi formas ꝛ notas ꝛ ignotas. ḡ videt q demones nullo mõ pñt imaginatõnẽ vel sensum hois decipe. Sed ꝫ Aug. xviij. de ciui. dei. dicit q trãsmutationes hoim in aialia bruta q dicunt arte demonũ facte non fuerũt fm veritatẽ ꝫ solũ fm apparentiã. Hoc aũt fieri ñ possz si demões hũanos sensus trãsmutare nõ pos-

sent. Preterea alludit t auctoritas Aug. in li. lxxxiij. q. q etiã pri⁹ allegata fuit. serpit hoc malũ demõis p oẽs addit⁹ sensuales ꝛc. Rñsio si lector voluerit sup modũ trãsmutã di inspicẽ inueniet i scõa pte opis. capñ. vj. varios modos. Ad pñs tm mõ scolastice ꝓcedẽdo. dicam⁹ trium doctoꝝ sniam ꝯcordantes. in eo q diabol⁹ ꝑt fantasiã hois decipe. vt hõ ver⁹ aial videat. inter ꝙs etiam vltima subtilior ceteris. q t scti Tho. est. Et ꝑma est dñi Anthonini in prima pte sũme. tit. v. c. v. §. v. declarãtis. q diabol⁹ fantasiã hois ad decipiẽdũ qñq opat. t ꝑcipue circa illusionem sensuũ. t declarat naturalit rõne. canonis auctoritate t expimẽtoꝝ mltiplicitate Primũ sic. Corpa naturalit sbdũtur t obediũt nature angelice ꝯtũ ad motũ localẽ. Angeli etiã mali si amiserit gram. nõ tn vtutem naturalẽ. vt sepius supra tactũ est. Cũ aũt potentia fantastica siue imaginatiua sit corpalis. i. affixa organo corporeo naturalit sbditur etiã malis. vt possint eã trãsmutare causando varias fantasias ex descensione humoꝝ t spirituũ ad ꝓncipiũ sensitiuũ ꝓcurata ab eis. Hec ille. t sbdit. Vtz t ex h canõe. xxvj. q. v. epi. Illõ nõ est obmittẽdũ q qdã scelerate mulieres post satban retro ꝙuerse demonũ illusionib⁹ t fantasmatibus seducte. credũt se t ꝓfitent cũ dyana horis nocturnis dea paganoꝝ. vl cũ herodiade. t cũ innũera multitudine mulieꝝ equitare sup qsdam bestias. t multa terraꝝ spacia in tẽpeste noctis silẽtio ptrãsire. t infra Quapropt sacerdotes ꝓdicare debẽt ppto dei. vt nouerint oino hec falsa esse. t nõ a diuino ꝟ a maligno spũ talia fantasmata mẽtib⁹ fideliũ irrogari. siqdem ipe sathanas trãsformat se i diuersaꝝ psonaꝝ spẽs ac qꝫ silitudines. t inẽtes quã captiuas tenet. i sõnis deludẽdo p deuia qqꝫ deducit. Et q dez intellect⁹ hui⁹ canonis i prima qstiõe tact⁹ est q adqtuoꝝ q ꝓdicãda sunt. Sz q nõ valeãt etiã vehi vbi ꝟ affectãt t nõ impediũtur diuina ⁊tute. sic nõ essz verus intellect⁹. qz sepissime hoies iuiti t nõ malefici per multa terraꝝ spacia corpalit trãsferãtur. Sed qz vtroqꝫ mõ ꝑt fieri seqtur i ꝓfata sũma t in. c. nec mirꝝ. ea. q. Aug⁹ narrat. q i libris gẽtiliũ legit de qdaz magis dicta circes. q socios vlixis mutauerat i bestias. qd magici prestigijs poti⁹ fingebat. qꝫ in reꝝ veritate ꝓpleret alterando fantasias hoim. Vtz hoc etiã per plura exẽpla. Legit em in vitaspatrum. q qdaz iuuencula qz assentire noluit cuidaz iuueni de turpitudie eã sollicitãti. ipe iuuenis turbat⁹ ex hoc. a qdaz iudeo ꝓcurauit maleficiũ fieri contra illã. quo pacto. mulier ꝙuersa ẽ in equã. que ꝙuersio nõ fuit fm rei veritatez. ꝟ fm ludificationẽ demonis immutãtis fantasiam t sensum ipsi⁹ mulieris. t aspicientũ eam. vt videret equa q erat ⁊ta mulier. Ita ducta ad btm machariũ. nõ potuit diabol⁹ ita operari q illuderet sensus eius sicut aliꝝ propter suam sctitatẽ. nã sibi videbat muler vera nõ equa. cui⁹ tandẽ oõne liberata est ab illa illusione. dicens hoc sibi accidisse quia nõ vacabat diuinis. nec frequẽtabat sacramẽta vt decebat. Ideo diabol⁹ potestatẽ habuerat super eã. t si alias esset bouesta

Pōt igit diabol⁹ p ꝓmotionē inte
riox spirituū t humox opari ad i-
mutādū actuz t potentiā nutritiue
sensitiue. t appetitiue. t cuiuscūq
potētie corpalis organo vtētis. ſm
brm Tho. j. p. q. cxj. Sic credi pōt
fuisse gestū sup symonē magum in
incātationib⁹ suis q de eo narrant
Sed nihil hox pt diabol⁹ facē nisi
deo pmittēte. q cum angel⁹ suis bo-
nos freqnt repimit malicia ei⁹ deci
pere nos t nocē qrētis. Vñ dic au
gustin⁹ loqns de maleficis. Hoi sūt
q pmissu dei elemēta ꝓcutiūt hoim
mētes pturbāt imin⁹ ꝓfidētiū in ꝺo
xxvj. q. v. nec mix. Hox etiā opati
one p maleficā artē fit. qñq vt vir
nō possit vidē vxorē. t ecōuerso. t
hoc p imutationē fantasie repñtan
do ei talē. vt rem odibilē t horribi
lem. Ype etiā diabol⁹ vigilātib⁹ t
dormientib⁹ suggerit repñtatiōes
turpiū fantasie ad decipiendū t in
ducēdū ad malū. Hex qz pctm nō
ꝓsistit in imaginatōe ꝫ in voluntate
Ꝺo ex hmōi fantasijs p diaboluz
suggestis t alterationib⁹ varijs hō
nō peccat. nisi voluntate ꝓpria pctō
assentiat. Scda snia ad idē moder
nox doctox declarātes. primo q̄d
sit pstigiū. t quot modis demō pt
hmōi illusiones causare. Hic nota
q Anthoni⁹ allegat ea q in pcedē
ti. q. ix. tacta sunt. vñ nō est opus il
la reuocare. Tercia snia ē scti tho.
t est rñsiua sup argumētū quo q̄ri
tur. vbi sit illa forma bestie q̄ videt
Aut in sensu. aut i re. aut i aere cir-
cūstāte. t ē talis. q illa forma bestie
q̄ videt nō est nisi i sensu primo intre
riori. t p fortē imaginationē resul-
tat in sensuz exteriorē q̄dāmō. t q
ibi sit pt p demonis opationē ꝓtin
gere dupl'r. Uno mō vt spēs aiali-
um dicam⁹ q̄ sunt i thesauro imagi
nationis reseruate. fluāt opatione
demonū ad organa sensuū interio
rum. sic etiā in sōno ꝓtingit. put su
pra declaratum est. Et ideo qñ ille
spēs ꝓtingūt organa sensus exteri-
oris puta visus. videt acsi eēnt res
pñtes extra t actu sentirēt Ali⁹ mo
dus pt eē ex imutatōe organox in
teriox. qbus mutatis fallit sensus
iudiciū. sicut pz in eo q̄ hz gustum
corruptū. cui oia dulcia videt ama
ra t pax differt a pmo. Hoc āt facē
pñt etiā hoies vtute q̄rūdā rex na
turaliū. sicut ad vaporationē cuius
dam fumi trabes dom⁹ vident ser-
pētes. t multa expimēta hui⁹ inue
niūtur. vt etiā supra tactū est.

Solutiones argumentox.

Ꝺ argumēta pz ad primū
q textus ille sepe allegat.
t male intelligit. Hā quo
ad hoc q loquit de trāsformatione
in altā speciē vel similitudinē. decla-
ratū est q̄liter hoc fieri pt pstigiosa
sa arte. Sed quo ad hoc q dicit nō
possit fieri aliq̄ creatura virtute de
monis. si capitur fieri ꝓ creari. ma
nifestū est q nō. si vero capit fieri
pro naturali ꝓductione. sic certuz
est q pñt facere aliq̄s creaturas im
pfectas. Ꝺō q̄liter fit declarat san
ctus Tho. vbi supra. Haz dicit. q
oēs trāsmutatōes corpalium rex q̄
pñt fieri p aliq̄s vtutes naturales.
ad q̄s ptinent semina q̄ in elemētis
hui⁹ mūdi inueniūtur. puta i terra
vel aq̄s. sicut relinquūt sua semina
serpētes t rane. t his sil'ia. pñt fie-
ri p opationes demonū hmōi semi
nib⁹ adhibitꝫ. sicut cū aliq̄ res trās
mutat i serpētes vl' ranas q̄ p putre

factionē generari pñt. Ille vo trās mutationes corporaliū rerum que nō possunt. virtute nature fieri nullo mō opatione demonū ſm rei veritatē pfici possunt. sicut ꝙ corpus humanū mutaret in corpus bestie. aut ꝙ corp⁹ mortui reuiuiscat. qđ si fieri videat apparentia est prestigiosa. aut diabolus i assumpto corpore se agitat corā hoīb⁹. fortificāt ista. Nā albert⁹ in li. de aīalib⁹ vbi querit. An demones seu etiā dicamus malefici possint facē vera aīalia Rñdit ꝙ sic deo pmittēte. ⁊ hoc quo ad impfecta animalia. sed non possunt in instāti sicut deus facere ſ motu quodā licet subito sicut ptz de maleficꝫ. Exod. vij. sup isto. Vocauit pharao sapiētes dicit. Demones discurrūt p mundū ⁊ colligūt diuersa semīa ⁊ eoꝝ adaptatiōe pñt prūpe diuerse spēs. Et glo. ibidez sic dicit. Dū p incātatōnē demonū malefici aliq̄d efficē conant discurrūt p mūdū ⁊ semina subito eoꝝ đ q̄b⁹ hoc agitāt afferūt. ⁊ sic ex illis pmittēte deo nouas spēs reꝝ pducūt. Hec etiā supi⁹ tacta sūt. At vbi si difficultas suboriret. An talia facta demonū eēnt opa miraclosa dicēda. Rñsio patuit ex p̄cedētib⁹. ꝙ etiā demones aliq̄ vā miracula facere pñt ad q̄ virt⁹ nature pticularꝫ se extēdere p̄t. Et licet talia sint vera nō tñ ad veri ꝯgnitōz ab eo fiūt. ſm quē sensuz opa antixp̄i pñt dici signa mēdacia. qꝛ ad seductōez hominū fiūt. Ptz ⁊ solutio ad aliđ argumētū de subiecto forme dicam⁹ Bestie forā q̄ videt nō ē i aere nec in ip̄a re. vt patuit. ſ i ip̄o sensu. ꝓut ex snia scti tho. vt supi⁹ declaratū ē. Ad illud qđ oē passiuū mouet ab actiuo sibi ꝓportionato ꝯcedit. Et qñ subinfert ꝙ forma illa que videt nō pōt esse obiectū originans actū seu eliciens eo ꝙ a nulla re sumat. Dr̄ ꝙ imo a re qꝛ a specie sensibili in imaginatōe reseruata quā educere pōt ⁊ imaginatiōi seu etiā sensitiue potentie offerre potest vt supradictū est. Ad vltimū dđm. ꝙ demon nō imutat potentiam sensitiuā et imaginatiuā se ei obijciēdo vt ostensuz est. ſ eā trāsmutādo. nō quidē alterādo nisi q̄tuz ad motuz localē. qꝛ nō pōt de se imp̄mere nouas spēs vt dictū est. immutat aūt trāsmutādo. i. localiter mouēdo. et hoc iterū facit nō substātiā organi diuidēdo vt sic cōsequat sensus doloris. ſ mouēdo spñs ⁊ humores. Q̄ autē vlteri⁹ obijcit. ꝙ sequeret ꝙ ſm hoc demō nō possit aliq̄d noui hoī demōstrare ſm imaginatiuā visionē. Dicēdū est ꝙ nouū aliq̄d potest intelligi duplicit. Uno modo totaliter nouū ⁊ ſm se ⁊ ſm sua p̄ncipia. ⁊ ſm hoc demō nō pōt aliquid nouū hoī ſz visionē imaginariā demonstrare. nō em̄ pōt facere ꝙ cecus nat⁹ imaginet colores vl ꝙ surdus natus imaginet sonos. Alio modo dr̄ aliq̄d nouū ſm spēz totius. puta si dicam⁹ esse nouū in imaginatiōe ꝙ aliq̄s imaginet mōtes aureos quos nunq̄ vidit qꝛ tñ vidit ⁊ auꝝ ⁊ montē p̄t naturali motu imaginari fantasmata aurei mōtis. ⁊ hoc modo potest demō aliq̄d noui imaginationi offerre.

Quid de lupis interdum homines ⁊ pueros ex cunabulis rapientes et comedentes sentiendum sit. an etiam prestiosa arte per maleficas.

Incidetalis questio ō lupis
i interdū homies ꝛ pueros e
domib⁹ rapiētes ꝛ comedē
tes ꝛ cum magna astucia discurrē-
tes ita vt neq; aliq̄ arte aut potētia
ledi aut capi valeant. Dicendū est
q̄ hoc interdū habet naturalē cau-
sam. interdū vo prestigiosam artez
dū p maleficas ꝓtingūt. De primo
Albertus in de animalibus dicit q̄ ex
q̄nq; causis ꝓuenire pōt. Aliq̄n ꝓ-
pter famis augmentū sicut ꝛ cerui
aliq̄n ꝛ alie bestie hoib⁹ appropin
quāt. Aliq̄n ꝓpter ferocitatē viriū
ꝛ hoc in regionib⁹ frigidis ꝛ ettaz
q̄n hūt catulos. Sed q̄ ō his nihil
ad ꝓpositū dicim⁹ q̄ demonū illu-
sione fiūt. q̄n de⁹ ꝓp̄t pctā punit alī
quē pp̄m. Juxta illud Leuit. xvj.
Si nō feceritis mādata mea mittā
in vos bestias agri q̄ ꝓsumāt vos ꝛ
pecora vīa. ꝛ Deut. xxxij. Dentes
bestiaꝝ immittā i eos cū furore ꝛc.
Per quē aūt modū An sint veri lu
pi vl̄ demones in formis sic appa-
rentib⁹. dicit q̄ sunt veri lupi ꝫ ob
sident a demonib⁹ vel agitant du-
plici modo. Uno mō absq; malefi-
cox opatione sicut q̄dragintaduo
bus pueris cōtigit a duobus vrsis
de silua exeūtibus quos tugulaue
rūt ꝓpter irrisionē factā heliseo ꝓ-
phete dicēdo. ascēde calue ꝛc. Et ō
leone q̄ ꝓphaz dei tussuz nō implē-
tē occidit. iij. reg. xiij. Et hīstoria ō
cpovienēsi. q̄ letanias mīores isti-
tuerat añ ascensionē dñi eo q̄ lupi
ciuitates intrātes hoies vorauerī
publice. Alio mō etiā maleficox il
lusione. sicut Guill. vbi ꝫ narrat ō
q̄dā viro q̄ se ꝙuerti putabat in lu-
pū certis tpib⁹ q̄b⁹ i antris latitabat
Illuc eīm certo tpe iuitz sibi interi
cū fix⁹ manēt videbaī q̄ lup⁹ ipe fa
ctus circūiret pueros deuorādo. ꝛ
cū illō realit solū demō q̄ndā lupū
possidēs facēt putabat falso se som
nias circūire. ꝛ sic tādiu demētat⁹
fuit q̄usq; iuēt⁹ ē iacē i silua rapt⁹.
Delectat in bis demō vt paganox
errorē q̄ boies ꝛ vetulas in bestias
mutari credebāt. iducat. Uñ discer
nit q̄ ex stngl̄ari dei pmissiōe ꝛ de-
monū ope tl̄ia eueniūt ꝛ nō ex nāli
alīq̄ effectu. q̄n nl̄a arte aut potētia
ledi aut capi pñt. sic vicē. i spe. hist.
li. vj. xl. narrat. In gallia inḡt ante
xp̄i incarnatōnē ꝛ añ bellū punicū
lup⁹ vigil evagina gladiū abstulit.

Questio. xj. q̄ obstetrices male-
fice ꝓceptus in vtero diuersis mo-
dis interimūt aborsum ꝓcurant. ꝛ
vbi hoc non faciunt demonib⁹ na-
tos infantes offerunt.

Dito sexto et

q Septio insit vitas supradi
cta ꝓbaī p q̄tuor hōrēdos
act⁹ q̄s circa ifātes i vtero ꝛ ex vte
ro mr̄is exercēt q̄ cū p mlieres de-
mones exercere habēt ꝛ non p vi-
ros. iō port⁹ mulieres q̄ viros sibi
associare ille insatiabilis homicida
satagit ꝛ sunt hmōi opera. Nam ca
noniste plusq; theologi de malefi-
ciali impedimento tractātes vbi su
pra. Dicūt q̄ maleficiū fit nō soluz
ne q̄s actū carnalē exercere valeāt
de quo supra tactū est. Sed etiā fit
ne mulier ꝓcipiat vl̄ si concipit. q̄
tūc aborsum faciat. Et addit terti⁹
modus cum quarto q̄ vbi aborsum
non ꝓcurāt q̄ tūc infantē ꝓsumūt
vel demoni offerūt. De p̄mis duo-
b⁹ mōis nō ē dubiū cuz p nālia bō
absq; demonū auxilio vt p herbas
vl̄ alia impedimēta ꝓcurare posset q̄
mulier nō possz generare vl̄ ꝓcipe

vt supra tactū est. Sz de alijs duobus q etiā a maleficis pcurant dissere ducē. nec opus ē argumēta deducē vbi euidētissima indicia t experimēta hec reddūt credibili9. Et de ꝓmo q certe malefice ꝓtra būane nature inclinatōez. imo aduersus oīm bestiaz ꝓditiones. lupina dūtaxat spē excepta infantes deuorace t comedē solēt. Est inqsitor cuman9 de q supra mētio habita ē. q hec nob retulit. q ea de cā ab incol comitat9 burbie vocat9 ad inqsitionē faciēdā. eo vicz q qdā cū pueruz ex cunis amisisset. t explorādo quētionē mulier nocturno tpe vidisset t ppēdisset infantē occidi. t liqre ebibito deuorare. Jō vt pri9 tactū est vnico āno q t fuit ānus p xime elapsus. xl. t vnam maleficas igni tradidit. certe alijs ad domini um archiducis austrie Sigismūdi fugā captētib9. assunt p ꝓfirmatōe hui9 scripta qdaz Joānis nider in suo formicario. cui9 vtiqz t eoruz q scripsit recēs memoria supest. Ān nō incredibilia sic apparēt existūt ꝛ b q maiora dāna in his oibus obstetrices malefice pcurāt prout malefice penitētes nob t alijs septus retulerūt dicētes. Nemo fidei catholice amplio nocet qz obstetrices vbi em pueros nō interimūt tūc q si aliqd acturi foris ex camerā insā tē deferūt t sursuz in aere eleuātes demonib9 offerūt. Modus aūt in hmōi flagicijs q obseruat. in scda sā pte patebit. t. c. vij. quā t aggredi necesse ē pri9 vnica dūtaxat decisione qstionis de pmissione diuina pmissa. Dictū est em a pncipio tria necessario ad maleficiū effectuz pcurrē. demonē cū malefica t diuinā pmissionē. Questio. xij.

Einde cōsiderā

d dū est de ipa pmissione diuina. circa quā qtuor qrūtur. Pmo. an necessariū sit ipam pmissionē ad maleficialē effectū pcurrē. Scdo q de9 iuste pmittit creaturā ex nā peccabilē etiā actū maleficialē t alia horrēda flagitia ppetrare. alijs duab9 pmissionib9 ꝓsuppositis. Tertio q maleficiorum flagitia cūcta mala q de9 fieri pmittit excedūt. Quarto qualiter hec materia sit populo publicāda.

Jrca terciū pri

c cipale hui9 pme ptis tāgens diuinā pmissionē querit. An diuinā pmissionem in his opibus maleficoz ꝓmēdare ita sit catholicū q eius oppositum. s. redarguere illaz oīno sit hereticū. Et arguit q nō sit hereticū asserē. q de9 tātā ptātē nō pmittat diabolo in hmōi maleficijs. refutare. n. illa q in ꝓtumeliā creatoris pīnt cedē ē catholicum t nō hereticū. Sz asserē q diabolo nō pmittat. talis ptās nocēdi hoīb9 ē catholicū. ꝓbat. qz oppositum asserē videt cedē incōtumelijs creatorꝫ. Nā seqt q nō oia sint sb iecta diuīe puidētie. eo q ois sapiens puisor excludit defectū t malū qtū pt ab his qz curā gerit. Cū aūt ea q p maleficia fiūt si a deo pmittūtur ab eo nō excludūt. t si ab eo nō excludūt nō erit sapiēs puisor ipe de9. t sic nō sbsūt oia sue puidētie. qđ qz falsuz ē tm o b falsum q de9 pmittat. Preterea ille aliqd pmittit fieri qđ possz impedire si vellet aut q nō pt impedire etiā si vel

let. sed neutꝝ illoꝝ deo ꝑt ꝟuentre
Nō primū qꝛ talis tudicaꝫ inuidꝰ
nō sc̄m qꝛ talis tudicaꝫ impotēs.
Tūc querit incidētaliter. hoc ma-
leficiū petro accidit. ⁊ deꝰ potuit i
pedire ⁊ nō fecit. ergo deꝰ est inui
dus seu nō hꝫ curā de oibꝰ. Si ꝟo
nō potuit impedire etiam si vellet
tūc nō est omps. q̄ oia sicut incon-
uenies est asserere. s. deū nō hīe cu
rā oim ⁊c̄. ergo ⁊ ꝟ q̄ maleficia ex
dei pmissione ꝓtingūt Preterea. q̄
cunq; dimittit sibi ⁊ est dns actuū
suoꝝ nō subest pmissioni aut pui-
dētie alicuiꝰ gubernātis. ꝫ hoies
sibiꝫ pis dimittūtur a deo. fm illud
Eccl̄. xv. Deꝰ ab initio ꝓstituit ho-
minē ⁊ relīq̄t eum in manu consilij
sui. spēaliter etiā mali in suis oper
bus reliquūtur. fm illud. Dimisit
eos fm desideria cordis eoꝝ. igit
nō ofa mala diuine pmissiōi sb̄dūt
Preterea Augꝰ dicit in Ench̄. si-
cut etiam pbs in. ix. metaph̄. Me-
lius est q̄dam nescire q; scire vt vi-
lia. ꝫ oīe qd̄ est meliꝰ est deo attri
buēduꝫ. ergo deꝰ nō impedit se de
illis vilissimis maleficoꝝ operibꝰ.
vt illa pmittat vel nō. Ad idē apls
ij. Coꝝ. ix. Non est deo cura de bo
bus. ⁊ eadē rōne de alijs irrōnali-
bus creaturꝫ. vñ q̄n maleficiaꝫ vel
nō. nō est deo cura. nec etiā eius p
missione q̄ ex eiꝰ prouidentia ꝓce
dūt sb̄dūtur. Preterea q̄ ex necessi
tate ꝓtingūt ꝓuidā pmissionē non
req̄rūt sicut nec prudētiā. Ptz hoc
p phm in. vj. Ethi. Prudētia est re
cta rō ꝓtingētiū de q̄bꝰ est ꝓsilium
⁊ electio. ꝫ plures effectꝰ maleficia-
les ex necessitate ꝓtingūt. puta q̄n
ex aliq̄ cā ⁊ influētia corpoꝝ cele-
stiū accidūt infirmitates. vel aliq̄

alia q̄ nos tudicamꝰ maleficia. Ān
non sp subdūtur diuine pmissioni.
Preterea si pmissione diuina ho-
mies maleficiātur. tūc q̄ritur. Cur
potiꝰ sup vnū q; sup aliū. Si dicaꝫ
q; ꝓpter pcta q̄ magis abūdant in
vno q; in altero. hoc videt esse fal-
sum. qꝛ tūc maiores pctōres ampliꝰ
maleficiarentur. cuiꝰ ꝟriū duꝫ appet
eo q; minꝰ in mdo sic punitur Ju
xta illud. Bñ est oibꝰ qui ꝑuaricāt
ita etiā maleficiātur Ptz deniq; ex
eo q; inocētes pueri ⁊ alij iusti am-
pliꝰ maleficiunt. Sꝫ ꝓtra deꝰ pmit
tit licet nō velit malū fieri. ⁊ hoc ꝓ
pter pfectōem vniuersi. Dyonisiꝰ
tij. c. de di. no. Erit malū ad oēs. i.
pfectōez vniuersi ꝓferēs. ⁊ Aug. in
Enche. Ex oibꝰ bonis ⁊ malis ꝓsi-
stit vniuersitatis admirabilis pul-
critudo. Inq̄tū etiaꝫ illud qō ma-
lū dicit bñ ordinatuꝫ. ⁊ in loco suo
positū eminētiꝰ ꝓmēdat bona. ⁊ il
la magꝭ placeāt. ⁊ laudabiliora sint
dū ꝓpanꝫ malis. Jtē scūs Tho. i-
probat opinionē illoꝝ. q; licet deꝰ
nō velit mala qꝛ neq; creatura aliq̄
appetit malū siue appetitu natura
li. siue aiali. siue intellectuali. q̄ est
volūtas cuiꝰ obiectū est bonū. vult
tñ mala esse vl̄ fieri. hoc dicit eē fal
sum. qꝛ deꝰ neq; vult mala fieri. ne-
q; vult mala nō fieri. ꝫ vult pmittē
malū fieri. ⁊ hoc ē bonū ꝓpter pfe-
ctionē vniuersi. Quare aūt sit er-
roneū dicē. Deꝰ vult mala esse vel
fieri ꝓpter bonū vniuersi. dicit. qꝛ
nihil ē tudicāduꝫ bonū nisi fm id
qō ꝓpetit ei p se. ⁊ nō p accidēs. sic
virtuosus tudicaꝫ bonꝰ in intelle-
ctuali creatura. ⁊ nō in aiali. Ma-
lum aūt nō ordinaꝫ ad bonū p se. ꝫ
p accidēs. qꝛ ꝑter intēctionē eoꝝ q̄

malū opanť resultat bonuz. sic ꝑter intentōez maleficoꝝ. aut ꝑter intē-tionē tyrānoꝝ fuit ꝙ ex eoꝝ ꝓsecu-tione clarescerēt patiētia martyrum Rñsio. Questio ꝯta vtilioꝛ ad ꝑdi-candū. tāto etiā difficilioꝛ ad intelli gendū existit. Est em̄ int argumen-ta hoc ꝑcipuum non tā laycoꝝ ꝯ z quozundā sapientū. Maleficia tam horrēda vt supius tacta sunt nō ꝑ-mitti a deo causas diuie pmissionis huius ignozātes. ex q̄ etiā ignozan tia qz malefice nō suppzimunt ꝑ vl-tionē debitā iā totā xp̄ianitatem de populare vident. Ut ergo ad vtrāq; vtā iuxta theologoꝝ sniam docto z indocto satisfiat ꝑ discussiōes duaꝝ difficultatuz est rn̄dendum. z ꝑmo. Q; mūdus diuine ꝓuidētie ita sub lacet ꝙ ipe imediate oībus ꝓuidet. Scō ꝙ vniuersitatē maloꝝ q̄ fiūt siue in mal culpe. siue pene. siue dā ni ex duabus ꝑmis pmissionib⁹ cir-ca casum angeloꝝ z ꝑmoꝝ parentū iuste pmitttit. vñ z patebit ꝙ in his diffidere ptinacit heresim sapit cuz errozibus infideliuz tal se implicat. Quo ad ꝑmū notandū ꝙ ꝑsupposito illo ꝙ ꝓuidentia deo conueniat. Juxta illud Sap. xiiij. Tu aūt p̄ gubernas oia ꝓuidētia. oportet etī aū asserere ꝙ om̄a sint ita subiecta sue ꝓuidētie ꝙ etiā oīibus imme-diate ꝓuideat. qō vt pateat ostēda-mus ꝑmo ꝑ reprobatiōez cuiusdam cōtrarij erroris. Mā sup illud Job xxij. Nubes latibulum eius. z circa cardines celi pambulat. nec nostra cōsiderat. Quidam opinati fuerunt iuxta doctrinā scti Tho. j. p. q. xxij. Ponere tm̄mō scoꝛruptibilia subia cere diuie ꝓuidētie. ꝓut sunt substā tie sepate z coꝛpa celestia cū spēbus rex inferioꝝ q̄ etiā sunt scoꝛruptibi-lia. Jndiuidua vo spēꝝ qz sunt coꝛ-ruptibilia dicebāt nō subiacere. Ñ sic diuie ꝓuidētie dicebāt subiacere omia inferioꝛa q̄ in mūdo agunt. in vniuersali tm̄ z non in ꝑticulari seu singlari. Sz qz hoc aliis videbat in cōueniēs. vt de hoie nō esset āplioꝛ deo cura ꝯ de aliis aialibus. Jdeo rabi Moyses volēs mediuz tenere dixit ꝓcoꝛdādo cū ꝑmis. Coꝛrupti-bilia oia sic sunt idiuidua rex oīno nō subiacere diuie gubernatōi. ꝫ tā tūmō vniuersalia z alia q̄ tacta sunt Hoiez vo ab illa generalitate coꝛru ptibiliū excepit. z hoc xp̄t splēdoꝛē intellectus q̄ ꝑticipāt cū substātijs sepatꝫ. z sic fm̄ istā opinionē q̄cq̄d hoibus accideret in maleficijs esset ex ꝑmissione dei. nō aūt q̄cq̄d aiali-bus aut alijs terre frugibus eueni-ret. Et hec opinio lz sit virati ꝓpin quioꝛ ꝯ illa q̄ oīno ꝓuidētiā dei de rebus mūdi negabat asserēs mūdū casu esse factū sic̄ fuerūt Democri-tus z Epicuri. tm̄ etiā nō caret ma-gna falsitate. eo ꝙ necesse eēt dice-re oia diuie ꝓuidētie subiacere. nō in vniuersali tm̄. ꝫ etiā in ꝑticulari. vt nō solū maleficia hoiuz. ꝫ z iumē toꝝ z terre frugū ex diuina z ꝓuida ꝑmissiōe eueniūt. qō sic ꝑz. Ad tm̄ se extēdit ꝓuidentia z oꝛdināti a re-rum in finem ꝯtuz ipa causalitas se extendit. sic̄ a simili in rebus alicu-ius dominio subiectꝫ que int m̄ sub-iacent eius ꝓuidentie inꝯtum sibi existunt subiecte. Cum autem cau-salitas dei que est ꝑmum agens ex-tendit se ad omnia entia non solum ꝯtum ad ꝑncipia speciei sed ꝓetiam ꝯtuz ad ꝑncipia indiuidualia z nō solum incoꝛruptibiliūm. sed etiam

corruptibilium. Ideo sicut oia habent esse a deo. ita omnia sunt puisa ab eo. i. ad aliquem finem ordinata. Et hoc tãgit apostolus ad Rom. xiij. Que a deo sũt ordiata sũt. q. d. Sicut omnia a deo sunt. ita etiã omnia ab ipo ordiata sunt. z p psequẽs puidẽtie eius subiecte. qz puidentia dei nihil aliud esse noscit q̃z rõ. i. causa ordinis rez in finem. Dia ergo inc̃ptũ pticipãt de esse intm etiã subdunt diuine puidentie. Itez ds omia cognoscit nõ solum in vniuersali seu vniuersalia. imo z in pticulari seu pticularia. Et cum dei cognitio compat ad res creatas sicut cognitio artis ad artificiata. Ideo sic̃ omia artificiata subdunt ordini z puidẽtie artis. ita omnia subdunt ordini z puidẽtie dei. Sz qz p hec nõ satis fit vt intelligat q deus iuste p mittat mala fieri. z maleficia in mũdo. Iz intelligamus hoc q ipe sit puisor omnia gubernãs. quod qz cõcedit. ideo etiã deberet omne malũ ab his quoz curaz gerit excludere. Int hoies em̃ videmus ita fieri q sapiens puisor excludit defectum z malum q̃tum põt ab his quoz curã gerit. ideo ad intelligendum ista. cur nõ oia mala deus excludit. Notãdum q aliud est loq de puisore pticulari. z aliud de puisore vniuersali. Prouisor em̃ pticularis necesse habet malum excludere q̃tum põt. qz non potest ex malo elicere bonũ. Deus autem cuius sit vniuersalis puisor totius mundi. z potest ex particularibus malis plurima bona elicere. sicut ex psecutione tyrãnoz patientiã martyrum. z ex opibus maleficoz purgationem seu pbationẽ fidei z iustoz vt patebit. Ideo non hz deus oia mala impedire ne multa bõa deesse ptingat vniuersa. Unde Aug⁹. in Enche. Adeo mirificoz est omps deus q non sineret aliq̃ maluz esse in opibus suis nisi adeo esset omps z bonus vt benefaceret etiã ỹ malo. Et huius exemplũ etiã habemus in actionibus rez naturalium. Main corruptiões z defectus q accidũt in rebus naturalibus licz sint p intentionem nature particularz illius videlz cui talis corruptio contingit vt q fur suspendat vel q aialia in cibuz hominis occidant. sunt tñ de intentione nature vniuersalis vt videlz conseruant homines in vita z in bonis vt z sic bonum vniuersi pseruet. vt em̃ species rerum conseruant oportet vt corruptio vnius sit cõseruatio alterius. Occisiones em̃ animaliũ conseruat vitam leonum.

Declarant sup pmissionem diuinam q deus non potuit conferre creature vt ex natura esset impeccabilis.

q Uo ad secunduz q vniuersitatem maloz siue in culpis siue in penis iuste ds pmittat z presertim iam refrigescente z mundo ad occasum declinante declarat ex duabus ppositionibus necessario presupponendum quarum pma q deus non potest facere siue melius vt cuz timore dei loquamur. non est possibile vt natura creata vt est homo vel angelus haberet hoc q ex conditione sue nature peccare non posset. Secunda q ds iuste permisit hominem peccare vel temptari. quibus stantibus cum ad diuinaz puidentiam ptinet vt vnaqueq̃ creatura in sua natura relin-

quaꝫ dicere oportet. q̄ ex premissis impossibile est q̄ deus nō permittat maleficia fieri virtute demonum. Et primus quidem q̄ nō fuit possibile creature communicare q̄ peccare non posset ex conditōe nature. ostendit a doctore sancto in. ij. di. xxiij. ar. j. qr si hoc fuisset cōmunicabile alicui creature deus vtiq̄ cōmunicasset eo q̄ omnes alie cōmunicabiles bonitates t pfectiōes creaturaꝝ sunt cō municate saltem in genere vt vnio psonalis duaꝝ naturaꝝ in xp̄o. maternitatis t virginitatis in Maria. vnio gratuita in viatoribꝰ. vnio beatifica in electis. t sic de alijs. Cū ergo non legimus hoc alicui creature cōmunicatū. qr nec homini nec angelo. Juxta illud. Et in āgelis suis repperit prauitatem. certū est q̄ homini a deo nō pōt cōmunicare hoc q̄ ex natura sit impeccabilis hz hoc p gratiaz inueniāt. Secūdo ad idē qr si esset cōmunicabile t nō cōmunicaret vniuersum nō esset pfectuz. cuius pfectio in hoc cōsistit vt omnes bonitates creaturaꝝ cōmunicabiles in genere sint cōicate. Hec valet argumētum q̄ deus cum sit summe potēs t alias ad suam similitudinem homines t angelos creauit q̄ etiam hoc ꝓferre potuerit q̄ creatura ex ꝯditione sue nature haberet q̄ peccare nō posset. Vel etiam q̄ faceret vt habitus ille gratie qui ꝯfirmationem in bono causat esset pars essentialis nature angeli vel hominis vt sic fin naturale suum principium t naturalem ꝯditionem haberet cōfirmationem in bono. vt peccare nō posset. Nam primum argumentum nō ꝯcludit. qr hz deus sit summe potens sicut t summe bonus. nō tamē hoc ꝓferre potest nō ex imperfectione sue potentie. sed ex imperfectione creature. que impfectio ꝯsiderat primo q̄ hoc recipere nō potest nec potuit homo vel āgelus. Ratio. qr cum sit creatura esse suum dependet a creatore. sicut causatuz a causa sui esse t creare est aliquid ex nihilo facere. ideo si sibi relinquit deficit. cō seruat autem q̄diu cause influentiā recipit. Exemplum si vis de cādela que tādiu lucet q̄diu hz cerā. Quo stante notum est q̄ deus creauit hominem t reliquit eum in manu cōsilij sui. Ecclesiastici. xvij. Et similit angelū a principio creatōnis. Et hoc factum est p libex arbitrium cuius sicut ꝓprium est facere vel obmittere. ita ꝓprium est a sua causa recedere t nō recedere. Et qr hoc est posse peccare. posse ex libertate arbitrij a deo recedere. ideo nō potuit hoc homo vel angelus recipe. nec ei potuit a deo cōmunicari vt ex natura haberet libertatem arbitrij. t etiam ex natura hīet nō posse peccare. alia impfectio ex qua hoc nō potuit homini vel angelo cōmunicari est. qr implicat ꝯdictionem que qr in se non sunt factibilia dicimus deus nō potest illa facere. Sz potius dicēdum q̄ creature nō possunt ista recipere vt videlz aliq̄d sit viuum t mortuū simul t semel. Ita etiaz implicat vt aliquis habeat liberum arbitriuz ex quo possit cause sue inherere vel nō inherere. t q̄ possit non peccare. qr si non potest peccare nō potest cause sue non inherere. cum peccatum sit spreto incommutabili bono rebus mutabilibus inherere. Spernere autem vel non spernere est ex libertate arbitrij. Secundum eti-

am argumentū non valet. qz si gra confirmationis verteret creature i natura ita q ex principijs essentialib⁹ haberet nō posse peccare. tunc non haberet ex aliquo dono accidētali z gra nō posse deficere z peccare sed haberet hoc p naturā z tūc esset deus qd est absurdū. Hanc solutionē tāgit sctūs Tho. vbi supra in solutione vltimi argumēti. cū dicit q qñcunq alicui nature cōuenit aliqd accidens quod ex influentia superioris tantūmodo inest. non pōt inferior natura illud accidēs p se habere nisi efficeret nature superioris. sicut si aer illuminat in actu p ignē nō pōt eē q sit d natura sua lucidus i actu nisi fiat ignis. Dico g q cū confirmatio insit creature rōnali solū p graz q est quoddā spūale lumen z similitudo increati luminis non pōt esse q altq creatura ex natura sua confirmationē habeat vel gram nisi efficeretur diuine nature per esse dicamus eiusdē nature. qd est omino impossibile. Cōcludamus q nō posse peccare per naturā deo tm̄ mō cōuenit eo q sicut abesse deficere nō pōt cū dat oibus esse ita nec a rectitudine bonitatis deficere cū hoc ei conueniat per cōditionē sue nature. Omnibus aūt alijs q hoc habēt vt peccare nō possint cōfert ex hoc q confirmant per gram in bono. ex qua confirmant per gram in bono. ex qua firmant per gram in bono. ex qua firmant per gram in bono. ex qua fir

cte. quia sic habuisset intellectum li gatum z erroneum appetēdo aliqd quod sibi erat impossibile. Cognouit em se esse creaturā z deo creatū. z ideo eqlem fieri creatori cognouit hoc sibi esse impossibile. Nec etiaz indirecte. quia cum totum bonū angeli z creature est in hoc quod deo subest. sicut tota claritas aerz est in hoc q̄ subijcit radijs solis. ideo hoc ab āgelo nō potuit appeti. qz appetijsset ꝺ bonum nature. sed appetijt dei eqlitatem nō absolute. sed scōm quid. hoc sic est. cum deus hz p naturā suā duo. beatitudinem z bonitatem z aliud z q̄ ab ipo omnis creature beatitudo z bonitas transfundit. videns angelus dignitatē nature sue qua creaturis cūctis p̄emine bat voluit z appetijt a se in omia inferiora beatitudinē z bonitatē deriuari. z hoc p sua naturalia. ita q̄ ip̄e p̄mo illa ex natura haberet. z sic alie creature ex nobilitate sue nature accipent. Et quia etiā illa appetijt a deo z sub deo volēs esse dūmō ista haberet. ideo nec etiā q̄tum ad modum habēdi deo equipari voluit. ꝯ tm̄modo fm q̄d. Nota insup q̄ qz suū desiderium attētauit vt ad actū pduceret. ideo subito suū desideriū alijs exposuit. Et quia subito etiam fuit alioz angeloz visio desiderij z ꝺsensus puersus sui desiderij. Ideo peccatum p̄mi angeli alioz pecca ta excessit z p̄cessit q̄titate culpe z causalitate. non tamen duratiōe. ita q̄ illud Apocal. xij. Draco de celo cadens traxit terciam ptem stellaz. Et in figura Leuiathan habet. Ip̄e est rex sup omnes filios superbie. z rex fm Philosophum. v. Metha. dicit p̄ncipium inq̄tum mouet per

suā voluntatem z impium sibi subiectos. Ideo z suum peccatum aliorum occasio peccandi fuit. ita q̄ ip̄e p̄mus a nullo extrinseco tētatus alios extrinsece tētauit. Et quidez qꝺ dictum est q̄ instantanea operatio in omnibus illis fuit. exemplificat hoc ex sensibilibus. Nam simul tēpore sunt illuminatio aeris visio colozis z discretio rei vise. Hec ad lōgum posui vt ꝺsiderādo tam stupēdam p̄missionem diuinam sup nobilissimas creaturas ꝓpter vnum dūtaxat peccatum ambitionis quom nō nō ꝑticulares p̄missiones sup maleficoz opa ꝓpter maioza peccata q̄tum ad aliquas circūstātias admittet. Nam maleficoz peccata in varijs circūstantijs peccatuz angeli z p̄inoz parentum excedunt vt iā in secunda questione patebit. Sed z hoc q̄ puidentia dei iuste p̄misit p̄muin hominem tētari z peccare ex his que dicta sunt de transgressoribus angelis satis patere potest. Sicut em ad eūdem finem homo z angelus creati fuerūt z in libertate arbitrij relicti. Ideo vt beatitudinis p̄mium non absq̄ merito ꝑciperēt. ideo sicut angelus a casu nō fuit p̄fuatus vt potestas peccādi ex vno. z potestas gratie ꝯfirmatiōis ex altero ad decoꝛem vniuersi patesceret. ita z circa hominem fuari oportuit. Vñ z sctūs Tho. in. ij. di. xxiij arti. ij. Illud ex quo deus apparet laudabilis nō debet penitus impediri. ꝯ in peccatis etiā deus apparet laudabilis cū p̄ miſicoꝛdiā ꝑcit z p̄ iusticiā punit. vñ nō debuit peccatū impedire. tm̄modo breuiter z recapitulādo ad ꝓpositum redeamus dicamus. Q̄ iusta dei puidentia ho-

mo in his pmissus est multis rationibus. Prima vt ostendat dei potētia qui solus inuertibilis est. omnis aūt creatura mutabilis. Secūda autem ratio vt declaret dei sapientia. que ex malo scit elicere bonum. qđ nō potuit fieri nisi deus creaturam peccare pmisisset. Tercia vt manifestet dei clementia. in qua christus p mortem suam hominem pditum liberauit. Quarta vt ostendat dei iusticia que non solum reddit bonis pmia. sed t malis supplicia. Quinta vt homo non sit peioris ꝯditionis ꝙ alie creature q̄s omnes sic deus administrat vt eas agere ꝓpriis motibus sinat. Unde t hominez ꝓprio arbitrio relinquere debuit. Sexta est laus humana. Laus em̄ viri iusti ꝙ potuit t non est transgressus. Septima est decor vniuersi. quia sicut triplex malum culpe pene t dāni inuenit. ita ex opposito triplex bonum. s. honestum bonum delectabile t vtile. decoratur. Nam culpa decoratur honestas. per penam delectabilitas. Per damnum summa vtilitas. Et p hec patet respōsio ad argumēta.

Solutōes argumētoꝝ.

Am ad pmum vbi dicit asserere ꝙ deus pmittat ptās nocendi hominibus sit hereticum. Oppositū potius pz. quia sicut asserere ꝙ deus nō pmittat hominem ex libertate arbitrū peccare quādo vult est hereticum. ita asserere ꝙ deus peccatum dimittat inultum. Hoc aūt fit p ptātem nocendi boibus in vindictā malorꝝ t ad decorē vniuersi. Juxta illud Augⁱ. in ii. Soliloqoꝝ. Justisti dñe t ita est vt nūq̄ dedecꝫ culpe sit sine dedecore vindicte. Probatio denicꝫ argumēti nō valet de sapiēte puisore q̄ excludit defectū t malū ꝯtum pōt. qz aliud est de eo qui hz curā pticularem. t de puisore vniuersali. Nā pmus ex malo nō pōt elicere bonū sicut vniuersalis puisor fac. vt p p cedētia patuit. Ad scōm patuit ꝙ tā potētia ꝙ bonitas t iusticia diuina patescūt in hoc ꝙ mala pmittit. Ūn qā dī. Aut deus pōt mala impedire. aut nō. Dicit ꝙ pōt impedire ꝛ nō debuit rōnibus ptactis. Nec valet īstātia si dicat. ergo vult mala fieri cum pōt impedire t nō vult qz vt in argumētis p veritate tactū est. Deus nō potest velle mala neq̄ vult mala fieri neq̄ vult malū nō fieri. ꝛ vult pmittere malū fieri. t hoc ꝓpter pfectionē vniuersi. Ad terciū Augⁱ. t Phs loquunt de cognitōe hūana cui melius est nō cognoscere mala t vilia duplici de causa. Primo. qz p ea impedimur interdum a psideratōe maloꝝ. t hoc pstingit. qz nō possumus simul multa intelligere. Etiā t ea ō causa ꝙ cogitatio malorꝝ puertit interdum voluntatem in malum. Hec aūt in deo locuz nō habēt qui intelligūt omnia opa hominum t maleficorꝝ absq̄ aliquo defectu. Ad quartum apostolus curā dei a bobus remouit. vt ostendat ꝙ quia creatura rationalis hz p libꝝ arbitrium dominiuz sui actus vt dictum est. Ideo vt ei imputetur aliquid ad culpam vel ad meritum t reddat ei iuxta hoc pena vel pmiū. habet deus spālem de eo puidentiam fm que irrationabilia nō puidetur. Velle aūt asserere ꝙ indiuidua irrōnabiliū creaturaꝝ ex illa auctoritate nō ptineret ad diuinā puidē

Hã esset hereticũ, qz esset asserere q̃ nõ oĩa subiecta essent diuine ꝓuidẽtie ꝫ scripture sacre cõmẽdatõez sup diuinã sapientiã q̃ attingit a fine vsq̃ ad finem fortiter ⁊ disponit oĩa suauiter, ⁊ eẽt error rabi Moyses vt in argumẽtis ꝓ veritate patuit. Ad quintuz. quia homo nõ est institutor nature, ꝫ vtitur naturalibus opibus artis ⁊ virtutis ad suũ vsum. Ideo ꝓuidentia humana nõ se extendit ad necessaria que ex natura ꝓueniũt. vt q̃ cras sol oriatur, ad que tamen se extendit ꝓuidẽtia dei eo q̃ ipe est actor nature. Añ ⁊ defectus naturales. etiaz si ex cursu rez naturalium ꝓuenirent adhuc diuine ꝓuidẽtie subiacerent, q̃re ⁊ Democritus ⁊ alij phi naturales errauerũt attribuẽtes soli necessitate materie quicq̃d inferioribus accideret. Ad vltimum lz omnis pena infligit a deo ꝓpter peccata. non tamẽ semp maioribus peccatoribus maleficia infligunt. vel quia dyabolus nõ vult vt illos affligat ⁊ tẽtat q̃s iusto titulo possidere se cernit. Vel ideo vt nõ ad deũ accelerãt. Juxta illud. Multiplicate sunt infirmitates. postea acceleraverunt ⁊c. Et q̃ ois pena infligit a deo ꝓpter pctã pz ex sequẽtibus. qz iuxta Hieronymum. Quicq̃d patimur peccatz nostris meremur.

Declarat q̃ peccata maleficoruz grauiora sunt pctis malox angelox ⁊ ꝓmox parentũ. Añ sic innocẽtes puniunt ex culpis parentum. ita ⁊ iam plures innoxij damnificantur ⁊ maleficiunt ꝓpter peccata maleficorum.

Questio decimaquarta, ⁊ est tota materia p̃dicabilis.

Ed sup enoz

Imitatẽ criminum q̃rit. An maleficox flagitia cuncta mala q̃ deus fieri sinit ⁊ vsq̃ in pñs a ꝓncipio mũdi fieri ꝓmisit tam in culpis q̃ in penis ⁊ dãnis excedũt. Et videt q̃ nõ ꝓcipue q̃ ad culpaz. Hã pctm̃ qõ q̃s cõmittit qõ facilit vitare potuisset excedit pctm̃ qõ alter cõmittit qõ ita facilit vitare nõ potuit. Ptz ꝓ Aug⁹. in de ciut. dei. Magna est in peccãdo iniq̃tas vbi est tãta in nõ peccãdo facilitas. Sz Adã ⁊ plures q̃ ex aliquo statu ꝓfectionis seu etiã gr̃e peccauerũt. Facilius ꝓpter assistentiã gr̃e pctã vitare potuissent. ꝑsertim Adã qui in gr̃a creatus fuerat q̃plures maleficce q̃ hmõi dona nõ ꝓceperũt. ergo illox pctã ois maleficox flagitia excedũt. Preterea quo ad penã. maiori culpe maior pena debet. ꝫ peccatũ Ade grauissime punitũ fuit in q̃ vt pz in oẽs posteros eius pena cũ culpa oñdit in trãsfusione originalis pcti. ergo eius pctm̃ grauius est oibus aliis pctis. Preterea quo ad dãnum. Hã iuxta Aug⁹. Ex hoc aliq̃d est malũ qz adimit bonũ. ergo vbi plus de bono amittit ibi maior culpa p̃cessit. ꝫ pctm̃ ꝑmi parentis maius dãnum tã in naturalibus q̃ in gratuitis intulit. vbi nos innocẽtia ⁊ imortalitate ꝓuauit quod nullum alioz sequentium peccata intulit. ergo ⁊c. Sed ꝫ id quod plures rationes mali includit magis est malum. sed peccata maleficarum sunt hmõi. Hã omnia mala in bonis nature ⁊ fortune ꝓcurare pñt deo ꝓmittente. vt ex bulla pape deducit. Preterea Ada peccauit solummõ

faciendo illud qđ est vtroq̄ mō ma lū qr prohibitū. r qđ nō erat maluz fm se. Sed malefici et alij peccato- res peccant faciendo illud quod est vtroq̄ mō malū r fm se r ꝓhibitū. vt homicidia r alia multa inhibita. Uñ peccata eoꝝ grauiora sūt alijs peccatis. Preterea pctm̄ qđ est ex certa malicia est graui⁹ pctō quod est p ignorantiā. sed malefice ex ma gna malicia ptemnūt fidem r sacra- menta fidei ꝓut plures ꝓfesse sunt. ℜnsio. q mala q̄ a modernis male ficis perpetrant cuncta alia mala q̄ deus vnq̄ fieri pmisit fm qđ in titu lo q̄stionis tangit excedūt. r hoc q̄ ad peccata q̄ cōtingunt in peruersi tate moꝝ. licet secus sit de peccatis q̄ opponunt alijs ⁊tutibus. theolo gicis. potest ostēdi triplici via. Pri mo in generali cōparādo eoꝝ opera indifferenter ad quecunq̄ flagi- cia mūdi. Scđo in speciali cōparā do ad species supstitionis ex q̄cūq̄ pacto cū demonibus inito. Tercio cōparādo illa ad peccata maloꝝ an gelorꝝ: aut etiā pr̄morꝝ parentum. Primū sic. Nam cū triplex sit ma- lum. videlicz. culpe pene damni. eo q triplex sit bonū cui illa opponū- tur. s. honestū. delectabile. r vtile. Et culpe opponit honestuz Pene delectabile. Dāno vtile. Q culpa maleficarū excedit cūcta alia pecca ta sic appareet. Nam iuxta doctri- nā sancti Tho. in. ij. di. xxij. arti. ij. Licet in peccato multa possint con siderari ex q̄bus peccati grauitas vel etiam leuitas trahi potest. Uñ r cōtingit q idem peccatū qđ scđm vnū eoꝝ est grauius fm aliud leui- us inueniat ꝓut dicere possumus. In fornicatione iuuenis peccat. se nex insanit. Tamen illa simpliciter grauiora sunt q̄ plures r potentio- res habēt non dico circūstātias so- lū sed in specie r quantitate peccati essentiali peccati grauitatem. Et sic dicere possumus q licet peccatum Ade q̄tum ad aliquas circūstātias grauius sit oibus alijs pctis q̄tuz ad hoc q minori tēptatione pulsa- tus cecidit qr vicz tantū ab extrin- seco. Et etiā qr facilius resistere po tuisset ꝓpter originalē iusticiam in qua creatus erat. Tamē q̄tum ad speciem r quantitatē peccati r etiā q̄tum ad alias circūstātias q̄ pec- catū magis aggrauant sicut multa grauiora pctā sūt secuta. ita r inter illa ofa maleficoꝝ excedūt qđ etiaz clarius ex duob⁹ deducit. Nam si- cut vnū peccatū dicit maius altero vel causalitate vt pctm̄ luciferi. vel generalitate vt pctm̄ Ade. vel defor mitate vt pctm̄ Jude. Vel difficul tate remittēdi vt pctm̄ in spm̄sctm̄. Vel periculo vt peccatū ignorātie. Vel insepabilitate vt pctm̄ cupidi- tatis. Vel pronitate vt pctm̄ carnis Vel diuine maiestatis offensione: vt peccatū ydolatrie r infidelitatis Vel expugnādi difficultate vt sup- bia. Vel mentis cecitate vt ira. Ita r post pctm̄ luciferi omia alia pctā maleficorū opa excedūt: tam in de- formitate crucifixum abnegātes q̄s r pronitate spurcitias carnis cū de monibus exercētes. Ac mentis ce- citate in omne nocumentū tam an marū q̄s corporū hominū r iumen torū toto malignitatis spū debach- antes. prout ex supradictis patuit. Quod etiā iuxta Jsiđ. nomen ostē dit. Dicunt em̄ malefici ob facino- rū magnitudinē ꝛc. vt supra patuit.

Deuciť ꝛ ex isto. Nã cũ do sũt in pctõ auersio ꝛ puersio. Juxta illud Augustini. Peccatum est spreto incõmutabili bono rebus mutabilib⁹ inherere. Et ipsa etiã auersio a deo sit tanꝯ formale sicut ipsa conuersio tanꝯ materiale. Jdeo tanto aliquod pctm̃ est graui⁹. quãtomagꝭ hõ p ipm̃ a deo sepatur. Et qꝛ p infidelitatẽ homo maxime a deo elõgatur. ideo ꝛ maius oibus peccatis malcficiũ infidelitatis existit. Et ꝫ declarať p nomẽ hereśis qđ est etiã apostasia a fide simul ꝛ q tota earũ vita pctm̃ est. De ṕmo. Nã cũ peccatum infidelitatis ꝓsistat in renitẽ do fidei. Et hoc põt dupliciter fieri vel qꝛ renitiť fidei nonduꝫ suscepte aut suscepte. Si primo mõ tunc est infidelitas paganoꝝ aut gẽtilium. Si secundo mõ tũc iterũ duplicit. quia aut renitiť xp̃iane fidei suscepte. in figura aut in ipa manifestatione veritatis. Primo mõ est infidelitas iudeoꝝ. Scđo mõ infidelitas hereticoꝝ. Uñ patet q hereśis maleficarum inter tres species infidelitatis grauissima existit. qđ etiã ratione ꝛ auctoritate comꝓbatur Nã. ij. Petri. ij. dicit. Melius erat illis viam veritatis non cognoscere ꝯ post cognitã retrorsum conuerti. Ratione. Nã sicut grauius peccat q nõ implet quod ꝓmisit ꝯ ille qui nõ implet hoc quod nunꝯ ꝓmisit. Jdeo infidelitas hereticoꝝ qui ꝓfitent fidẽ euãgelij ꝛ tamen ei renitũtur corrũpentes ipam grauius peccant ꝯ iudei ꝛ pagani. Et iterũ. Judei grauius peccãt ꝯ pagani. quia susceperunt fidei christiane figuraꝫ in veteri lege quã male interꝓtãtes corrumpũt quod pagani nõ faciũt, ideo etiã ipsoꝝ infidelitas est grauius peccatũ ꝯ infidelitas gentiliuꝫ qui nunꝯ fidẽ euãgelij susceperũt. De scđo qđ ꝛ apostate nuncupanť. Nam �fm Thomã scđa scđa. q. xij. Apostasia importat quandã retrocessionẽ a deo ꝛ religione que fit p diuersos modos ꝺbus hõ coniũgitur deo. vel p fidez. vel per subiectã ad obediendũ voluntatẽ. Vel p religionẽ. ꝛ clericatum. Scđm qđ etiam dicit Raymũdus ꝛ Hostien. q apostasia est temerarius a fidei statu vel obedientie vel religionis excessus. Et cũ remoto priori remouetur posterius: sed nõ econuerso. Jõ ꝛ prima alias duas excedit. scz apostasia a fide precedit a religione. de qua. xlvtij. distin. quãtũlibet. ꝛ. xvj. q. j. legi nõ debet. Tamẽ �fm Ray. non iudicať apostata seu fugitiuus etiam si ad longinqua diu euagetť. nisi postꝯ sic viuit q animũ redeũdi se deposuisse oñdit. ff. de re mili. l. desertorẽ. Et hoc fieret si vxorem duceret vel simile tale. Similiter ꝛ apostasiam inobediẽtie vbi ꝺs spõte cõtemnit precepta ecclesie ꝛ ꝑlatoruꝫ. de qua. iij. q. iiij. alieni. Quia etiã infamis efficitur repellitť a testimonio ꝛ debet excõmunicari. xj. q. iij. Si aũt. Unde ꝛ apostasia ꝺ qua loquimur sup apostasiam maleficaruꝫ dicitť apostasia ꝓfidie q ꝛ tanto grauior. quãto ꝛ cũ inimico fidei rationis salutis per pactũ expressum peragitť. Hoc em̃ habent facere maleficę ꝛ hoc inimicus ille exigit vel in totovel in parte. Reperte sũt em̃ per nos inquisitores que oĉs fidei articulos abnegauerant. quasdam vero certas in numero semp tamen confessionem verã ꝛ sacramẽtalem

habeāt abnegare. Unde et Juliani apostate perfidia nō videt tanta fuisse licet in alijs aduersus ecclesiam maiora exercuisset. De qua ꝛ .ij.q.vij. nō potest. Si ꝙsvero incidenta liter quereret. Quid si mente ꝛ corde fidē tenerent quoꝝ scrutatoꝛ solum deus est. ꝛ nō quecunq; angelica creatura vt supra patuit. facerēt tamē reuerentiā et obedientiā dyabolo per actus exteriores. Dicēdū videt ꝙ cū apostasia perfidie dupliciter potest fieri. per actus infidelitatis exteriores absq; expresso pacto cum demone inito. sicut qui in terris infidelium mahumeticā vitā assumeret aut in terris christianoꝝ cum expresso pacto ꝛc. Primi vbi mente retinent fidē. actu tamē exteriori negant. licet non sint apostate nec heretici tamē mortaliter peccāt Sic em̄ salomon dijs suarū vxoꝝ reuerentiam exhibuit. Nec em̄ aliquis excusat si ex metu hoc faceret qꝛ fm Aug. Sanctus est mori fame q̄ vesci ydolaticis. aliq̄ habent Sacius. xxxij.q.iiij. Sacius. Maleficꝰ autem quantūcunq; fidē retinēt corde ꝛ abnegant ore apostate tamen iudicant eo ꝙ fedus cū morte ꝛ pactū cū iferno pepigerūt. Ūñ sanctus Thomas in.ij.dist.xiij.ar. vltimo. Loquēs de similib⁹ operibus magicis. Et qui quocunq; mō auxiliū petūt a demonibus dicit. In oibus est apostasia a fide. ꝓpter pactū initū cū demone vel verbo tenus si inuocatio interfit vel facto aliquo etiā si sacrificia desint. non em̄ pōt homo duobus dominis seruire. Ad idem Albertus vbi supra dist. viij. vbi querit̄. Verum magicis et mathematicis intēdere sit peccatum ꝛ apostasia a fide. Ita respondit. In talibus est semper apostasia verbi vel operis. Si em̄ inuocationes fiant tunc apertum pactū initur cū demone ꝛ tunc est aperta apostasia verboꝝ. Si aūt nō fit nisi opere simplici tunc est apostasia operis. Et qꝛ in his omnibus semp est fidei ꝓtumelia qꝛ expectat a demone qđ expectandū est a deo ideo semp apostasia iudicat. Ecce q̄ clare duplicem apostasiam ponūt terciam subintelligētes scilicet cordis que si desit tamen malefice verbis ꝛ operibus apostatrices iudicant. Penis ergo vt patebit ꝛ hereticorum ꝛ apostatarū subiacere debēt. Est et tercia criminis enormitas ꝓ cunctis alijs heresibus in eis. Ma si iuxta Augustinū omnis infidelium vita peccatum est. xxviij.q.j. §. ij. ꝛ est glosa sup illud Romanoꝝ xiiij. Omne qđ nō est ex fide peccatum est. Quid iudicandū est de tota vita. id est de omnibus alijs operibus maleficarū que tamē nō ad cō placentiā demonū fiant sicut ieiunare. ecclesias frequētare. cōmunicare ꝛ sic de alijs. In omnibus enim peccant mortaliter qđ sic declarat. Tanta est em̄ labes huius peccati ꝙ facultatem resurgendi. licet non ex toto amputat. eo ꝙ pctm̄ nō corrumpit totum bonū nature ꝛ lumē naturale in eis remaneat. Tamen ꝓpter p̄stitum homagiū nisi ab illo absoluant. omnia eoꝝ opera etiā de genere bonoꝝ sunt potius de genere malorum quod in alijs infidelibus nō cernitur. Mā fm Tho. scđa scđe. q.x. An omnis actio infidelis sit peccatuꝫ dicit ꝙ q̄uis opera infideliū que sunt de genere bo-

norū vt ieiunia elemosyne et hmōi non sint eis meritoria ꝓpter infidelitatem que est grauissimū peccatorum. tamen quia peccatum non corrumpit totum bonum nature. ꝫ remanet in eis lumen naturale. Ideo non omnis actus eorum est mortale peccatum. sed actus procedēs ex ipsa infidelitate vel relatus ad ipaz etiam si sit de genere bonorū. puta Saracenus ieiunat vt seruat legem Mahumeti de ieiunio mandantē. Judeus celebrat suas festiuitates z huiusmodi in his est mortale. Et sic intelligitur illud Augustini supra allegatum. Omnis infidelium vita peccatum est.

Q̄ malefice grauissimas merentur penas vltra omnes flagitiosos mundi.

Eniqz q̄ eorum flagicia cuncta aliorū peccata excedunt quantuz ad demeritum pene declarat. Primo quo ad penam hereticis infligēdam. Secundo quo ad penam apostatis inferendam. Nam heretici quadruplici pena puniuntur scīm Raymundum scilicet excōmunicatione depositione. rerum ablatione z corporali morte. De quibus omnibus lector inueniet super primū. de sen. excom. Nouerit. et super secundum. xxiiij. q. j. Qui contra pacem. z tercium. dist. viij. quo iure. et xxiij. q. vij. capi. j. z sequenti. super quartum. eodez titulo. scilicet de hereticis. Excōmunicamus primo et secūdo. immo z grauissimas incurrunt penas. Credentes. receptatores. fautores z defensores. Nam vltra penam excōmunicationis illis

inflictam heretici cum fautoribus et defensoribus suis et receptatoribus z ipsorum filij vsqz ad scōaz generationem per lineam paternam. per lineam vero maternam vsqz ad primū gradum ad nullum beneficium vel officium ecclesiastū admittunt vt eo. ti. quicunqz. z ca. statutū libro. vj. Sed super terciam penaz si heretici habent filios catholicos priuant paterna hereditate in detestationē criminis. Et super quartā penā si post deprehensionē erroris cōtinuo nō velit reuerti et heresim abiurare subito debet comburi si laicus est. Falsarij em̄ pecunie statiz morti tradunt quātomagis falsarū fidei. Si vero clericus post solennē degradationē relinquit curie seculari occidēdus. Si aūt reuertantur ad fidē detrudi debēt in perpetuuz carcerē. de hereticis. Excōmunicamus. primo z secūdo. z hoc de rigore iuris. Mitius tamen agitur cuz eis post abiurationē quā ad arbitrium episcopi z inq̄sitoris facere debent ꝓut in tercia parte opis patebit vbi de varijs modis sententiādi tales tractat. quis etiā dicat deprehensus z ꝓuictus seu etiā relapsus. His ām modis mulctare maleficas nō videt sufficere cūi nō sint simplices heretice. ꝫ z apostate et vltra ꝫ q̄ in ipsa apostasia nō hoib⁹ ꝓpter metū aut carnis oblectamēta fidem abnegant. vt supra tactum est. Sed ipsis demonibus vltra abnegationem etiam homagiū corpora z animas offerendo prestāt. Ex quibus satis probabile videtur q̄ quantūcunqz peniteant z ad fidem reuertātur nō debent sicut alij heretici carceribus perpetuis mancipari. sed

vltimo supplicio puniri. ⁊ hoc etiã ꝓpter dãna temporalia hominibus ⁊ iumẽtis variis modis illata leges imperãt. vt patet. C. de maleficis. l. nullus. l. nemo. ⁊. l. culpa. Et est similis culpa prohibita. discere ⁊ docere. Et loquunt leges super sortilegos ꝙtomagis sup maleficos. vbi dicunt ꝙ pena illorum est bonorum publicatio ⁊ decapitatio. Et si quis tali arte mulierem ad luxuriam puocauerit. vel econuerso bestijs exponitur. vt dicitur ibidem. l. multi. Et de his in prima questione tactum est.

Questione decimaqnta Declaratur ꝙ ꝓpter peccata maleficarum innoxij sepe maleficiantur licet etiam interdum propter peccata propria.

Ed ⁊ hoc qd

ſ diuina pmissiõe plẽs innoxij dãnificant ⁊ puniũtur in premissis nocumentis propter aliena peccata maleficarum ⁊ nõ ꝓpter culpas ꝓprias. Nec alicui hoc videatur inconueniens ostẽdit sanctus Thomas secunda secunde. q. cviij. Hoc fieri iuste a deo. loquendo ꝺ penis presentis vite triplici ratione. Primo quidem ꝙ vnus homo est res alterius. ⁊ sicut quis punitur in rebus. ita ⁊ in penam alterius aliquis puniri potest. Nam filij ſm corpus sunt quedam res patris. ⁊ serui ⁊ animalia res dominorum. ⁊ sic filij puniunt quandoqꝫ ꝓ parentibus. sicut filius natus ex adulterio Dauid mortuus fuit ꝙꝫ citius. ⁊ animalia Amalechitarum iussa sunt interfici. cuius ⁊ in huiusmodi sit ratio mystica. vt habetur. j. q. iij. ſ. paruulos. Secundo. quia peccatum vnius deriuatur in alteꝝ. Et hoc dupliciter. Per imitationem. sicut filij imitãtur peccata parentum. ⁊ serui ⁊ subditi peccata dominoꝝ. vt audacius peccent. vt fit in rebus male acq̃sitis in q̃bus filij succedũt sui in latrocinijs ⁊ guerris iniustꝫ. Añ sepius interficiunt. ⁊ subditi ꝓlatorum audacius peccant dum eos peccare cernũt etiam si eadem peccata nõ committũt vñ ⁊ iuste puniunt. Deriuat etiam peccatũ vnius in alterum ꝓ modum meriti. vt subditorum in malum prelatum. id est. ꝙ peccata subditoꝝ merentur peccatorem ꝓlatum ſm illud Job. Regnare facit hypocritã ꝓpter pctã populi. Deriuat etiam peccatum ⁊ cõsequenter pena ꝓ aliquẽ consensum vel dissimulationẽ. Hoc est qñ superiores peccata nõ redarguunt. tũc sepissime boni cũ malis puniunt. vt dicit Augustinus in. j. de ciuita. dei Exemplũ vbi inter nos inq̃sitores vnus repperit quoddã oppidũ mortalitate hominũ q̃si destitutũ. ⁊ vbi fama volabat ꝙ quedã mulier sepulta lintheamen in q̃ sepulta erat successiue deglutiret. ⁊ ꝙ pestis cessare nõ posset. nisi ex integro lintheamen deglutiẽdo ad vẽtrẽ ꝯsumptã. Habito cõsilio desup scultetus cum ꝓfecto ciuitatis sepulcruꝫ effodiẽtes inuenerũt q̃si dimidietatẽ lintheaminis ꝓ os ⁊ collum vsq; in ventrẽ immissam ⁊ ꝯsumptã. Quo viso motus scultetus gladium extraxit ⁊ caput amputãdo extra foueam ꝓiecit sicq; subito pestꝫ cessauit. Ex q̃bus vtiq; diuina pmissiõe pctã illius vetule sup innoxios ꝓpter dissimulationem ꝓsidentiũ punita fuerũt. Hs

prehabita inquisitione repertū fuit ipam lōgo tpe vite sue sortilegam et magam fuisse. Exemplū de punitione dauid in enumeratione ppli per pestem. Tercio fit diuina permissione vt humane societatis vnio cōmendet ex qua vnus homo debet p alio sollicitus esse vt nō peccet z ad detestationem peccati duz scz pena vnius redundat in oēs. quasi omēs sint vnū corpus. Exemplū de pctō Achor Josue. vij. Possum⁹ adhuc addere duos modos prout puniuntur mali interdū per bonos interdū etiā p alios malos. Nam vt Gratianus dicit. xxiij. q. v. §. vltimo. Aliquādo deus punit malos per legitimā potestatē gerentes ex mandato suo. z hoc dupliciter. Interdū cum merito puniētiuz sicut puniuit peccato chananeorū per ppm suū. Interdū absq; merito punientiū: ꝫ etiam in ipsoz penā sicut tribū beniamin puniuit. et deleuit vsq; ad paucos. Aliquādo punit etiā per populos suos iussu seu permissione excitatos nō tamē intēdentes deo obsequi: sed sue satisfacere cupiditati. et ideo cum sui damnatione sicut iam punit ppm suū per thurcos. z sepius ante per alienigenas etiam in veteri lege. Sed nota. q quacunq; de causa quis puniat si nō sustinet patienter penas tūc sunt flagella non ad satisfactionē: sed ad vindictā tm id est punitionē. Juxta illud Deutro. xxxij: Ignis scz pene tpalis succensus est in furore meo. id est in punitione. qz alias nō est in deo furor. z ardebit vsq; ad inferni nouissima id est vindicta hic incipiet z ardebit vsq; ad extremā damnationē. vt exponit Aug⁹. Et habet de pe. dl. iiij. §. auctoritas. Sed si patienter ferā tur ipsa flagella z sit patiens in statu gratie habent locū satisfactionis vt dicit Tho. in. iiij. Etiā si quis puniret a iudice ꝓpter maleficiū commissum vel etiaz malefica z hoc ꝑm plus z minus ꝑm deuotionē patientis z qualitatē criminis. Mors aūt naturalis cum sit vltimū terribiliū. nō tamē est satisfactoria. qz p naturam inoleuit in penā originalis peccati. Licet ꝑm Scotum etiā voluntarie z cū deuotione expectata z ꝺo oblata in sua amaritudine possit fieri aliquo mō satisfactoria. Mors tñ violenta siue quis eam meruit siue nō semp est satisfactoria si patiēter sustineat z in gratia. Et hec quidez quo ad penas ꝓpter aliorū peccata inflictas. Propter ꝓpria aūt etiā deus flagellat in vita p̄senti z spāliter circa maleficia inferēda. Nā thob. vij. Super illos qui libidini deseruiunt dyabolus accipit potestatem qꝺ etiā ex precedētibus patuit declarando maleficia circa membra et potētias generatiue potētie q̄ deus amplius permittit maleficari. Attamen ad p̄dicādum ppo notandum q̄ p̄missis punitionibus nō obstātibus ꝑm quas deus pro culpis alienis siue ꝓprijs punit hāc regulā iuris pro fundamēto teneat z populo ꝓponat q̄ dicit. Sine culpa nisi subsit cā nō est aliquis puniēdus extra de reg. iu. z hec regula locū habz in iudicio poli. i. dei. z i iudicio fori. i. in foro humano siue seculari siue ecclesiastico. Declara de iudicio poli. Nā cū deus duplici pena spūali et tpali punit. In p̄ma inuenit q̄ nunq; sine culpa. In scḋa inuenit q̄ interdū bene sine culpa. ꝫ nō sine cā.

De prima spūali pena q̄ cum est trl plex scilicet. subtractio gr̄e. vñ seqūtur obduratio in p̄scitis. nō fit sine culpa ꝓpria. Scōa pena dāni. id est puationis glorie. hoc etiā nunq̄ in aligī sine culpa ꝓpria vt in adultis vel cōtracta vt in paruulis in originali decedētibus. Tercia pena sensus. id est cruciatio ignis infernalis etiam patet. Unde quod dicit Exodi. xx. Ego dñs zelotes visitās peccata parentū in filios vsq̄ in terciā z quartā generationez. intelligit de imitatoribus paternoꝝ scelerum vt exponit Bratianus. j. q. iiij. §. q̄bus vbi etiā dat alias expositiones. De scōa aūt pena tpali punit de⁹. Primo ꝓpter culpam alterius vt supra tactū est. triplici ratione. vel etiā sine culpa aliena z ꝓpria: sed nō sine causa. vel ettā ex culpa ꝓpria z nō aliena. q̄ō si vis scire causas ꝓpter quas deus punit z tamen absq̄ culpa aliena z ꝓpria videas quinq̄ modos quos ponit mgr̄ in. iiij. dist. xv ca. ij. Et recipe tres primas causas. Reliquas duas accipe pro culpis ꝓprijs. Nam dicit quinq̄ de causis deus hoiem flagellat in vita p̄senti siue penas infert. Primo vt de⁹ glorificet. Et hoc fit q̄n miraculose removet pena siue flagellū. Exēplum de ceco nato. Joh. ix. De lazaro resuscitato Joh. xj. Scōo si primum desit immittit tamē vt meritum cumulet per exercitium patientie. Ac etiam vt virtus latēs intus alijs manifestet. Exemplū in Job. j. z Thobie. ij. Tercio vt virtus cōseruet p humiliationē flagellorū. Exemplū in paulo qui de se dicit. ij. ad Cor. xij. Ne magnitudo reuelationū extollat me datus est mihi stimul⁹ carnis mee angelus sathane ꝛc. qui stimulus fm remigiū fuit quedam infirmitas corpalis. Ne sunt cause sine culpa. Quarto vt eterna damnatio hic inchoet. vt scilicet aliqualiter ostendat quid in inferno patietur. Exemplū in Herode Actu. xij. z in Antiocho. ij. Macha. ix. Quinto vt homo purificetur. vel per expulsionem culpe cum scz ex flagellis cōteritur. Exemplum de Maria sorore aarō Num. xiij. a lepra infecta. et israelitis prostratis in deserto. scōm Hiero. xxiij. q. iij. quid ergo. Vel ad satisfactionem pene. Exemplum in dauid qui post remissionē adulterij commissi quo ad culpam in penam fuit expulsus de regno. vt ptz in. ij. Reg. quod notat Gre. de pe. dist. j. si peccatū dauid. Posset etiā dici omnē penā quā patimur procedere ex culpa nostra saltim originali cum qua nascimur quia ipsum est causa omniū causalitatū. arti. dist. v. ad eius. Sed z tercia pena que z damni loquēdo de illa quo ad eternam damnationē quā in futuro sustinebunt. nemo ambigat quin supp omnes damnatos in penis sensibilibus cruciabunt. Sicut em̄ gratie visio in patria. ita mortali culpe pena in inferno succedit. Et sicut gradus beatitudinis in patria cōmensurantur iuxta gradus charitatis z gratie in via ita z mensura supplicij orum in inferno iuxta mensurā criminum in via. Hoc est qō Deutro. xxv. dicit. Pro mēsura peccati erit z plagarū modus. Et si hoc in alijs peccatis omnibus tamen in speciali maleficis hoc conuenit qō ad Hebre. x. tangit. Quantomagis putatis deteriora mereri supplicia qui fi

lium dei cõculcauit ꝛ sanguinem testamenti pollutum duxerit. in quo sanctificatus est. Hec sunt ꝓpria maleficarũ fidem abnegantium et per diuinissimum sacramentum plurima maleficia vt iam in secunda parte patebit exercentium.

Sextadecima. Declarat in specali veritas premissa cõparãdo opera maleficarum ad alias superstitionis species.

Remissa de-

pnicꝫ q̃ vitas ad enormitatẽ criminũ in maleficis ꝓbat. per cõparationẽ ad alia opera magoꝝ ꝛ diuinatoꝝ. Nã cũ quatuordecim sint species circa opera superstitiosa ex triplici genere diuinationũ. Quoꝝ primũ fit per manifestam demonũ inuocationẽ. Scõm per tacitam solã considerationẽ dispositionis vel motus alicuius rei. vt siderũ dierum. aurarum ꝛ hmõi. Terciũ per cõsiderationẽ alicuius actus humani ad inquirendũ aliq̃d occultũ q̃ sortium nomen habẽt. Et species primi generis diuinationis q̃ fit per expressam demonũ inuocationẽ. sint prestigiũ. diuinatio somnioꝝ. Nigromãtia. Diuinatio phitonica. Geomantia. Idromantia. Aeromantia. Pyromantia ꝛ aliorũ cultꝰ Tho. scõa scõe. q. xcv. ꝛ. xxvj. q. iiij. igitur. ꝛ. q. v. nec mirũ. Species denicꝫ secũdi generis genealitici. auruspices. augures omen seruantibus chyromãtia ꝛ spatulamãtia. Species etiã tercij generis variant sm ois illa que sortiũ nomen habent ad inquirendũ aliq̃d occultum. scz per ꝯsiderationẽ punctoꝝ. festucarũ. figuraꝝ in plũbo liquefactarũm. Et de his Thomas. vbi supra. ꝛ xxvj. q. ij. ꝛ. q. iiij. ꝓ totũ. Tñ hec oĩa crimina maleficarũ flagicia excedũt. qõ de ꝑstãtionibus speciebus deducit. Vñ ꝛ de minoribꝰ nõ difficultat. Nã in prima specie vbi aliqui prestigiosis quibusdã apparitionibus sensus humanos decipiunt vt res corpalis aliter sentiat ꝓ sensum visus aut tactus vt in prece dẽtibus tactum est de mõ ꝑstringẽdi. Malefice his nõ contente circa mẽbra generatiue potẽtie illa interdum ꝑstigiosa apparitione auferendo licet nõ in rerum veritate. etiam ipam generatiuaz potentiã pluries auferunt. ne mulier ꝯcipere aut vtr actũ exercere valeat etiã remanente mẽbro absq̃ prestigiosa illusione post cõceptum etiam aborsum procurant sepe procurãt cum innumeris alijs malis in diuersis etiam formis bestiarũ apparent vt in superioribus patuit. In secũda denicꝫ specie q̃ ꝛ nigromantia dicit. ꝛ fit ꝓ mortuoꝝ apparitionẽ vel locutionẽ cũ vt dicit tercio lib. ethymol. Nigros grece mors dicit latine. mancia vero diuinatio. faciũt autẽ talia per sanguinẽ hominis aut alicuius animalis. sup quibusdam caracteribus. scientes demones sanguinem amare. id est eius effusionẽ ꝛ pecca ta. Vñ fit vt vbi mortuos ab inferis evocare putant ad respõdendũ ad interrogata. demones in eoꝝ similitudinibus apparẽtes talia exercẽt. Et hmõi artis erat illa maga et phitonissa de q̃. j. Reg. xxviij. q̃ ad instãtiã saulis Samuelẽ suscitauit. Nec ex ꝟ putat q̃s talia eẽ licita ꝙ scꝑtura cõmemorat a:am iussi ꝓphe ab iferis vocatã sauli euentũ futuri

belli etiã p mulierẽ phitonissaz aperuisse. Quia vt Aug. dicit ad simplicianum. Non est absurdum credere aliqua dispensatiõe pmissum fuisse. vt nõ dñante arte magica vel potentia. ꝫ dispẽsatõe occulta. q̃ phitonissaz t Saulẽ latebat se iusti spũs oñ deret regis aspectibus diuia eũ snia pcussurus. Vel nõ vere spũs samuelis a sua reqe ẽ excitatus. ꝫ aliqd̃ fãtasma t illusio demonũ imaginaria diaboli machinatõibus ẽ facta quã appellat Samuelẽ scp̃tura. sic̃ imagines solẽt suax rex noibus appellari. Hec ex rñsiõe cuiusdã argumẽti sup q̃stionẽ. An diuinatio q̃ fit in uocatiõe demonũ sit illicita. ij. ij. q. xcv. ar. iij. Ad scõm. Sed si lectori placet videat rñsionẽ sup vltimũ argumentũ q̃stionis. An grad⁹ pphie sint in btis in eadẽ sũma. q. clxxiij. Inspiciat etiã dictũ Aug⁹. xxvj. q. v. nec mix. Sz hec pax ad maleficarũ opa q̃ nullã in se retinẽt spẽz pietatis vt intuẽti eox opa ptz sanguinẽ innocentẽ fundere nõ cessantes. occulta q̃q̃ dyabolicis instructõib⁹ manifestantes. nec viuis aut mortuis parcũt vbi aias cũ corpibus interimũt. In tercia deniq̃ specie q̃ t somniox diuiatio dr duplr obfuat. Primo qñ q̃s vtit somnijs vt valeat aliqd̃ occultũ inuestigare ex reuelatõe malox spirituũ cũ q̃bus habẽtur pacta expssa qñ. s. ad hoc inuocant. Scõo vo qñ q̃s vtit somnijs ad ꝓgnoscẽdũ futura fm q̃ somnia pcedũt ex reuelatõe diuia vel ex cã naturali intrinseca vel extrinseca. q̃tuz pot se extẽdere talis vtus nõ erit illicita diuinatio. Hec Tho. vbi. s. Pro cuius intelligentia vt p̃dicatores nucleũ ad minus habeãt. Notã dũ ad pmũ de angelis q̃ cũ ãgelus sit limitate vtutis efficacius reuelare põt aliqd̃ futurox anie dispsite q̃ idispsite. Dispsitio añt fit post sedatõez motuũ exteriox t interiorum vt qñ silẽtes sunt noctes. t sedati sunt motus fumositatuz. t hoc fit circa auroram qñ digestio ẽ cõpleta. Et hoc dico de nob pctõribus similibus q̃bus angeli ex diuia pietate ad psecutõez officij aliq̃ reuelãt. aut tpe studij in aurora intellectum de occultis scripturax informante. Presidet em̃ ãgelus bonus intellectui sic̃ deus volũtati. t corpa celestia nr̃is corpibus. alijs aũt pfectioribus q̃buscũq̃ põt t q̃cũq̃ hora revelare. vigilãdo t dormiẽdo. q̃uis t iuxta Phm in de som. t vigi. sunt magis apte recipe reuelatões vt dictuz est vno tempe q̃ altero. put ceteri magi facere ꝓsueuerunt. Ad secundũ nota q̃ ex naturali sollicitudine nature de regimine corpis cõtingit q̃ quedã futura hñt cãz naturalẽ in homie somniãte. Et tunc illa somnia seu visiones sunt tãtũmõ signa t nõ cause. sic̃ ex pte angeli dictum est. t hoc accidentiũ futurox in homie vt sanitatis vel egritudis vel periculi ꝛc̃. Et hec est snia Arestot. vbi. s̃. Quia natura repñtat in somnis anime aliqs dispositões q̃ sunt in corpe ex q̃bus postea cõtingit infirmitas vel aliud. vt si q̃s somniet de occupatõibus igneis. signuz est q̃ p̃dominat in eo colera. Si de aeris vt de volatu t hmõi. signũ est sanguinis. Si aq̃ vel alterius liquoris aquei signuz est flegmatis. si de terreis signũ est melãcolie. Et ideo p somnia qñq̃ iuuant medici ad cognoscendum dispositões corpis. vt

etiam dicit phs in eodē li. Sz hec itez leuia sunt p cōpatōem ad somnia a maleficis superstitiose obseruata. Maz si corpaliter vt supra tactū est nolūt transferri. ꝛ tantū imaginarie cernere q̄ a consodalib⁹ maleficis ꝓpetrantur reponere se hūt ad sinistrū latus in noie sui diaboli ꝛ oīm demoniox. Ūñ fit vt ei singula imaginaria visione repñtant a siki. Si alīq̄ occulta scīre ꝑ se vel alijs hoibus volunt a demonib⁹ p somnia instruūtur nō p tacita ꝛ p exp̄ssa cū eis pacta inita. Hec iterū p q̄ cūq̄ pactū q̄cūq̄ mō p aliquod sacrificiū alicuius animalis seu sacrilege dep̄cationis aut cultus etiā latrie exhibitionis. sed seipas in anima ꝛ corpe demonibus offerētes. fidem penitus sacrilego ore abnegādo. Hec his cōtente ēt ꝓprios aut alienos ifantes demonibus offerūt aut interimūt. de q̄bus supra hirū ē. Jn quarta denīq̄ spē q̄ per phitones a phiton appolline. tux Jsidox. q̄ auctor diuinandi ol fuisse exercet. non p somnia aut ꝓmortuox allocurōem ꝛ p viuos. vt in arreptitijs. qui sic arrepti a demonibus vel voluntarie aut inuolūtarie ad p̄dicandū tātū mō futura. ꝛ non ad alia flagitia ꝓpetrando agitantur qualis fuit illa puella de qua Actu. xvj. Elamādo post apostolos q̄ essent veri serui dei. Ūñ indignatus paulus imperauit spiritui exire ab ea. Patet q̄ modica sit compatio per respectum ad maleficas ꝛ eorū opa que vtiq̄ sic ob magnitudinē facinorū ꝛ enormitatem criminū. iux Jsid. vt supra habitū est nūcupātur. Ūñ causa breuitatis de alijs minorib⁹ speciebus diuinationū hec ꝓbare nō expedit vbi maiores excedere noscūtur. nam vbi p̄dicatori placz applicare alias. species vt geomātiā que fit circa corpus. trestre. vt in vngue vel in ferro vl lapide polito. Jdromantiam que fit in aqua vel cristallo. Aeremātiam q̄ fit in aere. Pyromātiam q̄ fit in igne. Aruolorū q̄ in viscerib⁹ animaliū immolatox in aris demonū. Licz he oēs p expressam demonū inuocatione fiant. nulla tamē est compatio ad maleficia maleficarū cuz ad nullū nocumentū hoim iumētox ꝛ terre frugū tendunt directe. Sz ad futuroꝝ p̄cognitionē. De alijs etiā speciebus diuinatōnū que cū tacita inuocatōne ꝛ etiam p tacitū vt sic pactū erga demones practicantur vt sūt genealitici seu astrologi sic dicti ꝓpter natalitū considerationes. Aruspices q̄ dies ꝛ horas obseruant. Augures q̄ gestus ꝛ garritus auiū ꝛ omen q̄ vba hominū obseruāt. Et cyromantici q̄ ex lineamētis manuū aut spatulis animaliū diuināt. Si cui placet inspiciat p̄ceptoriuz Hider circa secunduz p̄ceptum ꝛ plura inueniet quō sint licita ꝛ quoinō non. Maleficarūvo opa nūq̄ sunt licita.

Decimaseptima est declaratiua quartedecime grauitatē criminis ad pctā q̄cūq̄ demonū compando

Ed ꝛ tanta ē

earum sacinorū magnitudo q̄ etiaz malorū angelorū pctā ꝛ ruinā excedūt. Et si in culpis quō nō etiaz in infernalib⁹ supplicijs. Et hoc q̄dem ꝙ ad culpas demōstrare non ē difficile vo

rijs rōnibus. Primo nam licet eiꝰ pctm̄ sit irremissibile. hoc tñ nō ē ꝓpter magnitudinez criminis habendo respectū ad eox naturalia. t pcipue fm opinionem illox qui dicunt eos tantū in naturalibus t nunqꝫ in gratuitis fuisse creatos. Et qz bonū gratie excedit bonum nature. ideo illox pctā qui a statu gratie cadūt put malefice fidez susceptā in baptismo abnegātes exi stūt. eoxvticꝫ pctā excedūt. Si vo dicamꝰ eos in gr̄a fuisse creatos lz nō cōfirmatos. sic etiā malefice licz nō creati in gr̄a tamē a gr̄a sponte cecidērūt sicut t ille volens peccauit. Secūdo demonstrat. Nam licet eius pctm̄ sit irremissibile varijs de causis alijs. puta fm Aug. qz nullo suggerēte peccauit. ideo etiā nullo reparante redire debet. Vel qz fm Dam̄. cōtra dei formaz intellectu peccauit. t cognitio q̄nto ē nobilior tanto peior est error. Seruus em̄ sciēs volūtatē domini sui ꝛc̄. Vel iterū fm eūdem Dam̄. qz nō est susceptibilis pnie. tō nec venie. t hoc ex natura sua. q̄ quia spūalis tantūmō ē semel vtibilis. eo q se totā cōuertit q in hoie nō fit vbi caro sp repugnat spūi. Vel iterū qz excelso loco peccauit vt in celo hō aūt in terra. His tñ nō obstantibus eius culpa i multis alijs minorat compatiue ad maleficia ex flagitia. Primo in hoc q ille iux Anselmū in q̄dam oīone nulla p̄cedente delicti vindicta supbiens peccauit. Malefice vo post tātas penas sepe multis alijs maleficis inflictas immo t post penas quas pcipiūt in ecclesia diabolo occasione sue ruine inflictas oīa hec cōtemnūt t nō ad minima pctā mortalia vt ceteri pctōres q̄ ex infirmitate aut malicia absqꝫ habitu malicie peccant. Sed ex profunda cordis malicia ad horrēda flagitia p̄perant. Secūdo qz licet triplex sit status mali āgeli. Innocētie Culpe t Miserie seu pene. Ipe tamē sic ab innocētia sel' tantū cecidit t q ad illā nūqꝫ restitutus fuit. Peccator aūt ad innocētiam per baptismū restitutus iterꝫ ab illo cadens multū pfundat. Et sup oēs ipe malefice vt earū flagitia demōstrant. Tercio ille ꝺ creatorē. nos autē t sup oēs ipse malefice ꝺ creatorez t redemptorē ꝛc̄. Quarto ille dereliquit deū pmittentēvicz eū peccare t nō ex pietate eum pseqntem. nos aūt sup oēs ipse malefice peccatis elongamur a deo pmittente t ex pietate nos cōtinuo psequente t bñficijs plurimis nos pueniē tem. Quinto ille prestat in malicia deo reprobante t sua gr̄am non apponēte nos miseri currimꝰ in illaz malicia deo cōtinuo reuocāte. Sexto ille manet obduratꝰ ad puniētem nos obdurati ad blandientem. Et si ambo ꝺ deū tñ ille ꝺ se requirentem nos cōtra p nobis morientem. quē vt pmissimus sup omnes malefice dehonestantes offendūt.

Solutōnes argumentorum etiā declarant veritatem p compatōez.

a Ꝺ argumēta. Ad primū patet responsio per ea que in principio corpis q̄stōis tacta sunt. Añ videlz aliqꝺ peccatuz debeat censeri grauius altero Et q mō peccata maleficarum grauiora cūctis quo ad culpam existunt. Ad aliud quo ad penam. Dicenduz ꝙ

ſicut culpa ade ira ⁊ eius pena dupliciter ꝑſiderat. vel q̄ ad ꝑſonā vl quo ad naturā totāvicz poſteritatē ex eo ſecutā. Primo mō. Sicut maiora pctā fuerūt poſt euz ꝓpetrata. q⁊ vicz ipe ſolūmō peccauit faciendo illud qđ erat malū nō fm ſe ſed q⁊ ꝓhibitū. Fornicatōes vo adulteria ⁊ homicidia. vtroq; mō mala ſunt ſcz fm ſe. ⁊ q⁊ ꝓhibita iō etiaz grauior pena eis debet. Scđo vo mō lz maxia pena ꝑmū pctm ſecuta eſt. hoc tñ eſt p indirec. ū inq̄tuz vicz p eū tota poſteritas originali pctō fuit infecta. eo q ipe ꝑmus parens oim ꝑ qb⁹ oīb⁹ ſolus filius dei ſatisfacere potuit potētia ordiata. Pro ſuo aūt ꝑſonali medietate diuina gratia penituit ⁊ ſaluat⁹ p⁹ ſolutōz factā p xp̄m. incōpabiliter aūt pctā maleficax excedūt i grauitate. nō cōtente de ſuis ꝑſonalibus pctis ⁊ pditiōib⁹ cū etiā innūeras alias poſt ſe ꝓtinue trahūt. Ad tertium dicendū ex ꝓhabitis q ḧ fuit p accidēs in pctō ade q maiorē leſionē intulit. Et hoc vicz q naturā integrā inuenit. Et q corruptā neceſſario nō volūtarie tranſfundere habuit vñ nō ſequitur q ſuum pctm ſimpliciter ḡuius ceteris fuit. Tuz etiā q⁊ hec idē etiā ſequētia peccata feciſſēt ſi talē naturā iueniſſent. ſicut ⁊ fm mortale pctm nō priuat gr̄az eo q illā nō iuenit. ꝑuaret āt ſi illā inueniret. Hec eſt ſolutō ſcti Tho. in. ij. diſ. xxj. ar. ij. in ſolutōe ſcōi ar. quā ſolutōez ſi qs ad plenū vult intelligere hz ꝑſiderare q adā originalē iuſticiā ſi ꝑſtitiſſet ñ trāſfudiſſz in poſteros ꝑut Anſel. opinabat q⁊ etiā alicꝫs poſt eū peccare potuiſſet videbāt dicta docto. diſt. xx. An pueri mox nati fuiſſent in gr̄a cōfirmati. Item q̄libet. cj. An idem q nūc ſaluāt hoies ſaluati fuiſſent ſi Adam non peccaſſet.

Sequit modus predicādi cōtra quinq; arguēta laicox quibus ꝓbare videntur ſparſim q deꝰ nō ꝑmittat tantā poteſtatē dyabolo et maleficis circa huiuſmodi maleficia inferenda Dō. xviij.

Jt deinq; p-

S dicator ꝓuidus ſup certa arguēta laicox vl ēt ꝓtox quorūdā q intantū maleficas eſſe negāt q lz malicia ⁊ potētiam demonis ad inferendū ex ſuo deſiderio hmōi mala ꝓcedāt diuinā tñ ꝑmiſſionē ſibi ꝓdeſcedētē negant. Nec volūt q deus talia fieri ꝑmittat. ⁊ licz modū arguēdi nō habeāt q in tenebris ſicut cecī palpitāt iaz vnū iam altex mediū tāgendo opꝰ tñ eſt eox aſſertiones ad quinq; arguēta reducē. Ex qbus vticz omnes eox cauillatiōes ꝓcedere ꝑñt Et ꝑmo q deus nō ꝑmittat diabolo ſub tāta ptāte ſeuire in homies.

Trū ad maleficialē effectuz
v a demone p maleficam procurandum ſemp habet concurrere diuina ꝑmiſſio. Et arguit. quinq; argumentis q deus non ꝑmittit. vnde etiam maleficium nihil eſt in mundo. Et primum ſumitur ex parte dei. Secūdum ex parte dyaboli. Terciuin ex parte maleficе. Quartū ex parte morbi. Quintum ex pte p̄dicatox ⁊ iudicū q talia ꝓtra eas p̄dicāt ⁊ iudicāt qvticq; nunq; ſecuri eēnt. Primo ſic. Deꝰ punire pōt hoiem ꝓpter pctā. ⁊ punit gladio fame ⁊ mortalitate. Jtez

diuersis alijs infirmitatibus varijs
t innumeris quib⁹ hūana cōditio
subiacet. vñ qz opus ei nō est adiū
gere alias punitōes. ideo nō pmit-
tit. Scdo sic. Ex parte dyaboli sive
ra essent q̄ pdicant q̄ vicz vim ge-
neratiuā impedire possunt. vt vicz
mulier nō ꝯcipiat. vl̄ si cōcipiat q̄
aborsum faciat vel si nō aborsuz q̄
etiā post partū natos interficiunt.
vtiq̄ sic pimere possent totū mun-
dum. Et itez posset dici q̄ opa dya
boli essent fortiora opib⁹ dei. scz sa
cramēto matrimonij qđ est opus
dei. Tercio ex parte hois. Nā vi-
demus si maleficiū debz esse aliq̄d
in mūdo. tunc aliqui homies plus
alijs maleficiunt. Dc q̄ si querītur
vtiq̄ dicit hoc esse ꝓpter punitōez
pctōz. ꝛ hoc est falsum ergoz illud
q̄ maleficia sint in mūdo. Falsitas
aūt ꝓbat ex eo qz tūc maiozes pec
catozes ampli⁹ punirent. hoc ē fal
sum cū min⁹ puniant q̄ alij inter-
dum iusti q̄ etiā cernit i pueris in
nocētibus q̄ asserunt maleficia-
ri. Quarto pōt addi t aliud argu-
mentū ex parte dei hoc q̄ ꝙs impe
dire posset t nō impedit ꝛ fieri per
mittit. vtiq̄ iudicat ex sua volūta-
te ꝓcessisse. Sed deus cū sit sūme
bonus nō potest velle malū. ḡ non
pōt pmittere vt fiat malū qđ ipe i-
pedire potest. Itē ex pte morbi de
fectus t infirmitates q̄ dicunt ma-
leficiales sīles etiā sunt defectibus
t infirmitatib⁹ naturalibus. i. q̄ ex
defectu nature ꝓcedūt. q̄ em̄ aliq̄s
claudicat. excecat vl̄ rōnem pdit vl̄
etiā mort̄ ex defectu nature cōtin
gere pñt. vñ nō possunt secure ma
leficis ascribi vltimo ex parte iudi
cū t p̄dicatoz q̄ cū talia aduersus
maleficans pdicant t practicant vti
q̄ ꝓpter ingēs odiū a maleficis cō
tra eos ꝯceptū nunq̄ essent securi
Sz ꝯ argumēta sumant ex qōne. j.
sup tercīū pncipale pme ptis tra-
ctatus. t ꝓponāt illa que sunt ma-
gis ad ppm quō vicz pmittit mala
fieri licet nō velit malū fieri. pmit-
tit aūt ꝓpter admirabilē pfectionē
vniuersi q̄ ꝯsiderant in hoc q̄ bōa
cōmēdant eminētius t magis pla
cent t sunt laudabiliora dum ꝯpan
tur malis habent ibi aūctes. Item
ꝓfunda dei diuine sapie iusticie t
bonitatis relucēt q̄ alias essent oc-
culta. Et breuit̄ p decisione qōnis
possunt colligi ex his que sibi tan
gunt varia documēta p informa-
tione ppli. vtcz q̄ deus iuste duos
casus pimisit. s. angeloz t pmoz pa
rentū q̄ cum sint maiozes alijs om
nibus casib⁹. Nō imz si alij inino-
res pmittant. Qualiter aūt sūt ma
iozes q̄ ad causalitatē nō q̄ ad alias
circūstātias fm quas pctā maleficā
cez. vt in. iij. q. tangit t malos an-
gelos t pmos pentū pctā excedūt
t ārc deus iuste pmisit illos pmos
casus tangit in. ij. q. ex qb⁹ plima
colligere t dilatare pōt ad suū pla
citū. Sed ad respondendum sup ar
gumēta. Nā ad primū cū dī. Deus
sufficienter punit p naturales infir
mitates. mortalitates gladio t fa-
me. Rndet̄ ex trib⁹. Primo qz de⁹
nō limitauit suā virtutē ad natura-
lem ꝓcessum aut etiā ad influenti-
as corpoz celestiū vt vicz ꝑter illa
agere nō possit ideo t preter illa se
pissime egit in punitionē peccanti
uum mortalitates t alia inferendo
preter omnem influentiam corpo-
rum. sicut in punitione peccati sup

bie i dō sup mortalitatē inflictā po
pulo ꝓpt populi numerationē ꝛc.
S ecūdo hoc vtiq; cōgruit diuine
sapiētie q cū rebus oibus sic admi
nistrat vt eas ꝓpriis motibus age-
re sinat. Ideo sicut nō cōuenit ma
liciā demōis oino impedire ꝫ po-
tius decet ipsam ꝑmittere vt agat
ꝫtū ad bouū vniuersi spectare po
test. Iz continuo etiā refrenat ꝑ bo-
nos angelos vt nō tantum noceat
quātū nocere vellet. Ita etiā non
conuenit maliciā hūanā refrenare su
per ea ad q̄ ex libertate arbitrij ꝑt.
vt est fidē abnegare ꝛ seipm demo
ni deuouere q̄ vtiq; facere in ptāte
sunt volūtatis hūane. Ex q̄b⁹ etiaz
duobus cū deus maxime offendit
iuste permittit ea q̄ a malefica desi
derant ꝛ ꝓpter q̄ fidem abnegauit
ꝛ ad q̄ diaboli potentia se extendit
vt est hoibus. iumentis ꝛ terre fru
gibus posse nocere. Tercio de⁹ iu
ste ꝑmittit illa mala fieri ꝑ q̄ diabo
lus etiā ꝑ indirectū maxime torq̄-
tur ꝛ summā recipit displicentiā ꝫ
ꝑ illa mala q̄ a maleficis vtute de-
monū fiūt ꝑ indirectum diabolus
maxime torq̄t dū ꝫ suā volūtatem
deus oibus malis ad gl'iam sui no
minis ad fidei cōmēdationem. ad
electorū purgatōem ꝛ cumulū me
ritorū vtit. Certū ē em q̄ iter oēs
displicētias q̄s diabolus ex super
bia q̄ sp ꝫ deū erigit. iux illud. Su
pbia eorū q̄ te oderunt ascendit sp
bec p̄cipua ē q̄ sibi displicet q̄ de-
us oīa sua machinamenta in sui
gloriā ꝛc. Quertit. Juste ḡ deus cū
cta ꝑmittit. Ad secūdū superi⁹ rn̄-
sum ē ꝛ oportet rn̄dere ad duo q̄ i-
cludūtur in argumēto. s. q̄ nō dici
tur diabolus fortior deo nec ei⁹ fa
ctura immo cernit q̄ minime vtu-
tis existit cū nihil possit nisi ꝑmis-
sione diuina. vñ eius vtus pōt di-
ci minima cōpando ad diuinā per
missionē. licet sit maxima compan
do ad vtutes corpales q̄s natura.
liter excedit. iux illud sepe allega-
tū. Non ē ptās sup terrā q̄ ei vale-
at compari. Job. xli. Alterū ad qz
rndendū. Curvicz deus potius su
per vim generatiuā ꝑmittit malefi
cia fieri quā sup alios actus hūa-
nos. De q̄bus etiā supra tactū ē in
materia de ꝑmissione diuina sb ti-
tulo. quō malefice vim generatiuā
ꝛ actū venereū impedite p̄nt. Est
em hoc ꝓpter fedit atē illius actus
Et qz originale pctm̄ inflictum ex
culpa primorū pentū ꝑ illū actum
trāsfuudit ꝛ exēplificat etiā de ser
pente q̄ primū instrm̄ diaboli fuit.
ꝛc. Ad tercium dm̄ q̄ sic intentō
ꝛ appetit⁹ diaboli maior ē ad tem-
ptandū bonos ꝫ malos. Iz exꝑte
tēptati magis tēptat malos ꝫ bo-
nos. i. q̄ amplior abilitas ē in ma-
lis ad recipiendū tēptatōnē demo
nis ꝫ sit in bonis. Ita etiā pl⁹ af-
fectat ledere bonos ꝫ malos. licet
maiorē abilitatē ledēdi inueniret
in malis ꝫ in bonis. Et huius est
rō. qz fm Greg. quāto crebrius qs
diabolo se sbjcit. tāto intolerabili
orē sibi facit vt ei reluctari nō pos-
sit. Sed cū mali crebrius se subijci
ant diabolo eis fit tēptatio magis
intolerabilis ꝛ freq̄ntior cū nō ha
beāt scutū fidei formate quo se tue
antur. De quo scuto apls Ephesi.
vj. In omnibus sumentes scutū fi
dei in q̄ possitis omnia tela neqssi
mi ignea extinguere. Sz ex alia ꝑ-
te magis ꝛ acrius ipugnat bonos

ꝯ malos. Et rō quia cū tam possit peat malos nō autem bonos. ideo magis conat ꝑ tribulatōem trahere ad sui dominiū iustos quos nō habet ꝯ peccatores possessos. sic alīqs princeps terrenus magis insurgit ꝓtra illū q̄ plus aufert de iure suo vel q̄ plus nocet regno ꝯ ꝫ illos q̄ ñ sibi ꝫriāt. Ad q̄rtū q̄ deꝰ pmittit mala fieri ñ vult tñ mala fieri vltra pmissa q̄ tacta sūt p̄dicatoꝛ declarare p̄t p. v. signa voluntatis diuie q̄ sunt. p̄ceptū. phibitio. ꝯcilij. opatio. ⁊ pmissio. vide sanctus Tho. p̄cipue in. j. pte. q. ubi planius declarat. q. xix. ar. xij. Nam licꝫ vna sit volūtas in deo q̄ est ipe deus sicut ⁊ vna eius essentia. tamen ꝑ respectū ad eius opa iudicat ⁊ significatur nobis eiꝰ volūtas multipliciter ꝓm qō psalmista dic̄. Magna opa dñi exq̄sita in omnes volūtates eius. Añ voluntas in deo distinguit non ex pte rei. ꝫ ex pte suoꝝ effectuū ita vt volūtas ꝓprie dicta dicatur volūtas beneplacit. Voluntas methaphoꝛice dicta dicatur voluntas signi inquantū videlicet per signa ⁊ methaphoꝛa indicatur nobis deum hoc velle. A simili. Sicut paterfamilias vnam habēs in se volūtatē demonstrat illam ⁊ꝯ modis. s. per se ⁊ p alium Per se dupliciter. directe ⁊ indirecte. Directe cū aliquid opat. ⁊ tūc est opatio. Indirecte autez quādo nō impedit opantez sicut ⁊ in. iiij. phisico. dicitur. Remouens ⁊ prohibens est mouens per accidens ⁊ quantum ad hoc dicitur signum permissio. Per alīū autē declarat se paterfamilias aliquid velle triꝑ pliciter. Vel inquantū ordinat aliquē ad aliquid faciendum necessario ⁊ ꝓhibendo ꝓtrariū. ⁊ sic sunt p̄ceptio in p̄ceptis. ⁊ prohibitio in affirmatiuis ⁊ negatiuis p̄ceptis. Vel inq̄ntum ordinat aliquē psua siue ad aliqua cōciliatiue. ⁊ hoc pertinet ad consiliū ⁊ sicut voluntas humana manifestat per hec quinꝯ sic ⁊ ipius dei. Dō em̄ p̄ceptum perhibitio ⁊ consiliū dicat volūtas dei patet per illud Math. vj. Fiat volūtas tua sicut in celo ⁊ in terra id ē vt in terra impleamus eius p̄cepta vitemus ꝓhibita ei impleamus ꝓ posse cōsilia. Et similiter q̄ pmissio ⁊ opatio dicat dei volūtas patet per Augusti. qui dicit in encher̄. Nihil fit nisi omnipotens deus fieri velit. vel sinendo vt fiat vel faciendo. Ad ꝓpositū cū dicit illud q̄ q̄s impedire posset ⁊ non impedit iudicat ex sua volūtate ꝓcessisse verū est. Sed cum infertur Deus est summe bonus. ergo non pōt velle mala fieri. vex ē. voluntate beneplaciti ⁊ p q̄tuoꝛ signa huius volūtatis q̄ nō pōt opari mala nec p̄cipere mala nec vt nō ꝓhibeat mala ⁊ psuadeat bona supero gationis. pōt aūt velle permittere mala fieri. Ad aliud quō cernūtur ifirmitates ab inuicē vt vna sit maleficialis. ⁊ altera naturalis. puta ex defectu nature. Respōdetur q̄ varijs modis. Primo medicoꝝ iudicio. xxvj. q. v. Non licet. ⁊. q. ij. cap. Illud. vbi verba Augustini ex secūdo de doctrina xp̄iana. Ad hoc genus superstitionis pertinēt omnes ligature ⁊ remedia que medicorum disciplina condemnat in quibuscūq̄ rebus suspendēdis atq̄ ligandis. A simili vbi medici ex

circūstantijs videlicet etate complexione sana. z subito q̄si in ictu oculi immutata z q̄ nō ex defectu sanguinis stomachi aut labe infirmitas acciderit. Judicant illaz nō ex defectu nature. sed ab extrinseco accidisse. Et ab ex trinseco vbi non ex venenosa infectione. quia sic sanguis z stomachus malis humoribus esset repletus tunc ex sufficienti diuisione iudicant effectuz esse maleficialem. Item secundo cum eis existit incurabilis vt nullis medicaminibus eger pōt reuelari. immo potius cernunt ipuz aggrauari. Tercio qz sic subito interdum accidit q̄ iudicium infirmi super hoc cōtingit. Res gesta vni ex nobis innotuit. Nam quidam de optimatibus ciuitatis Spirensis nimis ceruicose voluntatis vxorē habuit tantum vt cum ipe libens in oībus ei complacere studeret tamen in cūctis fere suis affectionibus ei recalcitrabat z verbis cōtumelijosis semp ipsum molestare satagebat: Accidit inde vt domum ingressus quadam die cum mulier solito more contra se brīganti verbis obprobrijosis z ire locum dare z domū exire volebat ipsa hostiuz per quod exire habebat cursu veloci anticipando obseruauit z vocife rando contestabatur q̄ nisi eā verberaret nulla probitas aut honestas sibi inesset. Ad que verba grauia ille manuz non animo leden di extendit z ipsum expansis digitis super spatulaz leuiter tangendo subito ad terram collisus omnē sensum perdidit z per plures septimanas in lecto decūbens grauissima infirmitate detētus fuit, qua in rē-

pensari potest illā infirmitatē non ex naturali defectu. ꝫ p maleficiuz mulieris sibi accidisse. Plura immo quasi in numera cōsimilia acta sunt z multis innotuerūt. Sunt q̄dam qui p certam practicā experientiam rei capiunt p hūc moduz. Nā plumbum liquefactū sup infirmuz tenent z in scutellam plenam aqua infundunt z si imago aliqua condensata cernit. tūc infirmitatez ex maleficio accidisse iudicant. z quidam an talis imago ope demonuz aut naturali virtute erūpat vbi interrogantur talia practicantes respondere solent. q̄ virtute saturni super plumbum qui alias malꝰ existit sicut sol super aurum maleficiū sua virtute ostēdere solet. Sed q̄d de his sentiendum sit. an videlicet practica licita sit an non. Circa terciū principale huius tractatus tractabiī canonistis eñ videtur licitum vt vana vanis cōfundāt. licz theologis omnino p̄trarium videatur cum non sint facienda mala vt eueniant bona. Ad vltimum vbi diuersa querunt. Primo cum maliīce non ditantur. Secundo cur p̄n cipibus eis fauētibus ad p̄nitiem omniū inimicoꝝ ipoꝝ non cooperant. Tercio cur p̄dicatoribus et alijs eos pseq̄ntibꝰ nō nocere valeant. Ad p̄muz dicēdū. q̄ iō vt plurimum malefice non ditant vt iuxt cō placētiaz demonis in p̄tumeliā creatoris quātuz possibile est p vilissimo p̄cio emāt. Et scdo ne in ditijs notent. Ad sc̄m cur p̄ncipiī nō nocēt cā est manifesta. qz quantum in ipsis est hoc fit vt ipsos in amicitia retineāt. et si q̄rit cur eoꝝ inimici nō noceāt. Rñdet qz bonꝰ

angelus ex altera parte hoc malefi
ciū impedit iuxta illud Danielis.
Princeps regni stetit mihi viginti
vna diebus. Vide docto. in. ij. sen.
ten. an inter bonos angelos sit pu
gna et qualiter. Ad terciū dicit q̄
ideo nec inquisitoribus aut alijs offi-
cialibus nocere possunt. q̄ publi-
ca iusticia vtunt. Exēpla varia ad
hoc possent adduci. sed temporis
prolixitas non patitur.

Explicit pars prima.

Incipit secunda pars huius
operis.

Ecūda pars

Principalis huius op̄is
Quia est de mō p̄cedē
di q̄ a maleficis p̄ malefic s inferēdis obseruar. Et per
decē et octa capitula distinguit cuz
duab⁹ dūtaxat difficultatib⁹ quar
vna in p̄ncipio sup̄ remedia p̄ser-
uatiua vt vicz quis maleficiari nō
possit. altera in fine sup̄ remedia a
mouētia maleficia. et p̄ que malefi-
ciati curari possunt cū fm p̄hm in.
viij. phicor remouēs et p̄hibēs co
incidūt. et sunt cause p̄ accidēs. Jō
vt p̄ hec totale fundamentū huius
horrēde hereſ habeat. Circa duo
p̄ncipaliter insistēdū erit. Primo
circa introitū ear̄ et p̄fessionē sacri
legā. Scō circa p̄gressum in mō
opandi et horrēdaz obseruantiam.
Tercō impedimēta salubria cōtra
ear̄ maleficia et remedia p̄seruati-
ua. et q̄a in morali iam laboramus
materia. Ān argumētis varijs et de
clarationib⁹ vbiq̄ insistere op⁹ nō
est. cū ea que p̄ capitula sequentur
siut p̄ p̄ceedētes questiones suffi-
cienter discussa. Jdeo p̄camur in
deo lectorē ne de mōstratōnē in oi
bus queratvbi accōmodata sufficit
p̄babilitas ea deducēdo que ꝓstāt
aut visus vel auditus p̄pria experi
entia aut fide dignior relatib⁹ esse
vera. Circa primū aūt duo p̄ncipa
liter tāgent. Primo diuersi modi
ipius demonis innoxios allicīēdi
Scōo diuersi modi ipam hereſim
p̄fitēdi. Circa secūdum vero sex p̄
ordinem tangent quo ad modū p̄
cedēdi et curādi. Quia prio de his
que a maleficis p̄ se et suis cor-
poribus practicātur. Secundo de
his que erga alios homines ope-
rant. Tercio de his que erga besti
as Et quarto de his q̄bus terre fru
gibus nocēt. Quinto de maleficio
tantumō virōr quibus videlicz ma
leficijs tantummō viri et nō mulie
res insistūt. Sexto de questiōe su-
per maleficia amouenda. et quibus
modis curantur maleficiati.

Est ergo prima questio p̄ de-
cem et octo capitula distincta cum
totidem modis in suis ritibus va-
riantur et multiplicantur.

Questio prima.

Trū q̄s possit p̄ bonos an-
v gelos ita bñficiari. q̄ a male
ficis p̄ quoscunq̄ infra scri-
ptos modos nō valeat maleficiari
Et videt q̄ nō. Eo q̄ p̄ precedētia
declaratū est etiā innoxios et inno
cētes et iustos pluries a demonib⁹
affligi vt Job et plures pueri ino-
centes qui cernūtur maleficiati cū
multis alijs iustis licet nō equalit
vt peccatores. eo q̄ nō in p̄ditiōez
suar̄ animaruz quamuis bonis for
tune et corporū affligātur. Jn con
trariū est maleficarum fassio q̄ vi-

delicet nō omnes lederevaleāt sed tātummodo illos quos cernūt ex informatiōe demonū diuino auxilio destitutos. Rñsio. Tria sunt genera hominum bñficiati a deo quib⁹ illud pessimum genus suis maleficijs nocere nō pōt. Et primi sunt q̄ publicā ꝓtra eos iusticiā exercent aut officio aliquo publico aduersus eos insistūt. Secūdi qui de ritibus ecclesie seruatis ꝛ veneratis vt p aque bñdicte aspsionē p salis ꝓsecrati sumptionē p candelarū in die purificationis ꝛ frōdium i die palinay ꝓsecratoy vsum licitū. cuz ad hoc talia ecclesia exorcisat vt vires demonis imminuāt seu muniunt ō quibus modis parebit. Tercij sunt qui p sctōs angelos varijs ꝛ infinitis modis bñficiant. De p mis ratō dat ꝛ p varia acta ꝛ gesta cōprobat q̄ em̄ ois ptās a deo est ꝛ gladiū portat. iuxta apl'm. In vi dictā maloy ꝛ retributiōez bonoy nō iniq̄ tūc angelica ptāte demones arcētur. qñ iusticia invindictā illius horrēdi criminis exercetur. Notāt ad idē doctores. q̄ qa ptās demonis q̄nq̄ modis impedit in toto vel in pte. Primo p terminuz sue ptāti a deo imposituz. sicut de Job primo ꝛ scōo tāgit. Et ō illo de quo in fornicario nider legit q̄ iudici fassus fuerat q̄ dū quidā ipm inuocasset vt inimicū suū vita priuaret aut in corpe lederet. vel ictu fulminis interimeret. cū vocassem demonem ait vt eius auxilio talia ꝑpetrarez. Respondit mihi q̄ neutrum facere posset. habet inqt fidē bonam ꝛ diligenter se signo crucis munit iccirco nō in corpore. sed in vndecima parte fructuum suorum in cāpo si libet ei nocere possum. Scōo impedit p impedimentū exterius adhibitum vt in asina balaam. Nume. xxij. Tercio per miraculum impossibilitatis exterius facta. Et sunt qui ex singulari priuilegio beneficiantur. De quo tercium genus hominum qui maleficiari non possunt iam inferius patebit. Quarto p ōi iudiciū singulariter disponentis per obstaculum boni angeli. vt de asmodeo interficiente sponsos sare virginis. non aūt thobiam. Quinto interduz per cautelā suiꝑius. qz nō vult interdū dyabolus ledere vt peius inde seq̄tur. vt cum excōmunicatos vexare posset. sicut ꝛ corinthum quē vexauit excōmunicatuz. Thozi. v. tamē nō facit vt fidem ecclesie in clauiū potestate eneruat. Jō a simili etiaz dicere possumus q̄ etiam si diuina virtute nō arcerētur quādo publica iusticia exercetur. adhuc tamen sepe manum seu protectionez a maleficis voluntarie retrahunt. quia vel timent earum conuersionez. vl' qz desiderant ꝛ accelerāt earum dā nationez. Actis denicq̄ ꝛ gestis hec comprobātur. Nam ꝛ prefatus doctor refert q̄ maleficī verbo ꝛ experiētia testimoniū dederūt q̄ eo ipo quo p rei publice iusticie officiales capiūtur. statim oīs maleficoruz eneruat ptās. Unde ꝛ quidē iudex petrus nomine de quo ꝛ supra mētio facta est. cū quēdam maleficū stadlin nomine p suos famulos caperevoluisset. tantus tremor eoy manibus incussus fuit. ꝛ naribus tam malus fetor illapsus. vt se fere desperarēt an maleficum inuadere auderēt. Quibus dum iudex

tinperasset. Secure miſerũ tnuadi re. qz publica tactus iuſticia oñes vires ꝓdet ſue nequtie. Et ita ret ꝓbauit effectus. Nã captꝰ z in ci/ neratus fuit ꝓpter pluríma ab eo ꝓpetrata maleficia que ſparſim hic tnde poſita ſunt z accõmodata di/ uerſis materijs. Sed z plura q̃ no bis tnquiſitorib⁹ in offitio tnq̃ſitõ nis laborãtibus cõtigerũt ſi recita re expediret vtiq; animũ lectoris in ãmiratione verterẽt. Sed quia laus in ore ꝓpio ſordeſcit potius expedit ſilẽtio preterire q̃ notam tnanis glorie incurrere. illis dum taxat exceptis que a deo in lucem prodierũt quod celari nõ poſſunt. Jn oppido nempe rauẽſpurg. duz a cõſulibus malefice incinerãde in terrogarẽtur. cur nobis inquiſito/ ribus aliqua maleficia ſic alijs ho/ minibus nõ intuliſſent. Rñderunt Licz pluries hoc facere attentaſſẽt nõ tamẽ potuerũt. Et de cauſa inq rentibus reſpõdebãt ſe neſcire ni/ ſi q̃ ſic a demonib⁹ tnformate fuiſ/ ſent. quotiẽs em̃ nocturnis z diur/ nis tẽporib⁹ nobis infeſti fuerunt enarrare nõ ſufficimus. tam vt ſy/ mee cũ tam vt canes aut capre ſuiſ clamorib⁹ z tnſultib⁹ nos inquie/ tarent de nocte ad orões licet inde uotas ſurgẽtibus extra feneſtram loci que tñ in tãta altitudie erat q̃ niſi p longiſſimas ſcalas quis adi/ re potuiſſet. ictu validiſſimo quaſi ad caput de directo pcutiebat acuſ lintheo quo caput tegebat tnſeren tes. ſic etiã a nobis ſurgẽtibus re/ pertebãtur quaſi illos capitti nr̃o immittere arte magica voluiſſent. Sed laus altiſſimo qui ſua pietate abſq; meritis nr̃is nos tanq̃ pub/ licos iuſticie fidei indignos famu/ los ꝓſeruauit. De ſecũdis vero rõ/ in ſe patet. Jlla ad hoc exorcizãtur ab eccleſia z omnino ſunt efficaciſ/ ſima remedia ad ꝓſeruãdum ſe ab inſultibus maleficarum. Quod ſi queritur per quem moduz quis ſe munire debet. Dicenduz primo de bis que abſq; alligationibus ſacro rum verborum fuerit et demum de ipſis ſacris carminibus. Nam de primis licitum eſt aqua benedicta etiam quecunq; honeſta loca ho/ minum z iumentorum cum tnuo/ catione ſanctiſſime trinitatis z ora/ tione dominica in ſaluationem ho/ minum z iumentoruz aſpergere. ſic enim in exorciſmo dicitur vtvbicũ/ q; aſperſa fuerit careat omni immũ/ dicia liberetur a noxia non illic re ſideat ſpiritus peſtilens ꝛc. Homi/ nes enim z iumenta ſaluat dom⁹ iuxta prophetam vnumquodq; p/ modulo ſuo. Secũdo ſicut primuz de neceſſitate ita hoc ſecundum lz cereum benedictum accendere eſt de congruitate aſpergere videlicet cum tali cereo loca inhabitantia. Tercio herbas conſecratas adiun gere vel fumigare cum illis habita bilis in aliquo loco occulto coniũ gere plurimum expedit. Sic enim in ciuitatem Spirenſi anno eodez quo hic liber eſt inchoatus contti/ git. q; dum quedam deuota mulier cum quadam ſuſpecta maleficaver ba habuiſſet iuxta morez muliercu/ larum mutuo brigantium rixoſa. de nocte tamen cum paruulum la/ ctentem cunis imponere voluiſſet z mente reuoluẽs ea que de die cũ ſuſpecta malefica peregiſſz timens de periculo pueri herbas benedi/

ctas puero supposuit aqua simil aspersit. sal exorcisatum ori paruu imisit. signo crucis muniuit ⁊ cunabulo diligenter alligauit. Et ecce circa mediuꝫ noctis vagientem puerum audiuit. ⁊ dum iuxta morem puerum contrectare ⁊ cunabulum in alto ꝑpe lectum positū mouere voluisset cunabulum quidem mouit. sed puerum contrectare ꝺa berat nō potuit. tremens pauperecula ⁊ de pueri amissione vehemēter dolens lumine accenso paruulum vagiantem sub lectica ⁊ in angulo sine tamen lesione repperit. Dua in re perpendi potest quanta sit exorcismis ecclesie aduersus insidias diaboli virtus. Liquet insuper omnipotentis dei clementia ⁊ sapiētia que attingit a fine vsqꝫ ad finem fortiter. disponit etiam istorum pessimorꝫ hominū ⁊ demonū maleficia suauiter. vt vbi querūt fidem imminuere ⁊ infirmare. eādē in multorum cordibus firmāt ⁊ radice tvalidius. Utilitates em̄ plurime fidelibꝰ ex huiusmodi malis ꝓueniūt. vbi sic fides roborat. demonis malicia inspicitur. dei misericordia ⁊ potestas manifestat. homines ad sui custodiam actuantur ⁊ ad reuerendum xp̄i passionem ⁊ cerimonias ecclesie accēdūtur. Illis etiam diebus scultetus cuiusdam ville vuissental. dum gratissimis doloribus ⁊ torsionibus corporis esset maleficiatus. ⁊ qꝫ ꝑ maleficia sibi contigisset non tam ab aliis maleficis quantū ⁊ per experientiam edoctus fuit. dixit enim qꝫ singulis dominicis diebus se munire cum sumptione salis ⁊ aq̄ benedicte solebat. ⁊ quia vna die ꝓpter cuiusdam celebrandas obmiserat nuptias eodem etiam die maleficiatꝰ fuit. Quid deinceps de illo i Ka-ueuspurg cum a diabolo in forma vnius mulieris ad carnalem actuꝫ sollicitaretur. ille plurimū anxius dum desistere nollet diabolus. illi pauperi in mētem venit vt sumptione salis ꝓut in predicatōne audierat se munire deberet. Unde cum ad introitum stube sal benedictuꝫ sumpsisset mulier toruo vultu euꝫ inspexit. ⁊ quis diabolorum ipsuꝫ de hoc docuisset improperādo subito disparuit. vbi diabolus per se in effigie malefice. aut cum presentia corporali malefice affuerat cuꝫ vtrūcꝫ facere deo permittente potest. Sed ⁊ illi tres socij per viam ambulātes. duo eorum ictu fulminis percussi fuerant. ⁊ tercius territus cum voces in aere clamātes audisset percutiamus ⁊ illum. altera vox cum respondisset nō possumus. quia hodie verbū caro factū ē audiuit. intellexerat qꝫ ea de causa quia missam audierat. et in fine misse euangelium Johannis. In principio erat verbum ⁊c. audiuisset. ideo preseruatus fuisset. Ꝺz et per sacra verba corpori alligata qꝫ miro modo sunt preseruatiua dū modo septem conditiones in ipis seruentur. De quibus ⁊ in vltima questione huiꝰ secunde partis mētio fiet. Eo qꝫ ibi de remedijs sanatiuis sicut hic de remedijs preseruatiuis tractabit. Et illa sacra verba non solum ad preseruandum. ꝺz etiam ad curandum maleficiatos tendunt. Plurimum autem sunt ꝑ seruatiua locorum hominum ⁊ iumentorū ꝟba tituli triūphalis nr̄i

saluatoris. dum. scz per q̄tuor partes loci in modū crucis inscribūt. Jesus + Nazarenus + Rex + Judeoꝝ + vel etiā iūgēdo nomē virginis matre. aut euāgelistaruz. aut etiam verba Johānis. Verbū caro factū ē. Terciū vo genus qđ a maleficis ledi nō pōt ē singularissimū vt pote p̄cipua angelica custodia munituz. interius t exteri⁹ Interius p gr̄e infusionē. Exteri⁹ p celestiū virtutū. i. p motores orbiū celestiū p̄tectionē. Et hoc quidem genus in duabus spēbus electorū diuersificat. qz vel munit cōtra oīa genera maleficioꝝ ita q̄ in nullo ledi pñt. vel q̄ p̄cipue circa generatiuā potentiā ita castificentur ab ipis bonis āgelis. sicut mali spūs quosdā malos hoies. vt inflāmāt circa vnā vt infrigidāt circa aliā p sua maleficia. Primū de interiori t exteriori p̄tectōe q̄ ad gratiā t q̄ ad influentias corpoꝝ celestiū sic declarat. Vult de⁹ p se gratiam infundat mēti nr̄e. ita q̄ nulli creature potestas ad talez infusionem se extēdere p̄t. iux illud. Gratiam t gloriā dabit dñs. tñ dispositiue vt tradit. s. Tho. in quodā loco super terciū senten. qñ deus alī quā notabilē gr̄am vult infundere angelus bonus coopatur. Et h̄ est qđ Dyoni. p̄tendit. iiij. ca. de diuinis noibus. Hec ē lex diuinitatis immobiliter stabilita vt yma a summis p media perficiātur. ita q̄ q̄cquid boni a fonte totius bonitatis in nos emanat totuz p ministeriū bonoꝝ angeloꝝ habemus. Demus exempla cū rōnibus. Nam licet ad verbi dei ꝯceptionē in v̄gine beatissima p quā deus homo factus est sola diuina virtus efficiēter affuerit tamē angelico ministerio mens virginis per salutatōnez t p intellect⁹ p̄fortationē t iformatōem multū excitata vt ad bonū p̄ dispositā fuit. Ratione nā t prefati doctoris sententia est q̄ in hoīne tria sunt vt videmus. scilicz voluntas intellectus t potentie alie interiores t exteriores affixe membris t organis corpalibus. In primū solus de⁹ agere valet quia cor regis in manu domini. dispositiue angelus bonus inquantum intellectum adiuuat t boni agnitionem amplius illuminat ita q̄ in secūdū t deus t angelus bon⁹ agere possunt illuminādo. Et in terciū similiter bonus āgelus ad bonū. t malus angelus licet deo permittente immissiones malas imprimere potest. Tamen in potestate humane voluntatis est tales immissiōes factas acceptare vel refutare. q̄s etiam semper homo cum dei inuocata gratia potest ꝓpulsare. De exteriori etiam custodia. que per motores orbiū a deo cōmunicatur ē cōmunis traditio t magis cōsona tā sacre pagine q̄ philosophie naturali q̄ omnia corpora celestia mouentur virtute angelica t dicūtur motores orbiū. t a christo t ab ecclesia virtutes celoꝝ vocātur. t cōsequenter a celestibus influentijs omnia huius mūdi corporalia regūtur. teste philosopho primo metheoꝝ. Quare t dicere possum⁹ cuz deus singularem habet prouidentiā de suis electis. licet q̄sdam malis hui⁹ vite. s. penalitatib⁹ subiicit. quosdaz tamē ita p̄seruat q̄ in nullo ledi pñt. Et hoc donuz reci-

pluntvel ab angelis bonis ipis ad custodiã a deo deputat. Uel ex influentijs celestiũ corpor seu a motoribus ipor orbiũ. Insup notandũ q licet aliqui cõtra oĩa malefi cia muniunt aliq vero contra aliq t nõ cõtra omnia. sunt tñ aliq qui singulariter a bonis angelis super vim generatiuam ita castificant q nllo mõ a mal maleficiant circa illã potentiã possunt. sed de his scribere videtur in pte supfluũ. licet in p te foret necessartũ ꝓpter hoc q isti qui circa potentiã generatiuã maleficiũtur ideo destituũtur angelica custodia q vel sp sũt in mortali peccato vel nimis libidiosa affectu illis spurcitijs insistunt. vñ etiam vt in prima parte operis tactuz est deus amplius pmittit potentiã illam maleficari ne dum ꝓpter eius turpitudinem quantũ t ꝓpter hoc q corruptio primi pentis sub originali cõtagione in totũ genus humanũ traducit. Dicam9 tamẽ pauca qualiter bonus angelus interdum viros iustos t sanctos beneficiet t precipue circa vim generatiuam. Nam ita factum est de sancto Sereno abbate. de quo refert cassianus in colla. patrũ colla. abbatis Sereni prima. Hinc inqt p iterna cordis atq aie castitate nocturnis diurnisq pcibus. ieiunijs q atq atq vigilijs infatigabilit insistẽtes cũctos est9 carnalis ꝯcupiscẽtie tãdẽ per diuinã gratiam in se extinxisse pcepit. Deinde maiori zelo castitatis succẽsus pfatis vsus remedijs a deo petijt vt interiorus hois castitas in corpus redũdaret dei dono Postremo aũt veniens ad eũ angelus in visione nocturna eiusq velut aperiens ventrem quandã igni tam carnis strumã de cius visceribus euellens sullsq oĩa vt fuerãt locis intestina restituens. Ecce tn quit incentiua carnis tue abscisa sunt t obtinuisse te noueris hodierna die ꝑpetuã corpis puritatem iuxta votũ q popolsci vt ne ipe quidem nãli motu q etiã in puulis at q lactentib9 excitat vlterius pulseris. Sic etiã de beato equitio abbate dicit btũs Grego. primo libro dyalogor. Hunc inquit cũ iuuenturis sue tempe acri certamen carnis incentiua fatigarẽt. ipse sue tẽtationis angustie ad orõnis studium sollertiorẽ fecerũt. Cunq hac in re ab omnipotẽti deo remediuz ptinuis ꝑcibus quereret. nocte q̃dam assistente angelo enuchari se vidit. eiusq visiõe apparuit q omnem motũ ex genitalibus mẽbris abscideret. atq ex eo tpe ita fuit alinus a tentatiõe. ac si sexuz nõ hꝫret in corpe. ecce quale beneficiũ castificationis. Qua virtute fret9 ex dl omipotẽtis auxilio vt viris ante ꝑ erat ita cepit postmodũ feminis ꝑ esse. Ita in vitas patrũ illor q̃s sanctus Heraclides vir religiosissim9 collegit in libro suo quẽ paradisuz nominat. meminit cuiusdã scti pris t monachi quã helitã vocat. Hic misericordia mot9 trecẽtas femias in monesteriũ collegit t regere cepit Transacto aũt biennio iam trigin ta quinq annos hñs vite tẽtatus a carne in hercinũ fugit vbi biduo te iunus orãs ait. Ne deus aut occide me aut libera me ab hac tentatõne Uespere igit somnus ei irrepsit t tres angelos ad se venire vidit q̃ bus querentibus. Cur a monaste-

rto virginū fugisset. nec ille p̄ verecundia rñdere auderet. dixerūt angeli. Si liberaberis nō redibis curam feminarū gerendo. Rñdit ille q̄ libēs. Tūc illi iuramentū ab eo excipiētes qđ exegerant eū eunucharunt. Hā vn⁹ man⁹. alter pedes ſercius nouacula teſticulos ei⁹ vi⁹ us eſt abſcindere nō q̄ itavere eēt Ex qr ita eē videbat querētibuſq; an ne remediuz ſentiret. Rñdit ille ſe plurimū exoneratū. Ān quita die ad lugētes femias redijt r p̄ q̄dra ginta annos q̄bus ſupuixit nec pri ſtine tētatiōis deinceps ſcintillam ſenſit. Hō min⁹ bñficiū collatū eē legim⁹ beato thoma doctore noſtri ordinis qr cōſanguineis ꝓpter ingreſſum dicti ordinis incarcerat⁹. vt p̄ meretricem ſeduceret ad ſeculum tētatus eſt. q̄ p̄ cōſanguineos immiſſa veſte r ornatu cōptiſſimo cū doctor eā intuit⁹ fuiſſet ad materialē ignē cucurrit titiō ex ignitū arripuit r ſugeſtricē ignite libidis e carcere fugauit. r oroni ſtatim ꝑ caſtitatis dono ꝓſtratus obdormit. Ubi duo angeli ei apparuēt dicētes. Ecce dei ex pte te cingim⁹ cingulo caſtitatis q̄ nulla poſſit de cetero impugnatiōe diſſolui. Et q̄ bñana virtute meritis nō acquirit ex pte dei ꝓfert ex dono. Sēſit igr cinctura. ſ. tactū cincture r exclamādo euigilauit. Deinceps tāto inūere caſtitatis ſe dotatū ſenſit. vt ab eodē tpe omnē abhorreret luxuriā vt nec ſine neceſſitate feminis colloqui poſſz ſed p̄fecta caſtitate poleret hec ex fornicario ydder. His igit tribus generib⁹ hoim demptis nemo ſecurus a maleficis. quin ex decē r octo modis infra ſcriptis aut maleficiat aut ad maleficiendū tentat r incitat: De quib⁹ p̄ ordinē primo ē diſſerendū vt poſt eo clariuſ quib⁹ remedijs maleficiati poſſint reuelari diſcutiat r vt eoclari⁹ pateāt ipi decē r octo modi per totidē capitula deducent. vt primo circa maleficax introitū pateāt diuerſi modi p̄ quos ipſe malefice innorias iuuēculas in augmētū illi⁹ p̄fidie attrahūt. Scōo de mō ſacrilege ꝓfeſſionis eax vbi r quedā declaratio omagij p̄ſtandi ipi dyabolo inducit. Tercio de mō quo localiter tranſferūtur in corpe vel i ſpū Et quarto quo ſe incubis demonibus ſubijciūt. Quinto de mō generali ꝑ put p̄ ſacramenta eccleſie ſua maleficia exercēt. Et in ſpeciali de modo quo demptis corporibus celeſtibus quaſcunq; creaturas deo p̄mittente inficere ſolent Sexto de modo quo vim generatiuā impedire ſolent. Septimo ſuper modū q̄ mēbra virilia auferre p̄ſtigioſa arte ſolent. Octauo ſuper modū quo homines in beſtiales formas tranſmutare ſolent. Nono ſuper modū quo demones intra capita ſine leſione exiſtunt quando p̄ſtigioſas apparitiones opant. Decimo ſup̄mo duin quo demones opatione maleficax homines interdū ſubſtantialiter ihabitāt. Undecimo quo omne genus infirmitatis inferre ſolēt r hoc in generali. Duodecimo de quibuſdam infirmitatibus in ſpeciali. Terciodecimo ſuper moduz quo obſtetrices malefice maiora damna inferunt duin infantes aut interimunt. aut demonib⁹ execrādo offerunt. Quartodecimo ſuper modum quo iumentis varia no-

cumenta inferũt. Quintodecimo super modũ quo grãdines ⁊ tẽpestates cõcitare. ⁊ fulgura fulminare sup hoies ⁊ iumẽta solẽt. Sedecimo decimoseptimo ⁊ decioctauo sup tres modos quo tm̃ virt ⁊ nõ mulieres maleficijs sunt intenti. Post hec sequetur q̃stio sup modos tollendi hmõi maleficia. Nec estimat q̃s funditus hoꝝ noticiaz capę ꝓ eo ꝙ hi varij modi sup varia maleficia inferẽda recitantur. Hoc em̃ ⁊ modicũ vtile immo fortassis ⁊ nocere posset neq; em̃ ꝓhibiti libri nigromãtie hic inserũtur cũ hoc genus supstitiõis nõ libris aut a doctis ꝫ omnino ab imperitis practicat. vnũ hm̃s fundamentũ. dũ illud nõ exprimit aut practicat impossibile sit aliquem maleficijs vt maleficũ insistere. Recitantur aũt hic modi in supficie vt eoꝝ opa nõ incredibilia videãtur sicut hucusq; in magnã fidei contumeliam ⁊ ipoꝝ maleficoꝝ augmẽtum actũ ẽ. Dõ si aliq̃s ex ꝓhabitis cũ dictũ ẽ aliq̃s ꝓseruari ꝑ influẽtias corpoꝝ celestiũ vt maleficiari nullo mõ possint. velit hoc etiaz attribuere illis influẽtijs dũ alicꝫ maleficiãtur q̃si q̃dam necessitas ibi sit siue ad ꝓseruãdũ a maleficijs. siue ad inficiendũ ab illis. talis non recte mentem doctoꝝ sapet varijs respectibus. Primo qz em̃ tria sunt q̃ a tribus celestibus causis dirigi ꝓnt. ſ. volũtatis actus. intellectus actus. ⁊ corpalia. Et primuz vt supra tactũ ẽ a solo deo ⁊ immediate dirigit. Secundũ ab angelo. Tertiũ a celesti corpe. ꝫ dirigit nõ tñ necessitat. Secũdo qz em̃ ex dictis manifestũ ẽ ꝙ electões ⁊ voluntates immediate a deo dirigũt Just apl'um. Deus est qui opatur in nobis velle ⁊ ꝓficere ꝑ bona volũtate. ⁊ cognitio hũana intellectiua a deo mediãtibus angelis ordinat. Ideo etiã corpalia q̃cũq; siue sint interiora vt vtutes ⁊ scie acq̃site ꝑ corpales potẽtias interiores. siue sint exteriora vt sanitates ⁊ egritudines a celestib⁹ corpib⁹ mediantibus angelis dispẽsant. qđ ⁊ Dyonisi⁹ tangit. liij. c. de di. no. ꝙ corpora celestia sunt cause eoꝝ q̃ in ꝟ mũdo fiũt. tñ hec sunt intelligẽda quo ad sanitates ⁊ egritudines naturales. He autẽ egritudines cum sint supnaturales ꝑ demonis potẽtiaz q̃ illas deo ꝑmittẽte infert. iõ nõ possum⁹ dicere ꝙ ex influẽtijs corpoꝝ celestiũ ꝓtingat ꝙ alicꝫ maleficiat. sicut bñ dici põt ꝙ ex influentijs corpoꝝ celestium ẽ ꝙ alicꝫ maleficiari non põt. Et si dr̃ ꝙ opposita hñt fieri circa idẽ. ⁊ sicut ꝓpositũ in ꝓposito ita oppositũ in opposito. Rñdetur ꝙ vbi aliq̃s ꝓseruat vtute corpoꝝ celestiũ ab infirmitatib⁹ his supnaturalib⁹ ꝟ nõ fit vtute corpoꝝ celestiũ immediate. ꝫ vtute angelica que illam influentiam cõfortare põt. vt inimicus suis maleficijs non possit sup eã ꝓ ualere ⁊ virtus illa angelica potest deriuari vel a motore orb celestis vt sit ibi in pũcto q̃s mori dẽret sup perlodo naturali deus sua potẽtia q̃ sp ꝑ medias causas hmõi opat ꝟ immutare põt virtutẽ conseruatiuam ꝑ defectiua nature immittendo ⁊ ei⁹ influentie ita ⁊ dicere possumus de eo qui maleficiari posset ꝙ etiam tali mõ a maleficijs preseruat. vel fit talis ꝑseruatio ab ange

lo ad custodiā deputato q̄ etiam p̄ cipua est inter oēs custodias. Et quod dr̄ Hiere. xxij. Scribe virum istū sterilem q̄ in diebus suis non ꝓsperatur. Hoc intelligit̄ q̄tū ad electōnes voluntatis in quibus hō vnus ꝓsperat. alius nō. qđ etiam cōtingē pōt ex influentijs corpoꝝ celestiuꝫ. verbigra. aliq̄s inclinat ex ipsiōe corpm celestiū ad aliq̄s electiones vtiles vt de ingressu religionis. vel hmōi. Et cū ex lumīe angeli illuminat eius intellectus ad eadē agenda. ꝛ ex diuina operatione inclinat eius voluntas ad hoc ꝓsequendū talis dr̄ bene ꝓsperari. vel etiā qñ q̄s inclinat ad aliquam artem vel ad aliqđ vtile practicandū. Econtra dicetur male fortunatus. qñ ex superioribus causis ad ꝓtraria eius electio inclinat. De q̄bus sentētijs ꝛ multis alijs loq̄tur sanct⁹ Tho. in summa ꝓtra gentil. lib. iij. ꝛ in plerisq̄ alijs locis quō differt dicere aliquem esse bene vel male natū bene vel male fortunatū bene vel male gubernatū ꝛ custoditū. Quia ex dispositiōe relicta a corpe celesti dicitur aliq̄s bene vel male natus. ꝛ sic etiā fortunat⁹ sm vo q̄ ab angelo illuminat̄ dr̄ bene custoditus ꝛ non male vbi seq̄tur illuminationes. Sed sm q̄ a deo i bonū ꝛ illud ꝓsequtur dicitur bene gubernatus. Que tamē electōnes hic nō hñt locum quia de ipsis nō intendimus sicut de ꝑseruatōne a maleficis inferendis. De qua ad p̄ sens sufficiat. aggrediēdo earū ceremonialia que ab eis practicātur Et primo quib⁹ modis innoxios ad earum perfidiam alliciunt.

De diuersis medijs quibus demones attrahūt ꝛ allicīūt innoxios p maleficas ad augmentum illius perfidie. Capitulum. I.

Vnt aūt cres modi p̄ ceteris q̄bus demones per maleficas innoxios subuertūt. Et ex q̄bus cōtinue illa perfidia augmentat. Et primus ē per tedīū ex importuna tēpaliū damnificatione. Nam sicut sanctus Grego dicit. Diabol⁹ frequēter temptat vt saltim tedio vincat. Intelligas tamē hoc infra vires tēptati. ꝛ sup diuinā p̄missionem declara q̄ deus p̄mittit ne homines ignauia torpeāt. In cui⁹ figura dr̄ Judic. ij. Has gētes nō deleuit deus vt erudiret israel in eis ꝛ loq̄tur de finitimis nationib⁹ cananeoꝝ iebuseis ꝛ alijs. Etiā hussite ꝛ alij heretici p̄mittūtur vt deleri nō valeāt. Ita ꝛ demones p maleficas tantis afficiunt damnis in tpalibus vicinos ꝛ innoxios vt q̄si coacti maleficarum suffragia primo habeāt implorare ꝛ demū eaꝝ ꝓsilijs se submittere. Experientia docuit. Nouimus in dyocesi augustiēsi hospitē cui infra annū. xliiij. eq̄ succesiue duꝫ fuissent maleficiate vxor tedio affecta maleficas ꝓsuluit ꝛ iuꝝ earū ꝓsilia vtiq̄s non salubria alios q̄s expost emerat q̄ vector erat a maleficis p̄seruauit. quāte denicq̄ mulieres i officio inquisitionis nobis existentibus conqueste fuerunt q̄ dum p̄pter damna vaccis ex priuatione lactis ꝛ alijs inuentis illatis suspectas maleficas ꝓsuluissent. etiā remedia oblata ꝓcepissent dūmodo

aliquid vni spiritui ꝓmittere volu issent. ꝛ illis inqrentibus q̄d nā ꝓ mittendū foret respondebāt paruꝫ hoc esse dūmō informationibus il lius magistri assentirent sup certas obseruantias tpe diuinoꝝ in eccle sia aut in ꝓfessionibus sacerdotib⁹ faciendū aliqua subticendo assenti rent. Vbi notandum q̄ vt supza ta ctū est mille ille artifex a minimis ꝛ paucis inchoat. vt q̄ tpe eleuatio nis corpis xp̄i in terrā spuimāt aut oc'os claudāt aut q̄ aliqua v̄ba in utilia ꝓferant sicut ꝛ nouimus eaꝫ q̄ adhuc supest seculari brachio de fensa: qñ infra missaꝫ solēnia sacer dos pp'm salutat dicēdo. Dñs vo biscum. Ipsa semp subiūgit vulga ri sermōe. ker mir die zung jm ars vmb. Aut q̄ in cōfessione post ab solutionē factā etiā similia ꝓferāt. aut q̄ nunq̄ ex integro cōfiteant p̄ cipue mortalia peccata. sicq̄ ad om nimodā fidei abnegationē ꝛ sacrile gā ꝓfessionē paulatim ꝓducunt. Et h̄ modus seu etiā q̄cunq̄ cōsimilis obseruat a maleficis erga honestas matronas vicijs carnalibus minus deditas magis autē terrenis como dis inhiantibus. Sed erga iuuēcu las ambitioni ꝛ voluptatibus coꝛ poris magis deditas aliū modum obseruāt. s. per carnalia desideria ꝛ voluptates corpis. Vbi notanduꝫ q̄ sicut intētio ꝛ appetitus dyabo li maioꝛ est tentandū bonos q̄ ma los. licꝫ ex parte tentatoꝛuꝫ magis tentat malos q̄ bonos. id est q̄ am plioꝛ abilitas repitur i malis ad re cipiendū tentationē demōis q̄ sit in bonis. Ita ꝛ dyabolus sanctio res q̄sq̄ virgines ꝛ puellas magis seducere conatur. cui experiētia su pereſt ꝛ etiam ratio. Nam cum ma los iam possideat nō aūt bonos. iō magis conat seducere ad sui domi niū iustos quos nō hꝫ q̄ possessos malos. Sicut etiaꝫ aliquis ꝓnceps terrenus magis insurgit contra il lum q̄ plus aufert de iure suo q̄ cō tra alios qui nō sibi cōtrariant. Ex perientia. Nam in oppido Kauens purg e duabus incineratis ꝓut eti am inferius patebit: vbi de modo quē obseruant concitando tempe states tanget vna illa balneatrix in ter alia que fassa fuerat etiā hoc re citauit se multas a dyabolo fuisse ꝓ pessas iniurias ea de causa q̄ virgi nē quandā deuotā ꝛ filiaꝫ cuiusdā prediuitis quem nomiare opus nō est cum ꝛ ipsa iā defuncta sit dispo nente diuina clementia ne malicia depꝛauaret coꝛ eius seducere debe ret taliter vt ipaꝫ festiuo aliquo die inuitaret vt ꝛ ipe demon in specie iuuenis cum ea sua colloquia habe re posset. Addiderat etiam q̄ licꝫ se pissime hoc facere attentasset semp tamen vbi iuuenculam fuisset allo cuta: illa signo sancte crucis se mu niuit. Et hoc vticq̄ ex instinctu san cti angeli ad effugandū opera dya boli ꝓcessisse nemo dubitabat. Est ꝛ alia virgo in dyocesi argentinēsi constituta que ꝛ vni ex nostris con fessa asseruit: q̄ die quadā domini ca dū solitaria in domo paterna in cederet vetula quedam illius oppi di ipam visitandi gratia accessit. et inter alia scurrilia verba que pꝛotu lerat: hec vltimatim subintulit vt eā si placeret ad locuꝫ vbi iuuenes omibus hominibus oppidi incogni ti moꝛarent deduceret. Et dum ait vgo assensum ꝓbuissem: ꝛ ipaꝫ sub

secuta ad domū veniſſem. vetula ſō intulit. Ecce p gradꝰ ad camerā ſuperiorē aſcēdemꝰ vbi iuuenes moranť: ꝫ caueas ne ſigno crucꝛ te munias q dū me facturā aſſeruiſſem illa p̄cedente ego p gradus ſequēdo occulte me ſigno crucꝛ muniui. Uñ contigit q in ſummitate graduū ꝛ ante camerā pariter conſtitute: illa vetula horribili vultu ꝛ ſtomachato animo ſe vertēdo ꝛ me aſpicendo dixit. En maledicaris ſigno crucis cur te ſignaſti: abhinc in nomie diaboli recedas ſicꝫ ad ꝓpria redū illeſa. Qua ex re colligiť q̄ntis verſutꝫs antiquus ille hoſtis in seductionē animarū debachat. Prefata denicꝫ balneatrix incinerata p hūc modū aſſeruit ab alia quadā vetula ſe ſeductā: cum tñ eius cōſodalis differenti mō. qꝛ videlicet demonē in via in ſpecie humana inueniſſet cū ꝛ ipſa intentiōis fuiſſet amaſiū ſuum fornicatiōis cauſa viſitare: ꝛ vbi a demōe incubo cognita fuiſſet et interrogata an eū agnoſceret: et ipſa ſe eū miníme agnoſcere aſſeret. Ille rñdit. Demon ſum: ꝛ ſi volueris ad tuū beneplacitum ſemper paratus: nec in q̄buſcūq; neceſſitatibꝰ te deſeram. Ad que illa duꝫ annuiſſet decē ꝛ octo annis vſq; videlicet ad vltimū vite ſpurcitijs illis dyabolicis inſeruiuit cū fidei talis mē omnímoda abnegatione: Et eſt tercius modus alliciendi p viā meſticie ꝛ pauptatis. Nam corruptis iuuēculis ꝛ ſpretis ab amatoribus q̄bus ſe nubēdi gratia ad eorū promiſſa impudice copulauerāt vbi iā omní fruſtrank confidentia ꝛ ſe vndiq; infamatas: conſiderant etiā ad quecunq; dyabolica preſidia ſe conuertunt aut ratione vindicte illum maleficiando amatorē ſeu illam cui ſe coniunxit aut alias omībus ſpurcitijs ſe ſubmittendo machinātur. Et ſicut talium iuuencularū nō eſt numerus vt heu experientia docet ita nec numerus maleficarū ex eis inſurgentium pauca ex multis referamus. Eſt locus i dyoceſi Brixiñ. vbi iuuenis ſup vxorem ſibi maleficatā talē caſum depoſuit. Ne eñ tempore iuuētutis quandā q̄t adamando dum ipa iugiter inſtaret vt eā matrimonio copularē ꝛ ego eaꝫ ſpernendo aliā ex alio dominio duxiſſem in vxorem volens tamē amicicie gr̄a ei complacere ipam ad nuptias inuitabam. Qua venientē dū alie mulieres honeſte ſuas ꝓpinas ſeu oblationes preſentarent: illa q̄ inuitata fuerat manū eleuans ceteris mulieribus que circūſtabant audientibus dixit: paucos dies ſanos poſt hāc diē habebis. Et ſponſa territa cū eā non agnoſceret eo vt premiſſum eſt ex alio dominio copulata fuerat dū interrogaret circūſtantes que nā eēt q̄ ei hmōi mínas intuliſſet. Allie ipam vagā ꝛ diſſolutā mulierē exiſtere affirmabāt: nō minus tamē ea q̄ predixit ꝛ eo ordíne ſubſecuta fuerūt. Nā poſt paucos dies adeo maleficiata fuit ꝛ oībus mēbris deſtituta q̄ etiā vſq; in preſens vltra annos decē in ſuo corpore maleficia cernunť: ſi ea q̄ in vno dūtaxat opido illius dioceſis reperta ſunt inferēda eſſent liber integer foret conficiendus: cōſcripta autē ſunt ꝛ repoſita ſunt apud eundem epiſcopū Brixiñ. et vtiq; ſtupenda ꝛ inaudita vt teſtis idē exiſtit. Nec ſilentio ꝑtercundū putamus rē ſtu

pendā ꝛ inauditā. Mā comes q̄dam ꝑclarus genere ꝛ vuestrafi. territorij in cōfinibus argētinensis dyocesis iuuenculā sili genere ꝑclarā duxit vxorē quā tamē post celebratas nuptias vsq; ad terciū annū carnaliter cognoscere non poterat maleficiali impedimēto vt rei ꝓbauit euētus ꝓpeditus. Anxius et q̄d agere ignorās ꝛ sctōs dei iugiter interpellās. Accidit vt ad ciuitatē metēsem ob negocioꝝ q̄rundā expeditiones applicaret: in q̄ dū p vicos ꝛ plateas seruis ꝛ familia vallat⁹ incederet q̄ndā mulierē q̄ ante illos annos cōcubina sua fuerat obuiā haberet. qua visa dū sup maleficia sibi illata minime cogitaret improuise eā blande ex antiqua amicicia cōtracta alloquit. ꝛ qualiter se hꝫet et valeret inuestigat. At illa cernēs comitis pietatē viceuersa comitē de valitudine sui corpis ꝛ status diligenter inuestigauit. Quo respondēte q̄ bñ prospere cūcta sibi succederēt. Illa attonita paululuꝫ siluit. et comes cernens eā attonitā amplⁱ verbis blandis eā aggredit ad collationē inuitando. At illa de statu vxoris inuestigando simile responsum accepit: q̄ bene in oibus se haberet. Tunc illa an ne pueros generasset inquisiuit. ꝛ comes. tres mihi ait sunt pueri masculi. quolibet anno vnū genuit. Tūc amplius illa stupefacta paululum siluit. ꝛ comes. Rogo te charissima cur tā diligenter inq̄ris: indica. nec em̄ dubito q̄n mee felicitati congratularis. Tunc illa vere cōgratuloꝝ: sed maledicat illa vetula que obtulit se corpus vr̄m velle maleficiare vt carnale actū cū vxore vestra exercere nimine haberetis. In cuⁱ⁹ signuꝫ puteus q̄ est in medio curie vestre continet in fundo ollā certas res maleficiales cōtinentē. q̄ ea de causa ibidem posita fuit. vt q̄diu ibidē cōtineret tādiu coeundi impotētia vobis adesset. ꝫ ecce oia vana sunt de quibus gaudeo ꝛc. Hec comes diu distulit ad domū regressus puteuꝫ exhauriri fecit. ollā repperit. ꝛ cuncta cōcremando potentiā illā perditam subito recupauit. Vnde comitissa denuo nobiles quasq; ad nuptias nouas inuitauit affirmans se iā dominā illius castri ꝛ dominij. q̄ tanto tpe ỽgo pmansisset Castrū ꝛ dominiū ꝓpter honorē comitis nō expedit noiatim exprimere. hoc em̄ ipm recta ratio psuadet. ꝛ vt substātia facti in detestationē tanti crimⁱnis detegat. Ex q̄bus patent varij modi a maleficis vsitati in augmētū sue pfidie. Prefata em̄ mulier q̄ ab vxore comitis expulsa. hoc maleficiū comiti ex alterius malefice informatione intulerat. Qua de cā inuēri effect⁹ maleficiales sequūt.

Sequitur de modo sacrilege professionis. Capitulum. ij.

Odus aūt sacri

In lege ꝓfessionis sup expressum pactū fidelitatis cuꝫ de monibus varius existit. vrpote cuꝫ ꝛ ipse malefice varijs exercitijs circa maleficia inferēda insistūt. Pro cuius intellectu est ꝑmo aduertendū q̄ sicut in genere triplices apparēt malefice vt in ꝑma pte tractat⁹ tactū est. s. ledētes ꝫ curare nō valētes. Curātes ꝛ ex aliq̄ singulari pacto cum demone inito non ledētes. ledentes et curantes. ita et inter

ledētes vnū genus existit supremū in quo genere existētes omnia alia maleficia que alie sparsim exercent ꝑpetrare valent. Unde profitendi vbi describit satis declarat de alijs speciebus inferioribus. Sunt autē he que ꝓtra humane nature iclinationē imo oim ferarū lupina tantū modo excepta ꝑprie spēi infantes vorāt ꝛ comedere solēt. Et hec ē suprema spēs in maleficijs exercēdis sunt eni q̄ ad innumera nocumēta alia tendūt. He eñ grandines ꝛ aures lesiuas cū fulminibus exagitāt sterilitatē in hoīb⁹ ꝛ iumētis ꝑcurant. Infātes quos nō deuorāt demonib⁹ vt supra patuit offerūt aut alias occidūt. Sz hoc circa infātes nō renatos fōte baptismatis. quos aūt deuorāt renati sūt vt patebit ꝫ nō nisi deo ꝑmittēte. Sciūt ꝛ infātes ꝑpe aquas ambulantes in ipas nullo vidēte in aspectu parentum ꝑijcere equos sub insessoribus freneticos facere de loco ad locū per aera vel corpaliter vl imaginarie trās meare iudicū ꝛ ꝑsidentiū animos ne eis nocere valeant immutare taciturnitatem sibi ꝛ alijs in tormentis procurare. in se capientium manus ꝛ animos tremorē magnū incutere: occulta alijs manifestare. et quedam futura ex demonum informatione que videlicet aliquā causam possunt habere naturalē predicere. vide questionē an demōes valeant futura ꝑcognoscere in. ij. sniarū. di. xij. absentia velut ꝑntia ꝓspicere ad amorē vel odium inordinatū mentes hominū immutare ictu fulminis non nunq̄ quē volunt vl etiam aliquos homines ꝛ iumēta interimere. vim generatiuā aut etiam potentiā coeundi auferre. abortum procurare. infantes in vtero matris solo exteriori tactu interimere. solo etiā visu absq; tactu interdū homines ꝛ iumēta maleficiare ꝛ mortem inferre ꝑprios infantes demonib⁹ dedicare ꝛ breuiter omnia vt ꝑmissuz est pestifera q̄ alie malefice sparsim ꝑcurare sciunt quādo dei iusticia talia fieri ꝑmittit. He in illo genere suprēmo existentes ꝑpetrare sciunt. nō autem econuerso. hoc tamen est cōmune omniū spurcicias carnales cum demonib⁹ usexercere ideo ꝛ ex illorum mō profitendi q̄ in suprēmo genere existunt aliaruz maleficarū modū faciliter quis capere potest. Fuerūt autē tales dudum ante triginta annos in cōfinibus sabaudie versus dominiū bernensium vt recitat Rider i suo fornicario. nūc autem in cōfinib⁹ lombardie versus dñium ducis austrie vbi ꝛ inquisitor cumanus vt in ꝑcedenti parte tactū ē vno anno quadraginta ꝛ vnā maleficas incinerari fecit. ꝛ fuit annus dñi. lxxxv. qui etiā adhuc cōtinue inquirēdo laborat. Modus autē ꝑfitendi duplex est. Unus solennis ꝑ similē ad votum solenne. Alius modus ꝑfitendi priuatus qui seorsum demoni q̄cunq; hora fieri potest. Solēnis inter eos fit vbi malefice i certam cōtionē statuto die veniūt ꝛ demonē in assumpta effigie vidēt hominis. q̄ duz sup seruāda sibi fidelitate cū tēporaliū prospitate ꝛ longitudine vite hortat. ille que assunt nouicis suscipiēdā sibi cōmēdant. Et demō si de abneganda fide ꝛ cultu xp̄iānissimo. ꝛ de extensa muliere. sic ei et beatissimā ỽginā mariam nuncu

pāt. ⁊ de sacramētis nunc̄ venerā-
dis inuenerit nouicīā seu discipulū
voluntariū. Tunc demon manū ex
tēdit: ⁊ viceuersa discipulus seu no
uicia stipulata manu illa seruare ꝑ
mittit. Et demon habitis illis pre-
missis statim subiūgit hec non suffi
cere. Et vbi discipulus q̄ nā vlteri⁹
sint faciēda inq̄rit. Demon omagi-
um petit qđ cōtinet vt in ania ⁊ cor
pore sibi eternaliter ptineat et pro-
posse alios quoscūc̄ vtriusq̄ sexus
sibi associare velit. Adiūgit denic̄
vt certa vnguēta ex ossibus ⁊ mem
bris pueroꝝ: ⁊ p̄cipue renatoꝝ fon
te baptismatis sibi cōficiāt. ꝑ q̄ cun
ctas suas volūtates explere cū sua
assistentia poterit. Hūc modū nos
inq̄sitores experientia teste pcepim⁹
in oppido brisiaco basiliensis dyo-
cesis plenā informationē capiendo
ab vna iuuēcula malefica: sed con-
uersa. cuius ⁊ matertera in dyocesi
argentinensi incinerata fuerat: que
etiā addiderat q̄ per modū quo ei⁹
matertera ipam primitus seducere
tentasset talis erat. Quadā em̄ die
secū per gradus ascēdere habebat:
⁊ eius iussu camerā intrare vbi cuz
vidisset q̄ndecim iuuenes in vesti-
mētis viridi coloris ad modū quo
ruthert incedere solēt: matertera si
bi dixit. Elige ex his iuuenibus et
eū quē volueris tibi tradā. ⁊ ipse te
sibi in spōsam assumet: ⁊ cū illa nul
lū se velit habere asseruisset grauī-
ter vulnerata tandē acquieuit mo-
dū exprimēs p̄missum. asseruit etiā
q̄ sepius p longa terrarū spacia de
nocte secū trāslata fuerat etiā ab ar
gētina vsq̄ colonīā. Hec est illa cu
ius occasione in p̄ma questione ꝑ-
missum est nos velle declarare, an
malefice vere ⁊ corpaliter a demoni
bus transferant de loco ad locū. Et
hoc ꝓpter v̄ba canonis. xxvj. q. v.
epi. vbi textus sentit q̄ solūmō ima
ginarie. cum tñ interdū etiā vere et
corpaliter trāsferant. Interrogata
em̄ an solū imaginarie ⁊ fantastice
sic incederēt p demones illuse. Re-
spondit q̄ vtroq̄ mō prout etiā ve
ritas se hz vt inferius de mō trans-
ferendi localiter declarabit. Asseru
it etiā q̄ maiora dāna ab obstetrici-
bus inferunt. qr vt plurimū infan-
tes aut hñt interimere aut demoni
bus offerre. ab ipa etiam matertera
asseruit se grauiter fuisse semel v̄be
ratā: eo q̄ ollam quandā occultatā
discooperiendo plurimoꝝ infantiū
capita repperisset. Et plura alia re-
tulit prius p̄stito pro dicēda verita
te iuramento vt decuit. eius denic̄
verbis sup modū profitēdi fides in
dubia accomodat: etiaz p ea que in
suo fornicario p̄fatus Johānes nī
der doctor p̄cipuus. q̄ etiaz nr̄is tē-
poribus miris claruit scpturis reci-
tat. ⁊ hoc ex relatu inq̄sitoris eduē
si dyocesis q̄ etiā in ipa dyocesi mul
tos de maleficijs reos inq̄sierat et
incinerari fecerat. Dicit em̄ p̄fato
inq̄sitore mihi referente pcepi q̄ in
lausanēse ducatu quidā malefici p
prios natos infantes coxerāt et co-
mederāt. Modus aūt discēdi talez
artē fuit vt dixit q̄ malefici in cer-
tā cōtionē venerūt ⁊ ope eorū verī
similiter demonē in assumpta ima-
gine viderēt bois cui discipulus ha
bebat necessario dare fidē de abne-
gando christianissimo de eucharī-
stia nunc̄ adorāda ⁊ de calcādo su
per crucē vbi latent valeret. Sequi
tur aliud exemplū ab eodem. Fuit

Insup fama cōmunis petro iudice in bolthingen referente q̄ in terra bernensium. xlij. infantes deuorati essent a maleficis q̄ꝫ obrem etiā publica iusticia satis dure exarserat in tales paricidas. Cum aūt petrus q̄ siuisset a quadam capta malefica p quem modū infantes comederent. Illa respōdit. Modus iste est. Nā infantibus nondū baptisatis precipue insidiamur. vel etiam baptisatis presertim quando signo crucis non muniunt et oratiōibus. Lector aduerte q̄ ideo non baptisatis precipue insidiant instinctu dyaboli: vt nō baptisetur sequitur bos in cunabulis vel ad latera iacentes parentū ceremonijs nr̄is occidimus quos postq̄ꝫ putamur oppressi esse vel aliunde mortui de tumulo clam furto recipimus: et in caldari decoquimus quousq̄ꝫ euulsis ossibus rota caro efficit pene potabilis. de solidiore materia vnguentū facimus nostris voluntatibus et artibus. ac transuectionibus accomodis. de liquidiori vero humore flascone vt vtrem replemus. de quo is q̄ potatus fuerit additis paucis ceremonijs statim conscius efficitur et magister nostre secte. Sequit ad idem modus alius magis distinctus et clarus. Nam iuuenis quidam cum vxore malefica captus in bernensium iudicio seorsum ab eadē et in distinctaz turrim repositus dixit. Si meorū facinor̄ veniā consequi possem: omnia que de maleficijs scio libens patefacerē: mori enim videome oportebit. Cunq̄ꝫ per litteratos circūstantes audisset omnimodam posse cōsequi veniā si vere peniteret. tunc lete se morti obtulit: et modos primeue infectionis disseruit. Dicdo inq̄t talis est quo etiā seductus suz. Oportz primo vt dñico die anteq̄ꝫ aqua bñdicta cōsecrat discipulū futurū cum ingr̄is eccl'iam introire et ibidem abnegare corā eis x̄pm eⁱ⁹ fidē: baptisma et vniuersalē eccl'iam. Deinde omagiuz p̄stare magisterulo .i. paruo mgr̄o .ita em̄ demonē et nō aliter vocāt. Vbi notandū q̄ iste modus cū alijs recitatis concordat. Nec obest q̄ demon interdū p̄ns est vbi omagiū sibi p̄stat. interdū vo nō. Dolese em̄ tūc opat cernēs dispositionē futuri discipuli. q̄ fortassis ab eius p̄titia tāq̄ꝫ nouitiⁱ⁹ retraheret timoris cā. cū tñ alias per sibi notos et familiares facilⁱ⁹ estiat eū assentire. Hoq̄ꝫ eū et tūc magisteruluz vocant cū absens est vt minore terrore ex pua estimatiōe mgr̄i concutiat. Sequit postremo. De vtre bibit supradicto. q̄ facto statim se interioribⁱ⁹ sentit imagines nr̄e artis cōcipe et retinere super p̄ncipales ritus huiⁱ⁹ secte. In hūc modū ait seductⁱ⁹ sum. Et vxor mea quā tāte ptinacie credo vt potius incēdiū sustineat: q̄ꝫ minimā fateri velit veritatē: ꝯ heu ambo rei sumus: sic̄ dixit iuuenis ita vitas perdia repta est. Nā p̄ cōfessus iuuenis in magna cōtritiōe mori visus est. Vxor vo restibⁱ⁹ cōuicta nihil veritatis. nec i ipsa tortura fateri voluit. nec in morte: ꝯ incēdio p̄parato p lictorē eidē verbis pessimis male dixit: et sic incinerata fuit. Ex q̄bⁱ⁹ liquet modus p̄fitendi earū solēnis Alius vo modus p̄uatⁱ⁹ fit diuersis medijs. Interdū em̄ viris aut mulieribⁱ⁹. aut aliq̄ alia corpali seu tpali afflictiōe inuolutis demon astat.

ſnterdū viſibilit: ſnterdū p medias alloquit̄ ꝑſonas. ⁊ ſi fm eius conſilia agere velint oia ꝓfutura pollicitet̄ ad nutū a paruis tñ vt in primo capitulo tactū est inchoando vt ad maiora paulati ꝓducat. Varia poſſent adhuc deduci acta ⁊ gesta per nos in inq̄ſitione repta ſed q̄ difficultatē hec materia nō patitur breuitati ſtudendū est cum vlteriori declaratione.

Pro declaratione omagij ꝑſtandi aliqua ſint aduertenda.

Erū ſup ꝫ q̄ dyabolus omagiū recipit aliq̄ ſunt aduertēda.quavidelicz de cauſa ⁊ q̄ differēter hoc faciat: ⁊ ꝓmo. Nā licet hoc faciat ꝓncipaliter ad maiorē offenſionē diuine maieſtatis creaturā ei dicatam ſibi vſurpando.et ob maiorē certitudinē future illius dānatiōis quā ſumme affectat. Tamen ſepe repertum est a nobis tale omagiū ad certos accepiſſe annos ſimul cū ꝓfeſſione Interdū ꝓfeſſionē tm ⁊ omagiū ad certos annos diſtuliſſe: Et dicamus ꝓfeſſionē cōſiſtere in fidei totali aut partiali abnegatione. Totali vt ſupra tactum est cū fides ex integro abnegatur. Partiali cū ex pacto inito habz ceremonialia quedā cōtra ſtatuta eccleſie obſeruare. vt dñicis dieb⁹ ieiunare.aut ſextis ferijs carnib⁹ veſci.aut certa crimia in cōfeſſione celare.vel aliquod ſimile perpetrare. Omagiū vo dicamus cōſiſtere in corpis ⁊ anie traditione.q̄ de cauſa aūt talia practicant poſſumus aſſignare q̄ttuor cauſas ex pte demōis Cū em vt ſupra in ꝑma pte tractatus declarat circa ſcm principale. An demones ad odiū vel amorem mētes hoim poſſint immutare patuit.q̄ intima cordis non poſſit penetrare cum hoc ſoli deo cōueniat. Ex cōiecturis tñ illorū cognitionē deuenit.vt etiā iā inferius patebit. Ideo vſutus ille hoſtis ſi cōſiderabit nouiciā in aggreſſu difficilē ad cōſenſum tūc blande eā aggredit. pauca exigēs vt paulati ad maiora perducat. Secūda cauſa. Nam cū inter abnegātes fidē diuerſitas credenda est cū quedam ore ſed nō corde.quedā ore ⁊ corde dyabolus experiri volēs an corde ſic̄ ore ſibi ꝓfiteatur. certos annos deputat: vt eo in tēpore ex operibus ⁊ conuerſatione mentē eius inueſtiget. Tercia cauſa. Naz ſi p tantū temporis ſpaciū cognoſcet ipam ad quecūq̄ exequenda minus voluntariā: et q̄ iam ore ⁊ non corde ſibi adhereat. preſumitq̄ diuinā miſericordiam ei propter angeli boni cuſtodiā quaz demon in multis experiri p̄t profuturū: tunc ipaz abijcere ⁊ temporalibus afflictionibus exponere conat: vt vel ſic ex deſperatione eius lucrum habere valeat. Huius veritas patet. Nā ſi cauſa querit vnde ſit q̄ certe malefice ſub q̄buſcunq̄ tormētis etiam maximis nec minimā veritatē fateri volūt. vbi tamē alie faciliter ad quecūq̄ interrogata ſua crimina fatentur. Itez vnde hoc q̄ ſibipſis poſtq̄ faſſe ſunt vitā auferre ſuſpēdio conant. Reuera em dici p̄t q̄ vbi diuina coactio p ſanctū angelū ad hoc nō cōcurrit vt malefica cogat fateri veritatē et maleficiū taciturnitatis abſcedere q̄ tunc ope demonū fit quodcunq̄ euenit ſiue taciturnitas ſiue crimiū confeſſio. Primū fit ſuper illas

quas ore ⁊ corde nouit fidem abne gasse ⁊ simili modo homagiū prestitisse. De quarū etiā pseuerantia certus est vbi per oppositū alias relinquet nō tuendo eo q̄ nouit illas sibi minime proficuas. Experientia nos sepe docuit cū omnes quas incinerari fecimus ex earū cōfessioni b⁹patuit ipas fuisse inuoluntarias circa maleficia inferēda. Hec ꝺ sub spe euadēdi dicebant cuz ex plagis et verberib⁹ eis a demōibus illatis vbi ad eox nutū nō seruiebant veritas cōstabat. sepissime vise cū facie bus tumidis ⁊ liuidis. Et similiter q̄ post confessionē criminū sub tortura semper seipas vita priuare laqueo satagunt. Veritas ex nra practica habetur: cū semper post criminū confessionē custodes deputant singulis horis super talia attendentes. vbi etiam ex negligentia interdū custodū ad corrigias vel peplas reperiebātur suspense. Inimico vti q̄ vt dictū est hoc procurante ne p contritionē aut sacramentalē confessionē veniam consequerētur. Et quas corde nunq̄ allicere poterat quo etiā facilime gratiam apud deum inuenissent. Jam vltimo p temporalē confusionē ⁊ horribilē mortem in desperationem deducere conatur. q̄uis ⁊ per dei gratiam maior vt pie est credendū veniam per veram contritionē et purā confessionem consecuta sit vbi non voluntarie illis spurcicijs inbeserūt. Patent ex his que per dioceses argētinēsem cōstantiensem ⁊ oppidū hagenouie et rauenspurg acta sūt vix annis tribus euolutis. In ꝑmo nā q̄ oppidouna vili peplor fragili se suspendit. Altera noie walpurgis de maleficio taciturnitat⁊ miro modo fuit notata alias mulierculas informando qualiter talem taciturnitatē per puerū masculū ⁊ primogenitū in fornace decoctū ꝓcurare deberēt. Hec ⁊ gesta adhuc p manibus habētur. et similiter de alijs in secūdo oppido incinerat⁊: sparsim hincinde deducentur. Est ⁊ quarta causa cur demōes homagiū recipere super certas differūt. super alias vero minime eo videlicet q̄ cū perioduz hominis cognoscere subtilius q̄ astronomi ꝑnt facili⁹ eis terminū vite vel ꝑfigere vel terminuz naturalē. p casualē mō quo dictum est ꝓuentre potest. Hec breuiter pacta ⁊ gesta maleficarū declarantur. Primo demonis astutiaz in talib⁹ deducētur. Vñ q⁹ fin aug. in li. de natura demonū assignātur. vij. cause. vnde etiā ꝓbabiliter cōiecturāt futura cōtingētia. Non q̄ illa scire certitudinaliter valeāt. Prima est. q⁹ vigēt subtilitate naturali q̄ ad opationēz intelleet⁹ ipox. Vñ ⁊ sine discursu q̄ necessari⁹ est i nobis rōnis intelligūt. Scōa q⁹ ꝓpter experientiā tpm ⁊ reuelatione supnox spirituū plura sciūt q̄ nos. Vñ ex ysiō. allegat sepl⁹ a doctoribus: triplice acumie scire vigēt demōes. Subtilitate nature. Ex periētia tpm. Et reuelatiōe supnox spirituū. Quarta est ꝓpter celeritatē mot⁹ vñ q̄ in oriēte fieri hūt ꝑdicere pōt mira sceleritate in occidēte. Quinta q⁹ sic̄ sua potentia cū de⁹ pmittit pūt inducere morbos. aurā inficere. ⁊ famem inducere: ita pñt ⁊ illa ꝑdicere. Sexta q⁹ p signa pñt subtili⁹ ꝑdicere mortē q̄ medicus videndo vrinā ⁊ pulsum. Nam sic̄ ille p signa videt:

aliq̄ in inferno q̄ simplex nō cōsideraꝛ. Ita ꝛ demō ea q̄ nullꝰ hō videt naturaliter. Septia qꝛ ex signis q̄ ꝓcedūt ab animo hois cōiecturāt ea q̄ sūt vl̄ erūt in aia astutiꝰ prudēti viro. Sciūt em̄ q̄ instinctus sunt verisimr secururi ꝛ cōsequēter cuiusmodi opa. Octaua qꝛ acta ꝓphetarū ꝛ scripta noscūt meliꝰ q̄ hoies: ꝛ ex illis multa futura dependent. Ideo ex illis multa futura p̄dicere p̄sūt. Hec etiā tangūtur. xxvj. q. iiij. sciendū. Vnde nō mirū si periodū homins scire pōt naturalē licet secus sit ꝺ termino casuali qui fieret ꝑ incinerationē quā demon finaliꝛ ꝓcuraꝛ: quādo vt dictū est ipas inuoluntarias repperit timēs de earū reditu ꝛ cōuersione cū tamē aliās quas nouit voluntarias etiā ad naturalē vt sic vsq̄ moꝛtē defendit Demus ex vtraq̄ pte exempla que a nobis reperta sunt ꝛ acta. Mā in basilienſi ꝺyocesi villa supꝛa renuꝫ situata nomie obeꝛvuiler plebanuꝫ cōuersatione honestū habuit illius tñ opinionis seu potius erroꝛis q̄ maleficiū nihil esset in mūdo: ꝫ tm̄ in opinione hoim q̄ hmōi effectus mulierculis attribuebant. quē taliter a suo erroꝛe deꝰ purgare voluit qꝺ etiā et alia demonū sup fpigendū terminis vite maleficis cōmercia patefierent. Mam dū festine pōtem ob cuiusdā negocij expeditione ptransire vellet obuiā simili importunitate quandā vetulā habuit cui dū in pontis accessu locū vt pꝛet dare noluisset: sed importune incederet casu vetulā luto intrusit vnde indignata in verba cōtumeliosa ꝓrupit eiq̄ dixit. pfaff. impune nō trāsibis. Sed ille licet verba paruū aduerteret de nocte se infra cingulū vbi surgere e lecto volebat se maleficiatū sensit: ita vt bꝛachijs alioꝛ sustētari semp habuit vbi ecclesiā visitare volebat. sicq̄ p trienniuꝫ mansit: sub cura tñ ꝺomestica matrꝛ carnal. Quibus expletis dū vetula illa egroꝛaret quā etiā p verba cōtumelioſa quibus minata fuerat sp suspectā de maleficio sibi illato habuerat. accidit tamē vt p cōfessionis audiētia infirmata ad euꝫ mitteret. Et sacerdos licet importune diceret confiteatur ꝺyabolo suo mgr̄o. Ad instantiā tamē matris p duos villanos sustētatus inter bꝛachia domū accessit ꝛ ad caput lecti in q̄ malefica iacebat sedēdo. Duo illi villani ab extra auscultare volebāt ꝓpe fenestrā: sic em̄ stuba in plano erat situata an meleficiū illatuꝫ plebano cōfiteret. vñ cōtingit vt li infra cōfessionē mentionē nullā de maleficio illato feciſſet. Ipa tñ cōfessiōe pacta dixit Scis ne tu pfaff qs te maleficauit. Et dū blande ille rñderet se nescire. Illa sbintulit. Tu habes me suspectā ꝛ bñ. Scias me tibi intulisse tali de cā vt supꝛa tactū ē. Et dū ille p sui liberatiōe instaret ꝛ dixit. Ecce tpus statutū aduenit ꝛ moꝛi habeo: sed ita disponā vt paucꝛ diebꝰ euolutꝛ pꝰ moꝛtē meam sanaberꝛ: ꝛ ita euenit. Maꝫ illa iuxta statutū a demōe terminū obiit. ꝛ infra trigita dies quadā nocte sacerdos ex integro se sanū repperit. Nomē sacerdotis ꝺicitur pfaff heflin. iam in ꝺyocesi agentinensi. simile in ꝺyocesis basiliēsi villa buhel pꝛope oppidū geiwyler contingit. Mulier quedā capta ꝛ tādē incinerata: sex annis incubū ꝺe nomē

habuerat etiã in latere viri dormiẽ tis in lecto .Et ℔ ter in septimana. Sabbatis ḋntis ꝛ tercijs ferijs aut alijs noctibus sacratioꝛibus. Tale autẽ homagiũ ꝓstiterat dyabolo vt post septimũ annũ in coꝛpoꝛe aia ꝓpetue sibi dicata esset. Pie tamẽ dspensau it de⁹. Nã in sexta capta ꝛ igni adiudicata vere ꝛ integre cõ fessa veniã creditur a deo ꝓcepisse. Plurimũ eñ voluntaria ad moꝛtẽ extitit asserẽs ꝙ ꝛ si liberari posset moꝛtẽ tamẽ amplius ꝑeligeret dũ modo potestatẽ demonis euaderet

De modo quo localiter trausferuntur de loco ad locum.

Capitulum terciũm.

Am autẽ aggrediendũ est de earũ ceremonijs ꝛ quib⁹ in suis operibus ꝓcedunt modis. Et primo de his que erga se ꝛ ꝓprias personas operãtur. Et quia transferri de loco ad locuz coꝛpoꝛaliter est de ꝑcipuis earũ actionib⁹ carnalibus etiam spurcicijs cũ incubis demonibus insistere. De singulis aliqua deducemus. ꝛ primo de earũ coꝛporali transuectiõe Vbi notandũ est ꝙ hec transuectio patit difficultatẽ vt sepius tactũ est ex vno dũtaxat ꝓcessu scripture puta xxvj. que. v. Epi. Vbi dicit ex cõsilio acquirẽti Illud nõ est obmittendũ ꝙ quedã scelerate mulieres p⁹ sathã retro cõuerse demonũ illusiõib⁹ ꝛ fantasmatibus seducte credẽt se ꝛ ꝓfitent cũ dyana hor̃ nocturnis dea pagano rũ vel cũ herodiade ꝛ innũera multitudine mulierũ equitare sup quasdam bestias ꝛ multa terrarũ spacia in tempeste noct̃ silenttio ꝓtransire eiq; tãq; dñe in oñibus obedire ꝛc. Quapꝛopter sacerdotes dei ꝑdicare debẽt populo vt nouerint omnino hec falsa ꝛ non a diuino: sed a maligno spũ talia fantasmata mẽtibus fideliũ irrogari. si quidẽ ipse sathanas transformat se in diuersa rũ ꝓsonaꝝ species atq; siꝫitudines Et mentẽ quã captiuã tenet in somnis deludendo ꝑ deuia quecq; deducit. ꝛc. Et ad hoc ꝑdicãtur interdum a quibusdã exempla publice de sancto Bermano. ꝛ de quodã alio qui filiã suã sup hoc obseruauit q̃si omnino hec sint impossibilia fieri. Et i discrete applicant ad maleficas ꝛ eorũ opa tãq; vt ꝛ singula eoꝝ facta i lesiõibus hoim. Jumẽtoꝝ: terre frugũ: non sint eis applicãda eo ꝙ sic fantastice in trãsuectiõib⁹ ita ꝛ circa creaturarũ lesiones illudũtur. ꝙ quidẽ opinio cũ in ꝓma questione tanq; heretica sit repꝛobata vtpote ꝓtra diuinã ꝓmissionẽ sup dyaboli potentiã q̃ ad maioꝛa vt sic se extẽdere potest: militãs similiter ꝛ ꝓtra sacre scripture intentiõez ꝛ ad eccle sie scrẽ intolerabile dãnũ vbi iã mꝫ tis annis impune ex hac pestifera opinioe ꝓmanserũt secꝫari brachio puniendi facultatẽ amputãdo. Vñ ꝛ in immẽsum sic creuerũt vt iã nõ sit possibile eas eradicare. Ideo diligẽs lectoꝛ ea q̃ ibi posita sunt in destructiõez illi⁹ opiniõibus ꝑsiderabit ꝛ ad pñs qualiter trãsferãtur et quib⁹ modis hoc sit possibile aduertet cũ rũsionibus sup exempla q̃ ab eis in mediũ deducũt. Qꝫ igr̃ coꝛporaliter possint trãsferri varijs modis ostẽditur. Et primo ex alijs magoꝝ operationibus. Nã si non

possent transferri hoc esset. vel qa deus nō permitteret aut quia dyabolus hoc facere non posset eo q creature repugnarent. Non primū quia vbi maiora vtiq; t minora dei permissione fieri possunt. Sed maiora tam in pueris q; in hominibus sepissime facta sunt vtpote iustis t in gratia constitutis. patet. Māvbi querunt. an campsiones puerorum fieri possunt. Et an demon localiter possit trāsferre aliquem hominē de loco ad locū etiā inuitum. Ad primum respondent q sic. Nam t Guilhelmus parisiē sis in vltima parte de vniuerso dic Campsiones puerorū fieri possunt ita q deo permittente demon vices infantis gerere potest vel etiā trās-lationem facere. Tales etiam pueri semper sunt miseri eiulantes. Et licet quatuor aut quinq; matres vix sufficerent ad lactandum nunq; tamen impinguantur sed vltra modū ponderosi existunt Mulieribus tamen propter nimiuū terrorem quē concipere possent nec affirmanda sunt nec neganda: instruende sunt vt literatorū iudicia querant. Permittit enim deus ꝓpter peccata parentum cum interdū viri impregnatis vxoribus maledicunt. Vellem inquiunt vt dyabolum portares vl similia Et similiter impatiētes mulieres sepe similia proferunt De aliis etiam hominibus interdum iustis exempla plurima reperiuntur. Nam Vincētius in speculo histo. libro. xxvj. capitu. xliij. ex recitatione Petri damiani refert de puero quinquennij cuiusdam nobilissimi viri. qui puer profunc monach⁹ factus a monasterio nocte illatus est pistrino clauso vbi mane repertus t interrogatus dixit se p quosdā ad magnū cōuiuiū delatum t vt comederet iussuz. Et post per superiora pistrino immissum. Quid de niq; de his magis qui vsitato vocabulo a nobis nigromantici vocā tur nuncupant et per aera sepe a demonibus ad longinqua terrarū spacia vehunt. Qui etiā alijs interduz hoc idē suadentes cos secū sup caballū qui vtiq; nō verus equus: sed demon in tali forma existit vehūt. t vt nō loquant nec vt sig crucis se muniant hortant. Et licz duo sim⁹ hunc tractatū scribentes: vn⁹ tamē ex nostris sepissime tales vidit t reperit. Naz scholaris quidā prorīc: nunc vo sacerdos frisingen. dyocesis adhuc supereſſe credit qui et referre solitus est semel se corporalit a demone fuisse per aera subuectuz et ad remotas partes illatū. Super est sacerdos alius in oberdorff oppido. prope Lantzhutam qui protunc consodalis illius existens oculis ꝓprijs illam subuectionē vidit. Et qualiter extensis brachijs in altū clamando t nō eiulando translatus fuit. Causa autē vt idem retulit hec erat. Nā quenientibus quadam die multis scholaribus in potagijs ceruisie omēs in hoc consenserant: vt ille qui ceruisiam afferret nil exponere haberet: t sic vnus ex socijs dū pro ceruisia apportanda exire volebat hostiū aperiendo nebulam derisam ante hostiū intuit⁹ fuit. vnde territus redijt t q; potuz afferre nollet. causam aperiēdo eis insinuauit. Tunc idem qui illatus fuerat indignatus dixit. Et si dyabolus adesset potum apportabo.

Et sic exiens alijs omibus videntibus per aera subuectus fuit. Verum quidē ꝙ nō solum vigilātibus sed ⁊ dormientibus talia accidere possint fateri necesse est: vt videlicz dormiendo per aera localiter ⁊ corporaliter transferantur. Patet et de quibusdā qui super tegulas domorū et edificia altissima somniando incedūt. Nec quicqꝫ eis obstare potest ad eorum transitū tā in altū qꝫ in profundum. Et si propijs nominibus ab alijs circumstantibus vocantur statim ad terrā quasi collisi ruunt. Nec vticqꝫ opere demonū fieri plures arbitrantur et non absqꝫ ratione. Nam cuz demones sint in multiplici differētia. Aliqui de inferiori choro angelorū qui etiam exiguis penis vltra penā damni quā eternaliter patientur tanqꝫ pro paruis delictis cruciātur. qui etiā neminē possunt ledere saltim grauiter: sed solum principaliter ioculationes exercere. Ubi etiaz alij incubi sunt vel succubi punientes nocturno tempore homies vel peccato luxurie coinquinātes eos Nō mirū si etiam his trufis insistunt. Potest deduci veritas ex dictz cassiani colla. j. vbi dicit tot esse imminū dos spiritus quot in hominibus studia non dubie comprobat. Naz nō nullos eorum quos etiaz paganos vulgus appellat: nos vo trollen. et abundāt i regno noriuye. aut schretel. Ita seductores ⁊ ioculatores eē manifestum est vt certa quecqꝫ loca vias iugiter obsidentes. Nequaqꝫ tormentis pretereūtes ledere possunt de risu tantūmodo ⁊ illusione contenti fatigare eos potius studeant qꝫ nocere. Quosdam ve solum modo in nocuis incubationibus hominū pernoctare. Alios ita esse furori ac truculentie deditos vt nō sint contenti illorum tantummodo corpora quos suppleuerint attroci dilatione vexare. sed etiam irruere supereminus transeuntes atqꝫ affligere illos seuissima cede festinent. vult dicere ꝙ non tantū obsident: immo horribiliter cruciant quales illi in euangelio Math. viij. describuntur. Ex quibus concludere possumus primū ꝙ non est dicendum maleficas non transferri localiter. eo ꝙ deus non permittat. Si enim super iustos et innocentes aut etiā super magos permittit quomodo non super illas ex toto se dyabolo deuouentes. Et vt cum timore loquamur. Nonne dyabolus saluatorem nostrū sustulit ⁊ duxit ⁊ statuit hincinde vt euangelium testatur Nec etiaz secundū suffragatur aduersarijs quasi dyabolus hoc facere non possit: cui vt in supradictis patuit. tanta inest virtus naturalis omnia corporalia excedens ꝙ nulla ei virtus terrena comparari potest. Juxta illud. Non est ptās sup terram ꝛc. immo ipi lucifero tanta naturalis inest potestas seu virtus qua maior etiam inter angelos bonos in celo non existit. Sicut enim omnes angelos in naturalibus excessit et naturalia ꝙ casum nō sunt imminuta: sed tantūmodo gratuita. Ideo adhuc in eo remanēt: licet obfuscata et ligata. Unde glosa ibidem super illud. Non est potestas super terram ꝛc. Et si omnia superat meritis tamen sanctorum subiacet. Nec valet si quis duo obijceret. Primo ꝙ anima hominis

posset resistere. ⁊ q̄ textꝰ videt sen
tire de vno in singulari scilicet luct
fero cū in singulari loquat. Et quia
ꝟ fuit q̄ xp̄m in deserto tētauit. Et
primum hominē seduxit iam autē
relegatus sit ⁊ alij angeli nō sint tā
te virtutis cum ip̄e omnes excedat
Ideo alij mali homies trāsferre lo
caliter per aera nō possunt. Nō va
lent instātie: Primo dicaiꝰ de an
gelis. Nam minimꝰ angelus omnē
humanā virtutez incomparabiliter
excedit. Rationes sumūtur ex plu
ribus. Primo q̄ virtꝰ spūalis for
tior virtute corporali sicut virtꝰ an
geli aut etiaz anime superior q̄ vir
tus corporalis. Secundo q̄ ad ani
mam. Quia cuz oīs forma corpo
ralis est forma indiuiduata per ma
teriam ⁊ determianta p hec ⁊ nūc
prout ia anima nostra existit. For
me autē immateriales sūt absolute
et itelligibiles. Vnde etiā potestā
tem habent absolutam ⁊ vniuersa
liorem. Ideo anima coniucta non
potest ita subito transferre corpus
suum localiter. nec in altum eleuare
Bene autem faceret cum esset sepa
rata deo permittente. que omnia a
fortiori potest spiritus oīno imma
terialis prout est angelus taz bonꝰ
q̄ malus. sicut etiam angelus bonꝰ
transtulit abacuc in momento a iu
dea in chaldeam. ⁊ ex hac ratōe eti
am concluditur q̄ illi qui de nocte
in somnis per alta edificia trahunt
non feruntur a propꝛijs animabus
nec ex influentijs corporū celestiuz
sed ab aliqua excellentiori virtute
vt supra patuit. Tertio quia sicut
natura corporalis nata est moueri
immediate a natura spirituali fm
locum. tum quia motus localis est
primus motuum. viij. phi. tum eti
quia perfectior inter oīes motus
corporeos vt ibidem ꝓbat philoso
phus ea ratione quia mobile fm lo
cum nō est in potentia ad aliquid i
trinsecum inq̄tū hmōi se solum ad
aliquid extrinsecum. vnde etiā non
tam a doctoribus sanctis q̄ ⁊ phi
losophis concludit q̄ suprema cor
pora supple celestia mouent a sub
stantijs spiritualibꝰ ⁊ separatis bo
nis ⁊ fm naturā ⁊ volūtatē. tū etiā
quia videmꝰ q̄ anima primo ⁊ pri
cipaliꝛ mouet corpꝰ motu locali ꝛ̄ō
dicere oportet q̄ ratio corporis hu
mani nec q̄tum ad ipsum corpus
nec q̄tum ad ipsam animā obsta
re potest quin vtunq̄ moueri pos
sit subito deo ꝓmittente de loco ad
locum a spirituali substantia bona
fm voluntatez ⁊ naturā quādo bo
ni ⁊ in gratia cōstituti transferūtur
aut bona fm naturā nō autem fm
voluntatē quando mali transferun
tur. Si cui placet videre sctm Tho
mā in ꝑma pte. q. cx. ꝑ tres ibidem
articulos aut etiā questionibus de
malo. seu etiam in. ij. sen. distin. vij.
de potestate demonū sup effectus
corporales. Modus autē trāsferen
di talis est. Nam vt ex precedenti
bus patuit vnguentuz ex membris
puerorum precipue interemptoruz
ab eis añ baptismū cōficere habēt
et ad demones instructionem sedi
le aliquod aut lignū inungere quo
facto statim in aera feruntur ⁊ hoc
siue de die siue de nocte visibiliter
seu etiam si id volunt inuisibiliter
fm q̄ demon et obstaculum alicu
ius corporis alterum corpus occul
tare potest vt in prima parte tracta
tus de prestigiosa apparitione ope

rū demonum patuit. Verū licet de mon ꝑ tale vnguentū vt plurimum hmōi practicat in finē vt baptismi gratia infantes priuat ⁊ saluatione tamē ⁊ absq; his plurīes efficere vi sus est vbi ꝑ anialia que vtiq; non animalia vera sed demones sub for mis illis existētes ipas transuexerī aut etiā sine aliquo exteriori adminiculo solummodo demonis virtute inuisibiliter operāte interdū trās feruntur. Res gesta de visibili ⁊ de diurna trāsuectōe. in oppido ꝛvaltz hut sup flumē rheni Constātiensis dyocesis. Malefica quedā oppidanis cū esset plurimū odiosa ⁊ ad qs dam celebrādas nuptias nō fuisset inuitata cū tamē pene oēs oppidani illis interessent ipa indignata vindicare se estimās demonē aduocat et sue tristicie causam aperuit et vt grandinē excitare vellet ⁊ cunctos de chorea dispergere petijt. ꝙ annuente ipam subleuauit ⁊ per aera ad montē prope oppidū videntibus certis pastorib⁹ trāsuexit. ⁊ vt postmodū fassa fuerat cū aqua sibi deesset ad fundendā in foueā quē modū vt patebit: vbi grādines excitāt obseruāt. ipsa in foueā quā paruā fecerat vrinā loco aque immisit ⁊ cū digito more suo astante demone mouit. et demon subito illū humorē sursum eleuās grandinē vehementē in lapidibus sup chorizātes tantūmodo ⁊ oppidanos imisit. Ān ipis dispersis ⁊ de causa illius mutuo cōferentibus malefica oppidū ingredit vñ suspicio magis aggrauat. At vo cū pastores ea q̄ viderāt recitassent suspitio vehemens inuiolentā creauit. Vñ capta ⁊ fassa qō de ea causa qr inuitata nō fuerat talia perpetrasset ob multis etiaz alijs maleficijs cūs ab ea ꝑpetratis incinerata fuit Et qr publica fama de hmōi transuectiōibus etiaz apud vulgares cōtinue volat non expedit plura ad ꝺ probandū de his hic inserere. Tantūmodo hec sufficiant aduersos illos qui huiusmodi corꝑales transuectiones aut omnino negant aut ꝙ solūmodo imaginarie ⁊ fantastice fiant affirmare conant qui vtiq; in suo errore si relinquerētur paruz esset: immo nec aduertendū dūmodo in fidei contumeliā ipsorū errorē vergeret. Attento autē ꝙ illo errore non contenti etiam alios inserere ⁊ publicare in maleficarū augmentationē ⁊ fidei detrimentū non verent. Dum asserūt ꝙ omia maleficia que eis iuste tanq; instrumentis demonū vere ⁊ realiter imputātur. eis tantūmodo imaginarie ⁊ illusorie tanq; innoxijs esse imputanda sicuti ⁊ ipsa transuectio fantastica. Vnde ⁊ plurīes impune in magnā creatoris cōtumeliā ⁊ grauissimū tam ipsorū augmentū remāserunt. Nec augmenta etiam a principio eis adducta suffragari possunt. Nam ꝓmum cum allegant capitulum epi. xxvj. q. v. vbi asserit ꝙ tantum fantastice ⁊ imaginarie trāsferantur. quis tam insipiens qui velit concludere ꝙ non possint etiam corꝑaliter transferri. Sicut em ex fine illius capituli vbi ponit. ꝙ qui credit posse hominem in melius vel in deterius trāsmutari aut in aliam speciem transformari. Infideli ⁊ pagano deterior sit cēsendus quis posset concludere ꝙ non possent homines in bestias prestigiosa illusione transformari. aut etiam de sanctu-

te i infirmitates tãq̃a meliori in deteri⁹ trãsmutari. Jã talis q̃ sic i cozrice verboz canonis laborzaret. vtiq̃ ꝯ mentẽ e im doctoꝛsctõꝛuz. imo z cõtra scripture sacre ꝓcessum sentiret. Ex q̃bus multipliciter oppositum apparet vt ex supzadictis in pleriscq̃ locis circa primã ptẽ tractatus deductum ẽ. Oportet ꝫ ad nucleũ verboz attẽdere. Juxta qõ in ꝓma questiõe ꝓme ptis tractat⁹ tactum est. z hoc circa solutionẽ secũdi errozis inter tres q̃ ibi repzobantur q̃ quatuoꝛ iniũgunt ꝓdicatoꝛibus populo ad ꝓdicãdum. trãsferũtur eñ z corpaliter z fantastice. Juxta qõ ex eaꝝ ꝓprijs confessiõibus ptz nõ tam illaꝝ que incinerate fuerunt q̃ etiã aliarũ que ad fidẽ z penitentiã redierũt. Inter quas z illa i oppido Brisiaco interrogata a nobis. an ne fantastice z illusorie. aut corpozaliter possent transferri. Respõdit qvtroq̃ mõ. Si eñ casu alt quo nollent corpozalit transferri scire tñ vellent omnia que in contõne illa ab eaꝝ cõsodalib⁹ agerent tunc talis ab eis seruaret mod⁹: vt illa i noie omniũ dyabolozũ ad latus sinistrũ se reponeret ad cubitũ extũc quasi vapoꝛ quidã glaucus ex eius oze ꝓcederet. Dũ singula que ibi agerẽtur plucide ꝓsideraret. si vero corpozaliter transferri vellet modũ supzadictũ seruare necesse essz. Preterea i casu q̃ canon ille nude absq̃ oi declaratiõe intelligẽdus esset q̃s tam stolidus: vt ꝓpterea omia eozũ maleficia z nocumẽta esse fantastica z imaginaria affirmaret cum ad sensum oibus appareat cõtrarium eo ꝑcipue q̃ plres sint supstitionũ species: vtpote q̃tuozdecim. Inter quas maleficarũ species supremuz in maleficijs z nocumentis continet graduin et species phitonum ad quam reduci possunt qui fantastice vehũtur minimũ gradũ Demũ nec exempla ex legẽda scti germani aut alioꝝ quozũcunq̃ eis suffragãtur. Vtiq̃ qz possibile erat demonib⁹ vt seipos ad latera viri dormiẽtis tempoze intermedio q̃ scrutinijũ de vtroꝛibus fiebãt applicarẽt quasi viris condormirent. quod tñ factuz fuisse propter honorẽ sancti nõ asseritur. casus tam ẽ ponitur vt nõ credatesse impossibile oppositũ illius qõ in legenda ponit. Similit respõderi potest ad quascũq̃ alias obiectiões quia sicut inueniunt q̃ quedã tatũmodo imaginarie. Ita etiã reperiũtur in scriptis doctozũ plures fuisse corpozaliter trãslatas Si cui placet Thomã brabantinũ in libro suo de apibus inspicere mira inueniet tã de imaginaria q̃ etiã corpozali hominũ translucctione.

Sequitur de modo quo se incubis demonibus subijciunt.

Capitulum quartum.

Ed quantum

ad moduz quo malefice demonib⁹ incubis se subijciũt sex videda sũt. Aliqua ex pte demõis z corpis ab eo assumpti ex quo elemẽto sit illud formatũ. Secũdo ex pte actus an semp cũ infusione semis ab altero recepto. Tercio ex parte rempis z loci an potiꝰ vno q̃ altero tpe se exerceat. Quarto an visibiliter se agitat ex pte mulieris. z an tantũmõ ille que ex huiusmodi spurcicijs ꝓcreantur a demonib⁹ frequẽtantur Quinto an il

le que ab obstetricibus tpe partus demonibus inferunt. Sexto an remissior vl' intensior sit i talibus ipa venerea delectatio: t pmo super assumpti corporis materia t qualitate. Dicendū q aereum corpus assumit: t q aliquo modo est terrestre inquantū habet terre proprietatez per considerationē: quod sic declarat. Nam quia aer in se nō est figurabilis nisi fm figurationem corporis alterius in quo includit: Unde etiam minime suis terminis terminat: sed tantūmodo alienis: vt vna pars aeris alteri cōtinuatur. Ideo simpliciter vt sic nō potest corpus aereum assumere. Attento autez q aer est maxie transmutabilis t vertibilis in quodcūq: cuius signum est q quidā nitētes corpus a demone assumptum scindere gladio vel perfodere id efficere non valuerūt. quia partes aeris diuisi statim continuant de nouo. Ideo patz q in se aer est bñ cōpetens materia. Sz ḋa non potest figurari nisi aliqd aliud terrestre sibi adiungat. Ideo oportet q aer ille sit aliquo modo inspissatus et ad proprietatem terre accedens: seruata tamen aeris veritate Et hanc condensationē facere possunt demones t anime separate p vapores grossos ex terra eleuatos. et per eorū motum localem eos cōgregando t figurando in ḋbus manent tanq̄ motores tantū: t nō vt infamatores vitam illi corpori formaliter influentes. quia sic fluit ab anima in corpus cōiunctum. Sunt autē in suis sic assumptis t figuratis corpibus sicut nauta i naui quē mouit. Unde quādo querit quale sit corpus actum ad materiaz a demone assumptuz. Dicendñ q de eo aliud est loqui actum au pncipium assumptionis t aliud actum ad terminū. Quia quo ad pncipiū sic est aer. Actum ad terminum est aer inspissatus ad proprietatem terre accedens. Hec aūt omia possunt demones deo pmittente ex natura cū natura spiritualis sit superior nature corporali. Unde t necesse hz sibi obedire intelligēdo quo ad motū localem: nō autē quo ad formarū naturaliū tam accidentaliū q̄ t substantialiū susceptionē nisi in aliquibus puis creaturis t hoc āminiculo alicuius alterius agentis: vt supra tactū est. Per motū aūt localē nulla forma ponit in remota. vñ sic ad nutū mouere possunt cū alijs circumstantijs. Ex ḋbus tamē si quis incidentaliter q̄reret quid sentiendum vbi angelus bonus vel malus aliq̄ opa vite exerceret p corpa vera naturalia t nō aerea: sicut in asina balaam p quam angelus loquebat et vbi demones in obsessis corpibus agitant. Dicendū q illa corpa non dicunt esse assumpta: licz tantū occupata Inspiciant dicta doctor in ij. dist. viij. An angeli corpora assumāt. Sed maneamus in proposito Demones in assumptis corpibus cū maleficis loquunt: vident: audiunt: comedūt t generāt. Quomō hec sunt intelligēda. t hec est scda ps huius pme difficultatis. Dicendū ad pmū q ad verā locutionem tria requirunt. s. pulmo cū retractione aeris: que nō solū ꝓpter vocez: sed ꝓpter refrigerū est cordis vnde t muti habēt attractionē necessariā. Secundo requirit q formet ex percussiōe corporis in aere sicut

cum quis ligno pcutit in aere vel cā
pana sonū facit magnū vel paruuz.
qz materia in se sonorabilis z pcuti
tur cū sonabili instrumento reddit
sonus fm quātitatē corpis z recipi
tur in aere z multiplicat vsq; ad au
res audiētis. q si est remote p9 spa-
ciū vt videt puenire habet. Tercio
requirit vox z dici pōt q; son9 i cor
porib9 inaiatis dicit vox. in aiatis
corporibus z ibi est lingua que ae-
rem respiratū z iterū emissum pcu-
tit in instrumēto z vase fuso a deo z
viuo naturaliter qđ nō est in cāpa-
na. Ideo qđ ibi sonus hic vox dicit
Et hoc terciuz potest exēplificari p
secundū vt patet. z hec ideo posui
vt p̄dicatores habeāt modū traden
di populo. Quarto requirit vt ille q̄
vocem formal conceptū mētis vult
alteri per vocem exprimere z vt ipe
intelligat. Ideo illā vocē organizat
id est distinguit successiue in ore p
linguā dentes pcutiēdo z per labia
claudendo z apericdo pcussum ae-
rem in ore ad aerē extrinsecū emit-
tendo vt sic multiplicando succes-
siue vsq; ad aures audiētis qui tūc in
telligit conceptū mentis. Ad. ppo-
situm. Demōes carēt pulmone z lin-
gua quā tamen artificiataz ostēdere
possunt iuxta corporis conditionē
sicut z dentes z labia vnde nō vere
z ppie loqui possunt. Sed quia in
telligūt z intellectū mentis vbi ex-
primere volūt tunc nō p voces sed
per sonos qui habent quandā simi
litudinē vocū aerem nō respiratuz
z attractuz vt in hominibus. sed in
clusum in corpore assumpto percu-
tiunt z ad aerē extrinsecum articu-
tim emittūt vsq; ad aures audiētis
z q; absq; aere attracto z nō respira
to possit fieri vocis similitudo pal;
p certa anilia nō respirantia que di
cunt vocare z certa alia instrumen
ta vt dicit phs.ij. de ania. Illec em̄
dum capit extra aquā subito vocez
emittit z morit possunt hec applica
ri z ea que sequunt vsq; ad vim ge-
neratiuā exclusiue tamē ad bonos
angelos. Si quis velit vlterius spe
culari de locutiōe demonū in obses
sis corporib9. Ibi em̄ vtunt corpal
bus instrumētis veri corpis obsessi
qz illis illabunt sic intelligendo in-
fra terminos corporalis quātitatis
z non infra terminos essentie neq;
corporis neq; anie. Da differentiaz
inter substantiā z quātitatē seu ac-
cidens. sed de his nihil ad ppositū
Si cui autē placet inspiciat sanctū
Tho. in. ij. sententiarū. dist. viij. ar-
ti. v. Cōsequēter aūt qualiter videt
z audiūt dicendū q; qz duplex ē vi-
si. Spiritualis z corporalis. Et pri
ma in infinitū excedit alterū. tuz qz
penetrat tum quia per distantiā nō
ipedit iuxta lumis facultatē qđ sti-
bi deseruit. Ideo dicenduz q; nullo
modo videt angelus siue bon9 siue
malus p oculos corporis assumpti
nec aliquid corporale sibi deseruit.
sicut tamē in locutiōe deseruit sibi
aer z pcussio aeris ad sonū procurā
dum z vlterius ad multiplicanduz
vsq; ad aures audiētis. Unde oculi
eorū sunt oculi depicti. Libēter au
tē sub his similitudinib9 homibus
se offerūt vt eis eorū ppietates q̄s
naturaliter habēt z loqui spūaliter
p hmōi opera manifestēt. Ideo em̄
z patribus sancti angeli sepe appa
ruerūt ex dei ordinatiōe z eius per
missione. Malis hominibus sese ma-
nifestant vt hoies eorū ppietates

cognoscētes illis se associent hic in culpis et alibi in penis. Unde dyonisius celestis hierarchie in fine dicit Ex omibus ptibus humani corpis docet angelus suas ꝓprietates cōsiderare. Cōcludendo q̄ corpalis visio cū sit opatio corpis viuētis per organū corpale quibus demones i se carēt. Ideo in assumptis corporibus sicut similitudines mēbrorum habēt ita et similitudines opationū Et similiter diceee possum⁹ de eius auditu qui multuz nobilior corpali eo q̄ cōceptum mētis et anime locutionez subtili⁹ cognoscere potest q̄ homo audiendo cōceptum mentis per verba corpalia expressuz. Unde sanctū Thomā in.ij.sententiaꝝ di. viij. Si em̄ in vultu hominis legit secreta eius volūtas et ex motu cordis ꝙlitate pulsuz a medicis passiones anime cognoscūtur a fortiori ꝙ demones. sed quo ad comestionē Dicamus q̄ cōpleta ratio comestionis quatuor dicit. Diuisionez cibi in ore et trajectionē in corpus virt⁹ corpis potētis digerere et quartum cōuertere necessariū nutrimentū et superfluū ejcere. Angeli quicunq̄ prima duo in assumptis corpib⁹ comedēdo faciūt terciū et quartū non possunt. sed loco virtutis digestiue et ejectiue adest ei virtus alia qua cibus dissoluit subito in p̄iacentē materiā. In christo etiā fuit vera comestio in omibus. quia habuit virtutē nutriuā et cōuersiuā nō autē cōuertendo in suū corpus q̄ ille virtutes fuerūt glorificate sicut et corpus vñ etiā resoluebat cibus in corpe subito sicut qui aquā in ignez ꝓjiceret.

Quō modernis tpibus maleficē act⁹ carnales cū incubis demonib⁹ exercēt et ꝙliter ex his multiplicāt.

Ed quo ad actus carnales de quibus principaliter intendit quos etiā cū malefi cis tanq̄ incubi in assumptis corpibus exercēt nulla subest difficultas ex p̄missis nisi fortassis quis dubitaret. An presentes maleficē hmōi spurcitijs intenderēt et an originez malefice ex his spurcitijs sumpserit Ad has duas dubitatiōes respōdēdo. Dicamus ad primā. Quicqd de precedētibus maleficis ante annos incarnationis dñice. Mille et quadringētos vel circiter actū sit anvl delicet his spurcitijs inseruiebāt sicut ab illo tēpore moderne maleficē hoc ignorat eo q̄ nusq̄ hoc q̄ experiētia iam edocuit hystoria deseruit. Maleficos em̄ semp fuisse et eorū prauis opibus plurima nocumenta hominibus iumētis et terre frugib⁹ euenisse sicut et incubos et succubos demōes nemo qui hystorias pagrat dubitare potest cū traditiones canonū et sacrorū doctorū plurima a multis centenis annoruz de ipsis in posterū reliquerūt et tradiderūt. licet in hoc sit differentia q̄ incubi demones in retroactis tēporibus infesti fuerūt mulierculis cōtra ipsarū voluntatem prout in suo fornicario nider. et i libro de vniuersali bono siue de apibus. Tho. brabantin⁹ plurima recitāt. Huic aūt positioni qua asserit presentes maleficas huiusmodi spurcicijs dyabolicis esse infectas nō nostra sententia intantū adheret quantū ipsaruz maleficarū experta testimonia quecuncta illa reddiderūt credibilia nō tā vt hacten⁹ inuitis ais sed sponte ꝓvoluptate re fetidissima miserabi

lt ſeruituti ſe ſubijcientes. Quotꝙ eñ a nob⁹ ſeculari brachio ad puniendum relicte fuerunt in varijs dyoceſibus ꝑcipue in conſtañ. ⁊ in oppido Rauenſpurg multis annis his inheſerunt ſpurcicijs certis ſb̄ xx. alijs ſb̄. xij. aut ſub. xxx. annis ⁊ ſp cum fidei abnegatione in totovl̄ in parte teſtes ſt ibidē oñs incole. Demptis eñ ſecrete penitentibus ⁊ ad fidem reuerſis nō min⁹ q̄ꝫ. xl. ⁊ octo in quinq̄ ānis igni tradite fuerūt. nec tm̄ illis accōmodata fides q̄tum ſponte reuerſis ad penitentiā credulitas adhibita fuit. oīb⁹ in hoc cōcordātib⁹ q hmōi ſpurcicijs in augmentū huj⁹ pfidie habent inſiſtere De q̄bus etiā ſigillatim in ſecunda parte operis vbi eox ꝓticularia opera deſcribent tractabit. obmittendo ea que ⁊ ſocius noſter inquiſitor cuman⁹ i comitatu burble peregit. q̄ ⁊ in ſpacio vnius anni q̄ fuit Mileſimus quadringēteſim⁹ octuageſimus quintus. xl. ⁊ vnā maleficas comburi fecit. Et omnibus publice aſſerētibus illis ſpurcicijs dyabolicis inheſiſſe. Cōſtant ergo oñia aut viſus vel audit⁹ ꝓpria experientia aut fide dignox relatib⁹. Quo ad ſecundū vbi difficultat an ipſi malefici ex his ſpurcicijs origine ſumpſerint. Dicam⁹ ſm Augu. hoc vtiq̄ verū eſſe oñes ſupſtitioſas artes ex peſtifera ſocietate hominū ⁊ demonū originem ſumpſiſſe. Sic eñ dicit libro. j. de doctrina xp̄iana. ⁊ habet. xxvj. q. ij. illud q̄ō eſt. Omnes artes hmōi vel nugatorie vel noxie ſupſtitiōis ex quadaꝫ peſtifera ſocietate hominū ⁊ demonum quaſi pacta infidelis ⁊ doloſe amicicie conſtituta penitus ſunt repudiande. Illo attento manifeſtuꝫ eſt q̄ ſicut diuerſe ſunt ſpēs ſupſtitionis ſeu magice artis ita et diuerſe ſunt eox ſocietates. ⁊ ſicut ſpecies maleficox inter quatuordecim illius artis ſpēs peſſima exiſtit. quia nō ꝑ pactū tacitū ſed expreſſum vltra hōc q̄ cultū latrie ꝑ fidei abnegationē ipſis demonib⁹ habent exhibere. Jō ⁊ peſſimā cū ipſis cōuerſando retinent ſocietatē. Juxta mulierū q̄ ſemp vanis delectanꝭ cōditiōes. Attento inſup q̄ iuxta doct. ſcti Tho. in. ij. ſniax. dt. xlij. art. iij. In ſolutione vnius argumenti vbi querit. An geniti ex huiuſmodi demonibus modis p̄tactis ſint magis oris virtutis q̄ alij homines. Reſpondit hoc verū eſſe non ſolum ex textu ſcripture Geneſ. vj. Iſti ſunt potentes a ſeculo ⁊c. Sed etiam ea ratione q̄ demōes poſſunt ſcire virtutem ſeminis deciſi. Primo ex diſpoſitione eius a quo deciſum eſt. Secundo mulierem proportionaram ad ſeminis illius ſuſceptionem Tercio conſtellationem iuuantem ad effectum corporalem. Et quartum addere poſſumus etiam ex ſuis verbis ſcilicet ipſius geniti complexionem optimam ad effectos illi proportionatos. ex quibus omnibus ſic concurrentibus concluditur q̄ tales ſic geniti ſunt fortes et magni corpore. Ideo ad propoſitum cum queritur. An malefici ex his ſpurcicijs originem ſumpſerūt dicamus. Originez ſumpſerunt vtiq̄ ex peſtifera mutua ſocietate vt ex primo notabili patuit. Multiplicationem vero non ſumpſiſſe ex illis ſpurcicijs nemo negare poteſt: ex ſecundo notabili cum non dele-

ctationis:sed corruptionis causa illis demones intendunt. Erit ḡ talis ordo q succub⁹ demon ab homine scelerato semen decidat q si est ppius illi homini deputat⁹ t noluerit se incubū facere ad maleficā tradet illud semen demoni mulieri seu maleficе deputatus. t ille sub certa cōstellatione sibi deseruiente vt talis genit⁹ vt genita fortis viriḃ⁹ ad peragenda maleficia pfistit se incubus malefice faciet. Nec obstat q illi de q̄bus textus loquit nō fuerint maleficі:sed tm̄mō gigantes t viri famosi t potentes qr vt superi⁹ dictū est:maleficia non fuerunt ppetrata tpe legis nature t hoc ꝓpter recentē memoriā creationis mundi. Uñ idolatria locum habere nō potuit. Jam aūt malicia hoim excrescente dyabol⁹ maiorē ad seminandū hoc gen⁹ pfidie repperit oportunitatez Sed neq̄ illi termini in bonū virtutis intelligi possunt vbi illi asserunt fuisse viri famosi dicebant.

An semp cū declsiōe seminis incub⁹ demon maleficam aggredit.

Ꝺ illud etiā vbi querit. An
a sp cū infusione seminis ꝛc.

Rñdet cū mille nocēdi habeat modos t artes vtpote q a principio ruine sue conat ecclesiastē rescindere t humanū genus oñib⁹ modis auertere. xvj. q. ij. Ideo de istis regula infallibiľ nō potest dari:sed ꝓbabilis distinctio videlicet q aut maleficа annosa est t sterilis aut nō. Si sic tunc vtiq̄ absq̄ seminis decisione cū ad nihilū valeret t demon in suis operib⁹ etiā q̄tū potest supfluitatem subterfugit sicut t natura maleficā aggredit. Uľ etiam sterilis non sit tñ delectationis causa ex pte malefice causande ipsā aggredit. Siuo ad impregnationē dispositа tunc si cōmode semen aliunde decisum habere potest cū illo ipsam aggredere ob infectōz plis nō differt. Uerū si quis quereret an semen emissum p nocturnā pollutionem ita colligere posset sicut decisum p actum carnalē. Ad hoc ꝓbabilis posset dari ratio q nō lz alijs videri potest oppositū. Nam attento q demones vt p̄missum est virtutem seminis generatiuā attendunt t talis vis in semine p actū carnalē ampli⁹ effundit t cōseruat scindit semen p pollutionē nocturnā emissam tm̄mō ex supfluo humore t nō cum tanta vi generatiua descindit. Jō cuz eo se min⁹ exercere ad generationem plis credit nisi fortassis vim illaz adesse semini intelligeret Sed t hoc omnino negare nō possumus q maleficа maritata t p maritū impgnata etiā p cōmixtionem alterius seminis incub⁹ demon cōceptum inficere potest.

An potius vno tpe q̄ altero t similiter de loco.

Ꝺ illud an obseruat tpa et
a loca. Dicendū q vltra obseruantiā temporū quo ad ꝓstellationes quas obseruat qñ ad plis infectionē operat. Obseruat etiā certa tempora qñ nō infectōis sed veneree voluptatis causa ex pte malefice exercende agitat. t sunt sacratiora totius anni tpa vt natal xp̄i pascalis t penthecosten solennitatibus t alijs festiuis dieb⁹. Et hoc faciūt triplici ex causa. Primo vt sic maleficі non solum pfidi per apostasiam a fide verum etiā sacrilegij vicium incurrunt in quib⁹ ipsi

demones delectant vt ipse creator amplius offendatur ⁊ grauius in ꝑ prijs aniabus malefice condemnā-tur. Secūda causa q cū de⁹ sic grauius offendit eis maiorē potestatē seuiēdi in homies et puniēdo illos siue in rebus siue in corporib⁹ etiaz innorios relinquāt. Q eñ dicit filius nō portabit iniquitatē pr̄is ⁊c intelligit quo ad eternā punitionē. tēporali aūt sepissime innoxij ꝓpter aliorū facinora afflictiōe puniunt. Unde ⁊ alibi de⁹ clamat. Ego deus fortis ⁊ zelotes visitās pcta ꝑ pentū in tercia ⁊ quarta generationē. Talis ⁊ punitio patuit in filijs sodomi tarū submersis ꝓpter parentū scelera. Tercia causa vt maiori oportunitate plures ruere faciāt p̄sertim iuuēculas que festiuis diebus ocio ⁊ curiositatibus dū ⁊plius insistūt eo facili⁹ a maleficis vetulis seducā tur ꝓut in terra natiuitatis vni⁹ ex his inq̄sitoribus cū duo simus hoc opus colligētes cōtigit. Nam iuuēcula quedā ⁊ virgo deuota sollicita ta festiuo die ab vna vetula vt secū per gradus ad camerā ascēderet eo q certi iuuenes pulcherrimi ibidez essent inclusi ⁊ dū illa ānueret ascēdentibus simul vetula p̄cedente in iunxit iuuencule ne se signo crucis muniret. Et licet illa ānuisset occulte tamen signo illo muniuit qua re cōtigit vt dum ascēdissent ⁊ virgo neminē cōspexisset eo q demones ibidē existentes suā p̄sentiaz in assumptis corpib⁹ illi virgini ne quibāt ostendere. Uetula maledicē do virgini dixit. Badas in nomie omniū dyabolorum cur te signasti. Hec ex cōfessione pura illius virgi uis collegi. Potest et addi quarta causa vt sic facilius hoies seducāt. qui dum cōsiderāt q talia eis a deo sacratiorib⁹ tēporibus fieri ꝑmittū tur nō estiment illa tam grauia esse sicut si illis tēporibus nequirent facere. De loco vero an plus in locis certis se exercēt. Dicēdum q ex verbis factisq; maleficaz ꝓstat q spurcicias illas omino in locis sacris exercere nō possunt. Qua in re ꝑpendit efficacia angelice custodie ob reuerētiā illius loci. ⁊ qō amplius est asserūt se nunq; habere pacē nisi tēpore diuinorū cū p̄sentes fuerint in ecclesia. ⁊ ideo citius ⁊ tardi⁹ ingrediunt ⁊ egrediūtur. licz alia pessima certa cerimonialia habēt adistructionē demonū obseruare vt videlicet tpe eleuatiōis in terraz spuere. seu cogitatōes nephandissimas ꝑ verba aut sine verbis ꝓponere vt vtinaz esses in tali vel tali loco ꝓut iam in secūda parte tāgetur.

An visibiliter sicut ex parte malefice ita etiā quo ad circūstantes se mutuo agitant.

a Q illud an visibiliter vt inuisibilit hmōi spurcicias agāt mutuo dicēdum quātum experiētia nos edocuit q licet semp visibiliter ex pte malefice demō incubus opetur. ita q nō est necessariū inuisibiliter ꝓpter federarū pactum ⁊ expressuz ei appropinquare. Tamē quo ad circumstātes septus ipse malefice supine iacentes in agris seu siluis vise sunt ⁊ denudate supra vmbilicū. Et iuxta dispositionē illius spurcicie coaptatis mēbris tibijs ⁊ cruribus se agitantes demonib⁹ incubis inuisibiliter ibidem quo ad circumstātes cooperātibus. licet in fine act⁹ vapor niger

rimus in lōgitudine homis sursum a malefica in aerē eleuabat. sed hoc rarissime Et qua de causs nouit ille mille artisex vt iuuēcularū circūstā tiā vel aliorū hominū mētes valeat aut allicere aut imutare de quib⁹ge stis ⁊ qualiter in plerisq; locis tā in oppido rauenspurg q̄ etiā in domi nio nobiliū de Roppelstein ⁊ certis alijs terris talia sunt pacta in secū da parte patebit. Sed ⁊ hoc contigisse certū est q̄ maritis visibiliter interdum cernentibus incubos demones. quos tamen non demones sed viros putabāt cum eorū vxoribus talia pagere dū arma arriperēt ⁊ transfodere volebāt subito demō disparuit se inuisibilē faciēdo. vñ ⁊ mulieribus manus ⁊ brachia obijci entib⁹. licet interdū lesi fuissent. ipsos tamē viros obiurgantes. an ne oculos haberēt aut si a demonibus obsessi forent dertdebāt.

Q̄ nō solū demones incubi mulieres ex eorum spurcicijs p̄creatis aut eis obstetricib⁹ oblatas infestāt sed quascūq; indifferēter cū maiori vel minori venerea delectatiōe.

f Inaliter vero cōcludēdo dici potest ipos demones incubos nō tantū mulieribus ex eoz spurcicijs pgenitis aut eis ab obstetricib⁹ oblatis fore infestos. sed toto conatu in quascunq; sanctiores virgines illius terre aut oppidi p ipsas maleficas seductrices aut copulatrices anhelare. hoc em̄ experiētia rerū magistra edocuit vbi in oppido rauenspurg certe cōbuste ante finalē sententiā. Huic simile asseruerūt quod eis ab earuz magistris iniunctū fuisset oīni conatu debere in subuersionē sanctarum virginū ⁊ viduaz laborare. Et de venerea delectatiōe an maior sit vel minor cū incubis demonib⁹ in corpore assumpto quā ceteris paribus cū viris in corpore vero dicendum. Videt q̄ licet naturalis ordo hoc minus excusat quin maior sit vbi simile suo simili alludit. tamen mille ille artisex vbi debita actia debitis passiuis. licet nō in natura tamē sub qualitatib⁹ i calore. vel tēperamēto aliquo cōiungit vtiq; nō mt norem excitare vidēt cōcupiscētiaz sed de his in sequētibus latius quo ad ꝺditiōz sex⁹ feminei declarabit.

De modo generali quo per sacramēta ecclesie sua maleficia malefice exercēt. Et de modo quo vim generatiuā impedire solēt. seu etiā alios defectus super quascūq; creaturas demptis corporibus celestibus.

Capitulum quintū.

Am aūt qua-

i liter alias creaturas in vtroq; sexu ⁊ terre fruges i ficiūt plura sunt sup modos agēdi aduertēda. Et primo q̄liter homies demū qualiter bestias. tercio qualiter terre fruges Ex pre hois. primo q̄liter vim generatiuā seu etiaz actū venereū ne mulier cōcipere. aut vir actū exercere valeat maleficis impediūt. Scdo qualiter act⁹ ille impeditur respectu vnius mulieris interdū ⁊ nō alteri⁹. Tercio q̄liter membra virilia auferunt quasi oino sint a corpib⁹ euulsa. Quarto quō si aliq̄d p̄missorum cōtingeret potentia demonis inferente per se nō p maleficaz posset discerni. Quinto quo modo malefice homines vtriusq; sexus in bestias prestigiosa arte trās-

mutāt. Sexto quō obstetrices male-fice cōceptib⁹ in vtero matris di uersis modis interimūt. ꝛ vbi ꝫ nō faciunt demonib⁹ infantes offerūt Et ne hec quasi incredibilia puta-rent. Ideo in prima parte operis p questiones ꝛ argumentoꝝ solutio-nes sunt decisa. Ad quas si op⁹ sit dubi⁹ lector ꝑ inuestiganda verita te recurrere potest. Ad pñs tantū-mō acta ꝛ gesta ꝑ nos reperta. siue etiā ab alijs cōscripta in detestatio nē tanti criminis sunt deducenda. vt priores q̄stiones si fortassis ali-cui difficiles ad intelligendū forēt Ex his q̄ in hac secunda ꝑte tradūt fidē capiat: ꝛ ab erroze resiliat. quo nullā maleficam esse. aut nullū ma-leficiū posse fieri in mundo estima ut. Unde primo notandū q̄ cū sex modis homines ledere possunt abs q̄ modis q̄bus alias creaturas le-dūt. Et vnus sit quo amoze malū in gerunt viro alicui ad mulierē vl̄ mu lieri ad virū. Illius quo odiū vel in uidiam in aliquo seminare ꝑcurāt. Tercio⁹ in his qui maleficiati dicū-tur. Ne vi generatiua vti valeāt ad feminam vel viceuersa femelle adul rum vel etiā alijs modis abortuz ꝑ curando vt supra tactum est. Quar tus cū in membro aliquo hominez egrotare faciunt. Quint⁹ cum vita priuant. Sextus cū vsum rationis auferunt. Et fateri cum hoc oportz q̄ in omni genere rez: demptis cor poribus celestib⁹ veros defectus ꝛ veras infirmitates: lz nō veras sani tates ex vtute naturali inferre pos sunt: ꝛ hoc ex potenti virtute natu-rali ꝛ spirituali qua corporali qua-cūq̄ eminent virtute. Nulla etiam infirmitas cū altera concordat; seu etiam defectus naturalis vbi infir-mitas desit. Ideo diuersis medijs vtiq̄ ad diuersas infirmitates ꝛ de fectus procedunt. De quib⁹ aliqua quantum necessitas postulat in me dium producamus prius tamen ne animus lectoris maneat suspensus cur supra corpora celestia aliquam immutationem facere non possunt Dicemus triplicem esse causam. Prima quia super eas etiā quo ad locum penalem existunt qui locus est aer caliginosus ꝛ hoc propter ip sorum officium eis deputatus: vi-de supra in prima parte tractat⁹ in qōne secūda de incubis ꝛ succubis demonib⁹. Secūda causa. quia cor pora celestia mouentur a bonis an-gelis. vide in plerisq̄ locis de mo toribus orbium. precipue sanctum Thomam in prima parte. q. cx. in quo concordant philosophi cū the ologis. Tercia causa propter uni-uersale regimen: ꝛ commune bonū vniuersi cui detraheretur in gene-rali. si malis permitteretur spiriti-bus in illa corpora celestia aliquas immutationes causare. Unde ꝛ il-le immutationes miraculose facte: in vete. aut no. testam. a deo per eo ruz motores. seu angelos bonos fa cte sunt vt in statione solis iosue. Retrogradatione sub ezechia ob-scuratione innaturali in passione christi. In omnibus autem exposi elementis ꝛ elementatis sua malefi cia deo permittente: ꝛ p̄se absq̄ ma leficis ꝛ cum maleficis exercere pos sunt. Et de facto exercere non ces-sant vt patebit. Secundo notan dum q̄ in omnib⁹ modis maleficī-andi vt plurimū sp maleficas infor māt, vt instrumēta sue malicie ꝑ sa-

cramenta seu sacramentalia eccl'ie. vel p quecunq; diuina: seu deo cõsecrata efficiant vt quando imaginez ceream sub palla altaris ad tempus ponsit: vel p crisma sacrũ filum trahunt: vel ex qbuscunq; reb⁹ cõsecratis. Et hoc q̃dem triplici ratione. sicut etiã q̃ sanctiorib⁹ anni temporibus: z p̃cipue circa aduentũ domini: z festa natalia sua maleficia exercere solent. Primo vt nõ solũ homines p talia pfidi fiant. sed etiã sacrilegi diuina quãtũ in eis est cõtaminanda. Et sic plus deũ creatorez suũ offendant intimi⁹ animas ꝑpr as condemnent: z plures in peccata ruere faciant. Secundo vt deus sic grauiter p hoies offensus demoni maiorẽ potestatẽ in hoies seuiendi relinquat. Sic etiã Greg. dicit q̃ malis interdũ iuxta eoꝝ desiderta: z petitiões cõcedit. iraruscq; alijs denegat ꝑpicius. Tercio vt sic sub specie boni apparentis plures simplicis facilius decipiat qñ p tacta diuinis reb⁹ putant aliq̃d numinis a deo obtinuisse vbi solũ maiora peccata sunt cõmissa. Potest addi quarta ratio sup sacratiora tẽpora z p̃ncipiũ anni. Nam qz festa plus frangunt peccatis mortalib⁹ q̃z mechanicis opib⁹. Juxta Aug. in li. de decẽ cordis. Superstitio autem z maleficia de maximis seruilibus operib⁹ demonis est cõtra diuinã reuerentiã. Jdeo vt dictũ ẽ homines ꝑfundius cadere facit z creatorz amplius offendit. Et sup p̃ncipiũ anni dicere possum⁹. Juxta ysiõ. li. vtij. Ethi. ca. ij. q̃ sicut Ian⁹ a quo ianuari⁹ mensis dict⁹ est. qui z in die circũcisionis incipit idolũ fuit diuersis faciebus confictum. vna tanq̃ esset finis anni p̃cedentis z alia tanq̃ esset p̃nciplũ futuri: z vt imminentis anni esset ꝓtector z fortunatus auctor in eius reuerentiam q̃z potius demonis in idolo faciebant pagani varias cõmotiones luxuriosas: z strennuas z iocalia sibi mutuo tradiderũt. choreas variis duxerunt: menses preparauerũt de quib⁹ mentio fit p beatũ Augustinũ. in multis locis z fere p totuz recitant. xxvj. q. varijs. Et sicut iaz mali xp̃iani has corruptelas imitãtur. lz quo ad lasciuiaz sint translata ab eis ad tempa carnisp̃riuij qñ cũ laruis z ludis z alijs superstitionibus discurrunt. Jta z nunc maleficie his psuasionibus a demonib⁹ in ipsoꝝ complacentiã circa p̃ncipiuz anni quo ad diuinũ officiũ z cultũ vt festũ Andree z festa natalia xp̃i existunt sua maleficia exercent. Et quidẽ iam in speciali qualiter p sacramenta p̃imo. Demũ qualiter p sacramentalia talia exercent aliqua nouiter facta. z a nobis p inquisitionem reperta referam⁹. Et oppidũ quod nominare nõ expedit: qz ordo charitatis z rationis imperat z sua pet: vbi malefica corpus dominicũ sumpsit z declinans subito vt dete stabilis modus est mulierũ peplus ori adhibuit z in panniculũ dominicũ corpus extrahendo inuoluit. z in ollã in qua buso erat sic a dyabolo informata ꝓiecit z sub terra. stabulũ prope horreũ dom⁹ sue occultauit cũ alijs plurimis reb⁹ adiunctis ex qbus sua maleficia exercere habuisset. Sed assistente diuina pietate tantũ facin⁹ detectũ ad lucem peruenit. Nam sequenti die mercennario quodã causa sui labo

ris prope stabulū iter faciente vocē quasi cuiusdam infantis ciulantis audiuit. t quanto ꝓpius accessit vs ꝙ dū ad pauimentum sub quo olla abscōdita erat pueiſſet tanto clarius audiuit. t estimans infantē aliquem a muliere subtumulatuz sculetū seu ꝓsidentē accessit. t rem gestam sua estimatione a paricida perpetratā narrauit: ꝙ cito missis seruitoribus ita esse vt ille narrauerat repertum est exhumare aūt puerū nolebant: ꝫ poti⁹ vt custodes a remotis positis si qua mulier accederet sanovsi consilio attendere haberēt Nec enim dominicū corpus ibi absconditū esse nouerant. vñ t contigit vt eadem malefica locū accederet t sub pallio alijs occulte cernentibus ollam abscondit Unde capta t questionib⁹ exposita facin⁹ detexit asserens dominicū corpus cum bufone in olla fuisse absconditū ex his puluerib⁹ sua ad libitū nocumenta hominibus seu alijs creaturis inferre posset. Insup aduertenduz ꝙ hanc obseruant malefice cōmunicātes cōsuetudinē vt si absq; nota efficere valeant dominicū corp⁹ sub lingua t nō supra recipiant rationibus his vt estimari potest vt abnegationis fidei remediū nunq; ꝓcipere velint nec ꝓ cōfessionē neq; ꝓ sacramenti eucharistie ꝓceptionem Secundo vt eo facilius ex ore dominicū corpus accipiat ꝓ earuz vt dictum est vsib⁹ applicandū in maiorem creatoris offensam. Quare t omniū ecclesie rectoribus t populum cōmunicantibus semꝙ iniungitur summā adhibere diligentiaz vt plurim si aperto ore t lingua bñ extensa cum amotōne pepli mulieres communicent. Et quanto maior adhibetur diligentia tanto plures maleficie per hunc modum notant. De alijs rebus sacramentalibus innumeras exercent superstitiones. Interdum imagines cereas quandoq; res aromaticas sub palla altaris vt supra tactum est ponentes t sub limine dom⁹ domus occultantibus vt per transitum ille ꝓ quo positum est maleficiat. Innumera possent deduci: ꝫ hec minima per maiora maleficia approbant.

De modo quo vim generatiuam impedire solent.

Capitulū. vj.

E modo autē

quo vim generatiuā impedire solent tam in hominibus q; in iumentiis etiam in vtroq; sexu. Potest lector ex his que supra tacta sunt in questione An demones per ipas maleficas mentes hominū ad amorem vl odiū immutare valeant. Ubi post solutiones argumentoz specialis fit declaratio de modo quovim generatiuam impedire valeant deo permittente Ubi tñ notandum ꝙ tale impedimentum ab intrinseco t ab extrinseco practicat. Intrinsece autez fit ab eis dupliciter. Primo vbi rigorem membri ꝓ fructificatione accomodata directe reprimunt. Nec ꝫ videatur impossibile cum t motuz alias naturalem in aliquo membro impedire possunt. Secūdo vbi missionem spirituum ad membra in q̄bus est virtus motiua prohibent q̄ si intercludēdo vias seminis ne ad vasa generationis descendat aī ne excidatur vel emittatur. Extrinsece

pcurant interdum p imagines vel ex herbarū cōmestionib⁹. Interdū p alias res exteriores puta ex gallorū testiculis vel ex herbarū cōmestionibus. Non tamen credendum est q vtute illarū rerū vir impotēs reddat ꝛ occulta virtute demonum illudentē hmōi maleficas p huiusmodi vim generatiuaz ne videlicet vir coire aut mulier cōcipere valeat maleficiare possunt. Et hui⁹ratō est q plus pmittit deus sup hunc actum per quē primū pctm diffundit ꝯ sup alios actus humanos: sicut ꝛ sup serpentes q magis incantationibus deseruiunt ꝯ alia animalia. Unde ꝛ plures a nobis ꝛ ab alijs inquisitorib⁹ repertū est q per serpentes aut p cutē serpentis hutusmodi impedimenta intulerunt. Nā q̄dam captus maleficus fassus fuerat q multis annis sterilitatem tam in hominib⁹ ꝯ in iumentis q̄n dam domū inhabitantib⁹ p maleficium intulisset. Nider insuper vbi supra refert quendā maleficū nomine Stadlin in dioceſi Lausanensi captum q̄ ꝛ fassus fuerat q in certa domo vbi vir ꝛ vxor simul pmanebāt p sua maleficia successiue in vtero vxoris viri septem infantes occidisse. Ita vt semp abortum fecerat femina annis multis. Sicut fecerat in eadem domo oīnibus pecoribus ꝛ iumentis fetosis quorū nullū vtuū partū edidit in eisdez annis. Et cum maleficus questionaret qualit talia pcurasset: aut quo re⁹ ee posset: facinus aperuit dicēs. Subter limen hostij dom⁹ serpentem posui q̄ si amoue'rit fecunditas inhabitātib⁹ restituet. ꝛ sicut pdixit ita euenit. Nam ꝛ serpens nō fuisset inuētus quia in pulueres redactus ferram tū omnino asportabāt. Et eodem amovxoꝛi ꝛ omnibus iumentis fecunditas restituta fuit. Aliud denicp factū in Richfhofen pauci ꝛ vir quatuor annis elapsis contigit: famosissima quedam malefica erat vtpote q̄ solo tactu ꝛ oīni hora maleficiare ꝛ aborsum pcurare sciebat. In quo dū vxor cuiusdā potentis impregnata esset ꝛ ob sui custodiam quandā obstetricē ad se recepisset: auisataq ab eadē obstetrice fuisset ne castrū exiret: ꝛ q precipue a colloquio ꝛ cōuersatione illius malefice supradicte se caueret. Post aliqs septimanas immemor filius auisamenti castrū exiēs quandā mulieres cōgregatas in quodaz cōuiuio visitandi gra accessit: vbi cū paululū resedisset malefica supuenit ꝛ ipam dñam q̄si salutatiōis gratia sup ventrē ambab⁹ manibus tetigit: ꝛ subito pueruz se dolorose mouentem psensit. Ad̄ territa vbi ad pria redijt ꝛ rem gestam obstetrici narrasset. Heu inquiens iam puerū pdidistis exclamauit. ꝛ vt pdixit in partu cōtigit. Nā nec aborsum integrū ꝛ paulatim frusta iam capitis iamq pedum ꝛ manuū peperit. Magnaviq ex diuina pmissione castigatio in penam eius vicz mariti q̄ tales maleficas punire et iniurias creatoris vlcisci deberet. Fuit ꝛ in oppido merspurg pstantiensis dioceſis quidā iuuenis intantū maleficiar⁹ q nullū actū carnalē cū aliqua dempta vna exercere poterat. Multis etiā audientib⁹ retulit q sepissime dū eā declinare ꝛ alias terras inhabitare ꝛ fugā capevolebat. Adhuc interdū nocturno tpe

assurgeret festine cursu velocissimo iam p terrā iam p aerem quasi volā do redire solebat.

De modo quo membra virilia au ferre solent. Capitulum.vij.

Sed et hoc q

membra virilia auferre so lent.nō quidē in rerū ve ritate corpora humana illis spoliā do.sed pstigiosa arte occultando vt supra in questiōe desup tacta decla ratū est aliqua gesta in mediū ꝓdu cam⁹. In oppido nancꝫ rauēspurg iuuenis quidam iuuencule adhesit quā relinquere volēs membrū viri le pdidit prestigiosa vticꝫ arte vt ni hil videre aut tāgere preter planuꝫ corpus posset. Anxius inde cellare quoddā adijt vt vinū emeret ⁊ pau lulū residens mulieri cui alteri sup ueniēte causā trifticie sue aperiēdo singula enarrauit. ⁊ ita esse corpore demonstrabat. Astuta illa an ne ali quā suspectē haberet inquisiuit.Et ille vticꝫ talē ipsam denoiando ⁊ rē gestam narrādo manifestauit.Et il la. Expedit vt per violentiā aliquā vbi beniuolētia tibi nō suffragatur pro acquirēda sanitate istam indu cas.At iuuenis i crepusculo noctis viaꝫ quā ptransire malefica solebat obseruauit ⁊ ipsam reperiēs duꝫ ꝓ sanitate corporis sibi reddēda sup plicaret ⁊ illa se innoxiā nec quicꝫ scire assereret ipsam inuadendo ma nutergiū quoddā ad colluꝫ fortiter cōprimādo strinxit dicēs. Nisi mi bi sanitatē restitues de manib⁹ me is peribis. Unde illa quia clamare nō poterat ⁊ iam facies tumefacta. nigrescebat. Sine inquit me liberā ⁊ resanabo. Et iuuenis dum nodū seu stricturam laxasset malefica ma nu ipm inter femora seu coxas tetigit dicēs.iā habes quod desideras Et iuuenis vt postmodū referebat notabiliter persensérat antecꝫ visu aut tactu seipsum certificasset mem brū sibi ex tactu dūtaxat malefice fuisse restitutū. Simile. Venerād⁹ quidā pater honestate vite ⁊ scien tia ꝑclar⁹ in ordine ⁊ cōuentu Spi rensi referre solet. Quadaꝫ inqt die dum confessionū audiētie insta rem Iuuenis quidā accessit ⁊ inter ver ba cōfessionis membrū virile lamē tabiliter se pdidisse asseruit. Admi rans ego pater ⁊ verbis suis facilīt credere nolēs eo q leuis corde q fa cile credit a sapiēte iudicat. Experi entia didici per visum nihil cernen do dū iuuenis locū vestes detegen do demōstrasset. vnde in me sanoꝫ cōsilio vsus. An ne aliquā haberet suspectā que ei tale maleficiū intu lisset inquisiui. ⁊ iuuenis vnā se ha bere suspectā ꝙ absentē ⁊ i vuorma cia residentē asseruit. Tūc ego hec tibi iniūgo cū totius ipsam accedas et ꝓmissionibus ac blādis verbis ꝓ posse ipaꝫ emollire studeas.qō ⁊ fe cit. Nā post paucos dies reuersus est gratias mihi referēs se sanum ⁊ cuncta recuperasse asseruit. ⁊ sicver bis credidi experiētia tamen visus certificat⁹ denuo. Sunt tñ ⁊ hic ali qua notanda ad intelligendū clari⁹ que supra de eadē materia tacta sūt Primo q nullo modo credendū est talia membra euelli aut segregari a corpibus.sed arte pstigiosa p demo nē vt nec videri aut tāgi valeant oc cultari.Et hoc auctoritate ⁊ rōne li cet supra tactū sit vbi Alexander de ales parte secunda dicit Prestigiū

ꝑprie sumptū est illa illusio demonis que non habet causam ex parte mutatiōis rei. sed solūmodo ex parte cognoscētis qui deludit siue ꝙtum ad interiores sensus siue quantuz ad exteriores. Super hec tamē verba notādum ꝙ hic illudūtur sensus duo exteriores scilicet visus et tactus ⁊ non interiores vt sunt sensus cōmunis fantasia imaginatiua extimatiua ⁊ memoria. Licet sctūs Thomas tantūmodo ponat quatuor vt supra tactū est. Eo ꝙ fantasiā ⁊ imaginatiuā ponit vnā ⁊ bñ. pauca em̄ differētia est inter imaginari ⁊ fantasiari. Thomas in prima parte. q. lxxix. Et hij sensus imutātur ⁊ nō exteriores solū quādo nihil occultat vel manifestat vel vigilando vel dormiēdo. Vigilādo vt duz res aliter videt ꝙm in se sit. vt cū quis videt aliquē equū cum assessore deuorantē. aut in bestiā esse hominē trāsformatū aut seipsum bestiā esse ⁊ cū bestijs debere incedere estimantem tūc em̄ sensus exteriores deludunt ⁊ occupātur ꝑ interiores. quia virtute demonū species sensibiles dudum reseruare in thesauro specierū sensibiliū vt est memoria nō illa intellectiua in qua spēs intelligibiles cōseruātur. sed memoria que est cōseruatrix specierū sensibiliū ꝙ etiaz est in posteriori parte capitis educūtur virtute demonū deo interdū ꝑmittēte ad sensum cōem imaginatiuā. Et tā fortiter imprimūtur ꝙ sic necesse hz imaginare equū vel bestiam ꝑ impetusum actuz quo demon educit de memoria spēm equi vl̄ bestie. ita necesse hz estimare se videre ꝑ oculos exteriores tm̄ talez bestiā que ire ab extra nō est bestia sed ꝑ impetuosam demonis opationem mediātibus illis specieb⁹ sic videt. Nec mirū videat ꝙ demones possunt cuz ⁊ natura hoc facere possit etiaz defectuosa vt patet in freneticis. melancolicis. maniacis ⁊ ebrijs aliquibus qui nō possūt discernere Et frenetici putāt se mira vidisse et videre bestias ⁊ alia horrēda cuz tamē nihil sit in rei veritate. Vide supra in questiōe An malefice mentes hominū ad amorē vel odiuz possūt imutare vbi plura notātur. Est demū ⁊ ratio in se clara. Nam cum demon habeat quādam potestatē sup quasdam res inferiores excipiendo tantūmodo animā. Ideo potest et circa istas res aliquas immutationes facere quādo deus sinit vt res appareāt aliter ꝙm sint. Et hoc vt dolori aut turbando aut illudendo organum visus vt res clara videatur nubilosa. sicut etiam post fletuz ꝓpter humores collectos luiuen aliter apparet ꝙm ante. Vel operando in imaginatiuam potentiā per transmutationē specierum sensibiliū vt dictū est. vel humores varios mouēdo vt appareāt ignea vel aquea que sunt terrestria vel sicca vt quidā faciunt ꝙ omnes in habitatione aliqua habent se vestimentis exuere ⁊ denudare putantes se in aquis natare. Alterius autem super modum prefatum si quaritur. An huiusmodi illusiones indifferenter bonis ⁊ malis accidere possunt sicut vt infertius patebit corporales alie infirmitates etiā in gratia existentib⁹ inferri a maleficis possunt. Super quo inherendo verbis cassiani collat. ij. Abbatis sireni. Dicēdum est ꝙ nō Uñ omēs isti qui sic illudūtur ꝑsu-

munt in peccatis mortalib⁹ esse: dicit enī. Ex verbis anthonij patz demonē nullaten⁹ posse mentē cuiusq̄ vel corpus inuadere nec habere facultatē in cuiuslibet animā penitus irruendi nisi eam primo destituerit oibus cogitationibus sanctis ac spirituali contemplatiōe vacuaz nudāq̄ reddiderit. C Cōcordat cū eo qđ philosophia primo de cōsolatione ad Boetiū tāgit. Talia tibi cō tuleramus arma q̄ nisi prior abiecisses inuicta te firmitate tuerent. Añ Cassian⁹ ibidē refert de duob⁹ maleficis paganis q̄ differentes in malicia successiue per sua maleficia demones miserunt ad cellā beati Anthonij vt eū tentationib⁹ exinde fugarent odio viri sancti infecti: eo q̄ multitudo ppli ad eū quotidie cōfluebat. Qui demones lz amarissimis cogitationū stimulis Anthonium pulsarūt. Illos tñ sp repulit signo crucis frontī z pectori impsso z oratione incubationib⁹ insisten-do. Ita dicere possum⁹ q̄ oms qui sic a demonib⁹ ludificant absq̄ aliis infirmitatib⁹ corporalib⁹: vtiq̄ diuina gratia inhabitante carent. Añ z illud Thobie. vj. Qui libidini deseruiunt in eo dyabol⁹ accipit potestatē. Cōcordat z illđ qđ supra circa pmā partem tractat⁹ in q̄stione. An malefice operant circa homines i bestiales formas illos trāsmutando tactū est. vbi iuuēcula cōuersa fuit in equā sua estimatiōe et omniū eā aspicientiū dempto sancto Machario cui⁹ sensus dyabol⁹ illudere nō poterat: ad quē ducta p sanitate cū iam verā mulierē z non equā aspiceret: z ecōuerso oms alij acclamarēt q̄ equa eis videret. Ipe sanct⁹ suis orationibus eā z alios a tali illusione liberauit asserens hoc ei accidisse. qz diuinis nō vacasset: nec sacramenta vt decebat scz confessiōis z eucharistie vt decebat frequentasset. Añ iuuenis qui eaz de turpitudine sollicitauerat lz renuisset ex honestate tñ iude⁹ maleficus quē iuuenis ea de causa vt iuuencula maleficiaret accesserat virtute demonis eā in equā conuerterat. Sū marie cōcludam⁹ q̄ in bonis fortune sicut sunt res exteriores vt bona temporalia: fama z sanitas corporis. lz boni p demones z sua membra ledi possint in eoz meritū z p-bationē: sicut de beato Job patuit q̄ in talibus p demonem lesus fuit. Tamen eis inuitis sicut nullū peccatū p maleficia trahi possunt: aut violentari: lz ab intra z in carne ab extra valeant tentari. Ita etiaz nec hmōi illusiōes fantasticas actiue z passiue inferre possūt. Actiue vt eorū sensus haberent demōes illudere sicut alioz in charitate nō existētium. Passiue vt eis eoz membra p̄stigiosa illusiōe haberent auferre. Nec enī duo beato Job nunq̄ diabolus inferre potuisset p̄sertim passiuū nocumentū sup actū venereū q̄ tante continentie erat vt dicere posset. Pepigi fedus cū oculis meis ne q̄dem cogitarem de virgine. A fortiori de muliere aliena. cuz tamen sup peccatores demon magnā noscit ex verbis euangelij Luce. xj C Cum fortis armatus custodit atriū suuz in pace sunt omnia q̄ possidet habere potentiam. Verū ex his si quis quereret circa illusiōes membri virilis q̄ lz illam illusionem nō posset demon existenti in gratia in

ferre passiue an ne posset actiue vt
sc3 exñs in gratia illuderet in suovi
su q3 videret membrũ annexũ: cũ tñ
ille q̃ sibi estimaret ablatũ nõ vide
ret annexũ nec etiã alij circũstãtes
qõ si cõcedit videt esse ꝓtra p̃dicta
Potest dici q̃ q3 non tanta vis exi
stit in damno actiuo sicut passiuo:
capiendo actiuũ nõ q̃ actiue intu-
lit ꝫ q̃ damnũ ab extra videt vt de
se ptz. Ideo exñs in gratia ꝫ possz
videre damnũ alterius: ꝛ in illo de
mon sensus eius illuderet. Nõ ta-
men posset sibipsi tale damnum in
ferre passiue vt. s. suo membro ꝑua-
ret cũ libidini nõ deseruit sicut per
oppositũ vt angel9 dixit Thobie.
Qui libidini vacant demonũ acci
pit potestatẽ. Quid deniq̃ sentien-
dũ sup eas maleficas qui hmõi mẽ
bra in copioso interduz numero vt
viginti vl̃ triginta membra insil̃ ad
nidũ auiũ vl̃ ad aliqõ scriniũ inclu
dunt vbi ꝛ q̃si ad viuentia membra
se mouent vl̃ auenã vel pabulũ con
sumenda ꝑput a multis visa sunt. et
cõmunis fama refert. Dicendũ q̃
dyabolica opatiõe ꝛ illusiõe cũcta
exercent: sic em̃ sensus vidntiũ il-
ludunt modis supra tactis ¶ Retulit
em̃ q̃dam q̃ dũ membrũ p̃didisset ꝛ
quandã maleficã cause recuperãde
sanitatis accessisset. Illa vt quãdã
arborẽ ascẽdẽt infirmo iniunxit ꝛ vt
de nido in quo plurima erant mem
bra si qõ vellet accipere posset idul
sit. Et cum ille magnũ quoddã acci
pere attentasset nõ ait malefica illõ
accipias ꝛ q3 vni ex plebanis attri-
neret subiunxit. hec omnia vtiq̃ ꝑ-
stigiosa illusione fieri a demonibus
modis supra tactis organum visus
per trasmutationem specierum sen
sibilium in imaginatiuã potentiam
turbando. Nec em̃ oportet asserere
q̃ demões sint in assumptis sic mẽ
bris ostendentes quemadmodũ so
lent in assumptis corporibus ex ae
re maleficis ꝛ interduz hominibus
apparere ꝛ cum eis conuersari. Ra
tio est: q3 facilior modo videlicet q̃
motũ interiorem localem specierũ
sensibiliũ ex conseruatoria seu me-
morativa potentia ad imaginatiuã
ista facere possunt. Et si quis dice-
re vellet q̃ etiam simili modo face-
re possent vbi in assumptis corpo-
ribus asserunt maleficis: aut alijs
hominib9 conuersari vt videlicz ta
les apparitiones facerent ꝑ trans-
mutationez specierũ sensibilium in
imaginatiuam potentiã vt homies
dum putarent demones in assum-
ptis corporibus esse presentes: tũc
nõ essent nisi tales species sensibi-
lium in interioribus potentijs imu
tationes. Dicendũ q̃ si nil alti9 de-
mon ostendere vellet: nisi tantũmo
do humane effigie p̃sentatõnẽ: tũc
vtiq̃ opus non esz ei in assumpto
corpore apparere cum sufficienter
per prefatam transmutationez hoc
efficere posset. Nunc aũt q3 altiora
habet exercere puta loqui cõuesci ꝛ
alijs spurcitijs intẽdere. Ideo ꝛ ip
sum p̃sentem esse oportet ab extra
visui realiter in assumpto corpore
se obijciendo quia virtus angeli ibi
est vbi operat fm doctores. In que
stione vo q̃ querit. Quid si demon
per se absq̃ malefica membrum vi-
rile alicui auferret. An aliq̃ sit dif-
ferentia inter vnam ablationem et
alteram. Dici potest vltra illa que
tanguntur in prima parte tracta-
tus in questione An malefice mem

bra virilia possint auferre qvbi demon p se mēbrū auferret. tunc vere ꝛ realiter auferret. ꝛ vere ꝛ realiter restitueret quādocūqꝫ restituere haberet. In secundo sicut nō absqꝫ lesione ita non absqꝫ dolore auferret. Tercio qꝫ nunqꝫ nisi coactus p bonum angelū hoc faceret eo qꝫ materiā sui lucri āputare haberet. nouit em̄ plura maleficia super illū actuz exercere qꝫ sup alios humanos actꝰ sicut etiā deus plus ꝓmittit illū actum maleficiare qꝫ alios humanos actus. vt supra tactū est. que singula locū nō habēt vbi per maleficas deo ꝓmittente opatur. Et si dubitatur an demō plus affectat homies ꝛ creaturas p seipm ledere qꝫ p maleficas. Dici potest qꝫ nulla est compatio. In infinitū em̄ plus affectat p maleficas ledere. Tum qꝛ maiorē infert deo cōtumeliā creaturaz sibi dicatā vsurpando. Secūdo qꝛ cum deus amplius offendit. amplius sibi nocendi hominibus potestas ꝓmittitur. Tercio ꝓpter sui lucrū quod in perditionē statuit animarū.

De modo quo malefice homines in bestiales formas transformāt.

Capitulum .viij.

Ed et hoc qꝛ

I malefice homies in bestiales formas virtute demonum qꝛ talia pricipaliter opat trāsformāt. Licet in prima parte opis questione. An talia malefice valeāt efficere satis sit declaratuz. qꝛ tamē aliquibus illa questio sub suis argumentis ꝛ solutiōibus nimis posset esse obscura p̄sertim cum acta ꝛ gesta super hec nō sunt deducta. Modus etiā quo seipsas sic trāsformāt non est expressus. Ideo presens addenda est declaratio per solutiones plurimorū dubiorū. Et primo qꝫ ca non ille. xxvj. q. v. episcopi. non est sic nude intelligēdus circa hāc materiā prout plures etiā docti sed vtinam bene docti decipiunt. ꝛ q publice in eorū sermonib⁹ asserere nō verent huiusmodi trāsmutatiōes ꝓstigiosas. nullo modo etiam virture demonū posse fieri. Et hoc vticqꝫ in magnū fidei detrimentū vt sepe tactum est ꝛ maleficarū cōfortationē que ꝛ multū de talibus cōgaudent sermonibus. Cōtingit autē hoc huiusmodi p̄dicatoribus eo qꝫ in cortice ꝛ nō in medulla verboꝝ cononis laborant vt supra tactū est. Cuz em̄ dicit. Quisqs credit posse fieri alīquam creaturā aut in melius aut in deterius trāmutari aut trāsformari in aliā speciē vel in aliā similitudinem nisi ab ipso creatore qui omia fecit proculdubio infidelis est. Hic plus lector attendat ad duo principalia. Primo sup verbum fieri. Secundo super verba in aliā similitudinem cōuerti. Super primū sit resolutus qꝫ fieri capit dupliciter. videlicet pro creari ꝛ pro naturali ꝓductiōe alicuius rei. Primo modo soli deo cōuenit vt notum est q̄ sua infinita potentia aliquid ex nihilo creare potest. Secūdo modo distinguenduz est de creaturis. Quia aut sunt creature perfecte vt homo asinus ꝛc. Aut sunt imperfecte vt serpentes. rane. mures ꝛc. que ideo dicūtur imperfecta. quia ex putrefactione generari etiam possunt. licet enim semper de primis loquitur canon. non de secundis. quod potest patere. eo qꝫ Albertus in libro de

animalibus vbi querit. An demões possint facêvera aialia. Et respõdit q sic. sed b'q ad impfecta animalia Etiã cuz ea differẽtia q nõ instanti sicut deus opatur sed motu quodã licet subito. sicut pater de maleficis Exo. vij. Si placet vide aliqua que in notata questiõe tangunt circa p mã partẽ operis. z in solutione primi argumẽti. Sup secũdum vbi tãgitur q nõ possunt aliquã creaturã trãsmutare. Dicas q est duplex trãsmutatio. Substãtialis z accidentalis. Et hec accidẽtalis itez duplex. quia vel per formã naturalẽ z inherentẽ rei que videt vel per formam non inherentẽ rei que videt. sed inherentẽ organis z potẽtijs ipiusvidentis. De primis loquit canon et precipue de formali seu quidditatiua trãsmutatione put vna substantia in aliã trãsmutat cuiusmodi solus deus qui taliũ quidditatũ creator existit facere potest. loquit etiã z de secunda licet illã demon efficere possit inquãtũ p infirmitates diuina pmissione immissas aliqua forma accidentalis corpori inducit. vt sbi leprosa facies apparẽt vel huiꝰ simile. sed quia ꝓprie de his non loquimur. sed de pstigiosa apparitõe sm quã vident res trãsmutari in alias similitudines. Dicimus q has trãsmutationes allegat ca. excludere nõ potest. qõ auctoritate. ratõne z experiẽtia insimul ex his que sup certa experimẽta que Augustinus lib. xviij. caꝑ. xvij. de ciuita. dei refert deducũtur. z p varias questiones illa etiã declarãdo. naz inter alias prestigiosas trãsformationes refert q famosissima maga circes mutauerit socios ylixis in bestias. Et q quedã stabularie mulieres cõuertissent hospites suos i iumẽta onera portãtia. Refert etiã socios diomedis in aues cõuersos. z q postea longo tẽpore circa templuz diomedis volassent. Et qõ prestãtius narrasset de patre suo veraciter. q ipse pater dixisset se caballũ fuisse z annonã cum alijs anialibus batulasse De prio nãq q socij ylixis fuissent i bestias mutati. ibi vtiq; sola apparẽtia fuit z oculoruz deceptio ita q forma illa bestialis educta fuit ỏ cõseruatorio seu memoria specierũ ad ipsam vim imaginatiuã. vnde et visio imaginaria causabat z consequẽter ex forti impressione in potẽtias alias z organa videns estimabat se bestiã videre. modo quo supra in ꝑcedenti capitulo tactũ est. sed quomodo ista fieri possũt virtute demonis sine lesione infra patebit. De secũdo vero vbi hospites in iumenta onera portãtia a stabularijs cõuertebãtur z similiter hoc q prestantij pater se equũ fuisse z bladũ portasse narrat. Notãdum q ibi tres fuerũt deceptiões. Prima q illi homines pstigiosa arte videbãtur cõuersi in iumẽta que cõuersio facta fuit modo supra tacto. Secundo q illa onera vbi excedebãt vires portãtiũ demones inuisibiliter illa attulerẽt. Tercia q illi ꝙ alijs videbãtur trãsmutati in spẽs. sibijpsis etiã videbãtur se in bestias cõuersos. sic Nabuchodonosor cõtigit. vbi septẽ tẽpora sup eum fuerũt imutata. vt fenum quasi bos comederet. De illo aũt q socij diomedis fuissent i aues cõuersi. z circa templũ volasse. Dicendũ q ille diomedis qui in exercitu grecoz circa obsidionẽ ciuitatis

troye fuerat. vbi ad ꝓpria redire volebat i mari. cū socio⁹ sbmersus fuit. Ideo cū ex suggestione cuiusdam idoli tēplū sibi q̄si inter deos ānumerat⁹ essz ꝯstructū fuerat. demões in ꝯfirmatōez erroris longo tpe tā ꝙ aues loco eoꝝ volabāt. q̄re z alīd gen⁹ supstitōnis a p̄dictis p̄stigijs ibi fuit. q̄ vicz nō p reductōez spēꝝ sensibiliuz ad vim imaginatiuā. ꝟ i assumptis corpib⁹ tā ꝙ aues volantes se oculis aspiciētiū ingerebāt. Q̄ si q̄rit. An etiā p̄dicto mō p reductionē spēꝝ sensibiliū aspicientes illudē potuissent vt demones nō in assumptis corpib⁹ ex aere tā ꝙ volātes aues se ingessissent Dicē dū q̄ sic. Raz z opinio q̄rūdā fuit. vt recitat sctūs Tho. in. ij. sñiaruz. dī. viij. ar. ij. q̄ angeli q̄cūq̄ siue boni siue mali nūq̄ assumerēt corpa. ꝟ q̄ oia q̄ de eoꝝ apparitionib⁹ legūtur i scpturis fctā fuerūt i p̄stigijs vel fm visionē imaginariā. In quibus ꝟbis notat a doctore sctō differētiā inter p̄stigiū z imaginariā visionē. Quia p̄stigiuz p̄t hīe rem ab extra corpali visui se obijciente. Licet aliter videat q̄ ꝟ sit. Imaginaria aūt visio nō hoc nccārio requirit. vt vicz res ab extra obijciat. ꝟ p̄t fieri absq̄ illa exteriori obiectōe tm̄mō per illas interiores spēs sensibiles vbi ad vim imaginatiuā reducunt Ūñ illoꝝ opinionem sequēdo socij Dyomedis nō fuerūt repñtati p demones i assumptis corpib⁹ z silitudinib⁹ auiuz. ꝟ tm̄modo fantastica z imagiaria visiōe. p illaꝝ vicz specieꝝ sensibiliū reductionē ꝛc. vtꝫ. Sed q̄ doctor sctūs opinionez illā vt errorez z nō vt opinionē simplicē reprobat. licet non vt heresim forte vt ple credit. cuz etiā tales apparitōes imaginarie interdum z a bonis z a malis angelis fuerit absq̄ corpib⁹ assumptis vsitate. Ideo vt ibidē dicit. cū scti cōiter dicūt angelos etiā corpali visiōe appuisse. z talis apparitio fit in assūptis corpoꝛibus. Textus etiā scripture sacre sup tales corpales appitiones plus cōcordat q̄ sup imaginarias. aut p̄stigiosas. Ideo ex his ad p̄ns dicē possumus. etiā, super quascūq̄ visiones ꝯsimiles illis de socijs diomedis. q̄ licet illi socij imaginaria visione vidētiū potuissent opere demonū videri mō quo dictū ē. tñ potius p̄sumitur q̄ per demōes in assumptis corpibus ex elemēto aeris tā ꝙ aues volātes fuerint visi aut q̄ alie aues naturales a demonibus agitate illos repñtauerit.

Qualiter demones intra corpa z capita existūt sine lesione. quando p̄stigiosas opant trāsmutatōes

Capitulum nonū.

Dod si vlteriꝰ

q sup modū prestigiose trās, mutationis querit. An intra corpa z capita tūc existāt. Et an tales sint tā ꝙ obsessi a demonibus estimādi. Et qualiter fieri possit vt absq̄ lesione potentiaꝝ z virtū interioꝝ possint species ab vna potētia interiori ad aliā deducē. Et vtꝝ tale opus debeat censeri miraculosum factuz. aut nō? Ad primū oportet distinguere de p̄stigiosa illusione. eo q̄ vt dictum est. Illa illusio fit interdum sup sensus exteriores interduz sup interiores vsq̄ ad sensuz exteriorē. Prima ergo ꝟ possit fieri absq̄ hoc q̄ demones intrent

pot entias exteriores illas occupā do. sed tm exterius deludendo. vt vbi corpus aliquod occultare vellet per interpositionē alicuius alteriꝰ corporis vel alio quocūq; modo. Aut vbi per se corpus assumere ⁊ se visui obiiceret. Secūda tamen nō potest fieri nisi ipm caput ⁊ potētias principaliter occupet. Et hoc ostēditur auctoritate ⁊ ratione. Nec obstare potest q duo spīritus creati nō possint esse in vno eodēq; loco. ⁊ anīa sit in qualibet pte corporis. Est aūt auctoritas sup hoc Damascen. Angelꝰ ubi ē. vbi operat. Ratio scti Thome. ij. sentē tia. dist. vij. ar. v. Dmōes angeli boni ⁊ mali ex virtute naturali q prestantior vtiq; est quacūq; corporali habēt potestatē trāsmutandi corpora nostra. Vtq; hoc ne dum propter prestantiā ⁊ nobilitatē nature sed ⁊ ideo q tota machina mūdi et creatura corpalis amministrat per angelos (Grego. liij. dialo. In hūc mūdum visibilem nihil nisi p creaturam inuisibilē disponi potest. vnde oīa corpalia regūtur per angelos sicut ⁊ motores orbium asserūtur nō solum a doctoribus sanctis. sed etiā a phīs omnibꝰ. Patq; ⁊ ex eo q oīa corpora humana mouētur ab animabꝰ. sicut oīa alia per corpa celestia ⁊ per ipōrum motores Sicut placet videat sctm Thomā in prima pte. q. cx. ar. j. Ex quo cōcluditur. q q demones vbi operātur. ibi sunt. Ideo quādo fantasias ⁊ interiores potētias pturbāt. tūc etiā ibi existūt. Item licet illabi anie illi sit tātum possibile q eaz creauit. tamen demones etiā illabi pūt deo pmittente corpibus nostrī

Et q pterīc possunt impressiones facere in potētias interiores affixas organis corpalibus. Ideo ⁊ q illas impressiones. sicut immutanē organa. ita imutātur opationes potentiax. modo quo dictū est q educere pnt species reseruatas in vna potentia affixa organo. sicut ex memoria que est in vltima pte capitis educit speciē equi localiter mouendo illud fantasma vsq; ad mediaz ptem capitis vbi est cellula virtutis imaginatiue. ⁊ demū consequēter vsq; ad sensum cōem. cuius residētia est in anteriori parte capitis. Et oīa tamē subito sic inutare ⁊ perturbare possunt. vt forme tales necessario estimentur. Ac si exteriori vicio obiicirētur. Exemplu patuit ex naturali defectu in frenetics et aliis maniacis. Quod si queritur q modo hoc absq; dolore capitis efficere possit. facilis ē respō sio. Dico q qz eē organa nō diuidit nec īmutat quo ad ipōx subiectū. ꝑ tm modo species mouet. Item secūdo q nō alterat immittēdo aliquaz qualitatem actiuaz. vñ necessario passio sequat. cum ⁊ ipse in se demon oīi qualitate corpali careat. Ideo sine dolore talia opari potest. Itez tertio q vt dictum est tm modo facit trāsmutationes p motum locale ab vno organo ad aliud. ⁊ non per alios motus. ex quibus alterationes lesiue interdum causantur. Illud ergo quod difficultatem facit. q quia duo spīritus nō possunt esse in eodem loco. puta diffinitiue ⁊ anima etiā existit in capite. q modo tūc demones ibidē existere possunt. Dicēduz q residentia anime assignat centrū cordis. in quo virtā

Influēdo oībus mēbris cōmunicat. Et exēplū datur d aranea i medio tele que sentit tactū ex oīi pte Tamē quia dictū Augustini in libro de spiritu t anīa. q est tota i toto et tota in qualibet pte corporis Ideo dato q sit i capite. adhuc demon ibi opari pōt. quia alia ē eius operatio ab opatione aie cū operatio aie in corpe est vt informat t vitā influat. vñ est ibi sic forma in materia nō sicut in loco. Demon autē sicut in tali parte corpis t tali loco immutādo t opando circa spēs sensibiles. Unde q nulla cōfusio operationū est inter eos. Ideo vtrūq; simul in eadez pte corpis esse pōt. Ad illud. An tales sint tāq; obsessi et arrepticij .i. a demonib⁹ arrepti estimādi. q specialē hoc vult habere declaratōnē. An videlicet ꝺ possibile sit vt ope maleficoz alīquis vt obsessus a demone. i. q demō eū possideat vere t corpaliter. Iō de tali materia spectalis tractabit modus in capitulo sequenti. habet em̄ t hoc specialē difficultatē. An operibus maleficoz id fieri valeat. Ad illud tātūmodo. An talia opa maleficorū t demonū sint ad modū miraculorū operū censenda. ita q debeant opera miraculosa estimari. Dicendum q sic inquantum fiunt preter ordinē nature create nobis note per virtutem creature nobis ignote. licet non sint proprie miracula sicut illa que fiunt preter ordinē totius nature create qualia sunt miracula dei t sanctoz. Vide que in prima pte opis sub quinta q̄stione t reprobatōe tertij erroris tacta sunt vltra que addēda sunt het propter eos qui hmōi opera impugnare possent quasi nō debeāt censeri opera miraculosa sed simplicit opera dyabolica eo q cū miracula sine data in cōfirmationē fidei non debent ꝓcedi fidei aduersario. Tum etiā quia signa antichristi dicūtur ab apostolo signa mendacia. Sed dicēdū ad pmū. Q miracula facere est donū gratie gratis date. Ut sicut p malos pōt fieri hoies. ita p malos spūs in his videlicet ad q eoz virtus extēdere se pōt. Unde etiā discernūtur miracula p bonos facta ab illis q̄ per malos fiunt ad minus tripliciter. Primo ex efficacia virtutis opantis q signa facta per bonos diuina virtute fiunt in illis etiā ad que virt⁹ actiue nature se nullo mō extēdit. sicut suscitare mortuos et hmōi q̄ demones fm vitatē facere nō pōt. ꝯ in prestigijs tātum vt symō magus de mortuo cuius caput agitabat q̄ diu durare non pōt. Scdo ex vtilitate signoz̄. q signa p bonos facta sunt de rebus vtibilib⁹. vt in curatōib⁹ infirmitatū, t hmōi. Signa aūt per maleficas facta sūt de reb⁹ nociuis vel vanis sicut q volāt in aere vel reddāt mēbra hoīz stupida t hmōi. Et hāc differentiā assignat beatus Petr⁹ in itinerario Clemētis. Tertia differētia est q̄tuz ad finē. quia signa bonoz̄ ordinant ad edificationē fidei t bonoz̄ moz̄. Sed signa malorū sunt in manifestū nocumentū fidei t honestatis. Etiā q̄tū ad modū operādi differūt. quia boni operantur mirabilia per inuocationem diuini nominis pie t reuerēter. Sed malefici t mali q̄busdam deliramentis t demonū inuocationibus. Aliud etiam nō obstat

q̄ videlicet apostolus opa dyaboli ꝛ antichristi nominat signa mendacia. quia tunc illa mirabilia que fient ab eo diuina p̄missione sunt vera ꝛ etiā falsa diuersis respectibus Vera in illis que fiunt virtute demonis ad que eius virtus se extendere potest. Falsa quādo faciet ea ad que sua virtus se nō potest extēdere vt suscitare mortuos . illuminare cecos. quia in primo vbi face re attētabit aut intrabit corpus defuncti aut illud amouebit ꝛ loco illius ipe in assumpto corpe ex aere se p̄sentabit. ꝛ sic in secūdo p̄stigiosa arte visuz aufert. aut infirmitates alias ꝛ subito sanabit a lesione cessando. nō qualitates interiores rectificando sicut in legēda Bartholomei ponitur. Possunt etiam oia mirabilia opera antichristi ꝛ maleficarū dici signa mendacia inq̄ntum solūmodo ad decipiendū fiūt iam ꝛ tunc operabit antichristus. Hec Thomas distin. vij. de virtute demonū in operādo. Possz etiā hic adduci differētia miraculoruz que ponitur in compendio theologice veritatis. ꝛ inter mirū ꝛ miraculum. quia cum miraculū proprie quattuor req̄rat scilicet q̄ sit a deo. ꝛ q̄ sit p̄ter existentiā nature. cōtra cuius ordinem fit ꝛ tertio q̄ sit euidens. ꝛ quarto q̄ ad fidei corroborationē . quia ergo in operibus maleficiarum primū et vltimuz ad minus deficiunt . ideo mira opera non autē miracula dici possunt. Ea etiam ratione. quia ꝛ si aliquo modo miracula dici possunt . quia tamen quedā sunt supra naturā. quedam cōtra naturaz. quedam p̄ter naturam. Et supra naturā sunt illa in quibus non est simile in natura nec in eius potentia. vt virginē parere. Contra naturā vt que fiūt vsu cōtrario nature terminātur autem ad cōforme nature . vt ceci illuminatio. Et p̄ter naturā. vt que fiūt ordini simile nature nō tamen per principiū nature. vt in mutatione virgarum inserpētes quod natura facere potuisset per longam putrefactionē propter rationes seminales. sic etiam opera magorū dicentur mirabilia. Rem gestam narrare expedit ꝛ paululum eius declarationi insistere . Est oppidum in dioceſi Argentinēſi cuius nomen occultare ordo charitatis ꝛ honestatis postulat . In quo laborator quadam die dum ligna ad comburendum duntaxat in domo secaret Cattus quidaz non parue quātitatis ipsuz molestare ei importune se obijciendo nisus est. quez abiendo ecce alius maioris quātitatis simil cum priori acrius ipsum aggrediūtur quos iteruz vbi repellere volebat. ecce tres pariter ꝛ iam versus vultum saliēdo iamq̄ inter tibias morsibus lacerando ipsum aggrediuntur. Perterritus inde ꝛ vt retulit maiori anxietate nūq̄ perplexus signo crucis se muniēdo ꝛ op⁹ p̄termittēdo per incisa ligna cattos infestos et modo ad faciē modo ad guttur denuo saltantes iam vnam ad caput iam alteram ad pedes aut super dorsum percutiendo vix abegit. Et ecce post horę spaciū dum iteruz suo operi insisteret duo famuli oppidi consulū tanq̄ malefactorem ipsum capientes ad p̄sentiam baliui seu iudicis ducere volebāt qui iudex a longe ipsuz

aſpiciēs. Nec audiētiā ſibi preſtare volens. imperat vt ad pfundum cuiuſdā turris ſeu carceris vbi plectendi includebātur ad mortē pūceretur. Eiulās ille z cur talia pateretur. cuz in nullo crimīe ſe cōſciuz agnoſceret. per triduū cuſtodibus carceris querulose lamētabat. Et bi quidez quāto pro audientia ſibi preſentāda amplius inſtarēt. Tāto acrius iudex ira ſeuiebat. vbis cōtumelioſis aſſerēs. quomō tantus malefactor adhuc reatum ſuū non agnoſceret. aut quomō ſe innocentem pclamaret cuz euidentia facti eius flagitia horrēda demōſtrarēt. Et cuz bi nihil pficerēt tamē ſuaſu alioz cōſuluz iudex inductus audientiā ſibi preſtare habuit Eductus itaq; de carcē cuz añ iudicez ſtaret z iudex ipm intueri renueret. pauper genibus alioz circūſedētiū p uolutus pecūt vt cauſa ſue calamitatis ſibi aperiret. ſicq; iudex i bec verba prupit. Tu ſceleſtiſſimꝰ hominū q̄mō tua flagitia nō recognoſcis. Ecce tali die z tali hora tres matronas precipue huius ciuitatz vulneraſti. vt in lectis decūbētes nec ſurgere aut mouere ſe valent. Refocillatus paup z de die z hora ac ō euētu rei apō ſe ruminās dixit En diebus vite mee mulierem nūq; percuſſi aut verberaui. z q̄ tali die z hora ſectioni lignoz inſteti. teſtium legitima pductōe pbabo. Sed z vri familiares ſequēti hora huic operi me inſiſtētē cōparuerūt. Tūc iratꝰ furibūdꝰ iudex. Ecce ait q̄mō ſcelera ſua palliare nitit. Mulieres vbera deplāgūt demōſtrāt. z q̄ eas pcuſſerit publice teſtātur. Tūc pauper amplius ſup euētum rei ruminās. Illa inquit hora creaturas me pcuſſiſſe recoloz. nō autez mulieres. Attoniti circūſedētes et vt cuiuſmodi creaturas percuſſerit reſerari cupiūt. Tūc ille rem geſtā z put ſupra tactuz eſt oīb⁹ ſtupētibus recitauit. Et intelligētes op⁹ demonis fuiſſe. pauperē ſolutum z illeſum abire. z q̄ negocium nulli reuelaret pcipiūt. Sed nec a fidei zelatoribꝰ qui z interfuerāt euētus occultari potuit. ſuper quē moduz aliqua diſſerendo. An ne demones in aſſumptis ſic effigijs abſq; pſentia maleficaz appuerūt. aut earum corpalis pſentia preſtigioſo artificio in beſtiales illas formas tranſmutata fuerit. Reſpōdēdo cōcludere oportet. Q̄z licet vtrūq; virtute demonū fieri poſſet. ipm tñ factum fuiſſe amplioꝰ preſumit. Nam motum localez vbi demones in effigijs cattoz laboratorē inuaſerūt. etiā laboratoris ictus z vbera cattis illatas mulieribꝰ in domo reſidētibus ſbito. z q̄ aerem inferre potuiſſe. z hoc ppter pactū mutuo dudum initū neno dubitat. Sic em z leſionē vl punctura quā inferre volūt ſciūt alicui imagini depicto vl fuſo vbi aliquē maleficiare voluut. q̄ nō illi imagini ꝫ illum quē pſentare habet iuxta pūcturas ſup ima gines factas ledūt. Maria ſup hūc modum geſta deduci poſſent. Nec valet inſtātia ſi quis obijcēt illas mulieres ſic leſas fortaſſis fuiſſe innocētes. eo q̄ q̄ exēpla tacta leſiones etiā innocētibus poſſe pting re pti. Dum aliqs ignorāter p imaginem artificialez a malefica ledit inſtantia nō valet. quia aliud eſt a demone q̄ malefica ledi. z aliud q̄

tpm demonē absq; malefica. qr demon p se in effigie anialis tūc verbera suscipit. quādo alteri sibi per pactum ꝓiūcto infert. Et quādo cū eiꝰ consensu ad talem apparitōem sub tali forma ꝛ modo se ingessit. Unde sic tantūmodo noxios ꝛ sibi per pactum ꝓiūctos nocere potest. ꝛ nullo modo innocētes. Per maleficas autē vbi demones ledere q̄ sunt. tūc etiam innocētes permissione diuina in vltionem tanti criminis sepe affligunt. verum q̄ etiam demones per se interdum deo permittente ꝛ innocētes ledūt. ꝛ dudū Job sanctissimū leserūt. sed ibi nō fuerūt nec vsus fuit dyabolꝰ hmōt prestigiosis apparitiōibus. prout in tali facto ꝛ per tale fantasma catti quod animal perfidoꝝ est appropriatum signū. sicut canis predicatorū in scripturis. Uñ semper mutuo sibi insidiātur. Et ordo predicatorū sub figura cattuli latrantis in primo fundatore aduersus hereses premōstratus fuit. Presumit autē q̄ per secūdū modum malefice ille tres laboratorē ꝛnuaserūt. tū q̄ primus modus nō tātū eis placuisset tum qr secūdꝰ earū curiositati magis cōgruit. In quo etiam talis ordo circa tria seruatus fuit. Primo q̄ ad demonū instantiā sollicitate sup hoc fuerūt ꝛ nō demones ad instantiā maleficarū. Sic em̄ sepissime ex earum fassionibꝰ repertū est a nobis. q̄ ad instantiam demonū eas cōtinue ad mala perpetrāda infestātes plura habent facere. Et verisimile q̄ de se nō cogitassent pauperē molestare. Causa aūt quare demones ad hoc sollicitabāt sine dubio extitit. q̄ qr bene noscūt vbi cri

mina manifesta impunita remanēt ampliꝰ deꝰ offenditur. fides catholica dehonestat. ꝛ ip̄arum numerꝰ amplius augmentat. Secūdo. habito earum cōsensu demones earum corpa localiter transtulerūt ea facilitate qua ꝛ spiritualis virtus prestātior corpali existit. Tertio q̄ prestigiosa appitiōe modo quo supra tactus est in formas illas bestiales cōuerse tpm laboratorem inuadere habuerūt. nec defense a verberibꝰ sicut vtiq; ea facilitate qua trāslate fuerant eas defendere potuissent. sed verberari ꝛ verberatorē manifestare ꝓmiserūt. scientes illa flagitia p effeminatos viros nullum zelum fidei habētes remanere ob causas preactas impunita. Alludit qđ legitur de quodā sancto viro. q̄ duꝫ semel predicātez diabolum in forma sacerdotis deuoti i ecclesia repperisset. ꝛ p spiritū ip̄m demonem agnouisset esse verba sua obseruauit. ꝛ an bñ vel male populū informaret attendebat. Et duꝫ ip̄m irreprehēsibilem ꝛ potius criminū obiurgatorem ppendisset. finito sermone eo accersito dum cām sup his q̄reret. respōdit. Ecce veritatez dico sciēs q̄ duꝫ auditores sint verbi et nō factores. ampliꝰ deus offendit ꝛ lucrum meū augmētatur.

De modo quo demones p maleficarū operatōes hoies| interdum substātialiter inhabitāt.

Capitulū decimū.

Dia in p̄ceden

q ti capitulo tactum est qualiter demones etiaꝫ capita hoim aut alias ptes corpis occupare ꝛ itrare ꝛ spēs iteriores de loco

ad locū mouere possunt. Dubitare quis posset. An ne ex toto homies ad instantiaz maleficarū obsidere possent. z de diuersis modis obsidendi absqz malificarum instantia. Unde p harum declaratione tria sunt declaranda. Primo de diuersis modis possidēdi. Scdo q ad instantiā maleficarū diuina pmissione demões interdū oibꝰ illis modis possidēt. Tertio acta z gesta super hꝭ sūt deducēda. Quo ad pmū. secluso illo generali modo quo dia bolus hominē cū quolibz peccato mortali inhabitat. De quo mō sanctus Tho. qdlibet. iij. q. iij. sub dubio. An dyabolus semp substātialiter inhabitat hoiem qñcūqz peccat mortaliter. Causa dubitatiōis eius sit q cū spūs sctūs semp inhabitat hominē cū gratia. Juxta illd. ſ. ad Cor. iij. Tēplū dei estis z spiritus dei habitat in vobis z gre opponitur culpa z opposita nūt fieri circa idē. Ubi etiā declarat q qz inhabitare hoiem pōt intelligi dupliciter Uel ōtum ad aiam vel ōtum ad corpus. Et primo modo cū non est dyabolo possibile inhabitare aiam eo q solus deus mēti illabit. Nec iterū dyabolus ita est causa culpe sicut spiritussctūs efficit in anima per se operando. Jdeo similitudo nō valet. Ōtum vo ad corpus dicere possumus q dupliciter diabolus potest inhabitare hominem. sicut etiā dupliciter homines reperiuntur vel in peccato vl in gratia existentes. Primo dicere oportet q quia ex quolibet peccato mortali homo seruituti dyaboli addicit inquantum dyabolus interduz exterius suggessit peccatū. vel ōtum ad sensuz. vel ōtum ad imaginatiōnem. Jdeo dicitur inhabitare effectū hois. cū ad quēlibet motū tentatōnis mouet sicut nauis in mari sine gubernatore. Potest etiā dyabolus hoiem substātialiter inhabitare sicut patz in arreptitijs. Et qa hoc magis ptinet ad rōnē pene ōtis culpe vt patebit. Et pene corpales nō semp consequūtur culpam sed quādoqz peccātibꝰ z nō peccātibꝰ inferunt. Jdeo z i gra z extra gratiam existētes fm altitudinē incōprehensibiliū iudicioz dei inhabitare substātialiter pñt. Et hic modus possidendi. licet nō sit nostre speculatōnis. ponit tñ ne alicui impossibile videatur q etiam dei permissione hoies a demonibꝰ ad instantiā maleficaz substantialiter interdum inhabitāt. Possumꝰ ergo dicere q sicut quibz modis demones p se absqz maleficis hoies ledere z possidere possunt. ita z oñsbꝰ illis modis ad instantiā maleficaz cū extunc sicut amplius deus offendit. ita z maioz seuiendi in hoies p maleficas demoni pmittit facultas. Et modi pfunctorie recitando hi sunt dempto eo q vexāt aliquādo in bonis fortune exteriorib⁹ q aliquando etiam aliquos in ppriis ledunt tantū modo corporibꝰ. Aliquādo in corpibus sit z in potētijs interioribus. Aliqñ solū tentāt intus z extra. Alios vsu rōnis ad tēpus priuāt. Alios velut bestias irrationales reddūt. De singulis dicamꝰ. Sed pus q̄nqz causas ppter ꝙs deus pmittit hoies possideri p mittamus. quia hunc ordinē seruare materia postulat. Dain aliquando ꝙs possidet p maiori suo meri-

to. Aliqñ p alieno leui delicto. aliquãdo p suo veniali peccato. aliqñ pro graui peccato alieno. aliquãdo pro magno facinore ppio. Et his oñibus de causis nulli dubiũ qn deus ad instantiã maleficarũ p demones etiã similia fieri interdum pmittat. et singula ex scripturis et nó per noua gesta tantũ pbare expedit. cũ semp noua p antiqua roborantur. Nam de primo patet in dyalogo seueri beati Martini charissimi discipuli. vbi fertur quendã patrẽ sanctissime vite tanto dotatũ in gratia expellẽdi demones vt hine duin verbis ppriis fugarẽtur. ẽ etiã eiusdẽ piis eplis z cllitio. z cũ corã mũdo pater esset celeberrim⁹ se tentari sensit vana gl̃ia. cui vicio licet viriliter resisteret. tñ vt humiliaret amplí⁹ totis pcordijs deum pcabat. quatenꝰ quinq̃ mẽsibus a demone possideret. quod factum est. Nã eũ statim possessum vinculari oportebat z oia applicare sibi demoniacis cõia. Finito aũt quinto mense prius z ab oñi vana gl̃ia z a demone liberat⁹ est. Sz q̃ hac ó causa q̃s p maleficiũ alteri⁹ posset a demone possideri sicut factũ fuisse nõ legit. Ita nec ad pñs affirmatur. licet vt pmissuꝫ est incóprehẽsibilia sint dei iudicia. De scdo aũt q̃ ex alieno leui delicto aliq̃s possidetur ponit exemplũ beatus Gregorius de beato Eleutherio abbate viro simpliciss̃imo q̃ cũ ppe monasteriũ virginũ pnoctaret. z ignoranti ordinauerũt ad suã cellã poni paruulũ puerũ q̃ oñi nocte vexabatur a demõe. Sed eadẽ nocte a demone liberatus est per patris presentiã. Hic cũ rem didicisset gestam et puer iam positus esset in monasterio sancti viri. z trãsactis multis diebus paulo immoderate let⁹ de liberatione pueri ait ad confratres suos. Diabolus sibi cũ illis sororibus locabat. Sed vbi ad suos dei venit puerũ hunc accedere nõ psumpsit. Et ecce statim dyabolus puerũ vexare cepit. Et p lacrimas z ieiunia sancti viri z confratrũ difficulter sed eodem die liberat⁹ fuit Et quidẽ vbi ex alieno z leui delicto quis innocẽs possidet. Nõ mirum si ꝓpter veniale ꝓprium. aut propter graue alienũ peccatũ. aut etiam proprer propriũ facinus alii qui etiam ad maleficarũ instantiaꝫ per demones possident. Nam z de proprio veniali peccato patet per cassianũ coll. abba. sereni prima. dicentem de Moyse. Moyses iuit in hereino cum singularis z incõparabilis vir esset ob reprehensionem vnius sermonis quem contra abbatem macharium disputans. paulo durius protulit quadam scilicet opinione preuẽtus diro confestim tradit⁹ ẽ demoni vt humanas egestiones ori suo ab eo suppletus ingereret. Quod flagelluꝫ purgationis gratia dominus intulisse videtur. ne. s. in eo vel momentanei delicti macula resideret patuit ex miraculosa curatione. Nam cõtinuo abbate Macario in oratione submissa citius nequaꝫ spiritus ab eo fugatus abscessit. Simile videtur huic q̃ Gregorius ꝑmo dyalogo. refert ꝺ moniali que lactucã comedit nõ pri⁹ signo crucis se muniẽs z per beatũ Equitiũ patrẽ liberata De quarto etiaꝫ videlicet pro alieno graui peccato aliquẽ possideri

ſibidem refert beatus Gregorius ō bearo Fortunato epiſcopo. q̄ dum dyabolum ab obſeſſo homine pro-pulliſſet. ſero idem demō in ſpecie peregrini per plateas ciuitatis cla mare cepit. O virum ſanctum Fortunatū epiſcopum. Ecce de hoſpi-cio me peregrinū proiecit nec vbi quieſcam inuenio. Tunc quidā cū vxore ſua ꝛ filio ſedens peregrinū inuitauit ſuum ad hoſpitiū et que-rendo cauſam expulſionis eſt ga-uiſus ſuper derogatione ſancti vi-ri quam a peregrino ficte audiuit. Exinde aūt dyabolus puerū inua-ſit et prunis iniecit ac animā eius excuſſit. Sicq̄ pater miſer primus quem recepiſſet hoſpitio intellexit Et de quinta cauſa propriū facino-ris et magni cōmuniter tam in ſa-cra ſcriptura q̄ in ſanctorū paſſio-nalibus legimus. Nam ꝛ ſic legi-mus primi Reg. xv. de Saul rege iſrael q̄ inobediens deo poſſeſſus eſt a dyabolo. Quę omnia vt dixi-mus tacta ſunt ne impoſſibile cui-quam videatur ſi ob facinorū male ficarum vt aliquī etiam ad earū in-ſtantiam poſſideantur. Super quo vt diuerſos modos poſſidendi in-telligere valeamus. quo ad ſcōm rē geſtam in medium producamus. Tempore ſiquidem Pij pape ſe-cundi ante iniunctū inquiſitionis officium vni e duobus inquiſitori-bus hunc tractatum conficientibus talis accidit caſus. Bohemus qui-dam de dachouo oppido filiuz vni cum ꝛ ſacerdotē ſecularem ob libe rationis gratiaz quia obſeſſus erat romam vsq̄ perduxit. A caſu autē dum ego vnus ex inquiſitoribus hoſpicium refectiōis gratia intraſ-ſem contigit vt tanq̄ cōmenſalis idem ſacerdos cū patre ad tabulaz pariter mecum conſederēt. Conue ſcentes autē ꝛ mutuo vt moris fo-renſium eſt conferētes. Idem pa-ter pluries ſuſpirans. Et q̄ proſpe rum iter compleuiſſet a deo omni-potenti optabat. cui ex intimis cō patiendo. que nā ſui itineris ꝛ cau ſa triſticie eēt inquirere cepi. Tūc ille filio audiēte qui ꝛ mihi collate ralis in menſa erat reſpondit. Heu filiū habeo a demone obſeſſuz quē ob liberatiōis gratiam magnis la-boribus ꝛ impenſis hucuſq̄ pdu-xi. Et ego. Vbi nam filius eſſet dū inquirerē q̄ mihi collateralis eſſet indicauit. Atterritus ego paululū ꝛ diligenter ipſum intuens q̄ cum tanta modeſtia cibuz ſumeret ꝛ ad quecq̄ interrogata pie rñderet. He ſitare aīo cepi ꝛ q̄ obſeſſus ñ eēt ꝛ infirmitatis cā ſibi aliq̄d accidiſſe obiect. tūc filiꝰ rē geſtā p ſe narrās et q̄liter q̄ntocq̄ tpe obſeſſus fuiſſet indicauit. Mulier inquit quedam maleſica hanc mihi infirmitatē cō-tulit. brigāti em̄ cōtra eam rōne cu iuſdam diſplicētie circa regimē cu rie cū eā durius increpaſſem quia ceruicoſe voluntatis erat dixit. q̄ poſt paucos dies haberē intēdere his q̄ mihi ꝓtingerēt. Sed ꝛ demō in me habitās hoc idē refert q̄ ma leficiū ſub quadā arbore poſitū fit a maleſica. qō niſi amoueat ñ pote ro liberari. ꝛ nec arborē vult indi-care. At ego nec minimā ſuis dictꝫ fidē adhibuiſſem niſi expiētia me ꝓtinꝰ edocuiſſet. Nā interrogatuſ a me de interuallo tpis vt p̄ter cō-ſuetū modū obſeſſor tāte ſue rōis eſſet capacitatis. Reſpōdit vſu rō-

nis tantūmodo pfuor qñ diuinis aut vacare aut sacra loca visitare vo luero. Precipue aūt demō ex suis verbis p me prolatis dixit. Et si cut maiorē displicentiā hacten⁹ in sermonibus ad populuz sibi fecis sem. ita vt nūc nullo modo me pre dicare sineret. gratiosus eñ ex re latu patris predicator extitit⁊ oñi bus amabilis. At ego inq̄sitor cuz de singulis certificari volebā. per quindenā ⁊ vltra ad varia sanctoꝝ limina ip̄m deducere decreui. Pre cipue aūt ad ecclesiā sancte Praxe dis virginis vbi pars statue mar more e. cui in sua flagellatione sal uator noster alligatus fuerat et ad locū in quo Petrus apostolus cru cifixus fuerat. in q̄bus locis horri biles eiulatus dum exorcizabatur emittebat. iam asserens se velle exi re. post paululuz vero minime. Et vt p̄missum est in oñibus moribus mansit sacerdos compositus⁊ sine oñi nota nisi dū exorcismi incipie bant. ⁊ illis finitis duz stola de col lo amouebatur extunc iterum nec minimū irrationabilem aut inho nestum motum demōstrabat. Hoc dempto dum ecclesiam aliquā per transeundo genua pro salutatione virginis gloriose flectebat. Tunc dyabolus eius linguam in longuz extra os suum emittebat. Et inter rogatus. An nō ab illo se posset cō tinere. Respondit. Hoc facere mi nime valeo sic eñ vtiť oñibus mē bris⁊ organis collo lingua pulmo mone ad loq̄ndū vel eiulandū duz ei placet. Et audio q̄dem verba q̄ sic p me⁊ ex mēbris meis loquiť. ꝫ resistere oñino nō valeo ⁊ q̄nto de uotius oīoni aliq̄ insistere affecta rē tāto acri⁹ me impugnat linguaz emittēdo. Et qñ columna in eccle sia scti Petri ex tēplo Salomonis circūferrata exist. p cuius virtutē plures licet a demonib⁹ obsessi li berant. eo q⁊ xp̄s p̄dicando in tē plo illi se appodiasset. hic tñ occul to dei iudicio liberari non potuit. Alium moduz pro sua liberatione sibi disponendo. licet eñ per inte grum diem ⁊ noctē circa colūnam inclusus mānsisset tamē sequēti die post varios exorcismos super eum perlectos dū circūstaret populus ⁊ magnus fieret cōcursus. Et inter rogatus in q̄ pte colūne se xp̄s ap podiasset. tunc dentibus mordendo colūnam locū demōstrabat. eiu lans. Hic stetit. hic stetit. Ultima tim tamē dixit. nolo exire. Et cum interrogareť. qua de causa. Respō dit ꝓpter lābardos. Et interrogat⁹ denuo. Cur ꝓpter lambardos egre di nollet. Tūc respondit in italica lingua cū tamē infirmus sacerdos illud ideoma ignoraret di. Dēs fa ciunt sic ⁊ sic nominando pessimū vicium luxurie. At sacerdos post ħ me interrogādo dixit. pater. quid si bi volunt hec verba italica q̄ ex ore meo prorulit. Cui cum indicassem respōdit. Verba q̄dem audiui ꝫ in telligere nō potui. Et q⁊ vt rei pba uit euētus ħ demoniū erat de gñe illo de quo salustor in euangelio. hoc genus demoniox nō ejcit ni si in oīone ⁊ ieiunio. Ideo quidaz venerabilis episcopus p turcos vt fertur a sede expulsus pie illiſ com patiens per totum quadragesimale tempus in pane ⁊ aqua ieiunijs ⁊ orationibus ⁊ exorcismis quoti die insistens. ipsum per dei gra-

tiam tandem liberauit ad propria cū gaudio remisit Sup quo licet sine miraculo nullus in hac vita possit sufficiēter disserere quibus t ąt modis demō homies possideat vel etiā ledat. Possum⁹ tñ dicē q ąn-q modis. dempto eo q in reb⁹ fortune exteriorib⁹ aliq̄ndo tm̄ ledūt. Nam aliqui i propriis tm̄mō vexā-tur corpibus. aliqui i corpe simul t in potētijs interiorib⁹. aliqui i potentijs tm̄modo interiorib⁹. aliqui castigatōe eor ad temp⁹ tm̄modo vsu rōnis priuātur. Aliquī vo velut bestie irrōnales reddūtur. Pre fatum sacerdotē quarto mō possessum fuisse declaratur. Nā nec in rebus fortune nec in ꝑpio vexatus corpore fuit. prout cōtigit btō iob. vbi deus demonē liccētiasse manifeste scriptura super hoc tradit dicēs ad sathan. Ecce vniuersa q̄ habet i manu tua sunt. tm̄ in eum ne extendas manū tuam. t hoc i res exteriores. In corpus vero postmodum ait Ecce in manu tua est. verūtamē aiam eius serua. i. vitam eius ne auferas. Potest etiā dici. q tertio modo scz in potentijs anie interiorib⁹ simul t corpe vexatus fuit. cū dicebat vt Job. vij. habetur. Ad dñm si dixero cōsolabit me lectul⁹ me⁹ t releuabor loquēs mecū in stratu meo. terrebis me p somnia t per visiones horrore cuties demone scz ꝓcurāte sin Nycolaū de lyra. t sm Tho. Terrebis me p somnia. q̄ scz dormiēti apparēt. t p visiones q̄ scz apparēt vigilāti ab vsu exteriorum sensuū alienato. solēt em̄ fantasmata informata diurnis cogitatiōib⁹ esse interrorem dormientiū. Et hec operabātur i eo ex infirmitate corporis. Vñ sic ꝓsolatōe vndiq̄ secluſa nihil remedij videbat Job euadēdi tot angustias. nisi p mortē horrore inquit cōcutiet. Quibus modis t malefice hoies ledere p demones nemo dubitat. put t in seq̄ntibus patebit. qualiter p grandines in rebus fortune t in corpa animaliuz t hoīm lesiones inferūt. Et tercius etiā modus ledendi est in corpore t in interiorib⁹ potentijs absq̄ priuatiōe vsus rōnis. Ptz ex earum opationib⁹ vbi vt supra tactū est adeo mentes hominū ad illicitas affectiōes incendūt q necessario etiam nocturno tēpore ad amasias per longa terrarum spacia currere habent. sico carnalis amoris nimis illaqueati. Potest adduci et illud quod in hassia oppido margburck cōtigisse dicitur de quodam obsesso etiā sacerdote dum in exorcismis demon interrogaret. quanto tēpore sacerdotem inhabitasset. Respondisse fertur septem annis. Et cum exorcista obiceret. Cū vix per tres menses eum vexasti. reliquo tēpore vbi eras. Respōdit. In corpore suo me occultabam. Et ille In qua parte corporis vbi inquirebat. Respondit. vt plurimū in capite. Et denuo. vbi nam fuisset quādo diuina celebrasset t sacramētū sumpsisset inquisitus. Dixit. Sub lingua eius me occultaui. Et ille. Miser. qua temeritate ad ꝓsentiaz creatoris tui nō aufugisti. Tūc demon Nūquid sub ponte se neq̄ occultare pt. donec desup vir sctūs ptransibit. dūmodo gressus non fixerit. diuina tamen cooperāte gratia liberatus fuit. sive verū sive ficticiū ꝓtulerit. cum mēdax sit t pater eius

Quart⁹ modus applicat ad pfatū possessum rhome liberatū sub hac declaratõe. q̄ demon possit illabi corpi licet nõ animi. cū hoc solidõ sit possibile. Illabi etiã corpi nõ tamen infra terminos essentie corpis. Hoc inq̄ declarãdo habet modus quo demones substãtialiter interdum hoies inhabitãt. ꝛ ad tempus tãtūmodo vsu rõnis priuãt. Et quidem hoc sic declaratur. Nã dicere possum⁹ q̄ corpus habet terminos duplicis rõnis. scz quãtitatis. ꝛ essentie. Nñ q̄ñ angel⁹ q̄cūq̄ bonus vl̃ mal⁹ opat infra termios corpis opat infra termios corpal̃ q̄titatl̃. ꝛ sic etiã illabit corpi operãdo circa potẽtias q̄titatias. sic etiã boni angeli etiã imaginarias i hois visiões operãtur. Nullq̄ aũt dicũtur illabi essentie corpis. q̄ nõ possunt illabi vt pars. neq̄ sicut virtus. Nõ sicut pars. q̄ alia ꝛ alia est essentia vtrobiq̄. Nõ sicut virtus q̄si dans esse. q̄ suũ esse habet p creatõem a deo. Nñ ꝛ ipse solus habet intrinsecam eẽntie opatiõem ꝛ cõseruationem q̄diu placitũ fuerit sue pietati ꝑseruando. Nñ ꝑcluditur q̄ alie oẽs pfectiões seu defectus loquẽdo de bonis q̄ ad pfectiões. de malis q̄ ad defectus quãdo operãtur si operãtur circa corpus ꝛ ptes ei⁹ vt circa caput illabũtur tali corpi super termios videlicet quãtitatis ꝛ quãtitatiuas potentias. Si vero circa alam tũc iterum vterq̄ extrinsece operatur. sed modis diuersis. Et dicũtur opari circa alam fantasmata illa seu species intellectui representãdo. ꝛ nõ solum ad iudiciũ sensus cõmunis ꝛ sensuũ exteriox Ex quibus opationibus sequũtur tentatiões a malis angelis. ꝛ affectiones ꝛ cogitatiões male p indirectum operãdo versus intellectum. A bonis aũt angelis sequũtur illustratiões fantasmatũ ad cognoscẽdum reuelãda ab eis. Nñ ꝛ talis diuersitas est. q̄ boni angeli etiaz directe pñt imprimere in intellectum fantasmata illustrãdo. Mali autem neq̄ illustrare dicũtur fantasmata sed potius obfuscare. Item nec directe imprimere pñt. sed tãtūmodo indirecte inquãtum intelligẽtem necesse est fantasmata speculari. Per hec tñ etiam angelus bonus nõ dicitur illabi anime. licet eaz illumiet. Sicut nec dicitur superior angelus illabi in inferiorem. licet eaz illumiet. sed tantũmodo extrinsece opatur ꝛ coopatur modo q̄ dictum est. vñ multomin⁹ malus illabi pot Et per hũc modum demõ sacerdoti corpus in tribus occupauit. Primo q̄ sicut illabi suo corpi potuit. infra videlicet termios corporalis quãtitatis. Ita caput suũ occupauit substantialiter illud inhabitando. Secũdo q̄ sicut circa animam eius extrinsece operari potuit. obfuscando intellectum. vt rationis vsum perderet Ita etiam potuit vt sine intermissiõe vl̃ etiã interpellãti eum quo ad amissionem rationis vexaret. Licet etiam dici potest q̄ ex dono dei hoc habuerit sacerdos vt nõ sine intermissione a demone vexaretur. Tertio q̄ licet oñibus membris ꝛ organis ad loquendũ. ꝛ voces ad formanduz priuaretur. semp tamen ad verba. licet non ad sententiã verborum aduertentiam habuit. q̄ modus obsidẽdi plurimũ ab alijs obsidẽdi mõis differt cũ cõ

muniter obsessi legunt sine intermissiõe a demonib⁹ affligi. vt patz in euãgelio tã de lunatico cui⁹ pater dixerat ad iesum. Dñe miserere filio meo qz lunaticus estz male patit Matth. xvij. ꝙ etiã de muliere filia quã sathanas alligauerat. xviij annis z erat inclinata nec omnino poterat sursum aspicere. Luc. xiij. Quibus etiã modis ꝯdubie demones diuina ꝓmissione ad instantiã maleficarũ vexare possunt.

De modo quo oñe genus infirmitatis inferre possunt. Et ꝑ in generali de grauioribus.

Capitulũ. xj.

Ed et hoc ꝙ

nõ sit aliq̃ infirmitas corporalis q̃ a maleficis deo ꝓmittẽte inferri non possit. Etiã si ad lepram vel epilensiã se extẽdere habeat. Probari põt ꝑ hoc ꝙ ꝑ doctores nullũ genus infirmitatz excipit. Nam si diligẽter ea q̃ supius tacta sunt tam de virtute demonuz ꝙ ad maliciã maleficaz ꝯsiderant nullam patitur hic difficultatem. Nam z nider tam in suo preceptorio ꝙ etiaz fornicario vbi q̃rit. An maleficí possint veraciter suis maleficijs homines ledere. Et est questio absq̃ exceptione alicui⁹ infirmitatis etiam ꝙtumcũq̃ incurabilis. Et vbi respõdit ꝙ sic. querit cõsequenter quibus modis z quibus rebus. Et quo ad primũ respondit vt supza ex prima questione prime partis tractatus patuit. Probatur etiam per Isidoz describentis maleficarũ operationes. viij. ethi. ca. .ix. Maleficí dicunt ob facinorum magnitudinẽ. hi eñ elemẽta cõcutiunt scz opere demonũ ad tempestates concitãdas. inẽtes hominuz turbant modis videlicet supza tactis vsum rationis vel omnino impediendo. aut grauiter obfuscãdo subdit. et absq̃ vllo veneni haustũ violentia tantuz carminis animas interimũt vitam videlicet auferendo. Probatur etiam ꝑ sanctũ Thomam in. ij. senten. circa disti. vij. et .viij. Et in. iiij. disti. xxxiij. Et comuniter per omnes theologos ibidem scribentes ꝙ maleficí oñibus modis possunt ꝓcurare lesiões in hominibus z eoz rebus cooperante demone in quibus demõ potest solum ledere vel decipere videlicz in rebus fama corpore vsus rationis z in vita. vult dicere ꝙ in illis in q̃bus demon per se absq̃ maleficia possit ledere. posset etiã cũ maleficia. imo ampliori facilitate ꝓpt maiorem diuine maiestatz offensionẽ vt supza tactũ est. De rebus nanq̃ patz Job. j. z. ij. vt supza patuit. De fama patet in legenda beati Hieronimi vt refert Jo. an. i hieromita no ꝙ diabolus se transformauit in formam sancti Siluani episcopi in nazareth amatorz Hieronimi. Qui demon primo feminã nobilem nocte in lecto procare vel prouocare cepit ad luxuriam verbis. z deinde factis sollicitauit ad malum. que cũ clamaret demon sub specie sancti episcopi sub lecto semine se abscondit vbi requisitus et inuentus per luxuriosa verba se mẽtitus est esse episcopum siluanũ. In crastinum igitur sanctus vir disparente dyabolo diffamatus est grauissime. Que infamia tandem circa sepulcrum sancti Hieronymi faten-

te dyabolo in obsesso corpore purgata est. De corpore patet i beato Job qui percussus fuit a demone vlcere pessimo quod exponitur de lepra. Refert etiam Sigibertus et Vincen. in spe. hysto. li. xxv. c. xxxvij. q tempore Ludouici secundi imperatoris in parrochia magutina quidam demon primo sepe lapides fecit et quasi mallio ad domos percussit. Et deinde publice loquendo furta prodendo discordias seminãdo plures inquietauit Deinde oñes contra vnum irritauit cuius hospitium vbicunq manebat incẽdit. Et ob illius peccata omnes pati affirmauit. Unde tandem tñ agros pro hospitio habere potuit propter quod cuz presbyteri letanias celebrarent multos lapidibus lapidum demon vsq ad cruentationem lesit. aliquãdo quieuit aliquãdo seuit. z per triẽnium ista continuauit quousq oñia edificia ibi incendio cõsumpta sunt. Item de nocumento vsu rationis z vexatione interiorum sensuum probat ex possessis z arreptitijs per euangelicas etiam historias. Item de morte et q de vita etiam quosdam priuat. Patet Thobie. vj. de septẽ viris sare virginis occisis qui propter luxuriosum affectum z effrenẽ appetituz in virginem saram eiusdem non erant digni matrimonio. Quare ꝯcluditur q sicut per se ita z amplius per maleficas in oñib9 nihil dempto hoibus nocere possunt. Uerum vbi quer̃tur. An huiusmodi lesiões sint potius demonibus aut maleficis imputãde. Respondetur q sicut propria z immediata actione demones operãtur infirmitates imittẽbo. ista z ipsis principaliter sunt imputande sed quia in cõtemptum z offensam creatoris simul et in perditionem animarum querũt huiusmodi per maleficas exercere scientes q per talem modum sicut deus amplius irritatur ita z amplius permittit eis potestatẽ seuiendi. quia z defacto innumera maleficia perpetrantur que non permitterẽtur dyabolo inferre hominibus si per se solum affectaret homines ledere que tamẽ permittuntur iustoz occulto dei iudicio per maleficas propter earuz perfidiam z catholice fidei abnegationem. Unde et eis iusto iudicio talia maleficia imputãtur secundario ẽtumcunq dyabolus sit actor principalis. Scopa ergo quaz mulier intingeret aque vt pluat z sursum in aerem aquam spargendo licet in se nõ causat pluuiaz nec possit mulier inde reprehendi. quia tamen ex pacto cum demone inito. vbi iam vt malefica talia facit licet demon sit qui pluuiã causat. ipa tamen merito inculpatur. eo q mala fide z ope dyabolo seruit eius obsequijs se tradendo. Sic etiam quãdo imaginẽ cereã vel sile ad maleficiandũ aliquẽ maleficus facit vel qñ maleficio alicui9 in aqua vl plũbo imago apparet q̃q̃d molestie infert tali imagini cũ tale experit fieri i imaginato. i. hoi maleficiato puta pũctura vl alia lesura q̃cunq Licet lesio realr inferat imagini q maleficã vl aliũ hoiez z iuisibiliter demon maleficiatũ hoiez eodẽ mõ ledit. merito tñ malefice imputat. qz sine ea de9 nũq lesionẽ inferre diabolo pmitteret. nec diabol9 p se

ledere ſpm attentaſſet. Sz qz dictū eſt de fama in q̄ demones per ſe homines ledere poſſunt abſq; maleficarum coopatione. poſſet in dubiū verti An etiā demones per ſe poſſent honeſtas mulieres infamare. vt tanq̄ malefice reputarent. cū in earum effigie ad maleficiādum aliquem apperent. Dñ cōtingeret talem innocenter infamari. Reſpondeo. Aliqua ſunt pmittēda. Primo qz dictum eſt demonez nihil poſſe efficere abſq; diuina pmiſſione. vt in prima pte operis circa vltimam queſtionē patuit. Etiā tactum eſt q̄ nō eſt tanta permiſſio ſup iuſtos z in charitate exiſtentes. ſicut ſuper pctōres. in quos vtiq; ſicut maiorē habet poteſtatē. Juxta illud. Cum fortis armatus cuſtodit ꝛc. Ita vtiq; plura permittūtur a deo in eorū afflictionē q̄ ſuper iuſtos. Deinuz licet iuſtos in rebus exteriorib⁹ vt fama z ſanitate corporis ledere poſſunt deo pmittente. qz tamen ſciūt hoc eis cedere in augmentū meritoriū. Ideo minus eos ledere affectant. Ex quib⁹ dici poteſt. q̄ hac difficultate reſpect⁹ poteſt haberi ad diuerſa. Primo ad diuinā pmiſſionem Secūdo ad hoiem qui cenſetur honeſt⁹. cuz tales nō ſemp ſūt in charitate exiſtētes. ſicut ſūt ſub honeſtate reputari. Tertio ad factus in quo innocens deberet infamari. qz illud ex ſua radice cuncta flagitia mūdi excedit. Ideo diſcendū. Licet ex diuina permiſſiōe quiq; innocēs ſiue in gra cōſtitutus ſiue non. ledi poſſit in rebus fortune z fama. habēdo tñ reſpectum ad tm facinus z grauitatē criminis. cū maleficij ſic nūcupātur ob facinorū magnitudinē. Juxta Iſidorū ſepe allegatū Dici pōt q̄ hoc vt aliquis innocēs predicto modo a demone infamet fieri nō eſt bñ poſſibile. iterū multis reſpectib⁹. Primo qz cuz infamare in vicijs q̄ abſq; peccato expreſſo vel tacito initio cuz demone ppetrātur. vt ſunt furta. latrocinia. z act⁹ carnales. Aliō ſit ab infamia ſup vicia que nullo modo pñt homini iputari. aut ab eo perpetrari niſi ſup pactū expreſſo cuz demone inituz. qlia ſunt opera maleficax. que niſi virtute demonū a malefics ppetrātur. vt vbi homines iumēta aut terre fruges inficiāt. vñ z eis aliter imputari nō poſſunt. Ideo licet demon poſſit homineż de alijs vicijs infamare. de tali tamen vicio infamare q̄ ſine eo non poteſt ppetrari. nō videtur bene poſſibile. Preterea hucuſq; nunq̄ actum eſt nec repertuz vt aliquis innocens ſit per demonez taliter infamatus. Et ſic propter talem infamiā morti fuiſſet adiudicatus. imo vbi tātūmodo infamia laborat. talis nulla pena punitur. niſi q̄ canonica purgatio ſibi indicatur. vt in tercia parte operis circa ſecūduz modū ſententiādi maleficas patebit. Et licet ibi contineat quod in caſu dum in purgatiōe deficeret pro reo eſſet habendus. Adhuc tamen abiuratio ſibi indicereſ tur antecq̄ vltertus ſuper penam relapſis debita procederetur. Sed quia circa contingentia laborāmus que actu nunq̄ fuerunt perpetrata nulli dubium quin z in poſterū diuina permiſſio fieri non permittat. Preterea z a fortiori propter angelicā cuſtodiā que nō pmittit inſon-

tes in alijs criminibus minoribus infamari. vt i latrocinijs z hmōi mi nus permittet. imo fortius sue custodie deputatū ab infamia taliū flagitiox preseruabit. Nec valet si qs acta p sanctū Germanū obijcēt qñ demones in assumptis corpib⁹ z ad mēsam psedentib⁹ alias mulie res viris suis ꝯdormiētib⁹ p̄senta bant hospitē illudentes q̄si ille mu lieres in ꝓprijs corpibus semp edē tes z bibentes aduētarēt. de q̄ etiā supra mentio habita est. Quia nec sibi ille mulieres excusanē quasi in nocētes oīno. z q̄ talia mulierib⁹ sepe accidūt qđ iuxta. c. xxvj. q. v. epi. notat. Ubi reprehendūtur tales q̄ dum in imaginaria solūmodo il lusione trāsferātur. putāt se veract ter z corpaliter trāsferri. licet vt su pra tactū est interdum corpaliter a demonib⁹ vehūtur. Sed q̄ corpa les infirmitates alias oīes nulla dempta diuina pmissione inferre pñt. De illo est p̄sens speculatio. Cōcludendo ex pnotatis q̄ sic. cuz nulla fiat a doctoribⁿ exceptio. cui z rōnem assentire oportet. cum al's demones sua naturali vtute cūcta corpalia excedūt. vt sepe tactuz est. Acta denicz z gesta p nos reperta hec affirmāt. Iam licet maior diffi cultas fortassis circa lepraā aut epi lentiā oriri possit. An vicz talia in ferre possent. eo q̄ hmōi tm̄modo ex diuturnis pui⁹ interiox dispo sitionib⁹ z defectibus solent oriri. nihilomin⁹ p maleficia interduz eē illata reptum est. Nā vt in dyocesi Basiliē si in cfinib⁹ ptiū lotharin gie. z Alsatie. cū q̄dā honest⁹ labo rator q̄dā verba dura ctra rixosam quandā mulierem ꝓtulisset. illa in dignata. minas adiecit. quod i bre ui se de eo vindicare vellet. Et ille licet minas pensipendisset. eadē ta men nocte sibi pustulā collo accre uisse sensit. fricādo tamē paululuz z tangens totā faciem inflatā z tu mefactā. cum collo psensit intātum vt horribilis species lepre etiā per totum apperet corpus. qui non di stulit sed q̄ntotius amicis z consu libus accersitis rem gestā sup com minatoria verba mulieres narra uit. z q̄ sic mori ea fide z suspitiōe vellet. q̄ illa sibi arte magica eadez malefica intulisset. Quid plura. mu lier capitur questionibus exponi tur. z crimen fatetur. At iudex de modo z causa diligētius inquirēs. Respondit. Cum me verbis obpro briosis homo ille aggressus fuisset ego ira succensa. cum ad domū ve nissem. malignus spiritus causam tristicie mee inqrere cepit. cui cuz singula enarrassem. z vt me vindi care possem. eidem insinuando in starē. Ille inquisiuit dicēs. Quid ergo vis vt ei faciā. At ego respon di. Uellem vt inflatam factem sem per retineret. Et sic ille abscessit. z illam infirmitatem vltra quā petij homini intulit. ego em̄ q̄ tali lepra eum pcuteret minime sperassem. vnde z incinerata fuit. In dyocesi denicz Constantiensi inter Brisia cum z Friburg. leprosa quedā mu lier multis referre solet. nisi debi tum vniuerse carnis iam ab annis duobus psoluerit. quod simili de causa contrauersie q̄ int ipaz z quā dam alīā mulierem mota fuisset. dū de nocte domū egressa ante ostiuz q̄d operis agere tentasset. vētus q̄ dā calid⁹ a domo alteri⁹ mulieris

que ex opposito domus sue fuerat eius faciem repete insufflauit. vnde t subito in lepra quā gestabat se incidisse asseruit. In dyocesi denicz eadem t territorio nigre silue malefica dū p lictorem sup struem lignorum p incendio sibi parato a terra eleuaret dixit. Dabo tibi mercedē. Et sic insufflando in eius vultū statim lepra horribili p totū corpus pcussus paucis expost supuixit diebus. horrēda eius flagitia breuitatis causa obmittunt. sicut t alia q̄si innumera sup hec recitari possent. Epilēsiā nāq̄ seu caducum morbū certis infligisse p oua cū mortuorū corpibus subtumulata. pcipue ex earū secta inhumatis cū alijs eaz cerimonijs q̄ recitāda nō sunt vbi in potu vel cibo alicui pbuerūt sepius a nob reptū est.

Sup modum quo alias ꝑsimiles infirmitates in spāli hominibus inferre solēt.

Capitulū. xij.

Lias deniqz

a infirmitates iflixisse vt ce citatē vel acutissimos dolores t torsiones in corpibus hominum quis enumerare pōt. Tamen ex his que oculis nostris pspexim⁹ t que vni ex inquisitoribus innotuerunt aliqua in mediū pducam⁹. Eo in tēpe quo in oppido Jsbruck inquisitio sup maleficas fieret hic inter alios deductus fuit casus. Nā honesta quedam psona t vni ex familiaribus archiducis matrimonio copulata in pntia notarij ꝛc. fm formā iuris deposuit q̄ cū tpe sue virginitatis cuidā ex ciuibus famularet. Accidit vt vxor illius graui dolore capitis lāgueret. Pro cuius curatōe cum quedā mulier accessisset t suis carminibus t certi praxis mitigare dolorē haberet. Ego ei⁹ practicā vbi diligenter obseruabam pspexiq̄ q̄ ꝑ naturā aq̄ fuse in scutellam q̄dam ipa aqua in ollā aliā ascendisset cum alijs cerimonijs que recitare opus nō est. ꝓsideransq̄ q̄ ex illis dolor capitis in dña nō mitigaret aliq̄liter indignata hec verba ad maleficam ptuli. Nescio q̄d agitis vos nō facitis nisi superstitiosa. t hoc ppter cōmodū vestr. Tūc malefica statim subiunxit. An sint superstitiosa vel nō. tercia die tu senties quod rei pbauit euētus. Nā tercia die mane me sedente t fusum apprehendēte. tātus dolor subito corpus meum inuasit. Primo in interioribus vt nō esset ps corpis in qua nō punctiones horribiles sentirē. Secundo non aliter mihi videbat nisi q̄ ptinue igniti carbōes capiti meo supfunderent. Tercio in cute corporis a vertice vsq̄ ad plantas pedis nō fuisset spacium ad punctum acus vbi nō fuisset pustula alba sanie repleta. Sicq̄ in his doloribus eiulando t tantummodo mortē optando vsq̄ ad diem quartum pstiti. Tandem maritus domine mee vt stabulum quoddam intrarem mihi iniunxit. At ego paulatim incedendo eo precedente dum ante ostium stabuli eramus. Ecce inquit ad me pecia panni albi sup ostium stabuli. At ego. Video bene. Tūc ille. Q̄tum potes remoue. quia forte melius habebis. Tunc ego q̄tum potui vno brachio me ad ostium tenente cum altero petiam apprehēdi. Aperias inquit dominus t ꝓsidera dili-

genter ibi reposita. Tūc vbi petias solui plura ibidem inclusa repperi. Scipue autem grana quedā alba ad modum quo pustule inerāt corpori med. semina quoq; t legumina quorum similia nec edere poterā aut intueri cum ossibus serpētum t aliop animaltum intuita sum. Et sic stupefacta duz inqrerem a domino quid nā agendum foret vt in ignem cuncta pjcerem inniunxit. Proieci. Et ecce subito nō post horę spaciū aut quartale. ꝫ in momento vt in ignez res ille fuerant piecte omnē sanitatem pstinā recupauit. Et quia plurates vxorem illius cui famulabat fuerunt depositā p que suspecta nō tā leuiter cōꝫ t vehementer fuit habita t pcipue ppter magnā familiaritatem cum maleficis habitā. Vnde p sumit q conscia de maleficio repositō hoc viro idicauit. t deinceps modo pmisso publicatum sanitatem ancilla recupauit. Insup aliud maleficium cuidam psone etiam muliebri illatum in eodem oppido referre in detestationem tanti criminis expedit. Mulier quedam maritata t honesta accessit t iuxta turis fornam vt supra deposuit. Retro domū inquit habeo viridariū est t illi ortus contiguus vicine mee. Vnde ꝯdam die cum transitum fieri ex orto vicine ad viridariū meum nō absq; damno perspexissem stans in ostio viridarij. t apud meipam conquerēdo t querulando tam de transitu cōꝫ t de damno. vicina subito superuenit. t an eam suspectam haberem inquisiuit. At ego territa ppter malam eius famam nihil aliud nisi hec verba prorulit. Bressus in graminibus damna demonstrant. Tunc illa indignata quia ad eius fortassis beneplacitū me litigiosis verbis cū ea implicare nolebam. Abscessit cū murmure. Et verba que ptulit licet audirem. tamen intelligere non potui. Post paucos vo dies ingēs infirmitas mihi accidit cuz doloribus ventris t acutissimis torsionibus a latere sinistro versus dextrum t viceuersa quasi duo gladij aut cultri essent pectori infixi. Et sic die noctuq; clamoribus omnes vicinos alios inquietaui. Et ꝯfluētibus hinc inde p ꝯsolatione accidit vt lutifigulus pfatam vicinam t maleficam adulterino flagitio habens in amasiam simili modo visitationis ꝓgratia accedens. t infirmitate mee compatiēs post verba ꝯsolatoria abscessit. Sequenti tamen die festine rediit. t inter alia consolatoria subiūxit. Experimentum capiam an ex maleficio hec vobis infirmitas acciderit. quod si sic reptum fuerit sanitatem vobis recupabo. Accepto ergo plumbo liquefacto t me in lecto decumbente plumbum in scutellam aqua plenam supra corpus meū apodiando infudit. t vbi quedā imago t figure diuersarum rerū ex plūbo congelato apparuissent. Ecce inquit ex maleficio hec vobis contigit infirmitas. Et sup limen ostij domus vna ps instrumentoz maleficij continetur. Accedamus ergo t illis amotis melius sentietis. Sicq; maritus meus cū eo pariter ad tollendum maleficiū accedunt. Et lutifigulus limē eleuans marito inisit vt manum in foueam que apparuerat mitteret. t quecūq; inueniret extraheret. Quod t fecit. Nam pmo imaginez ꝯdam cereā in log-

gitudine vnius palme vndiq; pforatā habentis duos acus ex aduerso p latera ad modum quo ipa punctiones a sinistro latere vsq; ad dextrū. t econuerso psenserat extraxit. Demū pecias pāniculoz diuersas. plurimas res tam in grauis q̄ in seminibus t ossibus ptinētes sicq; illis in ignē pjectis ego q̄dē qualui. ꝫ nō ex toto. Mā lz torture t pfictiones cessassent appetituscq; comedēdi redijsset. ex integro tñ pstine sanitati vsq; in pñs minime sum restituta. Et cum apud lutifigulū iportune instarem. Vñ hoc q pstina sanitas nō rediret. Rñdit. Sūt t alia instrumēta alibi abscondita q̄ inuenire nō valeo. Et q̄liter tūc pma instrumenta reposita agnouisset dum inquirerē. Rñdit. Ex amore q̄ amicus amico reuelare solet hec cognoui. Vñ dum adulterā pcabar t mibi vicinā agnoui. Ideo argumētuz sup eā cepi suspicatōnis hec egrota recitabat. Sed quid si singula que in illo dumtaxat oppido repta sunt dum recitare vellez liber vticq; foret pficiendis. q̄ti em̄ ceci claudi aridi t diuerſ irretiti infirmitatib⁹ iuxta formā turis ex vehementi suspitione sup maleficas eis huiusmodi infirmitates in genere vel in specie p dicentes. t q talia in breui sentire haberēt. vel ad dies vite vel ad mortem statim pcipiendam. Et qō hm eoz auisamenta cūcta accidissent. vel ad specificatā infirmitatē. vl' ad mortem alioz. quia em̄ terra illa vasallis t armigeris abundat. t ocia dāt vicia vbi interdum mulieres p cabāt dum illas pcatas abijcere t alias honestas matrimonio sibi copulare dispoſuerūt. Raro sine vicinorum

cta sup maleficijs inferendū aut viro aut vxori dū se spretas cernebāt. thorus cōiugalis pseuerabat. Non autem viris tm̄ q̄tuz mulieribus eo vt pie estimari potest illis interēpt aut arefactis priores amasias rursus habere haberent. Nam t cocus quidam archiducis dum iuuenculam honestam t alienigenam duxisset maleficā eius amasia in publica via alijs honestis psonis audiētibus iuuencule maleficiū t mortē p̄dixit extēsa manu dicēs. Nō diu de tuo marito gaudeb̄. Statiq; sequenti die lecto decubuit. t post paucos dies debituz vniuersē carnis psoluit in extremis pstādo. En sic morior qō illa suis maleficijs ōo pmittēte me interimit. t vtiq; p meliori deo sibi alias nuptias in cel disponēte. Sic deniq; p maleficia. miles q̄dam vt publica fama testat interemptus fuit sic t alū plures q̄s recitare omitto. Inter quos t domicellus q̄dam dū ad nutū amasie secum pnoctare nolebat. t p famulū suū qō ea nocte secū certi negocijs ꝑpeditus pnoctare nō posset ei indicassz. Illa indignata famulo iniūxit. dicas domicello. Nō diu me vexabit. sicq; t sequēti die infirmatus. post paucos dies sepultus. Sunt t tales maleficē que iudices solo aspectu t oculorum intuitu maleficiare sciūt. quod etiam nullam molestiam eis inferre publice se iactātes. ꝫ t q̄buscūq; p criminalibus causis detentis t grauissimis tormētis p dicenda veritate expositis taciturnitatē inferre sciunt q nunq; eorum facinora detegere poterunt. Sunt t que imaginem crucifixi flagellis t cultris impingēdo ob maleficia perpetranda cum

turpissimis verbis ꝓtra gloriosissi-
me virginis Marie puritatē ꝛ no
stri saluatoris ex eiꝰ intemerato vte
ro natiuitatē dehonestauerūt ꝟba
illa ꝛ singulos actus recitare nō ex
pedit cū nimis sint pioꝝ auriū of-
fensiua. in scriptis tamē redacta et
reposita sunt ꝓut baptisata quedā
iudea ꝛ alias iuuēculas induxerat
quarum vna vualpurgis nomie eo
dem anno in extremis posita duꝫ a
circūstantibus ad confessionē pec-
caminū hortaret exclamauit. Cor-
pus ꝛ animam tradidi dyabolo nec
spes mihi adest venie. ꝛ sic defun-
cta. Singula hec nō ad ignominiā
sed ad laudē ꝛ gloriam illustrissimi
archiducis conscripta sunt cū reue
ra vti catholicus princeps ꝛ precla-
rus fidei zelatoꝛ in exterminiū ea
rum cū assistentia reuerēdissimi or-
dinarij brixien. non mediocriter la
borauit. Recitata aūt potius in de-
testationē ꝛ odiū tanti criminis vt
q̄ iniurias hominū vlcisci non desi
stunt. quō iniurias creatoris ꝛ fidei
cōtumelias etiā nō habendo ad tē-
poralia dāna respectū sufferre pos-
sunt. omniū em̄ eoꝝ hoc precipu
um fundamentum fidei videlicꝫ ab
negatio existit.

Super modum quo obstetrices
malefice matꝛa dāna inferunt duꝫ
infantes aut interimunt aut demo-
nibus execrando offerunt.

Capitulum xliij.

Ec pretereū
dum est de nocumentis a
maleficis obstetricibꝰ pue
ris illatis. Et primo quō interimūt
Secūdo quō demonibus offerendo
execrāt. In dioceſi nāq̄ argētinēſi
ꝛ oppido zabernio mulier quedam
honesta. ac beatissime virgini Ma
rie plurimū deuota hunc casum re-
ferre sibi accidisse singulis eius ho
spitiū quod publice tenet: nigrā ha
bens aquilā ꝓ intersigno frequē-
tantibus cōmemoꝛat. A viro inquit
legitimo sed iam defuncto impꝝgna
ta. Ubi dies pariendi appꝛopinqua
rent. Mulier quedam obstetrix vt
ipsam ad obstetricandū puerū acce
peret importune instabat. Ut ego
cōscia de eius infamia licet aliā mi
hi assumere decreuissem. Verbis tñ
pacificis quasi suis annuere vellem
petitionibus me simulabā. Adueni
ente aūt tpe partus cum aliā obste-
tricē conduxissem. Illa prioꝛ indi-
gnata quadā nocte cameram meam
euolutis vix octo diebus cū duabꝰ
alijs mulieribus ingredit. Et lecto
appꝛopinquātes in quo iacebā. Eū
maritū meum qui in altera doꝛmie-
bat camera vocare voluissem singu
lis membris ꝛ lingua ita remāsi vi-
ribus destituta qō dempto visu cuꝫ
auditu nec pedicam mouere potuis
sem. In medio ego illaruꝫ duaruꝫ
stans malefica: hec verba ꝓtulit.
Ecce hec pessima mulieruꝫ quia in
obstetricē me recipere noluit impu
ne nō trāsibit. Et cū alie due a late-
re stantes ꝓ ea supplicarēt dicen-
tes tamē nunq̄ alicui ex nostris no
cuit. Malefica subiūxit. Hāc mihi
quia displicentiā fecit suis intesti-
nis aliqua imittere volo. Sic ta-
men q̄ infra dimidiū annuꝫ nullos
ꝓtervos doloꝛes sentiet ꝑ illo euo
luto satis cruciabit. Accessit ergo ꝛ
ventrem cuꝫ manu tetigit. Mihiq̄
videbat quasi intestinis extractis
certas res quas tamen videre non

potui ĩtromitteret. Illis ergo abeuntibus cum vires ad clamandũ recuperassem maritum ꝫ totius vocaui ꝛ rem gestam denudaui. Cũ autem illam causaz puerperio assignare vellet dicens. Vos puerpere plurimis illusionibus ꝛ fantasijs laboratis. nec quoꝫ modo dictis meis fidem adhibere volebat. adiũxi. Ecce spacium ꝑ ãno dimidio mihi donauit. quo elapso si nulli cruciatus supuenient dictis tuis fidem adhibebo. Consimilia deniꝫ verba filio clerico qui ꝛ ꝑtunc archidyaconus ruralis erat protulit cum ꝛ ipe visitationis gratia illo die eam frequentasset. Quid plura sex mensibus ad punctum euolutis internoꝫ viscex torturа subito ipaz tam dire inuasit vt nec diebus nec noctibus a clamoribus omnes inquietãdo abstinere potuisset. Et quia vt ꝑmissuz est deuotissima virgini ꝛ regine misericordie extitit in pane ꝛ aqua singulis sabbatinis diebus ieiunando. Ideo ꝛ ꝑ ipsius suffragia credidit se liberari. Unde ꝛ quadam die vbi opus nature ꝑficere volebat. tũc omnis illa immundicia e corpore ꝓrupit. Et aduocans maritum cum filio dixit. Sunt ne res iste fantastice. Nonne dixi post dimidij anni spacium veritas cognoscet. Aut quis vidit vnqꝫ spinas ossa simul etiam ligna me comedisse. Erant em̃ spine rosaꝫ iuxta longitudine vnius palmi cũ alijs varijs innũero rebus immixte. Insup vt in ꝓxima parte operis ex illius famule reducte ad penitentiã in Brixiaco confessione patuit maiora dãna fidei circa hãc heresim maleficaruz ab obstetricib⁹ inferunt qđ etiã q̃rũdã ꝓfessio q̃ ꝛ postmodũ icinera te fuerit luce clarius demõstrauit Mã in dyoceси Basiliẽsi ꝛ oppido Dandaz icinerata fassa fuerat vltra. xl. pueros necasse ꝑ modum talem vt quando ex vtero egrediebant acum capitibus eoꝝ ꝑ verticem vsqꝫ in cerebrum infixit. Altera deniqꝫ in dyoceси Argentinẽsi pueros absqꝫ numero puta quia de numero non cõstabat se iteremisse fassa fuerat. Taliter autem deprehẽsa. Nam vbi ex vno oppido in aliud causa obstetricanda mulierem q̃dam vocata fuisset. officio suo completo dum ad ꝓpria redire volebat vbi portam oppidi exiuit casu brachium pueri recẽter nati ex lintheo quo precincta erat cui ꝛ inuolutum brachium fuerat ad terraz cecidit. q̃ viso ab his q̃ infra portam sedebant dum illa preteriisset leuatam e terra vt putabant peciam carnis cautius intuebant. ꝛ cum non peciam carnis sed brachium pueri ꝑ articulos mẽbroꝝ agnouissent consilio cum presidentibus habito ꝛ inuento q ꝫ infans ante baptismum decesserat brachioqꝫ careret. malefica capitur. questionibus exponitur. ꝛ crimen detegitur. sicqꝫ vt predictum est absqꝫ eius numero se infantes interemisse cognouit. Qua autem de causa vtiqꝫ presumẽdum q ꝫ ad instantiam malignoꝝ spirituum etiam eis interdum inuitis talia facere cogitur. Nouit em̃ dyabolus q ꝫ ab introitu regni celestis propter penam damni aut originale peccatuz tales pueri sequestrãtur. Unde etiam diutius finale iudicium protrahitur sub quo eternis cruciatibus deputabuntur. cum eo tardius numerus electoꝝ̃ completur. quo completo mundus consum

mabit. Et vt in premissis tactuz est suasu demoniozꝝ ex huiusmodi mē-bris vnguenta earum vsibus accomada conficere habent. ꝫ ꝛ hoc hoz renduz facinus silentio ptereundū in detestationem tanti crimīnis nō est. Nam vbi infantes non interimunt. tamen illos demonibus exe crando p hūc modum offerūt. Nato em infante obstetrix vbi puerpera malefica p se nō existit. tunc quasi quid operis pro infantis refocillatione actura ipsam extra cameraz deportat. ꝛ sursum eleuans principi demoniozum scilicet Lucifero et omnibus demonibus immolant. et hoc in loco coquine supra ignē. Et vt quidam retulit cum perpendisset vxorem suaz tempore partus ꝙ pre ter consuetum modum puerperarū nullam ad se ingredi mulierem permittebat. nisi dumtaxat filiam propriam que obstetricandi officiuz gerebat causam huiuscemodi experiri volens latenter se illo in tempore in domo occultabat. Unde ꝛ ordinem sacrflegij ꝛ dyabolice immolatiōis modo predicto perpēdit. cum eo ꝙ vt sibi videbat per appendiculi instrumentum in quo olle suspendun tur infans non fultus humāo auxilio. sed demonis sursum vehebatur. vnde mente consternatus cū ꝛ horrenda verba pro demonum inuocatione ꝛ alios ritus nephandissimos persensisset subito vt infans baptizaretur acrius instetit. ꝛ cum ad aliam villam in qua parrochialis erat ecclesia deferendus esset. ꝛ per pontem sup flumen quoddam ptransire haberent. ille euaginato gladio sup filiam que infantem gerebat irruit diceus alijs duobus sibi adiunctis audiētibus. Nolo vt infantē p pontem deferas. quia aut p se pōtez gradiet. aut tu in flumine submergeris Qua pterrita cum alūs que aderāt mulieribus. ꝛ an ne compos esset rationis inqrentes. Res em gesta cū ctas alias latebat demptis duobus viris sibi cōiunctis. Tunc ille. Pessima mulierum. arte tua magica scā dere pēdiculum infantē fecisti. Fac ꝛ iam vt nullo deferente pontem p. transeat aut in flumine te submergā Sicqꝫ coacta puerum sup pontem posuit. ꝛ arte sua demonuz inuocās subito ex altera parte pōtis infans cernit. Baptizato ergo puero ꝛ ad ppria rediens cum iam p testes filiam de maleficio conuincere poterat. put primum facinus oblationis minime ꝓbare potuissz. eo ꝙ ipe vnicus ille sacrilego ritui interfuisset apud iudicem post tempus purgationis filiā cum matre accusat ꝛ pariter incinerant. ꝛ facinus de sacrilega oblatione quod p obstetrices fieri solet detegitur. Sed hic dubiū oritur. Quid ne operis aut efficacie talis sacrilega oblatio in huiusmodi pueris efficere valeat. Ad quod dici potest ꝙ sicut triplici ex causa hoc demones efficiunt. ita ꝛ ad tria nephandissima hec eis deseruiunt. Nam primo ex supbia eoꝝ que quia semp ascendit Juxta illud. Supbia eoꝝ qui te oderunt ascendit semper querunt ꝰtum possunt diuinis rebus ꝛ ceremonijs se conformare vt sic sub specie boni apparentis facilius decipiant. Sic em ꝛ virgines pueros mares vel femīas expetūt a magis vbi in speculis vel vnguibus maleficoꝝ furta sublata vel alia occulta habent manifestare. licet ꝙ

corruptos idem ostendere valerent ꝫ tamen vt fingat se falsse castitatem amare quã tamen odit cum castissimam virginem summe odit. eo ꝙ caput eius cõtriuit. Genesis. iij. Unde sic animas maleficoꝝ ꝛ eis credẽtium ꝙ infidelitatis vicium sub specie virtutis decipiunt. Tercio vt ipsa pfidia maleficaruꝫ amplius in sui augmentum crescat dum a cunabulis sibi dicatas maleficas seruãt. Ex his efficit hec sacrilega oblatio tria in puero. Pmo ꝙ sicut exteriora oblatio fit in rebus sensibilibus vo puta in vino. pane. terre frugibus. Et hoc in signuꝫ debite subiectionis ꝛ honoris. Juxta illud Ecclesiastici xxv. Non apparebis in conspectu domini dei tui vacuus. que etiã res alijs postmodum ꝓphanis vsibus nullo mõ applicari debent nec possunt. Unde ꝛ. x. q. j. Damascenus papa dicit. Oblatiões que intra ecclesiam offerunt sacerdotibus tantummodo ptinere. sic tamen vt non solum eas in suos vsus ꝙuertant. ꝫ vt fideliter dispensent ptim ad ea q̃ ad cultum diuinum ptinent. ꝛ ptim etiam in vsus paupeꝝ ꝙuertãt. Ita ꝛ talem puerꝝ dyabolo in signũ subiectionis ꝛ honoris oblatum diuinis vsibus applicari digne ꝛ fructuose subiectionis tam ꝓ se q̃ ꝓ alijs quomodo est possibile hoc a catholicis fieri. Quis em̃ dicere põt materna scelera seu aliena peccata quo ad punitionem non redundare in filios forsassis ille qui dictum ꝓphete cũ attendit. Filius nõ portabit iniquitatẽ patris. Sed quid ꝺ illo passu. Exoꝺ. xx. Ego dominus zelotes visitãs peccata patrũ in filios vsq̃ in terciam ꝛ quartam generationẽ.

LXXVIII

Est em̃ hec vtriusq̃ sentẽtia vt prima intelligãt de pena spirituali in iudicio poli siue dei ꝛ non in iudicio fori. Et est pena que ꝓncipaliter tangit animam siue sit pena damni vt ꝓpatio glorie. siue pena sensus. i. cruciationis ignis infernalis. Hijs em̃ penis nunq̃ punit aliquis sine culpa ꝓpria vel contracta q̃tum ad originale vel cõmisso q̃tũ ad actuale peccatum. Secunda vo auctoritas quia intelligit de imitatoribus paternoꝝ sceleꝝ. vt Gratianus exponit. j. q. iiij. ꝫ. quibus. Ubi etiam dat alias expositiões. ideo alijs penis quibuscũq̃ in iudicio dei punit quis non solum ꝓ culpa sua cõmissa vel committenda vt scilicet cultetur. ꝫ etiam ꝓ culpa alterius. Nec valet si dicat ꝙ tunc punit sine causa ꝛ sine culpa que debet esse causa pene. quia iuxta regulam iuris sine culpa nisi subsit causa non est aliqs punitẽdus. vnde ꝛ dicere possumus ꝙ semp supest causa etiam iustissima. licet nobis ignota. xxiiij. q. iiij. Aug⁹. ꝛ si sup actionem facti ꝓfunditatem iudicioꝝ dei penetrare nõ possumus. verũtamen veꝝ scimus esse quod dixit ꝛ iustum eẽ qõ fecit. Est tñ distinctio in pueris oblatis. eo ꝙ loquendo de innocẽtibus qui non ꝓ matres maleficas. ꝫ ꝓ obstetrices demonibus offerunt ꝛ rapiũtur occulte vt dictũ est supra ab amplexibus ꝛ vtero honeste mris ꝙ tales innocentes nõ adeo deserunt vt imitatores efficiant tãtoꝝ sceleꝝ. ꝫ imitatores paternaꝝ virtutum. hoc pie credendum est. Secundum qõ efficit hec sacrilega oblatio ẽ. Et sicut in oblatõe qua homo seip̃m ꝺo offert in sacrificiũ recognoscit deus

suū principiū ꝛ finē: q3 quidē sacri ficiuz dignius est oībus sacrificijs alijs exteriorībus ab eo impensis. Juxta illud. Sacrificiū deo spirit9 ꝓtribulatus cor contritū ꝛ humilia tum deus nō despicias. Et hoc quo ad principiū creationis ꝛ finē glorī ficationis. Jta ꝛ ipsa malefica pue rum offerens diabolo: eius anīmaz ꝛ corpus tanc̄ suo principio et fini damnationis eterne commendat. Uñ ꝛ nō nisi miraculose a solutio ne tanti debiti liberari poterit. So let quedaz hystoria immo ꝛ plures reçitari de pueris ex materno vtero demonibus improuise et ex aliqua passione ꝛ cōmotione mentis a ma tribus oblatis ꝛ qualiter cum maxi ma difficultate in adulta etate a de monum iurisdictione quā diuina p missione sibi vsurpabāt liberari po tuerūt. de quibus liber exemplorū beatissime virginis Marie refert9 noscit specialiter et de illo q̄ p sum mū pontificē dū liberari a vexatio nibus demonū nō poterat. missus tandem ad quendā virum sanctū in orientalibus partibus degentē cuz magna adhuc difficultate per inter cessionē ipsius glorioſiſſime virgi nis ab illa iurisdictione ereptus fu it. Uñ si in vltionē vnius improui se nō dico oblationis sed exhibitio nis vbi mater ex indignatione duz taxat suz copulā carnalē viro exhi bendaz cum dixisset maritus spero tnde fructū puenturū. Et illa repli cans. Sit fructus ille diabolo dat9. tanta seueritas diuine punitōis pa tuit quāta credit seuire vbi tanta di uine maiestatis cernit offensa. Ter ciuz q3 hec sacrilega oblatio efficit est habitualis inclinatio ad huius modi maleficia hoībus fumentis ꝛ terre frugibus inferēda. Huius ra tio assignari pōt ex his q̄ fm Tho. scda scde. q. cvij. sup punitionē tē porālē qua aliqui ꝓpter alienas cul pas puniunt deducunt. Dicit enim q̄ qr filij sunt fm corpus res q̄ dam patris ꝛ serui ꝛ animalia res dñor. Et cū aliquis sit puniēdus in reb9 suis oib9. ideo ꝛ filij puniunt plur es ꝓ parētibus. Et differt hec ratio ab illa q̄ supra tacta fuit de pctis pa truz qr deus visitat in filios vsq̄ in terciā ꝛ quartā generationē. Quia vt ibi tactū est hoc intelligit de int tatoribus paternor scelerū. Hec ār ratio ꝯcludit de punitione filior ꝓ parētib9 vbi nō imitāt paterna sce lera in actu p mala opa ꝛ tm in ha bitu. sic em ꝛ filius natus ex adulte rio dauid mortuus fuit c̄citius. Et aīalia amelechitarum iussa sunt int fici c̄uis et in hmōi sit rō mystica. vt hr. j. q. iiij. §. paruulos. Ex q̄bus oībus nō incōuenienter dr q̄ hmōi pueri semp ad maleficia perpetran dav̄sq̄ in finē vite inclinant. Sicut em deus suaz oblationē sctificat vt sanctor gesta demonstrāt vbi parē tes sobolem ex eis procreandā deo dicassent. vtiq̄ ꝛ diabolus suā obla tionē inficere nō cessat ex veteri et nouo testamēto q̄si innumera pos sent gesta deduci sic em plures pa triarche et ꝓphete vt Jsaac samuel sampson. Sic etiā alexius nicola9. ꝛ alij innumeri gratijs plurimis ad sanctitatē vite fuerunt prouēti. Ex periētia deniq̄ demōstrat semp fili as maleficarū in cōsimilibus tanc̄ imitatrices maternor scelerum esse diffamatas. immo ꝛ totam quasi ꝓ genient esse infectā. Et hui9 q̄dem

ꝛ omniū precedentiū ratio quia superstitem semp habēt relinquere et in augmentū illius pfidie summis conatibus ex pacto cū demone inito tendere. Dñ em̄ contingere posset q̄ sepissime repertuz est puellas impuberas vt octo vel decē annoꝝ tempestates ꝛ grandines cōcitasse nisi ex tali pacto sub tali oblatione sacrilega diabolo per matrē maleficam infantē execrasse. nec em̄ per se pueri talia ex fidei abnegatione ꝓut adulte malefice a principio facere habēt efficere possent cū nec alicuius fidei articuli fortassis noticiā habēt. E quib⁹ gestis aliqua in mediū ꝓducamus. In partib⁹ em̄ sueuie dū quidā villanus segetes in cāpis cū filia paruula vix octo annorū cōspicere decreuisset ꝛ ꝓpter sic citatem terre pluuiā apud se ruminans ꝛ ꝓferēs optasset dicēs. Heu q̄ veniet pluuia. Puella audiens verba pīis ex simplicitate animi dixit. Pater si pluuiā desideras faciā q̄ citoveniet. At pī. An̄ hec tibi. noscis ne pluuiā ꝓcurare. Respondit puella vtiq̄ ꝛ ne dum pluuiā. sed et grandines ꝛ tempestates concitare scio. Et pī. Quisnam te docuit. Respondit mr̄ mea. verū qđ mihi inhibuit ne alicui hoc indicarez. Tunc itetum pater. Et quō te docuit. Respōdit. Me cōmisit vni mgr̄o: quē omni hora ad quecūq̄ petita habere possum. at pater. Vidisti ne illū Respōdit. Vidi interdum viros introeuntes ꝛ exeuntes ad matrē. Et cum interrogassem qui nam essent. Respondit. Sunt nostri magistri quibus etiam te tradidi et commisi magni fautores et diuites. Territ⁹ pater. An ne illa hora grādinē cita re posset inq̄siuit. Et puella. Utiq̄ si modicum aque habuero ꝫ factā. Tūc pater puellam per manuz ad torrentē deduxit. Fac inquit. ꝫ tm̄modo super agrū nostrū. Tunc puella manū in aquam misit ꝛ in nois sui mgr̄i iuxta doctrinā matris mouit. ꝛ ecce tm̄modo pluuia agrū illum perfudit. Quod cernēs pater. Fac inquit ꝛ grandinē. sed tm̄modo super vnū ex agris nostris. Dz cū iterū puella fecisset pater de experiētia certificatus vxorem apud iudicē accusauit. Que capta ꝛ cōuicta incinerata fuit ꝛ filia denuo baptisata ꝛ deo dicata amplius illa efficere non potuit.

Sequit̄ super modū quo iumentis maleficevaria nocumēta inferūt

Capitulum. xiiij.

Tiq̄ a forti-

v ori cū apl's dicat. Nūqd deo cura est de bobus volens per hoc innuere. Q̄ ꝫ omnia subsint diuine prouidentie tam hominesq̄ iumenta vtroq̄ iuxta modulum suum seruās vt psalmista ait filij tamen hominū sub regimine et protectione alarum amplius gubernantur. Si inquā hoīes diuina permissione per maleficos affliguntur innocentes. iusti ꝛ peccatores. parentes deniq̄ in filijs qui res sunt ptinentes ad eos. Cum etiā iumenta terre fruges similiter de rebus hominū existunt vtiq̄ ꝛ super illos varia nocumenta posse a maleficis inferri nemo dubitare diuina permissione cōcurrente presumat. Sic em̄ Job a dyabolo percussus cuncta iumenta perdidit. sic deniq̄ nec minima reperitur villula. vbi mulieres

mutuo vaccas inficere lac eas puare ꝛ sepissime interimere nō cessant A minimo aūt nocumēto inchoando qō de priuatione lactis estimari potest. Si de modo quod id efficere valeant querit. Responderi pōt q̄ q; fm Albertum. iij. de aialibus. Lac de natura sit menstruū in quolibet animalī. sicut etiā fluxus aliꝰ in femina vbi nō restringit talis fluxꝰ aliqua infirmitate vel ex cōditione nature vel ex accidētali infirmitate tūc restringit aut aufertur interdū maleficiali opere. Ex cōditione aūt naturali lac restringit post ꝯceptuꝫ fetū. Ex infirmitate vero accidētali sicut pluries ex cōmestione alicuiꝰ herbe que ex natura lac restringere habet ꝛ vaccam alterare. Ex maleficio aūt talia procurāt varijs modis Quedā em̄ nocturnis temporibꝰ et sacratioribꝰ vtiq; ex inductione diaboli ob maiorē offensam diuine maiestatis in quocunq; angulo domꝰ sue se collocant vrceum inter cruras habentes. Et dū cultrū vel aliquod instrumentū in parietem aut colūnam infigunt. ꝛ manus ad mulgendum apponūt tunc suū dyabolum qui semp eis ad oia cooperat inuocāt. ꝛ q̄ de tali vacca ex tali domo q̄ sanior ꝛ que magis in lacte abūdat mulgere affectat proponit tūc subito dyabolus ex mammillis illiꝰ vacce lac recipit. ꝛ ad locū vbi maleficat residet et quasi de illo instrumento fluat reponit. Hec quidem populo predicando nemo propterea ex eis informatur. quia quātūcunq; quis demonem inuocaret ꝛ per nudā inuocationez hec se posse efficere estimaret. seipsum deciperet. quia caret fundamēto illius perfidie. quia sez omagium non prestitit ꝛ fidem non abnegauit. Hec ideo posui cū plures hec et alia que posita sunt estimant populo non esse proponenda propter periculum informationis. cum sit impossibile aliquē per predicationem posse informari ratione tacta. Potius autem sunt in detestationem tanti criminis. et vt iudices in vltionem tanti sceleris scilicet fidei abnegatiōis amplius inardescant sunt predicanda. licet nō semper. plus etiam ponderant seculares huiusmodi temporalia damna. cum magis terrenis implicantur affectionibus q̄ spiritualibus. Vnde et cum eis talia posse fieri affirmantur in punitionem ipsorum amplius seuiunt. sed tamen astutiam dyaboli quis explicare potest. Noui illos in quadam societate cōstitutos qui duz tempore May butyrum maycum comedere affectarent eis in itinere existentibus ꝛ in prato circa torrentem consedentibus. vnus ex eis quo pacto cum demone per antea siue tacito siue expresso inito dixit. Ego optimum butyrum maycum procurabo. Et statim depositis vestimentis ꝛ torrentem intrans non stando sed sedendo contra aque fluxum dorsum vertebat. Et ceteris conspicientibus ipse dum certa verba protulisset et aquam manibus post tergum mouisset. post paululum butyrum formatum ad modum quo villane tempore May vendere in foro solēt in magna quantitate apportauit. Et alijs gustantibus optimū fuisse butyrum affirmarunt. Vnde ex re colligitur p̄mo hunc de sua practica fuisse certuz. vel quia mere maleficus

per expressum pactum cum demone initum. Vel quia per tacitum pactum nouit sibi dyabolum ad vota affuturum. Si quidem primū tunc nō indiget discussione quin verus maleficus fuerit. Si autem secundum tunc vsus suffragio dyaboli fuit eo q̄ sibi oblatus et execratus a matre vel obstetrice fuerit. Quod si quis obiiceret dyabolum fortassis apportasse butyrum sine aliquo pacto tacito vel expresso. ac etiam absq̄ oblatione aliqua vt premittitur. facta. Respondetur q̄ nunc̄ aliqs vtitur suffragio dyaboli in consimilibus operibus sine eius inuocatione. quia ipso facto cum quis demonis auxilium petit contra fidem vt apostata agit. Iuxta determiationem doctoris in. ij. sen dist. viij. sup difficultatem. Vtruz auxilio demonum vti sit apostasia a fide. Illā cū aliis doctoribus Albertus magn⁹ licet cōcordat tamen magis expresse dicit q̄ semper in talibus est apostasia verbi vel operis. Si enim inuocationes coniurationes. fumigationes. et adorationes fiāt. tūc apertum pactum initur cū demone absq̄ hoc vicz q̄ aliquis corpus et animam cuz fidei abnegatione in toto vel in parte tradat. quia per hoc q̄ ipsum inuocat iam committit apostasiam verborum apertam. si autem non fit inuocatio verboruz sed solummodo fit opere simplici. quia scz tale opus facit quod non nisi demonum auxilio effectum sortiri potest. Tunc siue faciat illud inchoādo in nomine dyaboli. siue per alia verba ignota. siue absq̄ omni verbo. Illa tamen intentione vt dictū est. tunc vt subdit Albertus est apostasia operis quia illud opus expectatur a demone. Cum autem expectare aliquid a demone vel aliquid percipere per ipsum. semper est fidei contumelia et ideo apostasia. Vnde et hic concluditur q̄ quocūq̄ modo prefatus magus hoc procurauit vticq̄ per pactum tacitū vel expressum procurauit. Et verisimiliter si absq̄ pacto expresso qđ tunc vt malefici facere solent per tacituz occultum pactum vel ex se vel a matre aut obstetrice initum talia effecit. Et dico ex se quia tantummodo opus exercuit effectum a dyabolo expectans. Secundum quod colligitur ex illa vel consimili practica est q̄ quia dyabolus nouas rerum species condere non potest. Ideo vbi tam subito naturale butyruz ex aqua prorupit. hoc virtute demonū non aquam in lac mutando. sed vel butyrum alibi ex loco reposito accepit et illi ad manus tradidit vel ex lacte naturali hoc ex naturali vacca recipiendo et subito vt sic coagulando in naturaz butyri. quia q̄ ars mulierum per spacium temporis efficit buryruin formando. hoc ipe in breuissimo tempore efficere nouit et tunc illud sibi obtulit. Ad idem reducitur modus quo aliqui superstitiosi vinum aut alia necessaria non habentes. nocturnis tēporib⁹ tantūmodo flasconē aut aliud vasculū recipiūt. et dū p vicum aliquē incedūt subito vas vino impletū reportant. Tūc em dyabolus vinū naturale ex aliq̄ vase recipiēdo illi flasconē impleuit. Sup modū aūt quo alia et iumēta malefici interimūt.

Dicere oportet' q sicut homies ita t iumenta tactu t visu. vel visu tm. vel vbi subterlimen ostij ipsius stabuli aut vbi solent adaquari maleficium aliquod seu instrumentū maleficij reponūt. Sic em t iste in Rauenspurg incinerate. De quibus t infra patebit semp ad instantiā demonum vbi meliores equi aut pinguiora iumenta erāt maleficiare habebāt. Et dum interrogate fuissent p quē modū talia efficerēt. Respōdit vna nomine Agnes q subter limē ostij ipsius stabuli certas res occultarēt. Et interrogata cuiusmodi res. Respōdit. Diuersaq; specieruq; animaliū ossa. Et vlterius. In cui⁹ nomine hoc facerēt interrogata respōdit. In nomie dyaboli t omniū alioq; demonioq;. Sz t altera nomine Anna que dū vni ex ciuibus successiue vigilitres equos maleficiasset. quia vector erat. Vltimatim duq; viceſimūquartum emisset t iā ad extremā paupertatem deuenisset. vector stās in ostio stabuli dixit ad maleficā que t in ostio domus sue stabat. Ecce iam emi equum promitto deo t sue matri si equus ille moriet q manibus meis proprijs te interficiā. Sicq; territa malefica equū sibi intactū reliquit. Dum autē capta t interrogata fuisset p quem moduq; talia effecisset. Respondit se nil aliud nisi foueā fecisse. Qua facta dyabol⁹ certas res iposuisset sibi ignotas. Qua ex re colligitur q tantummodo aut manum. aut visum apponere habent. Et hoc vt quoquo modo malefica cooperet. alias em̄ dyabolo seuiendi in creaturas facultas non pmitteretur vbi malefica non concurreret vt prius tactum est. Et hoc ꝓtingit ꝓpter maiorem effensaq; diuine maiestatis. Sepissime etiam a pastoribus visa sunt. q certa animalia in campis dum tres aut quatuor saltus in aerem fecissent subito in terraq; collapsa interierūt. Et hoc vticq; demonum ad instantiā maleficarum virtute in dyocesi Augustiē si inter oppidum Fyessen t mōtem ferrerium. quidaq; prediues asseruit sibi t alijs vltra quadraginta iumēta in bobus t vaccis in alpibus fuisse maleficiata. Et hoc infra anni spacium nō peste aut aliqua infirmitate p̄cedēte. Et p interſigno dixit q vbi peste aut alia casuali infirmitate moriunt nō subito ꝫ paulatiq; t successiue deficiūt. Illud aūt maleficiū subito abstulit oēm vigorē ita q ab omibus iudicabat illa maleficijs fuisse interempta. Dex talē annotaui numex. estimo tamen q amplioꝛem exp̄ssit. hoc tm̄ verissimū q in ptibus t precipue in alpibus plurimum iumenta asseruntur maleficiari. Quod genus etiam maleficij vndicq; diffusum noscitur. Aliq; simlia infra in capitulo de remedijs adhibēdis contra maleficia iumentoꝛ discutienf.

Sup' moduq; quo grandines t tēteſtates concitare ac etiam fulgura super homines t iumenta fulminare solent.

Capt̄m. xv.

Eniq; qd̄ de-

D mones t sui discipuli talia maleficia in fulminibus grandinibus t tempestatibus cōcitare possint. Et hoc accepta potestate a deo quo ad demones. seu eius permissione, quo ad ipsius

discipulos sacra scriptura Job.j. et ij.testat. vbi accepta ptāte a deo statim demon ꝓcurauit vt sabeī quingēta iuga boum ⁊ quingēta asinas auferrent. ⁊ deinde ignis de celo descendēs. septē milia camelox cōsumeret. tandē etiā septē filij ⁊ tres filie per vehementē ventū ⁊ ꝑ lapsuz domus occumberent ⁊ semp pueri. id est famuli multi. vno ꝙ nūciaret dempto interierūt. vtiqz vlcere pessimo sancti viri corpus ꝓcuteret. et vxor ⁊ tres amici eius. vt ipm vexarent grauiter ꝓcurauit. Vbi ⁊ sctūs Tho. in postilla sua sup Job ita loquit. Necesse est confiteri ꝙ deo ꝑmittente demones pñt ꝓturbatōem aeris inducere. ventos concitare ⁊ facere vt ignis de celo cadat. ꝗuis eñ natura corporalis non obediat ad nutum angelis neqz bonis neqz malis ad susceptionē formarū ꝫ solt deo creatori. tñ ad motū localem natura corporalis nata est spirituali nature obedire. cuius iudiciuz in homine apparet. nā ad solū imperium voluntatis que subiectiue est in anima mouent mēbra vt opus avoluntate dispositū ꝓsequant. q̄cunqz igitur solo motu locali fieri possunt hec per naturalē virtutē non solum boni sed etiā mali facere possunt nisi diuinitus ꝓhibeant. Venti autē ⁊ pluuie ⁊ alia hmōi aeris ꝓturbationes. solo motu vapox resolutoruz ex terra ⁊ aqua fieri possunt. vñ ad hmōt ꝓcuranda naturalis virtꝰ demonis sufficit. hec Thomas. Mala eñ que nostris exigētibus in mūdo fiunt. deus velut per suos tortores iuste per domones solet infligere. Vñ ⁊ glo. sup illo psal. ciij. Vocauit faimem super terram et omne firmamentū panis ꝓtriuit. dicit sic. hec mala permittit deus per angelos malos qui talibus ꝓpositi sunt. Vocat ergo famē. i. angelū fame ꝓpositū. Possent ⁊ illa q̄ supra notata sunt circa q̄stionē an semp malefici. circa maleficia inferenda habēt ꝓcurrere cū demonibus. vbi de triplici nocumēto. ⁊ quō interdum demones sine maleficis varia nocumenta inferunt. cū maleficis autem demones plus affectant hoibus nocere eo ꝙ cū deus amplius per hoc irritat inde eis maior facultas puniendi ⁊ affligēdi cōcedit. Deseruiunt ⁊ illa q̄ doctores sup scdo sentētiarū. dist. vj. An locus sit cōueniēter deputatus malis angelis in aere caliginoso mouent. qr cuz tria cōsiderant in demonibus natura offi ciū ⁊ culpa. Sicut nature correspōderet celū empireū. culpe vo infernus. ita eox officio cū tortores sint et ministri. vt supra tactum est. in punitōem malox ⁊ exercitiū bonorum cōpetit aer caliginosus. ne videlicet nimis nos infestarent. si in mundo inferiori circa nos habitarēt. vñ ⁊ in aere ⁊ circa sperā ignis. actiua passiuis cōiungere sciūt. vbi a deo permittunt. ⁊ ignē de celo cadere seu fulgura fulminare ꝓcurāt. Narrat in fornicario de quodā capto ꝑ iudicē. dum interrogaret quō ad grandines ⁊ tempestates concitandas procederēt. ⁊ an facile hoc eis foret ꝓcurare. Rñdit. Faciliter grandines ꝓcuramus sed ad libitum ledere non valemus. Nota custodiā bonox angelox. vñ addidit. Eos tm̄inō ledere possumus q̄ destituti sunt auxilio. ⁊ q̄ signo crucis se muniūt illos ledere nō possu

mus. est autem hic noster modus. Primo verbis certis in campis ꝑ cipē omniū demoniox implozam⁹. vt de suis mittat aliquez q̄ a nobis dessignatū percutiat. Deinde venie nte certo demone eidē i biuio pul lum nigrū immolamus eundē in al tum ꝓiciendo in aera. quo a demo mone sumpto obedit. z statim aura concitat. attamē nō semper in loca destinata a nobis sed iuxta dei viuē tis pmissionem grandines z fulmi na ꝓiicit. Narratur etiam ibidē de quodā auctore seu bereſiarcha ma leficox status dictus. qui in bernē sium territorio z locis adiacentib⁹ constitutus. publice de hoc gloziari audebat. q̄ quandocunq̄ vellet ipe se in omnium emulox oculis velut murē facere vellet z dilabi manib⁹ inimicozum suozum letalium et ita etiam capitalium suozum inimico rum manibus sepius euasisse. Diu na tamē iustitia cū terminū sue ma licie facere voluit. per hostes suos in stuba quadā ꝑpe fenestram quē dam sedere dū caute explozabat a sibi insidiantibus. gladijs z hastis inopinate transfixus ob sua facino ra miserabiliter obijt. supstitem tū discipulū qui hoppovocabat reliqt qui z supradictū stadelin de q̄ in ca pitulo sexto mentio fit magistrū fe cit. Scluerunt hi duo q̄ eis placu it terciam partē fimi feni vel frumē ti aut cuiuscunq̄ rei de vicini agro nemine videre ad ꝑpriū agrū defer re. grandines vuacissimas z auras lesiuas cuz fulminibus ꝓcurare. in aspectu parentū infantes ꝑpe aquā ambulātes in ipam nullo vidente ꝓicere. sterilitatem in boibus z iu mētis efficere occulta alijs manife stare. in rebus z coꝛpoꝛibus modis quibuscūq̄ ledere. ictu fulminis nō nunq̄ quē vellēt interimere z mul ta alia pestifera ꝓcurare. vbi et q̄ dei iustitia hec fieri pmisit. Ad ea tamē q̄ p nos reperta sunt expedit ꝓuertere. In diocesi nāq̄ cōstanc. ab oppido Rauenspurg ob viginti octo miliaria teutbonicalia versus saltzburgam grādo seuissimus exci tatus cūctas fruges segetes z vine tas adeo in latitudine vnius milia ris cōtriuerat q̄ tercius annus vix iudicabat frugiferus i vinetis. Hi res gesta cū per notariū inquisitio nis innotuisset. et qō ꝓpter clamo rē ppli inquisitione opus esset duz certi per maleficia immo oēs pene opplicani talia ꝓtigisse iudicarent. Quare cōsulibus an id cōsentientī bus per quindenam iuxta iuris for mā sup heresim dumtaxat malefica rū a nob inquirit. z ad duas dūta xat personas ꝓe alijs q̄ tamē i par uo numero nō erāt diffamatas per uenit. nomen vnius agneris balne atricis alteri⁹ anna de mindelheim quibus captis z seorsum ad distin ctos carceres positis ignorante pe nitus vna de altera. sequenti mane balneatrix. q̄stionibus leuissimis a rectore seu ciuiuz magistro magno fidei zelatore Heire cognominato z ab alijs ex ꝓfulibus sibi adiūctis in ꝓsentia notarij exponitur. z licet maleficiū taciturnitatis indubie pe nes se habuisset. de q̄ z semper iudi cibus timendum est. eo q̄ in primo aggressu nō tam mulicbri sed virili aio se innoxiā affirmabat diuina tū fauēte clemētia ne tm facin⁹ ipune

trāsiret. subito libere z aviculis ab soluta lz i loco torture z cūcta flagi cia ab ea ꝑpetrata detexit. Hā a notario inq̄sitōis inrrogata sup articulos ex depositiōe testiū circa nocumēta hoīb⁹ z iumētis illata. ex q̄bus tāviolent reddebat tāq̄ maleficā suspecta. cū nemo testz ō fidei abnegatōe ac carnali spurcicia cū demone incubo aduersus eā deposuisset. eo q̄ illa secretissima sint illi⁹ secte ceremonialia. attamē vbi post nocumenta aialibus z hoibus illata vti rea respondisset. cetera oia de fide abnegatione et spurcitijs dyabolicis cum incubo demone peractis interrogata publice fatebarur asserēs se vltra decem z octo annos illi incubo cū oīmoda fidei abnegatione succubuisse. quibus expletis vbi super grādinē ꝑfatam. an ne aliquid de illis sciret inquireret. Respōdit q̄ sic. Et interrogata quō et qualiter respōdit. In domo eram z hora meridiei demon me accersiuit z vt super campū seu planiciē kup pel sic em̄ noiatur. paululū aq̄ mecū deferēdo me transferrē iniunxit. z dū interrogassem quid nā operis in aqua explere vellet pluuiā se vel le causare respōdit. portā ergo ciui tatis exiens ipm demonē sub arbo re stantē repperi. Interrogata aūt a iudice sub qua arbore. respondit. sub illa que ex opposito illius turris ipm denotando. et interrogata quid sub arbore egtisset. respōdit demon. vt foueā paruā foderē. et illi aquā infunderē iniunxit. Et interrogata an ne pariter consedissent. rñdit. me sedente ipe demō stabat. Interrogata demū q̄bus neverbis aut modis aquam mouisset. Rñdit digito quidē mouī sed in noie illi⁹ dyaboli z omnium alioꝝ demoniorum. Et rursum iudex. Quid actum fuit de aqua. Respondit. Disparuit z sursum in aerem dyabolus duxit. z demum an ne aliquam sociam habuisset interrogata rñdit. ex opposito sub tali arbore aliā captā maleficam Anna videlz Mindelheym nominādo ꝑsodalem habui. q̄d autem egerit ignoro. z finaliter interrogata balneatrix de interuallo temp̄is ab aque assumptōe vsq̄ ad grandinē. Rñdit. Tāta dilatio fuit quousq̄ ad domū pueniissent. Sed z hoc mirabile cū sequenti die altera questionibus etiā leuissimis exposita p̄mo fuisset vtpote digito vix a terra eleuata post libere soluta. ꝑfata omnia nō discrepādo in minimo. nec q̄ ad locū. put altera fassa fuerat. quia videlz sub tali arbore. z alteram sub alia. nec quo ad tempus. q̄ hora meridiei. nec quo ad modū. q̄ p motionem aque in foueā immisse in noie dyaboli z omniū demonioꝝ. nec q̄ ad interuallū tp̄is. q̄ dū eius dyabolus aquam accepisset in sublime eleuando. regressa ad domū supueniisse grandines affirmabat singula detexit. Sicq̄ tercia die incinerantur. z balneatrix contrita et cōfessa plurimū se deo cōmēdauit asserēs se libēti aīo mori vt demonis insturias posset euadere. crucē in manib⁹ tenendo z amplexando. quā tū altera spernebat. q̄ etiā vltra viginti annos incubū demonē cū oīmoda fidei abnegatione habuerat. primā in multis maleficijs hoīb⁹. iumētis z terre frugib⁹ illatis excedēs vti ꝑcessus ad ꝑsularū repositus demonstrat. Sufficiāt isti cū reuera quasi

innūera circa hmōi maleficia illata recitari possent. Sz ꝛ de ictu fulminis quod sepissime aut homies solum aut cum bestijs. aut cum domibus ꝛ horreis ꝯsumpserint. lz occultiorem ꝛ magis ambiguā videat habere causam. eo ꝙ al's diuina ꝑmissione sepe ꝯtingāt absqꝫ maleficaꝝ videlz coopatione. tñ vbi sponte ex eaꝝ fassionibus talia fecisse seu ꝓcurasse reptum est sup que etiam varia acta ꝛ gesta p̄ter ea q̄ supra tacta sunt deduci possent. Rō etiā suffragat cū ea facilitate q̄ grādines sic ꝛ fulmina ꝓcurare pñt in mari etiā tēpestates Jō oīs ābiguitas d̄ medio tollit.

Sup tres modos quo viri ꝛ non mulieres repiunt maleficijs infecti p tria capl'a. ꝛ p̄mo d̄ sagittarijs maleficis.

Capl'm. xvj.

Ltimum ad v pñs genus maleficij q̄ viri inficiunt in tribus spēbus. Notādū est ergo p̄mo de grauitate crimīs q̄ ad maleficos sagittarios in septem horrēdis flagitijs. Mā p̄mo sacratiori die dñice passionis sexta videlz feria Parasceuen. vt fert infra missarum solennia habent sacratissimam crucifixi imaginem. telo quasi ad metam sagittando. O q̄ta crudelitas ꝛ iniuria saluatoris. Scd̄o lz sub dubio vertitur an aliā apostasiam verbo vltra illaz apostasiam opis hñt cum demonibus inire. tñ quocūqꝫ mō fiat maior ꝯtumelia nō pōt a xp̄iano irrogari fidei. cū certū sit ꝙ si īfidelis ꝯsil'ia ꝑpetraret. nullius forēt efficacie in nullo etiā tāto cōplacere aduersario salut' ope pōt. Unde miseri talis fidei catholice veritatē ꝛ efficaciā potius ꝑpēdere deberēt. q̄ etiā de causa deus hmōi flagitia iuste ꝑmittit. Tercio ꝙ tres aut quatuor iactus ꝑ totidē tela hz infigere. ꝛ ex ꝯsequēti tot ſm eundem numerum homines qualibet die poterit interimere. Quarto ꝙ sic de premissis certificātur a demonibus. quod tamen corporali visu illum occidendum p̄us hñt ꝯspicere ꝛ cordis volūtatē. vbi ex integro illū ad interimendū flectūt talis q̄cūqꝫ loco inclusus se tueri nō poterit q̄n tela emissa ferat ꝛ ꝑ dyabolū ei infigat. Quinto ꝙ sub tali certitudie sagittā emittere valēt vt in casum q̄ denariū a capite ꝑ sagittā deponere absqꝫ capit' iesione voluerint hocip̄m efficere valeāt simili mō ꝛ ꝑ bōbardā q̄tūcūqꝫ magnā. Sexto ꝙ sup hec efficiēda homagiū tale cum corpis ꝛ aīe ꝑditōe dyabolo p̄stare hñt. sup q̄bus aliq̄ gesta in mediū ꝓducamus. Mā p̄nceps quidā rheni barbatus cognominatus. eo qꝛ barbā nutriebat. cuz ante annos sexaginta adiunctis sibi terris impalibus quoddā castruz Lendenbruneñ. ꝓpter rapinas q̄s castrenses inde faciebāt obsidendo circūuallasset. habuit in suo comitatu quendā hmōi maleficū Pūcher noīe. qui intm̄ castrēses molestabat ꝙ vno dempto oēs successiue sagittis interemit. Talemqꝫ modū ſuauit vt eū quem intuitus fuisset quocūqꝫ se diuertisset ꝑ emissam sagittam letaliter vulneraret ꝛ occideret. Talesqꝫ tractus q̄libet die tres dūtaxat in sua ptāte habebat. eo videlz ꝙ tres sagittas imagini saluatoris infixerat. Cur āt dyabolus ternariū

nūerꝫ ꝑ alijs eligit. estimari pōt ꝙ i abnegationē sctissime trinitatis ꝯ efficiat. illis autē tribus emissis tractibus nō nisi insortē vt ceteri sagittas emittebat. accidit demū vt duꝫ quidā ex castrensibus deridēdo ad ipm clamasset pūcker. nonne circulū in porta pendentē illesum ꝑmittes. ⁊ rñdente illo ab extra nocturno tpe nō sed ipm diē captionis castri auferā. hocidē qd ꝑdixit adimplcuit. nā oibus vt ꝑmissuꝫ est dempto vno interemptis: castrū capit ⁊ ipe circulū domui sue in rorbach bormacēsis dyocesis appēdit. et sic appensum in hodiernū diē cernit. qui etiā post a rusticis q̄bus plurimū molestus erat quodā sero cum fossorijs eorū instrumētis occidit: ⁊ in pctis suis morit. Fert deniq̄ de ipso ꝙ quidā de optimatib⁹ duꝫ artis sue exꝑientiā certā cape voluisset. eidē ꝓpriū filiū paruulū ad metā posuit ⁊ pro signo sup biretū pueri denariū. sibiq̄ mādauit vt denariū sine bireto ꝑ sagittā āmoueret. cū aūt maleficus id se facturū: ꝫ cū difficultate assereret libētius abstinē ne ꝑ dyabolū seduceret in sui interitū. vbis tñ principis inductus sagittam vnā colari suo circa collū immisit. et alterā baliste supponēs denarium a bireto pueri sine omni nocumento excussit. quo viso dum ille maleficum interrogasset cur sagittā colari imposuisset. rñdit. si deceptus ꝑ dyabolū puerū occidissez cū me mori necesse fuisset subito cū sagitta altera vos transfixissem: vt vel sic mortez meam vindicassem. Et quidē liez diuina permissio mala hmōi in probationē ⁊ castigationē fideliū fieri sinit. ex aduerso tñ in cōfortationē ⁊ gloriā fidei potiora miracula: clementia saluatoris operat. Nam in dyocesi cōstantiensi ꝓpe castrū hohenzorn. ac monasterium monialiū eccl'ia quedā iam de nouo cernit cōstructa. in qua huiusmodi imago saluatoris cuꝫ sagitta infixa ac cruore effuso cernitur. cuius miraculi veritas tali ordini patuit. Miser em̄ quidam dum iuxta ordinē prenotatum super tres aut quattuor tractus baliste ad interitum aliorū a dyabolo certificari cuperet in biuio quodam imaginem crucifixi sagitta petit ⁊ modo quousq̄ in ꝑsens cernit transfixit. ⁊ dū cruor miraculosus erūperet: miser immobiliter diuina virtute gressu ꝑcussus figitur. ⁊ vbi a pretereunte quodā cur ibi fixus maneret interrogaret. miser caput agitabat brachijsq̄ ac manibus quibus balistaꝫ tenebat ac toto corpore tremēs nil respondere poterat. ⁊ alter hincinde circumspiciens dum imaginem crucifixi intuetur. ⁊ sagittam infixā cruore effuso speculat. pessime inq̄t neq̄ imaginē domini nostri transfixisti: et alios conuocans. attendite inquit ne fugam capiat. dū tamen vt premissum est se de loco mouere non poterat. ad castrum cucurrit ⁊ rem gestam narrauit qui concite descendunt ⁊ miserū in eodem loco ꝑsistentē reperiunt. ⁊ inquirentibus de casu. dum crimen fassus fuisset ex tontactu publice iusticie de loco mouetur ⁊ dignā pro cōmissis vltionem per miserabilē mortē recepit Sed heu ꝙ cogitatu horribile existit. nec his hūana peruersitas terretur vt a similibus flagitijs se contineat. Nam in curijs optimatum

vndiq; vt fertur tales sustentant de suis flagitijs publice in cõtemptũ fidei ⁊ grauem offensionem diuine maiestatis. et contumeliã nostri redẽptoris gloriari ⁊ se iactari de talib⁹ pmittunt. Vnde ⁊ tales vtiq; ⁊ receptatores defensores ⁊ fautores nedum hereticorũ sed ⁊ apostatarũ a fide iudicandi sunt ⁊ penis plectẽdi subscriptis. ⁊ hoc est septimũ. Illã primo ipo iure excõmunicati sunt. et fauentes clerici ab omni officio ⁊ beneficio deponunt ⁊ puantur. nec ad illa restituunt absq; spẽali apostolice sedis indulto. Itẽ prefati receptatores postq; fuerint publicati si in excõmunicatione steterint per annũ animo pertinaci velut heretici sunt cõdemnandi. que singula sic probant. Nam in ca. vt inquisitõnis. §. prohibemus. li. vj. tangit de non impediendo directe vel indirecte processus iudiciũ dyocesanorũ ⁊ inquisitorũ in causis fidei vbi tangit pdicta pena infligenda post annũ. nã dicit primo. Prohibemus districtius. potestatibus dominis tẽporalibus ⁊ rectoribus eorundẽ officialibus ⁊c. si cui placz capitulũ perlegat. Denicz q ⁊ ipsi malefici cum eorũ rectoribus sint ipo iure excõmunicati. patz de ipis hereticis maleficis. in ca. ad abolendam. in princi. ⁊ in ca. excõmunicamus. primo ⁊ presertim ⁊ breuius in ca. excõmunicamus. secundo. de here. vbi sic dicit. Excõmunicamus et anathematizamus vniuersos hereticos catharos paterinos. et infra. ⁊ alios quibuscũq; nominibus censeant ⁊c. Et nota super quibuscunq; nomibus. de credentibus autẽ ⁊ receptatoribus ⁊ ceteris supradictis habet in ca. excõmunicamus. j. §. credentes. vbi sic dicitur. Credẽtes preterea receptatores defensores ⁊ fautores taliũ excõmunicationi decernim⁹ subiacere ⁊c. ⁊ in ca. excõmunicam⁹. ij. tanguntur plures pene ẽs incurrunt infra annũ cũ ipis clericis vbi sic dicit. Receptatores fautores et defensores excõicationi decernimus subiacere. vt postq; quilibet taliũ fuerit excõicatione notatus si satisfacere cõtempserit infra annũ. extunc ipo iure sit infamis. nec ad publica officia seu consilia. nec ad eligẽdos aliquos ad huiusmodi nec ad testimoniũ admittant. sint etiam intestabiles. vt nec testandi liberam habeãt facultatẽ. nec ad hereditatis successionẽ accedat. nullus preterea ipsi super quocunq; negocio respondere cogat. q si forte iudex extiterit eius sententia nullã obtineat firmitatẽ. nec cause alique ad eius audientiam proferant. si fuerit aduocatus nullatenus eius patrocinio admittatur. Si tabellio instrumenta confecta nullius sint momenti: sed cum auctore damnato damnent et in similibus idẽ precipimus obseruari. Si vo clericus fuerit ab omni officio ⁊ beneficio deponat. vt in quo grauior est culpa maior exerce atur vindicta. Si qui tales autem postq; ab ecclesia fuerint denotati euitare cõtempserint excõmunicationis sententia vsq; ad satisfactiõez idoneã percellant. Sane clerici nõ exhibeant huiusmodi pestilẽtibus eccl'iastica sacramẽta. nec eos xpiane psumant tradere sepulture. nec elemosynas aut oblatiões eorũ recipiant. alioqn suo puent officio. ad

qd̄ nequaq̄ restituant absq; indulto sedis apl̄ice spēali. Sūt deniq; ⁊ alie pene q̄plures sup p̄dictos etiā si nō ꝑsistāt ꝑ annū aīo ꝑtinaci sup eorū vicz filios ⁊ nepotes q̄ ab ep̄o ⁊ inq̄sitori p̄nt p̄uari seu p̄uatos denūciari. dignitatibus ꝑsonatib⁹ et oībus honorib⁹ ac bn̄ficijs ecclesiasticis ⁊ officijs publicis q̄buscunq; Iuxta ca. vt cōmissi. §. p̄uandi. de here. li. vj. Intelligit̄ tn̄ si impenitētes extiterint. vt in ca. statutū felicis. e. li. ⁊ ti. Itē q̄ etiam ipsoꝝ filij vsq; ad secūdā generationē sunt p̄uati oī beneficicio eccl̄iastico ⁊ officijs publicis. vt in. c. quecunq;. §. heretici. eo. li. Intelligendū tn̄ qui ꝑ paternā ⁊ nō ꝑ maternā lineā descenderūt. ⁊ etiā de impenitētibus vt in alle. c. statutū. Itē q̄ illis supple credētibus. receptatoribus. defensoribus ⁊ fautoribus eoꝝ sit appellatiōis ⁊ ꝓclamatiōis bn̄ficiuz interdictū. ptz. in. c. vt inq̄sitiōis. e. li. vbi tn̄ archidiacon⁹ sup. c. e. intelligit vt postq̄ ꝑ sniam eē tales sunt declarati tūc nō p̄nt. an̄ aūt sniam si in aliq̄bus aggrauant seu indebite fatigāt appellare p̄nt. plura alia possent deduci ꝫ ista sufficiāt. Pro ampliori tn̄ p̄missoꝝ intelligētia aliqua sunt discutiēda. Prīo q̄d si p̄nceps vel secularis ptās iuxta p̄notata gesta ad deuastationē alicuius castri iusto bello aliquē hmōi maleficū secū recipiat. ⁊ ei⁹ assistētia tyrānidē maloꝝ cōpescat. nūq̄d totus exercit⁹ vt fautores ⁊ receptatores taliū sunt iudicādi. ⁊ p̄dictis penis mulctādi. Rn̄dendū videt̄ q̄ qꝛ ꝓpter mlt̄itudinē rigor iusticie est tēperandus. di. xl. cōstitueret. Iō licz p̄ncipalis ⁊ eius assessores ⁊ cōsiliarij. talia fouētes oīno sint ip̄o iure penis p̄fatis iuodati. vbi moniti ab eoꝝ ordinarijs nō destiterint cū iā vti receptatores fautores iudicant̄ Vn̄ ⁊ ip̄is penis sb̄ijciunt̄. reliquus tn̄ exercitus cū absq; eorū cōsilio ⁊ cōsilio ⁊ fauore talia fiant. imo pro defensione reipublice sua corpa exponere sunt pati. lz fortassis ī facti maleficis cōplacētiā habeāt tn̄ censurā illā excōicatiōis euadūt. lz reatū illū ī eoꝝ cōfessiōe agnoscere habeant̄ debita cautione accepta sup oīmoda hmōi detestatiōe imꝑpetuum a ꝯfessore absolui. ⁊ q̄tuz ī ip̄is est ab eoꝝ finib⁹ hmōi maleficos expellere. Si v̄o querit̄ a q̄b⁹ possint p̄sidentes vbi resipiscāt absolui. an ab eoꝝ ordinarijs aut inq̄sitoribus Rn̄det̄ vtiq; absolui p̄nt ⁊ ab ordinarijs ac alijs inq̄sitorib⁹ si resipiscāt. hr̄ in. c. vt officiū. in p̄n. de here. li. vj. vbi sic dr̄. vt officiū. ⁊ infra cōtra hereticos credētes receptatores fautores ⁊ defensores eorū. nec nō contra infamatos de heresi. vel suspectos s̄m sanctōnes canonicas hoīm metu diuino tīore postposito ꝓcedatis. si v̄o aliquis ex p̄dictis heretica labe primitus abiurata redire voluerit ad ecclesie vnitatē iuxta formaz ecclesie absolutionis beneficium impendatis. Si deniq; instat̄ quādo dicetur princeps vel alius resipiscere. Rn̄detur qn̄ maleficū ꝓpter iniuriā creatori illatā p̄ueniendū tradit. Vn̄ ⁊ vt ip̄m a dn̄io tm̄mō expellat non est malefici seu heretici manifeste dep̄hensi ī heretica prauitate. vt infra patebit pena debita. ⁊ vt de p̄teritis doleat. ⁊ tales nunq̄ decetero fouere vti catholicū decet p̄ncipē firmiter ī ani

mo suo statuat q si queritur cui tra
dendus est ⁊ quo ordine puniend⁹
⁊ an vt manifeste deꝑhensus in he
resi sit iudicandus. Ad primū spiri
talis tangetur difficultas in princi
pio tercie partis. an viez eorū puni
tio tantūmodo ad iudicē secularē ⁊
nō ecclesiasticū ꝑtineat. manifestū
est.n.ꝑ ca.vt inquisitiōis.§.ꝓhibe
mus.li.vj.q potestatib⁹ ⁊ dñis tem
poralibus interdicitur ne de crimi
ne heresis quoquo mō iudicēt abs
q eꝑorum seu inquisitoruz aut sal
tim alterius eorundē lnia sed quia
ratio que ibi assignatur circa male
ficos nō videtur habere locū. quia
dicit ibi q ideo nō debent iudicare
eo q crimen heresis est mere eccle
siasticū.maleficoꝝ aūt crimen non
videtur mere ecclesiasticū sed etiaz
ciuile ꝓpter damna tꝑalia. quicq̄d
tñ sit vt infra patebit. licet iudicis
ecclesiastice sit cognoscere ⁊ iudica
re.tñ iudicis secularis est exequi et
punire.vt patet extra de heresi.ca.
ad abolendā.⁊ ca.vergētis.⁊ ca.ex
cōicamus.vtriq. Vñ ⁊ iudex secla
rꝭ si tradet talem ordinario ad iudi
candū habet tñ ꝑ se euudez punire
postq̄ ab eꝑo sibi tradit aut relinq̄
tur.vel etiā ex ꝯsensu eꝑi secularis
iudex vtrūq facere pōt. scz iudica
re ⁊ punire. Nec valet si dicat q ta
les malefici nō sunt heretici ꝫ poti
us apostate. qꝛ cū vtrūq cōtingat
circa fidē.tñ sic heretic⁹ circa illam
tantūmō dubitat. ⁊ hoc in toto vel
in ꝑte.ita ⁊ apostate malefici ratio
etiā ꝑ se dictat.cū em̄ graui⁹ est cor
rūpere fidē ꝑ quā est anime vita q̄
falsare pecuniā ꝑ quā vite tꝑalis sub
uenit. Vnde si falsarij pecunie vel
alij malefactores statim ꝑ secula-
res potestates iuste morti tradunt
mltomagis tales heretici ⁊ aposta
te statim q cōuincūtur pñt iuste oc
cidi. vnde ⁊ ꝑ hec est respōsio ad se
cundū quo scz ordine ⁊ a quo iudi
ce sit puniendus.sed clarius de illo
tractabit in tercia parte opis circa
modos sentētiādi qualiter deꝑhen
sus manifeste in heresi sit sententiā
dus circa octauū ⁊ duodecimū mo
dū.⁊ super dubiū quid si peniteret
an adhuc eēt occidēd⁹. Reuera em̄
si hereticus simplex relapsus quan
tūcunq peniteat est occidēdus. in
ca.ad abolendā allegato ⁊ hoc rati
ouabiliter ꝑm Thomā cū ꝑ hoc ꝓ
uidetur bono cōmuni.quia si here-
tici reuersi sepe reciperētur vt in vi
ta cōseruarentur. ⁊ alijs temporali
bus bonis posset hoc esse in ꝑiudi
ciū salutꝭ alioꝝ. tum quia si relabe
rentur alios inficerent. tum etiā qꝛ
si sine pena euaderēt. alij securius
in heresim relaberentur. ex relapsu
etiā iꝑorū ꝑsumitur de incōstantia
eoꝝ circa fidem.⁊ ideo iuste occidē
dus quare ⁊ hic dicere oportet qd̄ si
ꝓpter suspitionē solam incōstantie
ecclesiasticus iudex relapsuz habet
tradere curie seculari ad occidēduz
a fortiori si nō velit tradere aposta
tam aut maleficam quācunq curie
seculari propter penitentiā et eius
ꝯuersionē tamen relinquere habet
talem ⁊ non impedire cum iudex se
cularis propter damna temporalia
iꝑorū maleficū vult occidere ꝑm le
ges.licet ecclesiasticus iudex prius
habeat penitentem maleficū absol
uere ab excōmunicatiōe quā ꝓpter
heresim maleficarū incurrit cū ⁊ he
reticus sit excōmunicat⁹.iuxta ca.
excōmunicam⁹.j.q.ij. ⁊ ad gremiū

ecclesie recipere vt spūs saluus fiat vt dicit. xj. q. iij. audi. Alie rationes assignant inferius circa questiones primā tercie partis. sufficiāt ista ad pūs. tantūmodo aduertant animarū rectores q̄ dura et districta exiget ab eis ratio a tremendo iudice. cuius reuera iudiciū durissimū his q̄ prefunt. vbi tales in iniurias creatoris viuere permittunt. Sequit de duobus aliis maleficorum generibus. Nam ad idē genus maleficij reducunt et illi qui per incantationes et carmina sacrilega arma quecunq̄ incantare sciunt. vt eis nullo modo nocere valeant. vnde nec etiā vulnerari possunt hi em̄ diuersificantur. Nam aliqui sunt q̄ cum p̄dictis sagittarijs maleficis cōcordant in eo q̄ etiā circa imaginem crucifixi et cōtumelia ei illata talia addiscunt. gratia exempli: q̄ vult vt nō valeat ledi in capite aliq̄ ferro aut ictu: hz caput imaginis auferre q̄ circa collū auferat collū. q̄ circa brachiū auferat seu cōminat brachiū. et sic cōsequēter. Interdū supra cingulum aut infra. interdū ex toto cōminunt. et in huius signū vix inter decē imagines in ſbiuio aut i campis repositas vna integra reperit. Aliq̄ vo sunt qui certa breuia secū deferunt. aliqui verbis interdum sacris aut etiā ignotis talia procurāt. Inter que hec estimat diuersitas. Nā p̄mi licz in cōtumelia fidei circa deboneſtationez imaginis saluatoris cū prefatis maleficis sagittarijs cōcordāt. vñ et veri apostate reputādi et iudicandi vbi fuerint deprehensi alio tū respectu sagittariorū. nec etiam i malū p̄rimi manifestū prout intuitiōez p̄rij corpis supra cingulū vel infra. aut etiaz totius corpis seruire videt. ſō tanq̄ heretici penitētes et nō relapsi vbi sunt maleficī cōuicti et peniteāt sunt iudicandi et iuxta octauū modū penitētiādi. cū abiuratiōe et inclusione. vt in tercia pte opis tanget. Dico secūdis vo q̄ p carmina arma incantare nituntr. et sup illa nudis plantis incedere et similia exercere. Incātatores em̄ dicunt iuxt Ysō. viij. etbimol. q̄ artez aliquā vbis pagunt distinguendū. q̄ interdū incātationes fiūt p vba sacra aut p carmina scpta sup infirmos: et he q̄dē incātatiōes licite fieri p̄nt septē cōditiōib⁹ seruatz vt inferi⁹ patebit circa modos curandi maleficiatos infirmos. Incātationes aūt q̄ fiūt sup arma p aliq̄ vba aut vbi talia carmia scripta deferūtur p̄ iudicib⁹ attendendū q̄ si ibi sunt noīa incognita ītē caracteres et signature alie p̄ter signaculū crucis: tūc talia sunt oīno refutanda et auertēdi sunt boies pie a taliū credulitate. qō si desistere nollēt: tunc tanq̄ leuit suspecti sunt iudicandi. de qbus i secūdo mō sententiādi inferius patebit. nō em̄ caret tūc scrupulo hētice prauitatis imo q̄ talia oīno ope et auxilio demonū būt fieri: cui⁹ vt supra patuit q̄ auxilio vtitur apostata a fide iudicat. Iz etiam p̄pt ignorātiā et emēdatiōis grām miti⁹ q̄ cū sagittarijs maleficis sit agendū. Et q̄ plurimum cōe cernit apud clietes et mercatores secū deferre. hmōi carmina et bñdictiōes q̄ incantationis speciē hīe vident. expedit oīno siue in foro penitētie p cōfessorē siue i foro cōtentioso per ecclīasticū iudicē hmōi eliminare. cum tacitū pactū p̄ter verba ignoto

ta ⁊ caracteres signati cuꝫ demone initur. ⁊ demon occulte se ingerit ⁊ optata ꝓcurat. vt tandē ad peiora alliciat. vñ vbi in foro contentioso talis debet adiurare iuxta secundū modū sententiandi. vbi in foro conscientie cōfessor debet carmia inspicere. ⁊ si nolit oīno proijcere dꝫ tamē noīa ignota ⁊ caracteres delere reliqua v̄o vt euāgelica verba et signcula crucꝫ ꝑmittere. Sup q̄bus oībus ⁊ p̄cipue sup maleficos sagittarios notādū qꝛ supra tactū est an vt manifeste deprehensi i heretica prauitate iudicandi sint. de q̄ materia etiā p̄us tactū est in p̄ma questione p̄me ptis. Et quidē ꝙ sic patet ibidē. Nā vt dicit Bern̄. in glo. ordinaria in. c. abolēdā. §. p̄nti. ⁊ ver. dep̄hensi. tribus modis de iure. q̄s ꝓ manifeste dep̄henso i hētica prauitate hr̄. puta facti euidētia. vt in simplici hēsi qñ publice p̄dicāt hēsim. ff. de ritu nup. palā. §. vl. vl̄ legitima ꝓbatiōe ꝑ testes vel ex sua cōfessione. Et eiusdē Bern̄. glo. in. ca. excōicamus. ij. sup ver. deprehensi publice. ita ꝙ notoriū sit illis etiaꝫ qꝛ cōdemnati sunt. Ad idē videt facere sup. ca. sup q̄busdā. ex̄ de v̄. sig. ꝓut patuit in p̄ma qōne p̄me ptis huius opis. Ex q̄bus ptꝫ ꝙ malefici sagittarij: sil̄iter ⁊ alij arma incātantes ꝓ manifeste dep̄hensis i heretica prauitate ꝑ aliqd̄ pactū exp̄ssum cū demone initū ꝓpter manifesta ipsoꝝ opa q̄ nō nisi dyabolica v̄tute fieri possunt habēdi sunt. Patet ⁊ secūdo ꝙ eorū fautores receptatores defensores vt manifeste tales pro talibus habēdi sunt ⁊ penis p̄scriptis manifeste subiacere ita ꝙ nō iā sub dubio aut tanq̄ suspecti receptatores leui aut graui. vel violenta suspitiōe iudicādi. prout plures alij existere possunt. vñ ⁊ semꝑ grauissime contra fidem delinquūt et semꝑ mala morte a deo ꝑcutiunt. Nā vt fertur quidā princeps cū cōsimiles foueret maleficos. ⁊ cū hoc quandā ciuitatē in certis negocijs indebite aggrauaret dum hoc sibi a quodaꝫ familiari obijceretur. ille omni timore dei postposito respondit. Det deus ꝙ in hoc loco moriar si iniuste a me illi aggrauētur. ad q̄ verba subito diuina vltio subsecuta subitanea morte expirauit. reuera in vindictā non tā iniuste aggrauationis q̄tuꝫ ⁊ fautorie heresis. Patet ⁊ tercio ꝙ p̄lati q̄cunq̄ ⁊ rectores vbi hmōi flagitijs ⁊ eoꝝ auctoribus ⁊ fautoribus iuxta omnē possibilitatē nō resistūt. etiā tanq̄ manifesti fautores. ⁊ ꝙ prescriptis penis manifeste subiacere debeant iudicantur.

Sequitur secundū principale huius secūde partis super modos tollendi ⁊ curandi maleficia premittēdo difficultatem.

Questio secunda.

Trum licitum

sit maleficia ꝑ alia maleficia vel ꝑ aliqua illicita tollere. ⁊ arguit ꝙ nō. qꝛ vti auxilio demonū nō est licitū vt supra patuit. ⁊ in scd̄o sententiarū dist. vij. a doctorib⁹ cōmuniter determinat. qꝛ vicꝫ est apostasia a fide. ⁊ quidē ꝙ sine auxilio demonū nō possit dissolui. ꝓbatur. qꝛ aut dissoluit humano artificio aut dyabolico aut diuīa potētia. Nō p̄mū: qꝛ inferior potestas non pōt infringere superiorē, cū nihil agat vl-

ra suā virtutē nō etiā diuina. quia hoc esset opus miraculosum. z cū illa deus ad suū nutū operatur. z nō ad instantiā hominū. sicut et xp̄us matri petenti miraculū de subuentione necessitatis vini. vt doctores exponūt q̄ hoc miraculū conuersionis desiderabat xp̄us. respondit. Quid mihi z tibi mulier. sez cōmune in opere miraculose. apparet etiam q̄ rarissime liberant quātumcū q̄z diuinū auxiliū z suffragia sanctorū implorant. ergo non nisi auxilio demonū liberari possunt. quod tamen nō est licitum querere. Preterea hoc quod cōmuniter tolerat in vsu practicat licet sit illicitum. sed hoc cōmuniter practicatur q̄ tales maleficiati currunt ad mulierculas supsticiosas a q̄bus sepissime liberant z nō per sacerdotes aut exorcistas. ergo practica oñdit q̄ auxilio demonū maleficia tollunt. cuius tamē auxiliū querere cū sit illicitum. etiam nō est licitū maleficia tollere sed patienter sufferre. Preterea fm Tho. z bonauē. in. iiij. di. xxxiij. de impedimēto maleficiali. maleficiuz est ita ꝓpetuū q̄ nō pōt hīe hūanū remediū. qa si haberet remediū nō est homini notū vel licitū. in q̄bus verbis dant intellīgere q̄ sit quasi infirmitas incurabilis z ꝓperue inherens. Oñ subdunt. Iz deus p̄stare possit remediū demonē cogēdo z demon desistendo ille curaret. tū curatio non erit humana. ergo nisi deus dissoluerit p se nō est licitum eius dissolutionē quocūq̄z modo q̄rere. Preterea in eadē dist. z. q. dicūt q̄ etiā per aliud maleficiū adhibere remediū est illicitū. Vnde dicūt z si posset p aliud maleficiū adhiberi remediū nihilominꝰ reputaret perpetuū. licz ammouerēt maleficiū. quia nullo modo est licitū per maleficiū inuocare demonis auxilium. Preterea exorcismi eccl'ie non valent ad reprimendū demones ꝑ quo ad omnes molestias corpales. hoc dei iudicio exigente. semper tamen valent contra illas demonū infestationes contra quas sunt p̄incipaliter institute sicut cōtra obsessos vel circa pueros exorcisandos. Preterea non oportet si ꝓpter peccatū dyabolo sit potestas in aliquē data: cessante peccato cessat ptās. quia interdū cessante culpa remanet pena. ex q̄bus verbis videntur p̄fati duo doctores sentire q̄ nō sit licitū maleficia tollere: sed p̄mittere illa sicut p̄mittunt alie infirmitates incurabiles z cōmittere illa tantummodo dño deo qui illa tollere potest ad suū placitum. Jn contrariuz est q̄ sicut deus z natura non abundāt in supfluis. ita nō deficiūt in necessarijs. quare z necessario fidelibus cōtra huiusmodi insultus demonū sunt data nō solū remedia preseruatiua. de q̄bus in p̄incipio huius secūde partis tactū est. verū etiā remedia curatiua cum al's non sufficienter fidelibus a deo ꝓuisum esset. z opera dyaboli viderent fortiora opibus dei. Preterea glo. super illud Job. xli. Nō est ꝓtestas sup terrā ꝛc. dicit oia hūana supat. z si meritis sanctorū virorū in hac vita subiacent. Oñ z meritis sanctorū virorū in hac vita subiacent. Preterea Augustinꝰ de moribus eccl'ie. non est angelus cum inheremus deo mente nostra potentior. nam si potestas virtus est in hoc mundo: toto mundo

sublimior est. mens deo inherēs vnde ⁊ talibus disolui possunt opera diaboli. Responsio. hic sunt due solennes opiniones sibi inuicē. vt videtur. cōtrariantes. Sunt em̄ quidā theologi ⁊ canoniste inuicē concordantes ꝙ licitū est maleficia tollere. etiā per opera supsticiosa ⁊ vana. ⁊ huius opinionis sunt Scotꝰ Hostieñ. ⁊ Goffre. ⁊ cōmuiter omnes canoniste. Aliorū theologorū opinio ⁊ p̄cipue antiquoꝝ ⁊ quorūdam modernoꝝ vt Thome. Bonauenture. Alberti. Petri de palude ⁊ alioꝝ multoꝝ ꝙ nullo modo sint facienda mala vt eueniant bona. ⁊ ꝙ potius homo mori debꝫ q̄ꝫ in talia consentire. vt scꝫ per opera supsticiosa ⁊ vana liberaretur. sed quia vnica distinctione poterunt eoꝝ dicta ꝯcordari videnda sunt prius eorū sententie Nā scotus in suo q̄rto distinctōe. xxxiiij. de impedimento maleficiali. siue de frigidis ⁊ maleficiatꝫ. reputat fatuitatē asserere ꝙ etiā per vana ⁊ superstitiosa non debeāt maleficia tolli. Dicit em̄. Nec in hoc est infidelitas aliqua. q̄a destruens uon assentit operibus dyaboli. sed credit eū posse ⁊ velle fatigare. dum durat tale signū. quia ex pacto non assistat ad hoc nisi dum illud durat. Et sic distructio illiꝰ signi non ponet finem tali vexatiōi. vnde ⁊ dicit ꝙ est meritoriū opera dyaboli delere. ⁊ quia loquit̄ de signis ponemus exemplū. Sūt quedam mulieres que tali signo notāt maleficas. vt si vacca vbertate lactꝫ ex malefico priuatur. runc vrceū lactis super ignem appendunt. ⁊ certis verbis superstitiosis insistendo vrceum cū baculo percuciūt. ⁊ licꝫ fasculū mulier percutiat. tamē omnia verbera dyabolꝰ ad dorsum malefice defert. ꝑ que sic dyabolus cuꝫ malefica fatigatur. licet dyabolꝰ nō cogatur nec fatigatur. facit tamen illa dyabolus vt percutientē catholicā ad priora alliciat vnde periculosum existit. alias non videretur opinio tanti doctoris habere difficultatē. posset et alia exempla adduci. Hostiensis ad idem in summa copiosa de frigidis ⁊ malefi. ⁊ ti. de impotentia coe. in glo. sup ca. litere. §. mulierē aūt. dicit ꝙ in hoc defectu recurrendū est ad remedia medicorū. Et licet quedam remedia ꝯ hec scripta vana seu supsticosa videant̄ tamē cuilibꝫ auctori in sua arte credendū ē. Sed ⁊ satꝫ tolerare potest ecclesia retundere vana vanis. Hūbertinus deniq̄ꝫ in suo quarto p̄fata di. his vtitur v̄bis. Possunt maleficia aut ꝑ orationes aut per artē per quā facta sunt destrui Ad idem Goffred. in summa sua eo. tit. Maleficiū nō potest solui semꝑ per illū qui fecit. vel quia est mortuus. vel quia nescit delere ip̄m vel quia maleficiū est perditū. si autē sciretur licite posset soluere. ⁊ loquitur cōtra illos qui dicebant ꝙ ꝑ maleficia nō posset copule carnali prestari impedimentū eo ꝙ nullū tale esset ꝑpetuū. vnde non dirimeret matrimoniū iam cōtractū Preterea illi qui fuerūt moti asserere ꝙ nullū maleficiū sit perpetuū mouebātur his ratiōibus. qꝛ putabāt om̄e maleficiū posse remoueri vel ꝑ aliđ maleficiū vel ꝑ exorcismos ecclesie qui sunt ordinati ad reprimendū vim demonū. vel ꝑ verā penitentiā cū dyabolus ñ habeat potestatē nisi sup pec

catores. Vnde quo ad primū concordabant cū opinione aliox q ad minus p superstitiosa possint tolli. Cōtrarie aut opinionis est sanctus Thomas in suo. iiij. prefata distin. sic inquientis q si maleficiū nō potest reuocari nisi per aliquod illicitū vt per demonis auxiliū vel huiusmodi etiā si sciretur posse sic reuocari. nihilominus perpetuū iudicatur. quia remediū non est licituz. Ad idem bonaueñ. Pe. Albertus. z cōmuniter omes theologi vbi cū breuiter tangunt demonis auxiliū tacite vel expresse inuocandū videtur sentire q per nil aliud nisi per licitos exorcismos vel p verā penitētiā vt in ca. si p sortiarias. alle. tāgitur remoueri debeāt. moti vt apparet rationibus in principio questionis annotatis. Et quia tantos doctores in eorū dictis quantū possibile ē expedit cōcordare. z hoc vnica distinctiōe fieri potest. Ideo non tandū q maleficiū aut tollitur per aliū maleficū simul z p aliud maleficiū aut tollitur. nō quidē p maleficū sed per maleficiales ritus z illicitos. z hoc iterū dupliciter. quia vel per illicitos z vanos ritus in simul vel p vanos z nō illicitos. Primū remediū est oīno illicitū tam ex parte auctoris q̄ et ipius remedij. Sed tamē quia fit dupliciter. quia aut cū nocumento illius qui maleficiū intulit. aut sine nocumento. fit tamē remediū illud p maleficiales ritus z illicitos. tūc cōprehenditur sub secūdo modo. vicz vbi maleficium tollitur non per maleficū altū q̄ p maleficiales ritus z illicitos. tunc iterū illicitū iudicatur. licet nō tantū sicut primū. Vnde summarie dicere possumus q̄ per tria z tripliciter modis remediū redditur illicitum quādo vicz tollitur p maleficū aliū z p maleficia alia vicz virtute demonis alicuius Scēo quādo nō p maleficū sed p honestā personā tollit. sic tamen q superstitiosis remedijs maleficiū quod vni persone aufert alteri infertur. z hoc iterū illicitū. Tercio quādo aufertur sine eo q̄ alteri infertur. vtitur tñ demonū inuocatiōe expssa vel tacita tunc iterū illicita. z sm hos modos dicit a theologis q potius mozis sit peligēda q̄ in talia consentire. Alijs vo duobus modis vltimis tollere maleficium potest esse vel licitū vl nōvanū sm canonistas. z q tolerari pñt vbi remedia ecclesie pus attemptata. vt sint exorcismi ecclesie. suffragia sanctoz implorata. ac vera penitentia nihil effecissent. Et vt clarioz habeatur intellectus de singulis sint aliqua gesta et acta p nos reperta recitanda. Roma tpe Nicolai pape eps quidā ex almanie partibus certa expediturus negocia aduenerat cuius nomen occultare ordo chartaris postulat licz iam vniuerse carnis debitū psoluerit. Hic quandaz iuuenculā adamādo. z ipam ad suā dyocesim destinare cū duob⁹ famulis ac rebus alijs et clenodijs dispositisset iuuencula auiditate femínea sup clenodia que preciosa erāt decepta modū excogitare cepit. vt ea in itinere existēte eps maleficijs interiret. tamq̄ in sua habebat clenodia cōmissiōe. Et ecce sequēti nocte eps subito infirmat z ne forte assis veneno intoxicatus esset a medicis pcunctat. z a famulis doleter dubitat tamingēs. n. calor inerat pecto

ri. vt non nisi gargarismis ꝑ aquaꝫ frigidā cōtinue haberet refocillari. Tercia igitur die cū iam nulla spes vite haberet. Vetula quedā ingressum ad eꝑm instanter petijt. ⁊ ꝙ cā sue sanitatis aduenisset apperuit. Ingressa igit eꝑm alloquit ⁊ sanitatē ꝓmittit. dūmodo suis acquiescere suasiōibus velit. Eꝑs vo q̄d nā foret cui acquiescere ꝓ recupanda sanitate quā summe affectabat vbi inqnirit. vetula rñdit. Ecce hec infirmitas maleficio vobis accidit. et nō nisi ꝑ aliō maleficiū liberari poteritis. vt vicꝫ ipa malefica q̄ vobis intulit moriat et eadē vr̄a infirmitate inficiat. Stupefactus eꝑs ⁊ ꝙ alio modo liberari nō posset vbi ꝑsensit. nil tñ temere volēs agere papā consulere ꝑ supplicationē decreuit. At pōtifex cū eū tenerrime diligebat ⁊ ꝙ nō nisi ꝑ mortē malefice liberari posset cū didicisset. annuit vt inter duo mala minus ꝑmittere tur. ⁊ sup hoc supplicationē signauit. Vñ denuo vetula accersita. et tā ipe q̄ꝫ summus pōtifex in mortē malefice cōsentirēt dūmodo pristine sanitati restituerēt disseruit sicqꝫ ꝙ vetula abscessit. ⁊ ꝙ sequenti nocte liberaret ꝓmisit. Et ecce circa mediū noctis vbi se sanū. ⁊ ab omī infirmitate liberatū ꝑsensisset nuncio misso quid nā de iuuēcula foret ꝑscrutat ⁊ ecce aderat que ipam circa mediū noctis in latere matr̄ dormientē infirmatā fuisse subito affirmabat. q̄ in re dabat intelligi ꝙ eadē hora ⁊ momento infirmitas episcopū relinquendo maleficā iuuenculā per aliam maleficam vetulā inuasit. ⁊ sic spiritus malignus a lesione epi cessando ipm sanitati ꝑ accidēs restituere videbat cū tñ ꝓprie sanitatē nō imittebat. quā tamē occupare deo ꝑmittente poterat ⁊ ꝓpter pactū cū malefica altera inituꝫ que fortune alterius inuidebat. ipe demon magistrā iuuenculā inficere habebat. ⁊ bene estimari potest illa duo maleficia nō ꝑ vnum demonē duobus personis sed a duob⁹ demonibus duabus maleficis seruientibus fuisse inflicta. nec in isto demones sibiinuicē cōtrariātur. cū semꝑ in ꝑditionē animarū quā summe et ꝯcorditer affectāt singula operant Eꝑs deniqꝫ cū pietaris causam ipsam visitare ꝓponeret. cameram ingrediēs horribilibus maledictiōb⁹ susceptus fuit exclamādo. Tu cum tua q̄ te talia docuit ⁊ te liberauit maledicamini ineternū. ⁊ eꝑs emolire eius animū ad penitentiā. et ꝙ omnē offensam ei remisisset vbi tentabat. illa vultū auertēdo clamabat ex eas maledicte. Hic nulla spes venie sed animā meā omnibus demonibus cōmendo et miserabiliter interijt. ⁊ eꝑs cū gaudio ad ꝓpria remeauit. Vbi etiā notandū ꝙ quia priuilegiū vni⁹ nō facit legē cōem. ideo dispensatio pape in hoc casu ñ arguit oibus sic licere. Ad idem refert nider in suo fornicario dicit eñ Modus tollendi maleficiū. aut se vindicandi in malefico talis practicat interduꝫ modus. Venit eñ aliquis lesus in se vel in suis ad maleficā sciscitās scire malefactorē. tunc malefica plumbū liquefactū aliq̄tiens fundebat in aquā quousqꝫ ope demonis in plumbo imago aliqua videret. Quavisa malefica quesiuit ab explorāte. in q̄ parte vis ledi maleficū tuū ⁊ in eodē vulnere eū ag̃-

scere. cūq; explorator locū eligeret statim malefica in eadē parte imaginis que ī plumbo relucebat fixurā vl' vulnus ꝑ cultrū posuit ⁊ locū vbi reū inueniret indicauit. nomen tñ nullatenus manifestauit. sed experientia teste maleficus ꝑ om̄ia ledi reperiebat̄ sicut sua imago plumbea demonstrabat. Hec inq̄ remedia ⁊ similia vtiq; iudicātur illicita q̄uis humana fragilitas sub spe venie cōsequēde a deo. sepius is inuoluit̄ plus estuās ꝓ sanitate corpis q̄ aīe. Scdm̄ v̄o remediū. De ip̄is maleficis maleficia dissoluētes sub expresso pacto cū demōe inito absq; nocumēto ꝑsone. ⁊ quidē de eis quid agendū sit et qualiter cognoscūtur infra in sedecimo modo sententiādi patebit. Hij em̄ q̄plures existunt ⁊ semꝑ infra vnū aut duo miliaria teuthunicalia repiūtur in quo spacio quicq̄d alie malefice ledūt hoc illi curare vident̄ quas etiā curationes alique simpliciter q̄ ad om̄e tp̄s. alique v̄o tm̄ a ꝓxima angaria lesos maleficijs curare se iactitāt. Alique v̄o nō nisi in cōsensu malefice q̄ maleficiū intulit curare p̄nt. ⁊ hee notant̄ sup expressum pactū cuꝫ demone initū ꝓpter hoc ꝙ occulta manifestare solent illis qui causa sanitatis recuperāde ip̄as accedūt. ip̄is em̄ causas sue calamitatis subito manifestant dicētes ꝙ ꝓpt̄ brigas ⁊ rixas cū vicina vel alia muliere aut viro habitas lesa fuerit in se vel in suis attinentibus. q̄ etiā ad occultandū sua flagitia interdū peregrinatiōes vel alia pietat⁊ opa iniungūt q̄s quidē accedere ꝓ recuperāda sanitate tāto ꝑnitiosius existit quāto ꝑ illis q̄ solū ꝑ pactū tacitū curare vident̄ in cōtumeliā fidei ampli⁹ delinquūt. Hij em̄ dum ex vna ꝑte sanitatē corporalē deo preponūt ex altera ꝑte sibijp̄is in vindictā criminis vitā deo ꝑcutiēte abbreuiāt. sic. n. in saul diuina seuit vltio cū ꝑmo magos ⁊ ariolos abstulisset de terra. postea cōsuluit. vñ et in bello occisus cū filijs fuit. j. Re. xxviij. ⁊ culpa tāgit̄. j. Paral̄. x. ꝓpter hoc etiā ochosias infirm⁹ mori habuit. iiij. Regū. j. tales etiā visitatores maleficaꝝ infames vñ nec ad accusationē debēt admitti. ij. q. viij q̄squis nec. Itm̄ tales s̄m leges debēt pena capt⁊ plecti. vt in p̄ma. q. opis tactū est. Sed heu dñe de⁹ cū om̄ia iudicia tua iusta sunt quis liberabit pauperes maleficiatos ⁊ in ꝯtinuis doloribus eiulantes pctis nostris exigentib⁹ inimicus nimis p̄ualuit vbi sunt qui licitis exorcismis illa opa dyaboli dissoluere valeant. hoc vnicū ergo supesse videt̄ remediū vt iudices eorū insult⁹ ad minus refrenēt varijs penis auctrices maleficas castigādo. vñ et infirmis facl̄tas visitādi maleficas amputabit̄: sed heu nemo ꝑcipit corde oēs q̄ sua nō q̄ iesu xp̄i sunt querētes. Illa. n. malefica in richs̄hofen de q̄ supra mētio facta est adeo assiduis frequētabat̄ ꝓ recupāda sanitate maleficiat⁊. ꝙ comes castri thelonei lucrū habē voluit ita ꝙ q̄libꝫ maleficiat⁹ in se vel ī sibi attinētib⁹ denariū vnū ī introitu porte soluē habebat. vñ ⁊ magnū exinde se habuisse ꝓuentū asseruit teste etiā expiētia didicim⁹ pl̄res tales ꝑ dyocesim ꝯstās. existere. nō ꝙ ip̄a ꝑ alijs dioce. sit infecta cū h̄ genus ifidie serpit ꝑ oēs dioces̄. ⁊ heu totū mū

dū infecisse videt. sed qr ipa dyocesis amplius elaborata fuit. ⁊ quidā hengst noie reptus qui maiorē concursuz ⁊ quotidianū a maleficiatis pauperculis habere cernit. quē etiaz cōcursum sic oculis nr̄is ꝑspexim⁹ in villa quadam eningen. ꝙ sine dubio ad q̄cunqꝫ loca beatissime virginis siue aquisgrani siue ad heremitas tantus pauperū cōcursus non existit sicut ad eundē supstitiosum hoiem. nā hiemali ⁊ frigidissimo tēpore dū p̄ abundātia niuiū oīs via regia ⁊ publica obstruitur adhuc a circumiacētibus terris ad duo vel tria miliaria cū magnis hoim fatigatiōibus frequētat. quibusdaz remedia ꝑcipientibus. alijs v̄o minime vt reor ꝙ nō eque oīa maleficia dissolui ꝓpter varia: vt supra tactuz est obstacula pn̄t. ⁊ hi quidē sub expssa demonū inuocatiōe maleficia dissoluētes quo ad secundū remedium illicitū. nō tn̄ sicut p̄mū. Tercium v̄o remediū qd̄ q̄busdā cerimonijs supstitiosis practicat. nō tn̄ innocumentū alicui⁹ ꝑsone. aut ꝑ manifestos maleficos agitat expientia teste ꝑ hūc modū. In ciuitate spirē si mercator quidā forensis hūc casum sibi accidisse ꝓposuit In partibus inq̄t Sueuie in quodaz castro nobiliū me degente. quadā die duz ꝑacto prandio associatus duobus domicellis. solatij cā sup pratū incederē quedā mulier obuiādo. dum a remotꝫ adhuc incederet. ⁊ a duob⁹ domicellis agnita fuisset vnus eoꝝ ad me hec v̄ba protulit. munias tecito signo crucis. ⁊ sil̄iter ad idē alius ab alio latere hortabat. At ego cām huius timoris inq̄rens. Rn̄derūt. En peior malefica totius ꝓuincie iā nobis obuiam dat. ipsa em̄ soloviso maleficiare hoies nouit: tūc ego stomachando ⁊ nunqꝫ tales timuisse me iactabā: ecce vix verba compleui. ⁊ me grauiter in pede finistro lesum ꝑsensi. ita vt sine graui dolore de loco figere pedē nō potui aut gressum. vn̄ ⁊ alij concito e castro ꝑ nunciū mihi equū destinādo. ad illud reducūt. doloribus aūt ꝑ triduū augmētatis. p̄fati incole intelligētes maleficio me infectum quendā rusticuz ad spacium vnius miliaris accedunt. ⁊ casum ꝓponūt quem nouerāt per artē quendā maleficia tollere. qui concito veniēs et pedem prospiciens. si inquit ex vobis cōtigit aut naturali defectu experimentū capiaz. ⁊ si quidē ex maleficio accidit cum dei adiutorio curabo. sinautē remedijs naturalibus opus erit insistere. At ego si absqꝫ supstitione ⁊ cū dei adiutorio curari potero libens acceptabo. quoniā cum demone nihil cōmune habere volo. nec eius adiutorium affecto. Ad idem ⁊ ipe villanus respondit se non velle nisi licita remedia ⁊ cū dei adiutorio adhibere ⁊ curare. dū modo experientia didicisset hoc ꝑ maleficiū mihi contigisse. ad q̄ duo assensi ille plumbū vt supra de alia malefica tactuz est liquefactū in cocleari ferreo supra pedē tenuit ⁊ in scutellā aqua plenaz fudit. ⁊ subito diuersaꝝ rerū spēs ꝓruperunt acsi spine vl̄ pili aut ossa ⁊ sil̄ia fuissent intromissa. Iā inq̄t video ꝙ infirmitas hec nō ex naturali defectu: sed maleficio vob̄ contigit. At ego quō talia ex plumbo liq̄facto scire posset dū inquirerem. Ecce inquit septem sunt metalla ex septē planetis

et quia saturnus dominat plumbo eius ꝓpietas est vt si plumbū sup maleficiū aliquod fusum fuerit p suum influxū maleficiū demōstrabit. z bene inquie actū est vt cito remeditū adhibeatur. quia tot dieb⁹ vos visitare habeo: quot sub maleficio stetistis. z iterrogare quot dies ela psi fuissent. iam triduo fassus sum. vñ z ipe singulis diebus p triduū me visitando z pedē inspiciendo solū z tangendo z cūcta verba penes se ruminādo integri sanitati fugato maleficio me restituit. Hic certe modus actoꝛē non monstrat maleficū sicut modū superstitiosum in eo. n. q̄ dei adiutoꝛio z non ope dyaboli sanitatem ꝓmisit. z hoc q̄ saturni influxū sup plumbū tanq̄ ex eius dominio causatū allegauit irrepbensibilis extitit z potius cōmendādus fuit. Sed q̄ virtute maleficiū fugauit z species rerū in plumbo causauit sub dubio relinquitur. Nam cū maleficium nulla virtute naturali possit amoueri licet mitigare valeat vt inferius de obsessoꝛ remedijs patebit. potius videt q̄ p aliquod pactū ad minus tacitū cū demone initum hoc practicauerit. z dicitur hic pactū tacitū q̄ ad min⁹ auctoꝛ tacite in assistentiā dyaboli ꝓsentit p quē me dū innumera superstitiosa opa practicātur. licet differenter q̄ ad diuinā offensam cū in vno ope maioꝛ sit creatoꝛis offensa q̄ in altero. In eo. n. q̄ de sanitate ꝓcurā da certus fuit. z in eo q̄ tot diebus quot sub infirmitate extiterat ipm visitare habuit. nec aliqbus medicaminib⁹ naturalib⁹ vsus fuit. z tū iuxta ꝓmissa egrotū sanitati restituit. non tā suspectus q̄ vt manifeste deprehensus ad minus licet non sup expssum initū cū demōe pactū tñ iudicat z tanq̄ ꝓ cōuicto haberi z penis ad minus in scdo modo sententiandi infra cōtentis. sed puniri debet cū abiuratiōe solenni nisi leges que in ꝓtrariū sentire videtur ipm sustentaret. In q̄ casu q̄d ordinario sit faciendū in solutione argumentoꝛ patet it postea. Quartū vo remediū tolerandū ō q̄ canonice ad minus intendūt cuz certis theologicis dicitur vanū tantū ꝓcise. puta q̄ solū superstitiosum z nō sub aliquo pacto expsso vl tacto ex intentione et ꝓposito practicantis operatū. z dico ad minus. q̄ fortas sis si velint etiā terciū remediū hic quarto adiungere. potius videt nobis eoꝛ assertioni cedere q̄ contentiōibus deseruire. z b quidē remediū vanū. supius exemplificatū de mulieribus que vceolum supra ignē positū percutiūt in finem. vt malefica que vaccā vbertate lactis priuauit verberet. licet fortassis talia i noie diaboli facere habeāt. aut fortassis sine ei⁹ expssione. Ad idē possunt z alia earum gesta adduci. Nā interdū vbi vaccas binōi lesas ad pascua emittere volunt exploꝛare etiā ipam maleficā nituntr. tunc bracā viri vel aliud imundū sup caput aut doꝛsum vacce z hoc potius festiuis diebus z sacratiꝛib⁹ ipam vaccam cū baculo fortassis itez sb tali vt supra expssione ꝓcuriendo expellūt. z tunc vacca recto tramite ad domuz malefice ꝓperat z coꝛnua in eius ostiū vibrat cū magno ciulatu cōtinue pulsando. z b vtiq̄ dyabolus in vacca operat tandiu quo p alia maleficia sedatur. Neue

ra et si ꝑm prefatos doctores talia sint toleranda nō tamen meritoria vt quidā asserere conātur existunt. cū em̄ iuxta apostolū om̄ia que in verbo aut ope facimus in noie dñi nostri Jesu christi facete p̄cipimur licet ibi nō sit expressa demonis inuocatio. et tamen eius nominis expressio. ⁊ iterū licet ibi non ⁊t intentio per pactū aliquod tacitū vel expressum talia facere. quia fortassis dicet. volo hoc facere siue dyabolꝰ intromittat se siue non. ip̄a temeritas q̄ diuinū timorē postponit deū offendit. vnde ⁊ dyabolo potestatē talia faciendi permittit. inducēdi ḡ tales sunt ad penitentiā adhortādi vt potius desistāt. ⁊ ad remedia infra scripta et superius etiā in parte tacta p vsum videlicet aq̄ bn̄dicte ⁊ salis exorcizate. ⁊c̄. recurrāt. Simili modo iudicandū de illis quibus dūz aliquod iumentū maleficio interimitur et explorare maleficum: aut etiā si naturali defectu vel maleficio sit interemptū vbi nituntur ad loca ubi cadauera bestiaꝝ excorincātur properāt ⁊ intestina cadaueris super terrā trahendo vsq̄ ad domū deferūt non autē intra domū p hostiū sup sed sub limine domꝰ ad coquinā trahūt: ⁊ igne facto super cratem intestina ponunt. ⁊ tunc vt ex relatu talia practicantiū sepissime informati sumꝰ. sic intestine calefiunt ⁊ ardent: ita intestine malefice calore ⁊ doloribus cruciantur. aduertunt ergo illi exploratores vt hostiū domus optime sit obstrusū eo q̄ p̄ doloribus malefica ad introitū festinabit domꝰ ⁊ siquidē introitum habebit carbonez de igne aufert ⁊ tunc omnis cruciatus effugatur. repertuz deniq̄ sepius nouimꝰ q̄ vbi introitū habere non poterāt extunc densissimis tenebris domū intus ⁊ extra vallabant cuz cōmotione tā horribili ⁊ strepitu vt ex ruina domus omnes se tandem interire putarent nisi hostiū aperiretur. Ad idem etiā certa experimenta reducūtur. nam certi volentes e multitudine mulierū in eccl̄ia existētiū experiri maleficas que etiaz sine eorū consensū ecclesiam diuinis peractis exire non valeāt tali experimēto insistunt. Nam die dominico sotularia iuuenū sungia seu pingudine porci vt moris est pro restauratione fieri perungūt. ⁊ sic vbi ecclesiam intrāt tamdiu malefice exire ecclesiam non poterunt quoadusq̄ exploratores aut exeunt aut illis licentiam sub exp̄ssione vt supra exeundi concedāt. Simile fit etiā per certa verba que annotare nō expedit nequis per dyabolū seducatur. Nam nec iudices aut presidentes his infallibilē fidē aut opiniōez accomodare debent nisi talis p̄sona alias plurimū esset diffamata. cuz rali pretextu ille mille artifex etiaz innoxias infamare posset. Vñ potius auertendi sunt homines a talibus experimentis ⁊ salutares penitentie iniungende licet interdū tolerantur. Per hec patet responsio ad argumenta que concludunt maleficia non esse tollēda. quia primis duobus modis omnino illicitū est tolerare tercium remediū secundū leges. ⁊ si toleratur tamen non paruam super ecclesiasticus iudex debet habere aduertentiam. Nam q̄ leges videntur tolerare patet. C. de maleficis. l. eorū vbi sic habetur

Alij autē qui faciunt id ne labores hominū ventorū grandinisq; lapidatione sternuntur non pena sed p̄mio digni sunt. Et Anthoninus in summa d̄ legibus in quibus ius canonicū ⁊ ciuile discrepant hoc idez allegat. ex quo videtur q̄ concedūt leges pro conseruatiane frugū ⁊ iumentoꝝ in omnē euentū posse certos homines talia practicātes non solū tolerare sed ⁊ premiare. Erit ḡ ecclsiastici iudicis aduertere si tantūmodo iuxta mentē legis contra grādines ⁊ aeris temperiē: modis ꝯgruis vt inferius patebit aut etiā quibusdā supestitiosis procedit. et tunc dum inde nullū sequitur fidei scandalū etiam tolerare. sed reuera hoc nō erit iuxta terciū sed quartum modū et quintū de quo consequenter tractandū erit de ecclesiasticis ⁊ licitis remedijs inserendo interdū de superstitiosis ad quartū modū pertinentibus. ⁊ hoc per capitula sequentia.

Remediū ecclesiasticū conta incubos et succubos demones.

Capitulum primum.

Via vero in p̄cedentiibus capitulis prime questionis super modos maleficiādi hoīes. iumenta ⁊ terre fruges tacta sunt ante om̄ia ea que ip̄e malefice erga ꝓprias p̄sonas practicant qualiter videlicet innoxias inuēculas in augmentū sue p̄fidie alliciūt. qualis etiā mod⁹ sit ꝓfitendi earū ⁊ homagij prestandi qualiter etiā infantes ꝓprios aut alienos demōib⁹ offerūt. ⁊ quō localit trāsferātur. Hec inquā ⁊ similia remediare: qꝛ nō ē possibile nisi vt p̄ suos iudices de medio tollantur. aut ad minus in exemplū omnium futuroꝝ puniant. Ideo de hmōi remedijs non ad p̄ns. ꝫ in vltima p̄te opis. vbi viginti modi ꝓcedendi ⁊ sententiandi contra ⁊ sup maleficarum p̄sonas deducent tractabitur. Ad p̄ns tm̄ sup remedia contra eaꝝ malefic ales effectus tendere oportet. ⁊ p̄mo qualiter homines maleficiati remediant demuz q̄liter bestie ⁊ vltimo qualiter fruges terre ꝯseruant. De hominibus v̄o maleficiatis quo ad incubos demōes vel succubos. quia sunt in triplici genere. sed eaꝝ que se voluntarie demonibus incubis subijciūt. vt sunt malefice. qꝛ de succubis quo ad viros nō ita volūtarie practicatū repit. cum ex naturali vigore ratōnis quo viri mulieribus p̄eminent. talia plus abhorrent est ⁊ eoꝝ qui a maleficis cū incubis aut succubis ꝯ eoꝝ voluntatem inuoluunt. ⁊ est terciū genus ⁊ hoc p̄cipue v̄ginum quarundam que contra earum omnino voluntatem ab incubis demonibus molestātur. de quibus etiam sepe presumitur q̄ a maleficis sic maleficiantur. puta quia demones ad instantiam maleficarum sicut sepissime alias infirmitates immittere solent. ita ⁊ incubos illis personis se facere habent. vt vel sic eos ad suam perfidiam allicere valeant. Demus quedā exempla. Est in ciuitate Confluentia pauper quidam sic maleficiatus q̄ in presentia vxoris omnem actuz venereum prout viri cum mulieribus agere solent etiam repetitis vicibus per se exercet. Nec ab illis ad instantiam ⁊ eiulatum mulieris auerti potest. quia vno aut tribus

actibus expletis ꝥba replicat. volu
mus iterū de nouo ⁊ iterū de nouo
inchoare cū tñ nulla pſonā corpali
visu cernat ei succumbere. fitq; vt
post diutinas hmōi vexatiōes pau
per ille collisus i terrā oibus viribꝰ
destituit ⁊ dū post aliq̄rū viriū re
cupationē interrogat quō ⁊ q̄liter
ista sibi ꝓtingant. ⁊ an ne pſonā suc
cubantē habuerit. ℜRūdere solet se
mihi videre. ꝫ ita mente captiuatū
vt oīno abstinere nō valeat. ⁊ q̄dez
sup hoc maleficiū mulier q̄daz plu
rimū habet suspecta q̄ ei intulerit:
eo q̄ illi pauperi minata fuerit per
verba cōtumelioſa: q̄ ipm ꝓpter dis
plicentiā sibi factā expedire vellet:
sed legū ⁊ executores iusticie nō as
sunt qui saltim sup diffamiā et gra
ues suspitionē in vindictā tanti cri
minis procederēt. putantes nemi
nē debere cōdemnari nisi q̄ cōfessi
one ꝓpria aut triū testiū ꝓductiōe
legitima conuincat. q̄si iudicia facti:
aut euidētia sup graues aut violen
tas suspitiones nullas mereant pe
nas de q̄bus tū modis sententian
di inferius vt p̄missum est patebit.
De scō vo genere q̄ puelle ab in
cubis demonibus molestant. Etiā
nostris tēporibus referre nimis lō
gum foret: cū hystorie certe de simi
libus existant referte. Sed cū quā
ta difficultate talia remediari pos
sint patere potest ex his que Tho
mas brabantinus circa finem ope
ris sui de apibus: de quadaz in hūc
modū refert. Vidi inquit ⁊ in con
fessione audiui virgines quandā in
religioso habitu q̄ primo dixit se nū
q̄ in cōcubitū ꝓsensisse: per hoc ta
men dat intelligere se cognitam fu
isse at ego non credēs artaui eā ra
tionibus ⁊ duris comminatiōibus
sub periculo anie sue. tandē cum la
chrymis cōfessa est se prius corru
ptam mēte q̄ corpe. ⁊ cū postea do
leret q̄si ad mortē ⁊ cōfiteret omni
die cū lachrymis nō potuit tamen
ingenio studio vel arte ab incubo
demone liberari. nec signo crucis
nec aqua benedicta. que tñ speciali
ter ad fugandos demones ordinan
tur. nec sacramēto xp̄i corpis ipsis
etiam angelis terrifico: donec post
plures annos oīone ⁊ ieiunio pie
lucardis fugaret. ⁊ est credibile sal
uo meliori iudicio. q̄ postq̄ de pec
cato suo dolens ꝓfitebat: potius et
cōcubitus demonis pena culpe q̄
culpa fuit. Hec etiam cū in vigilia
penthecosten querularet apud cri
stinā in valle ducisse brabantie mo
nialem deuotā que mihi hoc retulit
q̄ nō auderet cōmunicare ꝓpter de
monis importunā vexationē. com
patiens dixit ei cristina. Vade qui
esce secura cōmunicatura eras do
minico corpe. ego in me recipiā pe
nā tuaz. ℜRecedens illa gaudēs dor
mit in pace. ad orationem de nocte
surgit mane cū omi trāquillitate sa
cramēta susc̄ipit. Cristina aūt susce
ptam in se penā nō pōderās vespe
re quieti se dās. audit in stratu suo
quasi porcellā cōmouentē se: ⁊ inq̄
etius agitantē. nec suspicās demo
nē. arrepto colo fugare nitit quic
quid esset decumbit iterū. sed pau
da: vexata surrexit et hoc pluries.
tandem sensit ⁊ vidit euersis vere
straminibus q̄ demōis nequicia ve
xaret. Dimisso ergo lecto noctē du
cit insomnē: ⁊ orare volens demo
nis cruciabat insultu: ⁊ vt dixit nū
q̄ talia passa fuerat. vnde predicte

mulieri mane. Renūcio inq̄t renuncio pene tue. vir sine vite discrimie violentiā tentatoris pessimi euasi. Qua ex re perpendit difficile eē huiusmodi remediare siue maleficio siue absq; eo cōtingat Sunt tamē ad huc aliqua p̄ que fortassis ip̄i demones fugant. de quibus t nider i suo formicario. Licet em̄ vt ibi refert q̄n q; modis valeāt puelle t viri liberari videlicet per sacramentalē cōfessionē t sanctā exercitationē in crucis cōsignatione vel angelica salutatōne. Tercio per exorcismorū applicationē. Quarto per certi loci mutationē. t p̄ cautā sanctorū excōmunicationē. t ex p̄missis patuit q̄ p̄ma duo monilia nō p̄fuerūt. nō tamen p̄terea obmittēda sunt. q̄ em̄ vni est remediū nō p̄pter hoc sequit q̄ t alteri. ita t ecōuerso. Nam t incubos sepe p̄ orationē dominicaz aut aque aspersionē. vel etiā per angelicam salutationē fuisse repulsos. hystorie tradūt. Refert em̄ Cesarius in dyalogo suo q̄ sacerdos quidā post q; se suspēderat ei⁹ cōcubina mona sterīū intrauit t p̄ incubū ad luxuriam p̄rocata est. quē tamen p̄ crucis consignationē repulit t p̄ aque bñdicte aspersionē. licet statim postea rediit. Quādo autē angelicā salutationē dicebat. lōge velut sagitta disparuit t recessit sed interdū rediit licet p̄pe accedere eam nō auderet. Item de tercio videlicet per sacramentalē confessionē patet p̄ eundē Cesariū qui dicit q̄ cōcubina antedicta cum iam cōfessa esset pure in toto derelicta est ab incubo. Refert idem q̄ quidaz vir in leodio passus incubum cōfessione sacramētali finita totaliter liberat⁹ est. Ponit insup exēpluz de quadā inclusa quaz incubus nec oratione nec p̄fessione nec p̄pter aliud spirituale exercitiū reliquit quin eius lectū ascenderet sed cū ad informationē cuiusdā viri religiosi diceret benedicite. statiz eam demon reliquit. De quarto loci videlicet mutatione. dicit qui p̄ius. q̄ filia cuiusdā sacerdotis stupzata per incubū t facta ex dolore frenetica. trās renūcz elongata ab incubo dimissa est. sed pater ei⁹ quia a loco filiā deposuerat a demone p̄cussus ē adeo vt moreret in triduo Fit t mentio de quadā que p̄ incubū crebro in lecto vexata p̄pio. cōsociam deuotā petijt vt loco vexate iaceret q̄ cuz fecisset tota nocte quasdā inquietudines grauissimas sensit t p̄ior tūc quieta fuit. Notatur etiā a Guilhelmo q̄ incubi plus vexare vident mulieres et puellas pulcros crines habētes. ideo quia aut cure aut ornatui criniū nimiuz incumbūt hmōi. aut quia p̄ crines viros inflāmare cupiunt vel consuerūt. aut quia in eis inaniter gloriantur. aut quia diuina bonitas hoc p̄mittit vt terreant mulieres viros inflāmare p̄ ea que etiā demones inflāmari vires volunt. De quinto de excōmunicatione que fortassis aliquādo eadem est exorcizationi patz in legenda sancti Bernardi. In aquitania siquidem mulier ab incubo sex annis incredibili ab vsu libidinis vexata. audiuit sibi incubum ne ad virum sanctū qui vēt⁹ erat appropinquaret minantē. Nihil inquit tibi p̄ficiet sed eo recedēte tu⁹ crudelissimus ero p̄secutor qui actinus tu⁹ amator extiti. Que cuz virum sanctū Bernardum inuocaret

respondit. Tolle meū baculū et lecto tuo infige. ⁊ faciat malign⁹ qđ potest. hoc cum fecisset. demon cameram femine nō est ausus intrare ꝫ foris minabat̄ atrocissime se eā vl̄le persequi bernardo recedēte. quo per feminā audito cōcauat populū beatus bernardus omēs iubet accēsas candelas gestare in manibus et demonē cuz vniuerso qui aderat cetu excōmunicauit. ac ne ad illaz vel aliā deinceps accessuz habeat interdixit. ⁊ ita illa plane liberata ē. Verum hic notandū ꝙ potestas clauium cōcessa petro ⁊ suis successorib⁹ quia sonat super terrā ⁊ tm̄ pro viatoribus hec iurisdictionis potestas sit in remediū ecclesie cōcessa. mix videtur ꝙ ⁊ aeree potestates hac iurisdictione valeant arceri. Sed dici potest ꝙ quia ꝑsone que a demonibus molestant̄. sunt sub iurisdictōe pape ⁊ clauiū nō mirum si per indirectū huiusmodi potestates vigore clauium arceantur. sicut etiam indirecte animas potestate clauium a penis purgatorij ignis absoluē potest. nō obstante ꝙ potestas illa sonat super terrā ⁊ anime sint sub terra. De potestate etiā clauiū cōcessa capiti ecclesie scz vicario xp̄i nō est tutum disputare cum notū sit ꝙ tāta potestas fit a cristo ecclesie et ei⁹ vicario cōcessa quāto puro homini concedi a deo potuit ⁊ hoc in vtilitatez ecclesie. Pie etiā estimari potest ꝙ si egritudines a maleficis virtute demonū inflicte excōmunicarent̄ cum ipsis maleficis actricibus ⁊ demonibus nō adeo in ip̄os infirmos seuirent. ⁊ ꝙ citius liberarent̄ adhibitis super hoc ⁊ alijs exorcismis licitis. In partib⁹ deniq̄ athisis vulgaris ē narratio. simul ⁊ alijs in locis qđ dum diuina ꝑmissiōe locuste volātes cum ingenti multitudine. Vinetas frōdes segetes ⁊ cūcta virentia eradicarēt. huiusmodi excōicatione ⁊ maledictiōe fugate ⁊ subito interēpte fuerūt. Q̄ si sanctificati viri quis ascribē velit ⁊ nō virtuti clauiū sit in nomie dn̄i vnū pro certo habemus ꝙ nec virt⁹ miraculorū nec potestas clauiū. gr̄am gratū facientē de necessitate presupponūt. cū vtrunq̄ ex gratia gratis data procedat. Est ⁊ iterū notandū ꝙ vbi nullū predictorū remediorū iuuat ꝙ tunc ad exorcismos licitos sit recurrendū. de quibus inferi⁹ patebit ꝙ ⁊ si hi ad fugandū demonis nequiciā nō sufficient. tūc reuera talis vexatio demonis est pena ꝓ peccatis satisfactoria. si prout vt oportet sustineat̄ in charitate sicut ⁊ alia mala huius mūdi que nos sic p̄mūt vt ad deū ire cōpellant. Verūetiaz aduertendū ꝙ interdū alique in veritate per incubū nō vexant̄ sed tātūmodo ita se vexari putant. ⁊ hoc ꝙ mulieribus p̄cipue ⁊ nō viris cū alias sint timide ⁊ mirabiliū formarum in imaginatiōe susceptiue. Vn̄ ⁊ Guilhelmus sepe allegatus. multe inquit de apparitiōibus fantasticis ex morbo melācolico in multis fiūt vt in mulieribus maxime sicut apparet de visionibus ⁊ reuelatiōibus. Et causa in hoc est vt norūt medici ipsa natura muliebriū animarū eo ꝙ longe facilioris ⁊ leuioris impressionis sunt q̄ anime viriles. et subdit ibidem. Scio me vidisse mulierem que credebat se cognosci ab intus a dyabolo ⁊ alia incredibilia se sentire dicebat. Nōnunq̄ etiam

impregnate sibi vident mlieres ab incubis & intumescunt vehementer ventres eaꝝ. Et cū partus tempus aduenerit sola emissione multe ventositatis demutescunt. Nā de ouis formicarū in potu sumptis incredibilem ventositatem & tumultum in ventre generant hominis. Sic de granis catapucie & de granis arboris que dicit nigra pinus cōsimilia in ventre fiunt. Facillimū est autez demoni similia & maiora in ventribus hoim ꝓcurare. Hec addita sic vt nō facillime quis mulierculis fidem adhibeat. sed in illis dumtaxat sup quibus experimenta fidem fecerunt vt de illis q̄ dicerūt in ꝓximis lectis. vl alio mō cōdormientib⁹ p experientiā talia vera esse.

Remedia ꝓ illis q̄ circa vim generatiuā maleficiunt.

Capitulū secundū.

Icet mulieres

in maiori numero sint male fice q̄ viri vt in prima parte operis ostensum ē: tamen viri pl⁹ maleficiunt. & huius ratio est. q̄ cum deus plus ꝓmittit super actum venereuz per quem primum peccatū diffunditq̄ super alios actus humanos sicut & per serpentes qui magis incantationib⁹ deseruiunt q̄ alia animalia. eo q̄ dyaboli primū instrumentum. Et cum act⁹ ille venereus plus & facilioꝛi modo potest maleficiari: in viro q̄ in muliere. ideo. Et quidē patet quod tactum est. Nam cum quinq̄ modis demon in generatiuam potentiam pōtest agere et illi modi citius ꝓcurāt in viris. Remedia adhibenda sup vnumquēq̄ modum iuxta possibilitatem sunt deducenda & ille qui vitiatus est in tali potentia attendat: sub quo modo suum maleficiuz contineatur. Sūt autem quinq̄ modi iuxta Petruz de palude in suo. iiij. distin. xxxiij. in ꝓcessu huius maleficij. Nam demon ex hoc q̄ est spiritus habet ptātem super creaturā corpalē: deo permittente. et ex conditione nature sue precipue ad motum localem vt illum prohibeat vel vt promoueat. Unde per hanc potestatem pōt corpora viri & mulieris impedire ne sibi appropinquant. & hoc directe vel indirecte. Directe quando vnū elongaret ab altero vel non sineret ad alterum appropinquare. Indirecte quando aliquod impedimentū procuraret: vel quando se interponeret in corpore assumpto. sicut cuidam iuueni pagano acciderat: qui idolum desponsauerat & nihilominus contraxerat cum quadam iuuencula. nec propter hoc poterat eā cognoscere vt supra patuit. Secundo modo vbi hominē inflamaret erga vnam & refrigeraret erga aliam & hoc posset occulte procurare per applicationem quarundā herbarū aut aliaruz rerum quas optime nouit ad hoc validas. Tercio modo vbi estimationem viri aut mulieris turbaret. qua redderet vnam personam alteri exosam. quia vt supra patuit in prima parte operis pōt imaginatiōem imprimere. Quarto mō reprimendo vigorem membri q̄ ad fructificationem necessario requiritur. sicut & motum localem cuiuscunq̄ organi reprimere pōt. Quinto prohibendo missionem spirituū ad membra in quibus est virtus motiua quasi intercludendo vias semi-

nis ne ad vasa generatiōis descendāt vl' ne ab ill' vijs recedat. vl' ne excidat' vel emittat'. Qd si qs dicat. ne scio sub quo mō maleficiatū mihi illatum cōtineat' vnū scio q generatiua potentia erga vxorē meā careo Respōderi potest. si potēs ē ad alias mulieres nō aūt ad ꝓpriā. tūc sb secundo mō. qr de primo mō certificaret' p succubū demonē. i. q p demones incubos ꝛ succubos. deludederet'. Itē si vxorē nō habet exosaz ꝛ tñ nō potest ipsam agnoscere: sed bñ alias: tūc iterū manet sub scdo mō. si aūt hz exosam ꝛ nō pōt agnoscere tunc sub scdo ꝛ tercio mō continet'. Itē si nō hz exosam vellet autē cognoscere: ꝫ nō hz vigorē membri tūc sub quarto mō. Si vo habz vigorē membri. ꝫ nō hz excisionem seminis tunc sub quinto mō. Modus g̃ curandi patebit vbi declarat' si equaliter in charitate ꝛ extra charitatē exñtes his maleficiari valeāt Et quidē q nō: dempto quarto mō q tñ etiā rarissime. accidere eñ pōt q in gr̄a ꝛ charitate existit sic declarat'. tñ lectori p̄supponit' q loq̄mur de actu cōiugali inter matrimonialiter cōiūctos. qr al's implicaret' cū oñis actus venereus extra matrimoniū est peccatū mortale ꝛ nō nisi ab his q extra caritatē existūt exercet' Nā cū asserere oporteat ex toti⁹ scripture sacre traditione q demones magis pmittunt' a deo seuire in peccatores q̄ꝫ in iustos. lz legat' ipsum iustissimū Job fuisse pcussum hoc tñ nō fuit singulariter sup potentiā generatiuā nec etiam directe. ideo dicere oportet q q̄buscunqꝫ talia maleficia inter matrimonialiter cōiunctos ꝯtingunt signū est q vel ambe p̄sone vel altera extra charitatē existat. ꝛ quidē fundamentū hui⁹ ex scripturis deducit': auctoritate ꝛ ratione. Nam angel⁹ dixit Thobie. In illis q libidini vacant accipit demoniū potestatē effectus demonstrauit vbi septem viros virginis Sare occiderat. Itez Cassianus in colla. patrum. diffinit beatus Anthoni⁹ nullaten⁹ posse demonē mentē cuiusq̄ꝫ vel corpus inuadere nisi eam prius destituerit omnib⁹ cogitatiōib⁹ sanctis ac spirituali contemplatiōe vacuā nudāqꝫ reddiderit. hec v̄ba vtiqꝫ applicari possunt sup maleficium corporis vniuersaliter sup totum corp⁹ cum Job tali maleficio pcussus nō tam nudus a diuina gratia fuit: sed pticulariter qñ vicz pticulare maleficium rōne alicui⁹ peccati accidit corpori. ꝛ hoc q̄dem nō potest esse nisi pctm̄ incōtinentie. Hō nā vt dictū est ꝓpter feditatē illi⁹ act⁹. ꝛ qr per ipsum p̄mū pctm̄ diffundit' de⁹ pl⁹ pmittit sup ip̄m q̄ꝫ sup alios humanos actus g̃ ꝛ inter matrimonialit' cōiunctos vbi diuino auxilio ꝓpter pctm̄ destituunt' amplius circa illā vim generatiuā maleficiari a deo pmittunt'. q si querit' cuiusmodi sint illa peccata dici pōt q peccata incōtinentie q̄ inter cognatos cū varia sint. Iuxta illud Hiero. ꝛ habet' in textu Adulter est in ꝓpriam amator ardentior simul ꝛ hmōi amatores amplius in p̄dictis maleficiunt' Remedia ergo ecclesiastica sūt duplicia. Vnum in foro cōtentioso alterū in foro conscientie practicatur Primū si in iudicio allegat' impotentia ex maleficio illata tūc distinguendū est. qr talis impotentia aut

est tpalis aut ppetua. Si tpalis nō impedit. tunc aūt p̄sumit esse tpalis quādo infra spaciū triū annorū cohabitātes. ꝛ quantū possunt opetam dantes. siue per ecclesiastica sacramēta siue per alia remedia sanari possunt. Si vo nō sanētur aliquo remedio extūc p̄sumit esse perpetua. Item aut precedit matrimonij cōtractionē ꝛ cōsummationē. et sic impedit cōtrahendū ꝛ dirimit tā cōtractū. aut sequit matrimonij cōtractionē sed nō cōsummationē. et est cōmunis modus maleficiādi viros quādo spernūt amasias. tunc em̄ q̄ sperabāt se matrimonialiter copulari ꝛ defraudātur iferūt maleficia viris. vt nec alijs cōmiscerī valeant. in tali em̄ casu vt dicūt aliqui dirimit matrimoniū tam contractū nisi sub cōtinentia cohabitare velint. vt maria ꝛ ioseph ꝛ habēt p̄o se cano. dicit em̄. xxij. q. j. q̄ cōiugiū cōfirmatur officio scilicz carnis vt dicit glosa. Et parū post dicit. q̄ antecz̄ confirmet impossibilitas officij soluit vinculū coniugij. Aut sequit matrimoniū cōsummatū ꝛ tunc vinculū matrimoniale nō dirimit Plura alia a doctoribus notātur. sed q̄ nō precise sunt p̄sentis speculatiōis notanda autē in varijs scriptis doctorū vbi de maleficiali impedimēto tractant ideo hic est supersedendū tantūmō si quis difficultaret quomō actus ille possit impedirī respectu illi⁹ mulieris ꝛ ū respectū alteri⁹. rūdit bonauē hoc ē. vel q̄ sortileg⁹ ad ꝺ respectu persone determinate dyabolū inuitauit. vel quia deus respectu p̄sone cuiuslbet impedire non permittit. Occultū em̄ iudiciū dei hic latet vt in vxore Thobie. qualiter autē dyabolus hoc facere possit patet ex p̄missis. dicit tamē hic Bonauent. q̄ impedit generatiuā. nō impedimento intrinseco ledēdo organū. sed extrinseco impediendo vsum ꝛ est impedimentū artificiale nō naturale. ꝛ ita potest impedire ad vnā ꝛ non ad alias. vel tollendo exercitationē concupiscētie ad illam vel aliam. et hoc per virtutē ꝓpriam vel per herbam vel per lapidē vel per aliquam creaturā occultā. ꝛ satis concordat cū dictis petri. Remediū vo ecclesiasticū in foro cōscientie tradit. xxiij. q. viij. si p sortiarias. vbi sic dicitur Si per sortiarias atcz maleficas artes nōnunc̄z occulto iusto dei iudicio permittēte ꝛ dyabolo ꝓparante ꝓcubitus sequit. Hortādi sunt quibus ista eueniūt vt corde contrito ꝛ spiritu humiliato deo ꝛ sacerdoti ō omnibus peccatis suis puram cōfessionē faciant ꝛ ꝓfusis lachrymis ꝛ largioribꝰ elemosynis ꝛ oratiōibus atcz ieiunijs. dño satisfaciant. In q̄bus verbis notat q̄ tantūmodo ꝓpter peccata. ꝛ extra charitatem existentibus talia cōtingūt. sequit ꝛ q̄ exorcismos ac cetera ecclīastice medicine munimina. ministri ecclesie tales quantū annuerit domin⁹ qui abymelech ꝛ domū eius Hebree orationibus sanauit sanare procurent Unde summarie dicere possum⁹ q̄ quincz̄ sunt remedia que talibus sic maleficiatis licite applicari possūt. vicz sanctorū aliquorū limina peregrinatio. ꝛ ibidem peccatorū suorū cū contritione vera confessio. signi crucis ꝛ orationis deuote multiplicatio per verba sobria licita exorcisatio que qualiter fieri debet inferius patebit ꝛ cauta maleficij oblatio

facit ad hoc quod supra de comite factū est qui cum sibi per trienniū sibi matrimonialiter copulatā virginem cognoscere nō potuisset.

¶Remedia cōtra maleficiatos sup amorē vel odium inordinatū.
Capitulum tercium.

Sicut maleficiū in potētia generatiua ita z philocaptio z odiū in volūtate causant. expedit primo de eius causa. z tandem quātū possibile est de eius remediis trāscurrere. Philocaptio igitur seu amor inordinatus vnius sexus ad alterum triplici ex causa oriri potest. Aliquādo ex sola incautela oculoꝝ. aliquādo ex tentatione demonū soluz. aliquādo ex maleficio nigromāticorū et maleficarū simul z demonuz. De primo dicitur Iacobi. j. Unusquisq; tentat a concupiscētia sua abstractus z illectus deinde concupiscentia cuz cōceperit parit peccatū. peccatum vero cum cōsummatū fuerit generat mortem. Sic sychem cū vidisset dinam exuntem ad videndas mulieres regionis illius adamauit eam z rapuit z dormiuit cum illa et cōglutinata est anima eius cum ea. Genes. xxxiij. Sm glo. Infirme anime sic accidit quādo postpositis p prijs aliena negocia curat. seducit cōsuetudine z fit vna vnitate cōsensus cum illicitis. Secundo q oriat ex tentatiōe demonū principaliter Sic aman sororē thamar speciosissimā adamauerat et deperierat in ea valde ita vt propter amorē ei⁹ egrotaret. ij. Regum. xiij. nō cū in toto tam corruptus esse potuit mente vt in tātum facinus stupri prosiliret. si nō grauiter a dyabolo tentatus fuisset. De hoc etiā genere amoris refertus est liber sanctorū patruz qui refert oēm tentationē carnalis amoris sibi i heremis subtractisse. quosdam qui tamen vltra cꝫ credi potest amore mulierū tentabātur aliquoties. Unde z. ij. Corinth. xij. apostulus dicit. Datus est mihi stimulus carnis mee angelus satthane qui me colaphiset. vbi glosa. tentādo per libidinē dat⁹ est mihi stimulus. aliꝫ quidā. tentario autem tui nō cōsentitur non est peccatum. sed materia exercende virtutis. hoc intelligitur de tentatione que ab hoste nō a carne que peccatū est veniale etiā si nō consentiatur. De his varia exēpla legūtur in varijs locis. De tercio q amor hereos ꝓueniat ex maleficijs demonū z maleficaruz possibilitas huius maleficij supra in questionibus prime partis. an demones per maleficas mentes hominū ad amorem vel odiū imutare z incitare valeant ad longū deducitur. per varia etiā gesta z acta a nobis reperta cō probatur. immo inter omnia maleficia minimū ꝓpter sui generalitatem reputat. Et si queritur. petrus philocaptus amore talis ꝛc. nescit an primo secundo aut tercio modo Respondetur. odium inter cōiugatos cū crimine adulterij z si operatione demonū fieri possit. vbi tamē fisco carnalis cōcupiscentie amoris quis adeo inuoluit z succēditur vt nulla confessione plagis verbis aut factis ad desistendum cogi valeat. Item vbi quis sepe pulchrioꝛez dimittit vxorem z turpissime adheret Item vbi nocturno tpe nec quiescere

valent. ꝫ ita dementant vt ꝑ deuia queq; incedere habeant. Optimates prelati aut alij diuites sepissime his miserijs inuoluunt. Est quidez hoc temp⁹ muliebre de quo hildegardus vt Uincen. in specu. histo. refert p̄dixit ꝙ nō tamdiu durabit quantū hucusq; perstitit. cum iam mund⁹ plen⁹ sit adulterij precipue in optimatibus. ⁊ quid opus scribere de remedijs q̄ remedia abhorrēt. tñ vt pio lectori satisfiat aliqua breuiter tangam⁹. Super philocaptionē sine maleficio. Auicenna septem remedia ponit qñ vicz ꝑsonā egrotare facit ꝫ parū ista nostre speculationi nisi quantū mystice anime languenti deseruiūt. dicit enim li. iij. ꝙ ex variatiōe pulsus ⁊ ad nominatōnē amati cuz ibi radix egrotatiōis habet. tunc si lex sustinet fiat copula ꝑ matrimoniū qr sic sanātur cum obedit nature. Aut fiat applicatio medicinaliū de q̄bus ibidem tractat ⁊ docet. Aut vt egrot⁹ amorē suū de dilecto ꝑ licita remedia ad aliud diligendū cōuertat ꝙ priori p̄eligere debet. ⁊ ita fugere p̄sentiā amati. qr sic distrahit anim⁹ Aut etiā si corrigibilis est tribulet hortet. qd̄ opus amoris ē maxima miseria. vel dirigant ad ipsum q̄ q̄ntum cum veritate ⁊ deo possunt vituperent corpus ⁊ dispositionē dilecti ⁊ mores cum transfiguratione facierum turpi seu difformi. Uel saltim vltimo vt occupent in rebus arduis ⁊ distractiuis officijs. Reuera sicut animalis homo ꝑ hmōi remedia sanat: ita ad spiritualem singula capiendo interiorem hominē reformant obediatur legi mentis potius q̄ nature cōuertit amorem suum ad eternas delitias recordetur q̄ momentaneuz sit quod delectat ⁊ eternum quod cruciat querat delitias in illa vita vbi sic inchoantur ꝙ nunq̄ finiuntur cuius qui amator esse noluerit ⁊ istam perdet et illam non inueniet ⁊ eternis ignib⁹ deputabitur ecce tria damna irrecuperabilia ex amore hereos prouenientia. Super philocaptionem vero ex maleficio remedia in precedenti capitulo tacta nō inconuenienter ⁊ hic applicari possunt: precipue autem exorcizatio per sacra verba q̄ si bijpsi facere taliter maleficiat⁹ potest. Quotidie angelum sanctum sibi ad custodiam a deo deputatū inuocet. pura confessione sanctorum limina precipue autem beatissime virginis frequenter ⁊ sine dubio liberabitur. Sz q̄ vituperabile vt barbati homines donis naturalibus ⁊ virtutuz armis abiectis seipos tueri renuunt cum puellule sepissime inuicta ifirmitate huiusmodi maleficia his armis propulerunt in quarū cōmendationē vnum e multis in medium ꝓducamus. Fuit in rurali villa quadam prope Lindarve constañ. dyocesis virgo adulta facie pulcra ⁊ elegantior moribus in huius aspectu captus quidaz vir leuis moribus clericus ferre solo nomine vtinam non sacerdos. qui vulnus suementis vltra celare non valens venit ad laboratorium dicte virginis et honestis verbis se rhete demonis exhibens primum: tandem ad amorem sui virginis ausus est verbis dumtaxat ꝓuocare animum ꝙ illa diuino instinctu ꝑcipiens intacta mente ⁊ corpore respondit viriter. Dñe cum verbis talib⁹ domum

meaꝫ nolite frequentare. alioqn repulsam sustinebitis verecundia mediāte. Cui ille. Et si me diligere mō rennuis verbis dulcib⁹ monita nō post modicū coacta opib⁹ me amabis tibi ꝓmitto. Erat vir ille suspectus incantator ⁊ de maleficio. Sꝫ verba hec v̄go ꝓ vento habuit nec scintillam amoris carnalis ad virū in se sensit ꝓtunc: sed euoluto non multo tempore imaginatiōes amorosas de viro illo cepit habere. Qd̄ illa ꝑcipiens diuinit⁹ inspirata ad matrē misericordie cōfugit ⁊ ꝓ auxilio a filio impetrando deuotissime implorauit. Et statim honestaꝫ societatē requirens ꝑegrinari cepit ad locū heremitarū sic em̄ noiat̄ ecclesia in honore ipsi⁹ genitricis miraculose cōsecrata in p̄fata dyocesi In qua sacramētaliter confessa ne in ea aliquid inuenire posset malignus spiritus ⁊ ad ipsam matrē pietatis p̄cibus fusis: ꝓtinus omnis cessauit hostis machinatō ita vt eā postmodū nunq̄ tangeret. Super sunt tñ adhuc ⁊ barbati viri a maleficis mulierculis importune sup huiusmodi sollicitati quasi nequaq̄ a philocaptione eaꝝ se cōtineri possent. q̄ tñ viriliter resistentes quantū se vltro pulsare illecebris imaginationib⁹ sentirent. tm̄ etiā ꝑ presidia p̄missa cuncta machinamēta diaboli superant. Et vere speculū huius pugne q̄dem iuuenis prediues in oppido Isbruck. q̄ quantū a maleficis pulsatus fuit nec calamo exarari q̄s posset. semper virilem animū gerens per prefata remedia intactus euasit. quare ⁊ merito cōcludit̄ prefata remedia cōtra huiusmodi morbum esse certissima ita ꝙ certissime ita liberant̄ q̄cunq̄ his armis vtunt̄. ⁊ ꝙ de amore inordinato hoc ⁊ de odio cum oppositoruꝫ eadem sit disciplina intelligendum est. lꝫ aliqualis in modo maleficiandi cum sit differentia etiā aliud remediū illa ꝑsona que odio habetur requirere debet. ip̄e em̄ q̄ odio hꝫ ⁊ in corde defert: nō defacili si adult̄ est ad amorē vxoris etiā ꝑ quascunq̄ ꝑegrinationes flectit̄. Et qꝛ relatu maleficaꝝ cōpertū est ꝙ ꝑ serpētes hmōi maleficia ad odiū ꝓcuratur eo ꝙ dum primū instr̄m erat diaboli ⁊ in sui maledictionē recepit inimiciciā inter ipsum ⁊ mulierem ideo ⁊ tales inimicicias ex ipsis ꝓcurare satagunt ponendo pellē aut caput serpētis sub limine hostij camere aut dom⁹. vnde ⁊ om̄s anguli dom⁹ sunt ꝑquirendi ⁊ innouandi q̄ ad inhabitationes quantū possibile est. vel alienas inhabitare domos. Et q̄dem cū dictū sit ꝙ seipsos maleficiati exorcizare valeant ītelligit̄ ꝙ verba sacra benedictiōes ⁊ carmina secuꝫ deferre in collo poterunt. siquidem legere aut seipsos benedicere nescirent: q̄ tñ qualit̄ facienda sint in sequentibus patebit

Remedia sup eos q̄b⁹ virilia mēbra p̄stigiosa arte auferunt̄ ⁊ vbi interdum in bestiales formas hoies transmutant̄.

Capitulum quartum.

Vper eos qui stigiosa arte illudunt̄ vt se virili membro carere aut in bestiales formas transmutatos esse putant q̄bus remedijs subleuari valeant ex p̄missis satis euident̄ elicit̄. Nā cū tales oīno diuina gra

tia destituunt q̄ p̄ncipiū in maleficiatis existit fundamentū nō ē possibile vt ferro manente in vulnere emplastrū curatiuū apponat. expedit ergo vt p verā ꝯfessionē deo añ omnia reconcilietur. Demū qr vt supra in scda pte opis ca. vij. tactum est. talia membra nunq̄ in veritate euelli aut segregari a corpib⁹: ꝫ tantūmodo p̄stigiosa arte occultari ad sensum tact⁹ ⁊ visus. patuit etiā q̄ huiusmodi illusiones in gratia cōstitutis nō ita facilit nec actiue nec passiue cōtingunt vt vicz eis membra auferant aut q̄ in eoꝝ visiua potentia q̄si alijs sint ablata deludantur. iō ⁊ remediū in eodē capi. exp̄mit cū ipso morbo vt vicz quantuz possibile sit cū ipsa malefica amice se cōponant. Sup eos deniq̄ q̄ in bestiales formas se trāsmutatos eē putant. Sciendū q̄ hoc gen⁹ maleficij nō ita in occidētalib⁹ sicut orientalibus regnis practicat. intellige quo ad secundas p̄sonas lz q̄ ad ꝓprias maleficaꝝ p̄sonas. hoc sepi⁹ apud nos visuz fuerit ipsas vicz maleficas in effigijs animaliū oculis intuentiū se obiecisse: vt supra capitulo. viij. deductū quare ⁊ remedia que in tercia parte operis deducentur. sup exterminiū videlicz maleficarū p seculare brachium forent applicanda. Et quidem quō orientales hmōi illusiōes remediare solēt sic deducit. Nam ex militarib⁹ fratrib⁹ ordinis sancti iohannis hierosolimitani in rhodis veridica relatione plura de his p̄cepim⁹. Precipue aūt q̄ in ciuitate salamina regni cypri talis casus accidit. Nam cū ibi portus sit maris ⁊ nauis q̄dam onusta mercimonijs applicando pegrinis nauim exeuntib⁹ vt q̄sq̄ victualibus se muniret. iuuenis q̄dam ex eis robust⁹ domū cuiusdā mulieris extra ciuitatē supra littus maris situatā accessit ⁊ an oua haberet advēdendū a muliere sciscitatur. At mulier cernens iuuenē robustū forensez ⁊ alienū a patria: vnde minor de eo suspitio apud intraneos sup eius p̄ditionē oriri posset expecta inquit paululū ⁊ iuxta optata singula recipies ⁊ dū morā faceret clausa ⁊ interiori pte dom⁹ iuuenis ab extra vt eū q̄totius expediret ne nauē eū negligere cōtingeret clamare cepit. tūc mulier aliqua oua attulit iuueni tradidit ⁊ in casu quo nauē neglexisset ⁊ ad eā rediret sibi iniunxit. Ueloci igit cursu ad nauemq̄ in litore maris erat ꝓperauit. ⁊ añ ingressum eo q̄ nec dū alij socij om̄s cōuenerant oua comedere ⁊ seip̄m reficere studuit. Et ecce post horā mut⁹ effectus ⁊ quasi mēte destitut⁹ vt post ipse referre solitus erat de seipso ammirans q̄d nā sibi accidisset cōijcere nō poterat. volens ergo nauim intrare ab immorantib⁹ baculis verberat⁹ repellit cunctis acclamantib⁹ ecce ecce: q̄d nam in asino maledicar⁹ bestianum ⁊ tu nauim ītrabis. Repulsus sic iuuenis ⁊ verba illoꝝ q̄ ipsuz asinum affirmabant intelligens apud se ruminabat ⁊ q̄ maleficio mulier⁹ infectus essz cogitare cepit p̄cipue in eo q̄ nullū v̄bū formare poterat cū tñ ipse om̄s intelligebat. ⁊ dum rursum nauim ascendere tentaret grauiorib⁹ cesus verberib⁹: ipsum amaro corde remanere ⁊ recessū nauis cōspicere opus erat. Huc illucq̄ discurrēs cū om̄s ip̄m asinū esti-

mabant necesse erat vt tanq̃ bestia ab oibus tractaret. ꝯpulsus igit̃ ad domũ mulieris redijt cui ad placitũ ꝑ ꝯseruatione vite sue vltra trienniũ seruiuit. nil opis faciens manib⁹ nisi necessaria dom⁹ in lignis ⁊ bladis apportans. etiã q̃ exportãda erãt tanq̃ iumentũ deportabat. hoc ꝯsolatiõis relicto vt lz ab oib⁹ alijs iumentũ reputaret ab ipsis tamen maleficis ꝯiunctim vl̃ diuisim morãtibus vt verus hõ humanit⁹ cõuersando in incessu statu ⁊ habitu agnoscebat. Q̃ si queritur quõ onera sibi tanq̃ iumẽto imponebãtur. Dicendũ ꝙ sicut Aug⁹. narrat de mulierib⁹ stabularijs q̃ hospites cõuertebant in iumenta onera portantia. libro. xviij. ca. xvij. de ciuit. dei. ⁊ de patre p̃stantij q̃ se caballuz seu equũ fuisse ⁊ annonã cum alijs animalib⁹ baiulasse narrauit. vtiq̃ ex illis actis de p̃senti iudicam⁹ ita ꝙ triplex deceptio p̃stigiosa arte fiebat. Prima quo ad homies iuuenem nõ vt hoiem sed vt asinũ intuentes ꝙ qualiter demones faciliter ꝓcurare possunt: supra. viij. cap. patuit. Secunda ꝙ illa onera nõ fuerũt illusoria: sed vbi vires iuuenis excedebãt demon inuisibiliter deferebat. Tercio ꝙ sibipsi dũ int̃ alios cõuersabat iuuenis etiã iumentũ videbat in imaginatione dũtaxat et estimatiua potentia q̃ sunt affixe organis corpalib⁹. non autẽ in rõne. q̃ nõ a d̃o erat ligata q̃n se hominẽ sciebat. sed arte magica delusum vt tanq̃ bestia estimaret. sicut ⁊ de nabuchodonosor ibidem exeplificat. Triennio igit̃ sic elapso in quarto duz quodã die ante meridiẽ ciuitatẽ p̃fatam intrasset ⁊ mulier a longe sequeret. contigit quandam ecclesiã in qua diuina celebrabant̃ iuuenẽ sic maleficiatũ p̃terire: audiens nolã campane cũ more latinoꝝ ⁊ nõ grecoꝝ ĩ illo regno diuina peragunt̃. ꝑ eleuatione corpis xp̃i ad eccl̃iam se cõuertit ⁊ intrare dũ ꝓpter verbera ⁊ expulsionẽ nõ auderet: a foris genua ⁊ crura posteriora in terrã fixit ⁊ anteriores pedes id ẽ man⁹ simul iunctas eleuans. ex capite asinino vt putabat̃ sacr̃m in eleuatione intuet̃. Qd̃ ꝑdigiũ duz certi ianuenses mercatores cõspexissent mirantes: asinũ sequunt̃ et inter se de miro ope cõferentes. ecce malefica cũ baculo asinũ insequitur. ⁊ q̃ vt p̃missum est hmõi maleficia illis in partib⁹ plurimũ practicant̃. ad instantiã mercatoꝝ ꝑ iudicem asin⁹ cũ malefica capit̃: interrogata ⁊ questionib⁹ exposita crimen fatet̃ ⁊ vt ad domũ redire valeat iuuenẽ restituere sue forme ꝓmisit. dimissa igit̃ ad domũ regressa: iuuenis ad pristinã formã reducit̃: ⁊ ip̃a denuo capta debitã vltionẽ ꝑ commissis suscepit et iuuenis ad ꝓpria cũ gaudio remeauit.

Remedia ꝫ obsessos ex maleficio Capitulum quintum.

Vod interdũ ex maleficio demones q̃sdam homines substãtialiter inhabitãt supra ea. ix. ⁊. x. satis patuit. q̃bus etiã de causis q̃ non solũ ꝑ grauibus criminibus ꝓprijs immo interdũ ꝑ ꝓprio suo maiori merito aliquando ꝑ alieno leui delicto. aliq̃n ꝑ suo veniali petõ. aliq̃n pro graui alieno peccato. et aliquãdo ꝑ alieno facinore ꝓprio. pro

quib⁹ etiā diuersi diuersimode pos sident. quidā plus alij minus. vt eti am nider in suo fornicario recitat. nō miruz si maleficio seu ad instātiā malefice demon deo ꝑmittente hominem substātialiter modo quo ibi declarat quid vicz per substātiaz sit intelligēdū inhabitet Quib⁹ aūt remedijs liberari possint ꝙ vicz ꝑ exorcismos ecclesie ⁊ cū hoc vera cōtritiōe vel etiā cōfessiōe. vbi ꝓ mortali quis eēt obsessus. patuit ex ibidē deductis ⁊ ex illi⁹ sacerdotis bohemi liberatōe. sed ꝙ vltra hec duo remedia etiā tria alia valeāt suffragari videlicet eucharistie sacra cōmunio. sanctorū locorū applicatio vel bonoꝝ oratio. ⁊ excōmunicatōnis absolutio ꝑfati doctoris discursu quē etiā deducere expedit cū omnes necessariorū tractatuū copiam habēt Nam de ipsa sacra cōmunione Cassianus colla. abba. prima loquit in hec verba. cōionez sacrosanctā nequicie spiritibus traditā a senioribus nostris nunq̄ meminim⁹ interdictā. quinimo etiā si possibile esset eis quottidie impartiri eā etiā debere censebāt que ad purgationē ac tutelā corporis animeq̄ ꝑuenire credenda est. ⁊ que ab homie percepta eū qui in mēbris ei⁹ insidet spiritū seu in ipis latitare conat. quodā exurens fugat incēdio. Hoc nāq̄ modo curatū abbatē andronicuz nuꝑ aspeximus insultabit offenso. cū eū a celesti medicina viderit segregatū. tanto em̄ durius ⁊ frequētius attentabit affligere quāto eū a spūali remedio senserit longius abdicatū. hec cassianus. Et iteꝝ de eisdem ibidē dicit. Duo hec credē immobiliter oportet primo ꝙ sine dei ꝑmissu nullus ab eis spiritib⁹ oīno tentat. Secūdo ꝙ oīa que nobis a deo inferunt siue tristia ad presens siue leta videantur velut a pijssimo patre. clemētissimoq̄ medico ꝓ nostris vtilitatibus irrogātur. Et idcirco eos velut pedagogos traditos humiliari vt descēdētes ab hoc mūdo vl' purgatōes ad vitā aliā trāsferāt. vel penali vigore plectātur qui sm apostoluz traditi sunt in ꝑsenti sathane in interituz carnis vt spūs salui fiant in die dñi nostri iesu xp̄i Sed hic orit dubitatio. cū apostol⁹ dicat. probet seipsuz homo. ⁊ sic de pane illo edat. quomō possunt obsessi nō habētes vsum rōnis cōmunicare. Respōdit sanctus Tho. de hoc in. iij. parte. q. lxxx. sic distiguēdum de omibus amētibus. Aliq̄ inquit dicūtur nō habere vsum rōnis dupliciter. Vno modo qꝛ habēt debilē vsum rationis. sicut dicit nō videns qui male videt. Et qꝛ tales possunt aliquā deuotionē cōcipere huius sacramenti nō est eis hoc sacr̄m denegādū. Alio mō dicunt aliq̄ nō habere vsum rōnis. qꝛ sic a natiuitate ꝑmanserūt ⁊ sic talibus nō ē hoc sacr̄m adhibēdū. qꝛ in eis nullo mō ꝑcessit hui⁹ sacramēti deuotio. aut nō semp caruerūt vsu rōnis. ⁊ tunc si prius q̄ erāt sue mētis cōpotes apparuit in eis hui⁹ sacramenti deuotio dz eis in articulo mortis hoc sacr̄m exhiberi nisi forte timeat peticulū vomitus vel expuitiōis. Vñ legit in cōcilio carthaginensi. ⁊ habet. xxvj. q. vj. Is qui in infirmitate pniam petit. si casu dū ad eum inuitatus sacerdos venit oppressus ifirmitate innotuit vel in frenesim ncouersus fuerit dent testimoniū q̄ euz

audierūt. Et si cōtinuo credit moriturus recōciliet per manus impositionem z infundant oleū eius eccl'a ristia. De baptizatis qui corporaliter ab immūdis spiritibus vexātur est eadē ratio z de alijs amentibus hec Tho. Addit tamē in.iiij. di.ix. q demoniacis nō est denegāda cōmunio. nisi forte certū sit p aliquo crimine a dyabolo torqueri. Cui sic Petr⁹ de palude addit. In hoc casu pro excōicandis sunt habendi q traditi sunt sathane. Ex quibus liquet q si aliqui sūt possessi a demone etiā ꝓpter sua crimina habentes tamē lucida interualla z rōnis vsuz postea conterunt de peccatis suis. vel debite cōfitētur tales cū sint absoluti coz̄a deo nullaten⁹ sunt a cōmunione diuinissimi sacramenti eucharistie sequestrādi. De sanctorum applicatiōe vel deuota oratiōe quo modo per hec obsessi etiā potenter liberātur legēde sanctorum referte sunt. Merita em̄ sanctorū martyrū cōfessorū virginū exigūt vt hi spiritus nequā sanctorū in patria existētium oratiōe z intercessiōe vincant quos sancti in via vicerūt. Similit viatorū deuote orationes. liberationum obsessorū obtinuisse sepe legūtur. Unde ad hoc hortat cassianus vbi supra. Si inquit haberem⁹ hāc sententiā immo fidē quā superi⁹ cōprebendi vt z omia per dominū fieri pro vtilitate aniarum z dispēsari vniuersa. nō solum nequaq̄ despicemus eos. sed etiaz pro eis tanq̄ p membris nostris inceſſanter orabim⁹ eisq̄ totis viscerib⁹ ac pleno cōpatiemur affectu. Deultimo mō absolutendi aliquez ab excōmunicatione. Sciendū q nec iste cōmunis ē nec forte licitus nisi habēti auctoritatē z specialē reuelationē vel probabilitatē q possessus quis sit ꝓpter excōmunicationē ecclesie. sicut apl's. j. ad Corinth̄. v. excōmunicatū a se z ad plebem corinthū fornicariuz tradidit sathane in interitū carnis vt spiritus salu⁹ fieret in die dñi nostri ihesu christi. i. vt glo. dicit vsq̄ ad illuminationē gratie cōtritionis vel ad iudiciū. Et pseudo doctores qui fidem pdiderāt videlicz imeneū z alexandrū tradidit sathane vt discerēt nō blasphemare. s. ad thimo. j. Tāte em̄ potestatis erat apl's dicit glosa. tantāq̄ gratiā habebat vt recedētes a fide solo verbo traderet dyabolo. Unde sanctus Tho. in. iiij. dist. xviij. vbi magister tres effectus excōmunicationis tradit eosdē sic declarat idem doctor. Ex hoc ꝑo inqt q aliquis suffragijs ecclesie priuat triplex incōmodū incurrit per tria que quis ex suffragijs ecclesie cōsequit. Valēt em̄ ad augmētuz gratie eis qui habent vel ad merendum et quinō habet. Et quātuz ad hoc magister dicit q gratia subtrahit p excōmunicationē. valet etiā ad custodiā virtutis. z q̄tum ad hoc dicit q ꝓtectio subtrahit ñ q oino a dei ꝓuidentia excludant. sed ab illa qua filios ecclesie specialiori mō custodit. valēt etiā ad defendēduz ab hoste. z q̄tum ad hoc dicit q dyabolo maior ptās seuiēdi in ipm datur et corpaliter z spūaliter. Uñ in primitiua ecclesia qñ oportebat per signa boies ad fidē iuitare. sicut spūssanctus visibili signo manifestabat ita excōicatus corporali vexatiōe a dyabolo innotescebat. Nec est incōueniēs si ille qui nō est desperat⁹ bo-

sti dat. qꝛ non dat ei quasi damnandus ꝫ quasi corrigendus cū in potestate eccl'ie sit ex ei⁹ manu ipm̄ eripere cū voluerit. Hec Tho. Ubi tñ exorcista ad cautelam obsessum absoluat nō videt incōueniens. Sed subdit nider ꝙ cauēdū est valde exorciste ne de suis virib⁹ facilit̄ p̄sumat. Aut iocum ⁊ luduꝫ serioso dei operi intermisceat. Aut supstitiosū vel suspectū aliq̄d de maleficio adijciat. Alioquin penam vix euadet vt declarat per exempla. Nam de p̄mo refert beatus Gregori⁹ in dyalo. de quadā que contra cōscientiaꝫ suam a marito petente ⁊ obtinenti debiti redditionem in vigilia dedicationis ecclesie sancti Sebastiani ⁊ qꝛ cōtra cōscientiā ecclesie ꝓcessioni se immiscuit. possessa est ⁊ publice furiebat. Quo viso sacerdos eiusdem eccl'ie de altari sindonem tulit eamq̄ cooperuit. sed ⁊ hunc sacerdotē repente dyabol⁹ simul inuasit Et qꝛ vltra vires voluit quicq̄ p̄sumere. cōpulsus est in sua vexatione cognoscere q̄s esset. Hec greg. De secundo vt nullus de officio exorci status sanctū ordinē cōcernens iocum faciat. Refert nider se vidisse ī conuentu coloniensi fratrē verbis satis iocosum: sed in gr̄a expellendi demones famosuꝫ. Hic cū in terminis cōuentus coloniensis demonē in obsesso corpore artaret. Jam demon petiuit a fratre locum recedendi. quo gauisus frater ait in ioco. In cloacā meā vadas. Exijt igit̄ demon nocte cū frater ventrē purgare velit. demon eū tam dure torsit ꝓpe cloacā vt vitā cū difficultate saluaret. Sꝫ ⁊ hoc p̄cipue cauendum vt obsessi etiā ꝑ maleficas ad p̄sidia maleficarū nō ducant. vnde ⁊ de p̄fata femina Greg. infert. Cū inquit ꝓpinqui eam carnaliter amātes. atq̄ amando ꝑsequentes ad obtinendū salutis remediū maleficis tradidisset ⁊ ꝑ eas ad fluuium ducta ⁊ in aquam mersa multis incantationibus agitata fuisset dum vn⁹ demon expelli debuit legio subintrauit. ⁊ eoꝝ distinctis vocibus iaꝫ clamare cepit. vnde cōsanguinei rādem confitentes ⁊ de hoc dolentes eam p̄sentarūt sancto episcopo fortunato. q̄ diuturnis orationibus et ieiunijs euꝫ ex integro sanauit. Sꝫ quia dictum est debere exorcistas cauere ne supstitiosum vl' suspectū aliquid de maleficio adijciant. Dubitare exorcista possꝫ an certas herbas ⁊ petras etiam nō benedictas adhiberere posset. Responsio. Si bñdicte sunt herbe tanto melius si v̄o non vt herba quedā que al's nominat̄ fuga demonis vel etiā naturas lapidū si quis adhibeat nō erit̄ supstitiosum dummō credat ꝙ nō directe de sui natura demones cōpellant. qꝛ tunc incideret in errorez ꝙ simili modo alijs herbis aut verbis possent cogi vt error nigromāticoꝝ fatet̄. putantes se efficere per naturales ⁊ inditas talium v̄tutes Unde sanct⁹ Tho. in. iiij. di. vij. arti. vlti. Nō est inquit credendū aliq̄bus virtutibus corporalib⁹ demones subiacere. ⁊ ideo nō cogunt̄ inuocationib⁹ ⁊ factis q̄busdam maleficis nisi inq̄ntum ꝑ hoc fedus cū eis initur. Fꝫ qd̄ d̄r Esaie. xviij. Percussim⁹ fedus cū morte ⁊ cū inferno fecimus pactū. Et illud Job. xl. An extrahere poterꝫ leuiathan hamo: ⁊ sequentia verba sic finaliter

exponit sup Job dicens. Si qs recte cōsiderat omnia premissa videt̄ ꝑtinere ad p̄sumptionē nigromanticoꝝ cōfutandis qui nitunt̄ cū demonibus pactū inire ac eos sibi inijcere vel qualitercūq; cōstringere. Ostenso ḡ ꝙ hō nō potest sua virtute dyabolū supare: cōcludit dicens Pone sup eū manū tuam subaudi si potes. q. d. nullo modo tua virtute potes. superat̄ tñ virtute diuina vñ subdit. memēto belli quo. s. ego pugno ꝯtra eū. ⁊ pōt dici ꝙ ponit̄ pñs ꝓ futuro. s. pugnabo in cruce vbi capiet̄ leuiathan ꝑ hamū. s. per diuinitatem occultatā sub esca humanitatis estimans saluatorē purū hoiem. Vñ etiā postea. xlj. dr̄. Non est ptās sup terrā que ei potest comparari. ꝑ hoc inq̄t signat̄ ꝙ nll'a virtus corporalis pōt adequari potestati demonis q̄ ē potestas pure spiritualis. Hec de tho. Sed qꝛ indirecte a demone obsessus potest virtute melodie vt saul ꝑ cytharā dauid. vel herbe vel corporalis rei alteri⁹ sibi a naturali ꝓprietate in exñte releuari. Ideo applicari pñt ꝙ q̄dem posse fieri auctoritatib⁹ ⁊ rōnibus deducit̄ Maz. xxvj. q. vij. demoniū sustinenti dicit̄. lz petras vl' herbas habere sine incantatiōe. ⁊ sūt Hieronymi verba. Itē mgr̄ in histo. tractans illud Thobie. vj. vbi Raphael ait Thobie. Cordis particulaz. s. de pisce quā cepisti si sup carbones ponas fum⁹ eius exterret om̄e genus demoniorum siue a viro siue a muliere: ita vt vltra non accedat ad eos dicit. Nec super hoc mirari debemus cum fumus cuiusdam arboris aduste eandem vim habere videatur q̄uis etiam spūalem in se contineat sensum. scilicet de fumo spiritualis orationis. Ad idem Albertus super Luc. ix. et Nicola⁹ de lira. j. Reg. xvj. immo ⁊ Paulus burdegaleñ. super. j. Reg. xvj. hanc cōclusionem tenet ꝙ non solum concedendum videtur ꝙ per aliqua sensibilia possunt afflicti a demonib⁹ releuari. sed etiam per sensibilia aliqua possint totaliter liberari. ꝫ hoc intellige quando non attrociter affliguntur. ⁊ probat per rationem. Nam cum demones nō possint materiam corporalem s̄m suam voluntatem transmutare: sed debita actiua debitis passiuis coniungendo: vt Nicolaus dicit. Eadem ratione per aliquam rem sensibilem potest dispositio causari in corpore humano: per quam fiat aptum ad suscipiendū actionem demonis. verbi gratia. Nam mania est maxime dispositiua ad alienationem mentis s̄m medicos. ⁊ per consequens ad suscipiendū afflictōnem demoniacā que quidem demoniaca passio vbi penitus curatur penit⁹ afflictio demonis actiua recedente passiua in possesso recederet. Idem posset dici de ieeore piscis. Idem de melodia dauid ratione cui⁹ lz primo refocillaret̄ saul ⁊ leuius haberet. tñ totaliter expulsus fuit ꝑ ipsam. vt dicit littera. Recedebat ab eo spiritus malignus. Nec cōsonū est littere dicere ꝙ hoc fiebat ex merito dauid seu ꝑ orationes eius: qꝛ non est verisimile ꝙ hoc scriptura taceret: cum esset in laude ei⁹ notabilit̄ dictū. hec de paulo p̄fato. Licet nos posuerim⁹ supra in. q. v. prime partis. ꝙ qꝛ p̄figurabat̄ virtus crucis ꝑ expansionem venaꝝ corpis. christi

ideo liberabat saul. ⁊ plura ibi etiaꝫ cōtinent que p̄senti speculatiōi seruire possunt. tm̄ cōclubamus ꝙ rerū sensibiliū applicatio in exorcismis licitis nō est supstitiosum. iam autem expedit de ipsis exorcismis aliqua disserere.

Remedia per licitos exorcismos ecclesie cōtra quascūq; infirmitates a maleficis illatas ⁊ de modo exorcisandi maleficiatos.

Capitulum sextum.

Quia vt ī superioribus tactū est malefice omne genus infirmitatis corpalis inferre pn̄t quare ⁊ sub generali regula cōcludere oportꝫ ꝙ quicq̄d remedij in verbis vel operibus. alijs infirmitatibus supra notatis applicari potest. hoc etiā quibuscunq; alijs infirmitatib⁹ in p̄cedētibus nō expressis vt vbi epilentia aut lepra esset inflicta cōuenire potest. Et qꝛ inter remedia verboꝝ exorcismi liciti cōputantur. de ipso etiā sepe mentio tanq̄ de quodā generali remedio habita est tria principaliter de ipso sunt practicanda. Primo an nō habēs exorcistat⁹ ordinem vt laicus vel secularis p̄sona valeat licite demones aut eius maleficia exorcizare vbi tres alie annectūtur qualiter vicꝫ sunt liciti. et de septē cōditionibus que requirūtur ad carmina ⁊ ad bn̄dictiones vt q̄s valeat secū talia deferre. ⁊ tercio q̄liter morbus sit exorcizandus ⁊ demon cōiurandus. Secundū principale q̄d agendū vbi gratia sanitatis p̄ exorcismos nō obtinet. ⁊ tercio q̄ ad remedia nō iam verborū sed operū cū solutiōibus certorū argumentorū. Ad primū est doctoris Tho. in. iiij. di. xxiij. sentētia. In ordie inquit exorcistatus. ⁊ in alijs minoribus ordinib⁹ oibus cōferūtur recipit̄ potestas. vt q̄s hoc vel illud ex officio facere possit puta exorcizare ⁊ idē a nō habentibus ordinē licite fieri pōt q̄uis illi hoc nō habeāt ex officio. sicut in domo nō cōsecrata pōt dici missa q̄uis ꝯsecratio eccl̄ie ad hoc ordinet̄ vt in ea missa dicat̄. sed hoc tūc magis ꝑtinet ad gratiā gratis datā q̄ ad gr̄am sacramenti. Ex q̄bus verbis dici pōt. ꝙ licet ad liberationē maleficiati bonū est cōcurrere exorcistā habēs ptātez exorcizandi morbos maleficiales tn̄ etiem interdū deuote p̄sone absq; exorcismis vel cū ipsis fugare possūt hmōi morbos. Nam fert̄ de quadā virgine paupcula ⁊ iō plurimū deuota cui⁹dū amic⁹ in pede maxime p̄ maleficium lesus fuerat ꝙ iudicio medicoꝝ paruit eo etiā qꝛ nullis medicamibus sanari poterat. ꝯtigit vt v̄go infirmū visitaret q̄ ⁊ statim ab ea petiuit vt pedi bn̄dictiōz aliquā applicaret. Annuit illa ⁊ silēter tm̄ modo oīonem dn̄icam ⁊ apl̄oꝝ simbolū cū geminatis viuifice crucis signis applicuit. Tūc statim infirm⁹ curatū se sentiens. scire voluit in remediū futurorū q̄d carminatiōis v̄go applicasset. Que rn̄dit. vos debili fide diuinis ⁊ approbatis exercicijs eccl̄ie nō inheretis ⁊ carmia ac remedia ꝓhibita. crebro vr̄is infirmitatibus applicatis. idcirco raro ī corpe curamini qꝛ sp̄ in aīa ledimini Sꝫ si in oīonū ⁊ signoꝝ licitoꝝ efficatiā sparetis. facillime sepe curaremi. nihil em̄ vob̄ applicui nisi dn̄icā oīonem ⁊ apl̄oꝝ simbolū ⁊ iā sana-

tus estis. gratia huius exēpli queri tur an nō alie benedictiōes ⁊ carmi nationes seu etiā cōiuratiōes p ex orcismos habeāt efficaciā cū hic vi deātur reprobari ¶Respondeō q hec virgo nō reprobauit nisi illicita car mina cū illicitis cōiuratiōibus ⁊ ex orcismis. Pro cuius intellectu cōsi derare oportet vnde hmōi habuerī originē ⁊ quomō ad abusum deue nerūt. Nam principiū horū fuit sa ctissimū. sed sicut omia demonis in stinctu deprauanē mediātib⁹ demo nibus ⁊ malis homibus. ita ⁊ diui na nomia. Apostoli em ⁊ sancti viri fm illud Marci vltimo. In no mine meo demonia eiicēt infirmos visitarūt. ⁊ oratiōes sup eos per sa cra verba fuderunt. deinde successu tēporis sacerdotes deuoti similia ri te pegerunt. ꝓpter qō deuotissime oratiōes ⁊ sancti exorcismi reperiū tur i antiquis hodie ecclesijs ad oia que homies facere vel pati poterāt p deuotos viros applicati olim sine oīi superstitione. sicut etiā hodie li terati ⁊ sacre theologie doctores re periūtur qui infirmos visitātes simi lia verba egrotis applicāt ⁊ nō solū demoniacis. Sed heu superstitiosi homes a se multa vana ⁊ illicita adin star horū inuenerūt quibus hodie vtūtur circa infirmos ⁊ iumēta. nec clerus ampli⁹ ex sua desidia licitis vtit verbis visitādo infirmos. pro pter qō Guil. dictus durandi glosa tor Raymūdi dicit q talia pfata sa cerdos religiosus aut discret⁹. aut etiā laycus vir siue mulier excellen tis vite probate discretionis facere potest. fusa oratiōe licita super infir mū non sup pomū aut sup cingulū ⁊ similia. sed sup infirmantes. iuxta illud euāgeliste. sup egros man⁹ im ponēt ꝛc nec sunt hmōi pone ꝑbi bende a talibus nisi forte timeat q ad exemplū illorū indiscreti ⁊ sup stitiosi alij carminationis sibi vsur pent abusum tuētes se exēplo illoꝝ hi ergo superstitiosi carminatores re ꝓhendūtur a ꝑdicta virgine ⁊ dixit illos habere debilē fidē. imo malā qui tales cōsulerunt. Iterū aūt gra tia huius declaratiōis queritꝝ q̄bus verbis carmina ⁊ bñdictiones cen senē licite vel superstitiose. ⁊ de modo quo debēt applicari ⁊ an demon sit cōiurādus ⁊ morbus exorcisandus Ad primū q q; hoc dicit licitus in cultu xp̄iane religiōis qō nō est su perstitiosum. et superstitiosum dicit vt notat in glosa sup illo ad Coll. ij. q̄ sunt ratione habentia in superstitiōe qō supra modū religiōis seruat vñ ibi dī superstitiō ē religio supra modū seruata. i. religio modis vel circum stātijs mal' ⁊ defectuosis practicata etiā superstitiosum ē quicq̄d traditō ne humana nomen religionis vsur pat absq; superioris auctoritate vt hymnos iungere ad missas defunc toꝝ ꝓfationē interrūpere simbolū in missa cantandū abbreuiare. aut i organis ⁊ nō in choro decantare in missa respondentē nō habere. ⁊ his similia. Sed ad ꝓpositū nostrū mō quādo fit aliqō opus ex virtute reli gionis xp̄iane vt vbi quis vellet in firmo subuenire p aliquā oratione; vel benedictionē p verba sacra de q̄ materia nūc intendimus talis hab; cōsiderare septem cōditiones. que si reperiūtur talis benedictio cense tur licita. ⁊ si fiat per modū adiura tionis p virtutē diuini nois ⁊ p vir tutem operū xp̄i. que ex sua natiui-

tate passione p̄ciosa morte ꝛc̄. innotuerūt ꝑ q̄ etiam dyabolus victus ꝛ eiectus fuit dicenꝫ ille bn̄dictiones carmina ꝛ exorcismi liciti. ꝛ hi qui practicāt pn̄t dici exorciste aut incātatores liciti. Juxta illud Isid̄. viij ethymol'. Incātatores dicunꝫ q̄ artem aliquā verbis ꝑagunt. Est p̄ma ꝯditio ꝯsiderāda vt ex doctrina sancti Tho. ij. ij. q. xciij. elicit̄ vt verba nō ꝯtineāt aliquid qd̄ ꝑtineat ad inuocationē demonū exp̄ssam vel tacitā. quid sit exp̄ssa ptz. quid tacita hoc ꝯsiderat̄ ex intentōe ꝛ ex opere Intentōe vt vbi opans nō curat siue a deo siue a dyabolo hēat in suo ope intentū. dummodo finē optatū ꝯsequat̄ opere. vt vbi opus qd̄ facit nō hz aliquā ꝓprietatem ex natura ad ꝓducendū talē effectū de q̄ non solū medici ꝛ astrologi. īmo ꝛ theologi habent iudicare ꝑ quem modum nigromantici faciunt imagines. anulos. ꝛ lapides artificiales qui vtiq̄ nullam habent naturalem inclinationem ad effectus quos ipsi expectant sepissime. vnde ꝛ in corum opibus dyabolus se habet immiscere. Secundo ꝯsiderandum est ne bn̄dictiones seu carmina ꝯtineāt aliq̄ nomina ignota. quia ſm Chrisostomuz talia metuenda sunt ne in eis aliquid supstitionis lateat. Tercio ne materia verboꝝ aliquid falsitatis ꝯtineat. quia sic eius effectus non posset expectari a deo cum ipe non sit testis falsitatis. sic em̄ quedam vetule in suis carminibus vtūtur rigmatizando. beata virgo iordanem transiuit. ꝛ tunc sanctus stephanus ei obuiauit. eam interrogauit. ꝛ mltas alias fatuitates. Quarto ne ibi continuant̄ vana ꝛ caracteres inscripti p̄ter signum crucis. vnde breuia que portant̄ a soldatis rep̄hendunt̄. Quinto ne spes habeat̄ in modo scribendi aut ligandi. aut in quacūq̄ huiusmodi vanitate que ad diuinā reuerentiā nō ꝑtineāt. qꝛ alias omnino iudicabit̄ supsticiosuz Sexto vt in allegatione ꝓlatōe diuinoꝝ verboꝝ vel scripture sacre respectus solum habeat̄ ad ip̄a sacra verba ꝛ ad intellectum eoꝝ ꝛ ad dei reuerentiā seu ad virtutem diuinaz aqua expectat̄ effectus. vel ad sanctoꝝ reliquias a quibus etiam p̄fata expectant̄ secundario licet a deo p̄ncipaliter. Septimo vt cōmittat̄ effectus qui expectat̄ diuini voluntati qui scit vtꝝ sanitas vel tribulatio plus ꝓsit inuocanti vel minus vel an obsit. Et hanc ꝯditionem ponit Tho. in p̄ma scd̄e. in materia d̄ gratia. ꝛ disti. xv. in. iiij. Vn̄ ꝯcludamus ꝙ si nulla dictaruz ꝯditionum opus infecerit illud erit licitū. Probat Tho. sup illud Marc̄. vlt̄. Signa eos qui crediderit. Et post. In nomie meo demonia eijciēt ꝛc̄. serpentes tollent. Ex quo elicit ꝙ predictis seruatis ꝯditionibus ꝑ diuina verba licitum est arcere serpentes. Item probat premissa vlterius Non minoris sanctitatis sunt verba dei q̄ꝫ sanctoꝝ reliquie. dicente Augustino. Nō est minus verbum dei q̄ꝫ corpus xp̄i. sed ſm omnes licet reliquias sanctoꝝ secum reuerēter portare. Ergo qualitercūq̄ nomen dei inuocet̄ rite ꝑ orationē dominicam. ꝑ salutationem angelicaz. ꝑ eius natiuitatem. passionem. per quinq̄ vulnera. ꝑ septem verba que protulit in cruce. ꝑ titulum triumphalē. ꝑ tres clauos ꝛ alioꝝ armoꝝ

militie xpi ꝯ dyabolum ⁊ eius opera omnino erūt licita ⁊ spes potest haberi in eis committēdo effectum diuine voluntati. Et hoc quod dictum est de coartatione serpentum idem intellige de alijs animalibus quādo solus respectus habet ad sacra verba ⁊ ad diuinam virtutem de ipsis tñ caute est agēdum in incantatiōibus. quia vt dicit doctor. Tales incātatores sepe hñt illicitas obseruantias ⁊ ꝑ demones sortiunt effectum p̄cipue in serpentibus. quia serpens fuit p̄mum demonis instrumentum ad hominem decipiendum. Nam in ciuitate Salczburgensi q̄dam incantator erat. hic quadā die ad spectaculum alioꝝ cunctos serpentes ad q̄dam foueam incantare voluit ⁊ interimere ex spacio vt fert vnius miliaris. ꝯgregatis ergo vndiq; serpentibus dum ip̄e supra foueam staret. nouissime quidam ingens ⁊ horribilis serpens foueam intrare difficultabat. ⁊ sepe quasi ipsum abscedere ꝑmitteret ⁊ libere serpere quo vellet moribus innuebat. Sed cum ille ab incantatione eius desistere nolebat alijs omnibus in fouea interemptis. quia statim ibi moriebāt. ⁊ necesse erat vt ⁊ ille horribilis intraret. stans serpens ex opposito incantatoris supra foueam saltum fecit ⁊ in ip̄m incantatorem irruit. ⁊ ventrem eius vt cingulum stringens ip̄m incantatorem secum in foueam traxit ⁊ interemit. Qua ex re ꝑpendit nō nisi ꝑ vtilitate ad fugādum videlz ab hominum inhabitationibus talia sunt virtute diuina practicāda. ⁊ cum dei timore ⁊ reuerētia. Quo ad secūdum videlicet quomodo sunt huiusmodi exorcismi vel carmina deferēda ⁊ ad colla suspēdēda. vel in vestimētis insuēda. Videt autem ꝙ talia sint illicita Nā Augustinus. ij. de doct. xp̄iana Ad supstitionem ꝑtinēt mille magicaꝝ artium ⁊ ligature ⁊ remedia que medicoꝝ quoq; disciplina ꝯdēnat siue in p̄cātationibus siue in q̄busdam notis quas caracteres vocant. siue in quibusdā rebus suspēdendis siue insignādis. Itē Chrisostomus sup Mattheum. Quidaz aliquā ꝑtem euāgelij scriptam circa collū portāt. sed nō ne quotidie euāgelium in ecclesia legit ⁊ audit ab omnibus. cui ergo in auribus euāgelia posita nihil ꝓsunt. quomodo eum pñt circa collum suspēsa saluare. Deinde vbi est virtus euangelij in figuris lr̄aꝝ an in intellectu sensuum. si in figuris bñ circa collum suspēdis si in itellectu. ergo melius in corda posita ꝓsunt q̄ circa colla suspēsa. Sed hic est respōsio doctorum p̄cipue sancti Tho. vbi supra. ar. iiij. vbi querit an suspēdere diuina verba ad collum sit illicitum. ꝙ in omnibus incātationibus vel scripturis suspēsis duo cauēda vident. Primo q̄dem q̄d sit q̄ scribit. vtꝝ sit ad inuocatōes demonū ꝑtinens manifeste. tūc nō soluz supsticiosuz imo illicitum ⁊ apostasia a fide iudicat. vt supra tactū fuit sepe. Similiter etiam cauēdum ne ꝯtineat ignota nomia ⁊c. Accipe ꝯditiōes supra positas. ⁊ tūc sicut licituz est hmōi sup infirmos ore ꝓferre. ita licitum est illa secū deferre. Prefati autem doctores respectū hñt ⁊ damnāt cū q̄s ad figuras ⁊ lr̄as scp̄tas maiorē hr̄et aduertētiā ⁊ respectū q̄ ad intellectū v̄boꝝ. Et si dicat ꝙ laicus

nō intelligēs verba non pōt hīc respectū ad intellectū eoꝝ rñdet. habeat respectū ad v̄tutē diuinā. ⁊ illā cōmittat diuie volūtati vt faciet q̄cq̄d placitū fuerit sue pietati Quo ad terciū an simul demō sit ꝯiurādus ⁊ morbus exorcizādus. vel ecōuerso. aut vnuꝫ sine altero. Rñsio. Hic plura sunt aduertēda. Primo an demō sp sit qñ maleficiatus affligit. Secūdo cuiusmodi res possunt exorcizari aut adiurari. Tercio demō exorcizādi. Ad p̄mū cum iuxta Damasce. demō ibi est vbi opat. videt ꝙ maleficiato semp pñs sit cum eum affligat. Item in legēda beati Bartholomei. tunc videt sanare demon quādo cessat a lesione. Respōsio ꝙ demon pñs sit maleficiato ⁊ afflicto. Hoc pōt intelligi duplicit. vel quo ad suuꝫ esse. vel quo ad suū effectum. Primo modo pñs est in p̄ncipio dum maleficium intromittit. Secūdo modo ꝑ se non dicit p̄sens in suo effectu sic etiā cū doctores q̄rūt an dyabolus cū q̄libet culpa mortali hoīez substātialit inhabitat. dicūt ꝙ nō ꝑ se ꝫ ꝑ suū effectū sicut dñs inhabitare dicit seruū q̄ꝫtum ad suum dominiuꝫ. aliud tñ de obsessis. Quo ad secundū cuiusmodi res pñt exorcizari. Notādum est sup doctoris Thome in. iiij. dis. vj. sniam vbi dic. ꝙ quia ꝓpt peccatuꝫ homis dyabolus accipit potestatez in hominem ⁊ in omia que in vsum homis veniūt in ipsius nocumentum. Et cum etiam nulla ꝯueniētia est xp̄i ad Belial. Ideo qñcūq; aliquid sanctificādū est ad cultū diuinū p̄us exorcizat vt liberatū a p̄tāte dyaboli q̄ illud in nocumentum homis assumere poterat deo ꝯsecret. Et hoc pꝫ in bñdictione aque. in ꝯsecratione templi. ⁊ in omibus hmōi. Vñ cū p̄ma sctificatio q̄ hō deo ꝯsecrat sit in baptismo. oportet ꝙ etiā hō p̄us exorcizet q̄ꝫ baptizet. multo fortiori rōne q̄ꝫ alie res. quia in ipso homie est causa quare dyabolus potestatem accepit in alia que sunt ꝓpter hominē scꝫ pctm̄ originale vel actuale, ⁊ hec significāt ea que in exorcismo dicunt vt cum dr̄. Recede ab eo sathana, ⁊ hmōi. ⁊ similiter ea que ibi fiūt. Ad ꝓpositus ergo cū querit an morbus sit exorcizandus ⁊ demō adiurādus. ⁊ q̄d illoꝝ p̄mo. Rñdet morbus nō exorcizat. ꝫ ipse hō morbatus ⁊ maleficiatus sic in puero nō exorcizat infectio fomitꝫ. ꝫ puer infectus. Itē sic p̄us puer exorcizat ⁊ post dyabolꝰ adiurat vt recedat. ita maleficiatus p̄us exorcizat ⁊ post dyabolo ⁊ eius facture impat vt recedat. Itē sic sal ⁊ aq̄ exorcizant. ita maleficiato oīa q̄ in ipsius vsum ꝯuerti pñt vt cibaria ⁊ potagia exorcizare ⁊ bñdicere plurimū expedit. Itē lꝫ ritus exorcismi tenet in baptizādis vt fiat exufflatio versus occidentalē ptē ⁊ ab renūciatio. Scdo manuū ad celum erectio cū sacra fidei ꝯfessione. ⁊ ꝓfessione xp̄iane religionis. ⁊ tercio orō bñdictio. ⁊ manus impositio. ⁊ q̄rto denudatio ⁊ oleo sācto vnctio expost baptismū cōmunio ⁊ candidiore vestꝫ induitio. tñ nō est necesse vt hic circa maleficiatum exorcizandum fiant. ꝫ ꝙ p̄mo pure ⁊ debite sit ꝯfessus candelam accensam si potest teneat. ⁊ sacrā cōionē recipiat. ⁊ loco vestis cādide cādela bñdicta in lōgitudine corpis xp̄i aut ligni crucis nudo corpore circūliga-

tus maneat. Dici ergo potest. Exorciso te petrū aut barbarā infirmā: ꝗ sacro fonte baptismatis regeneratā per deū viuū + per deū verū + ꝑ deum sanctū + per deū qui te suo ꝑcioso sanguine redemit vt fias hō exorcizatus: vt effugiat atq; discedat a te omnis fantasia ⁊ nequitia diabolice fraudis: omisq; spūs immundus adiuratus per eū q̄ ventur⁹ est iudicare viuos ⁊ mortuos ⁊ seculū per ignē Amen. Oremus. De⁹ misericordie deus clemēs qui ꝑm multitudinē miserationū tuaꝝ quos diligis corripis et q̄s recipis pie ad emendationē coerces te inuocam⁹ dñe vt famulo qui in corpore patit membroꝝ debilitatē gratiā tuā conferre digneris vt quicquid terrena fragilitate corruptū quicq̄d dyabolica fraude violatū est vnitati corporis ecclesie membrū redēptionis annecte: miserere dñe gemituū. miserere lacrimarū eius ⁊ nō habentē fiduciaz nisi in misericordia tua ad tue sacramentū recōciliationis admittere: per xp̄m dñm nr̄m Amen. Ergo maledicte dyabole recognosce sententiā tuā: da honorē deo viuo ⁊ vero. da honorē dño Jesu xp̄o vt recedas ab hoc famulo cū tua factura quē dñs noster Jh̄s xp̄s suo ꝑcioso sanguine redemit: demū secundo ⁊ tercio iterū exorcizet vt supra cū orōnibus. Oremus. De⁹ q̄ facture tue semper pie dñaris affectu inclina aurē tuaz supplicationibus nostris ⁊ famulo tuo ex aduersa valitudine corporis laborantem placatus respice ⁊ visita et salutari tuo ⁊ celestis gratie presta eis medicinā per xp̄m dñm nostrū Amē. Ergo maledicte dyabole ⁊c̄. vt supra. Pro tercio exorcismo oratio. Deus infirmitatis humane singulare presidiū auxilij tui super infirmum nostrū ostende virtutē vt ope misericordie tue adiutus vel adiuta ecclesie tue sancte incolumis repre sentari mereat. per xp̄m dñm nr̄m Amen. ⁊ semp aspergat cū aqua benedicta. Et nota q̄ hic modus ꝑscribitur nō q̄ omnino ita fieri debeat aut q̄ alij exorcismi non sint maioris efficatie sed vt modus exorcizādi ⁊ adiurādi habeat. In antiquis em̄ historijs ⁊ ecclesiarū libris int̄dum deuotiores ⁊ efficatiores exorcismi reperiunt: sed quia in omnib⁹ dei reuerentia sit preponēda. agat ꝑm hoc vnusquisq; quantū expediens fuerit conclusiue ex ꝑmissis cōcludendo ꝓpter simplices. Sit modus iste exorcizandi maleficiatū vt primo purā faciat confessionē. Juxta ca. all. sepe. si per sortiarias. Demū fiat diligens inquisitio per singulos angulos ⁊ i lectisternijs culcitris ⁊ sub limine ostij si fortassis instrumēta maleficij caute possent inueniri inuenta etiam statim sunt ad ignē ꝓijcienda: expediret etiam vt cūcta renouarent in lectisternijs et indumētis habitationē etiam ⁊ domū mutaret. In casu vero q̄ nil inuentū fuerit tūc exorcizādus si potest ecclesiam intrabit mane ⁊ q̄ꝫto dies sanctiores: vt festa beate virginis aut vigilie existunt tātomelius sacerdos etiā cōfessus ⁊ in bono statu amplius ꝓficiet: teneat itaq; exorcizandus candelam in manu benedictā melius quo poterit sedēdo aut genua flectēdo. ⁊ qui assunt deuotas orationes pro eius liberatione fundant. Et incipiat letaniā in-

choando. Adiutoriū nostrum in nomine domini. ⁊ habeat respondē tem aspgat ipm aqua benedicta. ⁊ stola circūdabit colluz ⁊ subinferat psalmum. Deus in adiutoriū. ⁊ p sequat letaniam vt moris est sup infirmos dicendo ad inuocationē sanctoꝝ oza p eo vel ozate. ⁊ ꝓpicius esto. libera eum domine. singula p sequendo vsq; in finem vbi orationes sunt dicende. tunc loco orationum incipiat exorcismum ⁊ ptinuabit modo pscripto vel alio meliori vt sibi videbit. Possent etiam bu⁹modi exorcismi ptinuari ad minus ter in septimana vt sic multiplicatis intercessoribus gratia obtineatur sanitatis. Verum post omnia cōmunicādus est eucharistie sacramento lz quidam ante exorcismum hoc faciendum putant. ⁊ in pfessione attēdat pfessor si aliquo vinculo excōmunicatiōis esset innodatus. vel si vnq; temere innodatus absolutionem a suo iudice nō recepisset. tūc em̄ lz ad cautelam euz absoluat. tamē reddita sospitate a suo iudice qui eum ligauerat querat. Attendē dum q; vbi exorcista nō habet ordinez exorcistatus tūc ꝓcedere potest p orationes. ⁊ si legere nouit scpturas legat euangelia quatuoꝝ prima euāgelistaꝝ. Item euāgeliū. Missus est angelus. Et passionem dñi. que omnia magnam habent virtutem ad expulsionem opex dyaboli. Item euāgelium sancti Johānis. In pncipio erat verbum. scribat ⁊ ad collū infirmi suspendat. ⁊ sic gratia sanitatis a deo expectet. Nex si quis quereret de differētia inter aq̄ bñdicte aspsionem ⁊ exorcismū cuz vtrūq; in effectu ꝑ demonis molestiā ordinat. Rñdit sctus Tho. vbi supra. di. vj. dyabolus impugnat nos ab exteriori ⁊ interiori. Aq̄ ergo bñdicta ordinat ꝑ impugnationem dyaboli que est ab exteriori. Sz exorcismus ꝑ impugnationem dyaboli que est ab interiori. Cñ illi ꝑ quos dat dicunt energumini. ab eo quod est intra. ⁊ geron labor. q̄si intus laborantes. In maleficiato ergo exorcizādo vtrūq; adhibet cuz vtrobiq; molestent. Nex quo ad sctm̄ pncipale q̄d agēdum vbi gratia sanitatis p exorcismos nō obtinet. Rñsio. lz nex ex causis hoc fieri possit. est tamen vna septima sup quā iudicium nostr̄ suspēdit. Nā q; aliquis nō liberat. aut hoc est ꝓpter puritatem fidei circūstantium. aut ipm egrotuz offerētium. Aut ꝓpter peccata male ficium sustinētium. aut ꝓpter accōmoda remedia adhibere negligentium. aut ꝓpter exorciste aliquod in fide vicium. aut ꝓpter reuerētiā virtutum in alio existētium. aut ꝓpter purgationem vel merituz maleficiū patiētium. De pmis quatuoꝝ docet euāgelica vitas Math. vij. ⁊ Marce. ix. In patris vnice filij sui lunatici ⁊ discipuloꝝ xpi pnūcia. Primo em̄ offerēs ⁊ turba fide carebat. vñ pī cū lachrimis orauit Credo domine adiuua incredulitatem meam. ⁊ ad turbam Jesus ait. O generatio incredula ⁊ puersa quousq; ero vobiscum. De sco videlicet de sustinēte demonem. Jesus increpabat eum scz filium. q; vt btūs Hieronymus ibi dic. ꝓpter pctā sua a demone fuerat oppssus. De tercio de neglectu debitoꝝ remediorum ptz. quia nō fuerūt pnūtes boni ⁊ pfecti viri. Nñ Chrisostomus ibi dic. Colūne

fidei videlz Petrus Jacobus ⁊ Jo
hānes nō aderāt sic in trāsfigurati
one xpi pñtes erāt. Nec orō ⁊ ieiu
niū aderāt. sine q̄bus xps ait. Hoc
genꝰ demonioꝝ nō eūcit. Vñ Ori
genes ibi dic. Si aliqñ optuerit cir
ca curatiōez aliq̄d patiētiū remane
re nō admiremur. neq̄ interrogemus
neq̄ loq̄mur quasi audiēti spūi im
mūdo. ꝫ abigamus ieiunijs ⁊ orō
nibus nr̄is spūs malignos. Et glo
sa dicit. Hoc genus demonij. i. ista
carnaliū voluptatū mutabilitas ad
quā. s. spūs ille inclinabat nō vincit
ni si spūs orōne ꝯfirmet. ⁊ caro p ie
iunium maceret. De q̄rto exorciste
vicio p̄sertim in fide. ptz ibidem de
xpi discipulis pñtibus. Vñ postea
secreto discipuli querentes causam
sue impotentie. Rñdit ꝓpter incre
dulitatē vestrā. Amē dico vobis si
habueritis fidem sicut granū sina
pis dicetꝫ mōti huic tollite ⁊c. Ubi
Hylarius. Crediderūt q̄dē aposto
li. ꝫ nōdū erāt pfecti in fide. Nā do
mino in mōte morāte cū alijs tribꝰ
⁊ illis cū turba residētibus q̄dā te
por eoꝝ fidez relaxauerat. De q̄nto
pz in Uitaspatꝝ. vbi legimus aliqñ
obsessos nō liberatos p sctm̄ Anto
niū. ꝫ p eius discipulū Paulū fuis
se liberatos. De sexto patuit supra.
qz nō semp cū q̄s liberat a culpa li
berat a pena. ꝫ remanet interdū pe
na in vindictā ⁊ satisfactōez p̄cedē
tis delicti. Et adhuc aliud remediū
de quo fert q̄ plures fuerint libera
ti videlz q̄ maleficiati de nouo fue
rūt baptizati lz sub ꝯditiōe sup quo
vt p̄missi nil determinare audemus
Uerissimū tñ existit q̄ cū debite q̄s
ante baptismuz nō fuit exorcizatus
vtiq̄ diuina permissione dyabolus
semp maiorem recipit in talem po
testatem. Ptz ex p̄missis nec ambi
guū est q̄n plures negligētie siue a
sacerdotibus non bñ dispositis vbi
iam quartum impedimentū p̄nota
tum tangit. videlz exorciste vicium
cōmittunt. siue a vetulis que tempe
necessitatis debitū modū baptizan
di non seruāt. Nec tñ asserere volo
q̄n sacramēta a malis ꝯferri possint
⁊ q̄ imo q̄tūcūq̄ malus baptizat ⁊
ꝯficit. dūmō debite sub debita for
ma verboꝝ materia in intentōe ba
ptizat ordinatus ⁊ ꝯficere intendat
sic a sili in exorcizādo rite ꝓcedat.
nō suffusus aut violētus. vnde ⁊ si
ne actuali vel habituali intentōne ⁊
vtinā nō cespitādo. ⁊ verba necessa
ria obmittēdo. huiusmodi sacris of
ficijs se immisceāt. Reuera sicut ad
ꝯficiēdum quatuor essentialia deser
uiūt. ꝫ materia. forma. intētio. ordo
modis tñ p̄tactis ⁊ vbi vnū defue
rit nec ꝯficere poterit. ita circa exor
cismos suo mō asserere optet. Nec
obiectio valet q̄ sine exorcismis in
primitiua ecclesia baptizabant. aut
etiā q̄ nūc caractarē baptismalez si
ne eo valeat baptizatꝰ recipe. Quia
sic Gregorius inuanuz exorcismos
instituisset. ⁊ ecclesia in suis cerimo
nijs potius erraret. Quare nec au
sus sum oīno rep̄hendere qui male
ficiatos sub ꝯditōe vellēt rebaptiza
re. ⁊ neglecta fortassis recuperare.
Fert etiam de illis qui nocturno tē
pore in somnis p alta edificia sine
lesione solent incedere. quod vtiq̄
opus esse maligni spūs tales sic de
ferentes plures asserunt hi cum re
baptizant melius habēre noscunt. ⁊
miruz q̄ vbi nomibus ꝓprijs ānuū
tur subito ad terram collidunt. ac si

Or tassis illud nomen non debite in baptismo fuerit impositum. Expedit lectorem esse attentum sup sex illa impedimenta. lz em̄ sup energuminos aut possessos ⁊ non sup maleficiatos sonāt. Tamen quia equa virtus vtrobiq; requirit diuina. immo dici potest q̄ maioris sit difficultatis maleficiatū curare q̄ energuminum aut possessum. Ideo illa impedimenta si ibi possunt habere locum. ⁊ a fortiori sup maleficiatos quod tali rōne probat. Nam vt supra patuit capl'o. x. aliqui possident interdum p nullo ꝓprio delicto. sed p leui alieno ⁊ varijs alijs de causis. in maleficio autem quādo adulti maleficiunt vt plurimum eis ꝯtingit. quia in anime necationem grauissime a demōe ab intus possident Vnde duplex labor circa maleficiatos vbi simplex circa possessos ab extra. reqrit de hac grauissima possessione Cassyanus colla. abba. sereni dicit. Illi sunt veri miseri ac miserabiles iudicandi qui cum se vniuersis criminibus flagitijsq; contaminant non solum nullum in eis verisimiliter signum dyabolice suppletionis ostendit. sed nec aliqua q̄dem opibus eoꝝ cōdigna tentatio. nec vllum flagellum correptōis infert. Non em̄ merent celerem temporis istius expeditamq; medicinā quoꝝ duricia ⁊ impenitens cor penam vite p̄ntis excedens thezaurisant sibijpsis irā ⁊ indignationē in die ire ⁊ reuelatōis iusti iudicij dei in quo v̄mis eoꝝ nō extinguet. Et iterꝝ idē Cassyanus compando corporalē possessionem ad aīe p pctm̄. paulo añ dic̄. Multo grauius inq̄t ꝯstat illos vehementiusq; vexari. q̄ eius corpalit ab ipsis affligi minime videant. aīo tñ pniciosius possidentur eoꝝ. s. vicijs ⁊ voluptatibus inuoluti. Sedm̄ apl'i nāq; sniaz a quo q̄s supat eius ⁊ seruus efficit. nisi q̄ in hoc isti desperatius egrotāt. ⁊ cū sint eoꝝ mācipia nec impugnari se ab illis nec dñatum eoꝝ ferre cognoscūt. Ex q̄bus elicit q̄ a fortiori maleficiati in corpe nō tñ possessi a demōe ab extra. ꝫ ab intra q̄ ad anime necationem grauius ꝓpter plura impedimēta sanant. Quo ad tercius p̄ncipale. s. quo ad remedia nō tam verboꝝ ꝫ operum. Sup cuiusmodi remedia notandū q̄ quia opa illa sunt duplicia. Licita omnino ⁊ non suspecta. Aut suspecta ⁊ nō omnino licita. Et de p̄mis supra tactuz est immediate capl'o. v. circa finem. vbi dubitatio ponit sup herbas aut petras vt maleficia repellant quomodo hoc licitum sit. De secundis v̄o remedijs que vident esse suspecta non tamen omnino illicita nūc tractādum aduertere oportet ea q̄ in secūdo p̄ncipali huius secūde p̄tis opis tacta sunt de quatuor remedijs quoꝝ tria censent illicita. quartum autem nō omnino illicituz. sed vanū. d̄ quo ⁊ canoniste loquunt q̄ licitū est vana vanis ꝯtūdere. Sed q̄ nos inq̄sitores hui⁹ opinionis sumus cū scis doctoribus q̄ in casu q̄ remedia p sacra v̄ba ⁊ exorcismos licitos nō sufficiūt. Et hoc ꝓpt impedimenta supius tacta in numero sex aut septem. q̄ tūc tales maleficiati hortādi sunt ad patiētiam equanimiter ad tollerādum mala p̄ntis vite in suoꝝ criminum purgationē. ⁊ nō vlterius querere quocūq̄ modo supsticiosa ⁊ vana remedia. Ideo

si quis premissis licitis exorcismis nō ꝯtentus ad hmōi vana ad min⁹ remedia de quibus supra tactū est se transferre voluerit. sciat hoc non nostra voluntate aut admissione fieri. sed ꝙ posita ⁊ enucleata fuerunt ibidē talia remedia factū fuit vt tātoruz doctoꝝ vt Scoti ⁊ Hostien. ⁊c̄. ex parte vna ⁊ alioꝝ theologoꝝ ex parte altera dicta quocunqꝫ modo cōcordarent. Fatemur ergo cuz sancto Augustino in quodā sermone ꝯtra sortilegos ⁊ diuinatores Et intitulat sermo de augurijs vbi dic̄. Fratres nostis me frequētius supplicasse vt ꝯsuetudines paganoꝝ ⁊ maleficoꝝ minime seruare deberet sed hoc ꝓficit apud aliquos parū. Et qꝛ si vobis non dixero ꝓ me et ꝓ vobis redditurus sum in die iudicij rationē ⁊ vobiscū mihi necesse erit eterna supplicia sustinere. Ergo apud deū me absoluo dū iterum atqꝫ iterū ammoneo ⁊ contestor. vt nullus ex vobis diuinos aut sortilegos requirat. nec eos de qualibꝫ re aut causa. aut infirmitate ĩterroget qꝛ quicunqꝫ fecerit hoc malū statiz peribit in eo baptismi sacramentuz ⁊ cōtinuo sacrilegus ⁊ paganus efficitur ⁊ nisi penitentia subuenerit statim ineternuz peribit. Et postea subdit nullus dies exeundi ⁊ redeundi obseruat. fecit em̄ deus oīa bona valde ⁊ qui vnū diem ⁊ alterum statuit. sed quotiēs necessitas vrget faciendi aliq̄d aut exeundi. signate vos in noīe xp̄i ⁊ simbolū vel orationem dn̄icam fideliter dicētes securi in dei adiutorio agatis. His aūt quidā supstitiosi ⁊ filij huius seculi nō contēti errores erroribꝰ accumulare volētes vltra intellectū ⁊ intētionē Scoti ⁊ canonistaꝝ his argumentis se defendere conant. Quia em̄ res naturales hn̄t quasdā virtutes occultas quarū ratio ab homīe assignari nō pōt sic̄ ⁊ adamas trahit ferrū. Et multa alia q̄ Aug. xxj. de ciui. dei enumerat Ideo inq̄rere de hmōi rebus ꝓ sanitate acq̄rēda vbi exorcismi ⁊ nāles medicine deficiunt. nō erit illicitū lꝫ videat vanū hoc aūt fieret vbi quis per imagines nō nigromāticas ꝫ astrologicas vel per anulos ⁊ hmōi sanitatē in se vel in alio ꝓcurare vellet. Itē arguūt. Sicut corpa naturalia subdunt corporibꝰ celestibus. ita etiam corpora artificialia puta imagines sortiunt quasdaz virtutes occultas spēm ꝯsequētes ex impressione corporū celestiū. ergo etiā corpa artificialia puta imagines sortiūt aliquā virtutē occultā a corporibꝰ celestibus ad aliquos effectus causandos ergo vti eis ⁊ alijs hmōi nō est illicitū. Preterea demones possūt mltipliciter corpora trāsmutare vt Augusti. iij. de trini. dicit. ⁊ ptꝫ in maleficiatis. ergo lꝫ vti etiā eorū virtute ad tollendū illa. Sed reuera in oppositū sunt dicta omniū sanctoꝝ doctoꝝ vt satis ⁊ sparsim hincinde patuit. Vn̄ ad primū dicit ꝙ si res naturales simpliciter adhibent ad aliquos effectus ꝓducēdos ad q̄s putant hr̄e naturalē virtutē. nō est illicitū. Si vero adiūgant vel caracteres aliqui vel aliqua quecūqꝫ ignota ⁊ vane obseruationes. q̄ manifestū est naturalē nō habere sup hoc efficatiā erit supstitiosum ⁊ illicitū. Vn̄ san. Tho. scd̄a scd̄e. q. xcvj. ar. ij. in pede questionis tractās hanc materiā dicit ꝙ in his q̄ fiunt ad ali

quos effectus corpales inducēdos vtputa sanitatē vel aliq̄d hmōi. cōsiderandū est vtrū videant natura liter posse tales effectus causare ⁊ q̄r licet causas naturales adhibere ad suos effectus ideo nō est illicitū Si aūt videant nō posse naturalit tales effectus causare. cōsequēs est q̄ nō adhibent ad hos effectus causandos tanq̄ cause. ꝫ solū quasi signa ⁊ sic pertinēt ad pacta significationū cū demonibus inita. Vñ Augusti. xxj. de ciui. dei alliciuntur demones per creaturas quas nō ipsi sed deus condidit delectabilibus pro sua diuersitate diuersis non vt aīalia cibis. ꝫ vt spūs signis per varia genera lapidū herbarū lignorū animaliū carminū rituuz. Ad scdm dicit idē doctor virtutes naturales corporū naturaliū consequunt eorū formas substātiales quas sortiunt ex impressione corporū celestium. ⁊ ideo ex eorundē impressione sortiūtur quasdā virtutes actiuas. ꝫ corporū artificialiū forme procedūt ex ꝯceptione artificis ⁊ cū nihil aliud sint q̄ compositio ordo ⁊ figura. vt dicit. j. Phisi. nō possunt hīe naturalem virtutē ad agendū. ⁊ inde est q̄ ex impressione celestiū corporuz nullam virtutē sortiunt inquātū sūt artificialia. ꝫ solū ꝑm materiā naturalez. falsum est ergo qd̄ porphirio videbat vt Augu. dicit. x. de ciuita. dei. herbis lapidibus ⁊ animātib⁹ ⁊ sonis certis quibusdā etiā vocibus ⁊ figurationibus atq̄ figmētis quibusdā etiā obseruatis in celi auersione. motibus siderū fabricari in terra. ab hoib⁹ potestates idoneas varijs effectibus syderum exequēdas q̄si effectus magicarū artiū ex v̄tute celestiū corporū ꝓuenirēt. Sed sicut Augu. ibi subdit totū hoc ad demones ꝑtinet ludificatores animarum sibi subditarū. Vñ etiā imagines quas astronomicas vocāt ex operatione demonū hñt cui⁹ signū est q̄ necesse est eis inscribi quosdā caracteres q̄ naturaliter nihil operant. nō em̄ est figura p̄ncipiū actionis naturalis ꝫ in hoc distāt astronomice imagines a nigromanticis q̄ in nigromāticis fiunt expresse inuocatiōes. vñ ⁊ ad exp̄ssa pacta cū demonibus inita ꝑtinent. Astronomice ad tacita pacta ꝓpter figurarū ⁊ caracterū signa. Ad terciū nō est hoī ptās sup demones cōmissa vt eis licite vti possit ad qd̄cunq̄ voluerit. sed est ei cōtra demones bellum iudiciū vñ nullo mō lz homini demonū auxilio vti per pacta tacita vel expressa hec Tho. Ad ꝓpositum q̄r dicit nullo mō nec etiā quibuscunq̄ vanis quibus vicz se demon quocunq̄ modo possit imiscere. Si tamen sunt adeo vana vt et fragilitas humana pro recuperāda sanitate illa aggredit. doleat de preteritis. caueat de futuris. orat vt sibi debitū dimittat et in tentationē non amplius iudicatur inq̄t Aug. in fine regule.

Remedia contra grandines ⁊ super iumenta maleficiata.

Capitulū vij.

Qualiter deniq̄ iumēta maleficiata possint remediari. silr ⁊ tēpestates aeris. Notanda sunt primo quedam remedia illicita q̄ a q̄busdam practicant. Nā quibusdā verbis aut factis superstitiosis vt qui

Omes in digitis aut mēbris q̄ quedam verba ꝛ carmina illicita curāt. de quibus carminibus qualiter cognoscunt vt sint licita vel nō in precedenti capitulo tactū est. Alij sunt q̄ sup iumenta maleficiata nō aquā bñdictā spargūt. sed oꝛi infundunt Primū remediū verboꝝ esse illicitum vltra premissa gusl. sepe allegatus sic demōstrat. Si em̄ verbis in esset virtus ꝛ dicamus verbis vt verbis. tūc ex quinq̄ modis esset vn⁹. vel ex parte materie. i. aeris. aut ex parte forme. hoc est soni. aut ex mō significādi. aut ex parte oꝝ simul. Non primū. qꝛ aer nō interficit nisi sit venenosus. sonus etiā nō quia excellēs obiectū corrūpit potentiā nec terciū. qꝛ tunc hoc nomē diabolus vel moꝛs. infernus illa nocerēt semp. ꝛ sanctas bonitas semp̄ deesset. Itē nec oīa simul. qꝛ totum aggregatū ex partibus inualidis etiā totū est inualidū. Nec valet si obijciatur. deus protulit vim verbis. sicut herbis ꝛ lapidibus. quia si que virtutes insunt quibusdā verbis aut saeramētalibus aut alijs benedictionibus ꝛ carminibus licitis has bñt in se nō vt verba sed ex institutione ꝛ ordinatione diuina ꝛ ex pacto dei sicut si dñs diceret. quicunq̄ hoc fecerit faciā ei hanc gr̄am. ꝛ sic verba in sacramentis efficiūt qđ signant. Cuius sm̄ alios etiā bñt virtutem intrinsecā sed prima opinio qꝛ iam deseruit ideo amplectit. De alijs aūt verbis ꝛ carminibus patet ex premissis q̄ vt verba sunt verba cōposita vel prolata aut figurata nihil efficiunt sed inuocatio nois diuini ꝛ obsecratio que est per sacra quedaꝫ protestatio cōmittendū effectū diuine voluntati p̄sunt. Remediū etiā operū q̄ illicita vident vt supra tactū est. Et etiā vbi in partibus sueuie plurimū practicat q̄ prima die may ante oꝛtū solis mulieres villane exeunt ꝛ ex siluis vel arboꝛibus deferunt ramos de salicibus aut alios frondes et ad modū circuli plectētes in introitu stabuli suspendūt asserētes q̄ per integrū annū iumēta cūcta illesa a maleficijs remanēt et p̄seruant hoc quidē remediū sm̄ opinionē illoꝝ q̄ dicūt vana vanis cōtundere posse nō esset illicitū. sicut nec etiam qui p carmina ignota morbos expellerēt. Sed sine offensione p̄cedēdo dicamus q̄ si prima die vel secūda mulier vl̄ q̄cunq̄ egrediat nō bñs respectū ad solis occasum vel oꝛtum colligit herbas frondes aut ramos cuꝫ oꝛione dñica aut simbolo fidei suspendit illa sup hostiū stabuli bona fide cōmittēs effectum custodie diuine voluntati nō erit reprehensibilis vt supra in p̄cedēti capitulo ex verbis Hiero. ꝛ habetur vj. q. vltima. Iꝫ herbas et petras die etiā sustinenti demoniū sine incātatione. Ad idem sūt qui intra vineas aut segetes signū crucis frondes aut flores bñdictos in die palmarū cōtinent erigunt ꝛ asserūt q̄ vndiq̄ frugibus per grandines lesis segetes in eoꝝ campis illesi remanserūt. De quibus tota distinctionē tactā discernendū videt. Ad idē. Sunt q̄ pro cōseruatione lacte ne vicꝫ vacce per maleficia p̄riuent integrū liquoꝛē lactis quē die sabbati colligunt pauperib⁹ gratis pro deo distribuūt ꝛ per hmōi elemosynā asserūt vaccas etiā sub vbertate ampliꝰ lactis a maleficijs p̄ser-

uari. In quo ope nihil supstitiosuz iudicat dūmodo pietatꝫ causaz quā pauperib⁹ exhibēt etiā diuinā pietatē implorare ꝑ ꝯseruatione iumētoꝝ taliter ꝓponūt vt tñ effectū custodie diuine prouidētie pro suo beneplacito relinquūt. Preterea Nider in suo p̄ceptorio. p̄cepto. j. c. xj. dicit ꝙ etiam per carmina scripta ⁊ ꝟba sacra lꝫ iumēta sicut hoīes infirmos bñdicere. ⁊ ꝑ ea q̄ incātationis spēm hr̄e videnť dūmodo septē p̄misse cōditiones seruanť. dicit etiam ꝙ a deuotis ꝑsonis ⁊ virginib⁹ experiētia habuerit ꝙ adhibito signo crucis sup vaccam ⁊ dñica oīone cuz salutatione angelica trinies vel circiter cessat opus demonis si est ꝑ maleficiū Et in suo fornicario ꝯstat ꝙ malefici de ritibus ecclesie veneratis et seruatis sua maleficia p̄pediri fatenť vt per aque bñdicte aspersionē. per salis cōsecrati sumptionē ꝑ candelarū in die purificationis ⁊ palmarū. in die palmaruz ꝯsecratarū vsuz licitū ⁊ per similia qꝛ ad hoc talia ecclesia exorcisat vt vires demonis iminuāt. Preterea qꝛ malefice qñ volunt iumentū priuare liquore lactis solent ex illa domo in qua iumentū morať modicū lactis vel butyri ex illo iumento coagulatū petere vt ⁊ sic ꝯsequēter valeant per suam artē iumentū maleficiare. Ideo sint caute mulieres a q̄bus suspecte hmōi petūt ne eis in minimo mutuent aut donēt. Preterea sunt certe mulieres que dum sentiunt ꝙ in coagulando butyrum nil proficiunt sicut in vasis oblongis ad hoc aptis laborare solēt. tūc si subito ex suspecte malefice domo modicū butyri habere possunt. tria frusta seu bolos ex illo butyro faciunt. ⁊ sub sanctissime trinitatis inuocatione patris ⁊ filij ⁊ spūssancti illa frusta in vasculum proijciunt ⁊ sic omne maleficium fugatur. Ubi iterum incidit. Uanum vanis contundere. tantūmodo ex eo ꝙ butyrum a malefica suspecta habet mutuare. ꝙ si absq̄ hoc sub inuocatōe sanctissime trinitatis orationē dñicam adiungēdo. etiā si de ꝓprio butyro siue alieno si ꝓprium nō haberet. tres petias immitteret. effectuz diuine voluntati cōmittēs irreprehēsibilis maneret lꝫ commendāda nō esset ꝓpter videlicet petias butyri immissas. cōmēdanda aūt si ꝑ aspersionē aque benedicte salis exorcisati immissionē cū oīone. vt supra maleficiū fugaret. Preterea qꝛ sepe oīa iumēta maleficijs interficiuntur. aduertere debent q̄bus talia accidūt vt sub limine hostij stabuli aut presepe vel vbi adaquanť. terra amoueať ⁊ alia terra cū aspersione aque bñdicte ad illa loca reponať. qꝛ sepe malefice false sunt maleficij aliqua instrumenta ad illa loca occultasse false ꝙ ad instātiam demonū tantummodo foueā facere habebant. demon autē maleficiū reposuisse. quod quidē maleficium res vilissima erat. vt lapis lignū vel mus aut serpens aliquis. ꝯstat em̄ ꝙ diabolus maleficia operať ꝑ se nec in illis rebus indiget cōsensu aut ⁊ perditionē malefice querit. vñ ⁊ ipsam aliquo modo cooperari cogit. Cōtra grandines vero et tempestates vltra ea que supra de signo crucꝫ erecto hoc remediū practicatur. lapilli em̄ tres ex grandine in ignez sub inuocatōe sanctissime trinitatꝫ ꝓ-

110

ijciunt oratio dominica cum angeli casalutatione bis aut ter adiungit euangelium Johannis. In principio erat verbum. cum signo crucis vndiq; ꝯ tempestatem ante ⁊ retro. ⁊ ex omni parte terre subinfert. Et tunc cum in fine replicat trinies verbum caro factuz est. ⁊ trinies expost dixerit ꝑ euangelica dicta fugiat tēpestas ista. Subito siquidem tempestas ex maleficio fuit ꝓcurata cessabit. Hec verissima experimenta nec suspecta iudicant. hoc ipm em̄ ꝙ lapilli in ignem ꝓijciunt si absq; inuocatione diuini nomis fieret supsticiosum censeret. Qꝛ si dicat. nunquid sine illis lapillis sedari possit tempestas. Respondet vtiq;. ꝑ alia sacra verba. Proijciens autem intendit dyaboluz molestare dū eius facturā ꝑ inuocationem sanctissime trinitatis destruere conat. Ad ignē potius q̄ ad aquam ꝓijcit. quia citius dum resoluunt. eo etiaz citius eius factura destruit. effectum tamē custodie diuine voluntati cōmittit. Est ad hoc ꝙ malefica quedam a iudice interrogata an ꝑ aliquem modum tempestates a maleficis ꝯcitate sedari possent. Respōdit. possunt ꝑ hoc videlicet. Adiuro vos grādines ⁊ ventos ꝑ quinq; vulnera xp̄i ⁊ ꝑ tres clauos q̄ eius manus ⁊ pedes ꝑforarūt. ⁊ ꝑ quatuor euangelistas sanctos Mattheum. Marcū. Lucam ⁊ Johannem. vt in aquam resoluti descendatis. Fatent etiam multe. lz quedam sponte. quedaz in torturis ⁊ difficulter. ꝙ quinq; sunt ꝑ que multum impediunt. Aliqñ in toto. aliqñ in parte. aliqñ ne in ꝑsonam hominis fiant. aliqñ ne in suis amicis. Et sunt. fidem integram vl dei ꝑcepta seruātibus. se signo crucis ⁊ oratione munientibus. Ritus ⁊ ceremonias ecclesie colentibus. publicam iusticiaz bñ exequētibus. ⁊ xp̄i passionē v̄bo vel mēte ruminātibus. Vnde ⁊ Nyder vbi supra. Ea de causa vniuersaliter vel cōmuniter in ecclesia campane cōtra auram pulsant. Tum vt tanq̄ tubas deo ꝯsecratas demones recedant a suis maleficijs. tum etiam vt populus excitatus deum ꝯ tempestates inuocet. Et tandem ob causam cuz altaris sacramento ⁊ sacris verbis ad auram sedandam ꝓcedit cōmuniter ex antiquissima ꝯsuetudine ecclesiaꝝ in gallia ⁊ germania. Sed quia hic modus circa deportationē sacramenti ad auram sedandam videt multis quoddam supsticiosum. nō intelligētes regulas ꝑ q̄s agnoscit aliq̄d supsticiosuz vel nō. Ideo ꝯsiderandum est ꝙ quinq; dant regule seu ꝯsiderationes ꝑ quas quilibet ꝯgnoscere pōt an opus deo exhibitū sit supsticiosum. i. supra modum xp̄iane religionis obseruatum vel sit ad debitum cultum ⁊ honorem deo exhibendum tam in cordis q̄ corporis actibus ex vera virtute religionis ꝓgrediens. Ista em̄ eliciunt ex glosa sup illud apostoli ad Coll. ij. que sunt rationem habētia sapientie in supstitione. que dic̄. Supsticio est religio supra moduz seruata. vt etiam supra tactum est. Prima est ꝙ in omnibus operibus nostris cum gloria dei debeat esse principalis finis noster. Iuxta illud. Siue manducatis siue bibitis siue aliud q̄d faciatis omnia in gloriam dei facite. Ideo in omni opere ad religionem ꝑtinens xp̄ianam

attendat an opus sit ad gloriã dei. ⁊ hõ in opere det ꝑncipaliter gl'iaꝫ deo ita ꝙ per ip̄m opus ⁊ mens ho minis deo subijciatur. Et quidẽ lcꝫ ꝓpter hanc regulã cerimonialia vel etiã iudicialia veteris testamenti iã in nouo non exercent cũ sciamus il la sub figura. Hec aũt in veritate iã esse propalata. tamen deportatio sa cramenti vel reliquiarũ ad aurã se dandã non videt ꝯtra hanc regulã militare. Itẽ cum secũda regula sit ꝙ attendat an opus quod fit sit ad corporis exercitiũ. vel refrenatiuũ ꝯcupiscẽtie vel abstinẽtie corpalis. modo tamẽ virtuti debito hoc ẽ ſm ritum ecclesie vel hm moralẽ doctri nam. quia apl's dicit Rom̃. xij. Ra tionabile sit obsequiũ vestrũ ⁊ pro pter hãc scd̃am regulã fatue faciũt. vouẽtes nõ pectinare caput sabba to. vel ieiunare die dñico tanq̃ me liori die ⁊ similia. non videt iterum ꝙ deportatio sacr̃i ⁊c̃. sit superstitio sum. Itẽ cũ tercia regula sit ꝙ attẽ datur an opus sit ſm statutum vni uersalis ecclesie. vel ſm sacre scp̃tu re testimoniũ. vel saltem ſm parti cularẽ ecclesie ritum. aut de consue tudine generali que ſm Aug. ꝓ le ge habenda est. Dñ ⁊ btũs Greg. scribit anglicoꝝ episcopo. cõquerẽ ti. ꝙ sunt diuerse ecclesie cõsuetudi nes in missarũ celebratione. Respõ dit Grego. placet. vt siue in roma na siue in galliarum seu in quacũq̃ ecclesia aliq̃d inuenisti qd̃ plus om nipotenti deo possit placere sollici te eligas diuerse em̃ consuetudines ecclesie in cultu diuino in nullo ve ritati repugnant. ⁊ ideo seruande. ⁊ eas p̃terire illicitum est. Ideo vt in principio tactuꝫ est antiquissime cõ suetudines ecclesiarũ gallie ⁊ qua rundã germanie cũ decreuerint eu charistiam ad aurã deportare non poterit hoc esse illicitũ verũ qd̃ nõ in patulo sed in sacrario abscondi to ⁊ incluso. Itẽ cuꝫ quarta regula sit ꝙ inspiciat ꝙ opus quod fit ha beat naturalem ꝓprietatem ad effe ctuꝫ qui expectatur. alias em̃ si hoc non habet censetur sup̄stitiosuꝫ. ex qua ꝯsideratione caracteres ignoti ⁊ nomina suspecta. etiaꝫ imagines astronomice ⁊ nigromãtice refutã tur omnia tanq̃ suspecta. Ideo et ex hac cõsideratione non possum⁹ dicere ꝙ deportatio reliquiarũ aut eucharistie ꝯtra dyabolicas infesta tiones sit superstitiosum. immo reli giosissimũ. cum ibi tota salus nr̃a ꝯ aduersariũ cõtineat. Item cũ quin ta regula sit vt attendat ꝙ opus qd̃ fit non p̃beat occasionẽ scãdali vel ruine. qua tunc licet nõ esset super stitiosum tñ ꝓpter scãdalũ esset di mittendũ vel differendũ vel occul te sine scandalo faciendũ. Ideo si deportatio talis sine scandalo fieri potest. vel saltem occulte tunc non est obmittendũ. Ex ista em̃ regula sepe obmittunt benedictiones per v̄ba deuota siue sup̄ infirmos siue vt ad collum alligent. ⁊ hoc a secu laribus obmittunt dico ꝙ saltẽ nõ publice fiunt vbi occasionem ruine in alijs simplicib⁹ prestare possent. Hec sufficiãt q̃ ad remedia ꝯ grãdi nes per verba ⁊ opera licita.

Remedia quedã occulta ꝯtra q̃s dã occultas demonũ infestationes

Capitulũ viij.

Ed iam iterũ suspendit iudiciũ ad scri-

bendū remedia contra quedā terre frugū nocumēta. q̄ per vermes interdū ⁊ scinifes ꝑ turmas ad lōgissima terrarū spacia in aere volātes ita vt superficiē terre cooperire videant radicitus cuncta virētia tam in vinetis q̄ꝫ segetibus ⁊ graminib⁹ ꝯsummatos immittunt. Item remedia ꝯtra pueros opere demonū cābitos. Ad primū tamen dicendū iuxta sanctū Thomā scd̄a scd̄e. q. xc. vbi petit. An liceat adiurare irrationalē creaturā. Rn̄dit q̄ sic per modum tn̄ cōpulsionis que referri tūc debet ad diabolū q̄ in nocumentuz nostrū vtit irrōnalibus creaturis: ⁊ talis est modus adiurādi in ecclesie exorcismis per quos demonum ptās excludit ab irrōnalibus creaturis. Si em̄ intentio referret quo ad irrōnalē creaturā q̄ ad se q̄ nihil intelligit vana esset. Ex quo dat intelligi q̄ ꝑ exorcismos licitos ⁊ adiuratiōes possunt depelli diuina tn̄ assistēte clemētia taliter vt prius populo ieiunia ꝓcessiones ⁊ alie deuotiones iniūgantur. ꝓpter adulteria em̄ ⁊ multiplicationem criminū huiusmodi mala immittunt. vn̄ et ad cōfessiones homies inducēdi sunt. In nōnullis etiā ꝓuincijs excōmunicationes fulminant. sed tūc vim adiurationis sup demones sortiuntur. Est et alia horribilis dei ꝑmissio sup hoies vbi interdū mulieribus subtractis ꝓprijs filijs ⁊ puer⁊ alieni a demonibus supponunt. et hi quidē pueri vulgariter campsores in almanico vuechselkind nuncupati sūt in triplici differētia. Nā aliq̄ sunt semp macilenti eiulantes. cū tn̄ quatuor mulieres nulla vbertate lact⁊ vnū lactare sufficerēt. Ali qui v̄o sunt incubor demonū ope ꝓducti: quor tn̄ filij nō sūt ꝫ ꝓprie illi⁹ hois ⁊ viri cui⁹ semē receperūt vt succubi vel in somnis viros polluētes hos em̄ pueros interdū diuina ꝑmissione supponūt subtract⁊ ꝓprijs filijs. Est ⁊ terciū gen⁹ vbi interdū demones in specie paruulor apparētes nutricibus se cōiungūt. Cōmune in oībus tribus q̄ multū ponderosi. macilētes nō crescūt et nulla vbertate lactis vt p̄missum est lactant. Et sepius dicunt euanuisse Quare aūt diuina pietas talia permittit dici pōt q̄ ex duplici cā. Primo q̄ parentes pueros nimis diligunt. vn̄ ꝓpter eor vtilitatē talia ꝑmittunt. Scd̄o q̄ p̄sumendū est q̄ hmōi mulieres q̄bus talia accidūt vt plurimū sunt sup̄stitiose ⁊ i multis alias a demonib⁹ seducunt. Vn̄ ⁊ dn̄s verus zelotes s̄m rectū zeluz q̄ est vehemēs amor in ꝓpriā sponsam ex quo aliū nō solum accedere non patit. ꝫ nec signa adulterij vel suspitionis vt maritus zelosus sup aiaz quā p̄cioso sanguine emit. ⁊ ꝑ fidē despōsauit sustinere pōt in tactu. colloquio. appropinquatione quocunq̄ modo cū inimico diabolo ⁊ aduersario salut⁊ ⁊ si signa adulterij maritus zelosus nō patit. quātum tūc turbat q̄n adulteriū cōmittit. vnde non mirū si ꝓprij subtrahūtur filij ⁊ adulterini supponunt. Et quidē vt fortius ista imprimātur et quantū deus aiam zelat et nō vult nec signa suspitionē causantia pati Patet ex antiqua lege vbi vt ppl̄m suū funditus elōgaret ab idolatria. ꝓhibuit non solū idolatriā ꝫ multa alia q̄ occasionem possent p̄bere ad idolatriā. ⁊ que etiam in se nō vidē

tur habere vtilitatē quā tamē in suo mystico sensu mirabiliter retinent. vñ nō solū dixit. Exod. xxij. Maleficos nō patieris viuere sup terram sz ꝛ hoc adiūxit nō habitet in terra tua ne forte peccare te faciat. sic copulatrix occidit ꝛ peruagari int̄ homines non ꝑmittit. Nota zelum dī Deutero. xxij. deus ꝑcepit. Nidus cum ouis aut pullis desup cubantē matrē nō deberēt simul seruare. sed matrē ꝑmittere auolare. qꝛ hoc gentiles ad sterilitatē vertebāt. zelotes dñs in suo ppl'o noluit tale signum adulterij pati. sic iam vetule inuentionē denarij signū magni fortunij ꝛ per oppositū vbi thesaurū somniarent iudicāt. Item ꝑcepit oīa vasa cooperiri. ꝛ vasculū nō habēs operculū immunduz censeri. Error erat vt veniētes de nocte demonib⁹ aut vt vetule dicūt. die seligen. sed sunt malefice. vel demones in earū effigijs debēt oīa ꝯsumere vt post abūdantius tribuant. Colorant quidaz et dicūt schrettel sunt. ꝯtra determinationē doctoꝝ q ꝑter hoies ꝛ angelos nō sunt alie creature rōnales vñ nō sunt nisi demones. Item Leuitici. xix. Ne in rotundū attonderis comā nec radetis barbam. Illa em̄ faciebāt idolatre in veneratōez idoloꝝ. Itē Deut. xxij. vt viri non induerent̄ vestib⁹ mulierū nec ecōuerso q ille in veneratiōem dee veneris ꝛ alij ī venerationē maris et dee priapis. Item ea de cā iussit destrui aras idolorum. ꝛ Ezechias destruxit serpentē eneū qñ ppl's ei voluit offerri. dicēs cuprum est. Et ea de causa inhibuit somnia nō obseruari et auguria. ꝛ ꝑcepit vt vir aut mulier in quo phitonicus spūs eēt occideret̄ sicut iam sunt ꝛ vuarsagerin nūcupati. q̄ oīa qꝛ suspitionē generant ad adulteriū spūale. ideo vt dictū est ex zelo quē deus habet ad animas sibi despōsatas sicut sponsus ad spōsam inhibuit. Sic etiā et nos predicatores ꝛ animarū rectores aduertere debemus q nullū sacrificiū d̄o magis acceptū q̄ zelus animarū. vt Hieronymus sup Ezechielē attestatur. Unde ꝛ conseq̄nter in tercia parte operis de exterminio maleficarū quo ad vltima remedia tractandū erit. hoc ipsuz em̄ vltimū ecclesie refugium ad qd̄ etiam ex diuino obligatur vt dictū est ꝑcepto. Maleficos ne patiaris viuere super terraz. vbi ꝛ remedia cōtra maleficos sagittarios includuntur. cum ꝛ hoc ipsum genus nisi ꝑ seculare brachium poterit exterminari.

Remedia pro illis qui se demonibus intuitu alicuius cōmodi tēporalis totaliter deuouerunt.

Capitulum ix

Remediuz dū quis intuitu commodi tēporalis se ex toto demoni deuouit. sicut experientia sepe docuit per veram confessionem licet a dyaboli potestate liberabantur. tamen diu ex post grauissime molestati et precipue nocturnis temporibus fuerunt. ꝛ hoc in eorum penā deus permisit. signum autem q liberati erant ex illo agnoscebat. qꝛ pecunia in bursis aut capsulis post confessionē deficiebat super q̄ plurima gesta deduci possent sed breuitatis causa omittuntur.

Sequit̃ tercia ꝑs totius opis supermodos exterminādi vel ad minus puniēdi ꝑ debitā iusticiā in foro ecclesiastico ⁊ ciuili ⁊ habebit q̄stiones.xxxv.generalis tñ ⁊ introductoria p̄mittit̃.

Trū male

fice ⁊ eaꝝ fautores receptatores ⁊ defensores ita subijciantur iudicio ecclesiastico dyocesanoꝝ ⁊ ciuili ꝙ ab eaꝝ inquisitione valeant heretice prauitatis inquisitores esse exonerati. Et arguitur ꝙ sic. Nam in ca.accusatus.§.sane.lib.vj.dicit̃. Sane cum negocium fidei quod summe p̄uilegiatū existit.ꝑ occupationes alias nō debeat impediri pest̃ inquisitores heretice a sede apostolica deputati.de diuinationibus aut sortilegijs nisi heresim saperēt manifeste intromittere se non debent nec punire talia exercentes.ꝫ relinquere suis iudicibus puniendos. Nec videtur obstare ꝙ heresis maleficarum hic nō exprimit̃.tum quia eisdem penis in foro ꝯscientie puniunt̃.de ꝯse.di.ij.ꝑ dilectione. Si diuinatoꝝ ⁊ maleficoꝝ peccatum occultum sit interponitur penitentia.xl. dierum si notorium eucharistia denegat̃.⁊ quorum in eadem pena etiam idem iudicium decernit̃. Tum etiam quia eadem vtrobiq̧ videt̃ esse culpa.cū sicut sortilegi iudicium sortiunt.ita malefice nocumenta creaturaꝝ a demonibus expectāt ⁊ exigūt vtrobiq̧ quod a solo deo querendum est a creaturis illicite requirentes.vnde vtrobiq̧ peccatum idolatrie ad quē sensuꝫ Ezechie.xxj.notat̃ ꝙ rex Babylonis stetit in biuio in capite duarum viaꝝ cōmiscēs sagittas interrogauit idola. Preterea si dicat̃ ꝙ ca. restringit diuiatores ⁊ sortilegos super crimē heresis in q̄ subesse debēt iudicio inq̄sitoꝝ cū dic̄.nisi heresiꝫ saperēt manifeste.ita ꝙ ad minꝰ diuiatores ⁊ sortilegi hereticales sint eis subiecti.Cōtra.qꝛ tūc essent dādi diuiatores artificiales.d̄ quibus nullibi in scp̄turis fit mentio. Preterea si malefice sunt inq̄sitoꝝ iudicio subiecte.hoc erit ꝓp̄t crimē heresis.ꝫ qꝛ facta maleficaꝝ sine heresi pñt fieri. Probat̃. Nā sic̄ ꝯculcare corpus xp̄i in luto qd̄ valde horrendū esset pctm̄ pōt fieri sine errore in intellectu. ⁊ ꝑ ꝯsequēs etiā sine heresi.qꝛ stat firmit̃ aliquē credere ibi esse corpus ꝓiceret tñ in lutū ad cōplacēdū demoni ex aliq̄ pacto ideovt optatū finē puta thezauri inuentiōeꝫ vel sil̃e obtieret.ita ⁊ facta maleficarum sine errore fidei lꝫ nō absq̧ grādi pctō fieri pñt. Vñ in illo casu vtiq̧ iudiciū inq̄sitoꝝ subterfugiūt ⁊ suis iudicibus relinquunt̃. Preterea sic̄ Salomō dijs suarum vxoꝝ reuerētiā exhibuit ꝓp̄t cōplacētiā.nec tñ ꝓp̄tea apostasiā ꝑfidie incurrebat.qꝛ mēte fidelis ⁊ verā fidē sꝑ retinuit.ita ⁊ malefice ꝓp̄t reuerētiam quā exhibēt dyabolo ꝓp̄t pactū initū mēte fidē retinētes.nō sunt ꝓp̄tea heretice nūcupāde. Preterea si dicatur ꝙ omnes malefice fidem hñt abnegare. vñ ⁊ heretice iudicāde.Cōtra.qꝛ in casu q̄ etiā mēte ⁊ corde abnegarent adhuc non heretice sed apostate nuncupantur. ⁊ cum sit differētia inter hereticum ⁊ apostatā. ⁊ heretici inquisitorum

iudicio sbijciunt. vtiq; malefice eorũ iudiciũ subterfugere hñt. preterea. xxvj. q. v. dr. Epi eorũq; ministri oibus modis elaborare studeãt vt pnitiosaz ⁊ a zabulo inuentã sortilegã ⁊ magicã artẽ ex parrochijs suis penit⁹ eradicare studeãt. Et si aliquẽ virũ aut mulierẽ hui⁹ scelerꝫ sectatorẽ inuenerint turpiter dehonestatũ de parrochijs suis eijciant. ⁊c. vñ cũ ca. dicat suis iudicibus relinquant. ⁊ qꝛ loquit in plurali tam de ecclesiastico q̃ ciuili iure. ido ad minus per. c. alle. subdunt dyocesanorũ iud cio. Q si dyocesani etiaz seipsos exonerare vellẽt. prout inq̃tores prefatis iã tactibus argumẽtis rõnabiliter facere vident: vellẽt q; maleficarũ punitions ad temporales iudices retorquere. His argumentis ꝓbabiliter hoc facere possent. hꝛ in. c. vt inq̃sitionis. §. prohibemus q̃z districtius prefatis dñis tpalibus ⁊ rectoribus: ipꝛorũq; officialibus ne ipsi de hoc crimine: cũ sit mere eccl̃iasticũ quoq̃ modo cognoscãt vel iudicent. Et loquit de crimine heresis. sequit ergo ꝙ vbi crimẽ non est mere eccl̃iasticũ sicut est crimen in hmõi maleficis q̃ propter dãna tpalia q̃ ab eis inferunt a ciuili ⁊ nõ ab eccl̃iastico debẽt puniri. Preterea. C. de iudeis. l. vl. in fi. dicit. Cernat p̃terea bona sua ꝓscripta. ⁊ mox sanguinis pena destinandus q̃ fidem xp̃i expugnabit ꝑuersa doctrina. ꝙ si dicatur ꝙ lex loquit de iudeis conuersis ⁊ post redeũtibus ad ritũ iudeoꝝ: instantia nõ valet. immo argumentũ ampli⁹ per hoc fortificat. eo ꝙ cũ tales ꝓpter apostasiaz a fide iudex ciuilis habet punire. ergo etiaz maleficas fidem abnegantes cũ abnegatio fidei in toto vel in parte sit fundamẽtũ maleficarũ. Preterea licet in solutione dicat ꝙ pro eodẽ apostasia ⁊ heresis sit capienda. adhuc tamẽ ecclesiasticus iudex non se habz de eis intromittere: sed ciuilis. nam occasione questionis heresum nullus debet populum cõmouere. sed preses debet ꝑ se prouidere. In auten. de manda. princi. id est de mãdatis principum. colla. iij. §. neq; occasione vbi dicitur: neq; occasione religionum heresumq; questionis permittas alicui prouinciã cõmouere. aut aliter quadam preceptione iniungi prouinciã cui presides. ꝫ ipse prouidebis cum cõpetenti vtilitate fiscalibus ⁊ que alia sunt perscrutari et non permittere aliquid fieri circa nostras preceptiones occasione religionum. Patet ex his ꝙ de expugnante fidem nullus debet se intromittere nisi preses. Preterea si cognitio iudicum ⁊ punitio taliũ maleficaruz non spectaret totaliter ad ciuilez iudicem quomodo leges de his tribus se intromittere possent. Nam. C. de maleficis. l. nemo. l. culpa. l. nullus. omnes illos quos vulg⁹ maleficos vocat: capitali pena sbijcit. ⁊. e. l. militi. bestijs obijcere decernit qui magica arte vite innocentum insidiãtur. Item ꝙ questionibus ⁊ tormentis ad interrogandum subijci debeant. ⁊ ꝙ ad eorum accusationez quilibet admitti debeat. ⁊ ꝙ nullus fidelium sub pena exilij et amissione omniũ bonorum cũ eis participat: cum multis alijs penis annexis. que legenti illas leges occurrunt. E contrario vero et pro veritate legum doctores

talium maleficarū punitionē in ec-
clesiasticum iudicē possunt retorq̄-
re vt simul copulatiue habeant co-
gnoscere ⁊ iudicare. et hoc sic pro-
batur. In crimine canonico preses
cum metropolitano habet discerne
re ⁊ non metropolitanus per se sed
adiuncto preside. pater in auten. de
man. princi. §. si vero canonicū sit
quod queritur. vna cū metropolita
no ꝓuincie hoc disponere ⁊ decer-
nere prouidebis siue aliq̄ quidaz du
bitant. glosa. id est in fide. quo casu
solus cognoscet. siue aliq̄ quidā glo
sa. tunc episcopus cū preside. scz co
gnoscet ⁊ cause deo dare amabilez
⁊ decibilem terminū. qui ⁊ decen-
ter orthodoxam custodiat fidem. ⁊
indemnitatē procuret fiscalibus. et
nostros subiectos seruet inuiolatos.
glo. id est eos nō corrumpat in fide
Preterea ꝓnceps secularis licz pu
niat pena sanguinis. non tamē per
hoc iudiciū ecclesie excludit. cuius
est cognoscere ⁊ diffinire. immo ne
cessario presupponit. vt patz. C. de
summa trinit. ⁊ fi. catho. l. j. in fine.
et extra de here. c. ad abolendā. ⁊. c.
vergētis. ⁊. c. excōmunicamus. j. et
ij. immo eadē pena est ⁊ fm leges.
⁊ fm cano. vt patz. C. de hereticis. l.
manicheos. ⁊. l. arrianī. vñ ⁊ ad eos
pertinet ꝓcipue insimul ⁊ non diui
sim talium punitio. Preterea sicut
leges decernunt clericos a propꝛijs
iudicibus emendari et nō a tempo
ralibus seu secularib⁹. eo ꝙ crimen
ecclesiasticum in eis censetur. ita ⁊
maleficarum crimē cum sit partim
ciuile ⁊ partim ecclesiasticum pro-
pter damna temporalia et fidē quā
violant. Ideo ad vtriusq̄ partis iu
dices pertinet ad cognoscendū iu-
dicandum ⁊ puniendū. Et fortifica
tur ratio i auten. vt clerici apud ꝓ-
pꝛios iudices. §. si vero. coll. vj. vbi
dicitur. Si vo ecclesiasticum sit de
lictum egens castigatione ecclesia-
stica ⁊ mulcta. deo amabilis episco
pus hoc discernat nihil cōmunican
tibus clarissimis ꝓuincie iudicib⁹
neq̄ enim volumus talia negocia
omnino scire ciuiles iudices cum
oporteat talia ecclesiastice exami
nari ⁊ emendari animas delinquen
tiū per ecclesiasticam mulctam: fm
sacras ⁊ diuinas regulas quas ⁊ no-
stre sequi non dedignantur leges.
Hec ibi. Vnde ⁊ per oppositum cri
men mixtum ab vtriscq̄ est punien-
dum. Respōsio cum principalis in
tentio nostra in hoc opere sit ab in
quisitione maleficarum q̄tum cuz
deo fieri posset: nos inq̄sitores par
tium superioris almanie exonerare
suis iudicibus ad puniendum relin-
quendo. et hoc ꝓpter negocij ardua
tatem. dum tamen indemnitate fi-
dei ⁊ saluti animarū non eo minus
prouideretur. quare ⁊ p̄sens opus
aggressi sumus. ip̄is iudicibus mo-
dos cognoscendi diffiniendi et sen-
tentiandi reliquēdo. Ideo ad ostē-
dendū q̄ episcopi contra maleficas
in multis procedere possint: etiam
seclusis inquisitoribus. licz ip̄i epi-
scopi sine tēporali et ciuili iudicio:
vbi punitio transit in vindictā san-
guinis non ita procedere valeant.
expedit certas opiniones aliorum
inquisitorum in diuersis regnis hi
spanie in medium deducere. et illas
salua eorum semper reuerentia: cuz
sub ordine vno predicatorum mili-
tanus. infringere vt eo clarior i sin-
gulis habeatur intellectus. Est ita

q̄ eorum opinio q̄ omnes malefici sortilegi diuinatores nigromātici. et breuiter sub quocunq̄ genere diuinationū existant: et qui fidem sacram semel susceperunt: et professi sunt iudicio inquisitorum subiacent taliter vt in tribus que notant in capi. multorū querela. in princi. de here. in clemen. nec inquisitor sine episcopo. nec episcopus sine inquisitore procedere habeat. Licz in q̄n q̄ aliis vnus sine altero procedere valeat. si cui placet capitulum legat et inueniet. vnū autem e tribus est sententia diffinitiua ad quaz vnus sine altero nō debet procedere. z hoc vbi prefati heretici sunt habēdi Ad dunt insup blasphemos. z quocunq̄ modo demones inuocātes. z excōicatos qui in excōicatione stetissent per annū animo contumaci in causa fidei vel etiā in nō causa fidei sub certis casibus z plura alia inclu dunt. per que auctoritas ordinariorū nimis eneruat. z nobis inquisitoribus ampliora onera imponunt minus securi coram tremendo iudice qui vtiq̄ districtam a nobis super cōmissi officij exiget rationē. z quia eorū opinio non infringit. nisi eor fundamentū sit annullatum. Ideo notandū q̄ principale fundamentum per glosatores canonū et precipue super ca. accusatus. z. §. sane. z super verba heresim sapiant manifeste accipitur. fundant insup se super dicta theologorū. Tho. Alber. Bonauen. in. ij. senten. dist. vij. Ex his spēaliter aliq̄ expedit recitare. Nam vbi ca. dicit vt in argumento primo deductū est q̄ inquisitores hereticе prauitatis de sortilegijs z diuinationibus se non debent intromittere nisi heresim sapiant manifeste dicunt q̄ sortilegi vel diuinatores sunt duplices: scz artificiales z hereticales. et primi dicunt meri diuinatores quia videlicz mere ex arte agunt. de quibus etiam loquit. ca. ex tenore. ex de sortilegijs. vbi dicit q̄ Adalricus presbyter cū quodaz infami hoc est diuinatore. dic glo. ad secretū locum perrexit nō ea intentione vt demonē inuocaret quasi dicat quia hoc fuisset hereticū: ꝫ vt cū inspectione astrolabij furtuz quoddā inueniret quasi dicat q̄ est mera diuinatio vel sortilegiū. Secundi vo hereticales dicūtur diuinatores qui in eorū arte demonib⁹ aliquem honorē latrie vel dulie impendūt: qui diuinando futura p̄dicere conātur: vel aliquid simile qō heresim sapiat manifeste exercent: et tales iudicio inquisitorū sicut et alij heretici subiacent. Et q̄ hec sit mens ca. probat per canonistas glosantes verbū saperent. Nā Jo. an. super alle. ca. accusatus z ver. saperent: dicit ita saperēt sicut est circa aras ydolorū nephandas p̄ces emittere. sacrificia offerre demōes cōsulere eorūq̄ respōsa suscipe: vel affociāt sibi p̄pter sortes exercēdas hereticos: vel faciūt p̄dicta cū sanguine vel cū corpe xp̄i vel in sortib⁹ vt possint habere responsa: puerū rebaptisant vel bis similia. Idem eundē sensum allegant Archi. sup co. c. et §. sane. z sup eodem verbo saperent. Item alligant Jo mo. Raymundū. Guilbel. de mtōe Jaudu. Itē probant per determinationem ecclie ex consilio acquirensi. xxvj. q. v. episcopi: vbi huiusmodi mulieres superstiose infideles nominan

talium maleficarū punitionē in ecclesiasticum iudicē possunt retorq̄re vt simul copulatiue habeant cognoscere ⁊ iudicare. et hoc sic probatur. In crimine canonico preses cum metropolitano habet discerne re ⁊ non metropolitanus per se sed adiuncto presidē. patet in auten. de man. princi. §. si vero canonicū sit quod queritur. vna cū metropolita no ꝓuincie hoc disponere ⁊ decernere prouidebis siue alij quidaz dubitant. glosa. id est in fide. quo casu solus cognoscet. siue alij quidā glosa. tunc episcopus cū presidē. scz cognoscet ⁊ cause deo dare amabilez ⁊ decibilem terminū. qui ⁊ decenter orthodoxam custodiat fidem. ⁊ indemnitatē procuret fiscalibus. et nostros subiectos seruet inuiolatos. glo. id est eos nō corrumpat in fide Preterea ꝓnceps secularis licz puniat pena sanguinis. non tamē per hoc iudiciū ecclesie excludit. cuius est cognoscere ⁊ diffinire. immo necessario presupponit. vt patz. C. de summa trinit. ⁊ fi. catho. l. j. in fine. et extra de here. c. ad abolendā. ⁊. c. vergētis. ⁊. c. excōmunicamus. j. et ij. immo eadē pena est ⁊ fm leges. ⁊ fm cano. vt patz. C. de hereticis. l. manicheos. ⁊. l. arriani. vñ ⁊ ad eos pertinet ꝓcipue insimul ⁊ non diuisim talium punitio. Preterea sicut leges decernunt clericos a ꝓpꝛijs iudicibus emendari et nō a temporalibus seu secularib⁹. eo q̄ crimen ecclesiasticum in eis censetur. ita ⁊ maleficarum crimē cum sit partim ciuile ⁊ partim ecclesiasticum propter damna temporalia et fidē quā violant. Ideo ad vtriusq̄ partis iudices pertinet ad cognoscendū iudicandum ⁊ puniendū. Et fortifica tur ratio i auten. vt clerici apud ꝓpꝛios iudices. §. si vero. coll'. vj. vbi dicitur. Si vō ecclesiasticum sit delictum egens castigatione ecclesiastica ⁊ mulcta. deo amabilis episcopus hoc discernat nihil cōmunicantibus clarissimis ꝓuincie iudicib⁹ neq̄ enim volumus talia negocia omnino scire ciuiles iudices cum oporteat talia ecclesiastice examinari ⁊ emendari animas delinquentiū per ecclesiasticam mulctam: fm sacras ⁊ diuinas regulas quas ⁊ nostre sequi non dedignantur leges. Hec ibi. Vnde ⁊ per oppositum crimen mixtum ab vtriusq̄ est puniendum. Respōsio cum principalis intentio nostra in hoc opere sit ab inquisitione maleficarum q̄tum cuz deo fieri posset: nos inq̄sitores partium superioris almanie exonerare suis iudicibus ad puniendum relinquendo. et hoc ꝓpter negocij arduitatem. dum tamen indemnitate fidei ⁊ saluti animarū non eo minus prouideretur. quare ⁊ p̄sens opus aggressi sumus. ip̄is iudicibus modos cognoscendi diffiniendi et sententiandi reliquēdo. Ideo ad ostēdendū q̄ episcopi contra maleficas in multis procedere possint: etiam seclusis inquisitoribus. licz ip̄i episcopi sine tēporali et ciuili iudicio: vbi punitio tranſit in vindictā sanguinis non ita procedere valeant. expedit certas opiniones aliorum inquisitorum in diuersis regnis hispanie in medium deducere. et illas salua eorum semper reuerentia: cuz sub ordine vno predicatorum militanus. infringere vt eo clarior i singulis habeatur intellectus. Est ita

q̄ eorum opinio q̄ omnes malefici sortilegi diuinatores nigromātici. et breuiter sub quocunq̄ genere diuinationū existant: et qui fidem sacram semel susceperunt: et professi sunt iudicio inquisitorum subiaceant taliter vt in tribus que notant in capi. multorū querela. in princ. de here. in clemen. nec inquisitor sine epiſcopo. nec epiſcopus sine inq̄sitore procedere habeat. Licz in q̄n q̄ alijs vnus sine altero procedere valeat. si cui placet capitulum legat et inueniet. vnū autem e tribus est sententia diffinitiua ad quaz vnus sine altero nō debet ꝓcedere. z hoc vbi prefati heretici sunt babēdi Ad dunt insup blaſphemos. z quocunq̄ modo demones inuocātes. z excōicatos qui in excōicatione stetiſſent per annū animo contumaci in causa fidei vel etiā in nō causa fidei sub certis casibus z plura alia inclu dunt. per que auctoritas ordinariorū nimis eneruat. z nobis inquisitoribus ampliora onera inponunt minus securi coram tremendo iudice qui vtiq̄ districtam a nobis super cōmiſſi officij exiget rationē. z quia eorū opinio non infringit. niſi eor fundamentū sit annullatum. Ideo notandū q̄ principale fundamentum per gloſatores canonū et precipue super ca. accuſatus. z. §. ſane. z super verba hereſim ſapiant manifeſte accipitur. fundant insup ſe ſuper dicta theologorū. Tho. Alber. Bonauen. in. ij. ſenten. diſt. vij. Ex his ſpēaliter aliq̄ expedit recitare. Nam vbi ca. dicit vt in argumento primo deductū est q̄ inq̄ſitores hereticē prauitatis de ſortilegijs z diuinationibus ſe non debent intromittere niſi hereſim ſapiant manifeſte dicunt q̄ ſortilegi vel diuinatores ſunt duplices: ſcz artificiales z hereticales. et primi dicunt mere diuinatores quia videlicz mere ex parte agunt. de quibus etiam loquit. ca. ex tenore. ex̄ de ſortilegijs. vbi dicit q̄ Odalricus preſbyter cū quodaz infami hoc est diuinatore. dic̄ glo. ad ſecretū locum perrexit nō ea intentione vt demonē inuocaret quaſi dicat quia hoc fuiſſet hereticū: ꝫ vt cū inſpectione aſtrolabij furtuz quoddā inueniret quaſi dicat q̄ est mera diuinatio vel ſortilegiū. Secundi vo hereticales dicūtur diuinatores qui in eorū arte demonib⁹ aliquem honorē latrie vel dulie impendūt: qui diuinando futura ꝑdicere conātur: vel aliquid ſimile qō hereſim ſapiat manifeſte exercent: et tales iudicio inquisitorū ſicut et alij heretici ſubiacent. Et q̄ hec ſit mens ca. ꝓbat per canoniſtas glo ſantes verbū ſaperent. Mā Jo. an. ſuper alle. ca. accuſatus z ver. ſaperent: dicit ita saperēt ſicut est circa aras ydolorū nepharias p̄ces emittere. ſacrificia offerre demōes cōſulere eorūq̄ reſpōſa ſuſcipe: vel affociāt ſibi ꝓpter ſortes exercēdas hereticos: vel faciūt ꝑdicta cū ſanguine vel cū corpe xp̄i vel in ſortib⁹ vt poſſint habere reſponſa: puerū rebaptiſant vel bis ſimilia. Ad eundē ſenſum allegant Archi. ſup co. c. et §. ſane. z ſup eodem verbo ſaperent. Item alligant Jo mo. Raymundū. Guilhel. de mtōe Jaudu. Itē ꝓbant per determinationem eccl̄ie ex conſilio acquirenſi. xxvj. q. v. epiſcopi: vbi huiuſmodi mulieres ſuperſtioſe infideles nominan

tur cũ dr̃ vtinã hee sole in sua perfidia pissent: ⁊ pfidia in xp̃iano dicit̃ heresis. Unde inquisitorũ heretico rũ iudicio sunt subiecti. Probãt in sup̃ p̃ theologos. Primo p̃ sanctũ Tho in .ij. sententiarũ distinctõne vij. vbi querit vtr̃ vti auxilio demonis sit peccatũ vbi inter alia hec v̇ba dicit super illud. Esa. viij. Nunquid non populus a deo suo requiret visionẽ. In om̃ibus in quibus cõplementũ operis ex v̇tute demonis expectat̃ est opostasia a fide p̃pter pactũ initũ cũ demone vl̃ verbotenus si inuocatio intersit vel facto aliquo etiam si sacrificia desint Ad idem allegant Albertũ in eodẽ suo scripto ⁊ distinc. Itẽ Petrũ de tarãthasia. Itẽ petrũ de bona ventura nouiter canonizato: qui tamẽ nõ petrus nominatur cũ fueruiterũ nomẽ suũ. Item Alexandrũ de ales. Et Guidonẽ ordinis carmelitar̃ qui om̃es dicũt q̃ demones inuocãtes sunt apostate ⁊ p̃ ꝯsequẽs heretici. vñ inquisitorũ hereticorũ iudicio subiecti Sed q̃ p̃fati inquisitores p̃ hec ⁊ p̃ quecũq̃ ab eis allegaca nõ possunt sufficiẽter p̃bare quin etiã p̃fati sortilegi ⁊c̃. iudicio ordinariorũ seu ep̃orum seclusis inquisitorib⁹ possunt subiacere: et q̃ inq̃sitores a taliũ diuinatorũ nigromanticorũ seu etiã maleficorũ se possunt exonerare: nõ q̃ illi inquisitores male faciũt inquirendo sup̃ tales vbi ep̃i non inquirũt: in quo casu potius inquisitores illi sunt cõmẽdãdi sic p̃batur. Inquisitores nõ habẽt se intromittere nisi super crimẽ heresis. ⁊ cũ h̃ oportet q̃ illõ crimen sit manifestũ. Patet p̃ frequenter alle. ca. accusatus ⁊. §. sane

Quo stante tunc iterum arguitur cũ quis aliqua cõmittit que absq̃ vicio heresis cõmittere potest: quãtũcunq̃ illa sunt grauia ⁊ enormia adhuc nõ est vt heretic⁹ iudicãdus licet sit puniendus ex quo sequitur q̃ vbi quis nõ est iudicandus vt hereticus: ꝫ vt malefactor puniẽdus inquisitor non se debet intromittere: sed debet talem iuxta tenorẽ canonis suis iudicibus ad puniendũ relinquere. Quo iterũ stante sequitur q̃ om̃ia inducta per glosatores canonistas: ⁊ theologos: vt demones inuocare: eis sacrificare. ⁊c̃. vt supra tactũ est nisi ex vitio heresis processerint. inquisitores non se debent intromittere sed suis iudicib⁹ vt supra relinquere. Quo iterũ stãte: cum prefata sepissime fine vitio heresis fieri possunt in quo casu talia facientes non sunt vt heretici: aut condonandi: subscriptis probatur auctoritatib⁹ et ratiõibus. Nã ad hoc q̃ aliquis sit proprie hereticus quinq̃ requirũtur. Primũ est vt sit error in ratione. Secundũ est q̃ error ille sit circa ea que sunt fidei vel contra veritatem determinationis ecclesie in his que pertinent ad fidem vel bonos mores et necessaria ad cõsecutionẽ vite eterne. Terciũ est q̃ error talis sit in illo qui catholicã fidem professus est alias enim esset iudeus vel pagan⁹ non hereticus. Quartũ est q̃ talis error in eo fidem suscepit sit taliter q̃ aliquã veritatem de christo confiteatur pertinentem ad diuinitatẽ vel humanitatẽ: alias si totum discrederet esset apostata Quintũ est vt talem errorem pertinaci voluntate et obstinata eligat ⁊ sequatur

⁊ quod de heresi ⁊ heretico sic sum pto.ca.alle.accusatus.⁊ verbum sa perent intelligatur:glosas tamē ca nonistarum nō reprobando: sed sal uando:sic probat̄. Nam ꝙ primuz requiratur.scilicet error in intelle ctu:hoc notum est omnibus per cō munem regulam. Duo requirūtur vt quis dicatur hereticus:vnū ma teriale.scilicz error in ratione:alte rum formale.scilicz pertinatia ī vo luntate. Patet ⁊ per Augustinum Hereticus est qui nouas ⁊ falsas opiniones aut gignit aut sequitur. Ratio etiam adest quia heresis est species infidelitatis: ⁊ infidelitas est in intellectu subiectiue:sicut ⁊ fi des sibi cōtraria ⁊ opposita habēt fieri circa idem. Quo stante factuz vel opus quodcunqꝫ sine errore nō facit hereticum:vtputa si quis for nicatur aut mechatur:licet agat cō tra veritatem que dicit non mecha beris:ex hoc non est hereticus nisi credat vel opinetur fornicari esse li citum. Et ratio est quia quandocū qꝫ aliqua duo necessario requirunt̄ ad constitutionem alicuius: defici ente altero eorum impossibile est il lud esse:quia dato opposito ꝙ sine illo possit esse:iam nō necessario re quireretur ad constitutionez illius: sicut quia ad constitutionē domus necessario requiritur fundamentū paries tectū:ideo altero deficiente nō habetur domus. Sic ergo quia ad heresim constituendam requiri tur error ī intellectu necessario:nul lum factū absolute sine errore in in tellectu facit hereticuz. Et propter hoc nos inquisitores germanie di cimus cū beato Antonino in scda parte summe sue hanc materiā per tractātis ꝙ baptisare imagines ad orare demones eis thurificare:con culcare corpus xp̄i in luto:⁊ omnia huiusmodi que sunt valde horrēda peccata: nisi sit error in intellectu nō faciunt hominē hereticū. Et iō si quis faceret ista:vtputa baptisa ret imaginem nō male sentiens de sacramento baptismi: nec de eius effectu nec credēs istum baptismū esse aliquid.nec habere effectum ex vi sua sed facit hoc propter aliquez finem facilius assequendū a demo ne cui querit ꝓpter hoc cōplacere: ita ꝙ aliquo pacto implicito vel ex presso illud agat vt demon sibi vel alicui faciat qd̄ petit ſm ꝙ caracte ribus ⁊ figuris ſm artes magicas ab hoibus demones pacto exp̄sso vel tacito inuocant̄ ad desideria eo rū explenda:dūmodo nō petant a demone qd̄ sit supra facultatē eius nec q̄tum ad potētiā:nec q̄tuz ad cognitionē:sic scz ꝙ nō male senti at de ptāte aut cognitiōe demonis sicut eēnt illi q̄ crederent ꝙ demon possit necessitate libeꝝ arbitriū ho minis vel illi q̄ crederent ꝙ demon oino ex tali pacto ⁊ in oēm euentū q̄tumcūqꝫ a deo nō ꝑmissus possz facere qd̄ petūt:vel q̄ crederent ꝙ posset scire alterā partē futuri con tingētis:vel effectū aliquē facere q̄ est ꝓprius soli deo:tales em̄ non est dubiū ꝙ haberēt errorē ī intellectu ⁊ male de ptāte demonis sentirent et ꝑ cōsequēs suppositis aliis cōdi tōnibus q̄ req̄runt̄ ad heresim eēnt heretici ⁊ ordinarioꝝ simul ⁊ inq̄si torū iudicio subiecti. Sz si ex cau sis p̄dictis facerēt nō male sentien tes de baptismo ⁊ aliis p̄dictis pro ut communiter fit: eo ꝙ ipso facto

malefici ⁊ nigromantici cum sciunt ipm diabolū esse inimicū fidei ⁊ aduersariū salutis iam cogunt in eoꝝ cordibus sentire magnā vim esse in fide: ⁊ ꝙ nulli falsitati subiacere potest cui pater mēdacij tantū preesse noscit. Ideo licz talia faciētes peccarent grauissime: nō tñ essent heretici. Et ratio est: quia nō male sentiunt de sacramēto: licz eo male ⁊ sacrilege vtamur: vñ sunt magis sortilegi q̄ heretici: et de numero illorū de q̄bus alle. ca. accusatus. ꝑtendit nō subiacere iudicio inquisitorum cū non manifeste sapiant heresim: imo vix occulte ⁊ q̄si nullo modo. Et eodē modo de adorantibꝰ demonē ⁊ sacrificātibus ei: qꝛ si hoc faciunt credētes diuinitatem esse in demonibus vel credētes ꝙ cultus latrie sit eis exhibendus: vel ꝙ oīno ex exhibitiōe talis cultus assequāt qd̄ req̄runt a diabolo nō obstāte dei ꝓhibitōe seu etiam ꝑmissiōe tales eēnt heretici. Sed si ista faciūt non ita sentiētes de demōe: ꝫ vt aliq̄ pacto cū demōe facilius ꝑ ista exequātur ab ipo quod intendūt. tales nō sunt heretici ex natura rei licz grauit peccēt. Et quidē ꝓ maiori declaratiōe sunt aliq̄ obiectiōes mouende. Nā obstare videt ꝙ ꝟm iura symoniacus nō est heretic⁹. vt. j. q. j. q̄squis ꝑ pecuniā: ⁊ tñ nō hz errorē in intellectu. Nam symoniacus nō est hereticus ꝓprie ꝫ large propter quandā sil̄itudinē: q̄a exquo vēdit vel emit sacra ita agit ac si estimaret donū gr̄e pecunia posse possideri ꝟm Tho. Sz nō hoc estimando sicut cōiter accidit nō est hereticus quia nō hoc credit ꝫ bene verū eēt si hoc crederet scilz donum gratie posse pecunia possideri. Item obstare videtur qd̄ dicitur de hereti. quicunq̄. ⁊ alle. c. accusatus: ꝙ adorans hereticum est hereticus. Sz grauius peccat qui adorat demonē q̄ qui adorat hereticum: ergo ⁊c̄. Item qui iudicandus est vt hereticus videtur esse hereticus: quia iudicium debet sequi rei veritatē: sed talis iudicandus est hereticus. Nā ecclesia nō pōt iudicare nisi de his q̄ patent: occultoꝝ em̄ cognitor est deus ⁊ iudex. dist. xxxiij. erubescāt. Sed ea q̄ sunt i intellecu nō pñt patere nisi ex factis extrinsecis visis vel ꝓbatis: ḡ talis faciens talia est iudicād⁹ heretic⁹. Preterea impossibile vr̄ ꝙ aliq̄s faciēs talia. s. cōculcādo corpus xp̄i ⁊ hmōi: nisi male sentiāt de corpe xp̄i: probat hoc q̄a impossibile est maliciā esse in volūtate: quin sit error in intellectu: cuz ⁊ ꝟm ph̄m omīs malus est ignorās seu errās. cū ḡ talia faciētes habeāt maliciā in voluntate: ergo habēt errorē in intellectu. Rñdetur ad ista. Et ꝑmo sup ꝑmū ⁊ terciū qꝛ coincidunt. Duplex est iudicium. s. dei q̄ videt interiora hoīm q̄ nō pñt iudicare de interioribꝰ nisi ꝑ exteriora: vt argumentū fatet terciū. Modo ille qui iudicat vt hereticus iudicio dei est vere hereticus ex natura rei Deus em̄ nullū iudicat hereticū nisi habentē errorē fidei in intellectu Sed ille q̄ iudicatur hereticus iudicio hoīm nō oportet ꝙ sit hereticus ex natura rei: ꝫ ꝙ fecerit tale factū ꝑ quod apparet ipm male sentire de fide: ⁊ ꝑ cōsequens iuris presumptiōe hereticus reputatur. Et si queratur An ecclesia habz statim iudicare tales qui sic adorāt demo-

nes vel baptisant imagines hereticos ꝛ punire sic hereticos. Responsiones nota. Primo q ad discernē dū illud magis pertinet ad canonistas ꝙ theologos. Canoniste dicēt iuris psumptione hereticus reputatur ꝛ vt hereticus est puniendus. Theologus dicet pmo iudicio sub correctione sedis apostolice q non quantū est ex natura rei quicqd sit iuris psumptiōe. Et ratio potest eē ista: quia qñcunq aliquis effectus dependere potest ex duplici causa: nunq̄ ex natura rei. ex illo effectū pōt iudicare pcise altera causa. Cū igitur iste effectus q̄ est adorare demonē vel eius auxiliū ad malefican dū postulare imaginē baptisando: vel infantē viuū offerendo vel occidendo vel aliud hmōi possunt pcedere ex duplici causa. scz vel credendo demonē adorandū ꝛ sibi sacrificandū ꝛ imagines capere sacra mētales effect⁹: vel q̄ aliq̄ pacto facto cū demone facio vt facilius obtineā qđ volo a demone in his que nō sunt supra facultatē suam vt supra tactū est nō debeo statim iudicare ex tali effectu pcise alterā causa. scz q̄ hoc faciat vt male sentiēs de fide. Vnde quādo cōstat de huiusmodi effectu vlterius inq̄rendū est de causa ꝛ si ex errore ꝛ puersita te fidei hoc fecit iudicādus est hereticus ꝛ iudicio inq̄sitorū cum ordinarijs subiacebit. Sz si ex alia causa ē iudicādus vt sortilegus ꝛ vilissimus peccator. Alia responsio ad nostrū propositū quicqd sit ex omnibus dictis ꝛ allegatis constat q̄ omnes diuinatores ꝛ malefici q̄ iudicant hereticī iuris psumptiōe: et nō ex natura rei ordinarijs iudicio ꝛ nō inq̄sitorū subiacent: nec p̄ fati inq̄sitores aliorū regnorū p allegationes canonū ꝛ glosatorū se tueri possunt. eo q̄ tales demonibus sacrificantibus ꝛ adorātibus iudicāt hereticos iuris psumptione et non ex natura rei. Textus autez dicit q̄ debeāt sapere heresim manifeste. i. sapere intrinsece. ꝛ ex natura rei: et sufficit nobis inquisitoribus hereticis ex natura rei infectis se intromittere alios suis iudicibus relinquendo. Et quia dictuz est q̄ inquirendū est de causa vtrū ex errore fidei hoc fecerit vel nō. vtiq̄ hoc facile erit. Nā sicut habit⁹ fidei cognoscitur per actū fidei qui est credere ꝛ cōfiteri ea que sunt fidei. ꝛ habit⁹ castitatis per caste viuere: ita ecclesia potest iudicare aliquē hereticuz inquirendo si habet actū discernēdi seu male sentiendi de aliquo articulo fidei. Sic etiam malefica que fidem in toto vel in parte abnegauit vel corpus xpi vilissime tractauit homagiū pstitit vtrū huiusmodi ad cōplacendū demoni tantū fecerit. immo si in toto abnegauit et iam corde iam iudicabit vt apostata. et deficiet quarta conditio q̄ habet cōcurrere ad hoc vt q̄s proprie dicatur hereticus. Et si huic determinationi obijcit bulla ꝛ cōmissio nobis ab Innocentio octauo facta vbi malefice iudicio inquisitorum subijciunt. Respōdetur per illa nō excluditur quin ꝛ dyocesani etiam vsq̄ ad sententiam diffinitiuā contra eos procedere possint p illa antiqua iura vt dictum est: cū hec bulla potius in partē sollicitudinis nobis inq̄sitoribus tradita sit: quaz ꝛ ope ꝙtum possumus cū dei adiuto

rio exhibemus. Vnde ꝛ primū argumentū non suffragatur inquisitoribus illis: sed potius contrariū concludit cū tales simoniaci tantū modo iuris psumptione censentur hereticī de quibus ordinarij p se iudicare possunt: irrequisitis inquisitoribus. imo nec inquisitores de simoniacis varijs se intromittere habent ꝛ pari ratione de alijs qui tantū iuris p̄sumptōne hereticī iudicantur. Nam contra episcopos scismaticos ꝓcedere non possunt ꝛ p̄latos alios superiores vt patet in. ca. inquisitio nis de here. li. vj. vbi sic dicit. Inquisitores hereticē prauitatꝫ ab apostolica sede seu alijs qui buslibet deputatꝫ de huiusmodi crimine inquirere contra eos vt nequeunt aut eius p̄textu ꝓcedere contra eos: nisi in litteris cōmissionis sedis apostolice q̄ hoc possint contineatur expresse. Si tamen inquisitores ipi eos vel alios superiores p̄latos sciuerint vel inuenerint circa crimen hereseos commissse aut eos de huiusmodi diffamatos existere. vt suspectos id tenebūtur sedi apostolice nunciare. Ad secundū similiter patet ex p̄cedentibꝫ responsio. Nam adorans hereticū est tūc hereticus si adoret ipm: credens esse adorandū seu honorādū ꝓpter suā doctrinā ꝛ opinionē. Si aūt honorat ipsum ꝓpter aliqō tpale sine aliquo erroꝛe fidei in intellectu nō est ꝓprie hereticus: sed iuris fictione vel p̄sumptione seu similitudinarie: quia agit sicut male sentiret de fide sicut ille quem adorat, vnde nec inquisitorū iudicio subiacebit. Ad tertiū patet expremissis: quia licet iudicatur ab ecclesia vt hereticus ꝓpter facta extrinseca vt sa et probata: non tamen sequit q̄ semp sit heretic⁹ ex natura rei: sed iuris p̄sumptione sic reputatur. vnde et in illo casu inquisitor iudiciū subterfugit quia non sapit heresim manifeste. Ad qnartū dicēdum q̄ falsum p̄supponit: q; non est possibile q̄ aliquis cōculcet corpus xp̄i absq; hoc q̄ male sentiat vel peruersitatē fidei habeat de corpoꝛe xp̄i: quia potest hoc facere sciens se peccare ꝛ credens firmiter ibi esse corpus xp̄i. Facit tamen hoc vt placeat demōi et facilius obtineat quod vult ab eo. Et licet ois malus erret nō tamen erroꝛe intellectus qui est heresis seu errans male sentiēs de his que sunt fidei: sed de his q̄ sunt virtutis alicuius cuius cōtrariū in vicijs operatur. Et tm̄ de p̄mo principali quod ad heresim ꝓprie sumptū requiritur ꝛ fm q̄ iudicio inquisitorum debet hereticus subiacere. Nec obstat si dicatur tamē etiā cōtra diffamatos: aut suspectos leuiter vehemēter aut violenter de heresi: ꝛ qui nō videtur sapere heresim manifestē inquisitor pōt ꝓcedere. Respōdetur inquirere potest ꝛ ꝓcedere sup tales inquantū sunt suspecti aut diffamati de heresi ꝓprie dicte de q̄ etiā nunc loquimur vt supra ctū est que habet erroꝛē in intellectu: ꝛ alia quatuoꝛ sequētia anne xa: quoꝝ secm̄ est vt talis erroꝛ sit circa ea q̄ sunt fidei vel cōtraueritatē determinatiōis ecclesie in his q̄ pertinēt ad fidē ꝛ bonos moꝛes et necessaria ad consecutōez vite eterne. Si em̄ erroꝛ sit de his que non pertinēt ad fidē: puta q̄ credat q̄s solem non maioꝛē terra ꝛ huiusmo-

dī nō est piculosus error. Error aūt ꝯtra sacrā scripturā ꝯ articl'os fidei ꝯtra determinationē eccīe vt supra est heresis arti. xxiiij. q.j. hec est fides. Itē quia determinatio dubiorū circa fidē pertinet principaliter ad ecclesiā et precipue ad pontificē summū xp̄i vicariū. Petri successorem vt exp̄sse dicitur. xxiiij. questione.j. quotiens. Et cōtra determinationē ecclesie nullus doctor vel sanctus suā sententiā defendit vt dic̄ Tho. ſa ſe. Nec Hieroni. nec Augusti. nec alius. Sicut ergo asserēs pertinaciter cōtra fidē est heretic⁹: ita ⁊ cōtra determinationē ecclesie in his que pertinent ad fidem ⁊ necessaria ad salutē pertinaciter asserens est hereticus. Ip̄a em̄ ecclesia nunq̄ errasse in fide ꝓbatur vt dicitur. xxiiij. questiōe.j. a recta. ⁊ alijs ca. Signāter aūt dicit̄ quia asserēs contra determinationē ecclesie nō simpliciter: ſ in his dumtaxat que pertinent ad fidem ⁊ salutē est hereticus. Nam in alijs contrariū sentiens nō est hereticus: sic̄ ꝙ ius non potest seperari ab vsu in rebus vsu cōsumptibilibus: quod declarauit ⁊ detetminauit Johannes. xxij. in extraua. ad cōditorē. Vbi dicit: cōtradicentes huic sententie esse contumaces ⁊ rebelles ecclesie non hereticos Terciū quod requiritur est ꝙ error sit in illo qui catholicā veritatē est ꝓfessus. Si quis em̄ nunq̄ esset ꝓfessus fidē xp̄ianā nō esset ꝓprie hereticus sed simpliciter infidelis vt iudeus ⁊ gentilis qui foris sunt. Vnde Aug⁹. de ci. dei. Videns dyabolus genus humanū a cultura ydolorū ⁊ demonū liberari hereticos mouit qui sub vocabulo xp̄iano doctrine resisterent xp̄iane Oportet ḡ ꝙ error sit in illo qui in baptismo suscepit fidem xp̄ianam ad hoc vt sit hereticus. Quartū qd̄ requiritur est ꝙ talis error sit in eo qui fidē suscepit taliter ꝙ aliquā veritatē de ip̄o cōfiteatur pertinentē ad diuinitatē vel hūanitatē Si em̄ nullā veritatē penitus confiteretur magis ꝓprie apostata q̄ hereticus censeretur. Sic Julianus apostata et distinguitur vnuz ab altero. licet aliquādo vnū sumat̄ ꝓ alio. Sub hac cōditione reperiūtur certi qui interdū egestate ⁊ molestijs varijs afflicti corpus ⁊ animā tradūt dyabolo et fidē abnegāt dūmodo in eorū necessitatibus: ⁊ ad possidendū diuitias ⁊ honores dyabol⁹ eis assistat. Nouimus certos nos inquisitores ⁊ post aliq̄s penitētes: qui vtiq̄ absq̄ errore fidei in intellectu: qꝛ tantūmodo ꝓpter cōmoda temporalia talia cōmiserunt: vnde nec heretici ꝓprie nec iterum apostate ex corde ⁊ Julianus: licet magis apostate censentur. Ex corde vero apostate si nolūt resilire vt heretici impenitentes tradētur curie seculari. Si aūt velint recipiūtur ꝓut heretici penitētes iuxta. c. ad obolendā §. presenti. de here. li. vj. Cōcordat Raymūdus. ti. de apostat. c. reuertentes. vbi dicit. Qꝛ reuertētes ab apostasie perfidia cū fuerint heretici tanq̄ reuertentes ab heresi sunt recipiēdi. Et hic sumit̄ vnū ꝓ alio vt p̄us tactū est. Et subdit. Illi vero qui metu mortis fidē abnegant: hic tu accipe q̄ ꝓpter comodū tp̄ale dyabolo fidem abnegāt ⁊ erroribus nō credūt: licz iure heretici nō sint: nota hic ꝙ nō sunt ꝓprie here-

tici. Subdit: postq̃ non habent in mēte errorē. Iudicio tamē ecclesie q̄ habet ꝑ exteriora de interioribus iudicare heretici habēdi sunt: nota hic iuris fictione: ⁊ si reuertātur vt penitētes heretici recipiendi sunt. Nō em̄ metus mortis est metus cadēs incōstantē virū ad fidē xp̄i abnegandā: sic ⁊ tu accipe ꝓpter commoda tp̄alia. Unde cōcludit Sanctius est mori q̃ abnegare vl' vesci ydoloticis vt dicit. Aug⁹. ⁊ recitat̄ xxxij.q.iiij. Simile iudiciū de maleficis fidē abnegantibus esset vt ibi resilire vellēt reciperētur vt penitētes absq̃ hoc ꝙ curie seculari relinquerētur: om̄ibus tamē modis ad gremiū ecclesie recipiuntur vbi petūt: ⁊ curie seculari si nō tradūtur relinquūtur: ⁊ hoc ꝓpter dāna tp̄alia illata prout in modis sentētiandi patebit: ⁊ om̄ia p̄fat⁹ ordinari⁹ exequit̄: ita ꝙ etiā inquisitor suas vices illi cōmittere pōt in hoc dūtaxat casu apostasie: sec⁹ est in alijs casibus sortilegorū. Quintū quod requiritur ad hoc vt quis ꝓprie sit hereticus est vt talē errorē firmata volūtate ⁊ obstinata eligat ⁊ ꝑtinaciter sequat̄ opiniōes. Un̄ s̄m Hierony. heresis ab electione est dicta Et ideo s̄m Aug. nō qui falsas opiniones gignit vel sequit̄: sed qui ꝑtinaciter defendit hereticus est censendus. Unde si quis nō pertinaci malicia sentiret aliquid cōtra fidē: sed ignorātia paratus corrigi si q̄s sentit falsum ostēdetur sibi esse cōtra fidē vel sacrā scripturā veldet erminationē ecclesie. xxiiij. q.iij. dixit apostolus. Et ideo ip̄e Aug⁹. dicebat. Errare potero heretic⁹ n̄ ero quia scz paratus corrigi cū sibi fuerit ostensus error. Et cōstat̄ ꝙ quotidie int̄ doctores circa diuina sunt varie opiniōes ⁊ aliquādo cōtradictorie ita ꝙ necesse est alteram esse falsam: ⁊ tamē nulla earū reputat̄ falsa donec per ecclesiā fuerit determinata arg. xxiiij.q.iij.q̄ in ecclesia Ex quibus om̄ibus concluditur: ꝙ ꝓbare maleficos subiacere iudicio inquisitorū vel etiā alios quocūq̃ modo demones inuocātes ꝑ dicta canonistarū sup alle. verbū saperēt in.ca. accusatus cōprehensum non sufficiēter probatur cū tales ab eis heretici iudicātur quadā iuris fictione: nec etiā ꝑ dicta theologoꝝ: cū ⁊ ip̄i tales nominant apostatas verbo vel opore: non autē mente ⁊ corde: de quo errore verbū saperent p̄tendit. Et licet iudicantur vt heretici nō tamē ꝓpter hoc sequitur ꝙ episcopus sine inquisitore nō possit ad sententiam diffinitiuā cōtra eos ꝓcedere aut carceri ad penam deputare aut tormētis exponē. Immo in casu quo hec decisio non videat̄ sufficere ab hoc vt nos inquisitores simus a maleficarū inquisitione exonerati; nolumus tamen h̄ via iuris exigere: cū vices nostras in his dumtaxat super sententiam ferendam ipsis dyocesanis cōmittere possumus Hoc em̄ habetur in capitl'o. multoꝝ in principio de hereticis in clemen. Ubi sic dicitur. Multorū querela ⁊ infra vt negotiū inquisitionis huiusmodi eo ꝓsperetur felici⁹: quo deinceps eiusdem labis indago solertius diligentius ⁊ cautius peragetur ipsum tā per dyocesanos episcopos q̃ ꝑ inquisitores a sede apostolica deputatos om̄i carnali odio vl' timore aut

cuiusmodi cōmodi temporalis affectione semotis decernimus exercere: sic q̄ quilibz de p̄dictis sine alio citare z arestare seu capere ac tute custodie mancipare ponēdo in cōpedibus z manicis ferreis: si eivisū fuerit super quibus faciendū ipsi⁹ conscientiā oneramus: nec non inquirere contra illos de quibus p:o huiusmodi negotio fm deum z iusticiā viderit expedire: duro tamen tradere carceri qui potius ad penā q̄ ad custodiā videatur vel tormentis exponere illos aut ad sententiā procedere contra eos. Episcopus sine inquisito:e aut inquisito: sine dyocesano aut eius vel episcopali sede vacante capituli super hoc delegato si sui ad inuicem copiam habere valeant infra octo dierū spacio post̄ inuicē se requisiuerit nō valebit: et si secus presumptū fuerit nullum sit z irritū ipso iure post sequitur ad nostrū ꝓpositū. Verū si episcopus vel eius seu capituli sede vacante delegatus inquisito:i z inquisito: episcopo vl̄ eius delegato seu sede vacante illi⁹ qui ad hoc fuerit per capitulum deputatus. super illis committere vices suas vel suas significare per litteras consilium z consensum. Ex quo patet q̄ licet in quinq̄ casibus vnus sine altero in tribus vero minime procedere possit. quia tamē vnus alteri vices suas committere potest̄ presertim quo ad sententiam ferendā. Ideo z nos hoc per presentes fatere decreuimus alijs inquisito:ibus in suis limitibus remanētibus. Ad a: gumenta ergo respondendo patet ex premissis ad sex ꝑma argumenta ꝑ inquisito:ibus militātia decisio. q̄ eox inquisitioni malefici z sortilegi nō vident subijci. Ad alia autem argumenta ꝑ dyocesanis in casu quo ipsi a maleficax inquisitione se exonerare vellent. z ciuili iudicio relinquere. Patet q̄ nō possunt hoc eadez facilitate quo inquisito:es facere. quia in crimie hereſis iuxta. c. ad abolēdam. z. c vergētis. z. c. excōmunicamus vtrūq̄. extra de hereti. Judicis ecclesiastici est cognoscere z iudicare. z iudicis secularis exequi z punire. vbi sententia transit in vindictam sanguinis. Secus vbi ad alias penas penitētiales. Videt etiam q̄ in hereſi maleficarum. licet nō in alijs hereſib⁹ etiā ipsi dyocesani suas vices ad agnoscenduz z iudicandum in foro ciuili cōmittere valeat. Tum vt in argumentis tangit hoc crimen maleficarum nō est mere ecclesiasticum. immo potius ciuile ꝓpter damna que inferūtur tempalia. Tum etiam q: leges speciales in punitionem maleficox quo ad omnēvtā punitōis edite cernunt. Videt deniq̄ q̄ hec via plurimū in exterminiū maleficax deseruiret. z in maximū releuamē ordiariox corā tremēdo iudice sup districtū examē qō exiget cū teste scptura iudiciū durissimū his q̄ p̄sunt iminet. Et fm hāc differētiā ꝓcedemus videlz q̄ iudex secular⁹ cognoscere z iudicare pōt vsq̄ ad sniam diffinitiuā ad pniaz quā ab ordinarijs recipiet. Secus sup sanguinem quā ꝑ se ferre pōt.

Tergo iudices tã in foro ecclesiastico q̃ ciuili modos cognoscẽdi iudicãdi ꝛ sententiandi semp in promptu habere valeant. cõsequenter circa tria principaliter ꝓcedenduꝫ erit. Primo q̃s modus inchoandi processum fidei Secũdo quis modus cõtinuandi. Tertio q̃s modus terminãdi ꝛ sententiãdi in hac materia maleficarũ Circa primum q̃nq̃ difficultates. Prima q̃s inter tres modos procedendi q̃ in iure tangũtur sit magis cõpetens. Scõa de nũero testium. Tercia an possint cõpelli ad iurandum. Quarta de cõditione testium Quinta an inimici capitales ad testificandũ admittunt. Secũda ps cõtinet questiones vndecim. Prima qualiter testes sunt examinãdi. ꝛ q̃ semp q̃nq̃ psone debẽt esse presentes. Item qualiter malefice sint interrogãde generaliter ꝛ pticulariter. ꝛ erit sexta in ordine libri. cum nũerus mutatur eo vt lector facilius reperiet materiã optatã. Secunda varia dubia declarat sup responsiones negatiuas. ꝛ q̃n sit incarcerãda ꝛ quãdo pro manifeste deprehensa in hereti maleficarũ. Tercia de modo capiẽdi maleficas. Quarta de duobus q̃ post captionẽ faciẽda sunt iudici ꝛ an deponentiũ nomina sint ei manifestãda ꝛ defensiones cõcedende. Quinta q̃liter defensiones cũ deputatiõe aduocati sint cõcedẽde. Sexta q̃d faciet aduocatus cũ sibi testiũ nomia non publicant. ꝛ vbi inimicicia capitalẽ allegat cotã iudice. Septima qualiter iudex inimicicia capitalẽ inuestigare habz. Octaua de his q̃ iudex habet aduertere anteq̃ delatã tormẽtis exponat. Nona de modo sentẽtiandi ad questiões ꝛ tormẽta. De cima sup tormenta cõtinuãda et q̃liter sint sint tormẽtande ꝛ de cautelis ꝛ signis cõtra maleficiuz taciturnitatis. Undecima sup finales interrogationes ꝛ cautelas a iudice obseruãdas. Tercia pars cõtinet pmo questiões tres quas iudex debet aduertere ex q̃bus ois snia diffinitiua dz ꝓcedere. Prima an sup examẽ cãdẽtis ferri possit sentẽtia. Secũda de mõ quo ois sentẽtia est ferenda. Tercia ex q̃bus suspti onibus potest iudicare. ꝛ qualit sper vnãquãq̃ suspitionẽ dz sententiare. Demũ sup vltimã partem de viginti modis sententiãdi. q̃rũ tredecim sunt cões sup omnẽ heresim relicã spãliter sup heresim maleficarũ. ꝛ quia locis suis patebũt causa breuitatis hic nõ assignãtur.

Questio prima super modum inchoandi processum.

Veritur ergo

pmo q̃s sit modus cõpetẽs ad inchoãdũ processum fidem cõtra maleficas. Rñdet Cũ inter tres modos q̃ tangunt. extra de accu. denun. ꝛ inquisitio. ꝛ p̃mus est quãdo aliq̃s accusat aliquẽ de crimĩe heresis vel fautoria coram iudice offerẽdo illõ se ꝓbaturꝫ ꝛ inscribit se ad penã talionis nisi probet. Et secũdus modus quãdo aliquis denũciat aliquez. ita tamẽ nõ q̃ offert se probaturũ nec vult facere partez. sed dicit q̃ denũciat zelo fidei. vel ratione sententie excõmunicatiõis late p ordinariuz vel eius vicariũ. aut rõne pene tpalis quam secularis iudex contra non denun-

ciantes. Et tercius modus ꝑ inquisitionē. hoc est quādo non est aliq̄s accusator vel denūciator sed fama laborat in aliqua ciuitate vl' loco q̄ sint malefice. et tūc iudex habet nō ad instantiā partis sed etiā ex officio procedere. Ideō aduertendū q̄ primū modū ꝓcedendi iudex non libenter admittat tum quia non est in causa fidei vsitatus nec etiam in causa maleficarū qui sua maleficia occulte exercent. tum etiā quia est accusanti multū periculosus ꝓpter penā taliōis qua plecteretur vbi in probatione deficeret. tum etiā quia est multū litigiosus. Incipiat processum per citationē generalē affigendo illam ad valuas ecclesie per rochialis vel p̄torij per moduz qui sequit. Cum nos vicarius talis ordinarij aut iudex talis domini totꝫ nostris affectibus inhiantes ac ex om̄ibus nostris p̄cordijs affectantes ppl'm xp̄ianū nobis cōmissum in vnitate ⁊ serenitate catholice fidei confoueri ac ab om̄i peste prauitatis heretice visceraliter elongari Iccirco nos iudex prefatus cui ex iuncto officio hec incūbunt. ad gloriam et honorē recolendi nominis Iesu xp̄i et ad exaltationē sancte fidei orthodoxe ad depressionem hereretice prauitatis p̄cipue in maleficis vniuersis ⁊ singulis cuiuscunq̄ cōditionis status. Hic nota. Si ecclesiasticus iudex inquirit addat ordinis religiōis aut dignitatis existant qui sunt infra terminos huiꝰ ciuitatꝫ aut circa illā aut oppidi ad duo miliaria. ad quoꝝ noticiā puenerint hec mandata ecclesiasticꝰ iudex adiungat Auctoritate qua fungimur in hac parte in v̄tute sancte obediētie ac sub pena excōmunicationis precipimus ⁊ mandamus ac mandādo requirimus ⁊ monemus quatenus infra xij. dies ꝓxime cōputandos. Hic secularis iudex modo suo mandabit ⁊ penis eis cōsuetis quoꝝ primos quatuor pro p̄mo ⁊ reliquos quatuor p̄mis quatuor immediatos ꝓ secūdo. et vltimos q̄tuor ꝓ tercio termino peremptis Ac trina monitōe canonica assignamus. nobis reuelant si quis scit vidit audiuit aliquā esse ꝑsonā hereticā ⁊ maleficā diffamatā vl' suspectā ⁊ in spāli talia practicantē q̄ ī nocumentū hominū iumentorū aut terre frugū. ⁊ damnū reipublice cedere valeāt. q̄ si nostris antefatis monitis ⁊ mandatis nō paruerit cum effectu premissa infra taxatū terminū non reuelando sciat se Iudex ecclesiasticus addat excōmunicationis mucrone percussum. Secularꝫ iudex addat penas tp̄ales. Quā excōmunicatiōis sententiā in om̄es: ⁊ singulos taliter vt p̄dicitur cōtumaces p̄fata nostra monitiōe canonica preeunte ⁊ eoꝝ obedientia requirente. nunc vt ex tunc ⁊ tunc vt ex nunc ferimus in his scriptis. absolutionē haruz sententiarū nobis tantūmodo reseruandū. Cōcludit iudex secularis modo suo Datū. ⁊c̄ Nota insuper sup secundū modū q̄ cū vt dictum est secūdus modus procedēdi ⁊ processum fidei incipiendi est per modū denunciationis vbi denuncians non offert se ꝓbaturū nec vult facere partē. sed dicit q̄ denunciat ratione sentētie excōmunicationis late. vel zelo fidei et propter bonū reipublice. Ideo secularis iudex hoc debet in sua citatō

ne generali aut p̄missa monitōe spe
cificare. q̄ nemo estimet se penalez
fieri etiā si in probatione defecerit.
quia nō offert se vt accusans sed vt
denūciās. Et tūc q̄ plures cōpare-
bunt ad denunciandū iudici: nota-
re debet iudex vt procedat mō qui
sequitur. Primo habeat notariū ⁊
duas honestas psonas siue sint cle
rici siue layci. vl̄ si notarius nō pos
set haberi tūc loco notarij sint duo
viri ydonei. Hoc em̄ tangit in ca.
vt officiū. §. vez. li. vj. vbi ita dicit
Verū quia in causa graui crimine
cū multa oporteat cautela procedi.
vt in reos sine vllo proferatur erro
re dure ac digne seueritas vltionis
Volumus ⁊ mandamus vt in exa
minatione testiū quos recipi super
hoc crimine p̄dicto ip̄mq̄ contigē
tibus oportuerit. adhibeatis duas
religiosas ⁊ discretas personas.
Hic Archi. in glosa possunt intelli-
gi persone honeste: siue sint clerici
siue layci. Sequitur in quarum pre
sentia per publicam si cōmode ha-
bere poteritis personaz aut per du-
os viros ydoneos fideliter eoz de-
positiones testiū describantur. No
ta ḡ q̄ his psonis adhibitis mādet
denuncianti iudex q̄ det in scriptz
vel saltē dicat verboz tunc notarius
seu iudex incipiat processum p modum qui sequitur.

In nomine domini amē. Anno
a natiuitate dñi ⁊c. tali die talis mē
sis in presentia mei notarij ⁊ testi-
um infra scriptoz talis de tali loco
et talis dyocesis vt supza cōparuit
personaliter in tali loco coza hono
rabili iudice et obtulit eidem cedu-
lam tenoris sequentis. inseratur to
ta. Si autē non per cedulam sed v
bo ponatur sic. Cōparuit ⁊c. ⁊ denū
ciauit idem q̄ talis de tali loco dio
cesis talis asseruit ⁊ dixit q̄ sciret ꝑ
vel q̄ fecerit talia nocumenta sibi
vel alijs personis. Quo facto in cō
tinenti faciet iurare ip̄m denunciā
tem modo cōsueto. vel ad quatuoz
dei euangelia. vel super crucem ere
tis digitis tribus ⁊ duobus depres-
sis in testimoniū sancte trinitatis
⁊ damnationē anime ⁊ corporis de
dicenda veritate super denūciatis
et prestito iuramento interrogabit
eū. Unde scit esse vera que denunci
auit ⁊ si vidit vel audiuit. Si dicat
se vidisse aliqua vtputa quia ibi re-
pertus tali boza tempestatis vel q̄
tetigit iumentū vl̄ q̄ intrauit stabu
lū. interrogabit iudex vbi eū vidit
⁊ quandoz quotiens ⁊ per quē mo
dū ⁊ qui erant p̄sentes. Si dicat q̄
nō vidit sed q̄ audiuit. Interroga
bit eū a quibus audiuit ⁊ vbi ⁊ quā
do ⁊ quotiens ⁊ quibus p̄sentibus
audiuit. formādo articulos de quo-
libet predictoz singulariter ⁊ diui
sim. et notarius seu scriptor ponat
totum in actis seu in processum im
mediate post predictā denunciatio
nem cōtinuando sic. Qua quidē de
nunciatione vt p̄mittitur facta. ip̄e
inquisitor incōtinenti fecit iurare
ad quatuoz dei euangelia ⁊c. vt su-
pza. ipsum denunciantē de dicenda
veritate super denunciatis. ⁊ inter-
rogauit eundē vndē ⁊ quomodo ea
que denunciauerat nouerat vel su-
spitionē habeat esse vera. Respon-
dit. quia vidit vl̄ audiuit interroga
uit vbi vidit vel vbi audiuit ⁊ dixit
q̄ tali die talis mēsis talis anni in
tali loco. Interrogauit. quotiēs vi
dit vel audiuit ⁊c. ⁊ formentur arti-

tuli vt dictū est ⁊ totū ponat in ꝓcessu ⁊ specialiter interrogabitur. q̄ sciūt cū eo in tali causa ⁊ q̄ possunt scire. Quibus om̄ibus sic peractis vltimo interrogabitur si denunciat mala volūtate odio vel rancore. vl' obmittat aliq̄d fauore. ⁊ amore vel alias denūciat rogatus vel subordinatus. Et postremo iniungetur et virtute iuramenti prestiti tenere secretū quicquid ibi dixit. vel per iudicem sibi dictū fuit. ⁊ ponetur totum in precessu ⁊ in actis ⁊ om̄ibus expletꝫ ponat paulo infra Acta sunt hec in tali loco tali die talis mensis ⁊ tali anno in presentia mei notarij vel scriptoris adiūcto mihi tali in vigorem officij tabellionatus. ⁊ taliū testiū ad h̄ vocatoꝝ ⁊ rogatorū

t Ercius modus ꝓcessum incipiendi qui etiā est cōmunis ⁊ vsitatus modꝰ. ⁊ cū h̄ secretus esset vbi nullꝰ accusator vl' denunciator se offerret sed fama laboraret in aliq̄ ciuitate vel loco de aliqua malefica ⁊ etiā tali et ꝓpter famā iudex absq̄ citatiōe generali de qua supra seu monitione ex officio procedere vellet. eo q̄ talis clamor frequens perueniret ad aures eius. tunc iterū inchoare potest ꝓcessum in p̄sentia ꝑsonarū vt supra

In nomine dn̄i amē. Anno a natiuitate dn̄i tali die mēse tali seu mēsibus talibus. Ad aures talis officialis aut iudicis talis loci peruenit pl'ries fama publica referēte ac clamosa insinuatione ꝓducente q̄ talis de tali loco dixit vel fec̄ talia ad maleficia pertinentia ꝯtra fidem ac cōem vtilitatē reipublice. ⁊ ponat totū ꝓut fama laborat. Et paulo infra. Acta sunt hec die tali mēsis talis de anno tali in p̄sentia testiū talium vocatoꝝ ⁊ rogatorū ⁊ mei notarij talis auctoritate seu scriptorꝫ vigore tali. Sz anteq̄ secūda pars inchoetur videlicet qualiter huiusmodi ꝓcessus est continuandus p̄mittēda sunt aliqua super testes examinādos quot in numero esse debeant ⁊ cuius conditionis.

Questio scd̄a de nūero testiū.

Via dictuz ē

q in secūdo modo de dictꝫ testium qualiter inscribi debeant. scire numeꝝ ⁊ conditionē illoꝝ opus est. Queritur vtrum iudex duorū testiū legitimorū nō singulariū possit licite aliqnā de heresi malificarū condemnare. vel plures q̄ duo necessario requirātur. et dicuntur testes singulares quando in dictis sunt parciales. concordāt tamen in substantia seu effectu rei. vt si diceret maleficiauit mihi vaccā alter puerū. concordarent in maleficio. Hic aūt queritur vbi testes non sunt partiales sed omnino cōcordant. Et respōdetur: q̄ q̄uis videātur sufficere duo testes de iuris rigore: quia regula est q̄ in ore duorū vel trium stat om̄e verbū: tamen de iuris equitate nō vident in hoc crimine duo sufficere: tū ꝓpter criminis immanitatē. In criminibus em̄ ꝓbationes debent esse luce clariores. ff. de ꝓbationibus. si autem Et heresis p̄cipue talis inter maiora crimina enūerat Et si dicat q̄ in h̄ crimine sufficiūt leuiores ꝓbationes: qz leui argum̄to q̄s detegit. C. de here l. ij. Leui argumento recedēdo a iudicio catholice religiōis ⁊

traiste hereticū se facit. ℟ndeꝛ verū est ad ꝓsumendū: nō aūt ad condēnādū: tū ꝓpter iuris ordinis in hoc crimine detruncationē. In ꝫ em ordo iudiciarius in fauoꝛē fidei detruncat: q; nec delatus videt testes iurare: nec etiā sibi publicātur vbi posset eis graue periculū imminere. vt in. c. statuta. de here. li. vj. propter qđ delat⁹ nō pōt diuinare ꝫ tenet ipse iudex p se z ex officio de testiū inimicicia pquirere: q; excludūtur: vt infra patebit. z etiā si depo fuerūt cōfuse de cā sciētie eos itez interrogare: q⁹ pōt facere extra de testi. per tuas. z ff. de q̄stionibus reperi. nā ꝯtomagis via defendendi delato subtrahit: tanto magis incūbit iudici sollicitudo diligentius inquirendi. Vbi ergo inuenirent duo testes ꝓordes z legitimi cōtra quē ꝫ nec ex hoc vellē eū de tāto crimine cōdemnare: ꝫ purgationē si ēet diffamatus indicere vl ꝓpter vehementē suspitionē q̄ oriꝛ ex dict; duoꝛū testiū facere eū abiurare vel q̄stionare seu sniam differre: non em videt tutū ad vocē duoꝛ testiū hominē bone fame de tāto crimine cōdēnare. Secus si fuerit male fame. De hoc Archi. plenius. in. c. vt officiū. §. verū. in ꝓncl. de here. li. vj. super ꝟbo testiū. z in. ca. fidei. In fine gloſe illius ca. Et Io. an. ibidē. In ca. etiā excōicamus. itaq;. ex de here. §. addicimus. dī. q; faciat eos iurare tres vl pulres boni testimonij viros de dicēda vitate: si sciuerint in prochia tales hereticos ibi esse.

Idē q; si q̄rit. Utrū iudex
a p testes singulares soli vel saltē cū infamia posset iuste de tali hereſi aliquē condēnare. ℟ndeꝛ q; nō: nec p testes singulares solū: nec etiā cū infamia. ex de testi cū literis: ꝓsertim cū in criminibus ꝓbatiōes debēt esse luce clariores vt supra patuit: z in hoc crimine nemo sit ex ꝓsumptione damnandus. extra de ꝓsump. litteras. ergo tali indicti purgatio ratiōe infamie. z abiuratio rōne suspitionis vehemētis que cōsurgit ex dictis testiū. ramen vbi testes sunt singulares concordant tamen in substantia facti z euidentia facti cōcurrūt. tunc iudicis ꝓscientia ibi oneratur et indirecto: io habeꝛ questio quotiens possint testes examinari.

Questio tercia.

Vod si queri

q tur. Utrū iudex testes posſit cōpellere ad iurādū de dicenda eidē in causa fidei seu maleficarū veritatē. Et etiam pluries eos examinare. ℟ndetur q; sic: ꝓsertim ecclesiasticus iudex vt supra patuit in. c. vt officū. §. verū. Et q; testes cogendi sunt in causis ecclesiasticis veritatez deponere medio iuramēto extra de testi. cogē. c peruenit. al's testimonium nō valebit. Et extra de hereti. ca. excōmunicamus itaq;. §. addicimus. dicitur: q; archiepiscopus vel episcopus parrochiam in qua fama fuerit hereticos habitare circūeat z ibi tres vel plures boni testimonij viros: vl' etiam si expedire videbit totā vicinā iurare cōpellat. z sequit infra. Si q; vo ex his iuramenti religionē obstinatione damnabili respuētes iurare forte noluerint ex hocipso tanq; hereticī reputent. Q; autez plures possit examinari ita dicit archi. in

ea. vt officiũ. §. verũ. sup ver. testiũ. vbi dicit sic. Inquisitor hic autẽ iudex debet esse sollicitus vt si testes cõfuse deposuerũt. ⁊ de causa scientie minus plene requisiti fuerũt ꝙ iterato cũ eis inquirat. Naz hoc de iure fieri potest. extra de testi. cogẽdis. vt supra tactũ est. ⁊. ff. de questionibus repeti.

Questio quarta de ꝯditõe testiũ.

Questio super conditiones testiũ. Nota ꝙ excõmunicati. Itẽ participes ⁊ socij criminis. Item infames ⁊ criminosi serui contra dños admittunt ad agendũ ⁊ testificãdũ in causa fidei quacũqꝫ. Itẽ sicut hereticus cõtra hereticũ ad testificandum admittit. ita maleficus contra maleficũ. in defectũ tamẽ aliarũ ꝓbationũ ⁊ semp ꝯtra ⁊ nõ pro. vxor etiã ⁊ filij et familiares cõtra ⁊ non pro. ar. p. c. filij. de here. li. vj. et h iõ qꝛ eoꝝ testimoniũ est magis efficax ad probanduz. De primis patet in ca. in fidei. de here. ibidez. In fidei fauorẽ cõcedimus vt in negocio inq̃sitionis heretice prauitatis excõicati ⁊ participes vel socij criminis ad testimoniũ admittãt in defectu aliarũ probationũ cõtra hereticos credẽtes receptatores fautores ⁊ defensores eorũ si ex verisimilib⁹ coniecturis ⁊ ex numero testiũ aut ꝑsonarũ tam deponentiũ q̃ꝫ eorũ cõtra quos agit ⁊ deponit q̃litate aut alijs circũstantijs sic testificãtes nõ falsa dicere p̃sumãt. De ꝑiuris quãdo p̃sumit qđ deponunt zelo fidei. patz in. ca. accusatus. §. licet. vbi supra. vbi dr̃. Licet v̄o ꝑiuri ⁊ post penitẽtiã repellant. si tñ hi q̃ coram ⁊ infra. si ex manifestis indicijs apparuerit tales nõ aĩe leuitate aut odij fomite seu corruptiõe pecunie ꝫ zelo fidei orthodoxe dictũ suũ vellẽt corrigere ac mõ que prius tacuerãt reuelare in fauorem fidei nisi aliud obstiterit stari debet tam cõtra se q̃ꝫ reliquos attestatiõibus eorundem. Et ꝙ infami ⁊ criminosi ⁊ serui cõtra dños admittunt. Archi. in. c. allega. accusatus in. §. licet sup v̄bo exceptũ dicit ita. Tanta ẽ labes criminis heresis ꝙ ad ei⁹ actionẽ etiã serui aduersus dños suos ⁊ quilibꝫ criminosus. etiã infames aduersus quẽlibet admittũtur. vt. ij. q. vij. §. huic opponitur.

Questio quinta an inimici capitales ad testificandũ admittãtur.

Ivero queritur. Utrũ iudex inimicos capitales alic⁹ delati possit in tali cã ad testificãdũ seu agendũ admittere ꝯtra illũ. Rñdem⁹ ꝙ nõ. Uñ arch. vbi supra. Nõ tñ intelligas ꝙ in hoc crimĩe inimic⁹ capitalis admittit ad actionẽ. iij. q. v. c. ij. ⁊ de symo. licet heli. in fine. de h etiã satis notat hosti. in sum. de accu. §. q̃s possit. sed q̃ dicunt inimici capitales. Nota ꝙ qꝛ solũ ratõne inimicitie q̃s repellit ⁊ nõ quecũqꝫ repellit ꝫ capitalis intelligit. quia mors inter eos est de facto illato vl' fuit intẽtata seu ea q̃ sunt ad mortẽ inductiua aut via vel vulnera grauia ⁊ letalia sunt secuta ⁊ sil'ia q̃ ad ꝑuersitatẽ ⁊ malignitatẽ agẽtis cõtra passum iudicãt manifeste. ꝓpter qđ p̃sumit ꝙ sicut intentauit cõtra istũ mortẽ corꝑalem ꝑ illũ modũ. s. vulnerãdo. intentaret etiaz ꝑ istum

crimen heresis imponēdo. ⁊ sic̄ voluit ei auferre vitā vellet auferre famaz quare tales inimici capitales a testimonio legitime exponūt. Alie vo inimicicie p̄sertim graues ⁊ ꝓut etiā faciliter mulieres ad inimicitias cōmouētur. ⁊ si nō repellūt totaliter tamē dictū eorū debilitant aliqualiter vt nō sit plena fides eoruz attestatiōib⁹ adhibēda. sed cū aliis adminiculis ⁊ aliorū testium dictis possunt plenā facere probationē p̄sertim vbi iudex delatū interrogat An ne putet se habere inimicū. qui tale crimē ad mortē sibi ex inimicitia imponere auderet. si dicet ita interrogabit que illa sit ꝑsona. ⁊ tunc iudex aduertet si illā personā d̄ qua suspitio est ꝙ ex inimicitia deposuerit denotauit. In tali em̄ casu vbi iudex etiā de cā inimicitie ꝑ alios honestos informat. ⁊ alia adminicula nō occurrūt ⁊ alioꝝ testiū dicta poterit secure talē testez repellere. Si vero delata ꝑsona dicet. Nō spero aliquē talem hr̄e inimicū licet interdū brigas cū mulieribus habuerim vel si dicet habeo inimicū. ⁊ nō expressit debite sed quendā aliū q̄ fortassis nō deposuit. tunc dicta talis testis etiā si aliij dicerēt ꝙ cā inimicitie deposuisset. iudex tn̄ nō debet repellere sed ad plenā probationez cū aliis āminiculis cōseruare. Repiuntur q̄plures minus ꝓuidi ⁊ circūspecti qui hmōi depositiōes mulierū refutare ⁊ ānihilare querūt dicētes illis standū nō esse eo ꝙ sepissime cū rixose sint ex inuidia deponere solēt. Hi qꝛ ignorāt astutias ⁊ cautelas iudicū loquūtur ⁊ iudicāt vt ceci de coloribus. de quib⁹ astutijs in. xj. ⁊. xij. qōne patebit.

Secūda pars qualiter processus est cōtinuād⁹ questio sexta. Et qualiter sunt testes examinādi in p̄sentia quatuor aliarū personarū. ⁊ qualiter delata ē interrogāda dupl̄r.

Iam nunc sexto querit̄ qualiter processus hmōi aduersus maleficas in cā fidei sit cōtinuādus. Cōsiderādum est primo ꝙ qꝛ in cā fidei ꝓcedit̄ sūmarie simpliciter ⁊ d̄ plano ⁊ absq; aduocatorū ⁊ iudiciorum strepitu ⁊ figura vt ptz. c. statuta. li. vj. qualiter etiā ista verba intelligātur ptz extra de ver. sig. c. sepe contingit in cle. vbi dicit̄. Sepe cōtingit ꝙ causas cōmittim⁹ ⁊ in eoꝝ aliq̄bus simpl̄r ⁊ de plano ac sine strepitu ⁊ figura iudicij ꝓcedi mādam⁹ de quoꝝ significatiōe verboꝝ a multis contēdit̄ ⁊ qualiter ꝓcedi debeat dubitat̄. Nos aūt dubitationem hmōi q̄tum est nobis possibile decidere cupiētes hac in ꝑpetuū valitura cōstitutiōe sancimus. vt iudex cui taliter cām cōmittimus necessario libellū nō exigat. litis cōtestatōnem non postulet tp̄e feriarū ob necessitates hoīm indultarū a iure ꝓcedere valeat. a mputet dilationem materiā litis q̄tū poterit faciat breuiorē exceptiōes appellatiōes ⁊ dilatiōes frustratorias repellēdo. partiū aduocatorū ⁊ procuratorū contentiones ⁊ iurgia. testiūq; supfluā multitudinē refrenādo. nō sic tamē iudec litem obruat. q̄n ꝓbatiōes necessarie admittent̄. citationē vo ac protestationē iuramenti de calumnia siue de dicenda veritate ne veritas occultet̄ per cōmissionez huius intelligimus nō excludi. hec ibi. Et

qꝛ ꝓcessus vt visum est supra. est tripliciter incipiendus. qꝛ vl' ꝓpter instantiam accusatoris. vl' ꝓpter zelū denunciatoris. vl' ꝓpter clamorē fame laborantis. ⁊ ꝓcessus q̄ fit ad instantiam ꝑtis accusantis iudex in hac materia nō dꝫ acceptare cū maleficarū facta opere demonū occultant. nec accusator ꝑ euidentiam facti sicut in alijs criminalib⁹ ꝓcedere ⁊ se defendere pōt immo cōsulere debet accusatori ꝙ amoueat verbū accusationis ⁊ ponat denunciationis. ⁊ hoc ꝓpter accusatoris graue ꝑiculum. Ideo sup secundū modū q̄ ⁊ vsitatus ⁊ similiter sup terciū in quib⁹ ꝓcedit ⁊ non ad instātiam partis. Notandū ꝙ qꝛ dictuꝫ est in p̄cedentib⁹ ꝙ iudex specialit debet interrogare denunciantē qui sciunt cū eo in tali causa ⁊ q̄ pñt scire. Ideo iudex faciet citari illos testes quos denuncians intimauit. ⁊ q̄ magis vident scire in facto: ⁊ scriptor cōtinuabit ꝓcessum scribēdo sic. p⁹ q̄ attendens ipse iudex denūciata sibi hereticalia antedicta fore ex sui natura esse talia ⁊ tamgrauia q̄ non possunt nec debent cōniuentib⁹ oculis tolerari. cum cedant in obprobriū diuine maiestatis ⁊ tam fidei catholice q̄ꝫ reipublice detrimentū. descendit ad se informādū ⁊ ad testes examinandū ꝑ modum q̄ sequit.

Interrogatoria sup testes.

Talis testis de tali loco citatus iurat⁹ et interrogatus si cognoscit talē exprimendo nomen delati. Et dixit ꝙ sic.

Item interrogat⁹ de cā cognitionis ⁊ dixit ꝙ ꝓ eo ꝙ vidit ⁊ locut⁹ est sibi pluries. Vel sic vel al's quia fuerunt socij ⁊ exprimenꝫ cause cognitionis. Item interroga. de cognitiōis tpe. ⁊ dicit ꝙ sunt decē anni vel tot. Item interrogatus de fama illius ⁊ presertim ad ea q̄ sunt fidei. Et dixit ꝙ quo ad moralia est homo bone fame vel male. q̄tū autem ad ea que sunt fidei dixit ꝙ est fama in tali loco ꝙ practicat aliqua contra fidem vt maleficus. Item interrogatus q̄d est fama. ⁊ dixit.

Item interrogatus si viuit vl' audiuit talem talia facientē ⁊ dixit.

Item interrogat⁹ vbi audiuit dici supradicta. ⁊ dixit ꝙ in tali loco.

Item interrogat⁹ in quoꝝ p̄sentia. ⁊ dixit ꝙ illoꝝ.

Item interrogat⁹ si ex sua cōsanguinitate aliqui ꝓpter maleficia fuissent dudum incinerati vl' suspecti habiti: ⁊ dixit.

Item interro. an cū suspectis maleficis habuit familiaritatē: ⁊ dixit.

Item interrogat⁹ de modo ⁊ causa ꝙ dicta fuerunt. Et dixit ꝙ ea de causa ⁊ tali modo.

Item interrogat⁹ si videt sibi ꝙ talis dixit seu fecerit trufatorie seu recitatorie seu animo indeliberato: vel potius assertiue ⁊ animo deliberato. Et dixit ꝙ credit ꝙ fecerit supradicta iocose ⁊ trufatorie seu recitatiue ⁊ nō animo sic credendi vl' assertiue.

Item interrogat⁹ de causa credētie hmōi. Et dixit ꝙ credit ꝓ eo sic qꝛ ille q̄ dicebat ridēdo dixit. Et de istis est multū diligenter inquirendum. qꝛ nonunq̄ꝫ dicant aliqui recitando alioꝝ verba vel trufando vel cōferendo vt alios alliciant vel incitent. lꝫ etiam interdum asserendo vel affirmando.

Item interrogat⁹ si hec deponit odio vel rancore seu dimittit amore vl' fauore. Et dixit q̄ ꝛc̄. Et sequitur iniunctū est sibi tenere secretū. Acta sunt hec in tali loco die tali i p̄sentia talium testiū vocatoꝝ ꝛ rogatoꝝ. ꝛ mei notarij seu scriptoris. Ubi semp aduertendū q̄ in tali examine ad minus p̄sone quinq̄ debent p̄sentes esse. s. iudex inquirēs testis vel denuncians. Respondēs vel ipse delatus postea comparens Tercius est notarius seu scriptor. vbi deest notari⁹ ꝛ tunc adiungat sibi alium honestū q̄ duo supplebūt vices notarij vt supra tactū est. ꝛ h̄ apostolica autoritate qua tunc in illo actu fugunt. vt supra in ca. vt officiū. de here li. vj. Et duo honesti viri tanq̄ testes eoꝝ q̄ deponuntur Itē aduertendū q̄ testis citat⁹ debet etiā esse iuratus. i. vt p̄stet iuramentū mō quo supra de dicenda veritate. al's false iscriberet citat⁹ ꝛ iurat⁹ Cōsil'r examinent alij testes. Quib⁹ examinatis. Si iudex videat factū esse ꝓbatū plene: vel si nō plene tñ esse maxima inditia ꝛ suspitiones vehementes. Et nota q̄ loquimur nō de leui suspitōne que ex leuib⁹ coniecturis orit. ß q̄ multū diffamata ē sup maleficia puerorū iumentoꝝ ꝛc̄. Tūc iudex si timet de fuga delati vel delate faciet euz capi. si aūt nō timet de fuga faciat eum citari. Et siue capiat siue non prius faciat iudex eius domū improuise scrutari ꝛ cuncta scrinia aperiri ꝛ i angulis pixides ꝛ oīa instrumenta tolli q̄ reperiunt. Et sic constituto. iudex collectis his de quibus est delatus ꝛ de his de quibus est p testes conuictus vel habitus suspectus formet interrogatoria super illis ac inquirat habito secū notario ꝛc̄. vt supra. p̄stito pri⁹ corporali iuramento ad quatuor dei euāgelia de dicenda veritate tam de se q̄ de alijs. Et hoc p modū q̄ sequitur cōscribant etiā singula.

Interrogatoria generalia super maleficā aut maleficū. Et est prim⁹ actus.

t Alis de tali loco delat⁹ iuratus sup quatuor dei euangelia corporaliter tacta taz de se q̄ de alijs dicere veritatem. ꝛ vnde interrogat⁹ vnde est seu vnde originem traxit. Et ꝑpendit q̄ tali loco talis diocesis.

Item interrogatus q̄ sunt ei⁹ parentes si sunt viui vel mortui. Et respondit q̄ viui in tali loco vel mortui in tali. Item interrogat⁹. vtꝝ naturali morte vel incinerati. ꝛ dixit q̄ tali. Ubi nota q̄ hoc fit qꝛ vt plurimū vt in secunda pte opis patuit malefice ꝓprios infantes demonibus offerunt aut eos instruūt ꝛ cōiter tota ꝓgenies existit ifecta Et vbi deponentes affirmassent et ipsa negaret iam esset suspꝛcta.

Item interrogatus vbi fuit nutritus. ꝛ vt in pluribus cōuersatus ꝛ dixit q̄ in tali loco vel tali. Et si videat q̄ mutauit locū ꝓpriū qꝛ forte mater nō fuit suspecta nec aliq̄s ex parentela. ꝛ tamen conuersatus in alieno ꝛ p̄sertim in locis in q̄bus consueuerūt malefice vigere interrogabit sic. Item interrogat⁹ q̄re mutauit sue natiuitatis locū ꝛ se transtulit ad cōmorandū in tali loco vel talib⁹. ꝛ dixit q̄ ex tali causa

Item interro. si in dictis locis vl' alibi audiuit loqui de materia ma-

leficarū puta q tempestates cōcita te vel iumēta maleficiata ꝛ vacce li quore lactis p̄uate ꝛc. de tali mate ria de qua est delata. ꝛ si dicit q sic. Interrogetis. Itē intero. q̄d au diuit loqui. Et scribant singula q̄e dicet. Si autē negat ꝛ dicit se nihil audiuisse tūc sic. Item interroga si credit maleficas esse ꝛ q talia pos sint fieri que referunt vt tēpastates cōcitare. iumēta inficere ꝛ homies ꝛ dixit. Et nota q malefice vt pluri mū negāt p̄lma fronte. vnde suspi tio oritur magis cō si rep̄oderent si sint aut nō sint cōmitto supiozibus vnde si negāt tūc interrogētur.

Itē interro. q̄d ergo vbi cōburūt tunc innocēter p̄demnant. ꝛ dixit.

Interrogatoria p̄ticularia super eosdē.

a Quertat iudex q nō p̄cra stinet subsequētes interro gatiōes sed indelate p̄po nat. Itē interrogatus cur cōmu nis ppls eaz timeret. ꝛ dixit. Itē interrogatus an sciret se esse diffa matā. ꝛ q odio habeāt ꝛ dixit. Itē interro. cur illi p̄sone obiecit dicen do. tu nō trāsibis impune. Et dixit

Itē inrogat⁹ q̄d mali sibi feciss illa p̄sona q talia verba in ei⁹ damnū p̄tulisset. ꝛ dixit. Et nota q hꝫ interrogatio ē necessaria vt deueni atur ad fundamētū inimicicie. q in fine delata allegabit inimicitiā sed vbi nō ē capitalis sed mō mulieb̄ cōcitata nō impedit. Hoc em ē ma leficarū p̄priū cōcitare aduersuz se. vel vbis inutilibus aut factis. puta q petit sibi p̄stari aliq̄d. aut infert ei damnū aliq̄d in orto ꝛ silia. ad h vt occasiōz recipiāt ꝛ se manifestāt in vbo vel in ope. quā manifestatōz habēt facere ad instantiā demonuz vt sic peccata aggrauent iudicū dū manēt impunita. Nota etiā q talia faciūt nō in aliozū p̄iūdicia vt si depo nens vellet testes p̄ducere non ha beret. Nota etiā q incitant a demo nib⁹ vt a multis maleficis ꝛ post in cineratis experti sumus. ita q ꝓtra ipsaz voluntatē hūt incitare ꝛ male ficiare. Itē interro. quō effect⁹ potuit consequi sup minas vt puer aut iumentū tā cito maleficiaret. et dixit. Itē interro. iterū ꝛ q̄re dixisti q nunq̄ deberet habere sanuz diem. ꝛ ita factū est. ꝛ dixit. Itez si oia negat. interroget de aliis ma leficijs aliis testib⁹ illatis puta i iu mentis vel pueris. Item interro. cur visa fuerit in cāpis vel in stabu lo cū iumētis tangēdo. aut interdū solēt facere. ꝛ dixit. Itez interro. cur tetigit pueruz. ꝛ q postea male habuit. ꝛ dixit. Itez intero. quid egit in campis tpe tēpestatis. ꝛ sic de multis aliis. Item vnde q cū habeat vnā vaccam aut duas q pl⁹ abūdat in lacte cō vicine habentes quatuoz aut sex. Item cur manet in statu adulterij aut cōcubina. licz nō deseruiāt ad p̄positū tū suspitio nem generāt amplius cō sup p̄bas ꝛ honestas delatas. Et nota q sepi us sup articulos cōtra eam delatos interrogāda est vtrū maneat in eo dē p̄posito aut nō. Qua cōfessio ne pacta ꝛ scripta siue ad par tē ne gatiuā siue affirmatiuā siue sub am biguo scribat postea. Acta sunt hec in tali loco ꝛc. vt supra.

Questio septima in qua varia du bia declarant super p̄missa interro gatoria ꝛ responsiones negatiuas. an delata sit incarcerēda. ꝛ quando

pro manifeste deprehensa in heresi maleficarum sit habenda. Et est actus secundus.

Vertur prio

q quid agendum si vt plurimũ cõtingit ꝑsona delata omia negat. Respondeť. Iudex habet circa tria attendere. s. super infamiã. super indicia facti. ⁊ sup dicta testiũ. si videlicet omia insimul concurrũt. aut non. si omnia insimul vt plurimũ etiã contingit eo ꝙ malefice statim ꝓpter forefacta in aliqua villa aut ciuitate infamãtur. indicia etiã facti sunt pre oculis. puta i pueris maleficiatis aut in iumẽtis que sepius inficiũtur aut lacte priuãtur numerus etiã testium est inscriptus qui licet sint singulares. puta quia vnus deposuit ꝙ puerũ sibi maleficauerit. alius vero iumentũ. terci⁹ vero sup infamiã. ⁊ sic de alijs. Tñ in substãtia facti concordãt puta in maleficijs. ⁊ ꝙ vt malefica sit inspecta. ⁊ isti testes licet nõ sufficiãt ad cõdemnãdum absq; infamia vel etiam cum infamia. vt supra tactuꝫ est questione tercia. tamẽ cum indicijs facti posset ex his tribus insimul reputari. non vt suspecta vehementer aut violẽter de quibus suspitõibus inferius declarabiť. sed reputari vt manifeste deprehẽsa in heresi maleficarũ vbi videlicet testes idonei id est nõ ex inimicicia ⁊ sufficientes in nũero puta sex octo vel decẽ iurati cõcurrerẽt. ⁊ ꝯsequẽter deberet penis in. c. ad abolendã. §. presenti. de here. subiacere. ⁊. c. excõmunicam⁹. ij. ⁊ hoc siue crimen sit fassa siue nõ ⁊ hec sic probãtur. Nã qđ dictũ est ꝙ vbi oia tria ꝑfata cõcurrũt tũc ꝓ manifeste deꝑhensa in heresi dꝫ reputari nõ est intelligẽdũ ꝙ necessario oia tria incurrere ꝫ ꝓbať sic per argumentũ a fortiori. Nã vnũquodq; ꝑ se inter illa duo que sunt iudiciuꝫ facti. ⁊ testiũ ꝓductio legitima põt reddere aliquẽ vt pro deprehẽso in heretica prauitate habeať. q̃tomagis vbi ambe probatiões ꝑiter concurrũt. Nã iuriste vbi querũt quot modis de iure aliquis habeť ꝓ manifeste deꝑhenso in heretica prauitate. Respondẽt ꝙ tribus vt notat berñ. in glo. ordinaria. in. c. ad abolendã. §. pñti. ⁊ ver. deprehensi. extra đ here. ⁊ tactũ est supra in qõne prima. in principio opis. s. facti euidentia. puta qꝛ publice ꝑdicauit heresim. hic autẽ ponimus indiciũ facti ꝓpter publicas minas quas intulit. Dicẽdo nunq̃ꝫ sanos dies habebis vel simile ⁊ effectus fuit subsecutus. sequiť vel legitima ꝓbatione per testes. vel tercio ex ꝓpria cõfessione. vnde si vnũquodq; illorũ per se facit ⁊ reddit aliquẽ tanq̃ꝫ manifeste suspectũ. quãtomagis insimul iungẽdo infamiã ⁊ indicia facti cuꝫ testiũ depositione. licet ibi dicatur euidẽs factum ⁊ hic indiciũ facti. ⁊ hoc est qꝛ dyabolus non manifeste opatur sed occulte. damna aũt ⁊ instrumenta maleficij que reperiũtur dãt indiciũ facti. vnde vbi euidens factũ in alia heresi solum sufficeret hic adiũgimus tria. De secũdo vo ꝙ talis deprehẽsus licet negaret tñ iuxta illa capitula esset puniendus sic ꝓbatur. Nã deꝑhensus facti euidentia vel per testes aut fatetur crimen vel nõ. si fateť ⁊ est penitẽs tradendus est brachio seculari vltimo supplicio feriẽdus. iuxta. c. ad abo-

lendaz. vt supra. est carceri ꝑpetuo detrudend⁹: iuxta. c. excõicam⁹. ij. Si aũt nõ fatet sed stat in negatiua est vt impenitens tradend⁹ potestati curie secularis animaduersione debita puniend⁹. vt notat Hostien. in sum. ti. de here. qualiter deꝑhẽdant. Sic ꝯ ꝯcludit ꝙ si iudex isto mõ ꝓcederet sup interrogatoria ⁊ testiũ depositiões. cũ vt dcm̃ est in causis fidei summarie simpliciter ⁊ de plano ꝓcedi põt. ⁊ ipsaz delatã carceri deputaret ad temp⁹ vel ad ãnos plures. si forte post annum squalorib⁹ carceris deꝑssa crimina fateret nõ iniuste sed iuste ꝓcederet. Attamen ne videat sniam ꝑcipitare immo ꝑm oẽm equitatem ꝓcedere. q̃rit q̃d ꝯñr agendũ sit.

Questio octaua ⁊ ꝑcedenti annexa an sit incarceranda: ⁊ de mõ capiendi; Et est actus tercius iudicis.

A vero super negatiuas responsiones malefica sit carceri ad custodiaz mancipanda. vbi ꝑfata tria cõcurrunt. s. fama. indicia facti. ⁊ ꝓductiones testiũ aut sub cautõne fideiussoꝝ dimittenda vt denuo citata respondeat. Responderi põt ex trib⁹ opinionib⁹. Primo em̃ aliq̃ꝝ sententia est ꝙ carcerib⁹ sit mancipanda. ⁊ nullo mõ sub cautione dimittenda. ⁊ hi innitunt rõni tacte ĩ ꝑcedenti questione. qꝛ vicz habetur ꝓ manifeste deꝑhensa vbi illa tria concurrunt. Alij vo ꝙ ante incarcerationẽ potest cautioni fideiussorũ relinqui. ita ꝙ si fugam caperet ꝙ tunc ꝓ conuicta haberet. lz post incarcerationẽ sup negatiuas rñsiones non sit cautioni vl manu lente relinquenda. quando vicz illa tria cõcurrunt supra notata. eo ꝙ tunc non posset sententiari et plecti ad mortem. ⁊ hic innititur consuetudini. Tercij sunt qui dicunt ꝙ nõ sit danda infallibilis regula. sed iudici sit relinquendũ vt ꝑm dicta testium ⁊ infamiã ꝑsone. ⁊ si indicia facti concurrunt tanto graui⁹ discernat per modum patrie seruando et consuetudinem. concludentes ꝙ si non posset habere fideiussores notabiles ⁊ fortassis suspecta de fuga ꝙ tunc carceri mancipet. ⁊ hec tercia videtur rõnabilior. sic tamen ꝙ debitus seruet modus q̃ stat in tribus. Primo vt domus eius quantum possibile est perlustretur sub ⁊ supra in omnibus angulis fossis et scrinijs. ⁊ siquidem famosa malefica existit. tunc absq; dubio nisi prius sint ab ea occultata varia instrumenta reperiuntur. sicut supra tactum est. Secundo vt si habet ancillam aut consodales ꝙ ⁊ ille vel illa seorsum includantur etiam si nõ sint delate. presumitur eas non latere secreta aliqua illi⁹ delate. Tercio ꝙ in capiendo si in domo ꝓpria capitur. ꝙ non detur ei spacium intrandi cameram. eo ꝙ tunc solent certa maleficia accipere ⁊ secum deferre pro taciturnitate procuranda Ratione cuius incidit dubium. An modus capiendi maleficas qui ab aliquib⁹ obseruat vbi a famulis subito a terra eleuat ⁊ in sporta siue ĩ spatulis ne terrã vltra tangat defertur: sit licit⁹. Responderi potest ex canonistarũ ⁊ quorundã theologorũ sententia ꝙ licitũ sit hoc triplici respectu. Primo qꝛ vt in questione

introductoria hui⁹ tercie partis patuit plurimoꝝ sententia. immo talium doctoꝝ quoꝝ dicta reprobare nemo audet. vt Hostienſ. Goffre. est ꝙ licitū est vana vanis cōtundere. Experientia deniq; immo ⁊ maleficaꝝ fassiones demonstrant ꝙ se ꝑius ꝑ tales modū capte taciturnitatis maleficiū amiserūt immo. q̄ plures incinerande petentes vt saltem pede vno terrā tangere ꝑmitterent. dum eis fuisset denegatū ⁊ in fine scissitatū cur tñ terraꝫ tangere optassent. Responsum ꝙ si tetigissent seip̄as liberassent multis alijs fulminibus interemptis. Alia causa nā hocip̄m manifestū existit. vt i secunda ꝑte operis patuit ꝙ in publica iusticia omnes vires maleficij frangunt quo ad p̄terita. ſ̄ quo ad futura nisi de nouo ei a diabolo succurrat in maleficio taciturnitatis om̄ia crimina fatet. Dicam⁹ ergo iuxta apl'm. Quecunq; verbo vl' opere agimus om̄ia in noīe dñi nostri iesu xp̄i fiant ⁊ siquidē innocēs fuerit h̄ captio non ei nocebit. Tercio respectu. qꝛ si ſm doctores licitum est ꝑ vana opa maleficia tollere. qꝛ in hoc cōcordant oēs lꝫ discrepant in illo ꝙ illa vana nō debeant esse illicita. Vñ dictuꝫ Hostien. vbi dicit ꝙ licitū sit vana vanis cōtundere. glosat ab alijs. nota ꝙ dicit vanis: nō aūt illicitis. a fortiori licitū est maleficia impedire. ad quod impedimentū hic respectus habet et non ad aliqd̄ illicitū exercendum. Notat insuper iudex ꝙ est duplex incarceratio. vna ad penā vbi crimi nosi ponunt. Altera ad custodiam tm̄. ⁊ hec in pretorio fit. Et he due custodie notant in capi. multoꝝ q̄rela. vt supra. vnde ad minus ad custodiam est incarceranda. si aūt leuia essent ꝑ quibus essent accusata: ita ꝙ nō esset infamata nec eēnt indicia facti in pueris ⁊ iumentis. tunc remittat ad domū. sed qꝛ familiaritatem habuit forte cum maleficis ⁊ nouit eoꝝ secreta. det fideiussores. quos si habere nō potest. iuramentis ⁊ penis astricta domum non exeat nisi vocata. ancille aūt ⁊ domestici de quib⁹ supra ad custodiam ⁊ nō ad penam detineant.

Questio nona quid agendū post captionē: ⁊ an deponētiū noīa sint ei manifestanda. ⁊ est act⁹ quart⁹.

Vo autē post

d captionē fiunt. sed q̄d primū inter illa iudici relinquit. s. defensionū concessio. ⁊ i loco torture nō tñ ꝑ torturā examinatio. Primum nō dat nisi petierit. Secundū nō fit nisi pri⁹ ancille seu consodales si habuit in domo examinent. Procedam⁹ tamen ordine posito. Si delata dicat se innocentem ⁊ ꝙ false sit delata. ⁊ ꝙ libent velit tales accusatores inspicere et eos audire. tunc signum est ꝙ petit defensiones. Sed an iudex teneat ei deponentes manifestare ⁊ ad cōspectū eius presentare. Hic aduertat iudex ꝙ nullū illoꝝ tenet facere nec noīa manifestare. nec ad cōspectū p̄sentare nisi deponētes ꝑ se. et sponte ad hoc se offerunt. vt vicꝫ eorū aspectib⁹ p̄ntent. ⁊ ea q̄ deposuerūt eis in faciē obijcere. ꝙ aūt non tenet iudex. ⁊ hoc ꝓpter ꝑiculū deponentiū ꝓbat. Nā lꝫ diuersi summi pontifices diuersa senserūt. nullus tñ vnq̄ sensit ꝙ iudex teneret i

tali cā delato noīa deponentiū manifestare nec etiā accusatoꝝ. lz h nō ꝓcedim⁹ ꝑ modū accusationis. sed poti⁹ aliqui senserūt ꝙ in nullo casu liceret. aliq̄ v̄o q̄ꝫ in aliquo. Tandem aūt Bonifacius octau⁹ statuit vt ptz in ca. statuta. §. inhibem⁹. li. vj. vbi sic dicit. Inhibem⁹ tñ ꝙ si accusatorib⁹ vel testib⁹ in causa heresis interuenientib⁹ seu deponentib⁹ ꝓpter potentiā ꝑsonarū cōtra q̄s inq̄rit. videant eps ⁊ inq̄sitor.

Nota tu ꝓ inq̄sitore ⁊ epo iudicē quēcunq̄ ꝯ maleficas ꝓcedentē ex consensu epi ⁊ inq̄sitoris. qꝛ idē est ⁊ vices suas cōmittere pñt vt in q̄stiōe introductoria patuit. vñ ⁊ tal' iudex q̄cunq̄ etiā secularis ꝓcedit apl'ica auctoritate. ⁊ nō solū imperatoria. sequit. graue ꝑiculū īminere: si cōtingat fieri publicationē eorūdē ip̄oꝝ noīa nō publicent ⁊c̄. Et sequit infra. cessante v̄o periculo supradicto. accusatoꝝ vl' testiū nomīa ꝓut in alijs fit iudicijs publicent. Attendat etiā circūspect⁹ iudex de potentia ꝑsonaꝝ. qꝛ illa est triplex. scz potentia generis ⁊ familie. potentia pecunie. ⁊ potentia malicie: q̄ pl⁹ tenenda est q̄ꝫ alie due ꝙ ex illa testib⁹ grauia ꝑicula possent imminere si eis ꝯ quos deposuerūt eorū noīa publicarent. ⁊ ratio est. maius em̄ est ꝑiculū noīa testiū publicare alicui delato pauꝑi habenti in malis complices rebelles ⁊ homicidas q̄ nihil habent nisi ꝑsonā ꝑdere. q̄ꝫ generoso vl' diuiti abundanti in tꝑalib⁹. q̄d aūt sit graue ꝑiculuz ⁊ quale declarat Jo. an. sup p̄dicto ver. ꝑiculū. dicens ita ꝑiculū. qꝛ timet̄ mors. vl' detrūcatio ip̄oꝝ vl' filioꝝ vl' parentū suoꝝ. vl' deuastatio substantie vl' his sil'ia. Aduertat in sup iudex ꝙ cū apl'ica auctoritate ex bñplacito ordinarij in his ꝓcedit. qd̄ ad illud secretū. s. de nō reuelando testificantiū noīa tam ipse q̄ꝫ om̄s alij assessores q̄ depositiones testiū interfuerūt aut in futuꝝ circa sniam ferendā interesse poterunt tenent sub pena excōicatiōis quā cōtra eos si oppositū fecerint eps fulminare poterit. ⁊ ita ne reuelent a principio ꝓcessus ad minus implicite fulminauit. Uñ in alleg. ca. statuta. §. ⁊ vt eorundē. ita d̄r. Et vt eorundē accusatorū ⁊ testiū periculis efficacius occurrat ⁊ cauti⁹ inq̄sitionis negocio ꝓcedat pñtis cōstitutionis auctoritate ꝑmittimus ꝙ eps ⁊ inq̄sitores tu itellige sicut supra possint indicere illis q̄bus vt p̄missum est ꝓcessum hmōi explicabunt. ⁊ in eos archana cōsilij seu ꝓcessus sibi sub secreto ab eisdē epo ⁊ inq̄sitorib⁹ patefacta p̄ter ip̄oꝝ licentiā alijs patefacerent excōicationis sniam quā ex secreti violatiōe ip̄o facto incurrant si eis videbit ꝓmulgare. Notandū vlteri⁹ ꝙ sicut pena annexa est vbi noīa testiū indebite publicarent. ita pena est annexa vbi indebite occultarent. s. ill' q̄bus merito sunt manifestanda. s. peritis ⁊ assessorib⁹ de quoꝝ ꝯsilio est ad sniam ꝓcedendū. vl' vbi non publicerent vbi sine periculo testium publicari possint. vt in dicto capi. statuta. circa finē sequit. Ceterū in oib⁹ p̄cipim⁹ tam epos q̄ꝫ inquisitores purā ⁊ ꝓuidā intentionem habere ne accusatoꝝ vl' testiū noīa supprimendo. vbi est securitas periculū esse dicant nec in eoꝝ discrimine securitatem asserant vbi tale

periculū imminere et sup hoc cōsciē tias eoꝝ onerantes. vbi Archi. ita dicit. O tu q̄cunq̄ iudex in tali casu bene aduerte verba ista nā nō dicit leue ꝑiculum si graue. noli igit reū priuare iuris ordīe sine magna causa. qm̄ hoc fieri nō pōt sine offēsiōe dei. ⁊ notandū est lectori ꝙ qꝛ om̄ia p̄cedentia ⁊ etiā sequentia vsq̄quo ꝑueniat ad modos sententiandi absq̄ pena sanguinis in quibus eccl'iasticus iudex iudicare habet fieri possunt cum cōsensu dioce sanoꝝ ꝑ secularem iudicem ideo nō impediat lectorem si in ca. allegat iudex ecclesiastic⁹ ⁊ nō secularis q̄ modos sententiandi sup sanguinē capiet ex modis sententiandi ⁊ penitentionandi ordinariorū.

Questio decima qualiter sunt defensiones concedende cū deputatione aduocati. ⁊ est actus quint⁹.

Igit defensiones petit quō concedi possunt vbi noīa testium omnino occultant. Dicendū ꝙ defensio stat in trib⁹. Primo vt ei aduocatus deputet. Secundo vt illi aduocato nomina testiū non publicent nec ad secretum etiā tenendū sub prestito iuramento sed informetur de singulis cōtentis in ꝓcessu. Tercio delati causa quantū potest in meliorē ꝑtem interp̄tet sine tamen scādalo fidei ⁊ damno iusticie vt patebit. ⁊ ꝓcurator pari forma cui ꝓcessus toti⁹ copia. suppressis tn̄ testiū ⁊ deponentiū noīb⁹. ⁊ idē aduocat⁹ etiā ꝓcuratorio noīe ꝓcedere poterit. Quo ad primū. Notatur ꝙ aduocat⁹ non deputat ad bn̄ placitum delati. puta quia vellet habere vnum ad suum placitum de illo omnino caueat iudex non concedere hominem litigiosum. maliuolum q̄ faciliter pecuniis possit corrumpi. ꝓut sepe tales inueniuntur sed concedat sibi virum ꝓbum ⁊ de legalitate non suspectum. Et notare debet iudex quatuor in aduocato. que si obseruata fuerint ab aduocato ꝑmittat eum aduocare. al's habet eum refutare. Nam aduocatus primo debet examinare qualitatē cause. ⁊ si viderit eā iustam tūc si voluerit assumat eam. si vo iniustam rennuat. vn̄ diligenter cauere debet ne causam assumat iniustaꝫ ⁊ desperatam. Verū ꝙ si ignoranter ab initio acceptauit cām ⁊ cuꝫ hoc pecuniā. in ꝓcessu tn̄ cognouit causam desperatā. tūc sic clientulo suo id est delato ꝓ quo cām assumpsit: nō cōsuluit vt cederet salariū receptuꝫ tenet restituere s̄m Goffre. qd̄ ꝓbare videt ꝑ. C. de iudi. rem non nouā. Licꝫ Hostien. dicat oppositū. s. de salario restituendo. nisi industriose fecisset. Vn̄ si nequam aduocat⁹ clientulū suū scient inducat ad defendendū cām iniquā ad damna ⁊ ad expensas tenet. C. de admi. tu. nō est ignotū. Secūdū ꝙ obseruare dꝫ vt seruet in aduocando tria Primo modestiā vt nō ꝓcacit nec conuiciando nec vociferando ꝓponat. C. eo. qm̄. Secundo veritatem scꝫ vt nō mentiat. falsas rōnes vel ꝓbationes inducēdo. nec falsos testes aut iura si perit⁹ esset. nec dilatōes petat p̄sertim in hac causa vbi summarie simplicit ⁊ de plano. vt supra in questiōe sexta tactū est. et tangit. iij. q. vij. hec tria. Et terciuꝫ qd̄ obseruat est ex ꝑte salarij qd̄ mo

derat ſm cōſuetudinē regionis. de qua matetia tractat. iij. q. vij. §. arcenk. z §. tria. Sed ad noſtrū ꝓpoſitus redeūdo. Iudex ita ꝓſcriptas conditiones aduocato ꝓponat. z in fine adiūgat ne fautozia hereſis incurrat. qz tūc excōicatus eſſz. iuxta ca. excōicamus. j. §. credētes. Nec valet ſi dicat iudici q̄ non defendit errozē ſed ꝓſonā. qz nō debet defendere quouiſmodo vt non pzocedat ſūmarie ſimpliciter z de plano qō faceret ſi petere vellet oīno dilationes. vel immiſcere appellatōnes. q̄ omia refutātur. vt ibi in qōne ſexta recitat. qz licet errozem nō defendat cū ſic dānabilioz ipſis maleficis eēt z potius hereſiarcha q̄ hereticꝰ maleficus. vt patet. xxiij. q. iij. qui illorum. tum qz indebite defendit iam ſuſpectū de hereſi tanq̄ fautozez ſe facit. z nō ſolū leuiter ſed z vehemēter ſm defenſionē quā fecit. z debet abiurare publice coz̄ epo. iuxta. c. accuſatus. frequēter allegatum. hec ad longū poſita ſunt nec paruipendat iſta iudex. qz ex aduocato ſeu ꝓcuratoze vbi falſe ꝓcedere nititur. plurima pericula euenire ſolēt. Eſt iudex oīno debet eū refutare z ꝓcedere ſm acta z ꝓbata vbi repben ſibilis aduocatus fuerit. Verumtamē ſi iudex habuerit aduocatū irrepbenſibilē ꝓo delato virū zeloſum z iuſticie amatoꝛē noia teſtiū ei idicare poterit. ad ſecretū tñ tenenduz ſub pzeſtito iuramento.

Queſtio. xj. quid faciet aduocatus cum ſibi nomia teſtiū nō publicātur. actus ſextus.

¶ Dod ſi queritur. Quid ergo aduocatꝰ etiā ꝓcuratoꝛi noīe ꝓ delato faciet vbi nec ſibi nec cliētulo ſuo nomia teſtiū publicātur. quā tñ publicationem delatus ſumme affectaret. ¶Reſpōſio. Informationē capiat a iudice de ſingulis in ꝓceſſu cōtentis. z ſiquidem copiā habere velit. ſuppſis tamen noibus teſtiū tradatur ſibi. z ſic informatus accedat delatū z ſingula ſibi ꝓponat. et ſi materia poſtulat. vtpote qz multuz oneroſa delato. cū ad penitentiā quātū pōt hoꝛtet. Et delatus vbi iterū atq̄ iterum inſtat vt ſibi teſtes publicētur ¶Reſpōdere pōt ex factis que cōtrate delata ſunt cōiecturare teſtes poteris. naz tali maleficiatus eſt puer aut iumentū. aut tali mulieri ſeu viro dixiſti eo q̄ talē rez quā petebas tibi ꝓeſtare nolebat. tu ſentiēs q̄ melius fuiſſet vt mihi rem accōmodaſſes. poſt que verba talis infirmatus ſubito facta tua vt teſtimonia clamāt. que plus ponderātur q̄ teſtimonia verboꝛū. vel etiā tu ſcis te infamatā. z a lōgo tpe ſuſpectaz de multis maleficijs z dānis hoibꝰ illatis z ſic replicādo finaliter ad hoc deueniet q̄ ipa aut iimicicias allegabit aſſerēs ſibi ex iimicicia obiecta. aut dicet. Fateoꝛ me dixiſſe hec ꝓba. ß nō aio nocēdi. Quare aduocatus tūc iudici z aſſeſſoꝛibꝰ de ꝓmo vicz de iimicicia habz ꝓponere z iudex inq̄rere. Et ſiquidē illa capitaliter iueniret. vtpote. qz inter maritos vl̄ ꝓſanguineos fuiſſet moꝛs intētata vel ſecuta vel alicuiꝰ criminis inculpatio. vñ q̄s foret plectēdꝰ p publicā iuſticiā. vl̄ fuerūt vulnera grauia ex ꝓtroverſijs z brigis illata. tūc ꝓuidus iudex cū ſuis aſſeſſoꝛibus diſcutiet an ex pte delate iimicicia ag

grauat vel ex parte deponētis. puta qꝛ maritꝰ aut amici delate alios ex parte deponētis iniuste oppꝑsserūt tūc quidē si nō assunt indicia facti in pueris seu iumentis siue hoibus maleficiatis nec etiam assunt alij testes aut etiaꝫ ꝙ publica infamia nō laborat. tūc presumit ꝙ rōne vindicte cōtra eam deposuerit. ⁊ est delata oīno absoluēda ⁊ libere dimittēda sub debita cautione de non vindicādo ⁊c. vt moris iudicuꝫ est. Sꝫ querit. Katherina habet puerū maleficiatū seu ipa ꝑ se est maleficiata seu in iumentis ꝑcepit plurima dāna. ⁊ suspicat super illā cuius maritus aut cōsanguinei etiā ꝑ prius iniuste suū maritū aut cōsanguineuꝫ oppresserūt in publico iudicio Uñ cū hic duplex sit inimicicia ex parte deponētis. qꝛ inimicat rōne maleficij illati ⁊ rōne infamie iiuste obiecte suo marito aut cōsanguineo. ē ne eius depositio repellēda aut nō ⁊ quidem ex vna parte videt ꝙ sic. qꝛ inimicicia ibi est ex altera. ꝙ non qꝛ profert indicia facti. Rñdetur ꝙ in casu quo nō assunt alij deponentes. nec etiā publica laborat īfamia cōtra delatā. tunc nō statur eius depositioni tm̄ sed repellit. ⁊ delata. tamē reddit suspecta si ⁊ inquā um morbus est maleficiosus ⁊ nō ex naturali defectu ⁊ qualiter hoc cognoscitur inferius patebit ꝙ canonice est purgāda. Sed si iterū querit an alij deponentes etiā habent sup indicia facti primū deponere que ipsis aut alijs contigerūt. aut solū super infamiā. Respondet ꝙ si super aliqua indicia facti deponunt bene quidē. si autem tm̄ super infamiā ⁊ ita in re existit. tunc iudex licꝫ repulerit deponentē ꝓpter inimiciciā tm̄ indiciū facti qđ protulit. ⁊ oñdit iudex ex alijs testibus que super infamiā deposuerūt capiet pro intersigno sup suspitionē vehementeꝫ ex qua ipsa delata detenta iudicari poterit a iudice super triplicez penā. s. canonice purgatiōis. ꝓpter infamiam. Juxta ca. inter sollicitudines. extra de pur. ca. Iteꝫ sup abiurationem ꝓpter suspitionē. iuxta. c. accusatus. in principio. ⁊ sm̄ varias suspitiōes ad varias abiurationes vt patebit in quarto mō sententiādi. Et ꝓpter indicia facti si crimē fatet ⁊ penitet nō relinquit brachio seculari ad punitionē sanguinis sed per ecclesiasticū iudicē ad ꝑpetuos carceres iudicat. per secularē tamen iudicem non obstāte ꝙ ad perpetuos carceres sit per ecclesiasticū iudicē iudicatus. potest tamen ipsum propter dāna tēporalia tradere igni. iuxta. c. ad abolendā. §. presenti. ⁊ iuxta. ca. excōmunicamus. ij. de here. que omīa patebūt inferius circa sextum modū sententiādi. Epilogando. Attendat iudex primo ꝙ nō sit facilis ad credēdū aduocato. vbi ꝓ delata allegat inimiciciā capitalem eo ꝙ rarissime in tali crimine qs deponit sine inimicicia cū malefici sp exose omibus habeātur. Secundo attendat ꝙ cū quatuor modis malefica pōt cōuinci. s. ꝑ testes. ꝑ euidentiā facti. ꝑ indicia facti. ⁊ ꝑ confessionē ꝓpriā. ⁊ hoc vel sup infamiam tm̄. qđ tm̄ fieret hoc ꝑ testes. vel sup suspitionē. tūc ꝑ euidētiā facti aut indicia facti fieret. ex qbꝰ suspitio pōt iudicari leuis vel vehemēs vel violēta. ⁊ hec oīa absqꝫ cōfessione ꝓpria que si cōcurreret tūc vt di-

ctum est ꝓcederet. Tercio applicet ꝓmissa ad suum ꝓpositū sup ꝑsonā detentam ad obuiandū aduocato: sed vicꝫ sit tantūmodo sup infamiā delata. aut q̄ ibi cōcurrāt aliqua in dicta vnde reddit suspecta vehemēter vel leuiter. ⁊ tunc aduocato sup inimicicia allegatā respondere poterit. Et hoc ꝯtum ad illā ptem vbi aduocatus ꝓ delato in inimicicia deponentiū allegauit. Sed vbi allegat scōm videlꝫ q̄ illa verba q̄ ꝓtulit contra deponentē. tu senties i breui q̄ tibi euenient. aut tu nō habebis plures dies sanos. aut veniet in breui q̄ tu velles mihi talē rez accomodasse aut vendidisse ⁊ similia. Tunc aduocatus adiungat. licꝫ malū aliqō fuerit subsecutū deponenti in rebus vel coꝛporib⁹. nō tñ ꝓpter hoc sequit: q̄ illa delata huius mali sit causa tanꝯ malefica eo q̄ infirmitates varijs modis accidere possunt Item allegat q̄ cōmune est mulier verbis hmōi mutuo contendere ꝛc. Sup istas allegationes iudex habet obuiare p hunc modū si q̄dem infirmitas ex defectu nature accidit tunc excusatio locum habere poterit. Sed qꝛ ex signis ⁊ experimentis oppositū cōstat vtpote qꝛ nullo remedio naturali curari potuit. Item qꝛ iudicio medicoꝛuꝫ iudicat vt morbus maleficialis vulgariter nachtschaden. Item iudicio foꝛtassis incantatricum aliaruꝫ que asserunt seu asseruerūt morbuꝫ esse maleficialem. Item qꝛ subito superuenit absq̄ aliqua ꝑuia debilitatione. cum tñ naturales infirmitates successiue solent debilitare. Itē qꝛ foꝛtassis curata fuit. ideo qꝛ reperit certa instrumēta sub lecto aūt indumentis sue alijs locis. et illis amotꝫ subito sanitati restituta fuit: ꝓut sepissime cōtingit Ut supꝛa in in secunda parte opis patuit vbi de remedijs tractat. Et p hec seu similia iudex facillime pōt obuiare q̄ talis infirmitas potius ex maleficio q̄ naturali defectu contigit. Et p minas obiectas suspicat de maleficio. Sicut a simili si q̄s diceret. volo tibi cōburere boꝛreū. ⁊ effectus subsequit. vtq̄ violentā causat suspitionē. q̄ ille q̄ minas ꝓtulit boꝛreum succenderit. lꝫ foꝛtassis alius ⁊ non ipse combussit.

Sequit ad idem questio duodecima magis declarans qualiter sit inimicitia capitalis inuestiganda. actus septimus.

Trento q̄ a te

a stimonio ferēdo tantūmodo inimici capitales repellunt vt supꝛa quinta questiōe tactū fuit. Inimicicia aūt talē declarare ex his que in capitulo ꝓcedenti tacta sunt iudici foꝛtassis nimis obscurum ⁊ difficile videat. attento q̄ delatus vel eius ꝓcuratoꝛ nollent faciliter eius acquiescere decisioni sup materia tacta que dicat inimicicia capitalis ⁊ que nō. Ꝯ erpzimendi sunt alij modi q̄b⁹ in noticiam talis inimicicie iudex deueniret. vt insontez sic minime dānaret q̄ tñ reū ꝓ debita iusticiaꝫ puniret. Et hi modi lꝫ sint cauteloſi seu etiā doloſi. tñ iudex illos practicare potest in bonū fidei ⁊ reipublice. cū ⁊ apl's dicat. cū essem astut⁹ dolo eos cepi. spēal'r etiā hi modi practicāt sup delatos nō diffamatos publice seu etiam nō notatos ꝓ aliqō indi-

esū facti. lz etiā iudex sup quoscunq̄ delatos. vbi inimicicias ꝯ deponentes allegarēt. ⁊ noīa testiū omnino scire vellent. Primꝰ modꝰ est Nam dat̄ delato seu suo aduocato copie ꝓcessus ad ꝑtem suā. s. deorsum ⁊ noīa deponentiū seu deferētiū ad ꝑtem aliam. nō tñ eo ordine quo deponunt. sed isto modo vt nomen testis q̄ est primꝰ in copia sit sextus vl̄ septimꝰ in cedula. ⁊ q̄ secūdus sit penultimꝰ vel vltimꝰ. ⁊ sic delatus. q̄s hoc deponat vel illud. ⁊ q̄s sit primꝰ vel secundꝰ in sua copia. quo stante. aut dabis om̄s inimicos: aut nō. si om̄es. eo citius rep̄hendet̄ delatus de mendatio. vbi cā inimicicie ꝑ iudicem scrutabit̄ si quosdā vō tunc facilꝰ cā inimicicie inuestigabit̄. Secundꝰ modꝰ esset a simili vbi daret̄ aduocato ꝓcessus copia ad ꝑtem vnā ⁊ deponentium noīa ad ꝑtem aliā. ⁊ adiunctis alijs extraneis q̄ alibi a maleficis fuerūt ꝑpetrata. ⁊ nō a deponētibꝰ seu testibus inscriptis deposita. sic delatus nō poterit assertiue dicere illuz vl̄ istū inimicū capitalē. q̄ nescit q̄ sint ab illis cōtra eū deposita. Tercius modꝰ q̄ ⁊ supra tactus capitulo quinto. Nam q̄n delatus examinat̄ in fine secundi examinis anteq̄ petat defensiōes ⁊ anteq̄ aduocatus sibi deputat̄ Interroget̄. An reputet se habere inimicos capitales q̄ omni diuino timore postposito falso imponerent sibi labem heresis maleficarū. Et tunc forte imp̄meditatus ac improuisus ⁊ nō visis deponentiū attestationibꝰ respondet ꝙ nō reputet se habere tales inimicos. vl̄ si dicit puto me habere. tūc nomiat. ⁊ illi inscribant̄ ⁊ causa etiā inimicicie. vt postmodū iudex valeat eo certius inuestigare. postq̄ copia ꝓcessus ⁊ nomina seorsuz fuerint tradita modis q̄bus supra. Est ⁊ quartus modus vt iterum in fine secundi examinis aut confessionis de qua in sexta questione circa secūda interrogatoria añq̄ dent̄ ibi defensiōes interrogat̄ de testibꝰ q̄ grauiꝰ deposuerūt ꝯ eū ꝑ hūc modum. Cognoscis tu talē vnū nōiando de testibꝰ q̄ grauiora deposuit. ⁊ tunc dicet ꝙ sic vl̄ ꝙ non. Si dicit ꝙ nō. tunc nō poterit expost dando sibi defensiones ⁊ aduocatū ponere illū capitalē inimicū. cum dixerit medio iuramēto prius oppositum. s. non noscere illum. Si aūt dicit ꝙ sic. tūc interroget̄ si scit vel audiuit ꝙ ipse vel ipsa egerit aliq̄d contra fidē sic̄ malefice solent facere. Si dicit ꝙ sic. Talia ⁊ talia fecit. Interroget̄ si est eiꝰ amicꝰ vl̄ inimicus. statim respondebit ꝙ amicꝰ ⁊ hoc ideo vt eius testimonio stet̄. ⁊ extunc in illa causa non pōt dare illum inimicum capitalē ꝑ suum aduocatum cū medio iuramento ꝑ antea dixit eum amicū. Si aūt respōdeat ꝙ nihil scit de eo. tunc interrogat̄ an sit eius amicus vel inimicꝰ. ⁊ ipse statim respondebit ꝙ amicꝰ. q̄ allegare inimicū de quo nil mali nouit nō facit. Dicet ergo sum suꝰ amicus. Attamen si scirem aliqua nō omitterē q̄n illa reuelarē. In tali ergo causa nō poterit eū ponere expost inimicū. vel ad minus allegabit causas inimicicie capitalis a p̄ncipio. ⁊ tūc aduocato adhibebit̄ fides. Quintus modus est. nam datur delato seu aduocato copia processus suppressis noībꝰ deponētiū

⁊ vbi aduocatus informabit euz de singulis. cōiecturat quis vel qui deposuerūt talia cōtra eū. ⁊ frequēter venit in cognitōnem. ⁊ tūc si dicet talis est inimicus capitalis. et volo ꝓbare ꝑ testes. tūc iudex habet cōsiderare si cōcorditer iuxta ꝓcessuz noiauit. ⁊ tunc qꝛ dixit velle ꝓbare ꝑ testes. illos examiabit ⁊ causas inimicitie examiabit secrete. cōuocato ad hoc bono cōsilio ꝑitorum vel antiquorū in q̄bus latet prudentia ⁊ si ita iuenerit causas iimicitie capitalis sufficiētes. tūc repellat prio testes. ⁊ illi dimittet si nō assūt alia grauamia aliorū testiuz. Et hic modus q̄ntus vt cōmuniꝰ obseruat. ⁊ de facto malefice cito ex copia ꝓcessus eliciūt q̄ vel que aduersus eā deposuerūt. Et qꝛ rarissime in tali causa iuenit inimicitia capitalis. qꝛ nisi ea que ex eaꝝ malis opibus orit. Ideo iudex desacili se habet ꝑ p̄fatos modos resoluere. attento etiaz ꝙ sepius deponētes affectāt se ꝑsonaliter maleficis p̄ntare. ⁊ in faciez obijcere ea q̄ ꝑ maleficia eis sunt illata. Est ⁊ alius ⁊ vltimus ad quem finaliter iudex recurrē pōt vbi p̄dicti modi fortassis iudicarent ab aliquibus dolosi. ⁊ ꝑ astutiā practicati p̄sertim quatuor primi. ideo oino ad satisfaciendū ⁊ quietādū scrupulosas mētes. ⁊ ne iudici quicq̄ obijciat. aduertat ꝙ postq̄ per p̄cedentes modos expertꝰ est nō eē aliquē inter delatū ⁊ deponentē capitalez inimicitiā. vult tñ hoc idē consilio aliorū assessorū ꝯcludere in finē ne sibi q̄cq̄ obijciat. faciat hoc. det delato seu eiꝰ aduocato copiā processus. deponentiū tamē ⁊ deferentiuz noibus suppressis. ⁊ qꝛ defendēdo dicit se habere inimicos capitales. ⁊ fortassis causas inimiciciarū varias allegat siue in re ita sint siue nō. cōgregat tamē iudex consiliū peritoꝝ cuiuscūq̄ facultatis si cōmode habere pōt. vl' ad minus ex ꝓuidis ⁊ honestis ꝑsonis. quibuscūq̄. quia ad hoc tenet iuxta ca. statuta freq̄nter allegatū. ⁊ illis totū ꝓcessum integraliter ⁊ ꝑfecte per notariuz seu scriptorē legi faciat. ⁊ testiū seu deponentiū noia publice exponat. ita tñ qd̄ ad tenendū secretū sub prestito iuramēto oēs astringat. ⁊ de illo an hoc facere velint prius habet inquirere. qꝛ al's oino nō sunt eis nomina illa exponēda. Expost dicat q̄liter ꝑ talem ⁊ talē modū inquirendo de inimicicia nullā potuerit perpendere. Attamē subinferat si videbit sibi e duobus vnū aut ꝑ cōsiliū discernat qui sint ex deponētibꝰ repellēdi tāq̄ inimici capitales ⁊ quomō aut eligāt tres quatuor aut q̄nq̄ qui ampliꝰ nouerūt in villa aut oppido. amicitiā vel inimicitiā delati ⁊ testiū. ⁊ qui nō sunt p̄sentes i cōsilio ⁊ publicent illis tatūmodo noia delati ⁊ testiū. nō autē articuli ꝓcessus. ⁊ stabit iudicio eorundem Ex p̄mo nō poterūt bene testes repellere. attēto ꝙ iudex suos modos inq̄rēdi practicauit. Ex secundo v̄o totaliter se imunez faciet ⁊ oēm a se sinistrā suspitionez excutiet. Tenet etiā hunc vltimū modū seruare vbi delatus in alieno loco ⁊ patria esset captus. Et hec sufficiāt ad discernēdum super inimicitiā.

Questio. xiij. super ea que ante interrogatoria in loco carceris ⁊ turture proponēda. habet iudex aduertere, ⁊ est actus octauus.

Quid deniqz iudice agendū sit clare patet si em̄ vt cōis exigit iusticia ad penaz sanguinis nō iudicat̄ nisi ꝓpria cōfessione cōuincat̄. q̄uis ex alijs duobus habet̄ ꝓ manifeste deprehensa in heretica prauitate. scz. ex euidētia seu indicia facti ⁊ ex testiū productione legitima vt supra q. vij. tactū fuit. ⁊ de tali etiā delata ad p̄sens agitur. tūc vtiqz questiōibus ⁊ tormētis pro criminū fassiōe exponet̄. Et vt questio clara sit ponatur casus qui ⁊ spire cōtigit ⁊ ad multorū noticiā peruenit. Quidam honestus dum quandā mulierē per trāseundo nō ei ad nutum in venditione cuiusdā rei venalis cōplacere voluisset. illa indignata postterguz clamauit. in breui optasses vt annuisses. ⁊ est vsitatus sic mod⁹ loquēdi maleficarū vel a simili sensu quādo maleficiū ꝑ auisamēta volunt inrerre. tūc ille indignatus ⁊ nō īmerito super eā vultū posttergū vertit vt eam quo animo verba ꝓtulisset inspiceret. ⁊ ecce subito maleficio ꝑ cuss⁹os suū in obliquū horribili deformitate vsqz ad aures extenditur nec retrahere potuit sed multo tpe in illa deformitate ꝑstitit. Hic euidens factū iudici ꝓponitur. casum ponimus ⁊ an pro manifesta deprehensa in heresi maleficarū sit habēda querit̄. Respōdere oportet ex v̄bis Bern. in glo. ordinaria. ⁊ in ca. ad abolendā. vt supra qōne notata tangit̄ ꝙ sic. eo ꝙ tribus modis vt ibi tangit̄ quis vt taliter dep̄hēsus iudicatur. ⁊ illa etiā tria nō copulatiue. i. ꝙ omnia tria habent insimul cōcurrere. sed vnūquodqz per se. scz euidētia facti. testiū legitima ꝓductio ⁊ ꝓpria cōfessio. reddit maleficam vt̄ manifeste dep̄hensam reputari. Iudiciū autem facti differt ab euidētia. qr cū minus sit q̄z euidentia tamē capit̄ etiā ex verbis ⁊ operibus maleficorū vt in illa qōne septima tangit̄. ⁊ iudicatur ex maleficijs nō ita subito sed processu rēpoporis illatis ꝑ minas tamē etiā precedētes. sicqz concludamus ꝙ de similibus maleficis delatis. ⁊ que sb̄ defensionibus vt p̄missum est. defecerūt etiā vel nō defecerūt. eo ꝓ nō fuerunt cōcesse. nō concesse autē qr nō fuerunt petite. iaz nostra qustio versat̄. quid iudici agendū. ⁊ qualiter ad qōnes sit procedendū ꝓ dicenda veritate in punitionē sanguinis. Ubi plura sunt iudici ꝓpter ingentes labores cōtra maleficiū taciturnitatis aduertēdo que etiaz successiue ꝑ capitula deducētur. Et primū est. ꝙ ad maleficā questionādaz nō sit pronus. habeat tñ ad certa signa que sequent̄ aduertentiā. Quare aūt nō debet esse facilis. causa ē. quia nisi diuina coactio ꝑ sanctum angelū vt maleficiū dyaboli abscedat cōcurrat. ita insensibilis in illis doloribus efficit̄. vt mēbratim citi⁹ discerperet̄ q̄z aliquid veritatis fateri valeat. Nec ꝓpter h̄ obmittendū. tum qr nō equaliter oēs sunt hmōi maleficijs irretite. tum etiā quia dyabolus sponte interdū non coact⁹ sancto angelo maleficā fateri crimina ꝑmittit Pro cuius intellectu ea que supra in secunda parte opis. de modo prestandi homagiū dyabolo tacta sunt aduertēda. Sunt nanqz que sub certis annis p̄us dyabolo militant vt sex octo aut decē annis

anteq̃ sibi homagiũ p̃stãt.s. in corpore ⁊ aia se eis deuouẽdo. vbi tñ alie a p̃ncipio sibi ꝓfitẽdo fidei abnegationem etiam subito homagiũ p̃stãt. Cur autem dyabolus hoc spaciũ tempis postulatũ acceptat vtiq̃ ea de causa. vt illo intermedio maleficã expiat̃ an ore tm̃ ⁊ nõ corde fidem abnegãdo. sil̃i modo etiã homagium sibi p̃staret. Nã cũ dyabolus intima cordis nõ nisi ꝑ exteriora ⁊ ꝯiecturaliter cognoscere hz. vt in p̃ma ꝑte opis sub difficultate an demones ad odiũ vel amorẽ mẽtes hominũ imutare pñt. plures etiam repiant̃ que necessitate aliq̃ aut egestate iducte ꝑ alias maleficas. ⁊ sub spe ꝯfessionis ⁊ euasionis a fide in toto vel in ꝑte apostatãt. tales vtiq̃ etiã nõ coactus a sctõ angelo relinquit. vñ ⁊ faciliter sua crimia fatentur. cum tñ alie que sicut ore. imo ⁊ corde sibi adheserũt ꝑ viribus ab eo defendant̃ ⁊ idurant̃ ad taciturnitatis maleficium. Et ꝑ hec patet solutio ad questionez. vñ ꝓuenit ꝙ certe malefice defacili fatent̃. Alie v̄o minime. quia vbi diuinitus dyabolus nõ repellit̃. adhuc tamẽ spõte illas relinq̃t. vt ꝑ temporalẽ ꝯfusionem ⁊ horribilem mortem ad desperationem inducat quos corde allicere nũq̃ poterat. Patẽt hec etiã ex sacramẽtalibus eaꝝ ꝯfessionibus in quibus asserũt se nũq̃ volũtarie adhesisse. ⁊ plura maleficia coacte a demõibus intulisse. Est ⁊ alia differẽtia ꝙ cernunt̃ alique post fassionem criminum sibijpsis mortem intẽtare vt laqueo vel suspẽdio vitam sibijpsis auferãt. Quod vtiq̃ inimicus ille opat̃. ne ꝑ sacramẽtalem cõfessionem veniam a deo ꝯsequant̃. ⁊ hoc p̃cipue illis que nõ volũtarie sibi adheserũt. lz ⁊ alijs que sibi volũtarie adheserũt post criminum fassionem intẽtat. Sed tũc cernitur ꝙ dyabolus coacte maleficam habuit relinquere. Cõcludamus ꝙ tantus vel etiã maior p̃supponit̃ labor ad questionãdum ꝑ dicenda veritate maleficam q̃ntus ad exorcizãdum a demone possessum. Ideo iudex nec volũtarius nec facilis ad hec eẽ debet. nisi vt dictum est in punitõnez sanguis. Sed ⁊ in hac causa faciat diligẽtiã prout sequit̃ p̃mo ferendo sentẽtiam.

Questio.xiiij. de modo sentẽtiãdi delataz ad questiones. ⁊ quomõ p̃ma die sit questionãda. ⁊ an possit ꝯseruatõez vite cõpromittere. actus nonus.

Vid deniqz

q scd̃o loco iudex hz aduertere stat post actus in eo ꝙ feret sniaz ꝑ modum q̃ sequit̃. Nos iudex ⁊ assessores. attendẽtes meritis. seu ꝯsiderãtes merita ꝓcessus facti ꝑ nos ꝯ te talem. talis loci. talis dyocesis. ⁊ diligẽter omibus examinatis inuenimus ꝙ tu es varius in tuis ꝯfessionibus. vtpote. qꝛ dicis tales minas ꝓtulisse. nõ autẽ eo nocẽdi aio. ⁊ tñ nihilominus sunt iudicia varia que sunt sufficientia te ad exponendum questionibus ⁊ tormẽtis. Ea ꝓpter vt veritas ab ore tuo ꝓprio habeat̃. ⁊ vt deinceps aures iudicum nõ offendas. Interloquẽdo declaramus iudicamus. ⁊ sentẽtiamus. die p̃nti ⁊ hora tali te supponẽdum questionibus ⁊ tormẽtis. Lata fuit hec snia ⁊c̃. Scd̃o stat actus in eo quod vt p̃

missum est adhuc nõ sit volũtarius ad questionãdum. ꝫ carceribus ad penã mãcipatus. ⁊ nõ iã ad custodiam tm̃ vt ꝑus. ⁊ adhibitis eius amicis vt penas subterfugiat. ⁊ ꝙ fortassis morti nõ tradeť. lꝫ al's puniet vbi veritatem fateť. illis ꝓponat. ⁊ ꝙ ad hocip̃m delatum inducere velint hortať. Nã meditatio frequẽs ⁊ carceris calamitas ac replicata informatio ꝓboꝝ viroꝝ disponũt ad veritatem erudiẽdam. ⁊ a nobis exptum est ꝙ ꝑ huiusmodi informationes malefice taliter cõfortate fuerũt vt in signum resistẽtie in terraꝫ spuẽtes quasi in faciem dyaboli dicebãt. Ex eas maledicte dyabole faciã quod iustum erit. ⁊ ꝯsequenť crimina sua fatebanť. Si v̄o ꝯuenienť delato expectato ⁊ tempe ꝯgruenť ꝓrogato ⁊ multipliciter informato. Credat iudex bona fide ip̃m delatum negare veritatem. questionent eũ moderate vtpote sine sanguis effusione. sciẽtes ꝙ q̃stiones sunt fallaces. ⁊ sepius vt tactũ est inefficaces. Est aũt modus incipiẽdi talis. vt dũ mistri se disponũt ad q̃stionãdum post expoliẽt eũ. vel si est mulier ꝑus añq̃ ad carceres penosos duceť ab alijs mulieribus honestis ⁊ bõe fame expolieť. ea de causa vt si maleficiũ aliqd̃ insutum esset vestimẽtis ꝓut sepe ex informatõe de monũ practicãt ex mẽbris pueri nõ baptizati. in finẽ vt pueri visiõe beatifica ꝑuenť. Et dum instrumenta disponunť iudex ꝑ se ⁊ ꝑ alios bonos viros fidei zelatores inducãt q̃stionãdum. ad fatẽdum veritatẽ libere. ⁊ si fateri noluerit mãdet ministris ꝙ ad cordas ligeť. vel ad alia instrumẽta appliceť. ⁊ ibi statim obtempent nõ leti. sed quasi turbati. Post iteꝝ soluať ad petitionez aliquoꝝ. ⁊ ad ꝑtem trahať. ⁊ iteꝝ inducať ⁊ inducẽdo informeť ꝙ nõ tradeť morti. Vbi q̃riť. An hoc iudex sup delatũ infamatum. ⁊ ꝑ testes ⁊ indicia facti legitime ꝯuictũ. cũ nihil desit nisi vt ore ꝓprio crimẽ fateať. possit licite in ꝯseruatõnem vite cõpromittere. cum tñ si crimẽ fateť vltimo supplicio puniet. Respõdeť a varijs varia sentiunť. Nã quidam ita sentiũt ꝙ si delata est plurimum infamata ⁊ sup ĩdicia facti violẽter suspecta. ⁊ ꝙ ip̃a in magnum nocumẽtum sit tãq̃ aliaꝝ maleficarum magistra. etiã tũc securari posset de vita sub his circũstãtijs. vt ꝑpetuis carceribus in pane ⁊ aq̃ adiudicareť. dũmodo alias maleficas sub certis ⁊ verissimis signis manifestaret. Nec tñ illa pnia carceꝛ vt poniť ei manifestãda eẽt. ꝫ dũtaxat securitas vite ꝓmittẽda ⁊ aliq̃li penitẽtia puniẽda ꝑ exilium. vel alio mõ puniẽda. Et sine dubio ꝓ maleficis famosis. ⁊ p̃sertim q̃ maleficis medicamĩbus insistũt. ⁊ maleficiatos supsticiosis actibus curãt taliť seruãde eẽnt. vt aut maleficiatꝛ subuenirẽt. aut maleficas ꝓderẽt. Nec tñ eoꝝ ꝓditõi stareť. eo ꝙ dyabolus mẽdax. nisi ꝑiť ⁊ alia indicia facti cũ testibus ꝯcurrerẽt. Alijs videť ad idez in casu q̃ sic carceribus deputata eẽt ad tp̃s ꝓmissio ꝛuãda ⁊ post spaciũ tp̃is incinerãda. Tercij sunt q̃ dicũt iudicem secure posse in ꝯseruatõez vite cõpromittere. ita tñ ꝙ expost a snĩa ferẽda se exoneraret. ⁊ in suũ locũ aliũ substitueret. Inť q̃s modos ꝑmus lꝫ videreť vtilis ꝓpť maleficiatoꝝ curatio.

nem.tñ qꝛ non est licitũ maleficia ꝑ maleficia seu illicita opa tollere.lꝫ vt in q̃stione ꝑma ⁊ introductoria huius tercie ꝑtis patuit.plurimoꝝ opinio sit.ꝙ licitum sit maleficia ꝑ opa vana ⁊ suꝑsticiosa tollere. Sꝫ qꝛ in his magis docet iudices expiẽtia atꝫ vsus ⁊ negocioꝝ varietas q̃ ars alicuius seu doctrina. Ideo relinquit̃ hoc iudicibus. Certũ est autem vt expiẽtia pluries docuit.multi faterent̃ veritatẽ nisi ꝙ metu mortis retrahunt̃. Tercio stat actus in isto ꝙ si nec minis nec talib⁹ ꝓmissis fateri voluerit veritatẽ. Tũc ministri sniam latã exequant̃. ⁊ q̃stionet̃ ꝯsuetis modis ⁊ nõ nouis.nec exq̃sitis leuius vel fortius ꝑm ꝙ crimẽ exigit delinquẽtis.⁊ dum q̃stionat̃ de certꝫ articul̃.sup q̃bus q̃stionat̃.introgẽt̃.⁊ hoc sepe ⁊ frequent̃ a leuioribus incipiẽdo.qꝛ citius cõcedet leuia q̃ grauiora. Et duꝫ hec fiũt notarius totũ scribat in ꝓcessu ⁊ quõ q̃stionat̃.⁊ de q̃bus introgat̃ ⁊ quomõ rñdet̃. Et nota ꝙ si fatet̃ ꝑ tormẽta ducat̃ postea ad alium locũ.vt denuo recognoscat.⁊ ꝙ nõ tãtummodo vi tormẽtoꝝ cognouerit. Quarto stat actus in isto ꝙ si q̃stionatus decẽter noluerit fateri veritatẽ. Ponant̃ alia tormentoꝝ genera corã eo dicẽdo ꝙ oporteat eũ sustinere nisi fateat̃ veritatez. Qd̃ si nec sic poterit ad terrorem vel etiam ad veritatẽ induci. Tũc ꝓ secũda aut tercia die q̃stionãda ad ꝯtinuãdum tormẽta nõ ad iterãdum.qꝛ iterari nõ debẽt.nisi noua suꝑuenissent indicia feret̃ coram eo sniã in modum qui sequit̃. Et nos ꝑfati iudex.vt supra. Assignamus tibi tali diẽ talem ad q̃stiones ꝯtinuãduꝫ.vt a tuo ore ꝓprio veritas oriat̃.⁊ totũ ponat̃ in ꝓcessu a notario. Et infra illud tp̃s assignatũ iudex ꝑ se aut ꝑ alios ꝓbos viros inducẽt eũ ad fatendum veritatẽ modo ꝑmisso cũ securitate vite si ita videbit̃ expedire. Aduertat etiã iudex vt infra illud tp̃s ꝯtinue apud eã sint custodes.vt videlꝫ sola nõ reliquat̃.qꝛ a demone freq̃ntabit̃. vt sibijpsi mortẽ inferat. si ⁊ inq̃tum ipaꝫ dyabolus inserere intendit.aut ad deserendũ ipaꝫ diuinitus arcet̃. Hocip̃m em̃ dyabolus melius noscere põt q̃ aliq̃s scriptis reserare.

Questio.xv.sup tormẽta ꝯtinuãda.⁊ de cautelis ⁊ signis q̃bus cognoscere põt iudex maleficã.⁊ quõ se ab eaꝝ maleficijs debet ꝑmunire.⁊ quomodo sint abradẽde.⁊ vbi sua habent maleficia abscõdita cum declarationibus varijs ad obuiandum maleficio taciturnitatis.⁊ est actus.x.

Qid autẽ consequẽter restat iudici super tormẽta ꝯtinuãda. Est aduertẽdum ꝑmo.ꝙ sicut nõ omniuꝫ morboꝝ est eadẽ medicina.ꝫ potius diuersoꝝ ⁊ singuloꝝ sunt diuerse ⁊ singulares medicine.sic nec ad oẽs hereticos seu de heresi delatos idem modus interrogãdi inq̃rendi ⁊ examinãdi quo ad articulos ẽ seruãdus.ꝫ ꝑm veritatem sectaꝝ ⁊ ꝑsonaꝝ varius ⁊ diuersus modus examinandi. Iccirco ipe prudens iudex vt medicus q̃ putrida membra ⁊ scabiosas oues resecare ⁊ seq̃strare ab innoxijs nitit̃.iã estimare põt delatã maleficio taciturnitatis infectam.quam taciturnitatem euellere

nō pōt. vna ⁊ infallibilis depīgi regula siue modus. immo etiam dare nō esset tutū. eo q̄ cū illū modū cō sequēter assuetū ac regulaꝫ generalem. dū tenebrarum filij ꝓuiderent ſpm tanq̄ laqueuꝫ sue perditionis facilius euitarēt seu etiā pcauerent Cur ⁊ igit̄ prudēs ac industrius tu dex occasionē ⁊ modū interrogādi accipere siue ex testium responsis seu attestationibus siue ex his que alias experientia eū docuit. siue ex bis q̄ ꝓpij ingenij acumen aperit. subscriptis cautelis vtēdo. Nam si inuestigare affectat an maleficio taciturnitat̄ sit inuoluta aduertat an lacrimare coꝫ eo standō queat. aut tormētis exponēdo. hoc ſpm em̄ ꝑ certissimo signo ex fidedignoꝝ antiqua relatione ac ꝓpria experiētia docēte adeo repertū est q̄ etiā si ad lacrimandū cōiurationibus horter ⁊ compellat̄ si malefica exīstit hoc ſpm scꝫ lacrimas emittere non pōt. dabit quidē flebiles voces ⁊ ex sputo genas ⁊ oculos linire acsi fleret attētabit. sup quo a circūstantibus caute aduertēdum erit. Modus āt ꝓurādi ad lacrimas veras si innoxia fuerit ⁊ cohibere lachrymas falsas. talis vel cōsimilis in sententia ꝓacticari pōt a iudice seu presbytero. manū sup caput delati seu delate ponēdo. Coniuro te per amoꝛosas lacrimas a nr̄o saluatoꝛe dño ie su xp̄o in cruce ꝑ salute mūdi effusas Ac per ardentissimas lacrimas ipsius glorioſissime v̄ginis marie matris eius sup vulnera ipsius hora vespertina sparsas. ⁊ per oēs lacrimas quas hic in mundo oēs sancti ⁊ electi dei effuderūt. ⁊ a quoꝛ oculis iam oēm lacrimā absterſit. vt in quantū sis innoxia lacrimas effundas. si nocēs nullo mō. in noīe patris ⁊ filij ⁊ spūſſcti + amen. Experientia docuit quāto amplius cōlurabant tanto minus flere poterāt. cū tamē vehemēter se ad fletum ſtimulabant ⁊ genas sputo humectabant. Possibile tñ vt post in absentia iudicis ⁊ extra locū ⁊ tempꝰ torture coꝫ custodibus flere valeant. q̄ si causa impedimēti fletus in maleficis querit̄. Potest dici q̄ q̄ gra lacrimarū in penitentibus ꝓcipuis donis ascribit̄ cū celū penetrare et inuincibilem vincere humilis lacrima a bernardo asserit̄. nulli dubiū quin ⁊ inimico salutis plurimū displicere nosc̄it. vñ ⁊ summis conatibus illas impedire nemo ambigat vt finalis impenitētia potius introducat̄. Sed quid si astutia dyabuli deo permittēte etiā maleficam flere ꝓtingeret cū flere nere ⁊ decipe etiam ꝓpriū mulierū dicat̄. Respōderi pōt cum occulta sint dei iudicia. si alias nō posset cōuinci per legitimos testes sup aliqua indicia facti. nec etiaꝫ suspecta esset grauiter aut violenter vtiq̄ esset absoluēda ⁊ ꝑ leui suspitione i qua staret ꝓpter infamiā quā testes deposuerūt habere hereſim maleficarū abiurare. vt in secundo mō sentētiandi discutietur. Scōa cautela nō solū post hāc primā obseruanda. verūetiam omnē iudici ⁊ oībus assessoribus aduertenda q̄ non permittāt se ab ea tāgi coꝛporaliter. ꝓsertim sup nudam iunctura manuū ⁊ brachioꝝ. sed omnino secū deferant sal exoꝛcizatum in die dñico palmam ⁊ herbas benedictas. he enim res insimul cum cera benedicta inuoluta ⁊

in collo deportata. vt supra in secunda parte operis de remedijs contra maleficiales ifirmitates ⁊ defectus patuit. miram habent efficaciā preseruādi non solum ex maleficarum testimonijs. verumetiam ex vsu ⁊ consuetudine ecclesie que in hunc finem huiusmodi exorcizat ⁊ benedicit. vt ptz in earum exorcismis cum dr̄ ad effugandam omnem potestatem inimici ⁊c̄. Et non videat extraneum de tactu iuncturarū seu membrorum. quia diuina ꝑmissione interdum ꝑ tactum. aliquādo ꝑ visum aut ꝑ auditum verborum ab eis ꝓlatorum maleficiare operatione demonum possunt. precipue eo in tempore vbi questionibus exponunt. Experientia nos edocente. nouimus quasdaz in castris detentas q̄ nil aliud a castellanis instātissimis precibus flagitabant. nisi vt in aduētu iudicis aut alterius presidentis eis concederet. vt ꝑmum intuitum visus in ip̄m iudicem dirigere possent anteq̄ ab eo vel alijs essent vise ex quo intuitu etiam sortite ꝙ talis iudex aut alij sui assessores. ita alienati in eorum cordibus fuerunt ꝙ omnem si quaz habuerant dignationem amiserūt. nec ip̄as molestare quoquo modo presumebant. sed libere abire ꝑmiserunt. qui scit ⁊ expertus est verum dat testimonium. ⁊ vtinā talia ꝓcurare nō possent. nō ꝑuipendant iudices talia auisamenta ⁊ remedia. cum vilipensio taliuz post tanta auisamenta in eternā eis cedet damnationem. Juxta saluatoris dictum. Si nō venissem ⁊ locutus eis nō fuissem peccatum nō haberent. Nunc autem excusationem non habēt ꝓ peccato. Muniāt ergo se ꝑmissis ex ecclesie institutōe. ⁊ si cōmode fieri potest. ip̄a a tergo dorsuz vertēdo ad iudices ⁊ assessores introducat. ⁊ non solum in pñti actu. verum in omnibus p̄cedentibus ⁊ sequentibus signo crucis se muniendo ⁊ viriliter aggrediendo frāgent cum dei adiutorio vires antiqui serpentis. Nec quis hominū estimat suꝑsticiosum vt a tergo introducat. cum vt sepe tactum est canoniste an tollēdum ⁊ impediēduz maleficia maiora ꝯcedūt. ⁊ vana vanis ꝯtūdere semꝑ dicāt esse licitum. Tercia cautela in pñti actu vndecimo obseruāda. vt pili ex omni parte corꝑis abradant. Et est eadez ratio sicut supra de vestimētis exuendis. hñt em̄ int̄dum ꝓ maleficio taciturnitatis aliq̄s suꝑsticiosas alligaturas quarundā rex siue in vestimentis siue in pilis corꝑis. ⁊ int̄dū in locis secretissimis nō noiandis. qd̄ si obijceret. Nunq̄d dyabolus absq̄ hmōi ligaturis rex posset mētē malefice indurare. vt crimina nō valeat fateri. sicut ⁊ alij scelerosi sepius inueniunt. sub q̄buscūq̄ maximis tormētis q̄tūcūq̄ ꝑ indicia facti aut ꝑ testes sint ꝯuicti. Rñdetur vtiq̄ verum esse ꝙ absq̄ rebus quibuscūq̄ demō valeat talem taciturnitatem ꝓcurare. illis tñ rebus vtit in animarum ꝑditionem ⁊ offensaz maiorez diuine maiestatis. quod vt clari⁹ pateat. Malefica q̄dā in oppido Hagenoe de qua ⁊ supra in secunda ꝑte opis tactum est. tale maleficium taciturnitatis ꝓcurare sciebat vt masculus recenter natus ⁊ nō baptizatus ⁊ cum hoc ꝑmogenitus interemptus ⁊ in fornace assatus. ⁊ cum alijs rebus quas exꝑme

re nõ expedit incineratus ⁊ pulue-
rizatus. si qua maleficia aut flagitio
sus ex his quicq̃ secũ deferret nul-
lo mõ sua crimina fateri posset. Hic
clar̃ est q̃ si centum milia pueri ad
hiberent̃ ex naturali inclinatõe nũ-
q̃ talem effectũ taciturnitatis cau-
sare possent. vtit̃ tñ vt cuiq̃ intelli-
genti pz in animar̃ ꝑditionem ⁊ di-
uine maiestatis offensionem. Sz ⁊
hoc quod allegat̃ q̃ sepe flagiciosi
homies ⁊ non malefici talez penes
se taciturnitatez retinent. Dicendũ
est q̃ tal̃ taciturnitas triplici ex cau
sa ꝓuenire potest. Primo ex natu-
rali quodãmodo duricia mentis. qr
sicut aliqui sunt molles corde seu ve
cordes. q̃ ad leuem torturam omia
ꝯcederent etiã quecũq̃ falsa. ita ali-
qui sunt ita duri q̃ q̃tumcũq̃ vexẽ
tur veritas ab eis non habet̃. ⁊ ꝑci-
pue illi qui al's fuerũt questionati.
quor̃ brachia cito sicut trahunt̃. ita
⁊ flectunt̃. Secundo ꝓuenit ex ma
leficio penes se retento ꝓut dictum
est. siue in vestimentis seu in pilis
corpis. Tercio q̃ interduz lz penes
se nõ habeãt maleficia insuta aut al
legata. maleficiunt̃ tñ ab alijs male
ficis q̃tumcũq̃ remotis. ꝓut male
fica quedam in Isbruck se iactare
solebat q̃ vbi ad minus filum ex ve
stimentis alicuius detenti haberet
tm̃ efficere posset q̃ q̃tumcũq̃ tor-
mentaret̃ etiam vsq̃ ad mortem ni-
hil fateri posset. quare pz responsio
ad obiectionem. Sed quid in dyo
cesi Ratisbonensi casus contigisse
asserit̃. q̃ dum quidam heretici ex
ꝓpria ꝯfessione deuicti nõ solum vt
impenitentes. imo vt defensores il
lius ꝑfidei morti fuissent adiudica-
ti accidit vt illesi in igne remanerẽt
tãdem ꝑ aliã sniaz ad submersionez
adiudicati nihil ꝓficere potuerunt
stupẽtibus omibus ⁊ fidem ip̃or̃ vt
iustã defendere dum quidam cona-
bant̃ sollicitus presul sup̃ gregẽ tri-
duanum ieiunium indixit. Quo de
uote expleto cuidam notificat̃ q̃ in
certo loco corpis videlz sub brachio
vno maleficium quoddã int̃ pellem
⁊ carnem insutũ haberent. quo rep-
to ⁊ amoto ꝯtinuo incẽdio ꝯsumpti
fuerũt. lz ab alijs opinat̃ q̃ quidam
nigromãticus ex demonis ꝯsultati-
one qui sibi hoc ĩdicauerat ꝓdidis-
set. ꝫ quocũq̃ modo factum fuerit.
verisimile est q̃ diuina virtute de-
mon coactus dum semꝑ ad subuer-
sionem fidei machinat̃ hoc manife
stauerit. A simili vbi talis iudici ac
ciderit casus. quid faciendum foret
elicere potest. si videlz ad diuinum
recurreret ꝑsidiuz. vt ieiunijs ⁊ orõ
nibus deuotar̃ ꝑsonar̃ hoc genus
demonior̃ a maleficis expellat̃ in
casu quo nec ꝑ mutatiõez indumen
tor̃ aut tonsuram pilor̃ ad veritatẽ
fatẽdam sub tortura induci valeãt.
Et lz in alemanie ꝑtibus talis abra
sura presertim circa loca secreta plu
rimum censet̃ inhonesta. qua d̃ cau
sa nec nos inquisitores vsi sumus.
ꝫ tonsis capillis capitis cum calice
aut cipho aque benedicte guttulaz
cere benedicte immittẽdo. ⁊ sub in
uocatione sanctissime trinitatis ie-
iuno stomacho trinies in potum mi
nistrando ꝑ dei gratiam a plerisq̃
taciturnitatis maleficium abstuli-
mus. tamen in alijs regnis inquisi-
torem talem ꝑ totuz corpus abrasu-
ram fieri mãdant vñ ⁊ cumanus in-
q̃sitor nob̃ insinuauit q̃ ãno elapso
qui fuit. Mccccl xxxv. xl. ⁊ vnã ma

leficas incinerari mādasset. oibus ꝑ totū corpus abrasis. ⁊ hoc in districtu ⁊ comitatu Burbie. vulgariter vurmser bad in cōfinibus archiducis Austrie versus Mediolanum. Qd̄ si q̄rit̄ an tēpe necessitatis quo nullis remedijs ꝯgruis maleficium remoueri vt p̄missuz est licitū foret diuinatrices que etiā maleficia curare ⁊ tollere solēt ꝓ ammotiōe talis maleficij ꝯsulere. Rn̄sio q̄cq̄d sit de negocio Ratisbone pacto exhortamur in dn̄o. vt in nullo casu q̄tumcūq̄ necessario ꝓ republica diuinatrices ꝯsulent̄. ⁊ hoc ꝓpt̄ magnam offensam diuine maiestatis cum tot alia sint nobis remedia ꝯcessa. ꝑ q̄ oino asseq̄ poterimus. aut in ꝓpria petiti forma. aut in eq̄ualenti. ita q̄ oino veritas expleat̄. vel ab eius ore vt incinerari valeat. vel d̄s auferet ip̄am de medio. aliā mortē sup eā ꝑmittēdo. Hec aūt nobis remedia ꝓponunt̄. vt p̄mo faciat hō id qd̄ pōt ex ꝓpria industria ⁊ ex ꝓpria viriū suaꝝ exercitatiōe modis supra tact̄ insistēdo pluries ⁊ p̄sertim cert̄ diebus vt iam in sequēti q̄stione patebit. ij. Choꝝ. ix. Abūdetis in omne opus bonū. Scd̄o q̄ si defic̄ recursum hēat ꝓ ꝯsilio ad alios hoīes. q̄ forte sibi remediū de quo nūq̄ cogitauerat imptiret̄. eo q̄ varij sūt modi ad maleficia tollēda. Tercio si p̄dicta deficiūt hēat recursum ad deuotas ꝑsonas Iuxta illud Eccī. xxxvij. Cū viro scō assiduus esto quēcūq̄ agnoueris obs̄uātē timorē dei Itē vt scti in patria inuocent̄ ꝑ eos Que si oīa defecerint recursuz hēat imediate ad deū iudex ⁊ oīs ppl̄us ieiunijs ⁊ orōibus vt tale maleficiū sua pietate āmoueat̄. sic̄ Iosaphat ij. Paral̄. xx. Cū ignoramus q̄d agere debeamus. hoc solū hēmus rēsidui. vt oculos nr̄os dirigamus ad te. ⁊ sine dubio d̄s in necessarijs nostris nō deficiet. Vn̄ ⁊ Aug⁹. ⁊ habet̄. xxvj. q. vij. nō obs̄uabitis. Qui has ⁊ quascūq̄ diuinatōes aut fata aut augurja obs̄uat aut intēdit. aut ꝯsentit obs̄uātibus. aut talibus credit. s. ope ꝓsequēdo. aut ad domum eaꝝ vadit. aut in domum suā introducit. aut interrogat. sciat se fidem xp̄ianaz ⁊ baptismum p̄uaricasse. ⁊ paganum ⁊ apostatā ⁊ dei inimicū. irā dei in eternum grauit̄ incurrere nisi ecclesiastica pnia emendatus. deo recōcilieť. Nō deficiat ergo iudex semp̄ licitis vtēdo iuxta p̄missa remedijs. ⁊ finaliter subscript̄ cautelis.

Questio. xvj. de tempe ⁊ de scd̄o modo interrogandi. ⁊ est actus. xj. sup finales cautelas a iudice obseruandas.

Vper premissa sunt aliqua aduertēda.

Primo q̄ sacratioribus diebus ⁊ infra missaꝝ solēnia sunt interrogāde. ita vt ⁊ ppl̄us adhortet̄ ad implorandū diuinū auxiliū in generali nihil specificādo nisi vt ꝯ q̄scūq̄ demonū infestatōes sci inuocent̄ Scd̄o ea que supra tacta de sale ⁊ alijs rebus bn̄dictis cū septē verb̄ que xp̄us ꝓtulit in cruce in cedula ꝯscriptis ⁊ insimul colligatis collo eius alligent̄ lōgitudo xp̄i sup nudū corpus ex cera bn̄dicta circūcingat̄. si q̄dem lōgitudo ip̄a cōmode haberi potest. expiētia docuit miro mō his rebus ip̄as molestari vixq̄ retinere p̄cipue autē reliq̄as sctōꝝ.

Vbis sic dispositis et aqua bñdicta in potū ponrecta. disponat iterū ad qōes. ptinuo exhortando vt prius. dū aūt a terra eleuat. si per talē mo dum tormentat. iudex legat vel legi faciat dicta testium submissis no minibus. taliter dicēdo. ecce per te stes conicta es. Item si testes vellēt se facie ad faciē adfrontare. tunc iudex interrogaret. an fateri vellet si testes sibi in faciē pūtarent. vbi si annueret tūc inducēdi testes eēnt et coraz eo statuendi si forte ruboze seu verecūdia quicq̄ fatereť. Vltimo si videat ipam nō velle detegere flagicia sua. interrogabit an pro sua innocētia iudiciū candentis ferri vellet subire. z q; illud omēs affectant scientes q per demones a lesione preseruanť vñ etiā q vere malefice existant cognoscunť. replicabit iudex. q̄ temeritate se tantis periculis submittere possit. z oia conscribantur. ꝯ q illud cādentis ferri iudiciū nō sit eis pcedendū. inferius patebit. Aduertat etiaz iudex q̄ sextis feriis pcipue vsq̄ dum fit cōpulsus pro expiratione nři saluatoris iterrogate sepe fasse fuerūt. Sz q; sup extremū nos pcedere oportet vicz sup oīmodā eius negatiuā. in qua si perstiterit iudex relaxabit eam. z sequētib⁹ ad hoc vtať cauteľ educēdo eam de carcere penoso ad aliū pro custodia tñ bene munitum ita tamē q̄ sibi oīno caueat q̄ nullo mō tradať cautionibus seu fideiussionibus nec alias manulētena decreto. q; a talibus manulente datis veritas nūq̄ haberet. immo sp peiozes efficiunť. Sz hoc pmo pcuret q̄ humanit̄ i cibo z potu tractetur z interim intrēt honeste z nō suspecti q̄ etiā frequenter de diuersis in ptinētibus ei colloquanť. z tādē vt pfidenť pfultāt q̄ fateať veritatē pmittēdo q̄ iudex sibi faciet grāz. z q̄ velint esse tāq̄ mediatozes. Et in fine huiꝰ intrabit iudex z pmittet facere grām. sub intelligēdo vel sibi aut reipublice in cuius pseruationē totū q̄ fit est gratiosuz. si vo sibi ad vitā pmitteret que supza. q. xiij. sup tres modos tacta sunt. scribanť singula a notario z sub q̄ forma verboꝝ ac intētione sit grā pro missa. Et siquidē delata sic grāz petierit z facta detexerit. dicāť vba generalia q̄ amplius fiet sibi quā ipa petierit in finē vt ampliozi pfidētia loquať Scā cautela in hoc actu q̄ si oīno noluerit detegere veritatē. habeat iudex vt supza tactuz de eiꝰ cōplicibus sine ipsius scitu examinatis z si q̄d hmōi depositissent p q̄ cōuinci posset. hec iudex ꝓponat z diligēter de singulis inuestiget. z ad idē si q̄ instrumētavel vnguenta z pixides in domo fuissent repta si bi offerenť. z ad q̄sa fuerit ꝛc. Tercia cautela si adhuc pseuerat in sua ptinacia z habeat cōsodales examinatas q̄ ptra z nō p ea depositissēt vel si nō hz pcuret aliū fide dignū quē nouit detēre nō ingratū ꝯ tāq̄ amicū z fautorē. qui quodā sero intrat ad maleficā ptrahēdo locutiones. z tandē siquidē non est de cōplicibus. fingat nimis esse tarde p recessu z remaneat in carcere cū ea dē z de nocte pariter colloquanť. si vo de cōplicib⁹ tūc edētes z bibentes mutuo etiā pferūt de rebus cōmissis. z tunc sit ordinatuz q̄ stent extra carcerem in loco congruo explorātes eos auscultātes z vba col.

ligētes. ⁊ si op⁹ fuerit scriptor sit cū eisdē. Quarta cautela vt si tūc incipiet dicere veritatē. nullo mō dimidiet iudex recipere eius cōfessionē etiā media nocte sed cōtinuet quātum pōt. ⁊ si in die nō curet si ꝓroget prandiū vel cenā sed instet quo adusq; dixerit veritatē saltem quo ad principalia. nā per dimidiationes ⁊ interruptiones frequētius ē repertū ꝙ redeūt ad vomitū ⁊ non aperiunt veritatē quā detegere inceperāt habito cōsilio deteriori. Et aduertat iudex ꝙ post confessionē nocumentoꝝ hoībus aut iumentis illatorū inquirat quot annis incubū demonē habuerit. ⁊ a quāto tpe fidē abnegauerit. qꝛ sicut de his nū q̄ fatent̄. nisi prius alia fuerint fasse. ita etiā oīno in fine sunt interrogāde. Quinta cautela si p̄dicta oīa deficerēt. tunc si fieri pōt ducat̄ ad aliqd castrū ⁊ ibi certis dieb⁹ custodie mācipata fingat se castellan⁹ ad partes longinquas peregrinaturū ⁊ interim familiares aliqui vel etiā mulieres honeste eā visitātes promittant ei ꝙ velint eā oīno dimittere libere abire dummodo informet eos vel eas de certis experimētis. Et aduertat iudex ꝙ sepissime ꝑ talem modū fasse fuerūt ⁊ conuicte. Et nouissime in diocesi argētineñ. ꝓpe oppidū Sletstat ⁊ castro kynnigsheym malefica detēta null̄ tormētis ⁊ qōnibus induci poterat ad fatendū sua crimina tandem modo supradicto de castellano seruato. lz pñs erat in castro ipsuz tñ malefica estimabat abesse. tres familiares intrabant ⁊ ei liberam relaxationē ꝓmiserunt dūmodo sup certa experimēta eos informaret. Et licz prima fronte renueret. ⁊ ꝙ dolose cum ea agerent ꝓponeret. tandem interrogans de quibus informari vellent. vnus dixit sup grandinē excitādū. alter sup carnalia facta tandem vbi super grandinē illū informare volebat in scutella aqua plena apportata malefica sibi iniūxisset vt digito paululū aquā moueret ⁊ in ipsa certa verba ꝓtulisset subito ad locū quē explorator noīauerat. s. siluam adiacētē castro tāta tēpestas ⁊ grādo repleuit sicut a multis annis visum nō fuerat. In casu tamē q̄ oīa deficerēt vel etiā in casu quo crimina fateret̄ quid vlterius iudici per sententiā faciendū sit vt totus processus fineat̄ in q̄ vltima pars hui⁹ operis terminat̄ restat declarare.

Sequit̄ tercia pars huius vltime partis operis qualiter ꝓcessus iste fidei sit debito fine per sententiam diffinitiuam terminandus.

Per dei grām his expeditis q̄ ad cognitionē ꝓprietatum sup heresim maleficarū deseruiunt simul etiā qualiter processus fidei aduersus illā sit initiandus ⁊ ꝯtinuandus: restat nunc discutere qualiter talis ꝓcessus per debitā sententiam sit congruo fine terminandus. Ubi primo notādū. ꝙ cū heresis hec vt in principio huius vltime partis tactū est. p̄ alijs heresibus simplicibus hoc habeat ꝙ non est pura ꝫ mixta crimine ecclesiastico ⁊ ciuili. vt de se patz. Iō de modis sentētiandi tractādo. primo tractandū est de quadā sententia ad quā malefice solent appellare de qua secularis iudex per se irrequisitio ordinario agit. Secūdo de his in quibus sine ordinario agere

non pōt. Et sic tercio quō ordinarij se exonerare possunt patebit.

Questio. xvij. super purgationez vulgarem ⁊ precipue super examen candētis ferri ad quod malefice appellant.

Nautē male

a fica vulgari purgatōe. de q̄. ij. q. iiij. ꝯsuluisti. ⁊. ca. monomachiā. sit sup reatū tēptatiue purgāda ⁊ p iudicē secularez ad hoc astringēda vel admittenda ad ad iudiciū candētis ferri si ad h̄ appellat vt vr̄ ꝙ sic. Nā sicut duelluz ad ꝯseruationē vite ꝓprie in cā criminali vel rerū suarū in cā ciuili ordinat̄ ita ⁊ iudiciū cādentis ferri ꝑ tactū vel aq̄ bulliētis ꝑ potū. ſ̄ primū licitū est in aliq̄ casu. iuxta san. Tho. se. se. q. xcv. in fine vltimi ar. vbi dicit ꝙ tunc duellū pōt esse licitū vbi ad cōem rōnem sortiū appropinq̄t ḡ etiā i aliq̄ casu iudiciū ferri cādētis. Itē multi ꝑncipes scē vite ⁊ q̄ bonoꝝ ꝯsilio vtebant̄ vt sanctꝰ Henricus impator erga ꝯiugē v̄ginē kunigundā quā de adulterio suspectā habuerat exercuit. Itē sicut iudex q̄ hz curaz cōitatis licite pōt minora mala ꝑmittere ad vitanduz peiora vt meretrices in ciuitatibus ne oīa turbent̄ libidinibꝰ. iux̄ Aug. in li. arbi. tolle meretrices ⁊ oīa turbabis libidine. Ita ꝑ tale iudicium vbi q̄s ab insultibꝰ ⁊ iniurijs alicuius cōitatis sup cām criminalē aut ciuilē liberari posset. Itē qꝛ minus est lesio manuū ꝑ cādēs ferrū q̄ vite interfectio ꝑ duellū. ideo ⁊ si duellū admittit̄ vbi ꝯsuetudo hr̄ a fortiori ⁊ examē candētis ferri. Cōtrariū hr̄. ij. q. v. monomachiā. vbi dr̄ hec ⁊ hmōi sectātes deū tēptare vident̄. vbi attēdendū esse dicunt doctores. ꝙ qꝛ nō solū a malo iux̄ apostolū. j. Thes. v. ſ̄ etiā ab habente speciē mali abstinendū est. ideo nō dicit̄ in illo ca. oēs hec sectātes tēptāt deū. ſ̄ videt̄ tēptare vt intelligat̄ ꝙ posito casu ꝙ aliq̄s talia exercens intēdat aliū finē forte rectū qꝛ tñ apparētia est mala cauendum est. Rñdeo. ꝙ tale iudiciū seu examē sit illicitū precipue cādentis ferri. deducit̄ ex duobus. ꝑmo. qꝛ ordinant̄ ad iudicandū occulta. q̄ diuino iudicio reseruant̄. Scd̄o etiā qꝛ hmōi iudicium nō est aucte diuina aut etiā documētis sctōꝝ patrū sancitū. Vñ in ca. consuluisti. ij. q. v. qd̄ sctōꝝ patrū documēto sancitū non est. supstitiosa adinuētione est ꝑsumendū. ⁊ Stephanus papa in eodē ca. spōtanea ꝯfessione. vel testiū approbatione delicta ꝯcessa sunt vestro regimini iudicari. occulta em̄ ⁊ incognita illi sunt relinquēda q̄ solus nouit corda hoīm. ē tñ dr̄ia int̄ duellū ⁊ ferri candentis examē. seu etiā potū bulliētis aq̄. qꝛ duella magis accedūt ad cōem rōnē sortiū. vt pote qꝛ pugiles sūt penitꝰ pares virtute ⁊ arte. q̄ examē cādētis ferri. qꝛ lz vtrūq̄ ordinat̄ ad alicuiꝰ facti occulti inquisitionē ꝑ aliqd̄ factum ab hoīe. tñ qꝛ in iudicio cādētis ferri aliq̄s miraculosus effectꝰ expectatur qd̄ nō ꝯtingit in duello vbi solū mō ꝯtingit interfectio vniꝰ vel amboꝝ. ideo examen illud est oīmodo illicitū. lz duellū nō sit ita illicitum Incidentaliter tñ ꝓpter ꝑncipes ⁊ iudices seculares sup duellū admittendū est notandū. ꝙ occasiōe horū v̄boꝝ san. Tho. q̄ hāc distincti-

onē ponit Nicola. de lyra in postil la sup bibliā.j. Regū.xvij. occasione etiā duelli seu ꝯflictus ipsius dauid cū philisteo vult elicere ꝙ in aliquo casu duellū possit esse licitū. iō ꝙ hoc nō sit de mēte docto. Tho. sed potius oppositū ꝓbat Paulus burdegaleñ. ꝯ nicolaū prefatū cui⁹ ꝓbationē bñ aduertere debēt principes ⁊ iudices seculares. Primo ꝑ hoc qꝛ duellū sicut ⁊ examen alterꝝ ordinaꝛ ad iudicandū occulta q̄ diuino iudicio reseruanꝛ vt supra tactum est. nec pōt dici ꝙ institutōez habuerit ex conflicto dauid. qꝛ sibi reuelatū fuit a dño interiori instinctu vt tale certamē inire deberet et ꝙ iniuriā sibi illatā per eum vindicare cōtra philisteñ volebat. quod ex vbis Dauid eliciꝛ. Ego venio ꝯ te in noīe dei viuētis. ⁊ sic non fuit ꝓprie duellator. ꝫ diuine iusticie executor. Scdo ex hoc qd̄ p̄cipue iudicibus est aduertendū. qꝛ in duello daꝛ potestas vel saltim concediꝛ licentia vtriq̄ interficiēdi se mutuo ⁊ cū alter eoꝝ sit innocēs. ideo prestatur auctoritas vel saltim licentia interficiēdi innocentē. qd̄ cum simpliciter est illicitū. qꝛ ꝯtra dictamē iuris naturalis ⁊ diuinū preceptū. Ido oino illicitū tam ex parte appellantis q̄ꝫ recipiētis q̄ꝫ etiā iudicantis ⁊ ꝯsulentiū q̄ oēs homicide reputanꝛ. Tercio ex hoc qꝛ cum duellum sit singularis pugna duoꝝ vt ꝑ victoriā vnius appareat iusticia tanq̄ꝫ per diuinū iudiciū ⁊ alterius iniusticia. nō obstante ꝙ tūc deus temptaꝛ. vñ reddiꝛ illicitū ex parte appellātis ⁊ recipiētis. tñ cū ipi iudices alijs medijs iustū iudicium aut terminationē litis ꝓcurare possent. cū hoc nō faciunt sed cōsulunt seu oino permittūt cum prohibere possent vtiq̄ ad interfectionē innocentis consentiūt. Verū qꝛ non est verisimile. postillatorē Nicolaum hec latuisse aut ignorasse. Ido vbi dicit in aliquo casu duellū absq̄ peccato cōmitti mortali. loquiꝛ ex parte iudicantiū aut ꝯsulum. vbi nō ꝑ ipsoꝝ inductionē aut ꝯsiliū sed per ipsos appellantē ⁊ recipientez tale examen exerceꝛ siue alio respectu. ⁊ qꝛ nō est nr̄e speculationis his immorari ꝫ de ipis maleficis disserere clare patet ꝙ si in alijs criminalib⁹ causis circa furtū aut latrociniū tale examen inhibeꝛ. quātomagꝫ hic vbi ꝯstat maleficas cūcta maleficia auxilio demonū ꝓcurare. siue in lesionibus inferendis. siue curandis seu tollēdis. aut impediēdis. Nec mirū ꝙ ope demonū a lesionib⁹ in tali examine p̄seruanꝛ malefice. cuz vt naturales tradunt. succus cuiusdā herbe vbi manus inūgunꝛ a cōbustione possit p̄seruare. ⁊ cū ipsuz demonē v̄tutes herbaꝝ minime latēt. dato ꝙ ꝑ inꝛpositiōz alicui⁹ corporis inter man⁹ deferētis ⁊ ipsum ferrū. lesionē nō inꝛcipet ꝓut inuisibiliꝛ ꝓcurare pōt. tñ ꝑ hmōi naturales rerū ꝓprietates h̄ efficere posset. vñ min⁹ q̄ꝫ q̄buscūq̄ alijs malefactorib⁹ ipis maleficis ꝓpter intimā familiaritatē quā cū demonib⁹ tenēt tali examine sūt purgāde sed ipo facto vbi ad hoc appellāt iā vt suspecte malefice sunt habēde. Deseruit ad hoc factū qd̄ in ꝯstantiēsi diocesi trib⁹ annis vix iā elapsis cōtigisse ferꝛ. Naz in dñio comitū de furstenberg ꝑtinet nigre silue. malefica q̄dā famosa ⁊ plurimū ab inco

lis diffamata. vbi p comitem ad instantiã plurimoꝝ fuisset comp̃hẽsa ⁊ de plurimis idicijs sup varia maleficia delata tãdem int̃ tormenta ⁊ q̃stiones int̃rogaret̃ manus omniũ volẽs euadere. ad examen cãdentis ferri appellauit. Iuueis comes nec multũ in his exptus examẽ admisit. ⁊ dũ cãdens ferꝝ p tres dũtaxat passus deferre adiudicata fuisset p sex deportauit offerẽs se denuo ad ip̃m lõgiori spacio deportare. Qua ex re dũ manifestũ habuissent indicio maleficij iudicare. qꝛ nullus sanctoꝝ p̃sumpsisset talit̃ diuinã assistẽtiã temptare. ip̃a tñ absoluta a vinculis ⁊ illesa vsq̃ in p̃ñs nõ vtiq̃ in ptiũ fidei scãdalũ pseuerat.

Questio. xviij. de snĩa diffinitiua in se ⁊ q̃lit̃ est ferẽda.

Onsequẽter ad tractãdũ de his in q̃bus secularis iudex p se cognoscere ⁊ sniare põt dyocesanis si libet manẽtibus exoneratis. Hocip̃m em̃ p̃supponimus vt nedum nosipsi inq̃sitores salua fide ⁊ iusticia simus ab his sniandi modis exonerati. veꝝ ⁊ ip̃os dyocesanos eadez synceritate exoneratos affectamus ip̃oꝝ facultatẽ ⁊ iurisdictionem minime amputãdo. qua tñ si vti vellent necesse foret ⁊ nos inq̃sitores. Iuxta. c. multoꝝ querela. de heret̃. in cle. pit̃ ꝯcurrere. Attendãt tñ ꝙ qꝛ hoc crimẽ maleficaꝝ nõ est mere ecclesiasticum. Uñ nec potestatibus ⁊ dñis tempalibus ad iudicãdum ⁊ sniandum. vt in. c. vt inquisitionis. §. ꝓhibemus. de heret̃. lib. vj. Int̃dictum. In q̃bus tñ p̃fata potestas diffinire ⁊ cognoscere sine dyocesanis non potest. Sit̃r deducet. Sz p̃mo vidẽdnz de ip̃a snĩa in se. Scd̃o q̃lit̃ sit ferenda. Tercio quot modis. De p̃mo. Cuz s̃m Augusti. vt. ij. q. j. c. j. Nos in quenq̃ sniam ferre non possumus. nisi aut ꝯuictum aut spõte ꝯfessum. Et snĩa sit triplex. vt dic̃ glo. summaria in p̃ncipio q̃stionis. s. Int̃locutoria. diffinitiua. ⁊ precepti. ⁊ Raymundus exemplificãs dic̃. Int̃locutoria snĩa dr̃. que nõ sup p̃ncipali. sed sup alijs q̃stionibus ꝓfert̃ int̃ p̃ncipium cause ⁊ finem emergẽtibus. vt est de teste repellendo. vel de dilatione dãda. vel non. ⁊ hmõi. Vel forte dr̃ int̃locutoria. qꝛ int̃ ptes loquẽdo ꝓfert̃ sine scripture solẽnitate. Diffinitiua autem snĩa dr̃ qñ p̃ncipalis questio diffinit̃. ff. de re iudi. l. j. Snĩa precepti est qñ maior p̃cipit minori. De p̃mis duabus nostra ꝯsequent̃ erit speculatio. precipue sup sententiã diffinitiuã. Notãdum secundo ꝙ lz in glo. prefata dicat̃. ꝙ si snĩa diffinitiua fuerit lata obmisso ordine iur⁊. ip̃o iure nulla est. ij. q. vj. si quãdo. §. diffinitiua. Et post dicat̃. Scias ꝙ duplex est ordo iuris. Unus qui est de necessaria substantia iudiciorum. vt fiat litis contestatio ⁊ testes recipiãtur. Si contra hunc ordinem feratur sententia non tenet. Est alius ordo qui non est de substantia iudiciorum. vt scilicet sententia non feratur sub conditione. ⁊ vt prius non pronuncietur de possessione q̃ꝫ de proprietate. si tamen hoc non seruetur tenet sententia. vt. ij. q. vj. Anteriorum. §. biduum. In hac tñ causa. quia est causa fidei ⁊ heresis crimen. licz mixtum. procedit̃ summa-

rie simpliciter ⁊ de plano. vt ptz in ca. statuta. li. vj. ⁊ qualiter ista verba intelligant̃ habes supra. q. vj. et vt ibi deducitur. iudex necessario libellum nõ exigat. litis ꝯtestatiõem non postulet ⁊c̃. sequit̃ ꝓbatões tñ necessarias admittat. similiter citationẽ ⁊ protestatõem iuramenti de calũnia ⁊c̃. Vñ ⁊ alius modus procedẽdi iam per iura noua declarat̃. De scd̃a aũt qualiter sit ferẽda Nota ꝙ proferri debet a iudice ⁊ nõ ab alio alias non valet. Itẽ in loco publico ⁊ honesto etiã sedẽdo. vt. iij. q. iij. indicie. §. spacium. Et similit̃ de die ⁊ nõ in tenebris. ⁊ sic de multis que ibi notant̃. tum qꝛ ibi continet̃. ꝙ nõ diebus feriatis. et ꝙ non in scriptis ferat̃. Notandũ ꝙ quia hic summarie simpliciter et de plano vt supra tactũ est procedit̃. ⁊ de v̄bo. signi. c. Sepe cõtingit. in Clemen. dicit̃. ꝙ tpe feriarũ ob necessitates hominũ indultarũ. a iure procedere valeat. ⁊ ꝙ iudex ãputet dilationẽ. Ideo si iudici libet seruare illa poterit. Nec scripto proferre tenet̃. cuz s̃m Job. an. Plures sint casus in quibus sine scripto sententia valet. ⁊ inter illos enumerat̃ cõsuetudo loci vel fori. dist. xj. cõsuetudinis. Episcopus etiam si est iudex põt per alium sententiã recitare ad instar illustrium. Item nota ꝙ lz in actionibus criminalibus executio sentẽtie non sit differenda. fallit tñ hoc in certis casibus precipue quatuor. sed pro hac materia capiuntur duo. primus si lata est in muliere p̃gnãte differtur em̃ vsqꝫ ad tempus partus ff. de re. iu. l. pregnãtis. Itẽ cum quis est confessus crimẽ ⁊ postea negat. intellige si confessio prius non fuit reiterata modo quo supra tactũ fuit. q. xv. De tercio autẽ quot scz modis sit ferenda. qꝛ cõsequẽter vsqꝫ in finem operis de his tractabimus. sunt tñ adhuc aliqua premittenda de modis quibus persona delata reddit̃ suspecta. eo ꝙ varie sententie super varias suspitiones sunt ferende.

Questio decimanona. quot modis capitur suspitio pro sentẽtia ferenda.

Vspecti de

s heresi vel alio crimine q̃t modis et quibus dicendi sunt. ⁊ an in tali casu pro tali crimine ex illis iudicãdi ⁊ sentẽtiãdi sint vbi querit̃. Respõdendũ est. ⁊ p antiqua ⁊ per noua iura. Nã glo. sup ca. nos in quẽ q̃ꝫ in p̃cedẽti qõne allegato. dicit ꝙ quatuor sũt modi cõuincendi reũ. aut scz iure. vt instrumentis ⁊ testibus. aut facti euidentia. extra de cohabi. cler̃. c. tua. Aut iuris interpretatione. vt sepius citatum esse reum. iij. q. ix. decreuim⁹ Aut violẽta suspitione. xxxij. qõ. j. dixit. Notãt etiam canoniste ꝙ triplex est suspitio. Prima temeraria de qua canon. Nulluz iudicetis suspitionis arbitrio. ij. q. j. primo. Secunda probabilis ⁊ hec purgatõez inducit. non aũt prima vt. ij. q. iiij. p̃sbyter. Tercia est violenta. q̃ condemnationẽ inducit. ⁊ de hac intelligitur dictum Hieronymi. ꝙ vxor dimitti potest ꝓpter fornicationem aut fornicationis suspitionẽ. xxxij. q. j. dixit. Nota insuper ꝙ secunda que est probabilis admittitur ad semiplenã probationem. vt extra de p̃sumptio. in multis. Unde coadiu

uat ad probationē si assint alia ammi-
nicula. vñ non solū admittit ad
purgatōez indicēdā. De violēta eti
am que ad condemnationē sufficit
nota q̄ est duplex. dū quedaz iuris
⁊ de iure. vt cum ius fingit ⁊ statu-
it aliquid sup facto ⁊ cōtra hanc nō
admittit probatio. extra de sponsa.
nec qui fidem vbi dicit q̄ si q̄s de-
derit fidē mulieri de cōtrahēdo ma
trimoniū cū ea. ⁊ postea copula se-
quit. matrimoniū esse presumit ⁊ p
batio in cōtrariū nō admittit. Que
dam est iuris sed non de iure. vt vbi
sus p̄sumit: sed nō statuit aliq̄d. vt
si vir diu mulieri cohabitauit presu
mit ab eo cognita. xxxij. q. j. dixit.
Et ꝯtra hanc admittit pbatio. Ap-
plicādo ad ꝓpositū nostrū sup here
sim maleficarū ⁊ sup noua iura. di-
cimus q̄ in iure triplex suspitio sup
crimē heresis habet. prima est mo-
dica. secūda magna. tercia maxima
Prima q̄ est modica in iure vocat
suspitio leuis. ita habet. ca. Accusa
tus. de here. libro. vj. in prin. vbi di
citur. Si aūt leuis ⁊ modica suspi-
tio illa fuit quanq̄z ex hoc sit grauit
puniēdus. non tñ debet pena in he
resim relapsoꝝ puniri. Et hec suspi
tio ideo dicit modica siue leuis. tū
qꝛ modica et leui defensione tollit.
tum qꝛ ex modicis ⁊ leuibus oritur
cōiecturis. Vñ dicit modica a mo
dicis indicijs. ⁊ dicit leuis a leuib⁹
ꝯiecturis. Utpote in simplici here
si circa fidem si aliqui reperiant oc
culta cōuenticula celebrātes vel vi
ta vel moribus a cōi ꝯuersatione fi
delium deuiātes. vt patet ca. excōi-
camus. p̄mo extra de here. circa ma
leficarū heresim. Simili modo vbi
conuenticula in angarijs aut sacra-
tioribus anni temporibus in cāpis
aut siluis siue de die siue de nocte
conuenirēt. aut aliq̄ seorsum reperi
rentur. aut nō frequētare diuina tē
poribus cōsuetis ⁊ modis cōsuetis
aut cū suspectis maleficis familiari
tates secretas cōtrahere. tales eniz
leuiter ad minus de heresi habētur
suspecti. eo q̄ talia frequēter facere
hmōi heretici cōprobant. de q̄ etiaz
leui suspitione habet. C. de here. li.
ij. in fine. vbi dicit. Hereticoꝝ voca
bulo cōtinent ⁊ latis aduersus eos
sentētijs debēt succumbere. qui vel
leui argumento a iudicio catholice
religionis ⁊ tramite detecti fuerint
deuiare. Et huic sentētie cōcordat
Hostien. in summa. ti. de p̄sumpti.
§. finali. vbi dicit. Notanduz q̄ q̄z-
uis heretici leui argumēto detegan
tur scz ad hoc q̄ suspecti habeantur
tñ nō debēt vt heretici haberi. ⁊ p
bat per precedētia. Scda suspitio
q̄ est magna in iure vocat vehemēs
siue fortis. de qua iterum in allega-
to. c. Accusatus. in principio. Iteꝝ
sic habet accusatus de heresi vl' su-
spect⁹ ꝯtra quē de hoc crimine ma-
gna ⁊ vehemēs suspitio orta erat ⁊c̄
Ibi em̄ hec ꝯiunctio ⁊ nō tenet co
pulatiue. ꝫ expositiue vt notat Jo
han. andree ibidem. Vehemēs aūt
idem est qd̄ fortis vt dicit Archidi.
sup allegato. c. Accusatus. ⁊ verbo.
vehemens. vt dicit Papias ⁊ Hu-
guitio. q̄ vehemens idem est q̄ for
tis siue grandis. Allegat etiā Gre-
go. j. moral'. Ventus vehemēs irru
it. Unde dicimus aliquem vehemē
tem habere casum cum habet fortē
hec ibi. Ergo suspitio magna dicit
vehemens siue fortis ⁊ sic nomina-
tur. quia non nisi vehementibus ⁊

fortibus defensationibus repellit. et etiam quia ex magnis & vehemē tibus ac fortibus oritur cōiecturis argumentis & indicijs. Utpote in simplici hereſi ſi aliqui comperiā tur qui eos quos ſciūt hereticos fo re occultant. fauorē impendāt. aſſo ciant. viſitant. munera offerant. re cipiant defenſant & ſimilia exercen tes. tales nanq; vehemēter de here ſi ſuſpecti ſūt. & ſimiliter cognoſcū tur circa hereſim maleficaruz. eo q ſuſpitio oritur q participāt cuz eis in crimine & pcipue notant. hic mu lieriſant viri: qui ad amorē vel odi um inordinatū. licet nō ad alias le ſiones hominū tendant aut iumen torū ſolent maleficare. Similia em vt p̄miſſuz eſt in quacūq; hereſi ex ercentes vehementer ſunt ſuſpecti. vt patet per allegatū ca. accuſatus. & .ſ. illo vero. & per notata ibidem per archidiaconū. Cum non ſit du bium eos talia facere in fauorē illi⁹ hereticе p̄uitatꝫ. Tercia ſuſpitio hec eſt maxima. & in iure vocatur vi olenta. cap. cuz p̄tumacia. & ca. Ac cuſatus. li. vj. de here. & per notata per archidiaconū & Johannem an dree. ſuper. c. Accuſatus. et verbo. vehemens. vbi dicunt. Dicit vehe mens non violenta. ſupra de p̄ſump ti. ca. literas. De hac ſuſpitione lo quitur canon. diſt. xxxiij. quozū dā Et hec p̄ſumptio ſeu ſuſpitio dicit violenta. tum q; violentat cogit et artat iudicem ad credendum. Nec tergiuerſatione refellit qualicunq; tum quia ex violentibus cōuincen tibus atq; cohercentibus oritur cō iecturis. Exēpli gra in ſimplici he reſi. ſi aliqui reperiantur qui hereticos adorauerint. id eſt reuerentiā ſuo amore exhibuerint conſolationē vel cōmunionem ab eis acceperint vel ſimilia que ad ritum eozum per tinent perpetrauerint. tales nanq; violenta ſuſpitione de hereſi et he reticozum credentia ſunt conuicti. per ca. filij. Et per ca. Accuſatus. de hereſi. lib. vj. et per notata per Ar chidiaconum ſuper capi. quicunq; hereticos. & verbo. credentes. eodē libro. vj. cum nō ſit dubiū eos talia facere in credentiam heretice p̄ui tatis. Super hereſim vero malefica rum a ſimili qui perpetrant ea q̄ ad ritum maleficarum pertinent. & ta lia cum ſint varia videlicet aliquan do per verba ſolum contumelioſa. dicendo. tu ſenties in breui que tibi euenient vel ſimilia in effectu. vel p tactum ſolū tangendo hominē aut beſtiam in manibus. aut per viſuz tan tum ſe manifeſtando nocturno vel diurno tempore certis dormientib⁹ in cubilibus. & hoc vbi homies aut iumenta nituntur maleficiare. licet circa grandines varios alios obſer uant modos ſe alijs offerendo cere monijs. circa flumen aliquod ſe a gitando diuerſimode vt in prece dentibus circa modos maleficia in ferendi patuit. Tales vtiq; violen ta ſuſpitione ſuper hereſim malefi carum vbi reperiuntur & fama labo rat ſunt conuicti. preſertim vbi effe ctus eſt ſubſecutus in maleficio ſi ue ſtatim ſiue per ſucceſſuz tempo ris. quia tunc euidens factum con currit ſiue iudicium facti vbi inſtru menta maleficij in aliquo loco re poſito reperirentur. Licet ſucceſ ſus temporis non ita aggrauaret ad euidentiam facti manet tamen ſuſpecta vehementer et a fortiori

amplius cꝫ circa ſimplicē hereſim. Et ſi querit nū quid dyabolus abſcꝫ viſu aut tactu mulieruꝫ maleficiare poſſet homies ſeu iumenta. Rñdet vticꝫ ſi deus pmittit. ſ. qz maioꝛ dei pmiſſio vbi creatura deo dicata p ſi dei abnegationem ⁊ alijs hoꝛrēdis ſceleribus cōmittit. Ideo ⁊ dyabolus amplius talem modum maleficiādi creaturas affectat. imo ⁊ dici poteſt q dyabolus etiā ſi abſcꝫ malefica poſſet adhuc ſumme p maleficam talia exercere affectat varijs reſpectibus. vt in p̄cedētibus patuit. Epilogādo ad noſtꝝ ꝓpoſitum ſup modos ex p̄ſumptionibus iudicandi. Dicēdum q ſup p̄fatā diſtinctionem ſuſpecti de hereſi maleficarum ſunt in triplici genere cum quidam leuiter. quidam vehemēter. ⁊ q̄daꝫ violēter. Leuiter ſunt ſuſpecti q̄ talia modica vel leuia pagūt q ex eis oꝛit modica vel leuis ſuſpitio ꝑ eos de tali hereſi. ⁊ lꝫ vt dictum eſt vbi quis ſic inuenit ſuſpectus nō ſit hereticus hūdus. tñ debet ſibi indici canonica purgatio. vel iniungi tācꝫ p leui abiuratio. Et q̄dem q purgatio poſſet ſibi indici habeꝫ ca. excōmunicamus. ſ. in pn. extra de hereꝫ. vbi dī. Qui aūt inuēti fuerint ſola ſuſpitōe notabiles. ſuſpitōe ꝓbabili. hoc eſt leui. ⁊ que leuiter apparet dicit Hoſtien. ſequit. Niſi iuxta cōſideratōes ſuſpitiōis qualitatēcꝫ p̄ſone ꝓpriā innocētiam ꝗgrua purgatiōe monſtrauerint anathematis gladio ferianꝫ. ⁊ vſcꝫ ad ſatiſfactionem ꝑdignam ab omibus euitenꝫ. Ita q ſi p annum in excōmunicatione p̄ſtiterint extūc velut heretici ꝑdemnenꝫ. Hec ibi. Et nota q indicta ſibi purgatōe canonica ſiue cōſentiat ſiue nō. ſiue deficiat. ſiue nō eſt p omia iudicādum ſicut de diffamato de hereſi cui eſt purgatio canonica indicenda. Sed ⁊ hoc q abiuratio poſſit tali indici tancꝫ leuiter ſuſpecto de hereſi. Patet p ca. accuſatus. in pn. vbi dī. Accuſatus de hereſi vel ſuſpectus. ꝯ quem de hoc crimie magis ⁊ vehemens ſuſpitio oꝛta erat. ſi hereſim in iudicio abiurauit. ⁊ poſtea committit in ipa cenſeri debet quadam iuriſdictione relapſus. lꝫ ante abiurationem ſuaꝫ hereſis crimen ꝓbatum non fuerit ꝯ ipm. Si autem modica ⁊ leuis fuit ſuſpitio illa. quancꝫ ex hoc ſit grauiter puniēdus. tamen nō debet in hereſim relapſoꝝ pena puniꝛi. Hec ibi. Quidam autem cum ſint ſuſpecti vehementer. ⁊ ſunt illi qui talia vehemētia ⁊ foꝛtia pagūt. qō ex eis oꝛit vehemens ⁊ magna ſuſpitio. ⁊ tales lꝫ etiā non ſint heretici nec vt heretici ꝑdemnādi. eo q exp̄ſſe habeꝫ extra de p̄ſumpt. c. lr̄as. §. q̄ circa. Nullus p ſuſpitōe vehemēti eſt de tāto crimine ꝑdemnādus. Nam ibi ita dī. Quo circa mādamus. q̄tenus cum ꝓpter ſolā ſuſpitōez cꝫuis vehemētem. nolumus illum de tam graui crimine ꝑdēnari. tñ de tali ſic vehemēter ſuſpecto debet ſibi mādari q abiuret generaliter oēz hereſim. ⁊ ſp̄aliter in quam incidit tācꝫ vehemēter ſuſpectus. p allegatū. c. Accuſatus. in pn. vt eſt dictū. ⁊ p. c. inter ſollicitudines. extra de purg. ca. ⁊ p. c. lr̄as. extra de p̄ſumpt. Q ſi poſtmodum relabaꝫ vel in p̄ſtinā vel in aliaꝫ. vel in eos quos ſcit maleficos aut hereticos aſſociet viſitet vel deducat vel ꝑſulat mūera donādo. vel mittat. ſeu fauoꝛē eis im-

pendat. relapsorũ penã nõ euadet. per allegatũ. c. Accusatus. Ubi dicit sic Eum vo q̃ vna heresis specie vel secta cõmisit. aut in vno fidei articulo seu sacramento ecclesie errauit. Et postmodũ heresim simpliciter vel generaliter abiurauit. Si extũc in aliã speciẽ heresis siue sectaꝫ ac alio articulo seu sacramẽto committat. volum⁹ vt relapsus in heresim iudicari. Ille ergo de cuius lapsu in heresim añ abiurationẽ cõstiterit vel nũc cõstat. si post illã abiurationẽ receptat hereticos deducat visitet siue associet. ac dona vel munera eis donet vel mittat. seu fauorẽ eis impendat. et infra merito debet iudicari relapsus. cũ illũ ex approbato a se prius errore nõ sit dubiũ illud fecisse hec ibi. Ex quibus verbis apparet ꝙ in tribus casibus in genere suspectus de heresi vehemẽter postq̃ abiurauit pena plectitur relapsorũ. Primus est quando relabitur in eandẽ ⁊ pristinam heresim de q̃ suspectus fuerat vehementer. Secũdus quando heresim simpliciter vel generaliter abiurauit et relabitur tamẽ in aliã heresim. esto ꝙ de ea antea nunq̃ suspectus habit⁹ fuerit nec delatus. Tercius qñ hereticos receptat. ⁊ eos deducit ⁊ fauorẽ impẽdit Et h̃ casus cõplectitur mltos casus ⁊ hꝫ multos sinus vt ptꝫ in alle. §. Eum vo. in. c. Accusatus. freq̃ntius repetito. Sed q̃rit quid agendũ si talis vehemẽter suspectus ad mandatuꝫ sui iudicis nõ cõsenserit cõtinue abiurare. An tradendus sit seculari arbitrio potestatis aniaduersione debita puniendus per. c. Ad abolendaꝫ. §. pñti vero. Rñdet. nequaq̃. q̃a. c. illud. et §. eius exp̃sse loquit nõ de suspectꝫ ꝫ de manifeste dep̃hensis in heresi ⁊c. ⁊ rigorosius cõtra deprehensos manifeste. q̃ cõtra suspectos tantũ modo est agendũ. Et si querit qualiter ergo sit ꝓcedendũ cõtra talẽ. Rñdetur ꝙ procedet cõtra eũ. p. c. excõicamus. j. ⁊ p. §. q̃ vero sola suspitione ⁊c. superi⁹ inserto ⁊ excõicabit in qua excõicatiõe si p annuꝫ steterit est vt hereticus cõdemnandus. p alle. c. Quidam autẽ suspecti sunt violẽter. ⁊ sunt illi q̃ talia violentia pagũt. qd̃ ex illis orit violenta suspitio cõtra eos talis vt hereticus est habẽdus. ⁊ sicut de dep̃henso in heresi est de eo p oĩa iudicandũ. p. c. excõicamus. j. ex̃ de here. §. qui vo. ⁊ p. c. cũ contumacia. ⁊. p. c. vt officiũ. li. vj. Nam vel fatent crimen. vel nõ. si sic. ⁊ volunt redire ⁊ heresim abiurare ad pniam recipiẽdi sunt. p. c. ad abolendã. ⁊ p. c. excõmunicam⁹. ij. §. finali qd̃ si nõ ꝯsenserint abiurare tradendi sunt curie seculari aniaduersione debita puniendi. p. c. ad abolendã. §. p̃mo allegatũ. Si aũt non fatent crimẽ post q̃ est cõuictus. nec cõsensit abiurare. est vt hereticus impenitens condemnãdus. per. c. ad abolendã. Violenta em̃ suspitio ad cõdemnãduꝫ sufficit. ⁊ probationẽ in contrariuꝫ non admittit. vt habet extra de p̃sump. c. literis. ⁊. c. afferte. Et cum hec discussio locũ habet in simplici heresi. absq̃ euidentia aut iudiciuꝫ facti. sicut etiam in sexto modo sententiandi patebit. vbi q̃s vt hereticus cõdemnat. etiã si nõ sit hereticus in re. q̃tomagis circa heresim maleficarũ. vbi sp cõcurrit aut euidẽs factũ in pueris. hoibus aut iu-

mētis maleficiatis. aut indiciuz facti. puta q instrumenta reperta. Et licz in simplici heresi penitentes et abiurantes ad penitentiā z ad perpetuos carceres recipiant vt tactū est. In hac tamē heresi licz ecclesiasticus iudex recipiat vt sic ad penitentiam. ciuilis tamē propter foze facta circa damna tempalia vltimo supplicio punire potest: nec ecclesiasticus ipm impediet qui licz nō eū tradat ad puniendum tamen relinquere potest.

Questio viceſima ſuper primuz modum ſententiandi.

Dia ergo delata persona.

Vel reperit immunis et absoluenda totaliter.

Vel reperit solum diffamata de heresi generaliter.

Vel repit vltra infamiaz q̄stionibus z tormētis exponēda aliq̄liter.

Vel reperitur suspecta de heresi leuiter.

Vel reperitur suspecta de heresi vehementer.

Vel reperitur suspecta de heresi violenter.

Vel reperit diffamata de heresi et suspecta insimul z cōmuniter.

Vel repitur cōfessa heresim z penitens z nō relapsa veraciter.

Vel repitur cōfessa heresim z penitēs sed relapsa probabiliter.

Vel repitur cōfessa heresim z impenitēs sed nō relapsa realiter.

Vel repit cōfessa heresim z impenitēs atq; relapsa certitudinaliter.

Vel repit non pfessa sed cōuicta de heresi legitimis testibus z alias iudicialiter.

Vel repitur cōuicta de heresi: ꝫ fugitiua vel absens cōtumaciter.

Vel repitur ab alia malefica incineranda vel incinerata delata.

Vel repitur maleficia non inferēdo sed tollendo per remedia illicita z incōgruenter.

Vel repitur vt maleficus sagittarius z armoꝝ incantator interimē do letaliter.

Vel reperitur vt malefica obstetrix infantes demonibus execrādo hostiliter.

Vel repitur remedio appellationis se tuendo friuole z fraudulent.

Et siquidē repit immunis totalit erit pſequentē modū sententianda finaliter. Vbi notandū q̄ pſona delata tūc repitur immunis totalit qñ proceſſus meritis diligēter cum bono cōsilio peritoꝝ discussis non cōuincit nec confessione ꝓpria. nec facti euidentia. nec testiū ꝓductione legitima. q; videlicz discrepāt in principali nec etiā alīs illa pſona fuit suspecta aut diffamata publice de antedicto crimine. q; secus si de aliq̄ alio crimie esset diffamata. nec etiā sunt indicia facti cōtra talē per sonā. Circa talem talis practica seruatur. ḋa absoluenda est per epiſcopum aut iudicem per sententiaz tenoris sequentis.

Ds. M. miſeratione diuina epūs talis ciuitat[. aut iudex talis ꝛc. Attendētes q̄ tu talis de tali loco z talis dyoceſis fuisti nobis delatus vel delata de tali heretica prauitate. sc; maleficaruz. Attendētes etiā illa esse talia q̄ nō valebamus nec debuim⁹ cōniuentibus oculis ptransire. descendimus ad inquirendū si predicta fulcirent

aliqua veritate testes recipiendo te examinando ⁊ alia faciendo q̄ decebāt ꝑm canonicas sanctiones ea ꝓpter visis ⁊ diligent examiatis omnibus actis ⁊ actitatis in hac causa habitoq̄ cōsilio peritorū in iure ac etiam in theologica facultate illoq̄ sepius repetito sedentes pro tribunali more iudicis iudicantis ac habētes pre oculis solū deū ⁊ negocij veritatez sacrosanctis euāgelijs positis coraz nobis vt de vultu dei iudiciū nostrū ꝓdeat ⁊ oculi nostri videāt equitatē ad nostrā diffinitiuā sententiā ꝓcedimus in hūc modū xp̄i noīe inuocato. Quia per ea q̄ vidimus ⁊ audiuim⁹ ⁊ ꝓducta ⁊ oblata. acta ⁊ actitata sunt corā nobis in p̄nti cā. nō inuenimus aliq̄d cōtra te legitime ꝓbatū fore de his de q̄bus delatus fueras corā nobis ꝓnūciamus declaram⁹ ⁊ sententialiter diffinim⁹ cōtra te nō esse actū legitime corā nobis. ꝓpter q̄d possis ⁊ debeas vt hereticus aut maleficus iudicari nec suspect⁹ hr̄i aliq̄liter de heretica prauitate. quare a p̄nti instantia inq̄sitione ⁊ iudicio totaliter te relaxamus. lata fuit hec snia ⁊c̄. Caueat̄ vt nō ponat̄ in snia quacunq̄ q̄ delatus sit insons vel immunis: sed q̄ nō fuit ꝓbatū legitime cōtra eum. Quia si postmodū tp̄is processu iterū deferat̄ ⁊ legitime probat̄ potest nō obstante p̄dicta absolutoria sentētia cōdemnari. Nota etiam q̄ eisdem modis absoluendus est q̄s quādo est delatus de receptatiōe defensatiōe seu alia fautoria heretice prauitatis vbi nihil probat̄ legitime cōtra eū. Secularis iudex commissione episcopi modo suo iudicabit.

Questio. xxj. super secundū modum sententiandi delatam ⁊ tantūtummodo diffamatam.

Secundus modus sententiandi est quādo delatus vel delata processus meritis diligenter discussis cū bono consilio peritoruz reperit̄ tantummodo de tali heresi diffamatus in aliqua villa ciuitate vel prouincia. Et hoc est quādo delatus talis nō cōuincit̄ nec ꝓpria cōfessiōe. nec facti euidentia. nec testiū ꝓductiōe legitima. nec sunt q̄cūq̄ indicia alia ꝓbata cōtra eū nisi p̄cise sola infamia: ita q̄ in spēali nullū probat̄ maleficiū ꝑpetratū. q̄d q̄dē probare pōt sup̄ vehemētē aut violētā suspitionē q̄n v̄ba cōminatoria sup̄ lesionē inferendā ꝑtulisset dicendo in effectu vel in snia. In breui senties q̄ tibi eueniēt ⁊ post effect⁹ aliq̄s fuisset subsecut⁹ in lesione corporū aut iumētorū. Circa istū igit̄ ꝯ quē nihil ꝓbat̄ nisi p̄cise infamia talis practica ē seruāda. In tali em̄ casu q̄ snia nō pōt ꝓ delato ferri absoluēdo eundē. sicut in p̄mo modo tactū est: ꝫ ꝯtra indicēdo sibi canonicā portionē. Iō eps seu eius officialis aut iudex aduertāt p̄mo q̄ i causa heresis non refert si aliq̄s sit tantūmō apud bonos ⁊ g̃ues p̄sonas diffamat⁹. immo attendit̄ h̄ q̄ etiaz apud quoscūq̄ viles ⁊ simplices sit diffamat⁹. Et rō est. q̄ a q̄bus quis pōt accusari i crimine heresis apud illos etiā pōt q̄s infamari. ꝫ q̄libet heretic⁹ pōt a q̄buscunq̄ p̄sonis accusari cuz tantūmō inimici capitales: vt supra patuit excipiunt̄. ergo apud illos potest infamari.

Feret ergo epiſcopus ſeu iudex ſuper cano. pur. ſententiã per hunc modum vel conſimilem.

n Os. N. miſeratione diuina epiſcopus talis ciuitat⁊ aut iudex talis dominij. Conſiderantes q̃ meritis ꝓceſſus facti ꝓ nos contra te talem talis dyoceſis nobis delatũ de tali heretica prauitate diligenter diſcuſſus ⁊c. Nõ inuenimus te cõfeſſum nec conuictũ de predicta labe. nec alias ſuſpectũ ad mĩ⁹ leuiter niſi q̃ te reperimus legitime ⁊ veraciter. in tali villa ciuitate vel dyoceſi ⁊ apud bonos et malos publice diffamatũ Ea ꝓpter ad purgandũ huiuſmodi infamiã: ⁊ vt bonus odor in cetu fideliũ exiſtas. tibi indicimus canonicã purgationẽ vt eſt iuris aſſignando tibi talem diẽ talis menſis et talẽ horã talis diei. In qua cõpareas perſonaliter coram nobis vt purges tuam infamiã tãta manu ordinis tui. qui quidem cõpurgatores ſint homines fide catholici ac vita ꝓbati ⁊ qui cõuerſationẽ tuã ac vitã nouerũt nõ tam moderno tempore q̃ trãſacto. Significantes q̃ ſi in purgatione defeceris te habebimus ꝓ cõuicto ꝓout volunt canonice ſanctiones

b Ic autẽ conſiderandũ eſt q̃ quãdo aliquis reputur legitime de aliqua hereſi publice diffamatus ⁊ cõtra eũ aliquid non ꝓbatur niſi infamia ipa ſola indicitur ſibi canonica purgatio: hoc eſt q̃ habeat aliquos viros. Septẽ de cẽ vl viginti vl triginta ſm q̃ plus vel minus: et in locis pluribus vel pauciorib⁹ magis vel minus inſignibus fuerit diffamatus. qui ſunt ſue cõditõis ſeu ordinis. vt ſi diffamatus religioſus ⁊ illi ſint religioſi ſi clericus ſecularis et illi clerici ſeculares ſi miles ⁊ illi milites. qui purgãt eũ a crimine. de quo ẽ diffamatus qui cõpurgatores dicuntur eſſe homines fide catholici ⁊ vita ꝓbati quiꝫ illius cõuerſationẽ ⁊ vitã non tã moderno tpe q̃ antiquo nouerunt. vt habeꝫ extra de pur. ca. inter ſollicitudines. Si autẽ ſe purgare noluerit excõicetur. quam excõicationẽ ſi ꝑ annũ ſuſtinuerit aio indurato extũc vt hereticus cõdemnaꝫ iuxta ca. excõicamus itaq̃ §. qui aũt. Si aũt ſe purgare decreuerit ſed in purgatiõe defecerit. ℔ eſt q̃ cõpurgatores tales ⁊ tãtos ꝓut ei iniunctũ fuit qui eũ purgent. nõ inuenerit ꝓ cõuicto habeꝫ. ⁊ ſic vt hereticus cõdemnatur vt habeꝫ extra de here. excõicamus. j. §. adijcimus. ⁊ verſi. qui nõ ſe. ⁊ de purga. ca. Cũ dilectus Conſiderandũ aũt eſt hic q̃ quãdo dicit q̃ indicat diffamato quaten⁹ purget ſe trina vel quarta manu ordinis ſui q̃ ordo ſumitur ibi in genere et nõ in ſpecie. vnde ſi eps purgãdus eſt nõ negat quin cũ opis purgandus poſſit admitti. Abbates ⁊ religioſi pbyteri ⁊ in alijs pari forma de purga. can. Quotiens purgabit aũt ſe diffamatus ꝑ modũ q̃ ſequtur. vt colligit extra de purga. ca. quotiẽs. §. porro. ⁊ ca. accepimus Quo ad ſecundũ.

a Uenẽte aũt termino eidẽ diffamato ad ſe purgãdũ canonice aſſignato cõparebit perſonaliter purgãdus cũ ſuis cõpurgatorib⁹ coꝝ epo ⁊ inquiſitore in loco vbi noſcit infamtus ⁊ ille q̃ diffamat⁹ eſt ponẽs manũ ſup libꝝ euãgeliorũ ante eum poſitũ. dicet ſic.

Ego iuro sup ista q̃ttuor euangelia sctã dei ꝙ talẽ heresim exp̃mendo eã de q̃ sum diffamat⁹ nunq̃ tenui nec credidi nec docui nec teneo nec credo. negabit. s. illud cũ iuramẽto de quo est diffamat⁹ q̃cq̃d sit illud. Quo facto omẽs cõpurgatores ponẽt manũ sup librũ p̃dictũ euãgeliorũ. Et q̃libet dicet ita. Et ego iuro sup ista sctã dei euangelia ꝙ credo ip̃m verũ iurasse. Et tũc canonice est purgat⁹. Cõsiderandũ est etiã diffamat⁹ de heresi ibi est purgandus vbi noscit diffamat⁹. ⁊ si fuerit in multis locis infamat⁹ imponat sibi ꝙ in oibus illis fidẽ catholicaꝫ publice ꝓfiteat ⁊ detestet heresim de q̃ noscit infamat⁹ de purg. ca. inter sollicitudines. nec cõtemnat q̃ canonice se de heresi purgauit. naꝫ si post purgationẽ incidit i heresim iã purgatã ꝓ lapso habet ⁊ vt relapsus tradẽdus est curie seculari. iuxta. c. excõicam⁹. j. §. adijcim⁹. ⁊ v̄. vel si ẽ post purgationẽ. ⁊. c. ad abolendã. §. illos q̃ꝫ. secus aũt si in aliã heresim incidit de qua se ante non purgauit. iuxta. ca. allegatum.

Questio. xxij. super terciũ modũ sententiandi diffamatã ⁊ questionibus exponendam.

Ertius modus

t ꝓcessum fidei finiendi ⁊ terminãdi est qñ delat⁹ de heresi ꝓcessus meritis diligent cõsideratis cũ bono cõsilio peritoꝝ reperit varius vel hñs indicia cõtra se ad q̃stiones vt. s. exponat questionibus ⁊ tormẽtis. vt si q̃stionatus nihil cõcesserit ꝓ immuni ⁊ innocẽte habeat. Et h̄ est qñ delat⁹ nõ est deꝑhensus nec ꝓpria cõfessiõe nec facti euidẽtia nec testiũ legitima ꝓductiõe nec sunt indicia ad talẽ suspitionẽ vt hẽat heresim adiurare. Est tñ in suis ꝯfessionibus varius. Vel al's sunt indicia sufficiẽtia ad q̃stiones ⁊ tormẽta. Circa istũ talis practica est seruãda. In tali aũt casu qꝛ snia interlocutoria est ꝯtra delatũ ferenda ⁊ nõ ꝓ eo. Ideo ꝑ inq̃sitorẽ cõiunctim ⁊ nõ diuisim est ferenda. iuxta ca. multorũ. In p̃mis si talis steterit i negatiuis firmiter: ⁊ nullaten⁹ licꝫ inductus ꝑ probos viros fateri voluerit veritatẽ feret snia que videt sapere vim diffinitiue snie ꝑ modũ tenoris sequẽtis.

n Os. N. miseratione diuina eps talis ciuitatꝭ aut iudex in terris ditioni talis dñi sb iectis. Attendẽtes meritꝭ ꝓcessus facti ꝑ nos cõtra te talem talis loci talis dyocesis ⁊ diligent examiatis ꝙ tu es varius in tuis cõfessionib⁹ ⁊ nihilominus sunt indicia multa q̃ sunt sufficiẽtia te ad exponẽdũ questionibus ⁊ tormentis. Ea ꝓpter vt veritas ab ore tuo ꝓprio habeat et vt deinceps aures iudicũ nõ offendas interloquẽdo declaramus iudicamus ⁊ sentẽtiamus die p̃nti ⁊ hora tali te supponendũ questionibus et tormentis lata fuit hec sentẽtia.

Si q̃stionãdus repiat vari⁹ ⁊ insimul sint indicia alia ad qõnes sufficiẽtia ponet vtrũq̃ in snia. vt in p̃dicta positũ est: si aũt h̄ duo nõ cõcurrãt ꝫ vnũ tm̃: vtpote varietas sine alijs indicijs: vl' alia indicia sine varietate ponet in snia: vt inuenit. snia aũt lata mox exequat vel exeq̃ simulet. Nõ sit tñ iudex multũ volũtarius ad questionãdũ aliquẽ. nã questiones ⁊ tormẽta non inferunt

nisi in defectu aliarū probationū. Et ideo ꝑquirat alias probationes ꝙ si nō inuenerit ⁊ tenet probabiliter ꝙ delatus est culpabilis: sed metu negat veritatem bonis modis et qñq; cautelosis interdū adhibitis. eius amicis inducētibus ad veritatē dicēdā faciat suā diligentiā vt ab ore eius habeat veritatē ⁊ negociū nō festinet. nā meditatio frequēs ⁊ carceris ⁊ calamitas ac replicata informatio proborū virorū disponūt ad veritatē erudiendā. Qđ si delato cōuenienter expectato ⁊ tpe congruent prorogato ac delato multiplicit informato. Credāt fide bona eps ⁊ iudex oibus cōsideratis ipm delatū negare veritatem q̄stionent eū moderate sine tñ effusiōe sanguinis sciētes ꝙ q̄stiones sunt fallaces ⁊ inefficaces. Naz aliq̄ sunt ita molles corde ⁊ vecordes ꝙ ad leuē torturā oīa cōcederent quecunq; falsa Aliqui aūt sunt ita ꝑtinaces ꝙ quātumcūq; vexarentur ab eis veritas nō haberet. Aliqui sunt q̄ fuerunt alias questionati ⁊ istorū aliq̄ melius sustinēt questiones: quia statim brachia trahunt ⁊ flectunt. aliq̄ aūt remanēt debiliores ⁊ sic minus sustinēt q̄stiones: aliqui etiā sunt maleficiati ⁊ in q̄stionibus maleficijs vtunt q̄ ante morerent q̄ aliq̄d faterent: efficiunt em̄ quasi insensibiles. Quare in questionib⁹ cū maxima prudētia est agendū ⁊ ad cōditionē q̄stionādi q̄plurimū attendendū. Cū aūt lata fuerit mox ministri se disponāt ad q̄stionandū delatuz. Et cū disponūt se eps aut iudex et ꝑ se ⁊ ꝑ alios bonos viros fidei zelatores inducant questionandū ad fatendū libere, etiā cōpromittēdo ad cōseruationē vite si opus sit vt supra tactū est. Qꝛ si nec sic poterit ad terrorē vel etiā ad veritatē fatēdā induci poterūt scđam diē vel terciā assignare ad cōtinuandū tormēta nō ad iterandū qꝛ iterari non debēt nisi nouis supueniētibus indicijs cōtra eū: ⁊ tūc pñt sed cōtinuari nō ꝓhibet dicet ergo sic. Et nos N. eps. ⁊. N. iudex si assit p̄fati assignam⁹ tibi tali die talē ad questiones ꝯtinuandū vt a tuo ore ꝓprio veritas eruat ⁊ totū ponat in processu. Et infra tps eidē assignatū ⁊ ꝑ se ⁊ ꝑ alios probos viros inducēt eū ad fatendū veritatē. Qꝛ si fateri noluerit die assignata poterūt q̄stiones cōtinuari: ⁊ sic q̄stionet eis dē vel alijs grauib⁹ tormētorū fortius vl' leui⁹ ſm maiorē culpaꝝ grauitatē. Et poterūt iudices multas cautelas licitas adhibere ⁊ in v̄bis ⁊ in factis. vt veritas habeat quas magis docet expientia atq; vsus et negocioꝝ varietas q̄ ars alicuius seu doctrina. Vbi aūt decent q̄stionat⁹ ⁊ tormētis expositus noluerit detegere veritatē ampli⁹ nō vexet: ſ libere abire dimittat. Si aūt p̄sisterit in ipsa ꝯfessiōe ⁊ ꝓderit veritatē culpā ꝓpriā cognoscendo ⁊ ab eccl'ia veniā postulādo tanq̄ deprehēsus in heresim ꝓpria cōfessiōe: ſ penitēs. Juxta. c. ad abolendā. §. p̄senti. abiuret. ⁊ sn̄ialiter vt dep̄hensus publice ꝯdemnet ꝑ modū q̄ cōdemnant in heresim dep̄hēsi ꝓpria ꝯfessiōe: vt dicet infra ī octauo modo expediendi hmōi dep̄hensos videat ibi. vbi v̄o veritatem ꝓderit ⁊ nō penituerit: ſ in heresi ꝑtinaciter ꝑstiterit ⁊ relapsus nō fuerit condēnabit. Jux. c. ad abolendā. §. pñti.

et expectatus cōpetenter informatus decēter tradetur brachio seculari vltimo supplicio feriendus: vt dicit infra in decimo modo. Si autē relapsus fuerit cōdemnabit per modum quo docet infra in decimo modo processum aliquē terminandi videatur ibi.

h Ic aūt est diligentius attendendū q ille q̄ q̄stionandus est añ q̄stiones interdū ꝯtra se nihil cōfitet nec aliq̄d probat ꝓpter qd̄ possit nec debeat heresim abiurare nec ꝓpter heresim cōdemnari ⁊ de talibus agit hic ⁊ dictum est statim. Interdū aūt ipe delatus est in heresim dep̄hēsus vel al's sūt alia ꝯ eū ꝓbata indicia ꝓpter q̄ debet abiurare vt leuiter vel vehemēter de heresi suspectus ꝓpter q̄ non est questionādus: ꝫ si vltra hoc negat aliqua q̄ non probant: sed sunt indicia sufficiētia ad questiones. et cū pro talibus questionat sed nihil ꝓpter questiōes cōfiteat. nihilominus ista nō est absoluenda iuxta primuz modū: ꝫ ꝑm probata contra eā procedatur ⁊ adiurabit vel vt suspect⁹ vel vt deprehensus si vir prout processus merita exigent ⁊ requirent. si v̄o propter questiones ꝯfiteatur illa vel eorum aliqua propter q̄ questionatur tunc abiurabit hec ⁊ illa et pro istis et illis sententia contra eum est ferenda.

Questio xxiij. super quartū modum sententiandi delatam ⁊ suspectam leuiter.

q Vartus modus ꝓcessum fidei sniandi ⁊ terminādi est qñ delatus de heresi ꝓcessus meritis diligent discussis cū bono consilio in iure ꝑitoꝝ repit tm̄ suspect⁹ de heresi leuit ⁊ hoc est qñ delatus de heresi nō dep̄hendit nec cōfessiōe ꝓpria nec facti euidētia nec testiū ꝓductiōe legitima. nec al's sunt indicia fortia seu vehementia de illa heresi cōtra eū ꝫ tm̄modo modica et leuia ⁊ talia esse ꝑ cōsiliū indicata ꝓpter q̄ vt suspect⁹ leuiter de heresi pōt ⁊ debz: vt talis illaz heresim de q̄ delatus extitit abiurare ⁊ talis si relabat pena relapsi debita non punit. licz grauius tūc fuerit puniendus q̄z si nō in ante abiurasset. Iux̄ca accusatus. in p̄nci. de here. li. vj. Circa istū talis practica est seruanda Talis em̄ si habet suspectus publice. abiurabit publice in ecclesia ꝑ modū qui sequit in sententia.

e Go talis dyocesis talis habitator ciuitatis vel loci talis in iudicio cōstitutus corā vobis dño ep̄o talis ciuitatis. sacrosanctis euāgelijs positis coram me ⁊ proprijs manibus eis ꝑ me tactis. Iuro me credere corde ⁊ profiteor ore illā sanctā fidē catholicā et apostolicā quā sacrosancta Romana eccl'ia credit cōfitet p̄dicat ⁊ obseruat. Item iuro me credere corde ⁊ ꝓfiteor ore q̄ dñs iesus xp̄s cum oībus sanctis detestat heresim pessimā maleficaꝝ ⁊ q̄ oēs illā inseq̄ntes seu illi adherentes eternis ignibus cruciabunt cū dyabolo ⁊ angelis eius eternalit nisi resipiscant et eccl'ie sancte ꝑ penitentiā recōciliati fuerint. Et ꝯñter abiuro abnego ⁊ reuoco illā heresim de q̄ habetis me suspectā vos dñi ep̄s ⁊ official'. vicz q̄ familiaritatē cū malefic⁹ habui. eorū errorē ignorāter defendi:

140

odio habui inquisitores ⁊ illarū ꝑsecutores seu etiā ꝙ eoꝝ crimia nō detexti. Itē iuro ꝙ nunq̄ ꝑdictā heresim credidi neq̄ credo: nec illi adhesi nec adhereo nec vnq̄ credā neq̄ herebo nec illā docui nec docere intendo ꝙ si aliquid predictorū fecerim in futurū ꝙ deꝰ auertat penis iuris taliter abiuratis ꝓmpto animo me submitto paratus subire omnē penitentiā quā ꝓ his que feci ⁊ dixi merito me habetis suspectū volueritis mihi iniungere illaꝫ iuro ꝓ viribus adimplere vt nulla tenus contrauenire: sicut me deus adiuuet ⁊ hec euangelica sacrosctā.

Predicta autē abiuratio fiat in vulgari vt ab om̄ibus intelligatur Qua facta iudex si adest aut officialis pōt sibi dicere publice in vulgari talia v̄ba vel similia in effectu fili vel filia tu suspitionē quā de te habebamus vt nō immerito abiurasti ⁊ purgasti per abiurationē ꝑlibatā de cetero caueas tibi ꝙ nō incidas in hāc heresim abiuratā. Nā licꝫ si peniteres nō traderꝫ brachio seculari. quia abiurasti tanq̄ suspectus leuiter ⁊ nō vehemēter. tamen tūc multo fortius punieris q̄ si nō abiurasses ⁊ ꝯammodo prꝑ modico haberꝫ suspecta vehemēter ⁊ vbi vt talis abiurares ⁊ ꝓbaberꝫ penā relapsis debita punieris ⁊ absq̄ misecordia traderis curie secl'ari vltimo supplicio ferienda. Si aūt abiurat secrete in camera ep̄i vel camera iudicis quando scꝫ nō est factū publicū modo consimili abiurabit. Quibus pactis feret snia in hūc modū.

Os miseratōe diuina ep̄us talis ciuitatis aut iudex: si adest in terris dn̄i talis ditioni subiectis. Attendentes ꝙ visis ⁊ diligēter cōsideratis ꝓcessus meritis ꝑ nos facti ꝯtra te talē delatatū nobis d̄ heretica prauitate reperimus te talia ⁊ talia cōmisisse dicātur illa que te reddūt suspectū leuiter de heresi ⁊ ꝓꝑter que te talē merito habentes te fecimus vt leuiter suspectū de ꝑdicta labe eandē heresim abiurare. Verū ne ꝑdicta ꝑte commissa remaneāt impunita ⁊ v efficiaris cautior in fururū de multorū ⁊ magnorū consilio in iure peritoꝝ ac etiā religiosoꝝ. In ⁊ super his habito maturo ꝑiter et digesto habentes ꝑ oculis solū deū ac irrefragabilē sancte fidei catholice veritatē sāctosanctis euangelijs positis corā nobis. Vt de vultu dei iudiciū nostrū prodeat ⁊ oculi nostri videāt equitatē sedentesq̄ ꝓ tribunali more iudicū iudicantiū te talem hic in nostra ꝑsentia ꝑsonaliter constitutū per modū qui sequit cō. demnamꝰ sentētiamus seu potius penitētiamus. scilicet ne de cetero vnq̄ scienter teneas associes v̄bis defendas legas seu habeas talem: ⁊ ne deinceps ⁊c. ponātur illa que cōmisit ꝓꝑter que suspecta fuit habita de predicta heretica prauitate lata fuit hec sententia seu penitentia.

Caueatq̄ notarius ꝙ in processu ponat ꝙ talis abiuratio ē facta tāq̄ per suspectū habitū de heresi leuiter ⁊ non vehementer: alias periculū magnū esse posset.

Questio. xxiiij. super quintū modū sententiādi suspectā vehemēter

Vintꝰ modus processum fidei finiendi et

terminandi est quādo delata de heresi ꝓcessus meritis diligenter discussis cū bono consilio in iure ꝑitoꝝ reperitur suspecta de heresi vehementer ⁊ hoc est quando delata de heretica prauitate nō reperitur legitima deꝑhensa nec confessione ꝓpria nec facti euidentia nec testiū ꝓductione legittima: sed sunt magna ⁊ grauia ꝓbata indicia cōtra eā ⁊ talia ꝑ cōsiliū indicata que illam reddunt suspectā vehementer de ꝑdicta heretica prauitate. Circa istū talis practica est seruanda. Talis nanq̄ debet vt suspectus vehementer de tali heresi abiurare illam hereticā prauitatem: ita ꝙ si post modum relabatur pena relapsi debita puniat̄. hoc est ꝙ tradatur brachio seculari vltimo supplicio ferienda Iuxta. ca. accusatus. in prin. de here. li. vj. Et abiurabit publice vel secrete ſm ꝙ suspectus est habitus publice vel secrete ⁊ apd̄ plures vel pauciores ⁊ graues vel leues: vt dictum est statim de illo qui est suspectus leuiter de heresi: ⁊ habet vt talem heresim abiurare. Modus autem disponendi ad abiurationē talis est. Aduenientе nanq̄ die dominica ad abiurationē faciendaꝫ ⁊ ad audiendā sententiā seu penitentiā abiurando imponendā: predicator sermonē faciet generalē Quo facto legantur publice ꝑ notariū vel clericū ea de quibus ipe abiurandus est conuictus ⁊ alia ex quibus habitus est suspectus de heresi vehementer. Post dicetur sibi per iudicem vl̄ officialē. Ecce ꝙ ex hic recitatis tu es nobis suspectus de tali heresi vehem̄ter q̄re oportet ꝙ tu purges te ⁊ abiures heresim supradictā. ⁊ tūc ponet̄ coram abiurādo liber euangelioꝝ. ⁊ ipe ponet manum sup illum. ⁊ si scit legere competēter tradet̄ sibi sequens abiuratio in scriptis ⁊ leget corā omni populo. Si autem nesciat legere competēter notarius legat ea spaciose ⁊ abiurandus rn̄debit alta ⁊ intelligibili voce ꝑ hūc modum. Nam notarius vel clericus dicet sic. Ego talis de tali loco. Et iste rn̄debit ꝑ eadeꝫ verba. ⁊ ille in iudicio cōstitutus. ⁊ iste respondebit ꝑ eadem verba in vulgari semꝑ. Et sic quousq̄ abiuratio sit finita ⁊ abiurabit ꝑ formā tenoris sequētis.

Ego talis de tali loco talis dyocesis in iudicio ꝑsonaliter cōstitutus. Coram vobis venerādis dn̄is ep̄o talis ciuitat̄ ⁊ tali iudice in terris ditioni talis dn̄i subiectis sacrosanctis euangelijs positis coraꝫ me ꝓprijs manibus ꝑ me tactis. Iuro me credere corde ⁊ ꝓfiteor ore illaꝫ sanctam fidem catholicam ⁊ apostolicā quā sacrosācta romana ecclesia docet ꝓfitet̄. ꝑdicat. ⁊ tenet.

Item iuro me credere corde ⁊ ꝓfiteor ore ꝙ ⁊c̄. Explicet̄ articulus catholicus ꝯrius illi heresi de qua vehementer est suspectus. vt verbi gratia. Si est de heresi maleficaruꝫ dicet̄ sic. Iuro me credere ꝙ nō solum simplices heretici aut scismatici eternis ignibus cruciabunt̄. Verum sup omnes heresi maleficaꝝ infecti demonijs fidem quam in sacro fonte baptismatis ꝑceperunt abnegātes ex spurcicijs dyabolic̄ ꝓ implendis corā prauis desiderijs insistunt homibus iumentis terre frugibus plurima nocumēta inferētes Et cōsquenter abiuro abnego et re

uoco illā hereſim ſeu potius infide
litatē que falſe ⁊ mendacīter aſſerit
nō aliquā maleficā in terris ⁊ q̄ ne
mo credere debeat illas poſſe nocu
menta inferre auxilio demonū cuz
talis infidelitas expreſſe militat vt
tam cognoſco aduerſus determina
tionē ſancte matris eccleſie et oim
catholicorū doctorū: imo et aduer-
ſus leges imperiales que huiuſmo
di cōburendas decreuerunt. Ite
ſuro q̄ nunc̄ p̄dicte hereſi credidi
ſupple ptinaciter: nec̄ nunc credo:
nec̄ credā: nec adhereo de p̄ſenti:
nec adherere intēdo: nec docui: nec
docere intendo: nec docebo. Item
ſuro ⁊ ꝓmitto q̄ talia ⁊ talia expi
mātur ꝓpter que habetis me ſuſpe
ctū de huiuſmodi hereſi vehemen
ter nunc̄ faciā: nec operā vt fiāt da
bo. Et ſi aliquid de p̄dictis fecero
in futuꝝ quod deus auertat penis
de iure relapſis debitis ꝓmpto ani
mo me ſubmitto patus ſubire oēm
penitentiā quā ꝓ his que feci ⁊ dixi
ꝓpter que habetis me ſuſpectū de
dicta hereſi vehementer decreueri
tis mihi iniungere ⁊ illā iuroꝝ pro
mitto ꝙ viribus adimplere ⁊ nulla
tenus cōtrafre ſic me deus adiuuet
et hec euāgelia ſacroſancta.

Predicta autē abiuratio fiat in
vulgari vt ab oīb⁹ capiatur: ni-
ſi fieret ſolūmodo coꝝ perſonis ec
cleſiaſticis qui linguā latinā intelli
gerēt cōpetenter. Si aūt abiuraue
rit ſecrete ſcilicz in palatio epiſcopi
vel camera epi quādo ſcz factū non
eſt publicū mō cōſimili abiurabit.

Facta autē p̄dicta abiuratione
iudex auiſabit eū vt ſupra q̄ non in
cidat relabendo in penā relapſoꝝ.

Sit cautus notarius q̄ ponat in
actis quomodo talis abiuratio fa-
cta eſt ꝙ talēvt ꝙ ſuſpectū de hereſi
vehemēter ad hoc vt ſi relaberetur
ſciretur qualiter puniretur: quia pe
na relapſis debita. Quibus pactis
feretur ſnia ſeu pnia in hūc modū.

Os. N. eps talis ciuitatis:
n ⁊ frater ſi aſſit N. inquiſitor
heretice prauitatis in terr talis dñi ditioni ſubiectis a ſancta
ſede ap̄lica ſpecialiter delegatus.
Attendentes q̄ tu talis de tali loco
⁊ talis dyoceſis talia⁊ talia cōmiſi
ſti dicāt̄ illa: vt ex ꝓceſſus merit
diligenter diſcuſſis legitime nobis
cōſtat ꝓpter q̄ merito habem⁹ te ſu
ſpectū vehementer de tali heretica
prauitate. Et vt taliter ſuſpectū te
fecimus abiurare de magno cōſilio
in iure peritoꝝ iuſticia ſuadēte. Ve
rū vt efficiaris cautior in futurū et
ne reddaris ꝓcliuior ad ſimilia pa
genda ⁊ ne crimina ꝓmaneāt impu
nitavt ſis ceteris delinquētibus in
exemplū de multorū ⁊ magnoꝝ in
iure cōſilio peritoꝝ: ac etiā in facul
tate theologica magiſtrorū ſeu do-
ctorū. Jn ⁊ ſuper his habito matu
ro ⁊ digeſto habētes p̄ oculis ſoluz
deū ac ſancte fidei catholice et ap̄li
ce veritatē ſacroſanctis euangelijs
poſitis coraꝫ nobis: vt de vultu dei
iudicū noſtrū p̄rodeat: ⁊ oculi nr̄i
videāt equitatē ſedenteſq̄ ꝙ tribu
nali more iudicuz iudicantiū te ta-
lē hic in noſtra p̄ſentia p̄ſonaliter
conſtitutū forma qua ſequitur con
demnam⁹ ſeu pori⁹ penitentiamus
videlicz ne deinceps talia vel talia
facere vl̄ dicere aut docere p̄ſumas
ponāt̄ illa que cōuincit cōmiſiſſe
ꝓpter q̄ fuit ſuſpectus habitus de
p̄dicta hereſi vehemēter ⁊ nōnulla

q̄ si cōmitteret incideret leuiter in relapsū: ꝫ alia sibi imponātur ꝓut negocij varietas expostulat̄ requirit. Vtpote q̄ nūq̄ sciēter habeat talia exercicia vl̄ ne eos q̄s sciuerit abiurasse receptet ꝛ similia lata fuit hec sententia.

Attēdendū aūt q̄ suspecti de heresi ꝛ nō deprehensi siue sint inspecti vehemēter siue leuiter nō debēt perpetuo incarcerari nec perpetuo immurari: q̄ hec ē pena illoꝝ q̄ fuerūt heretici ꝛ postea penituerūt. vt ptz in. c. excōicamus. ij. de here. ꝛ in. c. q̄m de here. li. vj. ꝫ pūt ꝓpter illa q̄ cōmiserūt ex quibus habiti sunt suspecti ad certū tps carceri mācipari ꝛ postmodā ꝓut videbitur dispēsari. iuxta. ca. vt cōmissi. de here. li. vj. Nec hmōi suspecti sūt crucibus ꝓsignādi: nā cruces sūt insignia heretici penitēt̄: suspecti āt nō fuerūt heretici habiti q̄re nō sūt ꝓsignādi pōt tū eis imponi q̄ stent cert̄ die bꝰ solēnibus invaluis taliū eccl̄iaꝝ vl̄ circa altaria dū missarū solēnia celebrātur habētes in manibus cereū ardentē tanti pōderis: vl̄ q̄ vadāt ad talē pegrinationē ꝛ sil̄ia ꝓut negocij q̄litas expedit ꝛ requirit

Questio. xxv. sup sextum modū sententiādi delatā violēter suspectā.

Extus modus

ꝓcessus fidei terminādi est quādo delatus de heretica prauitate ꝓcessus merit̄ diligēter discussis cū bono cōsilio in iure peritoꝝ reperitur de heresi suspectus vehemēter. Et hoc ē quādo delatꝰ ipe nō reperit legittime deprehēsus ꝓfessione ꝓpria nec facti euidentia nec testiū ꝓductione legittima: ꝫ sunt indicia nō leuia solū vel vehemētia: sed fortissima ꝛ violētissima que ipm delatū reddunt merito suspectū de dicta heresi violenter: et ꝓpter que talis debet vt suspectus violenter de dicta heresi iudicari.

Et vt modus iste clarius intelligat demus exempla tā de simplici heresi in fide q̄ ꝛ de heresi maleficarū. Nam in simplici heresi casus contingeret quādo delatus ipe non reperitur legittime deprehensus cōfessione ꝓpria ꝛc. vt supra. tamē ꝓpter aliquid quod dixit vel egit vt pote citatus in nō causa fidei sustinuit excōmunicationē p annū: vel plus talis taz est suspectus leuiter de heresi: quia hoc nō caret scrupulo heretice prauitatis: de penis. ca. graue. Citatus autē respōsurus de fide vbi nō comparet: sed renuit cōtumaciter cōparare ꝓpter quod excōmunicatur tunc fit suspectus de heresi vehementer: nā tūc leuis suspitio transit in vehementē ꝛ si sustinet illā excōmunicationē p annū animo pertinaci tunc fit suspectus de heresi violēter. Nā ꝛ tunc vehemēs suspitio transit in violentā cōtra quā nō admittit defensio: imo extūc talis est vt hereticus cōdemnandus. vt patet p ca. cū contumacia. ꝛ notatur ibidē li. vj. In heresi vero maleficarū exemplificat sup violentā suspitionē quando dixit ꝛ egit aliqua que a maleficis practicantur quando volunt aliquē male ficiare: ꝛ quia hoc cōmune est vt vbis cōminatoꝝijs aut factis per visum vel tactū se habeāt manifestare et triplici ex causa vt peccatū in iudicibus aggrauetur: ꝛ vt simplices eo facilius seducatur: ꝛ vt deꝰp

amplius offendat ꝛ maior seuiendi in hoies sibi facultas relinq̃tur: vñ violẽter inalefica sit suspecta quando post v̈ba cõminatoria dicendo: facia tibi q̃ in breui sentics vel similia in snia ꝛ post v̈ba effectus aliqs in ipso vel in alio fuit subsecut⁹: tũc em̃ nõ leuit fit suspecta sicut q̃ propter familiaritatẽ habitã cũ malefi cis fuerũt suspecti aut qui procare ad amorẽ inordinatũ aliquẽ voluis sent: vide supra de tribus suspitiõibus leui vehementi ꝛ violẽta. Nũc videndũ est qualis practica sit cum talibus seruãda. Nam circa violenter suspectus in simplici hereſi hec practica seruat. Nam licet in re forensi nõ sit hereticus: vtpote quia nõ habz errorẽ in mẽte nec de illo p tinacia in voluntate: vt notat Archi. sup. c. alle. nihilomin⁹ est vt hereticus cõdemnãdus: ꝓpter p̃dictã suspitionẽ violentã cõtra quã non est ꝓbatio admittẽda: condemnat aũt heretica sic: qõ si nolit resilire ꝛ heresim abiurare ꝛ satisfactionez cõdignã exhibere tradit brachio seculari animaduersione debita puniẽdus. iuꝰ. c. ad abolendã. §. pũi. Si aũt velit ꝛ psentiat cũ effectu adiurat heresim ꝛ carceri ppetuo mancipat. iuxta. c. excõicam⁹. ij. de here. Pari forma ille q̃ sic est suspectus de hereſi violẽter. Circa suspectuz aũt violenter sup heresim malefica rũ: licz idẽ modus eẽt obseruãdus: tñ mitioꝛi modo ꝓcedendo. Aduertendum q̃ si stabit in negatiua asserẽs ꝓut facere solent q̃ nõ ea intẽtione v̈ba illa protulerit: ꝛ ex vehemẽti ꝛ mulierali passione: vñ ꝛ iudici nõ videt ipam igni posse adiudicare nõ obstãte violenta suspitiõe: tũc iudex ea in carceribus detenta inqrat ꝛ ꝓclamare faciat si in similibus dudum notata fuisset: ꝛ si sic vtrũ publice sit de tali hereſi diffamata: ex q̃bus ꝓcedere ad vlteriora põt taliter vt añ oia q̃stionibus tormẽtis exponat: ꝛ si indicia apparuerint sup talez heresim aut super maleficiũ taciturnitatis: puta q; la chrymas nõ effudit. immo ꝛ quasi insensibilis ad tormenta reperit: q; videlicz cito post tormẽta oibus viribus restituit: tũc procedat p varias cautelas supra positas vbi de simili⁹ agit. Et in casu q̃ oia deficerẽt tunc aduertat q̃ si silꝛia dudũ p petrauit tũc oino nõ est dimittẽda ꝛ p annũ ad min⁹ squaloꝛib⁹ carceris mãcipanda ꝛ crucianda: sepissime etiã examinãda ꝓcipue sacratioribus dieb⁹. Si aũt diffamata cũ ꝛ licz tũc iudex p ea q̃ supra tacta fuit circa simplicẽ heresim ipam posset igni adiudicare: ꝓcipue ꝓpter multiplicationẽ testiũ: ꝛ q; sepius in similibus vel in alijs maleficijs fuit notata: tñ quia cũ pietate ꝓcedere vult. Ideo indicet ei canonicã purgationẽ: vt videlicz. xx. aut. xxx. cõpurgatores habeat ꝛ ꝓcedat ꝓout in scõo modo sententiãdi tactũ est ita vicz indicãdo sibi q̃ si in purgatiõe deferit: q̃ tũc tanq̃ rea igni ad iudicabit: ꝛ fm hoc iudex ꝓcedere potest. In casu v̈o quo se purgaret: tũc abiurationẽ omnis hereſis cũ pena relapsoꝛ ac perpetua penitẽtia p modũ q̃ sequit in snia formãda: faciat ꝛ modus disponẽdi ad abiurationẽ talis est vt dictũ est in q̃rto ꝛ quinto modis p̃cedentibus p cessum fidei terminandi. Nota etiam q̃ in sequentibus modis omni-

bus sententiandi vbi iudices p viã pietatis ꝓcedere vellẽt: tunc p modũ iã tactũ ꝓcedere possent. Sed quia seculares iudices varijs suis vtũtur modis iuxta rigorẽ ⁊ nõ sp iuxta equitatẽ ꝓcedentes. Ideo ipsis infallibilis regula ⁊ modus assignari nõ potest sicut iudici ecclesiastico qui obiurationẽ recipere põt sub ꝑpetua penitẽtia p modũ q̃ sequtur. Ego talis de tali loco tal' diocesis in iudicio ꝑsonaliter ꝯstitut⁹ corã vobis venerabilibus dñis ep̃o talis ciuitatis ⁊ iudicibus sacrosanctis euãgelijs positis corã me eisq; ꝓprijs manibus p me corpaliter tactis iuro me credere corde ⁊ ꝓfiteor ore illã sanctã fidem catholicã et apostolicã q̃ sacrosancta ro. eccl'ia tenet ꝓfitetur credit p̃dicat atq; docet. Et cõsequenter abiuro oẽm heresim ⁊ abnego ⁊ reuoco extollentẽ se aduersus sanctã romanã et apl'icã ecclesiã cuiuscũq; secte fuerit vl' erroris. Itẽ iuro ⁊ ꝓmitto talia ⁊ talia exprimãtur illa que egi seu dixi ꝓpter que ⁊ ex culpa mea habetis me suspectũ de dicta heresi violenter: deinceps nunq; faciã vel dicã vel q̃ fiãt operã dabo. Itẽ iuro et ꝓmitto q̃ omnẽ penitentiã quã mihi iniungere volueritis ꝓ p̃dict' viribus adimplebo: nec ꝯtraueniã in aliquo: sic me de⁹ adiuuet ⁊ ista sacrosancta euãgelia. Q̃ si contra abiurata fecero in futurũ qđ deus auertat extũc penis đ iure relapsis debitis nũc ꝓ tunc obligo ⁊ astringo quaten⁹ illis fereor. Sit cautus notarius q̃ scribat in actis q̃ dicta abiuratio est facta p vnũ de heresi violenter suspectũ: vt si ꝓbaretur post relapsus vt tũc talis indicaretur talis ⁊ traderetur brachio seculari. Ego talis de tali loco talis diocesis in iudicio ꝑsonaliter constitutus corã vobis venerabilibus dñis N. ep̃o talis ciuitatis iudicibus in terris talis dñi sacrosanctis euãgelijs positis coram me eisq; ꝓprijs manibus per me corporaliter tact' iuro me credere corde ⁊ ꝓfiteor ore illã sanctã fidẽ catholicã ⁊ apostolicam quã sacrosancta ro. eccle. tenet ꝓfitetur credit predicat atq; docet Et cõsequenter abiuro abnego ⁊ reuoco oẽm heresim extollentẽ se aduersus sctãz romanã ⁊ apl'icã ecclesiã cuiuscunq; secte fuerit vel erroris Itẽ iuro ⁊ ꝓmitto ⁊ talia ⁊ talia exprimãtur illa que egi seu dixi ꝓpter que ⁊ ex culpa mea habetis me suspectũ de dicta heresi violenter deinceps nunq̃ faciã vel doceã q̃ fiant operã dabo. Itẽ iuro ⁊ ꝓmitto q̃ oẽm penitentiã quã mihi iniungere voluerit' ꝓ p̃dictis ꝓ viribus adimplebo: nec contraueniã in aliquo sic me de⁹ adiuuet: ⁊ ista sacrosancta euãgelia. Q̃ si contra abiurata vel iurata fecero in futur̃ dyabolo instigãte qđ deus auertat penis de iure relapsis debit' nũc ꝓ tũc me obligo ⁊ astringo q̃ten⁹ illis fereor cũ legittime cõstiterit me cõtra fecisse. Sit cautus notarius q̃ ascribat in actis q̃ dicta obiuratio est facta per talem tanq̃ p habitũ suspectu de heresi violenter: vt si ꝓbaret abiuratus relapsis iudicaret ⁊ vt talis traderet brachio seculari

Quibus sic actis obsoluat eũ a sententia excõicationis de qua est suspectus habit⁹ violenter q̃ inciderit sicut in heresib⁹ supradictis. Vnde sicut hereticus

cū redijt ⁊ abiurat est a sententia ex
cōicatiōis absoluēdus: qꝛ oīs here
tic⁹ est excōicat⁹ iuxta. ca. excōica
mus. j. ⁊. ij. de here. ⁊ etiā iuxta. ca.
ad abolendā in prin. Sic talis de q̄
agit cū sit vt heretic⁹ cōdemnādus
vt dictū est p̄us postq̄ abiurauerit
est ab excōicatōis snia absoluēdus
Et absolutione facta feret snia seu
penitētia ꝑ modū tenoris sequētis

Os. N. eps talis ciuitatis.
n et si adest iudex in terris ta
lis dñi. Attēdentes q̄ tu ta
lis de tali loco talis dyocesis: fuisti
nob̄ delatus de talibus ⁊ talib⁹ fidē
sctām tāgētibus exprimāt̄ illa ⁊ q̄
nos ꝓcessim⁹ ad formādū nos sup
illis vt iusticia suadebat et meritis
ꝓcessus diligēter examinat⁹ ⁊ omī
bus actis ⁊ actitatis in causa p̄sen
ti inuenim⁹ te talia ⁊ talia cōmisisse
explicētur illa. Ea ꝓpter ⁊ nō imeri
to de tali heresi explicent̄ illa te su
spectū violenter habētes fecimus
te: vt taliter suspectū oēm heresim
generaliter publice abiurare prout
nobis mandāt canonice sanctiōes.
Sane cū s̄m eadez canonica insti
tuta om̄is talis sit vt hereticus cō
demnādus: ⁊ tu saniori consilio in
herendo ⁊ ad gremiū sancte matr⁊
eccl'ie redeūdo abiurauer⁊ vt p̄mit
titur oēm hareticā prauitatē ꝓpter
qd̄ absoluimus te a sententia excō
municatiōis qua vt obnoxius dei
ecclesie astrictus merito tenebaris
Si tamē de corde vero ⁊ fide nō fi
cta reuersus es ad ecclesie vnitatē.
Iccirco inter penitentes deinceps
cōputaris ad miscōie sinū sacrosan
cta ecclesia te recipiens de p̄senti.
Uer̄ qꝛ indignū valde existit offen
sas diuinas impunitas cōniuenti-
bus oculis ꝑtransire ⁊ iniurias ho
minū castigare cū grauius sit diui
nam q̄ humanā ledere maiestatē ⁊
ne tua crimina incentiuū existant
alijs delinquēdi: ⁊ vt efficiaris cau
tior in futurū ac mini⁹ ꝓcliu⁹ red
daris in posterū ad p̄dicta seu simi
lia cōmittenda vt in futuro seculo
leuius patiaris. Nos eps et iudex
p̄fatus p̄habito. In ⁊ sup his sano
et maturo cōsilio pitorū sedētes ꝓ
tribunali more iudiciū iudicantiū
habētes p̄ oculis solū deū ⁊ sancte
fidei irrefragabilē veritatem sacro
sanctis euāgelijs posit⁊ corā nobis
vt de vultu dei iudiciū nostrū ꝓde
at ⁊ oculi nostri videāt equitatē te
talē in nostra p̄sentia ꝑsonaliter cō
stitutū hac die et hora tibi in antea
assignat⁊ sentētialiter ꝑ modū qui
sequit̄ cōdemnamus seu potius pe
nitētiamus. In p̄mis q̄ statim in
duaris sup vestes oēs quas defers
veste liuida ad modū scapular⁊ mo
nachi sine capucio facta añ ⁊ retro
habēte cruces de pāno croceo lōgi
tudinis palmarū triū ⁊ latitudinis
palmar̄ duor̄ quā vestē deferre ha
beas sup oēs vestes alias ꝑ tm̄ tp̄s
exprimat̄ vnius anni vel duor̄ vel
plus vel minus ꝓut culpa exigerit
delinquētis: ⁊ nihilomin⁹ cū dicta
veste ⁊ crucibus stes in porta talis
ecclesie tali ⁊ tanto tempore. scz in
quatuor festis p̄ncipalibus v̄ginis
gloriose vel talibus ⁊ talibus festi
uitatibus in valuis talis et taliū ec
clesiarū teq̄ ad talē carcerē ad ꝑpe
tuū vel ad tale tp̄s sentētialiter cō
demnamus. Ponātur illa que vide
būtur magis ad honorē fidei expe
dire attēta culpe maioritate seu mi
noritate seu cōtumacia deliquēt⁊ ⁊

sequat: retinētes nob ⁊ certa scia ⁊ expsse vt nob cōcedūt canonica institura qten⁹ dictā pniaz possum⁹ mitigare aggrauare mutare tollere i toto ⁊ in pte totiēs quotiēs nobis visū fuerit faciēdū: lata fuit hec snia. Qua lecta mox executōi debite demandet ⁊ induat veste pdicta cruces huiusmodi cōtinente.

Questio.xxvj.sup modū sententiandi debitā suspectā ⁊ diffamatā.

Eptim⁹ mod⁹

pcessuz fidei finiēdi ⁊ terminādi ē qñ delat⁹ de heretica prauitate pcessus merit diligēter descussis cū bono ꝯsilio pitoꝝ in iure repit suspect⁹ de heresi ⁊ etiā diffamat⁹. Et h ē qñ delat⁹ ipe ñ repit legitime dephēsus nec ppria ꝯfessione nec facti euidētia nec testiū legitima pductiōe: ß reperit publice diffamat⁹: ac etiā repiunt indicia ꝯ eū q ipm reddūt suspectū alias de heretica prauitate leuit vl vehemēter Vtpote qr habuit magnā familiaritatē cū heretic qlis fuit ille de q agit. In.c.inter sollicitudines de pur.ca. Et tali rōne ifamie ē indicēda canonica purgatio ⁊ rōne suspitōis debet heresim abiurare.iuxta ca.alle.int sollicitudies. Circa istū talis practica ē seruāda. Talis em sic publice de heresi diffamat⁹ ⁊ vltra ifamiā ex alijs indicijs suspect⁹ habit⁹ de heretica prauitate i pmis purgabit se publice p modū q in secūdo mō tactū est. Qua purgatiōe expleta p ipsuz diffamatū mox idē diffamat⁹ vt suspect⁹ alit ⁊ ex alijs indicijs heresi de q est suspect⁹ habit⁹ pdictū hñs librū euāgelioꝝ corā positis abiurabit p hunc modū.

Et ego tal de tali loco tal dyocesis coram vob venerabilibus dñis meis. N. epo tal ciuitatis ⁊ iudice in terr tal dñi in iudicio ꝯstitutus psonalit sacrosctis euāgelijs posit corā me eisqz pprijs māibus corpalit p me tact. Iuro me credere corde ac pfiteor ore illā sctāz fidē apostolicā quā Romana eccla credit pfitet. pdicat: ⁊ obsuat. Et ꝯsequent abiuro. detestor. abnego. ⁊ reuoco oēz heresim extollentē se aduersus sctāz ⁊ aplicā ecclesiā cuiuscūqz secte fuerit seu erroris. ⁊ postea vt supra tactū ē. Itē iuro ⁊ pmitto q talia ⁊ talia q egi ppt q ⁊ merito sum de tali heresi diffamat⁹ vt vltra vos me habet suspectum expmant illa nūqz deicepsfaciā seu dicā neqz operā dabo q fiāt. Itē iuro ⁊ pmitto q oēz pniaz quam mihi iniūgere decreuerit p pdict p viribus adiplebo. nec ꝯuenīā in aliq. sic me ds adiuuet ⁊ ista euāgelia sacrosancta Qr si ꝯ pdicta iurata ⁊ abiurata fecero in futuꝝ q ds auertat a penis talib⁹ de iure debit me nūc p tūc libere suppono. obligo. ⁊ astrīgo qtenus ill plectar cuz pbatū legitime extiterit me talia cōmisisse. Aduertenduz tñ hic q si indicia sunt talia ⁊ tā fortia q cū infamia pdicta vel absqz ea reddāt pdictū diffamatum suspectū d heresi vehement. tūc abiurabit oēz heresiz gñalit vt hitū ē ⁊ si relabāt in qcūqz heresim pena relapsis debita puniet. vt.c.int sollicitudies. de purg.ca. ⁊ in.c.accusatus. de here.li.vj.

Si autem iudicia illa sunt ita modica ⁊ leuia q etiam cum predicta infamia non reddant eum suspectum de heresi vehement, sed soluz

leuit: tūc sufficiet q̄ abiuret nō generaliter nec simplr: ꝫ singulariter heresim de q̄ habitus est suspectus ita q̄ si probat in aliā spēm heresis pena relapsis debita nō puniet: sed in eadē ratiōe abiuratiōis. qz sc3 suspectus leuiter abiurauit pena relapsis debita non puniet: licz durius q̄ꝫ si als nō abiurasset: vt omia hec patēt in. c. accusatus. in pn. de here. li. vj. Rōne aūt purgatiōis canonice est dubiū an si post purgationes canonicā in eandē speciem heresis de qua se purgauit canonice ꝓbatur pena relapsis debita: hoc est vltimo supplicio feriatur. Et videt q̄ sic p. c. excōicamus. j. §. adūcimus. ver. vel si post purgationē. z p. c. ad abolendā. §. illos quoq̄. de here. in antiquis. Sit cautus notarius q̄ scribat in actis. an talis abiurauerit tanq̄ suspectus de heresi leuiter vel vehemēter: quia multū interest vt als frequenter dictum est. Quibus sic actis feret sentētia seu pnia q̄ formam tenoris sequentis.

Os. N. epūs talis ciuitatis n aut iudex in terris ditiōi talis dñi subiectis. Diligentius attendētes: q̄ tu talis de tali loco z talis diocesis fuisti delatus nobis de tali heretica prauitate expriman illa. Et nos volentes vt tenebamur iudicialit informari an tu in ciditisses in predictā heresim cōdemnatā ad inquirendū: testes ad examinandū: tecq̄ citandum et interrogandū medio iuramento: z ad alia facienda que fienda erant per nos descendimus z ꝓcessimus vt decebat. Quibus pactis visis z diligenter inspectis piter z discussis ꝓcessus meritis hmōi cause z omibus et singulis ꝓductis actis z actitatis habitoq̄ in z super illis theologorum atq̄ in iure peritor̄ pluries maturo cōsilio aq̄ digesto reperimus te de ꝑdicta heresi i tali loco seu talib⁹ locis apud bonos z graues publice diffamatū ꝓpter qd̄ vt nobis mandāt canonica instituta. In dicimus tibi purgationē canonicā qua cor̄ nobis h̄ publice te purgasti. z ipsi cōpurgatores piter te purgarūt. Inuenim⁹ etiā te talia cōmisisse exprimant illa ꝓpter que z nō imerito suspectū te habuim⁹ vehemēter vl leuit dicat si est istud vl il lud. et hoc de ꝑdicta heretica prauitate ꝓpter q̄ fecim⁹ te vt taliter suspectū heresim abiurare dicat om nē heresim si abiurauit vt suspect⁹ vehemēter vel heresim supradictā si vt suspectus leuiter. Verū qz non possumus z debem⁹ talia q̄ pegisti nullaten⁹ tolerare ꝫ cogimur ea vitare iusticia suadēte ad hoc vt reddaris cautior in futurū z vt crimia nō remaneant impunita z vt ceteri nō reddant ꝓclriores ad sim̄ia cōmittēda. Et vt creatoris iniurie nō equanimit tolerent. Ea ꝓpter tales ꝑdictū purgatū z abiuratū h̄ in nostra pūtia psonaliter cōstitutū in h̄ loco z hora tali tibi i antea assignatis. Nos epūs aut iudex p̄fati sedentes ꝓ tribunali more iudicū iudicātiū sacrosanctū euāgelijs positis cor̄ nob: vt de vultu dei iudiciū nr̄m ꝓdeat: z oculi nr̄i videāt equitatez sentētiamus seu penitētiam⁹ p modū q̄ sequit. s. q̄ tenearis ꝛc. Donātur illa q̄ videbunt magis ad bonore fidei esse z exterminationē heretice prauitatis. Vtpote q̄ certū dicbus dñicis et festiuis habeat stare

ad portã talis vel talis ecclesie cuꝫ cereo tãti ponderis i manu dñ missarum solẽnia celebrãtur capite discooꝑto ⁊ pedibus nudatis ⁊ offerre ad altare cereũ ante dictum. ⁊ ꝙ habeat sextꝫ ferijs ieiunare. ⁊ ꝙ certo tẽpore locũ illum nõ audeat exire. ß certis diebus ebdomade se habeat ep̃o vel iudici p̃ntare. ⁊ similia que iniũgenda videbñtur ꝑm culparum exigentiã ⁊ varietatẽ. qꝛ nõ p̃t dari regula vna generalis. lata fuit hec sentẽtia Qua lata exequatur poteritꝫ dispensari vel mitigari vel commutari. ꝑm ꝙ negocium penitentis correctio ⁊ hũilitas hec requirũt. qꝛ ꝑtãtem habet episcopꝰ ⁊ iudex ⁊ hoc de iure. vt in. c. vt cõmissi. de here. li. vj.

Questio. xxvij. sup modum sententiãdi heresim confessam. sed penitentem.

Ctanus modꝰ

o ꝓcessum fidei terminandi ⁊ sentẽtiãdi finiendi ẽ quãdo delatꝰ de heretica prauitate meritis ꝓcessus diligẽter discussis cũ bono consilio in iure peritoꝝ reperitur confessus heresim ß penitẽs. ⁊ alias nõ relapsus veraciter. Et h̃ est qnãdo delatus ip̃e confitetur iudicialiter coram ep̃o ⁊ inq̃sitore medio iuramento fore verũ ꝙ ip̃e tanto tẽpore stetit ⁊ ꝑseuerauerit in illa seu alia de q̃ delatus est heretica prauitate. ⁊ illi credidit ⁊ adhesit. ß postmodũ ad informationeꝫ ep̃i et alioꝝ vult resilire. ⁊ ad gremiũ ecclesie redire. Et illã ⁊ oẽm aliã heresim abiurare ⁊ satisfacere. ꝓut ip̃i voluerũt ordinare. ⁊ non repitur ꝙ nunq̃ aliam heresim aliquã abiurauerit. sed nũc abiurare ꝓmptu animo est ꝑatus. Circa istum talis practica est seruanda. Talis em̃ esto ꝙ multis ãnis steterit in heresi predicta. ac etiã alijs quibuscũq̃ illasq̃ crediderit practicauerit multosq̃ induxerit in errores si tãdem cũ effectu illas hereses consenserit abiurare ⁊ satisfactõem congruã ad arbitrium ep̃i ⁊ iudicis eccl̃iastici exhibere nõ est tradendꝰ brachio seculari vltimo supplicio feriẽdus. nec si est clericus degradãdus. ß est ad miscdiam admittẽdus. iuxta ca. ad abolendã. §. p̃senti. extra de hereti. ⁊ abiniurata primitus heretica prauitate est imꝑpetuũ carcerẽ retrudendus. iuxta. c. excõicamus. ij. §. si quis ei absolutõnis beneficio impartito ⁊ iniũcto eidem qd̃ talibus iniũgi consueuit. Iuxta ca. vt officium. ꝓuiso tamẽ solerter ne simulata fictione redeat fraudulenter. seculare etiam brachiũ impedire nõ p̃nt. Modus aũt abiurandi ẽ vt supra tactum est. tm̃mõ additur. vt coram popl̃o festiuo die in eccl̃ia crimina sua ore ꝓprio cõfiteat̃. ita vicꝫ vt duꝫ ab officiali interrogat̃. tu tot annis ꝑseuerasti in tali heresi maleficaꝝ. ⁊ ille respondebit. ita. ⁊ post tu hec ⁊ hec fecisti vt cõfessus es. ⁊ ille rñdebit ita. ⁊ sic cõsequẽter. Et tũc post om̃ia abiurabit flexis genibus. Et qui suspecti de heresi nulla tenꝰ habeãtur. Et qꝛ iste qui est sic dep̃hensus in heretica prauitate ẽ excõmunicatꝰ. iuxta. c. excõmunicamus. j. ⁊. ij. de here. ⁊ ꝑ abiuratõeꝫ redijt ad gremiũ ecclesie. Ido ẽ ei absolutõis beneficiũ impẽdendum iuxta. c. vt officiũ. in p̃nci. de here. li. vj. quare post p̃dictã abiuratõeꝫ

est absoluēdus vt modū habēt epi absoluendi a maiori excōicatione. qr vtūtur apostolica auctoritate. ⁊ statim ferat sentētia p hūa modū

n Os talis eps talis ciuitatis aut iudex ī terris talis dñi ditioni sbiectis. Attēdentes ꝙ tu talis de tali loco talis dyocesis fuisti nobis fama publica referēte ac fidedignoꝝ insinuatione delatus de heretica prauitate. Et qr illa infect⁹ fueras multis annis ī magnū tue anīe detrimētū que delatio nr̄a precordia acrius vulnerauit nos quibus incūbit ex officio nobis tradito sctām fidē catholicam in cordibus hoīm cōplātare. ac prauitatē hereticā ab eoruz mētibus eneruare volentes vt tenebamur ⁊ tenemur. In ⁊ sup his certi⁹ informari ⁊ videre si clamor qui ad aures nostras puenerat veritate aliqua fulciretur. Ut si sic veritas se haberet ꝓuideremus de salubri remedio oportuno descendimus ad inquirēdum testes examinādum teqꝫ vocādum ac vt ꝯgruētius potuimus in ⁊ sup cōtra te denūciatis te interrogāduz medio iuramēto ⁊ ad pagenduz oīa ⁊ singula que p nos erāt fiēda iusticia exigēte. ac vt nobis mandāt canonice sanctiones. Sane cuz vellem⁹ cause tue hmōi cōgruū finē dare ⁊ videre clare qd̄ ꝯptum fuerat. an scz ambulares ī tenebris. vel in luce. ⁊ an fores infectus heresis labe. nec ne ꝓcessus meritis actitatis solenne tam in sacra theologia facultate qꝫ in iure canonico ⁊ ciuili pitorū corā nobis cōsiliū ordinauim⁹ cōgregari sciētes ꝙ ſm canonica instituta integꝝ est iudiciū qd̄ plurimoꝝ sentētijs ꝯfirmat. ⁊ habito in ⁊ sup omib⁹ ⁊ singulis actis ⁊ actitatis in cā p̄nti sano maturo ac digesto ꝯsilio peritoꝝ p̄dictoꝝ visisqꝫ ac diligenter inspectis ꝓcessus meritis oībusqꝫ ⁊ singulis in eo cōtētis libratis inuenimus te ꝓpria cōfessione ī iudicio recepto p nos medio iuramēto in multiplici prauitate maleficaꝝ dep̄hensum exprimātur articuli. Uerum cum misericors ⁊ miserator dñs nōnullos ꝓlabi pmittat aliqñ in hereses ⁊ errores nō solum vt viri catholici litterati in sacris eloquijs exercētur Uerum etiā vt fide lapsi humiliores deinceps fiāt. ac in penitentie opibus excitētur eiusdez ꝓcessus meritis diligenter discussis reperimus ꝙ tu ad informatōem nostraz frequētē nostreqꝫ ⁊ alioꝝ proborū adherēdo cōsilio saniori ad gremium sancte matris ecclesie ⁊ ad eiusdem vnitatē salubriter euolasti predictos errores ⁊ hereses detestando. ac fidei sancte catholice agnoscens irrefragabilē veritatē tuis ī ternis visceribꝰ infligēdo ꝓpter ꝙ illi⁹ vestigijs inherētes q̄ neminē vult pire te admisim⁹ ad adiuratoriā ⁊ abiuratoriā publicā cautōem faciēdo te ī p̄ntiaꝝ p̄fatas hereses ⁊ aliā oēm heresim publica abiurare. q̄ ꝯpleta absoluimus te a snīa excōicatōis maiorꝫ q̄ lapsu ī heresim extitisti innodat⁹. ⁊ te recōciliādo sctē mr̄i eccl̄ie restituim⁹ eccl̄iasticis sacr̄is. dū tñ de corde v̄o ⁊ fide nō ficta redierꝫ ad eccl̄ie vnitatē ꝓ ut te fecisse credim⁹ ⁊ spam⁹ Sane cū indignū valde existat dñoꝝ tpaliū iiurias vlcisci. deūqꝫ celoꝝ creatorꝫ oīm iiurias eq̄nimit̄ tolerare.

cũ m'to graui⁹ sit eternã q̃ tpalẽ le dere maiestatẽ ⁊ vt ipse peccatorũ miserator tui misereat̃ sisq̃ ceteris in exemplũ. Et vt crimina nõ remaneant impunita ⁊ vt efficiaris cautior in futurũ ⁊ vt nõ reddaris pro cliuior ꝫ difficilior ad p̃dicta ⁊ que cunq̃ alia illicita cõmittẽda. Nos ep̃s ⁊ iudex seu iudices in cã fidei antefati sedẽtes ꝓ tribunali more vt supra. Q̃ induat̃ veste liuida ⁊c̃. Itẽ te snialiter ꝯdemnam⁹ ad ꝑpetuũ carcerẽ vt ibi semꝑ pane doloris ⁊ aq̃ angustie crucieris retinẽtes nobis ex certa scia ⁊ exp̃sse q̃tenus possim⁹ libere dictã sniam seu penitentiã mitigare aggrauare cõmutare tollere totalit̃ vel in ꝑte si ⁊ qñ ⁊ ꝓut nobis ⁊ totiẽs q̃tiẽs videbit̃ faciẽdũ lata fuit hec sentẽtia ⁊c̃. Qua lecta iudex assumet ꝑ puncta ⁊ dicat sentẽtiato hec vel sil̃ia in effectu fili snia vel pnia tua stat in h̃ q̃.s. portes toto tpe vite tue cruces q̃ stes in scala cum eis in porta talium ecclesiaꝝ ⁊ q̃ sis in carcere ꝑpetuo ad panẽ ⁊ aquã ꝫ fili ne sit tibi graue q̃ certifico te q̃ si patiẽter tolleres. miscdiam apud nos inuenies nõ dubites nec desperes ꝫ firmiter speres. q̃b⁹ dictis snia executioni debite demandet̃ ⁊ statim vestis p̃dicta sibi induat̃ ⁊ in scala in alto ponat̃ vt ab egrediẽtib⁹ eminenti videat̃ circũdãtib⁹ eũ mistris curie secularꝫ. Hora aũt prãdij ducat̃ a mistris ad carcerẽ ⁊ post fiant alia ꝓut ponũt̃ in snia. Dũ aũt ip̃e induit̃ ⁊ ad portã eccl̃ie deducitur Iudex eccl̃iasticus nõ se amplius intromittat si curia secularis contẽtatur bene quidem, si non agat ad libitum.

Questio .xxviij. super modũ sententiandi heresim confessam sed relapsam licet penitentem.

Onus modus

n ꝓcessum fidei terminãdi ⁊ sentẽtiãdi est qñ delat⁹ ꝓ heretica prauitate processus meritis diligẽter discussis cũ bono cõsilio reperit̃ cõfessus heresim ⁊ penitẽs sed relapsus realiter. Et hoc est quãdo delat⁹ ipse confitet̃ iudicialiter corã ep̃o aut iudicib⁹ alias se oẽm heresim abiurasse. ⁊ ita legitime repit̃. Et q̃ post credidit tali heresi seu errori. Vel q̃ specialiter heresim adiurauit scz maleficaꝝ et post redijt in eandẽ sed post adherens cõsilio saniori penitet credit catholice ⁊ reuertit̃ ad ecclesie vnitatẽ tali em̃ nõ sunt si humiliter perar denegande pnie et eucharistie sacr̃a ꝫ q̃tũcũq̃ peniteat nihilominꝰ vt relapsus ẽ tradẽdus brachio seculari vltimo supplicio feriẽdus Hoc aũt intelligitur vbi reperitur q̃ abiurauerit tanq̃ dep̃hensus in heresim seu tanq̃ suspectus de heresi vehementer no aũt leuiter tm̃. Circa aũt istum talis practica ẽ seruanda. Nam concluso in consilio peritorũ maturo pariter ⁊ digesto ⁊ si oportuerit replicato q̃ p̃dictus delatus de iure est relapsus. Ep̃us aut iudex mittẽt ad dictũ relapsuꝫ delatum in carcere inclusum duos vel tres probos viros ⁊ p̃sertim religiosos seu clericos fidei ꝫelatores eidẽ relapso nõ suspectos nec igratos ꝫ familiares ⁊ g̃tos. ⁊ isti intrabunt ad eũ captata hora cõpetẽter ⁊ loquent̃ sibi de ꝯtẽptu mũdi ⁊ mi

serijs vite pñtis et gaudijs ac glia paradisi ⁊ demũ his pmissis indicabunt sibi ex parte episcopi seu iudicis ꝙ nõ potest euadere mortem temporalẽ ⁊ ideo ꝙ curet de salute anime sue ac disponat de peccatoꝝ suoꝝ cõfessione ⁊ sacramẽti eucharistie ꝑceptione et isti frequẽtabũt eum inducẽtes illum ad penitẽtiaꝫ ac etiam ad patientiã. Cõfirmãtes eum ꝓ viribus in catholica veritate taliter vt ipm diligẽter faciãt cõfiteri ac cõferri eidem petẽti humiliter eucharistie sacrm. Nam hmõi sacra nõ sunt talibus denegãda. iuxta.c.sup eo.de here.li.vj. Quibus sacra mẽtis receptis eo ꝙ bñ disposito ad salutẽ iudicio pdictoꝝ post duos vel tres dies. In qbus ꝑ predictos in fide catholica ꝯfirmetur ⁊ ad patientiã inducat. Epus seu iudex loco eius mãdabũt balino loci seu ptãti curie secularis q̃tenus tali die ⁊ hora.s.nõ festiua sit cuꝫ sua familia in tali platea seu loco extra ecclesiã tamẽ ad recipiendũ de foro suo quẽdã relapsum quẽ ipi eps ⁊ iudex tradẽt ei. Et nihilominꝰ ꝙ die pfixa de mane seu pcedẽte faciat publice pconizari ꝑ ciuitatẽ seu locũ in locis illis seu vicis in qbus pconisatiões alie cõiter solẽt fieri Qꝛ tali die ⁊ hora in tali loco pdicator ꝓ fide sermonẽ faciet ⁊ epus ⁊ alij iudices ꝯdemnabũt quẽdam relapsum in hereticã prauitatẽ tradendo eũ brachio seculari. Cõsiderandũ aũt hic est ꝙ iste q̃ sic relapsus est si fuerit in sacris ordinibus constitutus vel alias sacerdos vel cuiuscũqꝫ ordinis seu religiõis obũbratione fuscatus prius anteqꝫ tradatur est totius ecclesiastici ordinis prerogatiua nudãdus. ⁊ sic omni officio ecclesiastico expoliatus relinquat secularꝫ arbitrio potestatis animaduersatõe debita puniendus. vt in.ca. ad abolendũ.§. presenti.de here. Quãdo igitur talis est a suis ordinibus degradandus ⁊ seculari curie relinquẽdus. Episcopus cõuocet plato ⁊ viros religiosos sue dyocesis. quia licet non olim nunc tamen solus episcopus cum platis ⁊ alijs viris religiosis ⁊ peritis sue dyocesis potest in sacris ordinibus ꝯstitutũ degradare cum est relinquẽdus brachio seculari vel ꝑpetuo immurandus ꝓ hererica prauitate. Iuxta.c.qm̃ de here.li.vj. Aduenientẽ aũt die prefixa degradando relapso ac tradendo si fuerit in sacris ordinibꝰ ꝯstitutus in brachio seculari aut relinquẽdo si fuerit laicus ad audiẽduꝫ diffinitiuã sententiã in aliqua platea seu loco extra ecclesiã ppl'o cõgregato ⁊ facto sermone ꝑ inquisitorem ac ipsi relapso inibi ĩ alto loco cõstituto ⁊ psenti curia seculari si degradãdus ipe relapsus fuerit. Epus in pontificialibꝰ indutus ⁊ platis sue dyocesis eidem assistentibus ipsum degradãdum coraꝫ eo existentẽ ⁊ indutum ac dispositum ac si deberet in suo ordie ministrare a suo ordine degradabit a supiori ordine incipiẽdo ⁊ sic gradatim vsqꝫ ad infimũ ⁊ sic conferẽdo ordinem verbis vtitur episcopus ad h̃ per ecclesiã ordinatis ita degradãdo in qualibet depositione ⁊ casule ⁊ stole ⁊ sic de alijs poterit vti aliq̃bus verbis cõtrarijs primis. Qua quidẽ degradatõne facta vbi fiẽda sit per modum fm quẽ de iure seu

cōsuetudinis est fienda. Officialis mādabit notario seu religioso vel clerico quaten⁹ legat sentētiam q̄ sentētia siue relapsus laycus siue clericus est degradat⁹ feretur per modum tenoris sequētis.

Nos. N. miseratione diuina eps talis ciuitatis ⁊ iudex in terris talis dñi ditioni sbiectis. Attēdētes legitime informati. q̄ tu talis de tali loco ⁊ talis dyocesis fuisti coram nobis si ita fuerit seu ꝯtra talibus epo ⁊ iudicibus delatus de tali heretica prauitate seu talib⁹ explicētur. In quibus heresib⁹ vt legitime fuit cōptum fuisti a ꝯfessione ꝓpria deph̄ēsus. ac etiam testib⁹ cōuict⁹. ⁊ q̄ in illis pstiteras tāto tēpore aīo indurato dicat̄ prout fuit. ꝫ post adherens ꝯsilio saniori illas hereses in tali loco publice abiurasti i forma ecclesie ꝯsueta abnegasti ⁊ reuocasti. propter que p̄dicti eps ⁊ inquisitor credētes te veraciter ꝯuersuꝫ ad gremiū ecclesie sctē dei te ab excōicationis snia qua astrict⁹ tenebaris absoluētes si tamē de corde vero ⁊ fide nō ficta reuersus esses ad sctē ecclesie vnitatē. iniūxerunt tibi penitētiam salutarē verū post oīa supradicta ⁊ tot ānoꝝ curricul̄ iam elapsis nūc nouiter iteꝝ delatus nob extitisti. q̄ iterū iucideras in tales hereses abiuratas explicētur. nosq̄ licet displicēter de te talia audissem⁹. tamē iusticia nos cogēte descēdim⁹ ad inquirēdum testes examinādum teq̄ vocandum ⁊ interrogādum medio iuramēto nec nō ad oīa ⁊ singula facienda q̄ per nos fiēda erāt ꝟm canonica instituta. Sane cum vellemus pñtez cām fine debito terminare solēne ꝯsilium tam in theologica facultate q̄ in iure canonico ac ciuili peritoꝝ iussimus ꝯgregari. ⁊ habito p̄dictoꝝ ꝯsilio maturo pariter ⁊ digestio ī ⁊ sup oīb⁹ ⁊ singulis actis ⁊ actitat̄ ac visis ⁊ diligēter discussis ꝓcessus meritis ⁊ om̄ib⁹ equalance libratis prout fieri exigebat reperim⁹ legitime tam p testes q̄ p propriā tuā ꝯfessionem iudicialiter receptam q̄ tu reincidisti in hereses abiuratas. Nam reperim⁹ q̄ talia ⁊ talia dixisti vl̄ fecisti. Explicētur oīa. Propter q̄ ⁊ merito de p̄dictoꝝ ꝯsilio te habuim⁹ ⁊ habemus ꝓ relapso. Iuxta canonica īstituta q̄ dolēter referim⁹ ⁊ referēdo dolem⁹. Sꝫ quia ad informationē nostrā et proboꝝ viroꝝ catholicoꝝ diuina gr̄a inspirante iteꝝ es reuersus ad gremium eccl̄ie ⁊ ad eiusdem fidei veritatē p̄dictos errores ⁊ hereses detestādo ⁊ credēdo catholice fidemq̄ catholicā ꝓtestādo admisim⁹ te ad recipiendum pnīe ⁊ eucharistie petita per te hūiliter eccl̄iastica sacramenta. Verū cū eccl̄ia dei in te ⁊ circa te vltra nō habeat q̄d faciat cū ita misericorditer se habuerit erga te vt p̄dixim⁹. ⁊ tu illa abusus fueris in abiuratas hereses incidēdo. Ea ꝓpter nos episcop⁹ ⁊ iudices antefati sedentes ꝓ tribunali more iudicū iudicātiū sacrosctis euāgelijs positis coram nob. vt de vultu dei iudiciū nr̄m ꝓdeat ⁊ oculi nr̄i videant equitatē hñtes p̄oculis solū deū ⁊ sancte fidei irrefragabilē veritatem. ac exstirpatōem heretice prauitatis te talem hoc loco die ⁊ hora tibi ad audiendam diffiniti-

uam sentētiam in antea assignatis sentētialiter iudicam⁹ te esse veraciter relapsum in hereticā prauitatem. lz penitētem. Et vt veraciter relapsum in eandē de foro nr̄o ecclesiastico te proijcim⁹ ⁊ relinquimus brachio seculari tradit⁹. rogamus tamē ⁊ efficaciter dictā curiā secularē. quaten⁹ circa te citra sanguinis effusionē ⁊ mortis periculum suā sentētiam moderet̄. Et sic ep̄s ⁊ sui assessores recedētes. curia secularis suū officiū exequet̄.

Attēdendū est. q̄uis ep̄s ⁊ inq̄sitor debent esse sūmope diligentes. ⁊ per se ⁊ p alios facere vt relapsus peniteat. ⁊ ad fidem catholicam ꝯuertatur. tñ postq̄ penituerit ⁊ ꝯclusum fuerit in ꝯsilio. q̄ lz peniteat. nihilomin⁹ veraciter est relapsus ⁊ vt talis tradend⁹ ē brachio seculari ip̄i personaliter. q̄ tali snīa debet plecti eidem nō indicent. qr̄ facies iudicis terret ꝯdemnandū. Et verba sua magis inducūt plectēdum ad impenitentiā q̄ ad patientiā. Et ido nec extūc nec ante snīam nec post euz sibi faciāt p̄ñtari. vt nō moueat̄ anīo ꝯtra eos q̄ in casu tali mortis diligenti⁹ est cauendū. ꝫ vt est dictum mittāt ad eum aliquos viros probos presertim religiosos seu clericos. ei non ingratos ꝫ gratos qui futurā sententiā atq̄ mortē infligēdam indicant eū ad fidē ꝯfirmēt. ad patiam exhortent̄. ⁊ post snīam eū associent. ꝯsolent̄ cum eo exorēt. ⁊ ab eo nō discedāt donec sp̄m reddiderit creatori. Sint igit̄ cauti ⁊ auisati. Ne q̄d agent seu dicāt ꝓpter q̄d relapsus mortē preueniat̄. ⁊ ip̄i efficiātur irregulares. Et vñ debebāt meritū deportare deferūt secū penam pariter atq̄ culpā. Cōsiderādum est etiā. q̄ talis snīe tradendi aliquē curie seculari nō ꝯsueuerūt fieri die festiua vel solēni. nec etiā in ecclesia. ꝫ extra ī aliqua platea. qr̄ snīa est que ducit ad mortē. ⁊ honesti⁹ est q̄ feratur in die feriali. ⁊ extra ecclesiā. cuz dies festiua ⁊ ecclesia dño sint dedicata.

Questio. xxix. sup̄ moduz sentētiandi heresim ꝯfessam. ꝫ impenitentem ⁊ tñ relapsum.

Ecim⁹ mod⁹

D ꝓcessum fidei terminādi ⁊ sentētiandi est. qñ delatus de heretica prauitate ꝓcessus meritis diligenter discussis cū bono ꝯsilio peritoꝝ in iure reperitur ꝯfessus heresim ⁊ impenitēs. non tamē relapsus. Sz qr̄ rarissime inuenitur talis casus. lz interduz nobis inq̄sitorib⁹ ꝯtigerit. tamē ep̄s ⁊ iudices cū tali nō debent festinare. ꝫ bene custoditaz ⁊ ꝯpeditā ad ꝯuersionē inducere. etiā p plures menses ꝓponendo. q̄ in corpore ⁊ anīa sic impenitēs damnabit̄ Qui si tādem nec prosperis nec aduersis nec minis nec blandicijs poterit emolliri vt resiliat ab erroribꝰ suis. ⁊ fuerit p̄dicto ꝯgruo tp̄e expectat⁹. Ep̄s ⁊ iudices disponēt se ad tradēdū euz seu relinq̄ndū brachio seculari. ⁊ mādabūt p cedulā nūcio seu baliuo seu ptāti curie seculari. quaten⁹ tali die nō festiua ⁊ tali hora sit in tali loco extra ecclesiam. tamē cuz sua familia ⁊ ip̄i tradent sibi quendā hereticū impenitentē. ⁊ nihilomin⁹ q̄ ex parte eoꝝ faciat publice p̄conisari in

illis vicis seu locis in qbus alie p̄conizationes sunt fieri consuete q̄ die ⁊ hora ac loco p̄dictis. Predicator faciet sermonē ꝓ fide ac tradet hereticū quendā brachio seculari. ⁊ iō q̄ oēs veniāt ⁊ intersunt ⁊ habebūt indulgentiā ꝯsuetā. Quibus expletis tradet̄ curie seculari ꝑ modū tenoris sequētis sepius tñ ammonēdo ꝑ prius vt resiliat ⁊ peniteat. q̄ si om̄ino noluerit fert̄ sententia.

Nos. N. miseratōne diuina eps talis ciuitatis. ⁊ iudex in terris talis dñi. Attēdentes q̄ tu talis de tali loco talis dyocesis fuisti nobis delat⁹ fama publica deferente ac fide dignoꝝ insinuatiōe de heretica prauitate. Explicent̄ hereses ⁊ q̄ in illis heresibus ⁊ factis ꝑstiteras mltis annis in tue aīe detrimētū. Nosq̄ qb⁹ ex officio incūbebat prauitatē hereticam extirpare. Volētes vt tenebamur in ⁊ sup his certi⁹ informari videre an ambulares in tenebris vel in luce diligēter. Inq̄siuim⁹ de p̄dictis teq̄ citantes ac efficacit̄ interrogātes repim⁹ te p̄dicta īfectū heretica prauitate. Sane cū p̄ cunctis nr̄e mētis desiderabilib⁹ insidiat cordi nr̄o fidez sctāz catholicā in ppl'oꝝ p̄cordijs cōplantare eradicata heretica prauitate mōs diuersos varios ⁊ cōgruos tā ꝑ nos q̄ ꝑ alios adhibuim⁹ q̄tenus resilires ab heresibus ⁊ erroribꝰ antedictis in qb⁹ steteras atq̄ stabas ꝓut ⁊ nūc stas cōtumaciter ac ꝑtinacit̄ aīo indurato. Verū cū hūani gn̄is inimico tuis p̄cordijs assistētesq̄ i dictis erroribꝰ voluēte ⁊ inuoluēte nolueris neq̄ velis a sepe dict̄ heresib⁹ resilere plus eligens mortē aīe incurrē gehēnalē ⁊ corpis tp̄alē q̄ antefatas hereses abiurare ac ad gremiū eccl'ie aduolare ⁊ aīaz lucri facere in reprobū sensum dat⁹. Ea ꝓpt̄ cū sis ab eccl'ia sctā dei excōicatiōis vinculo innodat⁹ ⁊ merito et numero a grege dñico sepat⁹ ac ꝑticipatiōe bonoꝝ eccl'ie p̄uatus ⁊ eccl'ia circa te nō hēat vltra q̄d faciat cū ad te ꝯuertēdū fecerit iux̄ posse. Nos eps ⁊ iudices in cā fidei sepefati sedētes ꝓ tribunali more iudicū iudicantiū sacrosanctis euāgelijs positis corā nobis. vt de vultu dei iudiciū nostrū ꝓdeat ⁊ oculi nostri videāt eq̄tatē habētesq̄ p̄ oculis solū deū ⁊ sancte fidei veritatē ac extirpationē heretice prauitatis hac die hora ⁊ loco tibi in antea assignatis ad audiēdā sentētiā diffinitiuā ꝯdemnam⁹ ac sententialit̄ iudicam⁹ te esse veraciter hereticū impenitentē ⁊ vt veraciter talē tradendū ⁊ relinquēdū brachio seculari ⁊ sic vt hereticuz impenitētē ꝑ hāc nr̄am sniam de foro nr̄o eccl'iastico te ꝓijcim⁹ ⁊ tradim⁹ seu relinquim⁹ brachio secl'ari ac ptāti. Curie secular̄ dictā curiā secularē efficacit̄ depcātes q̄ten⁹ circa te citra sanguis effusiōz ⁊ mort̄ ꝑiculū suā sniam moderet̄ lata fuit hec snia.

Questio. xxx. super heresim confessam ⁊ relapsam et impenitentē.

Vadecim⁹ modus ꝓcessuz fidei t̄miandi ⁊ finiēdi ē q̄n d'lat⁹ d' heretica p̄uitate ꝓcessus merit̄ diligēt̄ discussis cū bono ꝯsilio i iure ꝑiuoꝝ repit̄ ꝯfessus heresim ac īpenitēs ⁊ relapsus. Et h̄ ē q̄n delat⁹ ore ꝓprio

confitet iudicialiter talia ⁊ talia se credere ⁊ practicasse circa istum ē practicandū vt supra ferat snīa coram episcopo ⁊ iudicibus q̄ tamē sunt hereticalia manifeste ꝑ formā tenoris sequentis.

Nos. N. miseratione diuina eps talis ciuitatꝫ aut iudex in terris talis dñi. Attēdētes q̄ tu talis de tali loco talis dyocesis fuisti nob̄ seu talib⁹ predecessorib⁹ nostris delatus de heretica prauitate explicent. In quib⁹ vel legitime est ꝯpertū fuisti confessione ꝓpria iudicialiter ac fidedignis testib⁹ deꝑhensus ⁊ q̄ in illis perstiteras tanto tpe anīo indurato dicatur ꝓut fuit sed q̄ post sano cōsilio inherēdo illas hereses publice abiurasti in tali loco in forma ecclesie ꝯsueta ꝓpter q̄ p̄dicti eps ⁊ iudex credentes te veraciter resilisse ab erroribꝰ antelatis et ad gremiū ecclesie credēdo catholice aduolasse tibi absolutiōis beneficiū impartirunt absoluētes te ab excōmunicationis sententia q̄ astrict⁹ in antea tenebarꝫ si tamē de corde vero ⁊ fide non ficta cōuersus extiteris ad sancte ecclesie vnitatē tibi salutarem pnīam iniungētes ad misericordiam receperūt. qꝛ ecclesia sancta dei nō claudit gremiū reuertenti. Verum post oīa antedicta fuisti nobis delat⁹ q̄ displicēter accepim⁹ q̄ iterū inciderꝫ in dānatas hereses per te publice in antea abiuratas p̄libatā i tue aīe detrimentuꝫ Explicent. Nosq̄ quāq̄ displicentia sautiati q̄ de te talia audissemus nihilomin⁹ iusticia nos cogēte descēdim⁹ ad iq̄rēdū testes examinādū teq̄ vocādū ⁊ iterrogādū vt decebat medio iuramēto ⁊ ad faciēdū oīa ⁊ singula q̄ ꝑ nos fiēda erāt ſm canonica īstituta Sane cū vellem⁹ presentē causam fine debito terminare solēne tā ꝑitoꝝ in theologica facultate q̄ in iure canonico ⁊ ciuili ꝯsiliū fecim⁹ ꝯgregari. Et habito cū p̄dictis in ⁊ sup omib⁹ ⁊ singul' in p̄senti cā ꝓductis deductꝫ actis ⁊ actitatꝫ ꝯsilio maturo ꝑit ac digesto ac etiā replicato visisq̄ ac diligent discussis ꝓcessus meritꝫ hui⁹ cause ac oīb⁹ ꝓut ius ⁊ iusticia sua debant cōꝑim⁹ legitime tā ꝑ testes dignos fide q̄ ꝑ tuā ꝯfessiōꝫ ꝓpriā pluries ꝑ nos receptā te īcidisse ac recidisse in hereses abiuratas. Nā reꝑim⁹ q̄ talia ⁊ tl'ia dixisti vl' egisti Explicent oīa ꝓpt q̄ ⁊ merito de p̄dictoꝝ ꝯsilio te habem⁹ tuis exigētib⁹ excessib⁹ pro relapso ſm canonicas sanctiones qd̄ dolēter referim⁹ ⁊ referēdo dolem⁹ nouit ille q̄ nihil ignorat cordiū intima oīm intuet ⁊ cū totis nr̄is p̄cordijs cuperem⁹ ꝓut adhuc cupim⁹ te reducere ad sctē eccl'ie vnitatē ac enumerare a tuis visceribꝰ p̄fatā hereticā prauitatē. vt sic saluares aīam tuaꝫ ac mortē euaderes corꝑis ⁊ aīe gehēnalē conat⁹ nr̄os exercuim⁹ ad te salubriter ꝯuertendū modos cōgruos varios adhibētes ꝫ tu in reꝓbū sensū dat⁹ maligno spū duct⁹ parit ⁊ sedutt⁹ p̄elegisti torq̄ri diris ac ꝑpetuis cruciatib⁹ in īfernū ⁊ hic tꝑalib⁹ ignib⁹ corꝑaliter ꝯsūmari quaꝫ adherēdo ꝯsilio saniori ab erroribꝰ dānabilib⁹ ac pestiferꝫ resilire ⁊ ad gremiū ⁊ ad miscōiam sctē mr̄is ecclesie aduolare. Ea ꝓpt cū eccl'ia dei vltra nō hēat erga te q̄d faciat cū ad te ꝯuertēdū totum

exercuit posse suum. Nos eps ⁊ iudices i hac fidei cā memorati sedētes ꝓ tribunali more iudicū iudicantiū sacrosanctis euāgelijs positis corā nobis vt de vultu dei iudiciū nostrum prodeat ⁊ oculi nostri videant equitatē habētesq; pre oculis solum deū ⁊ honorē sancte fidei orthodoxe. Hac die hora ⁊ loco ad audiendā sniam diffinitiuā tibi in antea assignatis te talem in nr̄a p̄sentia ꝯstitutum sentētialiter ꝯdemnamus ⁊ ꝯdemnādo iudicam⁹ esse veraciter impenitentē hereticū et relapsum ⁊ vt talem realiter tradēdum seu relinquēduz brachio seculari ⁊ sic vt verū hereticū impenitentem pariter et relapsum ꝑ hanc nostrā sententiā diffinitiuā de foro nostro nostro ecclesiastico te ꝓijcimus ⁊ tradim⁹ seu relinquim⁹ brachio seculari ac potestati curie secularis deprecātes efficaciter secularem curiā antelatā quaten⁹ citra sanguinis effusionē ⁊ mortis periculum erga te suam sententiaz moderet̄. lata fuit hec sentētia.

Questio. xxxj. super conuictum et deprehensum omnia tamen negantem,

Vodecimus

d modus ꝓcessum fidei terminandi ⁊ finiendi est qñ delatus de heretica prauitate processus meritis diligenter discussis cum bono consilio in iure peritoꝝ repitur in heresim dep̄hēsus facti euidentia vel testium productione legitima nō tamē cōfessione ꝓpria ⁊ hoc est qñ ipse delat⁹ cōuincit̄ legitime de aliq̄ heretica prauitate vl̄ facti euidētia vtpote quia heresim publice practicauit vel ꝑ testes legitimos ꝯ q̄s excipe delatus legitime nō potuit tñ ipse sic ꝯuict⁹ ⁊ deprehēsus ꝑsistit firmiter in negatiua ⁊ cōfitet̄ ꝯstanter iuxta notata ꝑ Hostien̄. in sum. tit. de here. §. qualiter q̄s in heresim dep̄hēdat̄. ⁊ patuit supra. quest. xxxiiij. Circa istuz talis practica ē seruāda. Talis duro carcere ē tenēdus in cōpedibus ⁊ cathena freq̄nter ab officialibus ꝯiunctim ⁊ diuisim ⁊ ꝑ se ac ꝑ alios ⁊ efficacit̄ admonēdus q̄ eis detegat v̄itatē indicendo ei q̄ sic faciat ⁊ ꝯfiteat̄ errorē suū q̄ ad miscdiam admittet̄ abiurādo p̄mitus illā hereticā prauitatē. Si aūt noluerit ꝫ steterit in negatiua q̄ ad finē relinquet̄ brachio seculari ⁊ mortē non poterit euadere tꝑalem. Q̄ si diutius infamat⁹ ⁊ expectatus steterit in negatiua eps ⁊ officiales modo ꝯiunctim mō diuisim nūc ꝑ se nūc per alios ꝓbos viros trahūt ad se mō vnū testē mō aliū informando eū vt attēdat q̄d deposuit. Et si dixit verū vel nō. q̄z nō se ip̄m dānat eternaliter ⁊ aliū tꝑaliter. ⁊ q̄ vereatur saltim eis secreta dicere ne ille delatus moriat̄ iniuste et verba talia studeāt ei dicere vt clare videāt si deposuerunt veritatē nec ne. Q̄ si testes sicut informati steterint in affirmatiua ⁊ delatus in negatiua nec ad hoc statim velint eps ⁊ officiales negociū ꝑ sniam determinare ⁊ tradēdo taliter dep̄hēsum brachio seculari ꝫ diutius eū teneant nūc inducēdo dep̄hensum ad affirmatiuā nūc testes diuisim tñ ad executiendū bñ ꝯsciam suā. Et singulariter attdēdāt eps ⁊ officiales ad illum testē quē viderint meli⁹ dispo

sitū ad bonū ⁊ qui videat̄ melioris conscientie. Et circa illum instent diutius si res ita se habuit vt deposuit necne eius ꝯscientiam onerando ⁊ si viderint testem aliquem vacillare vel alias habeāt indicia cōtra eum ꝓpter que suspectus ꝙ falsitatē dixerit merito habeat̄ de bono consilio peritoꝝ arrestent eum ⁊ ꝓcedāt vt iusticia suadebit. Cōptum nāq̄ est freq̄nter ⁊ frequētius ꝙ sic deꝑhensus testib⁹ fidedignis postq̄ in negatiua diu perstitit ad cor reductus p̄sertim veraciter informatus ꝙ non tradet̄ brachio seculari sed ad miscōiam admittitur suam detegit prauitatē ⁊ veritatem quā iam diutius negauit tunc libere confitetur ⁊ frequēter repertum est ꝙ testes malicia agitati ac inimicitia superati se adinuicem colligarunt ad imponēdum insonti hereticam prauitatē. Postq̄ ad informationē frequentē ep̄i ⁊ officiales remorsu cōscientie fatigati ac diuinitus īspirati reuocāt quā dixerūt ⁊ fatent̄ maliciose se illi imposuisse tantā labem ꝓpter quod talis ⁊ taliter deprehēsus nō est ꝑ sniam festiuandus sed diutius quia ꝑ vnū annum ⁊ plures expectandus anteq̄ sic tradat̄ curie seculari. Quo expectato tpe cōpetenti ⁊ adhibita diligentia condecēti si sic delatus legitime deprehēsus recognouerit culpam suam ac ꝯfessus fuerit iudicialiter se fuisse illaq̄atū tpe p̄fata heretica prauitate ac illā ac oēm heresim ꝯsenserit abiurare ⁊ satisfacere ad arbitriū ep̄i ⁊ inq̄sitoris ꝯgruū exhibere tanq̄ in heresim deꝑhensus ⁊ ꝓpria ꝯfessione ⁊ testiū legitima productione. Ut hereticus penitens abiuret oēm heresim publice ꝑ formā. De qua agitur Octauo modo supra posito processum fidei terminandi. vbi de talibus agitur Si vero sic ꝯfessus ꝙ incidit sic in heresim sed stat in illa animo pertinaci vt impenitēs relinquetur brachio seculari et agatur circa illum per modum quo supra agitur in decimo modo processum fidei terminandi. vbi d̄ talibus agitur. Si autem ipse deprehēsus steterit ꝯstanter in negatiua sed ipsi testes resilierit a sua affirmatiua suū testimonium reuocando ad culpam suā recognoscendo quia insonti tantā labē imposuerunt rancore ⁊ odio agitati prece seu p̄cio deducti ipse delato vt immune a iudicio relaxato punient̄ ipsi vt falsi testes accusantes seu deferētes vt notat paul⁹ sup .c. multoꝝ. ⁊ ver. illos in p̄n. de here. in cle. ⁊ feret̄ snia seu pnia ꝯ eos ad arbitriū ep̄i ⁊ iudicū. oino tñ ad perpetuos carceres tales falsos testes ꝯdēnādo ⁊ in pane ⁊ in aq̄ ad dies vite penitētiādo. ponēdo etiā post ad scalas añ portas ecclesie tales ⁊c. hñt tñ ptātem ep̄i mittigare aut etiā aggrauare post annū ⁊ tpa ꝑ formā tenoris sequentis.

S Ia aūt taliter deꝑhensus ꝑ annū vel plus vl' alio maiori congruo tpe expectatus ꝑstiterit ī negatiua ꝯtinue ⁊ testes legitimi in affirmatiua disponant se ep̄s ⁊ iudices ad relinquēdū eūdem brachio seculari mittēdo eidē aliquos probos viros fidei zalatores. ⁊ presertim religiosos eidē nō ingratos sed familiares ⁊ gratos q̄ sibi indicent ꝙ mortem non potest euadere temporalem duz sic stat in

negatiua. ꝫ tradetur tali die vt hereticus impenitẽs potestati curie secularis. Et nihilomin⁹ eps ⁊ officialis mittat balino seu potestati curie secularis. quaten⁹ tali die et hora ⁊ in tali loco extra ecclesiã tñ veniat cum familia sua ad recipiẽdum quendã hereticũ impenitentem quẽ tradent ei. Et etiam q̃ faciet publice ꝓconisari in locis illis in quib⁹ ꝓconisationes alie fieri ꝓsueuerũt. q̃ omnes sint tali die ⁊ hora in tali loco ad audiendũ sermonem quẽ predicator faciet de fide. ⁊ tradent eps ⁊ officiales quendam hereticũ pertinacem brachio seculari. Aduenientẽ aũt die predicta ad ferendum sniam assignataꝫ erũt eps ⁊ officiales in loco predicto ipo tradendo ibidẽ existẽtem alto clero ⁊ pp'lo ꝙgregato vt eminẽter ab omnibus videat ac ꝑsente potestate curie secularis stãdo ipo tradẽdo. Quib⁹ lectis feretur sententia p hũc modũ.

In misericordia dei patris omnipotentis et filii et spiritus sancti amen. Nos N. miseratõe diuina episcopus talis ciuitat' aut iudex in terris talis dñi. Attẽdentes q̃ tu talis de tali loco talis dyocesis fuisti nob delat⁹ de tali heretica prauitate. Exprimantur. Et vellemus certiorari an ea que de te ⁊ ꝓtra te nobis dicta fuerãt. veritate aliqua fulcirẽtur. ⁊ an tu ambularet i tenebris. aut in luce. descẽdimus ad nos informãdũ testes diligẽtius examinãdum. teq̃ vocãdum ac interrogãduꝫ sepius medio iuramẽto defensioneq̃ exhibendum. ac ad omnia ⁊ singula facẽdum que p nos fienda erãt ꝑ canonicas sanctiones. Verum vellemus ꝑsens tuũ negocium fine debito terminare solẽne ꝓsiliũ. tam i theologica facultate q̃ in iure canonico ⁊ ciuili. coram nobis fecimus ꝙgregari ⁊ visis ac diligẽter discussis ꝓcessus meritis ⁊ omnibus ⁊ singulis in ꝑsenti causa ꝓductis deductis actis ⁊ actitatis predictoꝝ ꝓsilio digesto pariter et maturo reperim⁹ ꝓtra te legitime probatum. q̃ fuisti tanto tẽpore infectus heretica prauitate. ⁊ iam reperimus q̃ feciste ⁊ dixisti talia et talia. Exprimãtur. ex quib⁹ apparet manifeste. q̃ es legitime deprehensus in p̃dictam hereticam prauitatem. Sane cum cuperem⁹ prout adhuc cupimus te veritate fatendo. resilire ab heresi antedicta ⁊ reduci ad gremiũ ecclesie sancte ac ad sancte fidei vnitateꝫ vt sic saluares. aiam tuã ⁊ tam aie q̃ corporis mortem euaderes gehẽnalem. tam p nos q̃ per alios nostram diligẽtiam exercentes. ac pte longa opera expectantes tu in reprobũ sensum datus contẽpsisti acquiescere nr̃o ꝓsilio saniori. imo pstitisti ⁊ pstitis i negatiua ptinacia ac cõtumacia animo indurato. quod dolentes referim⁹ ⁊ referendo plãgimus ac dolemus. Verum cum ecclesia dei tanto tẽpore expectauerit. quatenus resilires recognoscendo propriam tuam culpam. et nolueris neq̃ velis. ⁊ non habeat vltra quid tibi gratie faciat. ac mereedis. Eapropter vt sis ceteris in exemplum. ⁊ alij ab huius modi heresibus arceantur. et tanta facinora non remaneant impunita. Nos episcopus ⁊ iudices in causa fidei memorati. sedentes pro

tribunali more iudicum iudicātiū sacrosanctis euāgelijs positis coram nobis. vt de vultu dei iudiciū nostrū prodeat ⁊ oculi nostri videant equitatē. habētes pre oculis solum deū ⁊ sancte fidei gloriā ⁊ honorem te talez in nostra p̄sentia cōstitutū hac die hora ⁊ loco ad audidiendā diffinitiuā sentētiā assignatis diffinim⁹ declaram⁹ ac sentētiamus te esse hereticum impenitētem tradendū seu relinquēdum vt talem brachio seculari ac ꝑ nostrā sentētiem vt vere hereticū ꝑtinacē ⁊ impenitentē a foro ecclesiastico te proijcim⁹ ⁊ tradim⁹ seu relinq̄mus brachio seculari ac potestati curie secularis. Eandē curiam secularē efficaciter dep̄cātes q̄ten⁹ circa te citra sanguis effusionē et mortis periculum suā sentētiā moderetur. lata est hec snia.

Oterūt aūt ep̄s ⁊ iudices disponere. ꝙ aliqui probi viri fidei zelatores ip̄i relicto curie seculari nō ingratos ꝫ familiares ⁊ gratos associēt dictū relictum dū curia secularis in eū suū officium exequet̄. qui eū cōsolētur ⁊ ad hoc inducāt ꝙ fatendo veritatem ⁊ recognoscēdo culpam suā resiliat ab erroribꝰ suis. Qꝛ si forsan post sentētiam ⁊ iā relict⁹ ad locuz vbi est cōburend⁹ deduct⁹. dixerit se velle fateri veritatem. ⁊ recognoscere culpā suā. ⁊ ita fecerit. ac paratus fuerit hmōi heresim ⁊ omnē aliā abiurare. lz presumat̄ ꝙ hoc faciat pl⁹ metu mortis q̄ amore veritatis. crederem ꝙ ex miscd̄ia possit decipi vt heretic⁹ penitēs ⁊ ꝑpetuo īmurari. Juxta glo. sup. c. ad abolēdam. §. p̄nti. ⁊ ver. audiētia. ⁊ c. excōicamus. ij. de here. q̄uis de rigore iuris nec tali ꝯuersioni ē magna fides a iudicib⁹ fidei adhibenda. imo ⁊ ꝓpter dāna tp̄alia illata ip̄m semꝑ punire p̄nt.

Questio. xxxij. sup ꝯuictum sed fugitiuū vel se cōtumaciter absentantem.

Redecim⁹ ⁊ vltim⁹ mod⁹ processum fidei terminādi ⁊ sentētiandi est. qñ delatus de heretica prauitate processus meritis diligēter discussis cum bono ꝯsilio in iure peritorum reperitur ꝯuictus de heretica prauitate. est tamē fugitiu⁹ seu absens ꝯtumaciter. sed ꝯgruo tempore expectatus. Et hoc est in tribus casib⁹. Primus est qñ delat⁹ est deprehēsus in heresim vel ꝯfessione propria. vel facti euidentia. vel testium productōe legitima. ꝫ fugerit vel se absentauerit ⁊ citat⁹ legitie noluerit ꝯpere. Secūd⁹ casus est. qñ aliq̄s ē delat⁹ ⁊ recept⁹ aliq̄li informatōe ꝯtra eū hr̄ aliq̄liter seu leuit̄ suspect⁹. ⁊ sic citet̄ responsurus de fide. ⁊ qꝛ renuit ꝯtumaciter ꝯparē excōmunicat̄. ⁊ excōmunicat⁹ sustinet illaz excōmunicationē animo ꝑtinaci. ⁊ semꝑ ꝯtumaciter se absentat. Terti⁹ casus est. qñ aliquis impediuit directe sentētiam seu ꝓcessuz fidei ep̄i vel iudicū. vel q̄ ad h̄ dederit auxiliū ꝯsiliū vel fauorē. talis ē excōicatōis mucrone ꝑcussus quā si sustinuerit ꝑ ānū aīo indurato extūc est vt heretic⁹ ꝯdēnād⁹. ꝑ. c. vt inq̄sitōis. §. ꝓhibem⁹. de here. li. vj. ⁊ ꝯtumacit̄ se absentauit. In p̄mo casu ille tal̄ ē īpenitēs heretic⁹ cō

demnādus. iuxta. c. ad abolendam
·§· p̄senti. In scdo casu ⁊ tertio nō
est hereticus impenitens iudican-
dus sed tanq̄ seu vt penitēs here-
ticus condēnādus. iuxta. c. cum cō
tumacia. ⁊ p. c. vt inq̄sitionis ·§· p̄
hibemus de here. li. vj. Circa quēli
bet istoꝝ talis practica est seruāda
Talis em̄ ꝯgruo tempore expecta
tus citetur p episcopum ⁊ officialē
in ecclesia cathedrali illius dyoce
sis in quo deliquit ⁊ in alijs eccle-
sijs illius loci vbi domiciliū cōtra
hebat ⁊ specialiter vnde fugit ⁊ ci-
tabit̄ p formam tenoris sequentis.

n Os. N. miseratione diui-
na episcopus talis ciuita
tis ⁊c̄. aut iudex talis dio
cesis spiritū consilij sanioris. Pre
terea cunctis nostre mētis deside-
rabilibus illud potissimuz infigit̄
cordi nostro tēporibus nostris in
dicta tali dyocesi vberē florentēq̄
ecclesiam vineaz inquā domini sa-
baoth quam summi patris dextera
virtuosis cōplantauit quam eius-
dem patris filius ꝓprij ac viuifici
vnda cruoris vberi⁹ irrigauit quā
ipe almus spiritus paraclitus mi-
ris in effabilibusq̄ donis intimus
fecundauit. quam tota ipsa incom
prehēsibilis atq̄ inattingibilis tri
nitas btā grādissimis varijsq̄ pri-
uilegijs sanctius dotauit pariterq̄
ditauit aper de silua qui est ⁊ dicit̄
hereticus quilibet absorbeat ⁊ de-
pascat fruct⁹ fidei vberes deuastā-
do ac lacerātes heresim vepres pal
mitibus inserēdo serpensq̄ tortuo
sus nostri improbus hūani gene-
ris inimicus efflans virus q̄ est sa
thanas ⁊ dyabolus eiusdez vinee
dn̄ice palmites inficiat atq̄ fruct⁹
virus prauitatis heretice immittē
do. Nec etiā ager ipse dn̄icus po-
pulus in quā catholicus ad quem
excolendū pariter ⁊ serendū descē
dit de summoꝝ poloꝝ arce dei pa-
tris vnigenit⁹ atq̄ p̄mogenitus se
minauit miris sanctisq̄ p̄dicatōni
bus discurrit p villas ⁊ castella do
cens non sine magnis fatigationi-
bus. Elegit apl̄os viros vtiq̄ ope
rarios industrios ac ꝯduxit ditās
illos eternis retributiōibus expe-
ctans ipse dei fili⁹ de agro isto ma
gno illa die iudicij extremo vberes
manipulos colligere ⁊ p man⁹ san
ctoꝝ angeloꝝ recondere in celesti
horreo sctō suo. Sampsonisq̄ vul-
pecule incertate q̄ sicut p̄sone la-
be heretica prauitate facies quidē
habētes diuersas caudas ꝫ ignitas
ad inuicē colligatas. qꝛ de varieta
te flamme ꝯueniūt in id ip̄m sege-
tē dn̄icā iā albā ad messem splēdo-
ribus fidei relucentē morsu amaris
simo demoliant̄ ac discursu subti-
lissimo pergant impetuq̄ validissi-
mo accedāt pariter ⁊ accēdant dis-
sipent ⁊ deuastāt sinceritatē sancte
fidei catholice subtiliter ⁊ dānabi-
liter subuertēdo. Ea ꝓpter cū tu ta
lis incideris in damnatas hereses
maleficaꝝ illas publice in tali loco
practicādo seu taliter dicat̄. seu fue
ris p testes legittimos ꝯuictus d̄
heretica prauitate siue ꝓpria depre
hēsus ꝯfessione in iudicio per nos
recept⁹ ⁊ post ea capt⁹ fugerꝫ me-
dicinā refutās salutarē citauerim⁹
te vt de ⁊ sup his corā nobis mani
festius respōderes tuq̄ duct⁹ ma-
ligno spiritu pariter ⁊ seductus rē
nueris cōparere. Vel sic. Ea ꝓpter
cū tu talis delatus nobis de here-

tica prauitate recepta infor[mat]one cõtra te alʒ de eadẽ essẽs nobis suspect⁹ leuiter qm̃ fores infectus labe p̃dicta. Citauim⁹ te q̃tenus coram nobis psonaliter cõparens de fide catholica responsurus cũq; citatus renueris cõparere cõtumaciter excõmunicauim⁹ te ac excõmunicatũ fecimus publicari. In qua stetisti p annũ seu ãnos tot animo pertinaci latitans ⁊ inde ita q; nũc quo te duxerit spũs malign⁹ ignoramus ⁊ cũ te expectauerim⁹ misericorditer ⁊ benigne vt reuerteris ad gremiũ sancte fidei vnitatẽ tu facere contempsisti in reprobum sensum datus. Sane volumus vt tenemur iusticia nos cogẽte causaʒ tuã hmõi fine debito terminare. nec valeamus tam nephãda crimina pniuẽtibus oculis tolerare. Nos eps ⁊ iudices in causis fidei supradict⁊ te talem sepefatũ latitantẽ ꝓfugaʒ ⁊ fugitiuũ p̃ psens nostrũ edictum publicũ req̃rim⁹ pariter ⁊ citamus pemptor⁊. quatenus die tali talis mẽsis de tali anno in tali eccl'ia cathedrali tal' diocesis hora tertiarũ cõpareas psonaliter coram nobis diffinitiuã sententiã auditur⁹. Significãtes q; siue cõparuer⁊ siue nõ, procedemus ad nostrã diffinitiuã sentẽtiam p̃ te, put ius et iusticia suadebunt. Et vt ꝑs nra citatio queniat ad tui noticiã nec valeas ignorãtie velamine te tueri psentes lras dictas req̃sitionẽ ⁊ citationẽ nras in se ptinẽtes volum⁹ ⁊ mãdam⁹ affigi in valuis publice talis p̃dicte ecclesie cathedralis. In q; testimoniũ singulor psentes nostras litteras impressione nostror sigillorũ iussimus cõmuniri. Datum.

a Deuenĩte aũt die prefixa ad audiẽdam diffinitiuaʒ sententiã assignata. Si p̃fugus cõparuerit ⁊ cõfenserit publice omnẽ heresim abiurare humiliter petẽs admitti ad misericordiaʒ postulando si relapsus non fuerit admittetur. ⁊ si fuerit deph̃sus ꝓpria confessione vel testiũ legittima ꝓductiõe abiurabit ⁊ penitebit vt hereticus penitẽs fm modũ quo agitur supra in octauo modo ꝓcessum fidei terminãdi vbi de talibus agit sed si fuerit suspect⁹ violẽter ita q; citatus respons⁹ ꝺ fide noluit cõparere et fuit ex hoc excõicatus et stetit in excõmunicatione p annuʒ animo pertinaci ⁊ penitebit admittetur ⁊ abiurabit oẽm heresim ⁊ penitebit vt hereticus suspect⁹ de heresi violenter. Penitens fm modũ quo agitur supra in sexto modo ꝓcessum fidei terminandi. Si autem cõparuerit ⁊ nõ cõsenserit abiurare tradetur verus hereticus impenitens brachio seculari per moduʒ quo dictũ est supra ⁊ agitur in decimo modo ꝓcessum fidei terminandi. Si aũt cõtumaciter renuerit cõparere. tunc fornet sententia p modum tenoris sequẽtis.

n Os. M. epus miseratione diuina talis ciuitatis. attẽdẽtes q; tu talis ꝺ tali loco talis diocesis fuisti nob ꝺ hereticа prauitate fama publica referẽte seu fidedignoʒ insinuatõe delat⁹. Nos quib⁹ ex officio decũbit descẽdim⁹ ad videndum ac inquirendũ an clamor q; ad aures nras quenerat veritate aliqua fulciret. Verum cum inuenissem⁹ te in heresi deph̃sum

deponētibus ꝯtra te q̄ꝫ pluribus te stib⁹ fide dignis te coraꝫ nobis ad uocatum iussim⁹ detineri. dicat̄ sicut factum fuit. an vicꝫ compuerit ⁊ medio iuramēto interrogat⁹ fassus fuerit vel nō. Sꝫ post maligni spiritus cōsilio ductus ⁊ seductus metuēs tua vulnera vino ⁊ oleo salubriter ꝯfoueri. aufugisti. Aut ponatur si ita est carcerem ⁊ arrestuꝫ fregisti pariter ⁊ aufugisti latitās hinc ⁊ inde ⁊ quo te malign⁹ spiritus duxerit antefat⁹ totaliter ignoramus. Vel sic. Verum cū inuenissemus cōtra te taliter vt predicitur nobis delatū de heretica prauitate multa indicia. ꝓpter que suspectum leuiter de heretica prauitate p̄dicta te merito habeamus citauimus te ꝑ publicum edictū in talibus ⁊ talibus ecclesijs talis dyocesis quatenus infra certuꝫ terminū nobis p̄fixum coram nobis in tali loco ꝑsonaliter comperes. In ⁊ super p̄dictis contra te depositis. et al's de fide catholica ⁊ eius articulis respōsurus. tu vero insano consilio adherēdo renuisti cōtumaciter compere. cūq̄ iusticia exigente te excōmunicauerim⁹ ac fecerimus excōicatum publice denūciari tu medicinā refutas salutarē dictam excōicationē vltra q̄ꝫ ꝑ annū sustinuisti ⁊ adhuc sustines in reprobū sensum datus anio ꝑtinaci ⁊ ꝓfugus latitās hinc ⁊ inde. vt q̄ te malignus spiritus duxerit ignoram⁹ Sane cum longo tēpore qꝛ tanto die te expectauerit ecclesia sctā dei miscōiter ⁊ benigne quatin⁹ ad ei⁹ miscōie gremiū euolares ab erroribus resiliendo. ⁊ iuxta fidem catholicam ꝓfessam operādo ipsaq̄ te clemētia vberibus enutriet. malignoꝝ seductus cōsilio acquiescere recusasti in tua ꝑtinacia ꝑseuerans. Verum cū vellemus ꝓut volumus ⁊ debemus iusticia nos cogente cām tuam fine debito ꝑ sententiā terminare citauimus te quatenus hac die ⁊ hora ⁊ hoc loco cōpareres ꝑsonaliter coraꝫ nobis diffinitiuā sententiā auditurus. ⁊ q̄ renuisti cōtumaciter compere. merito te ostēdis velle ꝑpetuo in tuis heresibus ⁊ erroꝛib⁹ remanere qd̄ dolentes referimus ⁊ referēdo dolemus Sed cum nō possumus nec velimus iusticiaꝫ sb̄terfugere. nec tantā inobediētiam ⁊ cōtumaciaꝫ ad dei ecclesiā tolerare. Ad exaltationem fidei orthodoxe ⁊ ad exstirpationeꝫ heretice prauitatis. iusticia exigēte ⁊ tua inobediētia ⁊ cōtumacia requirente hac die hora ⁊ loco tibi in antea ad audiēdum diffinitiuā sentētiam ꝑemptoris assignatis p̄habito multoꝝ cōsilio peritoꝝ tā in theologica facultate q̄ꝫ ī iure canonico ⁊ ciuili ꝓcessus meritis visis ⁊ diligenter discussis sedētes pro tribunali more iudicum iudicētium sacrosanctis euāgelijs positis corā nobis vt de vultu dei iudiciū nostꝝ prodeat ⁊ oculi nostri videāt equitatē. habētesq̄ pre oculis solum deū ⁊ sancte fidei irrefragibilē veritatē contra te talez absentē vt p̄sentē beati Pauli apostoli vestigia imitātes sentētiaꝫ diffinitiuā taliter ferim⁹ in his scp̄tis xp̄i noīe inuocato. Nos ep̄us ⁊ iudices in causa fidei memorati. attēdentes in cā ista fidei ac ꝓcessib⁹ inde cōfectis ordinē iuris fore seruatū Attēdētes etiaꝫ q̄ legitime ci

tatus nō cōparuisti. nec p te nec p
alium te equaliter excusasti. Vtten
dētes etiam q in pfatis heresibus
longo tēpore cōtumaciter pstitisti
z adhuc etiā pseueras. ac excōmu
nicationē p tot annos in cā fidei su
stinuisti. put z nūc sustines anīo in
durato. Vttēdentes etiā q ecclesia
sctā dei nō habet vltra erga te quid
faciat cum pseueres z pseuerare ve
lis in excōmunicatōe z heresibus
plibatis. Ea ꝓpter beati Pauli apo
stoli vestigia sectātes declaramus
diffinimus. ac sentētiamus te talez
absentē vt pntem esse hereticuz p
tinacem z vt talem relinquēdū bra
chio seculari. z p nostram sentētiaz
diffinitiuā te a foro ecclesiastico ex
pellimus z relinquim⁹ potestati cu
rie secularis. Eandē cu riā affectuo
se depcantes. vt si quādo te habue
rit in sua potestate erga te citra san
guinis effusionē z mortis pīculum
suā sententiā moderet. lata fuit hec
sentētia ꝛc. Considerādum est hic.
q si iste ꝓfugus z contumax fuerit
dephensus in heresi vel ꝓpria con
fessione vel testibus legitimis. z an
te abiuratōem fugit. est p sententiā
vere hereticus impenitēs iudican
dus. z ita in sentētia ponenduz est.
Si autē aliter nō fuit dephensus
nisi q delatus z suspectus habitus
fuit citatus respōsurus de fide. z q
renuit compere fuit excōmunicat⁹
z in excōmunicatōe stetit vltra q̄ṗ
annū animo indurato. z tādem no
luit compere iste nō est iudicādus
hereticus ſ vt hereticus z vt talis
cōdēnandus. z ita ponēdum ē in
sentētia vt dictū est ꝓius.

Questio xxxiij. sup pfonam dela
tam ab alia malefica incinerata vel
incinerāda q̄liter sit sentētiāda.

Vartusdecim⁹

q modus ꝓcessum fidei termi
nādi z sententiādi est. qñ de
latus de heretica prauitate ꝓcessus
meritis circa deponentem diligen
ter discussis cum bono consilio i iu
re peritorum reputur de tali hereti
ca prauitate tātūmō ab altera male
fica incinerata vel incinerāda dela
tus vel delata. z hoc contingere ꝑt
tredecim modis. tanq̄ṗ tredecim
casus. quia sic delatus. Vel reputur
immunis z absoluendus totaliter.
Vel reputur cuz hoc diffamatus de
tali heresi generaliter. Vel reputur
vltra infamiam questionibus expo
nendus aliqualiter. Vel reputur su
spectus de heresi leuiter. Vel repu
tur suspectus de heresi vehemēter.
Vel reputur suspectus de heresi vi
olenter. Vel reputur diffamatus et
suspectus insimul z cōmuniter. Et
sic consequēter in alijs casibus. p
ut in viceſima questione tactū est.
vsq̄ ad tredecimā inclusiue. Pri
mus modus sit qñ tātūmō ab ipsa
malefica detenta delatus est. z non
cōuincitur nec cōfessione ꝓpria nec
testium ꝓductōe legitime. nec alīs
reputuntur indicia. ex quibus verisi
militer tanq̄ṗ suspect⁹ iudicari pos
set. talis oīno venit absoluendus
etiam per ipum iudicem secularem
qui deponentē aut incinerauit. aut
incinerare ꝓpria auctoritate aut ex
cōmissione episcopi iudicis ordina
rij habuit. z absoluetur p sententiā
in primo modo processum fidei ter
minandi circa viceſimā questionē

cōtentā. Scdus mod⁹ incidit. quā-
do vltra hoc ꝙ a detēta delatus est
etiā per totā illaz villam seu ciuita
tem diffamata existat. ita ꝙ tm̄mo-
do infamia ꝑcise ⁊ sola laborauit sꝑ
licet depost ꝑ depositōez detēte ma
lefice infamia sit aggrauata. Circa
talē talis practica est seruāda. quia
iudex ꝯsiderādo ꝙ vltra infamiam
nihil in ꝑticulari aduersus eam ab
alijs fidedignis i villa aut oppido
probat. licet forte detēta certa gra-
uia aduersus eā deposuit. qꝛ tñ fidē
ꝑdidit abnegādo illā diabolo. vñ ⁊
difficulter ei⁹ dictis a iudicibus fi
des adhibet. nisi ex alijs circūstan
tijs illa infamia aggrauaret. ⁊ tunc
in terciū iā sequentē moduz incide
ret. Jō canonica purgatio erit tūc
indicēda. ⁊ procedet per sententiā
in secūdo modo ꝓcessum fidei ter-
minādi circa vicesimāsecūdā que-
stionez cōtentā. Et si iudex ciuilis
illā purgatōnem corā episcopo de
decreuerit fieri. ⁊ solēniter in finez
vt si deficeret vt tūc per ecclesiasti-
cum ⁊ ciuilez iudices in exempluz
alioꝝ eo firmiori sententia puniret
bene quidē fit. Si autē per se volue
rit exequi. mādet vt decez vel vigi
ti cōpurgatores ordinis sui habeat
⁊ ꝓcedat. vt in scdo mō setētiādi ta
les tactū est. nisi ꝙ vbi excōmuni-
cādus esset ꝙ tūc ad ipm̄ ordinari-
um recursuz habeat. Et hoc contin
geret vbi se purgare nollet. Terti⁹
mod⁹ incidit sup talem delatū. vbi
licet nō vincat ꝯfessione ꝓpria nec
testiū productōe legitima. nec facti
euidētia. nec etiā sunt indicia super
aliquod factū in quo vnq̄ notatus
fuisset ab alijs inhabitatorib⁹ ville
aut oppidi. nisi ꝙ infamia tātuz la-
borauit apud eos. aggrauat autez
infamia ex detēte malefice depositi
one. vtpote qꝛ asseruit illuz vel illā
in om̄ib⁹ fuisse sociā ⁊ secuz in cri-
minib⁹ ꝑticipasse. hoc ipm̄ tñ sicut
constāter delata negat. ita ⁊ alijs i-
habitatoribus vl' nō est notū vl' de
nulla nisi de honesta cōuersatione
seu etiā ꝑticipatōe ipsis cōstat. Cir
ca talē talis practica seruat. Primo
ꝙ adfrontare se habēt facie ad faci
em. ⁊ obiectōes mutue ⁊ respōsio-
nes diligēter sunt cōsiderāde. ⁊ siq̄
dem varietas aliqua in verbis inci
deret. vñ iudex verisimiliter ex cō-
cessis ⁊ negatis ꝑsumē potest ipam
delatā merito questionib⁹ exponē-
dam procedat per sentētias in ter-
tio modo processuz fidei terminādi
circa vicesimātertiā questionē con
tentas ipam tormētis leuiter expo
nēdo adhibitis cautelis alijs q̄plu
rimis ⁊ necessarijs de quib⁹ circa
principiū hui⁹ tertie ꝑtis supra pa
tuit ad longū. ⁊ ex quib⁹ presumit
talem esse aut innoxiā aut ream.
Quartus mod⁹ incidit vbi talis de
lat⁹ inuenit suspect⁹ leuiter. ⁊ h vl'
cōfessione ꝓpria vel depositōe alte
rius detēte. ⁊ sunt qui ad hāc leuez
suspitōem reducūt illos q̄ ad procā
dum mulieres maleficas cōsuluis-
sent. vel vbi inter ꝯiugatos odio se
mutuo ꝑsequentes amorē procuras
sent. aut etiā pro aliquo cōmodo tē
porali apud maleficas laborassent.
sed qꝛ tales vtiq̄ excōmunicati sūt
tanq̄ hereticoꝝ credētes. iuxta ca-
pitulū excōmunicam⁹. j. §. creden
tes libro. vj. de here. vbi dicit. Cre-
dentes autē eorū erroribus hereti
cos similiter iudicam⁹. qꝛ etiam ex
factis presumit de affectu. Ad hoc

ar.xxxij.questio.ij.qui viderit.ideo videtur ꝙ acrius sint puniendi et sententiādi q̄ illi qui de heresi leuiter habentur suspecti.prout iudicādi sunt aliqui ex leuibus cōiecturis.puta quia eis seruitia exhibuissent. litteras detulissent.eoꝝ erroribus sic nullam fidem adhibuissent. qd̄ tamen illos non manifestassent alimonia ab eis accipissent.Sed siue illi siue isti intelligātur hoc qd̄ in consilio peritoꝝ conclusum fuerit super leuem suspitōez prosequēdum erit a iudice ꝑ talem practicā. talis em̄ aut abiurabit.aut canonice se purgabit.s̄m ꝙ in quarto modo processum fidei terminando sub questione vicesimaquarta tangit. Sed tamen quia potius videtur ꝙ abiuratio sit indicenda.ꝛ hoc propter allegatū capitulū excōmunicamus.j.§.qui vero inuenti fuerint sola suspitione notabili ꝛc̄.tamē nō debent si relabātur pena relapsoꝝ puniri.ꝛ procedetur ꝓut in quarto modo processum fidei terminando circa vicesimāquartā questionē tactum est. Quintus modus incidit vbi talis delatus inuenitur suspectus vehemēter.ꝛ hoc simili modo vel confessione propria.vel depositione alterius malefice detente.et sunt qui ad hanc leuem suspitionē reducūt impeditores iudicum directe vel indirecte eoꝝ officiū inquirendo maleficas impediēdo.dūmodo hoc scienter fecerint.ex.c.vt inquisitōis negocium.li.vj.de here. Item reducūt om̄es qui impediētibus prestant scienter auxiliū consilium vel fauorē.Ptz per allegatū capitulū vt inquisitōis.Itez reducunt qui citatos aut captos hereticos instruūt de celanda veritate.ꝛ vt illam subticeāt vel falsitatem asserant.ꝛ hoc ex capitulo accusatus ꝛ.§.fi.Item reducūt om̄es qui eos quos sciūt hereticos receptāt sciēter deducūt visitāt vel associāt munera mittūt.seu fauorem impendūt que om̄ia in fauorem nō persone s̄ culpe fiūt vbi sciēter fiūt. Et ideo dicūt ꝙ vbi delate persone participat de premissis.ꝛ hoc ꝑ consiliuz ita iudicatum fuerit.Tūc iuxta q̄ntum modū processum fidei terminādi sub questione vicesimaq̄nta sententiādi est.taliter vt oēm heresim sub pena relapsorū vbi recidiuaret habeat abiurare.Possum⁹ tamē asserē adijciendo ꝙ iudices respectū habeant sup vniuscuiusq̄ malefice incinerate aut detente familiam ꝓlem seu etiaz ꝓgeniem.eo ꝙ vt plurimū tales reperiūtur infecte cum malefice etiam proprios infantes ex demouū informatione ipsis habēt offerre.vnde ꝛ indubie in quibuscūq̄ flagicijs informare. patēt hec ex prima ꝑte opis Probatur ꝛ ex eo ꝙ sicut in simplici heresi propter agnitoꝝ hereticorū familiaritatē dum quis de heresi infamatus existit.etiam consequēter rōne familiaritatis est de heresi vehemēter suspect⁹.ita ꝛ ihac heresi maleficarū p̄fat⁹ aūt casus ptz in capitulo inter sollicitudines.extra de pur. ca.vbi apparet.ꝙ rōne infamie de heresi fuit decano cuidam indicta purgatio canonica.Et rōne familiaritatis hereticoꝝ abiuratio publica.ꝛ rōne scandali fuit priuatus beneficio quousq̄ scandalū sopiretur Sextus mod⁹ incidit vbi talis delatus efficitur suspectus violenter.

hoc autē fit nō ad simplicē vel nudam depositionē alterius malefice detente. sed ad indicia facti. que eli ciūt ex quibusdaz verbis z factis a malefica detenta perpetratis z prolatis. quibus ad minus delata asseritur interfuisse z operibus deponentis cōmunicasse. ¶Pro quor intelligētia aduertēda sunt ea que supra questiōe decimanona tacta sūt precipue super violentam suspitionem quomodo ex violētibus z continuētibus oritur cōiecturis. z qualiter iudex violētatur ad credēduz ex sola suspitōe aliquem esse hereti cum. qui tamen fortassis bonus catholicus in corde existit. Sicut canoniste exemplificāt circa simplicē heresim de eo qui citatus in causa fidei ad respondēdum renuit comparere cōtumaciter. propter quam cōtumaciam excōmunicat. in qua vbi per annū perseuerauit. efficitur suspectus de heresi violēter. Quare z a simili circa talem delatam aduertēda sunt indicia facti. ex qbus efficitur violēter suspecta. z ponatur casus. detenta malefica asseruit illaz interfuisse suis maleficijs. que tamē delata cōstanter negat qd ergo faciet. vtiq; opus erit cōsiderare an ex aliquib⁹ operib⁹ sit vehemēter suspecta. z an vehemens suspitio in violētam valeat transire. sicut in prefato casu citatus respondens vbi nō comparet. sed renuit cōtumaciter fit suspectus leuiter de heresi. etiam vbi citatus fuit in nō causa fidei. si autē in causa fidei citatus renuit comparere. z propter cōtumaciam excōicatur. tūc fit suspectus vehemēter. quia tūc leuis suspitio transit in vehemētem. z si p annū persistat. tūc vehemēs transit in violentam. ita cōsiderabit iudex si rōne familiaritatis cōtracte cum detenta malefica sit delata vehemēter suspecta. vt immediate in quinto mō incidendi tactū fuit. tūc opus erit considerare. an ipa vehemens suspitio in violentā transire possit. presumit em q transire possit. i. q flagicijs detēta ipsa delata interfuit. vbi familiaritatē cum ea frequēter habuit. Est ergo procedēdū iudici iuxta sextū modum ꝓcessuz fidei terminādi. prout in vicesima sexta questione tāgitur. ¶Si queritur quid faciet iudex si adhuc talis delata ab altera malefica detēta oīno pristat i negatiua. nō obstantibus quibuscūq; indicijs aduersus eam productis. ¶Rūdetur. ¶Pro iudex debet aduertere sup negatiuas respōsiones. an ex vicio seu malefício taciturnitatis ꝓueniāt siue nō z ꝙdem vt in primis questionibus questione. xv. z. xvj. huius tercie partis patuit. iudex cognoscē pōt si flere z lachrymas emittere nō valeat z vbi in questionib⁹ quasi insensibilis redditur. ita q ad pristinas vires faciliter redit. tunc quidē violenta suspitio aggrauat. z oīno nō est libere dimittēda. sed vt in sexto modo sententiādi z processus fidei terminandi. patuit supra allegato. ꝑpetuis carceribus ad penitentiā peragendam deputanda. Si vero maleficio taciturnitatis non sit infecta ꝓpter vehemētes dolores qs in questionibus sustinet vere z realiter. cum tamē alie ex maleficio taciturnitatis quasi insensibiles sed dūtur vt dictū est. tūc vltimū refugiū iudex hīe pōt super canonicaz

purgationem que si a seculari iudi ce indicitur dicetur vulgaris licita quia non de numero illarū purga tionum vulgarium de quibus secū da.q.iiij.cōsuluisti.⁊ ca.monoma chia.tractatur. In qua purgatōne si defecerit vt reus vel rea iudicabi tur. Septimus modus incidit vbi delatus ipse non reperitur legitti me deprehensus nec ꝓpria confes sione nec facti euidentia nec testiū legittima prodectione.sed tm repe ritur a detenta malefica delatus vl delata.⁊ cum hoc reperiuntur indi cia que ipsum reddunt suspectū le uiter vel vehemēter vtpote.q; solū modo habuit magnam familiaritā tem cum maleficis tunc tali ratio ne infamie est indicenda canonica purgatio. Juxta ca.alle. inter solli citudines.⁊ rōne suspitionis here sim abiurare cum pena relapsoꝝ vbi recidiuaret si vehemēter suspe ctus.vel sine illa si leuiter.⁊ proce datur vt in septimo modo ꝓcessuꝫ fidei terminando circa.xxvij. que stionem tactum est. Octauus mo dus incidit vbi sic delatus reperit confessus heresim illaꝫ sed penitēs ⁊ nunqꝫ relapsus. Vbi notandum q; consequenter vbi agitur de rela psis ⁊ non relapsis penitentibus ⁊ non penitētibus.tales distinctio nes facte sunt ꝓpter ecclesiasticos iudices qui de vltimis inferendis supplicijs nō se intermittūt. Jdeo ciuilis iudex super confessam siue peniteat siue non siue relapsa fue rit siue nō per ciuiles⁊ imperiales leges,ꝓcedere potest vt iustitia sua uebit. tm modo recursum ad ipsos tredecim modos sentētiandi habe re potest⁊ sm illos se resoluere vbi aliquod ambiguū interueniret.

Questio .xxxiij. super modum sententiandi maleficā maleficia tol lentē. Jnsup etiā sup maleficas ob stetrices⁊ maleficos sagittarios.

Vitusdecim⁹

q modus processum fidei terminandi⁊ sententiandi est quando delatus de heretica prauitate reperitur maleficia non inferentē sed tollentē. Circa istum talis practica est seruāda quia aut vtitur remedijs licitis aut illicitis ⁊ siquidem licitis non vt malefic⁹ sed vt xp̄icola est iudicādus de q̄ bus licit̄ remedijs supra circa pn cipium huius tertie partis ad lon gum patuit. Si vo illicitus.tūc di stinguendum quia aut sunt illicita simpliciter aut sm quid.si simplici ter adhuc dupliciter.quia vel nocu mento proximi vel sine nocumēto ytroqꝫ tamē modo semp cū expſa demonū inuocatione.si vo licita sm quid puta.quia absqꝫ expressa licet non absqꝫ tacita demonum inuocatioe fiunt. talia iudicant va na potius q̄ illicita nominari a cano nistis et certis theologis vt supra in prima questione huius vltime partis totius operis patuit. Judex ergo quicunqꝫ siue ecclesiasti cus siue ciuilis licet primos⁊ vlti mos non habeat reprobare⁊ signā ter primos potius cōmēdare.⁊ vl timos tolerare prout canoniste as serunt licitū esse vana vanis cōtun dere. Illos tn̄ q̄ cū expresse demo nū inuocatiōe maleficia auferunt nullo mō tolerare debet p̄cipue il los q̄ cū nocumēto ꝓximi talia cō mittūt.⁊ dicunt cū nocumēto pro

ximi practicare quādo maleficium ita ab vno aufertur qd̄ alteri infert̄ Nec obstat si illa cui infert̄ sit malefica p se siue nō ⁊ siue sit illa que maleficiū intulit siue non. ⁊ siue sit homo siue q̄cūq; alia creatura. patent super hec oīa acta ⁊ gesta ī prima questione supra allegata. deducta Sed queritur quid faciet iudex vbi talis asserit se maleficia tollere p licita ⁊ nō illicita remedia aut q̄modo possit talia veracit̄ iudex cognoscere. Respōdetur q̄ citato illo interroget̄ quib⁹ medijs vtatur nec tamē verbis suis standū erit. sed ecclesiasticus iudex cui ex officio incūbit diligēter inquirat siue p se siue p plebanū aliquē. quia singulis parrochianis exacte sub prestito iuramento qd̄ exigere potest pquirat quibus remedijs vtatur. ⁊ siq̄dem inuēta fuerit prout cōmuniter inueniūtur cum supstitiosis remedijs om̄ino nō sunt ꝓpter horribiles penas a canonib⁹ inflictas. vt inferi⁹ patebit tolerāde. Et si querit̄. vnde possunt remedia licita ab illicitis discerni. cū semp asserūt se quibusdā oratiōib⁹ ⁊ herbarū applicationibus hmōi amouere. Respondetur. hoc facile foret dūmō diligens inq̄sitio fieret. Nā quia necesse habent sua supsticiosa remedia occultare. eo vt nō reprehēdantur seu vt facilius mētes simpliciū illaqueare valeāt. Ido hmōi verbis aut herbaꝝ applicationib⁹ insistūt. tamē ex q̄tuor supstitiosis eoꝝ actibus tanq̄ sortilege ⁊ malefice manifeste reprehendūtur. Sūt em̄ de occultis diuinātes ⁊ ea que nō nisi malorum spirituū reuelatōe scire possunt reserātes. Exēpli gr̄a. vbi pro sanitate acq̄renda frequētant̄ a lesis causam lesionis aut maleficij aperire ⁊ manifestare sciūt. vt si rōne altercationis cū vicina acciderit. vel aliq̄ ex cā alia hoc ip̄m perfectissime noscūt ⁊ indicare frequētantib⁹ sciūt. Secūdo vbi ad vni⁹ nocumēti seu maleficij curā se intromittūt. alteri⁹ vero minime. ꝓut in dyocesi Spirēsi malefica quedā in loco quodā zunhofen nūcupato existit. que licet plures sanare videat̄ certos. tamen minīe se posse curare fatetur. nullā ob aliā de causa. nisi vt ab incolis fertur q̄ maleficia talibus illata sint tā fortiter ab alijs vt asserit maleficis impressa. ⁊ hoc vtiq; v̄tute demonū qd̄ illa amouere nō valeant. qr vicz demon nō semp demoni cedere pōt aut non vult. Tertio vbi sup hui⁹ maleficia illata singulares exceptōes facere noscūtur. ꝓut in ip̄a ciuitate Spirēsi contigisse noscitur. dum quedā honesta psona maleficiata in tybijs hmōi diuinatricez ob sanitatis gr̄am aduocasset. illa domū ingressa ⁊ eā dum intuita fuisset talem exceptōem fecit. si inquit. squamos ⁊ capillos ī vulnere nō habueris. reliq̄ om̄ia extrahere potero. cām etiā lesionis aperuit licet ex rure ⁊ ad duo miliaria aduētasset dicēs. qr cum vicina altercasti tali die ido tibi accidit. preter squamos etiam ⁊ pilos alias q̄ plures diuersoꝝ generuz res extraxit ⁊ sanitati restituit. Quarto vbi supsticiosis insistūt aut insistere faciūt cerimonijs. vt si ante solis ortum vel alio determinato tēpore se frequētari volunt. dicentes q̄ infirmitates vltra angariā illatas sanare nequeāt. aut q̄ tm̄modo duas aut

tres personas per annũ sanare valeant. licet nõ sanãdo ꝫ a lesionib⁹ cessando sanare videãtur. Possunt ⁊ addi q̃plures alie cõsideratiões circa talium personaꝝ cõditiones. qꝛ vt plurimũ retroactis temporibus male ⁊ rep̃hensibilis vite fuerũt diffamate seu adultere aut maleficarum superstites. Vñ ex nulla sctitate vite hec gr̃a sanitatis a deo collata. Incidentaliter reducũtur ⁊ obstetrices malefice om̃s alias maleficas in flagicijs excedentes. de q̃bus ⁊ in prima ꝑte operis deductũ est. Quarũ etiam tãtus numer⁹ vt ex earum cõfessionibus comptum est. ꝙ non estimat̃ villula vbi hmõi nõ reperiãtur existit. cui periculo vtiq̃ a p̃sidentibus foret in ꝑte succurrendum. vt nõ nisi iurate obstetrices a p̃sidentibus deputarentur cum alijs remedijs que in secũda parte operis tacta sunt. Incidit et de maleficis sagitarijs in contumeliam vtiq̃ xp̃iane religionis tanto periculosius detegentes q̃to ⁊ securiores habent in terris optimatũ ⁊ principũ receptatores fautores ⁊ defensores ꝫ ꝙ oẽs tales receptatores fautores ⁊c̃. om̃ibus maleficis plerũq̃ in certis casibus damnabiliores existũt sic declaratur.

Nam talium defensores a canonistis ⁊ theologis in duplici genere assignãtur. Quidã nanq̃ errorem. alij vero personã sunt defendentes ⁊ hij quidã qui errorem dãnabiliores ipsis qui errãt existũt. cum nõ solum heretici imo heresiarche habendi sunt. vt ptz. xxiiij. q. iij. qui illorum. Et de his defensorib⁹ cõmuniter nõ loquũt̃ iura. eo ꝙ ab alijs hereticis nõ distinguũtur. in quib⁹ etiã habet locum. c. ad abolendam. ·§· p̃senti sepe allega. Quidam alij sunt qui licet nõ defendũt errorem defendũt tamẽ personã errãtem. vt pote q̃ resistũt viribus ⁊ potẽtia ne tales malefici seu q̃cũq̃ alij heretici veniãt ad man⁹ iudicꝫ fidei ad examinãdum vel puniẽdum. ⁊ similia Simili mõ etiã fautores talium sũt in duplici genere. Quidã nãq̃ sunt qui publica fungũtur auctoritate. hoc est publice ꝑsone. vt dñi temporales seu etiã spũales. tẽporalẽ iurisditiouẽ habentes. qui etiã fautores esse possunt duobus modis. obmittẽdo ⁊ cõmittendo. Obmittẽdo scz facere ea circa maleficos vel suspectos. infamatos vel credẽtes. receptatores. defensores. ⁊ fautores. ad que ex eorũ officio obligãtur. cũ tamẽ ab episcopis vl̃ inquisitorib⁹ vel eorum alteri requirũtur. vtpote si eos nõ capiãt vel captos nõ diligenter custodiãt. vel infra districtum suũ ad locum de quo eis mãdatur nõ deducãt aut executionem promptã de eis nõ faciãt. ⁊ similia. vt patz in cap̃. Ut inquisitionis. in principio. lib. vj. de hereti. Cõmittẽdo autẽ vtpote si captos hmõi sine episcopi aut iudicis eius licẽtia vel mãdato a carcere liberẽt. vel ꝓcessum iudicum vel sentẽtiã eorum directe vel indirecte impediãt. vel similia ꝑagũt. vt ptz. c. allega. vt officium ·§· ꝓhibemus. Pene talium in p̃cedentibus circa secũduz principale huius operis. ⁊ circa finem vbi de maleficis sagittarijs ⁊ alijs armoꝝ incantatoribus tactum est. declarate sunt. Ad presens sufficiat

q̄ omes tales ipso iure sunt excom
municati ꝛ. xij. magnas penas ĩcur
runt. patet extra de here. excõmu
nicamus. primo. §. credentes. ꝛ. c.
alleg. vt inquisitionis. §. prohibe
mus. In qua excõmunicatiõe si ꝑ
annũ perstiterint animo pertinaci
extunc sunt vt heretici condemnã
di. vt eo. c. ꝛ. §. allegato. Qui vero
dicẽdi sunt receptatores ꝛ an habẽ
di sunt vt heretici. Respõdetur q̄
recipientes huiusmodi maleficos
sagittarios aut quoscũq̄ armoꝝ in
cantatores nigromanticos seu ma
leficos hereticos de quibus in to
to opere tractatum est sunt in du
plici genere sicut etiam de eoꝝ de
fensoribus et fautoribus tactum ẽ.
Quidam nanq̄ sunt qui non tm̃ se
mel vel bis sed pluries ꝛ frequẽter
tales suscipiunt. ꝛ isti proprie ꝛ ſm
vim vocabuli dicũt receptatores.
a receptando quod est verbum fre
quẽtatiuũ. ꝛ tales receptatores q̃n
doq̄ sunt sine culpa vtpote si igno
ranter hoc faciũt nec aliquid vnq̄
sinistri de eis suspicati sunt. Aliq̃n
sunt in culpa vtpote quãdo eorum
errores sciunt. ꝛ nõ ignorant q̄ ec
clesia tales sp̄ persequit̃ tanq̄ cru
delissimos fidei hostes. Et nihilo
minꝰ domini terrarũ eos receptãt
tenent. defendũt ꝛc. tales ꝓprie sũt
ꝛ dicunt̃ hereticoꝝ receptatores. ꝛ
de talibus etiaꝫ loquunt̃ iura. ꝛ q̄
sunt excõmunicati iuxta. ca. excõi
camus. primo. §. credẽtes. Quidã
autem non pluries ꝛ frequẽter sed
tantum semel vel bis hmõi malefi
cos aut hereticos receperũt ꝛ isti
non videntur proprie dici recepta
tores quia nõ frequẽtarunt sed re
ceptores quia eos receperũt, ꝛ nõ
receptauerũt. Licet archidiaconꝰ
dicat cõtrarium in capitu. quicũq̄
super ver. receptatores. de quo ta
men nõ est magna vis quia nõ de
verbis sed de factis curãdum est.
Ponit̃ tamẽ differentia inter rece
ptatores ꝛ receptores. eo q̄ domi
ni terrarum semp̄ dicunt̃ talium re
ceptatores. vbi simplices q̃ eos ex
pellere nõ habent nec possunt ꝛ si
receptores sint sunt tamen sine cul
pa. Ultimo aũt de impeditoribus
officij inquisitionis episcopoꝝ cõ
tra huiusmodi maleficos hereticos
qui sunt ꝛ si heretici dicendi sunt.
Ad quod respondet̃ q̄ huiusmodi
impeditores sunt in duplici gene
re. Quidam nanq̄ sunt qui impe
diunt directe vt qui captos pro he
resis crimine a carcere propria te
meritate liberant vel processus in
quisitionis lacerant. testes in cau
sa fidei pro eo quia testificati sunt
vulnerant. vel si dominus tempo
ralis statuat q̄ nullus nisi ip̄e de h̄
crimine cognoscat. Aut q̄ nullus
nisi sibi de h̄ crimine accusari pos
sit nec testificari nisi coram eo ꝛ si
milia ꝛ isti impediũt directe iuxta
notata per Joh. andre. in capitu.
statutũ. super ver. directe libro. vj.
de here. Et qui ꝓcessum iudicum
vel sententiã in tali causa fidei dire
cte impediũt. vel qui ad hec agẽda
prestiterint auxiliũ ꝯsilium vel fa
uorẽ. Et tales licet sint multũ cul
pabiles. nõ tñ ex hoc sunt heretici
iudicãdi nisi aliter appareret q̄ es
sent ꝯsimilibꝰ erroribus maleficoꝝ
inuoluti cũ pertinaci volũtate. sũt
tamen ipso iure excõicationis mu
crone ꝑcussi. iuxta. ca. Ut inq̃sitio
nis. §. ꝓhibemꝰ, sic q̄ si i illa excõ

municatione steterint per annum anio pertinaci extunc sunt vt heretici cōdemnādi vt ptz.c.ꝛ §. alleg. Quidā vo sunt q̄ impediūt indirecte vtpote q̄ statuūt ꝙ nullus porter arma ad capiēduz hereticos nisi de familia dñi tpalis ꝛ silia iuxta notata per Johan.andre.in.c.statutū.super verbo indirecte.ꝛ tales sunt min⁹ culpabiles q̄ꝫ primi.nec sunt heretici ꝫ sunt excōicati. Juxꝫ allega.c.Ut inq̄sitionis. Et etiam prestantes ad ꝫ ꝯsiliū. auxiliū.vel fauorē.taliter ꝙ si steterint ī illa excōicatiōe ꝑ annū aio ꝑtinaci extūc velut heretici sunt ꝯdēnādi.ꝑ alle. .c.ꝛ.§.ꝓhibem⁹.Qd̄ sic est intelligendū ꝙ heretici ꝯdemnātur talit ꝙ si volūt redire recipiūtur ad misericordiā.errore ꝑus abiurato.alias vt impenitentes tradūtur curie seculari.vt ptz ꝑ.c.ad abolendā.§.ꝑsenti.Epylogādo malefice obstetrices ꝓut alie malefice maleficia inferētes ꝑm q̄litatē criminū condemnātur ꝛ sentētiant.ꝛ a sili malefice maleficia supstitiose vt dictū est ope diaboli tollētes.cū nō dubium sit ꝙ sicut auferre ita et inferre pñt.vñꝛ ex quodā pacto taliter malefice ex demonū informatiōe ꝯueniūt. vt he q̄dē ledere alie vo sanare debeāt vt sic eo facili⁹ mētes simpliciū illaq̄ando suā ꝑfidiā augmētant. Sagittarij vo ꝛ alij armoꝝ incātatores malefici.cū nō nisi ex fauore defensiōe receptatiōe ꝑsidentiū sustentant.oēs tales penis prescptis sbiacēt ꝛ q̄ officiales q̄scūq̄ ꝯtra hmōi maleficos aut eoꝝ fautores ꝛc.in eoꝝ officio impediret sili mō excōicati sūt.ꝛ oibus penis vti fautores sbiacēt. veꝝ vbi steterit ꝑ annū in illa excōicatōne aio ꝑtinaci.si redire voluerit abiurāt impedimentū ꝛ fautoriā ꝛ ad miscōiam admittunt al's vt ipenitētes heretici tradunt brachio seculari. Et vbi nō stent ꝑ annū nihilominus contra impeditores hmōi pōt ꝓcedi vt cōtra fautores hereticoꝝ.ar.ca. accusatus.§.vltimo. Et qd̄ dictum est de fautorib⁹ defensoribus receptatoribus ꝛ impeditoribus super maleficos sagittarios ꝛc. idē ꝛ per om̄ia intelligēduz ē erga quascūq̄ maleficas aut maleficos hoibus iumentis ꝛ terre frugibus varia nocumenta inferētibus. Verū ꝛ ipsi malefici quicūq̄ vbi in foro penitētie spiritu ꝯtrito ꝛ humiliato peccata deflētes ꝛ pure cōfitentes veniā petierint. ad miscōiam recipiunt. alias vbi innotescūt cōtra eos procedere debent q̄bus ex officio incumbit citādo arrestādo capiendo ꝛ ꝓcedēdo in om̄ibus iuxta criminum qualitatē vsq̄ ad sentētiā diffinitiuam inclusiue vt tactuz est si et inq̄ꝫtum hmōi ꝑsidētes eterne dānationis laqueū ꝓpter excōicationem eis ab ecclesia inflictaz euadere velint.

Questio.xxxv.huius vltime partis super modos sentētiandi maleficos quoscūq̄ friuole aut etiā iuste appellantes.

Si vero ad appellationis remediū finaliter delatum ꝯfugere iudex cerneret. Notanduz primo ꝙ hec interdum valida atq̄ iusta interdum friuola atq̄ nulla decernit Cum em̄ in negocijs fidei summarie simpliciter ꝛ de plano sit proce

dendū vt ex p̄cedētib⁹ sepe tactū
est ex. c. multorum q̄rela. in cle. vbi
z appellatiōis remediū interdicit
Attamē quia iudices interduz spō
te propter negocij ardultatē libēn
ter ipsum prorogant z dilatant. Jō
aduertere possunt q̄ vbi delat⁹ sen
tirei se a iudice realiter z de facto ꝯ
ius z iusticiā aggrauatū vtpote q̄
eum ad se defendēdum admittere
noluit. vel quia solus sine consilio
aliorum vel etiam sine assensu epi
vel eius vicarij pronūciauit dela
tum questionare cum alias sufficiē
tes ꝓbationes pro et cōtra habere
potuissent z huius similia. tunc q̄-
dem appellatio fozet iusta. alʒ non
Secūdo notanduz q̄ iudex appel
latione hmōi sibi p̄sentata. tunc
absq̄ perturbatione et motu debet
petere copiā appellationis ꝓtestā
do verbo q̄ nō currat sibi tempus
z cum ipse delatus tradiderit sibi
copiam appellationis aduertat q̄
adhuc habet duos dies ad respon
dendum z post hec duos adhuc tri
ginta ad apl̄os exhibēduz. Et licet
statim possit respondere z apostō
los dare istos vel illos vbi sit mul
tum expertus z pitus. tamē vt cau
tius procedatur melius est aliquē
terminum .x. vel .xx. aut .xxv. dierū
eidem ad dandū pariter z recipien
dum apostolos quales dare decre
uerit assignare cum potestate pro
rogandi. Tertio notandum est iu
dici q̄ infra tēpus iuris z infra tē
pus assignatum debet diligēter at
tendere z discutere causas appella
tionis seu grauamina allegata. z si
videt habito bono consilio pitorū
q̄ iniuste z indebite delatū aggra
uauit ad se defendēdū nō admittē
do vel questionibus non debito tē
pore exponēdo vl̄ similia aduenie
te termio assignato corrigat erroꝛ
suū z reducat ꝓcessum ad punctuz
z statū in quo erat quādo defensio
nes ille petiuit vel terminū ad in
terloquendū assignauit z similia. z
tollat grauamen quo ablato proce
dat ꝓut ante. quia per amotionem
grauaminis appellatio q̄ erat aliq̄
fit nulla. Juxta. c. cessante. extra de
appella. Sed hic attēdat circūspe
ctus z prouidus iudex. q̄ quedam
sunt grauamina reparabilia z sunt
illa de quibus iam dictuz est. z tūc
habent locum ea q̄ dicta sunt. Que
dam autem sunt reparabilia. vtpo
te si delatus fuerit questionar⁹ rea
liter z de facto z post euadēs ap
pellat. Vel si Clenodia z aliq̄ vti
lia simul cum vasis z instrumentis
quibus malefici vtunt fuerūt rece
pti z combusti z similia q̄ nequeūt
reparari nec reuocari z tūc nō ha
bet locum predictus modus. s. pro
cessum ad statum reducere in quo
fuit grauamen huius irrogatum.
Quarto notandū iudici est q̄ licet
a die responsionis habeat triginta
dies ad apl̄os exhibendū. iuxta. c.
de appell. z possit petēti assignare
vltimū diē iuris hoc est tricesimuz
ad apl̄os recipiendum. tamē ne vi
deatur q̄ velit vexare delatuz z de
vexatiōe indebita reddat suspectū
z ne videat confirmare grauamen
sibi impositū ꝓpter quod extitit
appellatum melius est q̄ assignet
infra tempus iuris terminū cōpe
tentem vtpote decimū diem velvi
cesimū z potest postmodū si expe
dire noluerit aduenīente termino
prorogare, dicendo se fuisse aliis ne

gocijs implicatū vel hmōi. Quinto notandum iudici ꝙ quando prefigit terminū appellanti ⁊ apostolos petenti ꝙ non assignet solum ad apostolos dandum. sed ad dandum pariter ⁊ recipiēdum quia si assignaret ad dandum tantum. tūc iudex a quo appellaretur haberet appellanti mittere. Assignabit ergo ei terminū. hoc est talem diem talis anni ad dandum eis ⁊ recipiēdum a iudice apostolos tales quales dare decreuerit. Sexto notare debet ꝙ in assignatione huius termini. non dicat respondēdo ꝙ dabit apostolos negatiuos aut affirmatiuos. sed vt plenius deliberare possit. dicet ꝙ exhibebit tales quales tunc decreuerit exhibēdos. Attendat etiam ꝙ in assignatiōe huiꝰ termini appellanti vt tollatur oīs cautela ⁊ astutie ⁊ malicie appellātis assignet locum in specie diem ⁊ horam vtpote ꝙ assignet vicesimū diem augusti anni presentis ⁊ horam vesperaruz ⁊ cameram ipsius iudicis in domo tali talis ciuitatis vel loci sitam tali appellāti ad dandum ⁊ recipiendum apostolos tales quales decreuerit exhibendos Septimo notat ꝙ si decreuit i animo suo detinere delatū crimine requirēte ⁊ iusticia exigente. In assignatōne termini ponat ꝙ assignat talem terminū ad dandum vel recipiendū personaliter apostolos ipi appellanti assignetqꝫ talem locum eidem appellanti ad dandum eidē ⁊ recipienduz ab eo apostolos. de quo sit in potestate iudicis appellantem libere retinere. datis tamē priꝰ statim apostolis negatiuis alias non. Octauo notet iudex ne aliquid innouet circa appellātē ipm capiendo vel questionando seu a carcere liberando vel alias ab hora qua fuit sibi appellatio presentata vsqꝫ ad horā qua tradidit apostolos negatiuos. Epylogando. Nota sepe contigit ꝙ delatus quādo dubitat ꝙ ꝯtra eum feratur sententia. quia cōstat sibi de culpa sua frequenter recurrit ad appellationis remedium vt sic sbterfugiat iudicis sententiam vnde ab ipso appellat ⁊ causas friuolas assignat. vtpote ꝙ iudex eum captum tenuit ⁊ cautioni idonee eum tradere noluit ⁊ similia friuola colorata qua appellatione iudici presentata copiā appellatiōis petat. qua habita statim vel post duos dies responsiōe diem horam ⁊ locum appellāti ad dandum ⁊ recipiendum apostolos tales quales decreuerit p̄figat. infra terminū tamen iuris. vtpote. x. .xv. xx. vl. xxx. diem talis mensis. infra quem terminum assignatum iudex copiam appellationis ⁊ grauamina seu causas ꝓpter quas appellat diligenter discutiat ⁊ cū bono consilio iurisperitorum deliberet an exhibeat appellanti apostolos negatiuos hoc ē responsiones negatiuas appellationem non admittendo vel affirmatiuas hoc est responsiones affirmatiuas ⁊ reuerentiales mittendas ad iudicez ad quem appellatōi deferēdo. Si em̄ videat ꝙ cause appellationis sunt false vel friuole atqꝫ nulle et ꝙ appellans nō vult nisi iudicium subtergere seu ꝓrogare det apostolos negatiuos siue refutatorios. Si autem videat ꝙ grauamina sunt vera et iniuste sibi illata ⁊ non sunt repa

rabilia vel dubitat si est ita vel al's fatigatus ꝓpter maliciã appellãtis vult se a tanto onere liberare exhibeat appellãti apostolos affirmatiuos seu reuerentiales. Aduenientе igitur appellãti termino assignato si iudex nõduz formauit apostolos seu respõsiões. vel al's nõ est dispositus. peremptorie p̃t ꝓrogare simul vel successiue. vsqꝫ ad. xxx. diem qui est vltimus terminus iuris. ad exhibendum apostolos assignatos. Si autẽ formauit ⁊ est dispositꝰ potest statim dare apostolos appellãti. Si igitur decreuerit dare apl'os negatiuos seu refutatorios adueniente termino peremptorio assignato exhibebit ꝑ moduz qui sequitur in scriptis.

Et dictus iudex respõdens ꝑfate interiecte appellationi si dici appellatio mereat dicit ꝙ ipe iuste ⁊ ꝟm canonicas sãctiones seu etiam imꝑialia statuta seu leges ꝓcessit ⁊ ꝓcedere intẽdit ⁊ a iuris vtriusqꝫ tramite nõ discessit nec discedere intendit. minusqꝫ ipm appellãtem aggrauauit nec aggrauare intendit aut intellexit. qd̃ ptz ꝑ causas coloratas allegatas singulas decernẽdo. Non em̃ grauauit in hoc ꝙ eum cepit ⁊ captum tenuit. qꝛ cum sit sibi delatus de tali heretica prauitate. ⁊ testes multos habeat cõtra eum. merito ipm tanq̃ ꝯuictũ de heresi. vel sibi vehemẽter suspectũ captũ tenẽ debuit atqꝫ debet. nec grauauit eũ qꝛ dare ipm noluit cautioni. Nã cum crimẽ heresis sit crimẽ de maioribus. ⁊ ipe appellãs esset ꝯuictus. et statim in negatiua nequaq̃ erat. nec est cautioni etiã maxime dãdꝰ. ꝫ est ⁊ erat in carceribus detinẽdus. Et sic discurrat ꝑ alias rõnes. Quo facto dicat sic. q̃re appet ꝙ ipe iudex debite ⁊ iuste ꝓcessit ⁊ a iuris semit' minime deuiauit. minusqꝫ ipm in aliquo aggrauauit. ꝫ ipe appellans ꝑ cãs coloratas atqꝫ fictas nititur sb̃terfugere iudiciũ iniuste ⁊ indebite appellãdo. ꝓpter que eius appellatio est friuola atqꝫ nulla. vtpote a nullo grauamine interiecta peccãs in materia ⁊ forma. Et cum appellationibus friuolis nec iura deferant nec sit a iudice deferẽdum. Ido dicit ipe iudex ꝙ interiectã appellationem nõ admittit nec admittere intendit. nec ei defert nec deferre ꝓponit. Et hanc rñsionem offert dicto tali sic indebite appellanti pro apostolis negatiuis. ⁊ mandat inseri statim immediate post appellationem p̃dictam eidem p̃sentataz. Et sic tradat notario qui appellatiõez eidem p̃sentauit.

Quibus apostolis negatiuis sic adhibitis appellãti. statim iudex continuãdo ipm suũ officium exequatur. mãdando eũdem capi seu detineri. vel ipum arrestando vel terminũ ad comparendum coram se eidem assignãdo vel aliquod simile. ꝓpter quod appareat quod nõ desinit esse iudex. continuabitqꝫ processum suũ contra appellantẽ quousqꝫ a iudice ad quem est appellatuz sit prohibitus ne procedat. Caueat tamen iudex. ꝙ nullã nouitatem faciat cõtra appellãtem ꝑsonam. nec ipm capiẽdo nec si captus est a carcere liberando. nec alias ab hora qua fuit sibi appellatio presentata. quousqꝫ apo

stolos ei tradiderit negatiuos. ꝫ ex tūc vt p̄dicit̄ poterit si iusticia hoc requirat. quousq; sit ꝓhibitus a iudice ad quē fuerat appellatū. ⁊ tūc cum ꝓcessibus clausis ⁊ sigillatis ⁊ cum fide ac tuta custodia idonea cautōe si oportuerit remittat eū ad iudicem antedictū. Si autē iudex exhibere decreuerit apostolos affirmatiuos ⁊ reuerētiales aduenīēte eidē termino peremptorio assignato ad dandū ⁊ recipiendū apostolos. Exhibebit ꝑ modum qui sequitur in scriptis.

e Et dictus iudex respōdēdo prefate interiecte appellationi si dici appellatio mereatur. Dicit ꝙ ipe iuste ⁊ ꝓut debuit in causa p̄senti processum ⁊ nō al's nec dictum aggrauatuz se appellasse aggrauare intendit. qd̄ ptz ad allegatas rōnes singulas discurrendo. Nō em̄ ip̄m aggrauauit in hoc ꝙ dicit ⁊c̄. discurrat ꝑ cās singulas appellatōis meliori mō ⁊ cum veritate qua poterit respōdendo. Concludendo sic. q̄re apparet ꝙ ipe iudex dictum appellantē nullatenus aggrauauit. nec cām dedit eidez appellanti metuens ne f̄m eius demerita ad iusticiam procedatur. propter qd̄ eius appellatio est friuola atq; nulla. qꝛ a nullo grauamine interiecta. nec ei est iure a iudice deferendū. Verum propter reuerentiā sedis apostolice. ad quā extitit appellatum. dicit ipse iudex ꝙ dictā appellationem admittit eiq; defert ⁊ deferre intendit. totū presens negociū ad sanctissimū dominū nostrū papā ⁊ sctām sedez apostolicā. remittēdo assignādo eidē appellāti certū tēpus. s. tot mēses proxime subsequētes. Infra quos cum processibus clausis ⁊ sigillatis sibi per ip̄m iudicem tradēdas. vel al's data idonea cautōe de p̄sentādo se ī rhomana curia. vel cū fide ⁊ tuta custodia eidem ꝑ ip̄m iudicem exhibēda habeat se in rhomana curia p̄sentare dño nostro pape. Et hāc responsionē offert ipe iudex eidē appellāti pro apostolis affirmatiuis. ⁊ mādatur eā inseri immediate post interiectā appellatōem eidē p̄sentatā ⁊ sic tradet eā notario q̄ appellationem eidē presentauit.

a Attendat autē prudēs iudex ꝙ mox vt apl'os reuerentiales appellanti exhibuit in cā illa pro q̄ ille appellauit. statim ipse desinit esse iudex. Nec pōt āplius de illa cognoscē. nisi sibi cā remissa per sctissimū dñm nostrū papā. q̄re de cā illa se amplius nō intromittat nisi mittēdo dictuz appellātē per modū p̄dictū ad dominū nr̄m papā assignādo eidē terminū ꝯpetētē. vtpote vnius mēsis duoꝝ vel triū q̄ten⁹ interim possit se ad eūdē disponē ⁊ parare recipiatq; ab eo de ꝯpendo ⁊ se p̄ntādo ī rhomanā curiā infra eūdē terminū assignatū idonea cautōe. Vel si appellās nō p̄t illā p̄stare. mittat̄ cū fide ⁊ tuta custodia. Vel obliget se meli⁹ quo poterit q̄tin⁹ se infra terminū assignatū in rhomanā curiā p̄ntabit dño nr̄o pape. vl' ꝑ ip̄m nō stabit. Si aūt iudex hz cām aliā ac procedit ꝯtra eā in alia cā in q̄ delatus nō appellauit. In ip̄a illa cā iudex remanet prout ante iudex. Etiam si post admissam appellationē ⁊ datis apl'is reuerētialib⁹ ipe appellās accusat̄ ⁊ denūciat̄ iudici de

alijs heresis criminibus. de quib⁹ nō agitur in causa pro qua appellauit nō desinit eē iudex imo potest ꝓ se ad informandū ⁊ testes examinandū libere prout prius. Et finita prima causa in romana curia vl' ad iudicē remissa pōt procedere libere in secunda. Aduertant aūt iudices ꝙ ꝓcessus clausos ⁊ sigillatos ad romanā curiā mittāt iudicibus assignatis q̄ iusticiā faciāt ꝓcessus meritis actitatis. nec inquisitores ibi curent agere cōtra appellantes sed dimittāt eos p̄dictis suis iudicibus iudicādos. q̄ iudices si inq̄sitores nolunt facere partē ꝯtra appellantes procedent ex officio ad procurationē appellantiū si voluerint expediri. Aduertāt etiam iudices ꝙ si ad appellantiū instantiaꝫ citent̄ ꝑsonaliter ⁊ cōpeant. caueāt tñ om̄ino litem nō iurare. ꝫ attendant ꝓcessus exhibere ⁊ totaꝫ causam ad illos reducere ꝓcurēt vt citius poterūt remeare ne ibi tedijs miserijs laboribus ⁊ expensis damnabiliter fatigent̄. sequunt̄ nāq̄ dāna ecclesie ⁊ heretici ꝯfortant̄. ⁊ ex post nō inueniūt iudices tantū fauorem ⁊ reuerētiam nec timent̄ ꝓut eoꝝ presentia facit. Itē ipsi heretici alij quicūq̄ vidētes iudices in romana curia fatigari ⁊ detineri erigēt sibi cornua ⁊ cōtēnēt ac malignabūtur ⁊ audatius hereses seminabūt. ⁊ vbi agit̄ ꝯtra eos simili modo appellabūt. Alij etiam iudices efficiunt̄ debiliores ad negocia fidei ꝓsequēdū ⁊ ad hereticos extirpādum metuētes ne per similes appellationes tedijs ⁊ miserijs fatigent̄ ⁊ hec om̄ia cedent in magnum preiudicium fidei ⁊ ecclesie sancte dei a quibus singulis sponsus ipsius ecclesie eam preseruare dignetur.

Anno deitatis. Mcccc. xcvj. p̄sens liber quem editor Malleum malleficarū intitulauit per Anthonium Koberger Nurēbergeñ. ciuem est impressus et ad hunc finē ꝑductus. xvij. die mēsis Januarij.

159

